Benjamin H. Ernő

l.

Arv. Csarnok 111. aukc.

Eat

Ellenzek 1 (Kolozsvár)

1920. apr. 3. –

1921. jan. 9.

(Pásztortúz 1923 64. l.

~~Dsida J. (?)~~: Pásztortúz. 1928. 334. l.

(~~Dsi~~ ~~D. J.~~ (?)

Dsida Jenő (ei kke)

Farkas Imre: Esztergem

Benjámin Hermann

Képzőművészet 1928. 6. 7

BENJÁMIN HERMAN: FIÚARCKÉP

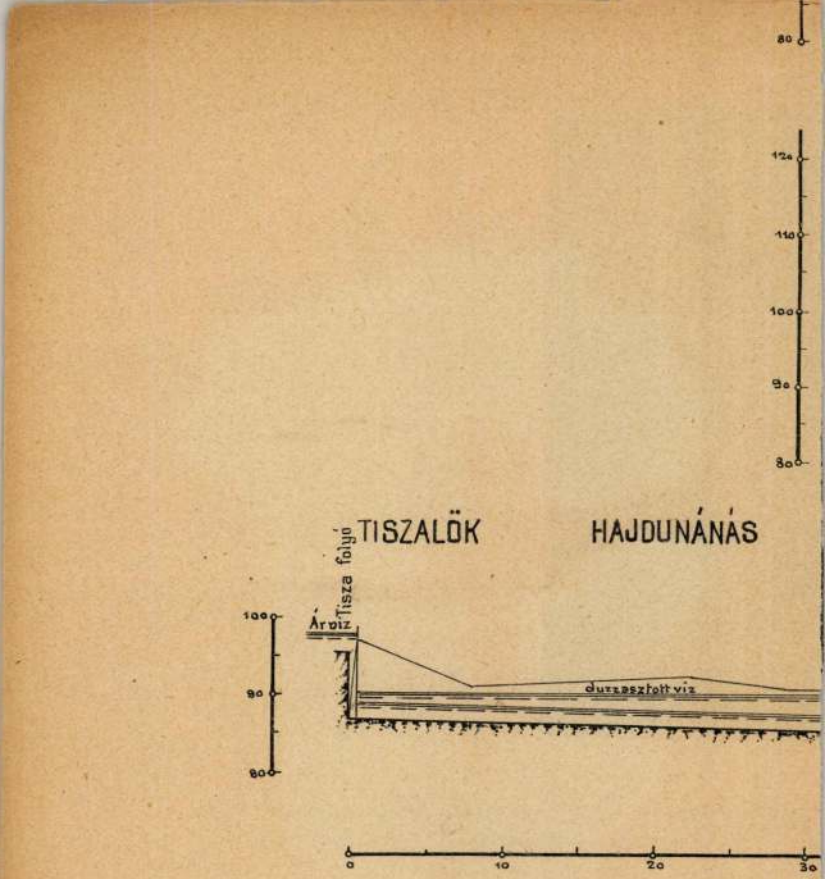
80
124
110
100
90
80
TISZALÖK
HAJDUNÁNÁS
Tisza folyó
Árvíz
100
90
80
duzzasztott víz
0
10
20
30
SZATMÁR
MAJTÉNY
folyó
orna

Benjamin Hermann

festö
1898

Ennisk 1930. 81 l.
Helbing F.

ORSZÁGOS
GÁRDONYI GÉZA IRODALMI TÁRSASÁG
BUDAPEST, 62. POSTAFIÓK 243.

MAGYARORSZÁG
2

Méltóságos
Nagyságos

Dr Szentiványi Gizella tetkar urhölgynek
urnak

H

Szondy u. 98/b

BENJAMIN *Hermann*, festő, • Kolozsvár 1881. Budapesten, Münchenben, Rómában és Párizsban végezte tanulmányait, azután a magyar fővárosban telepedett le, hol 1905 óta szerepel a tárlatokon. 1924. kivándorolt Buenos-Airesbe s u. o. a Salon van Rielben magyar tárgyú képeiből kiállítást rendezett. 1925. visszatért Budapestre. Főleg naturalista arcképeket fest.

E. G. I. 98. l

s grófj.

ájú, de egyoldalú érmen van
dult, de szembe néz. Feje ko-
, bajusza hosszú, körszakálla
tilla és vállravetett prémes
rben, vésett betűkkel, fölül:
RI GRÓF BATTHYÁNYI LAJOS
EN OKT. VI-DIKÁN 1849.«.

érője 4 cm. — Lelt. sz. 1190. —
ch) Emil ajándéka 1907 április
t az 1909 november 24-iki 5395
-iki 656 (351–910) és a 3211–910
910 január 10-iki (2095–909) és
10) sz. jegyzékek alapján. — Be-
(41–908).

TÁRSASÁGI HIREK

SZEMÉLYI HIREK. *Horthy Miklós* kormányzó június 18-án, meghitt családi körben ünnepelte 62-ik születésnapját. — *József Ferenc* kir. herceget, aki 1922-ben lett a jogtudomány tudora, multpénteken a közgazdasági egyetem avatta doktorrá. — *Lónyay Elemér* herceg és *Stefánia* kir. hercegnő Serédi Jusztinián dr. biboros-hercegprimás látogatására Esztergomban jártak. — *Joanovich Pálnak* a jeruzsálemi pátriárka a Szent Sir Rend tiszti nagykeresztjét adományozta. — A Kormányzó gróf *Somssich Lászlónak* az I. oszt., *Buday Barna* dr.-nak és *Mutschenbacher Emil* dr.-nak a II. o., valamint *Konkoly-Thege Sándor* dr.-nak a III. o. m. érdemkeresztet adományozta.

NYARALÁSI ÉS UTAZÁSI HIREK. *Horthy Miklós* kormányzó kenderesi birtokán töltött néhány hetet. — *Izabella* főhercegasszony *Gabriella* főhercegnővel együtt, három hetes balatonfüredi kúra után visszatért a fővárosba. — *József Ferenc* főherceg és családja Alcsuthon töltik a nyarat. — Báró *Thyssen-Bornemissza Henrikné* Karlsbadban kúrázik. — *Pásztélyi István* báró és felesége nyári tartózkodásra Ischlbe érkeztek. — *Hubert Szalvátor* kir. herceg és felesége *Rosemary* kir. hercegnő Nordwykban (Hollandia) tartózkodnak. — *Sztáray Gábor* gróf és *Stolberg Bernát* gróf Ischlben nyaralnak. — *Gajzágó László* a Semmeringen üdül. — *Meran János* gróf hosszabb kúrára Gasteinba utazott. — *Sennyey Lajos* gróf és felesége Felső-Olaszországban tartózkodnak. — Özv. gróf *Hartig Tódorné* báró Rosenfeld Mária gróf Pongrácz Kálmánéknál van vendégségben Bashalmon. — *Riedl Ferenc* báró és felesége Bad-Kissingenben nyaralnak. — *Erney Károly* a napokban befejezi Gasteinban kúráját. — *Teleki Géza* gróf és *Hadik János* gróf a Svábhegyen üdülnek. — *Miklós Andor* és felesége Gombaszögi Frida Karlsbadban tartózkodnak, ugyanott van *Gregersen Endre* is. — *Ury Lajos* a családjával a krajnai Veldesben üdül. — *Péchy Henrikné* és leánya Edua Garnisch-Paterkirchenben nyaralnak. — Kaposi *Molnár Viktorné* Karlsbadban túrázik. — *Szőke Aladár* ezredes és családja Gödöllőn töltik a nyári hónapokat. — *Rupp Lászlóné* leányához Wienbe érkezett és onnan a nyári hónapokra Stájerországba utazik. — *Lipták Pálné* balatonfüredi villájában tölti a nyarat. — *Papp-Ragány Endréék* a nyári hónapokat Kecskemét melletti szőllőbirtokukon levő kastélyukban töltik. — *Németh Béláék* Abbáziában vannak és onnan Balatonföldvárra utaznak. — *Mahr Bélánéné* gyermekével Herkulesfürdőn tartózkodik.

Gróf Sztáray Antal

Benjamin Hermann festménye

SIMAY LAJOS MŰTERME IV, VÁCI-UTCA 38 (Tiszti Kaszinó palota) TELEFON: AUT. 836-96 | Modern és klasszikus **MŰBÚTOROK** készen és tervek szerint.

Nyaraljon, üdüljön a magyar Franzensbadban, az **ERZSÉBET SÓSFÜRDŐBEN**

15 holdas őspark, kényelmes szobák, elsőrangú olcsó penzió. Női bajoknál, rheumás bántalmaknál páratlan hatású gyógyfürdő! Pezsgő-, strand- és napfürdő. Tenniszpályák. Zene, tánc mindennap. **Weekend!** Villamosközlekedés a 19, 48, 49 és 51-es jelzésű kocsikkal a kapuig / Telefon: Lá. 2–34

LEGKELLEMESEBB NYARALÓHELY!

HYMEN. *Salm-Salm Cicily* hercegnő és *Salm-Reifferscheidt-Dyck Ferenc* herceg május 27-én az anholti ⟨Westfália⟩ kastélyban tartották esküvőjüket.

András görög kir. herceg leányát *Cecilia* hercegnőt eljegyezte *György Donát* hesszeni nagyherceg, míg hugát *Zsófia* kir. hercegnőt *Kristóf* hesszeni herceg jegyezte el.

Hidasnémeti *Ferdinándy Gejza* okl. gépészmérnök, néhai hidasnémeti Ferdinándy Gejza dr. honvédelmi államtitkár, egyetemi c. ny. r. tanár és felesége komoróczi és szentandrási Bencsik Izabella fia, eljegyezte nemes *Benedicty Judithot*, vitéz Benedicty Imre m. kir. honvéd-ezredes és felesége, nemes Szathmáry Erzsébet leányát.

Simonthornyai *Magyar Babát*, Magyar Kázmér veszprémi alispán és neje leányát június hó 11-én vezette oltárhoz kiskeszii *Baer Gerolf*, a nagykamondi róm. kath. templomban. Az esketést Lukcsics József apát-kanonok végezte. Tanuk: Östör József és kiskeszii Baer Róbert. A nászmenetben résztvettek: simonthornyai Magyar Csibi, Grüntüchel Mayrhofer Félix, Csikvándy Muczi, Czobor István, kiskeszii Baer Róbertné, Csikvándy Béla és felesége, bakonyi és bérczi Isoó Viktor, báró Maurer Ervin és neje, görbői Örffy Imre és neje.

Blaschek Vilmos lg., szkv. huszárszázados és *Dessewffy Marika* grófnő ⟨v. gyulai Gaál Gyuláné⟩ június 14-én tartották esküvőjüket Wienben.

Fáy Gyula cs. és kir. kamarás h. államtitkár és felesége Madách Erzsébet leányát *Erzsébetet* oltárhoz vezette az egyetemi templomban *Reviczky István* főkonzul.

Batlay Ákos és kisjókai *Szakáll Magda* június 28-án esküdtek a belvárosi főplébániatemplomban.

Borosjenői *Jeney* István ny. huszárezredes és Simay Paula leányát *Ágit* június 26-án vezette oltárhoz battai Mosdossy Imre min. tan. és feleségének, Németh Erzsébetnek fia, *Mosdossy Imre* festőművész.

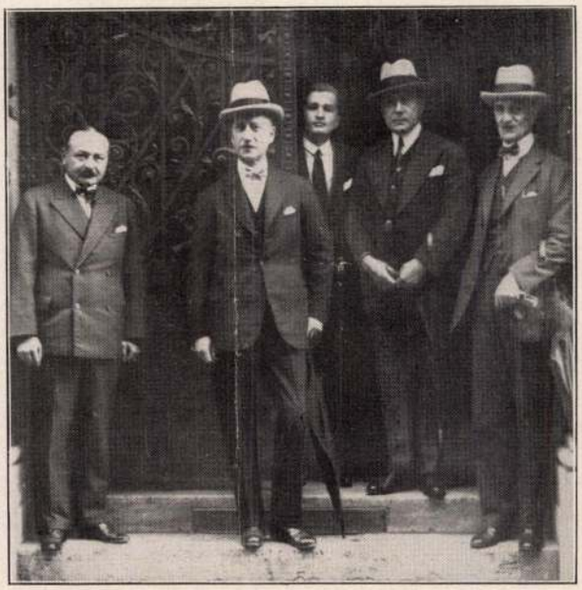

A XI. Nemzetközi Szesztilalomelleni Kongresszus rendezői. Balról-jobbra: bellusi Baross Endre a Magyar Szőlősgazdák Orsz. Egyesületének igazgatója, Raymond de Luze báró a Nemzetközi Szesztilalomelleni Liga elnöke, pezsgőgyáros, Drucker György a Külügyi Társaság igazg. tanácsosa, M. Couprie a francia borexport-szindikátus titkára, Metschersky Péter herceg a cár volt szárnysegéde, a Nemzetközi Liga főtitkára

Goszleth Kató és kőváraljai *Csocsán László* dr. folyó hó 29-én déli 12 órakor tartják esküvőjüket a Szent Domonkos Atyák plébánia templomában.

Bárdosi *Bárdossy László*, a londoni magyar követség tanácsosa, házasságot kötött *Belatini-Braun Mariettával*, a Rákos-utcai unitárius templomban. Tanuk voltak Gömbös Gyula és Zarka Elemér.

Daruvári *Kacskovics* Antal és felesége, péteri Takáts Alice fia, *Antal* honvédőrnagy és *Tarnay* Sándor bankigazgató és felesége, néhai Kiss Gizella leánya, *Klára* házasságot kötöttek.

A CYKLAMEN Dorottya-u. 14. (823-23) előkelő, elegáns, finom és legolcsóbb menyasszonyi csokrok készítő helye. Saját kertészet.

MÁJUSI BOWLE-ESTÉLYT adott Kőszeghyné Usz Irén ezredesné otthonában, amelyen résztvettek: winckhelsteini Winkler Kálmán és felesége, Tahy Endréék Eszter leányukkal, Jámborné Gálócsy Ella Emmy leányával, báró Rukavina Ferdiné és fia, felőri Szarka Ernőné, br. Syntinis Ilona, Gy. Czikle Valéria, Ádám Éva, P. Villám Margit írónők, Kiss István, felesége és anyósa özv. Pósa Lajosné, Jankovich Éva, Bartel Mimi, özv. Várady Méhes Józsefné, Imaoka Dzsuicsiro, Vályi Nagy Géza és felesége, Kovács Karap Ernő, báró Nyáry Albert, Szabad Antal, Téglássy Lajos, Usz István, Kovács György, vitéz Móga Valér, Winkler István, Juhász Sándor és az ifjú háziúr Kőszeghy Olivér.

MODERN KISLAKÁSÁT NEM RENDEZHETI BE a régi megszokott sablon szerint. A modern kislakások berendezésének nagymestere a Diszitő-Kárpitos Szövetkezet, IV, Eskü-út 1 ⟨Orion mozgó mellett⟩, ahol Halász Ferenc igazgató irányítása mellett a modern lakások speciális finom bútorai készülnek.

Selyem blous, kombiné, teniszruha gyönyörű tisztítása 1 nap alatt és olcsón. Király gőzmosoda festő és vegytisztító IV., Magyar-utca 3, az Astoriával szemben. Telefon: 851—29. Házhoz küldünk.

TELEFONSZÁM: 874—70

HARCSA SZABÓ

FELÖLTŐI ÉS RUHÁI A LEGDIVATOSABBAK

VÁROSHÁZ-UTCA 16 SZÁM

OKVETLEN TEKINTSE MEG Lingel LÁTVÁNYOSSÁG-SZÁMBA MENŐ MINTATERMEIT

BÚTORGYÁR, BUDAPEST VII, RÓZSA-UTCA 4

120 TELJESEN BERENDEZETT MINTASZOBÁBÓL ÁLLÓ ÁLLANDÓ KIÁLLÍTÁS

M.D.K.

Ladislaus Benesch, rajzoló

rajzát közli a szerző a talai
várról (restaurálás előtt) 1893-ból
Tala, Kuny Domokos Museum

Balogh Jolán: A művészet Mátyás király udvarában
Bp.1966. 2 köt.

2. köt. 150. old.
220. á

~~M.D.K.~~

MDK

Benesch László, festő
A tatai vár 1893-ban, vizfestmény /ill./

Jenei Ferenc: A tatai vár
Müemlékeink Bp. 1956 21 l.

ESCH, Ladislaus

Régi tatai festők. Kuny Domonkos Muzeum, Tatai Vár, 1986.dec.-1987.márc. rend.,bev. Bíró Endre. Tata, 1987

A múlt század végén Rudolf trónörökös kezdeményezésére és Ferenc József védnöksége alatt több kötetben jelent meg az „Osztrák–magyar monarchia írásban és képben". A monstre kiadvány illusztrálására sok művészt kértek fel. Ezzel a megbízással kereste fel Tatát Ladislaus Benesch és Háry Gyula is.

Ladislaus Benesch (1845–?) osztrák festő először mint katona kezdte a pályáját, majd mint festő a romantikus irány követőjeként szép sikereket ért el. Tatai festményei és vázlatai híven őrzik a századvégi kisváros jellemző részleteit.

MŰVÉSZEK

3. Benesch Pál (Magyar Nemzeti Múzeum tulajdona)
   - Tata, 1893
     aqvarell — 20 x 29 cm
   - A tatai vár, 1894
     ceruza papír — 25 x 46 cm
   - A tatai vár, 1893
     tus, papír — 20 x 29 cm
   - Tata, 1893
     tus, papír — 20 x 16 cm
   - Tatai tó részlet
     aqvarell — 15 x 26,5 cm
   - A tatai Esterházy kastély
     aqvarell — 18 x 25 cm

UM

v 16–17–18–19. stor

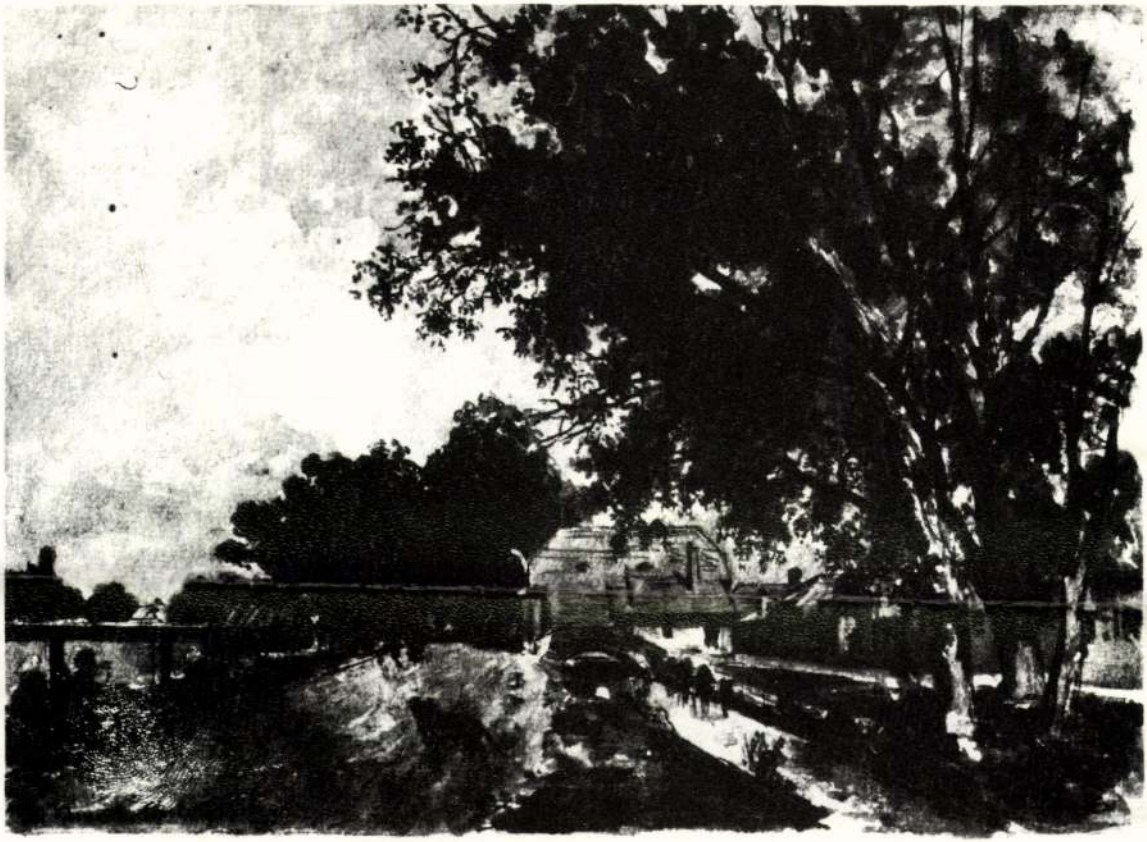

Benesch Pál – Tata,

Blaskovich Ferenc — Teveitatás

megírva

Benesch, Ladislaus

festő

l.

Lykaközöm

78. l.

Csatkai Endre

Sopronmegyei kastélyok

Sopron 1941. 8° pp 4. 5 kap

A Soproni Szemle kiadványai 104. sz

Estr. " " V 1941. IV. 1.

(Ladislaus,)

Benesch László, osztrák festő; szül. 1845 jan. 10-én Austerlitzben. A katonai pályára lépett s az arcier-testőrségnél szolgált. A festészettel 1884 óta foglalkozott hivatásszerűen. 1879—1881-ig Kőszegről, Esztergomról, Tatáról stb. számos vízfestésű tájképet készített, melyek közül több darab a Történelmi Képcsarnok grafikai gyűjteményében Budapesten van.

Thieme—Becker: Allg. Lexikon der bildenden Künstler. Leipzig, 1909. III. 323. l.

H 1893-
40k
T, toll- és kurajzot

Benesch László

(1845 – ?)

1) A tatai tó a várral.
Vízf. 15×25 cm.

2.) A tatai vár 1893. Az átalakítás előtti állapotban.
Vízf. 18×25 cm.

3. A tatai vár. 1893. Tusrajz
20×30 cm.

4. A tatai vár 1894. Vízf.
9.5×21 cm.

5. A tatai vár 1894. Ceruzarajz, 25×47 cm.

6. A tatai vár tornya. Ceruza.
16×20 cm.

7.) A tatai tó a piarista rendházzal és a plébánia-templommal. Vízf. 15×27 cm.

8. A tatai Esterházy-Eastély.
Vízf. 18.5×26 cm.

9. A tatai (már lebontott) színház és a piarista rendház.
Vízf. 10×22 cm.

10. A tatai (lebontott) színház.
Vízf. 27×21 cm.

~~Magyary~~ Magyary Zoltán dr. A tatai piarista rendház és múzeuma.
Brest 1938. 32. l.

Valamennyi a Szépművészeti Múzeum letéte.

m.
állapotban, vizfestm. 18:25cm.

Benesch

festő

Kőszeg látképe (1870)
fenti vízf. a Tört.
Képcsarnokban

Repr

Domanovszky Sándor

Magyar művelődéstört.
V. k. Bp. é. n. 118. l.

Benesch L

Léka. T. 7004.

Az előtérben látjuk a várnak bejáratát a lovagterembe, a melyen innen bokor köti le figyelmünket. Jelzése

alól jobbra: Lockenhaus 16/5.880.
Pfingstsonntag.

Aquarell, mér. 17.7: 12.4 cm.

Szn. 118-99.
226-99-4.

Léka. T. 7003.

Az előtérben lévő lugasból szép kilátás nyilik a nyugatról felvett várra, a melyen túl a háttérben a hegyek vannak. Jelzése alól balra: Lockenhaus 1879.
jobbra: L. Benesch.

Aquarell, mér. 17.6: 12.3 cm.

Szn. 117-99.
226 99-3.

9128.

Vidám-vár.

Elől a két, gyér lombozatú, fától balra, látjuk az erdőtől körülvett várromokat, a melyeken túl dombos vidék terül el, a hol a Szent Márton hegyi apátság épületeinek körvonalai bontakoznak ki. Felirata alól balra: Ruine Vidámvár és jobbra: L. Benesch, Vidámvár 1893.

Aquarell, méretei a vonalkeretnek 32.1:23.7 cm.

Szn. 25-910
1538-910-11

9319.

Borostyánkő vára.

Az előtérbeli hegy tetején középütt látható a vár, a mely felett az emeletes épület örtornya vonul át. és a melyhez út vezet, a hol balról gunyhó köti le figyelmünket. A háttérben a környékbeli hegyek hullámzanak. Jelzése alól balra: Bernstein 24-4-82 L. Benesch Hptm.

Aquarell, méretei 25.1:36 cm.

Szn. 117-911
1794-911-3
Át. lelt. 6235.

Lajtha-Pordány. T. 4921.

Az előtérbeli sirkertben templom romjai kötik le figyelmünket kúptetős toronnyal, melyeken innen a bozót közt dombormives siremlék tünik szemünkbe. Jelzése

alól középütt: 18 LB 96
Ungar: Brodersdorf.

Aquarell, mér. 18.7: 14.6 cm.
Készitette: BenesL.
10-97-1.

Pápa. T. 4922.

Az előtérben jobbra látjuk a Korvin-utczabeli emeletes házat, a melyben egykor Mátyás király lakott és a melynek kéménye füstölög. Az utczát járókelők élénkitik. Fölül az épület egyes részeit szemléljük AN. SALVTIS. M.. AV, TH. AVE és OC. SA, 1465 és 15.15 jelzésekkel. Felirata a lebegő mondatszalagon:

Pápa. Korvin utcza No. 297.

és alól jobbra: L. Benesch.

Aquarell, mér. a vk. 21.5: 15 cm.

10-97-2.

Fraknó. T. 5114.

Az előtérben lévő hegyen látjuk a déli oldalról felvett várat, a hol a kastély felett és a melléképületeken az őrtorony és a templom tornya uralkodik. Jobbra a Fraknóalja felőli út vezet az apró házak felé, balra pedig a hegyoldalban a vadászlak tünik szemünkbe. A háttér hegyes vidék. Jelzése alól balra: L. Benesch.

Aquarell, mér. 28: 53.5 cm.

Szn. 231-98.
194-98-1.

Frakno. T. 5115.

A középtérben van a nyugat felől felvett vár, melynek kapujához korlátos hid vezet. Jobbra a Fraknóaljai út mentén a gesztenyefák közül a kocsma válik ki, mig a tisztáson a Máriaszobor tünik szemünkbe. Jelzése alól balra: L. Benesch.

Aquarell, mér. 43.2: 61.1 cm.

Szn. 232-98.
194-98-II.

Kőszeg. T. 4405.

A középtérben fekvő város épületei közül a templom és az Esterházy palota válik ki, jobbra a katonai alreáltanoda és azon túl a kálváriát látjuk. A háttérben jobbról a rendeki völgy, a Rax-Alp, a Schneeberg és Lándzsér, balról pedig a St. Veiti templom bontakozik ki. Az előtérben a tájékot kaszálók, járókelők és pihenők élénkitik. A város czimerével diszitett lap felirata:

GÜNS.

alól balra: Benesch 1881.

Tollrajz tussal, mér. a vk. 32.6: 109. 2 cm.

123-93

9118.

Kőszeg látképe.

A hegyes vidék középterében balról a vámházat a koldus hiddal a gőzmalmot; középütt, a hol az utat egy jobbra haladó batyus férfi élénkiti, a kórodát a téglavetőkkel, a városi templomot és a régi Esterházy-kastély tornyait, a katonai alreáliskolát és a Kalvária hegyet a templommal; jobbról pedig a Lebinger völgyet és „Landsee" épületeit és romjait látjuk. Jelzése alól jobbra: Güns -- Sommer 1879. Lad. Benesch Hptm.

Czeruzarajz, méretei 26:117 cm.

Jegyzet: A lap hátán a vasuti épületek vannak, a mint 1882 és 1883-ban állottak.

Szn. 26-910
1538-909-1

9119.

Kőszeg.

Az országút felől felvett város-részlet balról, hol egy lovas katona halad, a péküzlet környékét; középütt, hol az utat közeledő szekér, talicskát toló férfi, batyut vivő asszony és egy inas-gyerek élénkiti, a fűszerkereskedés közelében lévő házát a kiemelkedő toronynyal; jobbról pedig, a hol egy kocsi távozik, az Esterházy féle kastélyt a körülötte lévő lombos fákkal szemlélhetjük. Az égbolt felhőzött. Jelzése alól jobbra: Güns 880, Lad. Benes Hptm.

Aquarell, méretei 22.2:56 cm.

Szn. 27-910
1538-909-2

9120.

Kőszeg.

A középtért a Kalvária foglalja el a lombos fáktól körülvett templommal, a mely felé egy asszony távozik fején batyuval. Az égbolt felhőzött s fönt a magasban madarak röpködnek. Hátán ovális keretbe foglalt kertrészlet szemlélhető karonfogva sétálókkal. Jelzése alól balra: Güns-Calvarienberg. Benesch Hptm. 16/7.79.

Czeruzarajz, méretei 13:17.5 cm.

Szn. 17-910
1538-909-3

9121.

Kőszeg.

Az előtért a Kalvária hegyen lévő hármas tornyú templom foglalja el, a melynek ajtajához karfás lépcső vezet és a melyen innen szentkép van. Jelzése alól balra: Güns. Calvarienberg. Sonntag. 26/3.82. Benesch Hptm.

A rajz hátán a szent Antal kápolna vaskapujának részletrajza szemlélhető e jelzéssel: Oberlicht-Gitter der St. Antoni Kapelle. Güns 16 März 1882. Benesch Hptm.

Czeruzarajz, méretei 17.6:12.4 cm.

Szn. 18-910
1538-909-4

9123.

Pápa.

A park felől felvett grófi kastély virágágyas udvarán az utat beszélgető hölgy és úr élénkiti. Maga az épület egyemeletes. A tájék égboltja felhőzött. Jelzése alól jobbra: Pápa L. Benesch 893. Schloss des Grafen Moriz Esterhazy.

Aquarell, méretei a vonalkeretnek 20.4:29.2 cm.

Szn. 20-910
1938-910-6

9317.

Borostyánkő vára.

A hegyes tájék középterén látjuk a várat, a hol az őrtorony uralkodik és több háznak teteje látszik. Oldalt jobbról lombos fák vannak. Az égbolt felhőzött. Jelzése a szinekre vonatkozó megjegyzés után alól balra: Bernstein, 24 April 82. L. Benesch Hptm.

Czeruzarajz, méretei 17.3:25 cm.

Szn. 112-911
1794-911-1
Át. lelt. 6233.

9318.

Borostyánkő vára.

Az előtérben jobbról látjuk a várat, a melynek épületeit az őrtorony uralja és a melynek bejáratához balról széles út vezet, a hol egy kis gunyhó köti le figyelmünket. Az égbolt felhőzött. Jelzése alól jobbra: L. Benesch Hptm., Bernstein, Montag 24 April 82.

Aquarell, méretei 17.3:25.1 cm.

Szn. 113-911
1794-911-2
Át. lelt. 6234.

9127.

Szomlő.

Az előtérben jobbról látjuk a községi templomot, a mely körül lombos fák diszlenek és a mely felé az uton hárman haladnak. Mögötte és a háttérben a környékbeli hegyek tünnek fel. Az égbolt felhőzött. Jelzése alól balra: L. B. 93 és jobbra: Szomlő 1893. L. Benesch.

Aquarell, méretei a vonalkeretnek 14:24.4 cm.

Szn. 24-910
1f38-910-10

9126.

Szomlő.

A középtérbeli domb tetején a községi kápolnát látjuk közelében bástyafallal, körülötte pedig lombos fákkal. A vidék égboltja felhőzött. Jelzése alól balra: Benesch Szomlő, 19/7. 93.

Aquarell, méretei a vonalkeretnek 20.5:29.6 cm.

Szn. 23-910
1538-910-9

9125.

Gesztes vára.

Elől, a hol jobbra egy magános lombos fa áll, a kúpalakú hegy tetején látjuk a vár romjait, a melyeken túl a környékbeli hegyek kéklenek. A tájék égboltja felhőzött. Jelzése alól balra: Ruine Gesztes és jobbra: L. Benesch 1893.

Aquarell, méretei a vonalkeretnek 22.8:17.4 cm.

Szn. 22-910
1538-910-8

9124.

Majk.

A háttérbeli földszintes házakon innen tornyos kapu köti le figyelmünket, a melynek közelében jobbról falkerités van. A vidék égboltja felhőzött. Jelzése alól jobbra: Majk -- L. Benesch 893.

Aquarell, méretei a vonalkeretnek 23.6:14.6 cm.

Szn. 21-910
1f38-910-7

Kőszeg:

A hegyes és dombos vidék közepén a város terül el, hol az épületek közül a templom és azennek közelében lévő Esterházy-palota köti le figyelmünket. Jobbra a katonai alreáltanodát s azon túl a hegyen a kálváriát látjuk. A háttérben balra a „St. Veit"-i templomot s jobbra a ~~Liebinger~~ rendeki völgyet, a Raxalpot, a Schneeberget és Landzsért látjuk. Végre az előtérben balra kaszálók vannak, kik közül az asszony kaszál, a férfi köszörül s a legény kaszáját kalapálja, mit társa hasra fekve néz; középütt egy asszony halad kosárral a fején, kitől nem messze két férfi a földön ülve a város felé néz s jobbra a büki úton kosarat vivő asszony megy kis fiával s egy vándorlegény teszélget utitársával, ki kabátját jobb vállára vetetten hordja. Az égbolt felhős s fölül a város czimere van. Felirata a kép alatt:

„Güns"

s balra: „Benesch 1881."

Kézrajz, méretei a vonalkeretnek 32.8 : 108.9 c/m.

Rajzolta: Benesch László

Ltsa 4405.

122/93.

Kőszeg. T. 7046.

A középtért a város foglalja el, melynek épületei közül a temetői kápolna, a plébánia, a herczegi kastély és egy a-varkori maradvány válik ki, az előtérben pedig [az utat járókelők élénkitik. Felirata alól jobbra: Güns 1879 Benesch.

Aquarell, mér. 40.3: 34.3 cm.

Szn. 259-99.
604-99-1.

[a katonai alreáliskola kertjében

Kőszeg. T. 7001.

Az előtért a piacz foglalja el a hol korláttal körülvett szobor köti le figyelmünket, a háttérben pedig a régi városi kaput látjuk, a mely felé balról ketten közelednek. Jelzése

alól jobbra: L. BENESCH. GÜNS 14·5·1879.

Aquarell, mér. 9.4: 12.2 cm.

Szn. 261-99.
604-99-3.

Léka. T.7007.

Az előtért a várkastély és a templom foglalja el, a melynek kriptájában Nádasdy nyugszik és a melyen innen apróbb házak bontakoznak ki a fák közül, a háttért pedig hegyek képezik. Jelzése alól jobbra: Lockenhaus 880.

L. Benesch.

Aquarell, mér. 12.2: 17.3 cm.

Szn. 121-99.
226-99-7.

Fraknó

~~A~~ A déli oldalról van felvéve, hol a hegy oldal rendkívül meredek és a hol a hegyes szögletekbe kifutó bástyafokok mellvédei, ágyú- s lőrései tisztán kivehetők. A két emeletes kastély felett és melléképületein balról az őrtorony s jobbról a templom tornya uralkodik. Az előtérben jobbról a Fraknóalja felől felvezető utat látjuk, a melynek mentén itt-ott házak vannak. Ezek körül mindössze mint egy tíz olvasható meg. A háttérben, balról a hegyoldalban vezető úton, a vadászlak s kissé lejebb, egy házikó köti le figyelmünket. Az égbolt kissé felhős s fönt a magasban három madár röpköd. Jelzése alól balra: „L. Benesch."

Aquarell, méretei 28 : 53,5 cm.
Vitetett 1898. v. 24-én Beneschtől.
Ára 40 frt. (194/98 No I.).

5114.

Sz. N. 231/98

Fraknó:

A ~~[illegible]~~ nyugati oldalról van felvéve és ~~[illegible]~~ kapujához egy ~~[illegible]~~ árkon átvezető karfás híd csatlakozik. A boltozott kapucsarnokon ~~[illegible]~~ át az első udvarba juthatni, hol a hadszer-örök lakásai vannak. A két emeletes épületeket ~~[illegible]~~ a nyolcszegletes őrtorony és a templom tornya uralja. Az elötérben a fraknó aljai út mentén jobbra a gesztenye-fák közül, a korcsma válik ki füstölgő kéménynyel, míg fönt a Mária oszlopot resztük észre, melyet a Esterházyak 1687-ben állítottak fel, midőn a hercegi rangot nyerték. A háttérben hegyek hullámzanak és balról Fertő vidékére nyerünk kilátást. (Felvése alól balra: „L. Benesch.") A égbolt felhős.

Aquarell, méretei 43.2: 61.1 cm.
Vétetett 1898. v. 24-en Beneschtől.
Ára 60 ft (194/98: II.).

5115

Sz. N. 232/98

Kőszeg. T. 7000.

Az előtérbeli házak mögött látjuk a régi városi kaput, a mely fölött szentkép köti le figyelmünket, az utat pedig járókelők élénkitik. Jelzése
alól jobbra: L. BENESH-GÜNS 1879.

Aquarell, mér. 12.3: 9.4 cm.

Szn. 260-99.
604-99-2.

Léka. T. 6999.

Az előtérbeli hegyen van a délről felvett vár, mely fölött a torony uralkodik, mig jobbra kissé alább egy házikó van. Jelzése alól jobbra: L. Benesch
Lockenhaus 28 10. 80.

Czeruzarajz, mér. 12.4: 17.6 cm.

Szn. 116-99.
226-99-2.

Beneschk

Léka. T. 7006.

E lapon a várnak oszlopokon nyugvó gotikus lovagtermét szemlélhetjük melynek bejárata hátul látszik. Jelzése

alól jobbra: Lockenhaus 2/6. 1879.

Aquarell, mér. 12.5: 17.7 cm.

Szn. 120-99.
226-99-6.

Benesch L

90 41.

Pöstyén.

A híd.

A Vágon átvezető karfás alkotmány, a mely cziölöpökön nyugszik, a melynek közelében mind a két oldalon lombos fák díszlenek s amelyről jobbra két alak élénkíti a tájat, melynek égboltját felhők. Jelrése alól balra: „L.v.B. 4 és „PÖSTYÉN 4.

Aquarell, méretei 8·3 : 13·3 cm. — Értéke 20 Ka. —
Ajándék.
Levelezőlap dr. Peregriny János revé.
Festője: L. v. Benesch.

Léka. T. 7005.

Az előtérbeli várba út vezet, a melyet a kapun túl és innen egyes alakok élénkitenek, mig a jobbra lévő ház emeletére falépcső visz. Felirata alól balra:

L. Benesch
Lockenhaus 28/10.80.

Czeruzarajz, mér. 17.7: 12.4 cm.

Szn. 119-99.
226-99-5.

Lajta Pordány.

L kuptetős tornyú

A temető.

Az előtért elfoglal ja el s benne ~~[illegible]~~ egy templom romjai kötik le figyelmünket. ~~Tornya kup tetős~~ Jobbrd, a bozót között, egy római sírkő van fölül két alakkal, balrd pedig két nyárfa mered az égnek. A háttérben hegyek hullámzanak. Az égbolt felhős s fönt a magasban hat madár röpked. Jelrése alól középütt

18 B 96

Ungar: Brodersdorf.

Aquarell, a papiros nagysága 18·7 : 14·6 cm.
Készitette: Benesch L.

4921.

10/97 N° 1.

Pápa:

Mátyás király ~~[illegible]~~ lakóháza.

A Korvin utcza nak szemben lévő házai közül az, a mely egyemeletes és kettős fedelű ~~ház válik ki legjonkább, melyben~~ az az épület, a melyben egykor Mátyás király lakott. A földszintjén a nagy kapun túl: egy; azon: innen pedig két ablak van, mig az emeletes az ablakok száma négy. Ez utóbbiák ~~[illegible]~~ ból az elsőnek s az utólsónak redőnyét ki nyitott ~~[illegible]~~. ~~A [illegible]~~ Korvin ~~[illegible]~~ a kátra halado uton, balról többen járkálnak, jobbról pedig egy szakállas férfi közeledik. Fölül az épületnek egyes részei ~~[illegible]~~ szemlelhetők czimerekkel s feliratokkal. Az egyiken „AN. SALVTIS. M... AV" — „TH.. AVE" és „OC. SA", a másikon „1465" s a harmadikon: „15. 15" olvasható. Fölöttük mondat szalag lebeg e szavakkal:

„Pápa. Korvin utcza № 297"

s jelzése alól jobbra: „L. Benesch"

Aquarell, méretei a papiromak 25·4 : 16·9 cm.

Készitette: Benesch L.

4922.

10/97 № 2.

~~s a melynek kéménye füstölög.~~

Léka. T. 6998.

Az előtérbeli hegyen látjuk a vár keleti és északi részét, a háttért pedig hegyek képezik. Jelzése

alól jobbra: Lockenhaus 2/6.879.
L. Benesch.

Czeruzarajz, mér. 12.4: 17.7 cm.

Szn. 115-99.
226-99-1.

MD K

Benesch Ottó, mütörténész
/Bécs/

rövid tanulmányt ir Weyde Gizellával: "Két XV. századbeli oltárkép a Pozsony melletti málykuti kápolnában." cimmel. Weyde nem egészen szabatos leirását Benesch egésziti ki a képek müvészettörténeti helyzetét adva. B. e müveket a bécsi Schottenstiftben örzött passióábrázolás müvészének tulajdonitja.

[redacted]: Az Archeologiai Értesitö XLII.kötete. Magyar Müvészet.1930. 658.l.

BENESCH FERENC belsőépitész

és Szemereki Teréz keramikus közös kiállitása :
Bp., Mednyánszky terem, 1987.okt.29 - nov.6.

ld. Szemereki

BENESCH FERENC

Uj Tükör, XXIV.évf.
43.sz. 1987 3.p.

Pellionisz Valéria: Szemereki Teréz kerámiái,
Benesch Ferenc butorai : Mednyánszky Terem. =
Uj Tükör, XXIV.évf. 43.sz. 1987 3.p. ill.

Értesitések a mohácsi és környéke evang. hivek számára.
Mohács 24 cm.

63/88
A HADSEREG
Képes folyóirat.
Arad 35 cm.

64/78
HADTÖRTÉNELMI KÖZLEMÉNYEK
Bp. 24 cm.

65/91
HAZAI ÉS KÜLFÖLDI RÖPLAPOK PROSPEKTUSOK KÜLÖNLENYOMATOK SZABVÁNYOK ÉS SZABADALMAK AZ AGROINFORM ÁLLOMÁNYÁBAN
Bp. 29 cm.

66/77

megírva

Benesch János

festő

Nemzeti Szalon

Benesch János.

1926. Nkörösi Kpzőműveti kiáll.

Interieur,paszt.
Arcképtanulmány,olajf,

1926. Pápai Képzőműveti kiáll.

Interieur,paszt.
Arcképtanulmány,olajf,

1926. Szombathelyi Kpművti kiáll.

Interieur, paszt.
Arcképtanulmány,olajf,

Benesch János
festő

Ert. 1928

Csiszolt Köeszkőjök, Őskori VI.14

Otto Benesch, osztrák művészettörténész

1919 nyarán volt látható a Műcsarnokban a köztulajdonba vett műkincsek kiállítása, melyet Pogány Kálmán szervezett meg. Külföldi szakértőt hívott a katalogizáláshoz, a bécsi művészettörténeti iskola ifjú képviselőjét, s kapott megbízást erre a feladatra. A katalógus 662 műtárgyat sorol fel, előszavában írja, hogy mintegy ezer műalkotás volt még a szocializált műkincsek közül a múzeumok raktáraiban.

Szabó Júlia: A direktórium elnöke: Pogány Kálmán. Kritika, Budapest, 1979. 3.

Benerch Johann

ejecto XVIII 29.

l.

Schrick Holitsch

29, 115, 119, 129 l.

meginn

Benesch Johann

Modellier

XIX. n.

l.

Schirek Holitsch

~~29. 115.~~ 115. l. ~~129. l.~~

JOSEF EGRI
BÉLA IVÁNYI-GRÜNWALD
STEFAN SZŐNYI
ELEMÉR v. VASS

Galerie Neumann & Salzer, Wien

I., Bräunerstrasse 11 R 28-4-55

MDK

Benesch Lajos

Repr.

Kőszeg középső része dél felől.
szines rajz. 1879.

33.o. 22. kép.

LELKES ISTVÁN: KÖSZEG. Bp. 1960.

Otto Benesch osztrák művészettörténész

A Magyar-Tanácsköztársaság talán legfontosabb kulturális eseménye volt „a köztulajdonba vett mükincsek első kiállítása", mely jún. 15-én nyílt meg a Műcsarnokban. A körültekintő előkészítést Antal Frigyes, Kenczler Hugó és Wilde János irányította s a munkában tanácsadóként részt vett a nemzetközi hírű szakember, Otto Benesch is.

Aradi Nóra: Képzőművészeti élet 1919-ben. Jelenkor, 1979. 3. 249-250. old.

Giovanni Battista Benetini

olasz stukkátor

Zonkrét Zismartoni megbízással

tudjuk azonosítani (1660 k.)

Magyarországi reneszánsz és barokk
Akadémiai kiadó Bp.1975.

224.old.

BENETTON, Simon szokan

(R. K.): Ali a vason győr. =
Pesti Hírlap, 1. (151.) évf. 4. sz 1992. febr. 17. 11. p ill

Az irányulás vagy annak hi-
az, hogy teljesen mindegy;
an szemléljük a mikroorga-
épségét, vagy a tárgy struk-
kezetében a kozmosz lát-
gét – indította el Kiss Pétert
gyválasztási közömbösség
a tárlatlátogató működvelő-
a sem lehet. Hisz „Örvé-
3 részből egymásra fűzött
gazdag sodrású a színezés,
es az erővonal spirális moz-
senkinek nem jut eszébe: ez
mixgép keverte bébipapi kö-
. Illetve a kád lefolyójában
z asszociatíve fölidézi az el-
dőt boszorkányaival. (A ké-
verben voltak láthatók, míg
kultúrbaromsággal ki nem
t, hazaszállítás helyett.)
ert rendkívüli szenvedélyes-
tja a repülés és a repülőgép
A „Lopakodó", a radar szá-
atlan vadászgép kifejlesztése
l hatott rá. Számos kísérle-

a földre került, mielőtt egy akció keretében elégették volna. A fényképezőn kívül volt még egy szemtanúja az egy évig tartó repülésnek, – egy (őrző) angyal szobra.

A fotópapír előtt való köszörülésnél a kicsapódó szikrák a véletlen törvényszerűségével adják az energia kalligrafikus képét. (Becsapódások) Ezt a véletlent kell elkapni, megdermeszteni, vonallá fagyasztani. Történhet fotópapíron, kiöntve domborművön vagy kirakva üvegből. „Üvegvillám" című képein a fotó plasztikája dermeszti le a tűz illékonyságát és forróságát határozott kézjegyű vonallá.

Kiss Péter az elemek (tűz, hó, eső, villám) s az anyagok (méz, tojás, zselatin), illetve a vegyszerek szabad kezelésében nyit utat a nonfiguratív látvány felé. Nem hozzáadja a gondolat többletét, hanem kiveszi azt az eljárás alatt lévő anyagból. Képeinek látványa ezért tiszta, szemmel élvezhető hedonizmus. Nem belemagyarázza a lehetséges je-

BENIGNO, Francesco epitéri felugyelő

Győr, 1550-es évek

Koppány T. - Studia Agriensia 17. 155, 168

Adatbázis:
File nev

Nr	A könyvjegyzék száma; me ha már időrendben lesz. rálásáról van szó, akk időrendje után kezdődik.
Ev	A jegyzék keletkezési id regisztráljuk, akkor i kezés idejét.
C	Egy címke, pl. a tulajdo
P	A tulajdonos neve.
PE	Mikor élt?
PSZ	A tulajdonos származása; mal.
PEH	Hol élt? A terület, vagy
PC	A tulajdonos vallása; ha felsorolva:kat, ev, ref,
PN	A tulajdonos neme: 1 ha
PFog	A tulajdonos foglalkozás
PNa	A tulajdonos nemzetisége
PISK	A tulajdonos iskolái. A számok felsorolása.
BiblH	A könyvtár helye terület lelő rovatát.
BiblV	A könyvtár helye, magyar
BiblJ	A könyvtár jellege (magá tor stb.)
Inv1.1	A jegyzék leírója azonos
Inv1.2	A jegyzék leírója a gyűj Igen:1; nem:0. És a szem
Inv1.3	A jegyzék leírója a gyűj nem:0.És a személy neve.
Inv1.4	A jegyzék leírója és a g Igen:1; nem:0.
Inv1.5	A jegyzék leírója hivata

Benjámin Herman

A Nemzeti Szalon téli kiállitásáról Kázmér Ernő számol be, az ott résztvevő művészek alkotásait -művészetükre vonatkozó-rövid jellemzéssel ismertetve.
A tárlaton szereplő kétszáz mü közül kiemeli: Gulácsy Lajos, Benjámin Herman, Csabai Ékes Lajos, Joachim Ferenc, Feiks Alfréd, Makoldy József, Marton Ferenc, Moholy Nagy László és Zádor István művészek alkotásait. Benjámin H. tájképeit pozitiven értékeli a kritika.

A HÉT, Bp. 1918. dec. 15. XXIX. évf. 5o. sz. 780-781. lap.

Benjámin Herman

Müveit a pillanatnyi impresszió jellemzi "A Studió I. Grafikai kiállitásá"-n, melyet Kun Imre ismertet a Müvészt c. rovatban.

A HÉT, Bp. 1921. márc. 2o.
XXXII. évf. 8. sz. 14o. lap.

Benjámin Herman

A fiatal müvész munkájáról elismeréssel nyilatkozik Kázmér Ernő: "A Mücsarnok Tavaszi Tárlata" c. kritikájában. Kiemeli kékruhás, uzsonnázó nőt ábrázoló képét, mely a müvész "egyre tökéletesedő puritán müvészetét igazolja."

A HÉT, Bp. 1918. márc. 31.
XXIX. évf. 13. sz. 201-202. lap.

MDK

Benjamin Hermann

Fabódé, tusr.

Kültelki utca, vf.

M.Studio l.graf. kiáll. 1921. márc.

6 l.

MNK

Benjamin Hermann

A ház előtt, vf.

Tájrészlet házzal, vf.

M.Studio l.graf. kiáll. 1921. márc.

6 l.

MDK

Benjamin Hermann

Külvárosi részlet, vf.

Falusi utca, "

M.Studio 1.graf. kiáll. 1921. márc.

6 l.

MDK

Benjamin Herman

Hazafelé, of.

Hadviselt művészek kiáll. Mics. 1919. márc.
2o l.

MDK

Benjamin Herman

Falusi ház, of.

Udvarház, of.

Hadviselt művészek kiáll. Műcs. 1919. márc.
2o l.

MDK

Benjamin Herman

Pihenő leány, of.

Kerti ház, of.

Hadviselt művészek kiáll. Mücs. 1919. márc.
2o l.

Benjamin Herman

Önarckép, olaj

O.M.K.T. 1918-19. évi kiáll. MNies. 21 l.

MDK

Benjamin Herman

Erdélyi művészeti kiáll. Walter Gyula: Festők és szobrászok. Erdélyi Szemle, 1919. jun. 284 l.

3350 | 3500 | Benjamin H. E.

M. Studio

1921 márc. I. graf. kiill.

Külvárosi részlet
Falusi utca
Kültelki utca
A ház előtt
Táj részlet bárzal

} vízf.

Fabódé, Insz.

~~[illegible]~~

2 -

	c/ sajószentpétori szén
6.	Urikány-Zsilvölgyi Magy. Kősz
	a/ brennbergi rostált ka szén / 7 - 25 mm./ ..
	b/ brennbergi rostált ak szén / 7 - 50 mm ./
	c/ brennbergi kocka- és darabos szén/25 mm-tő
7.	Diszn.shorvát Barnaszénbány
8.	Első Dunagőznajózási Társasá
	a/ pécs-szabolcsi mosatl apró szén ... ...
	b/ pécs-szabolcsi mosott apró szén ... .
	c/ pécs-szabolcsi tojásb mosott szénből .....
	d/ pécs-szabolcsi 5 kg.t brikett mosott szénbő
	e/ pécs-szabolcsi dunabr

Benjámin Ernő, festő. A budapesti Műcsarnok 1912—13. évi téli kiállításán Parkrészlet Gödöllőn cz. művével szerepelt.
Kiáll. tárgymutató.

] Benjamin Ernő, festő. Az OMKT 1912–13. évi téli kiállításán Parkrészlet Gödöllőn, a MAPE 1916. évi tárlatán Prágai piac c. képeivel szerepelt.

] Kiáll. tan.

Kronos B. Hermannal

26084. 1905 MARCZ. 19

575

Lisd: 104860 sor
osztályban

Benjamin (Herm) Ernő

Orcht

1905. tav utr.

Sidló Feri kollegám képmása of

1912 tav

Tolantre, of

Varrólány, virf.

Tanulmány, r.

1912-13 téli

Parkrészlet Gödöllőn

1917 tav.

Velenföldi jág pálya, of

Budai sashegy

1917-18 téli

Margithidfő, pesti old. of

Gró fiú

1918 tav

Nysonna of

Tájkép V.

108561/904 szám.

3

A Műemlékek Orsz.Bizottságának folyó évi január hó 17-én 630 sz.a. kelt fölterjesztésére, tudomás és további megfelelő eljárás végett megküld

Budapesten, 1905. márczius hó 21-én

A miniszter meghagyásából:

osztálytanácsos.

Benjamin Hermann

pedig Jolanthe cz. olajfestményét, Varróleány cz. vízfestményét és egy tanulmány rajzát állította ki. Jelenleg Kolozsvárt él.

Kiáll. tárgymutatók. — *Ujság* (Kolozsvár). 1913 nov. 12. (Az E. M. E. harmadik őszi kiállítása.)

Benjámin Hermann, festő. 1905-ben Münchenben tanult. A Képzőművészeti Társulat 1905. évi tavaszi nemzetközi kiállításán Sidló Feri kollegám képmása cz. olajfestményét, az 1912. évi tavaszi kiállításán

2

Benjamin H. E.

Omlet

1918-19 Téli
Gúarchép II., of

1919 Hadvis. mův. miáll
Falusi ház
Udvarház
Haraféle
Pikenő lány
Kerti ház
} of

1920 Tav
Felesíjem arch.
Női fej
} of

1924 Tav
Tabáni résilet, of

1927-28 Téli
Piros ruhás fiú, of

1934 dec - 1935 jan
Őszi virágok

1937 Téli Tekerhajók kopenhágában, - kopenhága

Benjamin Herman

Nemzeti Szalon

Benjámin Herman.

1907

I.ső lugosi kiáll.

Tájkép, olaj I.

1907. őszi kiáll.

Tájkép, olaj II - III,
" "

1908. Őszi kiáll.

Önarckép, olaj I.

1909. Tavaszi kiáll.

Férfi arckép, olaj

1912. Tavaszi kiáll.

Tájkép, olaj IV.

1912. Őszi kiáll.

Kertben, olaj I.
Parkrészlet, olaj
Gödöllői parkrészlet, olaj

1917. Tavaszi kiáll.

Merengő, olaj

1918. Tavaszi kiáll.

Szobarészlet, olaj

1918. Téli kiáll.

Tájkép, olaj VI.
Kertben, olaj II.

1931. Őszi kiáll.

Virágok, ~~olaj~~.

Szudáni lány

1931 Arcképfestők Balló emlék kiáll.

Hajós Istvánné arcképe, olaj

MAPE

Benjamin E.

Festő

Nemzeti Szalon

MAPE (N. Szal)

B e n j a m i n E.

1916. Magy.Aquar.és Paszt.festők V. kiáll.

Prágai piac,vizf.

1931 Balló E. eml. kiáll (k.o.)

Hajós Istvánné arch. of

Benjamin Herman

8 Szobarészlet olajf. 800.—

Nemzeti Szalon

1918, maj

tav. kiáll.

626.

ő honvéd huszárok a jobbra felállított osztrák
dják. A szűz Máriás lobogó alatt kürdők egyi-
ót akarja el venni s épen csapni készül a
előtért elesett osztrák katonák tetemei s lovai

napiroson, vászonra húzva, méretei 32 : 46 cm.
ki erekly emuzeumból. 107/95. No XXVIII.
az erredévs kiállításra engedtetett át (151/26)
-én érkezett ujsa (416/26.)

107/95 : XXVIII.

Benjamin Hermann

Merengő, olajf.

Nemzeti Szalon
1917. máj.-
tav. tárl.

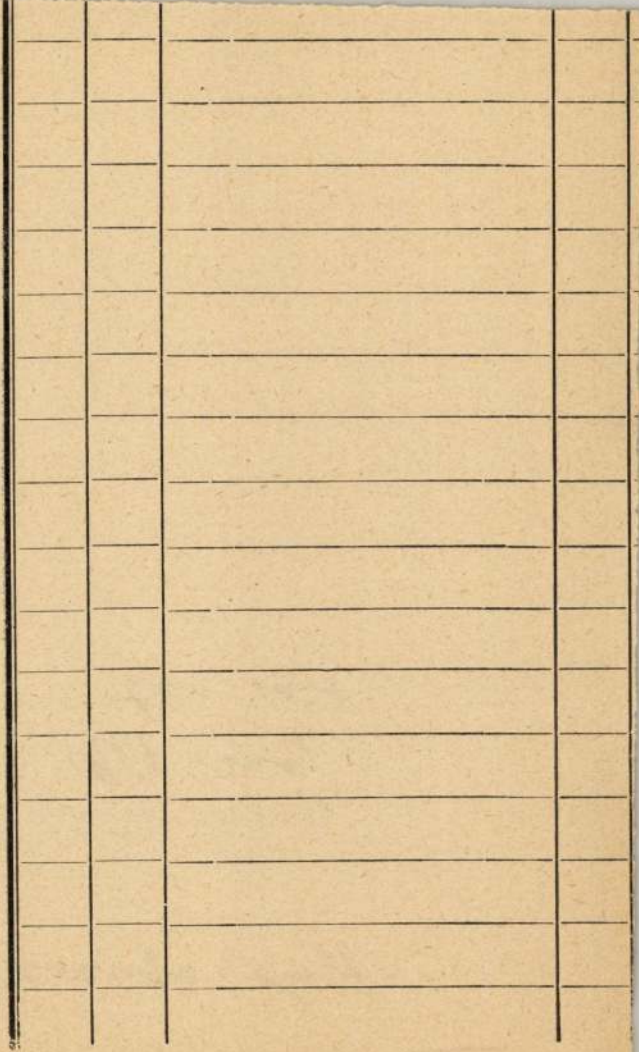

917. raktári szám.

Benjamin Hermann

Müctarnok

✓ 1917. tav. kiáll. 60, 82

✓ 1917-18. téli kiáll. 224, 310

✓ 1918. tav. kiáll. 65, 130

✓ 1918-19. téli kiáll. 415

✓ 1919. hadviselt mův. kiáll. 310 – 314. haretsen volt.

1920 Tes.

✓ 1924. tav. kiáll. ~~687~~ 382, 399

✓ 1927/28. téli kiáll. 382

Zászlók, a trenczeni vármegyeházán

VI 240

...LOMSK ÉS KÖNYVTÁRAK ÜNYE PÜFELÜGYELŐSÉGE
BUDAPEST.

Vác 1907 július hó 12. –

Főfelügyelőség!

1906-évi jelentésért van
esületünk nevében
ket kifejezni.
unkat továbbra is kegyes
jánlva vagyunk

Benjamin Herman

festő

Műcs. kiáll. 1905 tól
Pipics 110. l.

Málya

363

m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztertől.

431/1939.III. szám.

A Müemlékek Országos Bizottsága tek.Elnökségének

Hivatalból.
szolgálati ügyben.

Budapest IX. Hőgyes E. utca 10

Beness Endre

puskamüves

1. Hanyhalaur

66-1

Zichy Jenő gróf II. 80

— Rafael gróf II. 80

Benes András

pesti puska-
mühes

Flamkalauz

178. l.

Poprád (69/1904)
Rönyvdamle
1904. T. 20.

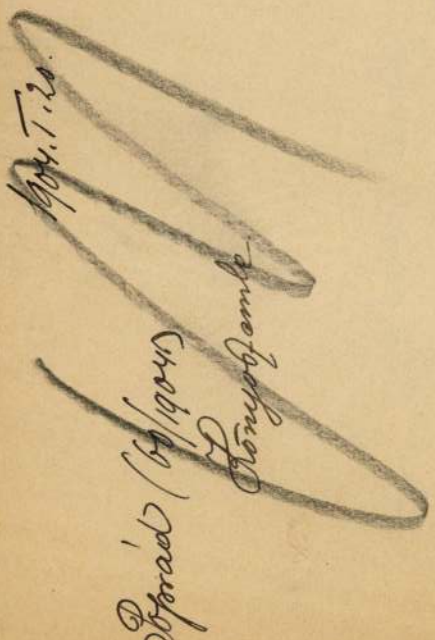

Benes András

pesti puskaműves

A XIX sz. derekán

l.

Arch. Ert

1913. 191. l.

egy disznes damaszk

csövű puskaja.

a M. Nemz

Muzeumba

Gerült

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

megírva // Beness ~~András~~ Endre

puskamüves Pest.

Vadászpuska, gyutacsos, kétcsövü

XIX. sz vége

M N M. Fegyvertár

1662. lelt. sz.

Vadászpuska, gyutacsos kétcsövü

u. o. 1667. lelt. sz.

Fajánvtál, hékmázas, Dorotheenthal-Arnstadt, XVIII. vzárad.

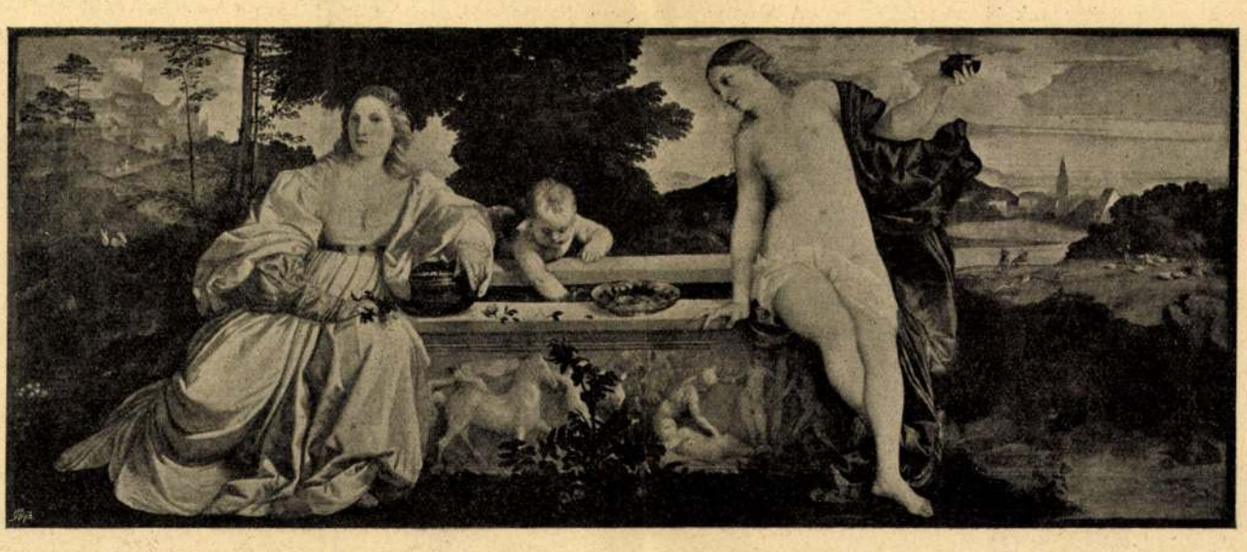

Berzeviczy Itáliájá-ból

Az isteni és a földi szerelem

Tizián festménye

KÉPEINK

Utolsó napsugár. Azok közt a művészek közt, akik a téli tárlaton egész gyüjteménynyel vettek részt, kellemes meglepetést szerzett a közönségnek *Ujváry* Ignác. Egy tucat képet hozott az ő nyári tanyájáról, Kis-Orosziból, ebből a bájos kis magyar fészekből, amelyben temérdek ősi karaktert lehet még találni, mert a falucska egy sziget végében fekszik és bizony nem igen keresi föl semmi idegen, hacsak nincs ott éppen tennivalója. Ezt a szűz földet az ő sóskás réteivel, homokos útjaival, révjével és Dunapartjával mutatja be nekünk Ujváry, még pedig annyi közvetlenséggel és oly hangulatosan, ahogy eddig még nem sikerült Ujvárynak. De erősen megizmosodott az előadási tehetsége is a termeszetadta miliéuben, tanuság rá például a tárlat első számaként szereplő pipacsos rét, mely igen kiváló festői kvalitásokat rejt magában. A közönségnek talán hangulatos esti képe fog leginkább tetszeni s a dunaparti kis alvó házak, bogárhatu tetőjükkel, a csöndesen tovafutó Duna, a partból kőrakások és kerítések mellől magasba nyulo nagy fák koronái, végre a fehér falakat hirtelen és groteszk módon megvilágító holdsugar nagyon hangulatossá teszi ezt a képet. De eleven, közvetlen természettanulmány dolgában kiválik az a tajképe is, amelyet e számunkban mutatunk be, az »Utolsó napsugar«. Ez színben is erős és Ujváry legfinomabb képei közé tartozik. Bölcs dolog volt kimenekülni a fővárosból és ebbe a kis faluba menni: az igazi festő csak ebben a természet-alakította környezetben edzi erőssé tehetségét, mint ahogy az Ujváry nagy fejlődésén szépen meglátszik.

—

A kis nagyzó. A genreképnek most kevés a művelője, mert festőink, mintha csak összebeszéltek volna, elcsatangolnak a szabad természetbe s nagyobbára tájképtanulmányokra adták magukat. A genreképek közt, amelyek ezen a teli tárlaton kiállításra kerültek, egy friss tehetség tünt fel, *Benes* Pál, aki müncheni, romai és nagybányai tanulmányai utan most először lép föl nyilványosan. Néhány képe a gyermekvilág derüs momentumait mutatja be, köztük a »Kis nagyzó« is, amelyet e számunkban közlünk. *Benes* eleven, üde tehetség, akitől szép dolgokat várunk. Jó szeme van a genrehez, ötletes is, azonfelül előadása is vonzó, mert eléggé egyszerü. Ez a kép plein-air tanulmánynak is beválik s mint ilyen is a javából való.

—

Nihilisták a börtönben. Vasrácsos ablakon szűrődik át a hajnal hideg kék fénye a börtönbe. A messziségben, magasan az apró házak fölé emelkedve, látni az ablakon át a bitófát. Öt nihilista várja a reggelt, az utolsót, e szomoru falak közt. Világot akartak fölforgatni, vagy talán csak szabadságot szerezni a népnek, vér árán, gyilkos bombával. Most egybecsukták őket egy utolsó órára, hogy aztán rajtok mutassák meg a nagy cár szörnyü hatalmát. Elmerengve jár-kel fölalá az egyik, magába törve búsul a másik, ketten vígasztalni iparkodnak egymást. Csak az ötödik, a makacs és hajthatatlan, a legenergikusabb szedi össze utolsó lelekerejét, macskamódra oda kúszik s a vasrács mögül nézi a bitófát és talán arra gondol, hogy egy végső kétségbeesett kisérlettel széjjeltördelje a kemény rácsot s kirontson a szabadságba.

A nagyhatásu képet *Seresevszki* Vladimir orosz-lengyel festő teremtette meg. *Seresevszki* öt éven át dolgozott ezen a hatalmas művön, amely már arányával is feltünik. Münchenben kezdte, Velencében fejezte be. Az bizonyos, hogy Oroszországban nem kerül ez a kép kiállitásra.

—

IRODALOM

—

Két irónő

Gyarmathy Zsigáné és Lengyel Laura

A női poétákban kétféle ellentétes áram működik; az egyik az ösztön, a másik a túlfinomultság. Mint a villamosságban, ez a ket áram, ha találkozik, vonzza egymást. Csakhogy az, amely az erősebbik, fölemészti a másikat.

Gyarmathy Zsigánéban az erős ösztön az, mely kezébe adja a tollat. Vad igazságszeretet viszi majdnem a naturálizmus határáig és csak egy másik ösztön: a nőiesség, óvja meg a túlzástól. Van benne törekvés is a művészi kompozició felé, de ez gyöngébb, mint az igazságszeretete.

Mily egészen más *Lengyel* Laura. A német filozófus: Schopenhauer átment vérébe minden sötétségével és csaknem rikító peszszimizmusával. Hogy nem sodorja az embergyülölet végleteig, csakis művészi ízlésének köszönhető, mely nem engedi, hogy fekete alapon fekete képet fessen.

Gyarmathy Zsigánétól egy kötet jelent meg az Athenaeum kiadásában. Címe *Önkéntes mártirok* és olyan embereket rajzol benne, kik türelemmel és megadással viselik keresztjüket. Az ő hősei türelmesek, de maga az irónő lázong helyettük. Nem tud belenyugodni abba, hogy ami jó és nemes, csupán azért szenvedjen, mivel jó és nemes, s mikor ő beszél helyettük, minden szava egy kész vád a társadalmi rend igazságtalansága ellen. Annyira szubjektiv, hogy sokszor beleéli magát hőseibe és helyettük pöröl.

Lengyel Laura könyve, melynek címe *Balázs Klára* (megjelent *Singer és Wolfner* kiadásában) modern társadalmi regény. A hősnő egy szegény, de nagyon szép leány, ki gazdag férjet hajhász magának. Hanem megbotlik a saját szivében és nőül megy egy szegény hivatalnokhoz. Meg is szenved érte, mert a szegénység kín neki és csak azután törődik bele, hogy megszületik a gyermeke. Lengyel Laura nem kiméli alakjait, föltárja minden fogyatkozásukat, sőt kissé túlerősen is színezi azokat, úgy hogy nem mindig rokonszenvesek. Őt nem ragadja el soha ösztöne, művészetre törekszik és néha föl is jut annak magaslatára. Hogy nem mindig, annak oka, mivel egyoldalu: a nőket jól ismeri, de a férfiakat csak sejti és azért rajzának fele csak halovány és ingadozó.

Hogy melyik a nagyobb talentum a kettő közül? Egyik sem, vagyis inkább mindakettő a maga nemében. Hogy egy ebből keletkező vitának elejét vegyük, idézzük Goethe mondását

mikor a német kritik usok ki nem fogytak a közte és Schiller közt való párhuzamos összehasonlításban. Ekkor mondta a weimari Jupiter:

— Bolond egy nép! Folyton összemér engem Schillerrel, hogy ki a nagyobb poéta, ahelyett hogy örvendene, hogy egyszerre két ily derék legény került a gátra.

T. R.

—

Marcellusz. *Papp* Dániel, akit az *Uj Idők* közönsége jól ismer, egy sor tárcanovellát gyüjtött egybe *Marcellusz* cím alatt, amelyek e napokban kerülnek a könyvpiacra. A finom és szellemes iró e kötetét bővebben fogjuk ösmertetni, addig mutatóba adjuk a kötetet egyik novelláját, amely híven visszatükrözi azt az érdekes irói egyéniséget, amelylyel Papp Dániel az átlagos tárcairók sorából kiválik.

—

Uj könyvek

Az *Uj Idők* szerkesztőségéhez a következő új könyvek érkeztek az utolsó hét folyamán:

Berzeviczy Albert: Itália. Utirajzok és tanulmanyok. A Franklin-Társulat kiadasa.

Ábrahám Ernő: Lázas éjszakák. Singer és Wolfner bizománya.

Gara József: Golgotha. Költemények. Wodianer F. és fiai kiadása.

Tábori Róbert: A negyvenéves férfiu. Második kiadás. Megjelent Singer és Wolfnernal.

Endrődi Sandor: Összes költeményei. Negy kötet. Megjelent az Athenaeum kiadásában.

A *Magyar Könyvtár* ujabb öt füzete, melyeknek tartalma a következő: Nansen északsarki utazása. Átdolgozta *Brózik* Károly dr. (77. és 78. füzetszám). — *Gvadányi*: Peleskei nótáriusa. Kardos Albert bevezetésével. (79. füzetszám). — *Braco*: Don Pietro Caruso-ja és *Varga*: Parasztbecsület e. (80. füzetszám). — *Mikszáth* két elbeszélése. (81. füzetszám). A Magyar Könyvtárt Wodianer F. és fiai adják ki.

—

SZINHÁZ

A bolond. A mult hét szinházi eseménye *Rákosi* Jenő és *Szabados* Béla *A bolond* című operettje volt, melyet a Magyar Szinházban adtak elő. Rákosi Jenő Malonyai Dezsőnek egy elbeszélése után írta meg a szövegkönyve a legjobbak közül való, csupa költészet és kedves tarkaság. Humort is vitt bele egy háromlányos apa személyében, ki az egyiket apácának szánta, de egyik leány sem erez magában hivatást a szent életre, mert már kiszemelt magának egy ifjut, ki szivének bálványa; aztán egy öreg sekrestyés személyében, ki jó pénzért osztogatja jóslatait és tanácsait.

Szabados Béla zenéje a legjobbak közül való, mit magyar operettszerző eddig irt. Néha magasztosan szárnyal, különösen az ájtatos részekben, a vidám számok pedig tele vannak eredeti ötletekkel, friss és lendületes táncokkal, melyekben megvan a magyar ritmus. Mind a két szerzőt szám-

A téli tárlatból **A kis nagyzó** Festette *Benes Pál*

talanszor kihítta a közönség. Az előadás sikeréhez pedig különösen hozzájárultak *Komáromi* Mariska mint Bimbilla, *Sziklai* Kornel, mint bolond és *Boross* Endre, mint sekrestyés.

—

Nemzeti Szinház. Mikor huszonöt év előtt először adták a Nemzeti Szinházban *Toldy* István *Kornélia* című drámáját, a kritika erősen kikelt erkölcstelen volta miatt és a közönség is csatlakozott ehhez a nézethez, mert a darab szenzációs módon megbukott. A Nemzeti Szinház vezetősége tán halála után rehabilitálni akarta a szerzőt, mikor újból előadatta a darabját és sikerült is neki meggyőzni a közönséget arról, hogy a dráma tendenciájában nincs vétség a

szöveget, azzal a szinpadi ismerettel, melyet ilyesmi megkövetel, de azonfölül sok sok poézissal is, mely színt, bájt és alkalomszerüséget kölcsönöz a témának. A mese hőse Bimbó, egy vándor bohóc, ki szerelmes Bimbillába, egy fiatal leányba, kit ő fölnevel. Ámde eljön a mesebeli királyfi, kinek a leány szive meghódol Deli úrfi személyében és a szegény bolond csakhamar átérzi a csalódott szerelem minden kinját, keservét. Bele is hal ebbe a csalódásba, de utolsó perceit megenyhíti, megédesíti a madonna, ki magára ölti Bimbilla alakját és megvigasztalja a haldoklót.

Rákosi Jenő énekes legendának nevezte el meséjét és ezzel egy új, komoly elemet vitt bele a könnyüvérü múzsa hajlékába. Az ő

Uj Idők 1899. V. 2.

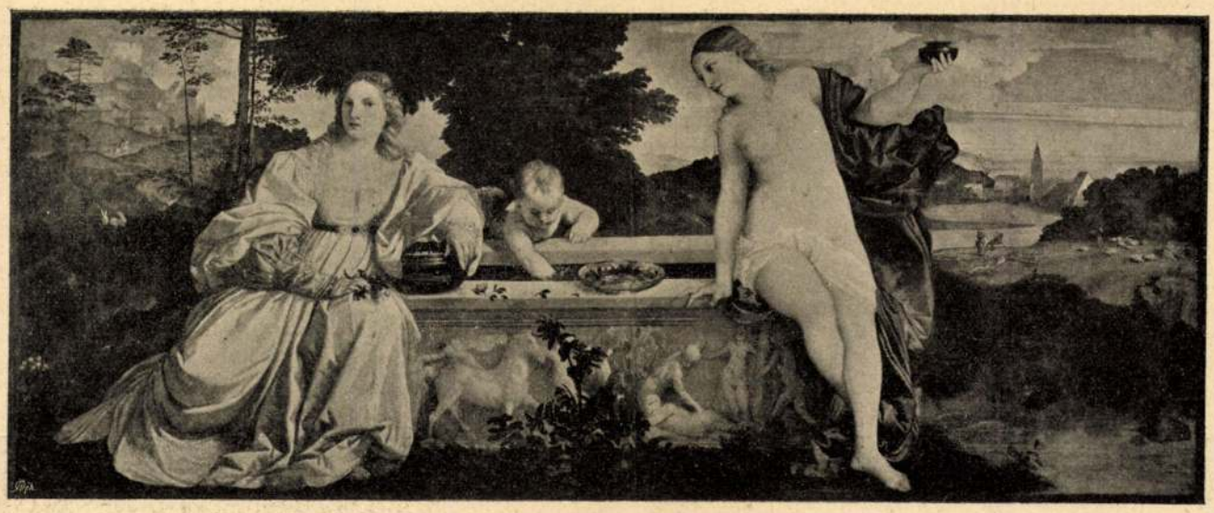

Berzeviczy Itáliájá-ból

Az isteni és a földi szerelem

Tizián festménye

KÉPEINK

Utolsó napsugár. Azok közt a művészek közt, akik a téli tárlaton egész gyüjteménynyel vettek részt, kellemes meglepetést szerzett a közönségnek *Ujváry* Ignác. Egy tucat képet hozott az ő nyári tanyájáról, Kis-Oroszból, ebből a bájos kis magyar fészekből, amelyben temérdek ősi karaktert lehet még találni, mert a falucska egy sziget végében fekszik és bizony nem igen keresi föl semmi idegen, hacsak nincs ott éppen tennivalója. Ezt a szűz földet az ő sóskás réteivel, homokos útjaival, révjével és Dunapartjával mutatja be nekünk Ujváry, még pedig annyi közvetetlenséggel és oly hangulatosan, ahogy eddig még nem sikerült Ujvárynak. De erősen megizmosodott az előadási tehetsége is a természetadta miliéuben, tanuság rá például a tárlat első számaként szereplő pipacsos rét, mely igen kiváló festői kvalitásokat rejt magában. A közönségnek talán hangulatos esti képe fog leginkább tetszeni s a dunaparti kis alvó házak, bogárhátu tetőjükkel, a csöndesen tovafutó Duna, a partból kőrakások és kerítések mellől magasba nyuló nagy fák koronái, végre a fehér falakat hirtelen és groteszk módon megvilágító holdsugár nagyon hangulatossá teszi ezt a képet. De eleven, közvetlen természettanulmány dolgában kiválik az a tájképe is, amelyet e számunkban mutatunk be, az »Utolsó napsugár«. Ez színben is erős és Ujváry legfinomabb képei közé tartozik. Bölcs dolog volt kimenekülni a fővárosból és ebbe a kis faluba menni: az igazi festő csak ebben a természet-alakította környezetben edzi erőssé tehetségét, mint ahogy az Ujváry nagy fejlődésén szépen meglátszik.

—

A kis nagyzó. A genreképnek most kevés a művelője, mert festőink, mintha csak összebeszéltek volna, elcsatangolnak a szabad természetbe s nagyobbára tájképtanulmányokra adták magukat. A genreképek közt, amelyek ezen a téli tárlaton kiállításra kerültek, egy friss tehetség tünt fel, *Benes* Pál, aki müncheni, római és nagybányai tanulmányai után most először lép föl nyilványosan. Néhány képe a gyermekvilág derüs momentumait mutatja be, köztük a »Kis nagyzó« is, amelyet e számunkban közlünk. *Benes* eleven, üde tehetség, akitől szép dolgokat várunk. Jó szeme van a genrehez, ötletes is, azonfelül előadása is vonzó, mert eléggé egyszerü. Ez a kép plein-air tanulmánynak is beválik s mint ilyen is a javából való.

—

Nihilisták a börtönben. Vasrácsos ablakon szűrődik át a hajnal hideg kék fénye a börtönbe. A messziségben, magasan az apró házak fölé emelkedve, látni az ablakon át a bitófát. Őt nihilista várja a reggelt, az utolsót, e szomoru falak közt. Világot akartak fölforgatni, vagy talán csak szabadságot szerezni a népnek, vér árán, gyilkos bombával. Most egybecsukták őket egy utolsó órára, hogy aztán rajtok mutassák meg a nagy cár szörnyü hatalmát. Elmerengve jár-kel fölalá az egyik, magába törve búsul a másik, ketten vígasztalni iparkodnak egymást. Csak az ötödik, a makacs és hajthatatlan, a legenergikusabb szedi össze utolsó lélekerejét, macskamódra oda kúszik s a vasrács mögül nézi a bitófát és talán arra gondol, hogy egy végső kétségbeesett kisérlettel széjjeltördelje a kemény rácsot s kirontson a szabadságba.

A nagyhatásu képet *Seresevszki* Vladimir orosz-lengyel festő teremtette meg. *Seresevszki* öt éven át dolgozott ezen a hatalmas művön, amely már arányával is feltünik. Münchenben kezdte, Velencében fejezte be. Az bizonyos, hogy Oroszországban nem kerül ez a kép kiállításra.

—

IRODALOM

—

Két írónő

Gyarmathy Zsigáné és Lengyel Laura

A női poétákban kétféle ellentétes áram működik; az egyik az ösztön, a másik a túlfinomultság. Mint a villámosságban, ez a két áram, ha találkozik, vonzza egymást. Csakhogy az, amely az erősebbik, fölemészti a másikat.

Gyarmathy Zsigánéban az erős ösztön az, mely kezébe adja a tollat. Vad igazságszeretet viszi majdnem a naturálizmus határáig és csak egy másik ösztön: a nőiesség, óvja meg a túlzástól. Van benne törekvés is a művészi kompozició felé, de ez gyöngébb, mint az igazságszeretete.

Mily egészen más *Lengyel* Laura. A német filozófus: Schopenhauer átment vérébe minden sötétségével és csaknem rikító peszszimizmusával. Hogy nem sodorja az embergyülölet végleteig, csakis művészi ízlésének köszönhető, mely nem engedi, hogy fekete alapon fekete képet fessen.

Gyarmathy Zsigánétól egy kötet jelent meg az Athenaeum kiadásában. Címe *Önkéntes mártirok* és olyan embereket rajzol benne, kik türelemmel és megadással viselik keresztjüket. Az ő hősei türelmesek, de maga az írónő lázong helyettük. Nem tud belenyugodni abba, hogy ami jó és nemes, csupán azért szenvedjen, mivel jó és nemes, s mikor ő beszél helyettük, minden szava egy kész vád a társadalmi rend igazságtalansága ellen. Annyira szubjektiv, hogy sokszor beleéli magát hőseibe és helyettük pöröl.

Lengyel Laura könyve, melynek címe *Balázs Klára* (megjelent *Singer és Wolfner* kiadásában) modern társadalmi regény. A hősnő egy szegény, de nagyon szép leány, ki gazdag férjet hajhász magának. Hanem megbotlik a saját szivében és nőül megy egy szegény hivatalnokhoz. Meg is szenved érte, mert a szegénység kín neki és csak azután törődik bele, hogy megszületik a gyermeke. Lengyel Laura nem kiméli alakjait, föltárja minden fogyatkozásukat, sőt kissé túlerősen is színezi azokat, úgy hogy nem mindig rokonszenvesek. Őt nem ragadja el soha ösztöne, művészetre törekszik és néha föl is jut annak magaslatára. Hogy nem mindig, annak oka, mivel egyoldalu: a nőket jól ismeri, de a férfiakat csak sejti és azért rajzának fele csak halovány és ingadozó.

Hogy melyik a nagyobb talentum a kettő közül? Egyik sem, vagyis inkább mindakettő a maga nemében. Hogy egy ebből keletkező vitának elejét vegyük, idézzük Goethe mondását

mikor a német kritik usok ki nem fogytak a közte és Schiller közt való párhuzamos összehasonlításban. Ekkor mondta a weimari Jupiter:

— Bolond egy nép! Folyton összemér engem Schillerrel, hogy ki a nagyobb poéta, ahelyett hogy örvendene, hogy egyszerre két ily derék legény került a gátra.

T. R.

—

Marcellusz. *Papp* Dániel, akit az *Uj Idők* közönsége jól ismer, egy sor tárcanovellát gyüjtött egybe *Marcellusz* cím alatt, amelyek e napokban kerülnek a könyvpiacra. A finom és szellemes író e kötetét bővebben fogjuk ösmertetni, addig mutatóba adjuk a kötetet egyik novelláját, amely híven visszatükrözi azt az érdekes irói egyéniséget, amelylyel Papp Dániel az átlagos tárcairók sorából kiválik.

—

Uj könyvek

Az *Uj Idők* szerkesztőségéhez a következő új könyvek érkeztek az utolsó hét folyamán:

Berzeviczy Albert: Itália. Utirajzok és tanulmányok. A Franklin-Társulat kiadása.

Ábrahám Ernő: Lázas éjszakák. Singer és Wolfner bizománya.

Gara József: Golgotha. Költemények. Wodianer F. és fiai kiadása.

Tábori Róbert: A negyvenéves férfiu. Második kiadás. Megjelent Singer és Wolfnernál.

Endrődi Sandor: Összes költeményei. Négy kötet. Megjelent az Athenaeum kiadásában.

A *Magyar Könyvtár* ujabb öt füzete, melyeknek tartalma a következő: Nansen északsarki utazása. Átdolgozta *Brózik* Károly dr. (77. és 78. füzetszám). — *Gvadányi*: Peleskei nótáriusa. Kardos Albert bevezetésével. (79. füzetszám). — *Braco*: Don Pietro Caruso-ja és *Varga*: Parasztbecsület e. (80. füzetszám). — *Mikszáth* két elbeszélése. (81. füzetszám). A Magyar Könyvtárt Wodianer F. és fiai adják ki.

—

SZINHÁZ

A bolond. A mult hét szinházi eseménye *Rákosi* Jenő és *Szabados* Béla *A bolond* című operettje volt, melyet a Magyar Szinházban adtak elő. Rákosi Jenő Malonyai Dezsőnek egy elbeszélése után irta meg a szövegkönyve a legjobbak közül való, csupa költészet és kedves tarkaság. Humort is vitt bele egy háromlányos apa személyében, ki az egyiket apácának szánta, de egyik leány sem érez magában hivatást a szent életre, mert már kiszemelt magának egy ifjut, ki szivének bálványa; aztán egy öreg sekrestyés személyében, ki jó pénzért osztogatja jóslatait és tanácsait.

Szabados Béla zenéje a legjobbak közül való, mit magyar operettszerző eddig irt. Néha magasztosan szárnyal, különösen az ájtatos részekben, a vidám számok pedig tele vannak eredeti ötletekkel, friss és lendületes táncokkal, melyekben megvan a magyar ritmus. Mind a két szerzőt szám-

A téli tárlatból **A kis nagyzó** Festette *Benes Pál*

talanszor kihítta a közönség. Az előadás sikeréhez pedig különösen hozzájárultak *Komáromi* Mariska mint Bimbilla, *Sziklai* Kornél, mint bolond és *Boross* Endre, mint sekrestyés.

—

Nemzeti Szinház. Mikor huszonöt év előtt először adták a Nemzeti Szinházban *Toldy* István *Kornélia* című drámáját, a kritika erősen kikelt erkölcstelen volta miatt és a közönség is csatlakozott ehhez a nézethez, mert a darab szenzációs módon megbukott. A Nemzeti Szinház vezetősége tán halála után rehabilitálni akarta a szerzőt, mikor újból előadatta a darabját és sikerült is neki meggyőzni a közönséget arról, hogy a dráma tendenciájában nincs vétség a

Uj Idők 1899. V. 15.

Emitt pedig a kórház előtt egy kétszersültes vagyis cibakos láda volt készen, jól leszögezve. Rajta a gyáros jegye is:

W. T. 2348. Wien.

Odafordultam a pajtásomhoz:

— Hát ez minek itt?

— No; hiszen ez a koporsó.

— Koporsó-e? Kinek a koporsója?

— A Szabó Istváné. Ő már szegény benne is van. Itt bizony ilyen üres ládában szoktuk eltemetni a halottakat. Másmilyen itt nincsen.

— De hiszen nem is férnek bele.

— Az igaz, hogy nehezen; de ha muszáj. Meg ókor összehajtogatják a halott kezét-lábát és úgy ültetik bele a ládába.

Egészen elszomorodtam.

Azonközben megjött a pap is. Igazi szőrcsuhába, sőt pokrócba öltözött koldus szerzetes, egészen mezítláb, hajadon fővel. A tonzurája jó nagy volt. A derekán egy kócmadzag volt átkötve.

Mellette az egyházfi. No, ez még szegényebb. Toprongyos, hórihorgas, kócos bosnyák; az is mezítláb. Egyik kezében hozta a pap durván szőtt szertartásos ingét, stóláját; a másik kezében pedig egy törött köcsögnek az alját. Ezt letette. Akkor láttam, hogy szivacs van benne.

Felöltöztette a papot a házi vászonba. A barát komolyan, méltóságos ábrázattal, mély áhítattal kezdte el a szertartást, éppen úgy, amint otthon szokás. Levettük a sapkánkat és letérdeltünk a Miatyánknál.

Akkor a rongyos egyházfi a pap kezébe adta a törött cserepet. A pap kivette a spongyát belőle és ezzel hintette be a cibakos ládát.

Requiescat in pace!

Ez volt a beszentelés.

Erre aztán két baka vállára kapta a ládát és indult vele. A pap és az egyházfi velük:

Et cum Lazaro
Quondam paupere,
Vitam habeat
Sempiternam!

A pap énekébe azonban felülről hosszú, vontatott siránkozások vegyültek. Fönt a minaret erkélyéről éppen akkor szólt a müezzin is, az ég négy tája felől kitárt kezekkel hívogatván az igazhívőket Allah hajlékába. Kelet és Nyugat, énekben összekeveredve.

Jöttek a mohamedán gazdák. Szép, magas, ünnepi alakok. Szótlanul mentek el a mi koldús katonatemetésünk mellett. Szemöldökük össze volt húzva és egyik sem vetett, még csak egy futó pillantást sem a szegény Szabó István koporsójára.

Ime, pedig mi voltunk a győzők és ők a legyőzöttek!

Különben csak egy ember sírt ott az egész gyülekezetben: Tarka Pétör...

Magyar Iparművészet VIRÁGTARTÓ Tervezte: Bethlen Gyula

Két levél

Levele érkezett Nemes Török Pálnak.
Gömbölyü betüi katona-fiának:
„Költ ezen levelem itt helyben, Prágába,
Olvasóján legyen az Isten áldása . . .
Édesapám uram tisztöltetem kendtek,
Szabad vagyok végre, hála az Istennek.
Utolsó menázsit ettem máma délbe,
Mehetnék hát hólnap, de nem lehet mégse,
Áristomba vagyok, de nem súlyos vasba,
Két szép ölelő kar szorul a nyakamra.
Odasimul lágyan, mint a puha bársony,
Nem ereszt, nem bocsát, akárhogy próbálom . . .
Mit tegyek, mit tegyek? Vajjon mit csináljak?
Hívséget fogadtam egy rozmaringszálnak,
S most szivem kelmetek huzzák-vonják váltig,
De mikor a fele itt marad halálig!
Gyönyörü teremtés, nyiladozó rózsa,
A szavában, mintha gerlemadár szólna,
S amily szép a lelkem, akkurát oly gazdag,
De apja kivánja, hogy hát itt maradjak,
Itt az idegenbe, távol a hazámtul,
Jó apámuramtul s az édesanyámtul,
Pedig, ha maradok: szivem hóttig sajog,
Hahogy meg elmegyek: utána hervadok,
Mit tegyek hát, hogy mit? szeretettel kérdem,
Írjanak azonnal pöcsétes levélben . . .

U. i.

Cseh származás ugyan, de rula nem tehet,
Tudom, hogy magyarul, vagyis: hóttig szeret . . .
Küldjék hát sorait a régi atresszel,
De ne tudjon erről semmit — Balogh Eszter . . .“

* * *

Megyen már levele Nemes Török Pálnak,
Nagy szarkalábjai imigyen ugrálnak:
„Fiam, a házasság nagy, mélységes árok,
Ha vakon mégy neki, ez lehet halálod.
Tanácsot nem adok, de vedd szerbe-számba
Érdemes az a lány, hogy ugorj utána?
Mert, hogyha érdemes sose nézd az árkot,
Akármilyen széles, majd partot ér lábod.
Hahogy hát szereted, édes fiam, vedd el,
Gazdag-e, szegény-e? nem törődünk evvel,
De már csak kimondom, a szívem furkálja:
Ne maradj te, fiam, ott kinn, bitangjába,
Más nyakán élődni, kényelmes herének,
Avagy hát tedd-ide, tedd-oda cselédnek,
Hiszen van teneked itthon is a tejbe,
Szaporúl a kevés okosan nevelve,
Négy is ehetik ott, ahon három evett,
— Utánad jön, fiam, az a lány, ha — szeret!
Hozd meg hát új borra, Erzsébet-vásárra,
Avagy hát legkésőbb karácsony napjára,
Szívbéli örömmel, szeretettel várjuk,
Hogy miféle nemzet, mi azt nem piszkáljuk,
Mindegy az minékünk: egy-két esztendőre
Magyar menyecske lesz úgy is itt belőle,
A levegőbe van, kenyérbe, nótába,
Meglásd, rövidesen, hogy át lesz formálva —
Sose búsulj hát, hogy mi a nációja,
Hisz írod magad is: ű se tehet róla,
Felséged tőlünk: talián is lehet,
De az én unokám csakis: magyar gyerek!

U. i.

Még egyszer mondom hát, ha szereted, vedd el,
Úgyis eltagadtuk: asszony már az — Eszter . . .“

BODNÁR ISTVÁN

FALUVÉGE

Benes Pál olajfestménye

A női fűző és a reformruha

Az orvosok vélekedése, hogy a fűző a női egészségre káros hatásu, tán olyan régi, mint maga a fűző viselete. De ha a nők többé-kevésbbé érezték is ártalmasságát, még sem mondtak le róla, mert ennek — s ezt egy nő mondja! — ellene szólt a hiuságuk. Utóvégre is nem lehet ezt tőlük egészen rossz néven venni: mert melyik nőben van annyi önmegtagadás, hogy lemondjon öltözködésének egyik olyan segédeszközéről, amelyet a divat pártol s amely karcsuvá teszi az alakját?

Változik azonban az ízlés, ahogy más áramlatok vergődnek uralomra. Manapság a nők egy jelentékeny része már nem kizárólag a külső megjelenésével, hanem inkább benső tartalmasságával és értékével keresi az érvényesülést: és ebből kifolyólag a fűzőhöz való ragaszkodás is mindinkább lazulni kezd. Arra a meglepetésre ébredtünk, hogy manapság maguk a nők kezdik hangoztatni, hogy a fűzőt detronizálni és a női ruhát reformálni kell. A jelszó: le a fűzővel, most már nem kelt fölháborodást a nők között, sőt sok helyütt visszhangra talál, különösen ama nők körében, akik a létfontartási munkában, a fűző által akadályozva vannak a könnyed mozgásban, mi által a munka rájuk nézve terhesebbé válik.

Ennek az okos belátásnak ellenére is mégsem jutottunk még odáig, hogy a nők szakítottak volna a fűzővel. Nem csupán a hiuság állja ennek útját, hanem inkább az a fontos körülmény, hogy egy más szabásu ruhában nem jelenhet meg a nő füző nélkül, ha nem akar véteni a jóízlés ellen. Fűző nélkül a mai női viselet nagyon is pongyola benyomást tenne. Ilyen kirívó átmenetet az öltözködés tekintetében a nő nem engedhet meg magának, mert külsejének ez a teljes semmibevevése, mintegy reakciója lenne az eddigi öltözködése tulzottságának, s egyik végletből a másikba esni: az ilyen áramlatnak még sohasem volt üdvös eredménye.

Ha célt akarunk érni, itt is a középúton kell maradnunk. Az általános fűzőleszerelést a reformruhának kell megelőzni, amelynek olyan szabásúnak kell lenni, hogy a kényelem és a jóízlésnek megfelelőleg, egyben fölöslegessé és nélkülözhetővé tegye a fűzőt, anélkül, hogy az alak érvényesülését teljesen háttérbe szorítaná. Ma e téren még csak a kisérletezésnél tartunk. A mostanság készült reformruhák nem felelnek meg ennek a célnak, s azért nem találnak általános elfogadásra. Az igazi, a közóhajnak megfelelő reformruha létrejötte fogja ezt a kérdést sikeresen megoldani és akkor a fűzőletevés nemcsak teoriában lesz meg, hanem gyakorlatilag is ténynyé válik.

Meggyőződésem azonban, hogy a fűzőnélküli reformruha is, amely előbb vagy utóbb csakis a jóízlés segítségével, lesz megalkotva, csak azokon fog jól festeni, akik a természettől nyulánk és szép testalkattal vannak megáldva. Viszont azokról, akik testesebbek, hízásra való hajlammal bírnak, nem tudom elképzelni, hogy ebben a ruházatban is nem tesznek-e majd pongyola benyomást?

Gyakran említik nekem példa gyanánt az ókori görög nőket, akik hírből sem ismerték a fűzőt és alakjuk mégis plasztikusan szép volt: elhizott ókori görög nőkről azonban nem igen beszél a história. S e tényből következtetve, úgy gondolom, hogy az ókori görög nő szép termetének titka két okban leli magyarázatát. Az egyik ok természetesen a fajban volt, de a másik minden valószínüség szerint abban a klasszikus táncban rejlett, amit ők rendszeresen űztek s amely gyakorlat kizárta, hogy alakjuk vaskosabb arányokat öltsön. Meggyőződésem tehát, hogy amidőn a mai nő is a fűzőnek létjogát végleg meg fogja tagadni, testalkata formáinak tökéletességére egy oly módszert kell majd alkalmaznia, amely amennyiben előmozdítaná, hogy az alak fűző nélkül is nyulánk és hajlékony maradjon, mint az ókori görög nőé, annyiban a fizikumra is edző hatással lesz majd.

Mert ma már nem zárkózhatunk el az elől a meggyőződés elől, hogy amidőn a nő, a mindinkább nyomasztóbb viszonyok

Uj Idők 1904. X. 27. sz.

BENES BÁTOR

Magyar Hírlap, 2005. március 2., szerda 21-l-

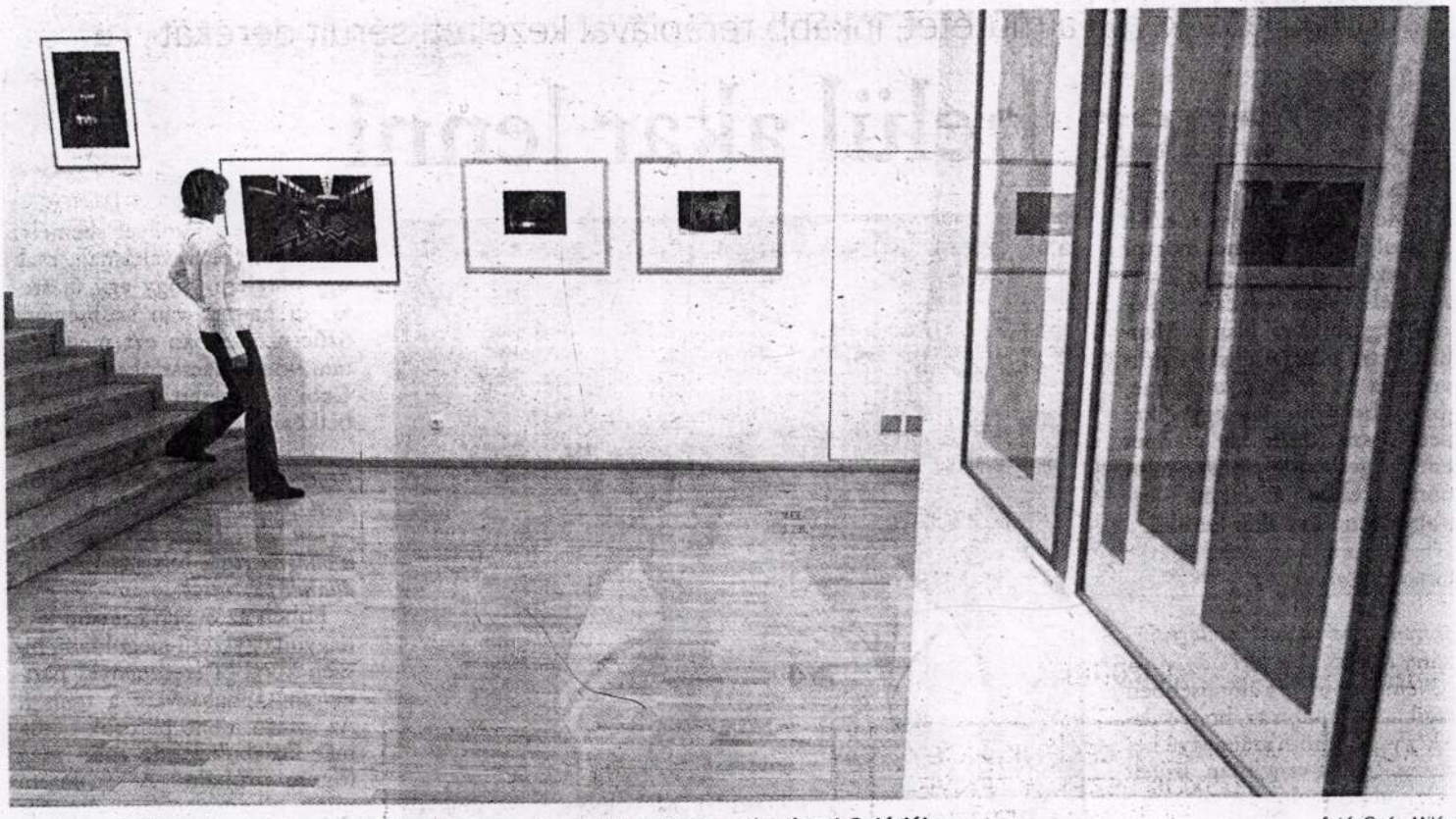

Izgalmas kiállítást hozott össze a kilenc harminc év alatti grafikus a Vízivárosi Galériában fotó: Soós Milán

Vaskeselyű meg a tudatalatti

STARTVONAL

Harminc alatt azt mondják az emberre, még pályakezdő. Persze a versenyszférában ez nem így van, mert a diszkrét öltönyök alatt hamar érnek a fiatalok, de a művészvilágban még negyvenévesen is bárkit illethetnek azzal, hogy ifjú. A Vízivárosi Galériában most látható kiállítás művészei sem csak azért fiatalok, mert még nem töltötték be a harmincat, hanem a témáik frissessége, a megmutatni akarás vágya érezteti a nézővel, hogy most valami új kezdetének a tanúja.

Kilenc grafikusművész, kilenc gyökeresen eltérő látásmód, a tárlat képei mégis kiegészítik egymást, ami a rendező, Somogyi Zsófia munkáját dicséri. Így együtt izgalmas kontextus keletkezik a grafikák között annak ellenére, hogy más-más valóságdarabokat látunk a falakon, és alkotónként eltérő az absztrakció foka is.

Nádas Alexandra szomorkás hangulatú litográfiái az utazás toposzának, pontosabban a kikötésnek a jelentésárnyalatait mutatják be. Téglalapokra és körcikkelyekre bomlik az ábrázolt valóság, az emberi kapcsolatok képi formái, melyekbe a gubbasztó emberalakok és a tekergő, gyolcsra emlékeztető kötelek visznek komor epikus üzenetet. Benes Bátor Mauzóleum sorozata éles kontúrokkal, távoli horizontokkal ábrázol, a végtelen térben különös alakok, idegennek tűnő civilizációk emlékei láthatók. Hogy mégsem egészen erről van szó, bizonyítja a harmadik kép, amelyen egy mesterséges építményen fekvő ember fölött fenyegetően magasodik a geometrikusnak látszó teremtmény. Erről nyugodtan gondolhatjuk azt, hogy Prométheuszt látjuk kiterítve, amint májából épp egy a szocializmus monumentális szobraira emlékeztető vaskeselyű próbál lakmározni. Formanek Barbara Szetubali piac című képei vagy a Vízköpők a térrel játszanak, a mesterséges felépítményekkel, ezért egyszer a piac nem túl népes közönségét láthatjuk végtelen szürke térben, épület nélkül, majd odébb ugyanazokat az alakokat immár a piac csarnokában. Horváth Kinga képeit elemezve a pszichológusok is boldogan sikongathatnak, mert az Összekötő I–II. komor, mély kutakat ábrázol, és csak a mélység feketeségébe vesző ablakok vagy egy híd töri meg a néző késztetését arra, hogy fejest ugorjon Horváth tudatalattijába. Varga Zsófia expresszív látomásain hatalmas épületek, hidak magasodnak az apró emberek fölé. Olyan építmények, amelyeket leginkább a húszas években készült filmben, a Metropolisban láthattunk. A Tájkép: buszmegálló című alkotáson ráadásul megjelenik a koldus, valamint egy buszon feltűnik egy a pillanat hatására groteszken felnagyított fejű utazó is.

És persze a többiekről sem feledkezhetünk meg. Részegh Botond Kányádi Sándor-versillusztrációira, Balla Gergő Átjáróira, Szoboszlay Eszter térképabsztrakciójára, Kun Fruzsina emberi testrészeket átlényegítő munkáira szintén érdemes odafigyelni, remélhetőleg mielőbb jelentkeznek önálló kiállítással is.

Mézes Gergely

Látványtól látványig – Fiatal grafikusművészek kiállítása
Vízivárosi Galéria
(Bp. II., Kapás u. 55.)
Nyitva: keddtől vasárnapig 13 és 18 óra között

BENES Rudolf festő

6. sz. 20, 21. p. és ill

Új Műv. 1993.

A Magyarországi Evangélikus Egyház
Országos Elnöksége
tisztelettel meghívja Önt
az
Evangélikus Országos Múzeum
ünnepélyes felavatására
és
első állandó kiállításának megnyitására,
1979. július 27-én, pénteken 14 órakor
Budapest, V. Deák Ferenc tér 4.

BENES VENCEL

a Kroni, Halász-Hradil-i és Csordák-i és-
zalá~~tak~~ körötti kapcsolattal ömelfüggésben
találunk rá vonatkozó adatot: Sanhin L., E. Ha-
lász-Hradil a umenie jeho doby, Bratislava, 1962.

Tomáš Štrauss: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej
avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 30. l. nélj.

Benes Vince.

A Salon Művek plakátpályázat Zsüri-tagja.

Magyarság, 1928. Jún. 24,

BENESCH, Gerhard F. émitère

SS2 2001 245.

A rendi növendékekkel jelentősen megn
ekkor ki kellett bővítenie a csaknem egy évs
mot is. Ezért 1925-ben az oratóriumhoz csa
dot állítottak be, s egyúttal az időközben át
lyére, a templomhoz csatlakozó fal elé.

Mindezzel párhuzamosan újra kialakítot
klauzúráját is. Az egyházi előírásoknak meg
rán belül helyezték el, amelyet a folyosón
nagy üvegajtó zárt el a monostor többi rész

Az évek múlásával nemcsak a 18. századi
ban, anyagi állagában történtek változások,
belső szervezeti felépítésében, jogállásában
évekből az 1800-as évekbe fordult, Zirc fü
apátságot újjáélesztő és újjáépítő Heinricha
december 17-én Kalert Henriket, Heinric
Zirc a mindenkori heinrichaui apát jogható
get az általa kinevezett elöljáró, majd perje

A 18. század végére azonban a magyar é
éleződött ellentétek, valamint a politikai
megromlott a viszony az akkori heinrichau
helytartótanács között, hogy ez utóbbi az
személynek nyilvánította, apáti jogait felfü
latilag semmi befolyással nem rendelkezett
lála után I. Ferenc király pedig a zirci korn
apátnak. Ő 1812 óta már pilisi-pásztó apá
rom egyesített apátság feje lett. Dréta utó
ci-pilisi-pásztói apáti címet, s Zirc a magya

Benes P.

A félsett préda
c. kepe repr.

Magyar Géniusz
1899. márc. 12.

ude Vernet.

14 én. † Párisban 1789
3-án.

ott hely, a hol balról négyen
zben eltakart hajón. Kissé
egyikén pipázó török ül,
ny és egy munkás beszél-
y halászszal; középütt a
ben két csolnak köti le
világítótorony körül, a
om munkás alakja bonta-
a partra vonandó csol-
ával és kivetésével. A hát-
etején erőddel. Fölül balra
égbolt felhőzött.

— Lelt. sz. 3918. — Ertéke
ifft Anna hagyománya 1909
tvétetett 1910 január 30-án
márczius 18-án (504–911).

III

549 (3918)
685 (558).

549

Hah

Benes Pál

Nemzeti Szalon

B e n e s P á l.

1899. Téli kiáll.

Cigányleány, olajf.

1900 Téli tárlat.

Hazatérő vásárosok, olajf.

1901. Téli kiáll.

Váktatás, olajf.
Ferneselyi völgyben, olajf.
Őszi táj, olajf.

1904 I só Zombori kiáll.

Terefere, olajf.

I só Győri kiáll.

Zajlás Castelmüvonál, olajf,
Falusi korcsmaudvar, olajf.
Hazatérés télen, olajf,

82. BENES PÁL: Hazatérő vásárosok (olajf.) Ára 200 frt.

165. BENES PÁL: Tempi passati (olajf.) Ára 350 frt.

Nemzeti Szalon

1900-iki kiáll.

~~Bay Alajos~~

Benes Pál

tovább

Benkő Ilona

Berkes Antal

Bihari Sándor

Roemm Ritta

Bruck Hermina

Bruck Lajos

Bruck Miksa

tovább sorban kiírni.

Nemzeti Szalon

első gyori kiáll 1907.

O R S Z Á G O S B I Z O T T -

. N A K

B U D A P E S T .

szerencsém jelenteni, hogy az országos
biztositó pénztár a pozsonyi Szent Já-
zilagos munkák után a ./. alatt bemuta-
tés alapján, az 1911 és 1912 évi mun-
get vetett ki, mely összegből f.évi
k. összesen 308.41 korona lefizettetven,
, melyhez hozzáadandó még az 5% kése-
K. után számitva január 15-től julius

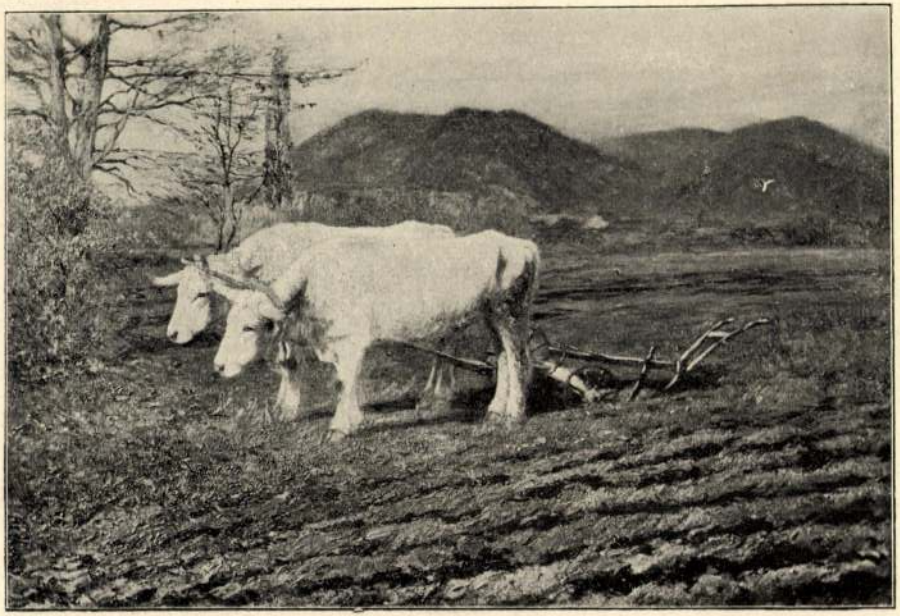

35. Benes Pál Őszi szántás.

39. Spányik Kornél: Szent Erzsébet.

Benes Pál

1867 – 1932

l. Arv. Csam. 99. ankc. Eat.

~~Balló Ede~~

~~Barna Ilona~~

~~Barth Ferenc (1821-1894~~

~~Basch Andor~~

~~Batthyány Gyula~~

~~Bednár János~~

~~Benczúr Gyula~~

Benes Pál

Bihari Sándor

Biró Mihály

Böhm Pál

Boldizsár István

Mű és Régiségk. Váll

ankc. VI. (1947)

Kovács

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS POLGÁRMESTERE

KÖZMŰVELŐDÉSI ÜGYOSZTÁLY

Budapest, 1932. február 10.

A Müemlékek Országos Bizottsága

tek. Elnökségének

Budapest.

Benes Pál

festő

L.

Szendrey-Szentiványi

172. l.

1904—1907-ig Győrött ismét festőiskolája volt, melyet azonban elfoglaltsága miatt fel kellett adnia. Az utóbbi évek alatt sűrűn járt az Adriára s előszeretettel festegette a tengert. Ez időben keletkeztek: a Zajlás Castel Nuovonál, Heller Zsigmond tulajdona, Győr; Köd a tengeren, Széchenyi Miklós gróf győri püspök tulajdona; A tenger napszámosai, Széchenyi Jenő gróf tulajdona; A holt tenger Lacroma szigeténél (1905); Czigány leány, Petz dr. tiszti főorvos tulajdona, Győr; Részlet egy elhagyott parkból, Hlatky Schlichter Lajos tulajdona, Győr; Éji vihar a tengeren, Mauthner földbirtokos tulajdona, Győr és Őszi rózsák, Korn János dr. tulajdona, Győr. Ezen kívül több arcképet is festett, melyek közül Bálint Mihály és Kautz Gusztáv képmásai érdemelnek említést. Mind a kettő Győr város tulajdona. A budapesti Műcsarnok kiállításain 1894 óta szerepel. Állandó tartózkodási helye Győr.

Borovszky Samu dr.: Magyarország vármegyéi és városai. Győr vármegye. Budapest, 1908. 163. l. — *Kiáll. tárgymutatók* s a művész közlése nyomán.

.....

Annak a helynek a megjelölése, a

.....ker.....

Annak a helynek a megjelölése,ah

a zongorát szállitja:.....vá

Esetleges adómentességi jogcim /p

hivatásos zongorakereskedő, vagy

megszerzése közérdekből történik,

Budapest, 192..év

.....

az eladó /átruházó/aláirása.

Az eladó /átruházó/ lakóhelye szeri

Benes Pál, festő; szül. 1867 nov. 18-án Győrött. A képzőművészeti akadémiát 1887—1896-ig Bécsben Eisenmenger és L'Allemand tanárok vezetése alatt végezte. 1895—96-ban Münchenben Hollósynál tanult, majd két évi otthonlét után Olaszországba ment, hol a renaissance nagy mestereit tanulmányozta. Egy év multva visszatért Győrbe, s festőiskolát nyitott, mellyel azonban két évvel később felhagyott. Ez idő alatt készültek a Szegény veréb (1893); Papucshős (1897); Dobon (1897), Radnay Béla tulajdona, Budapest; Egy kényes kérdés (1897), Fürst Mór gyáros tulajdona, Győr; A kis nagyzó (1898), Ő Felsége a király tulajdona; Osztozkodás (1898); Tempi passati (1899); Czigány leány, Víg özvegyek s több más, többnyire genreképei. 1896—1904-ig a nagybányai festőtelepen töltötte az év legnagyobb részét, s itt festette: Szénavásár a nagybányai szénatéren (1899), Radnay Béla tulajdona, Budapest; Őszi szántás (1899); Hetivásár a nagybányai nagy piaczon (1899); Fürdő gyermekek (1900); Kavicshordás a Zazarban (1900), Jankovics Bésán tulajdona; Lovak (1900); Zazarparti részlet (1900); Ökrök a patakban, Surányi József tulajdona, Budapest; Tehenek a hegyen, Győr város tulajdona; A fernezelyi völgy, Bálint Mihály tulajdona, Győr; Tehéncsorda az erdő mélyén (1901), Bálint Mihály tulajdona, Győr és Tehenek (1901) cz. képeit.

BENES *Pál*, festő, * Győr 1867 nov. 18., † u. o. 1932. A bécsi képzőműv. akadémián és Münchenben, majd Nagybányán Hollósy Simonnál végezte tanulmányait. 1896 óta Győrben élt. Eleinte genreképeket, utóbb főleg táj- és állatképeket festett a nagybányai iskola szellemében.

Gy. I. 97. l.

1907.

óf.

ímájú, de egoldalú
abrazolva.

issé jobbrafordult, de szembenéz.
lőrefésülte, bajusza hosszú, kör-
: zsinóros atillą és vállravetett
. kettős körben vesett betükkel

ÉMET-UJVÁRI GRÓF BATTHYÁNYI LAJOS

VIDIKÁN 1849.

~~a sima.~~

lyitett véséssel, méretei 4:4 cm.--
Emil ajándéka 1907. április 30-án

1708

BENES PÁL. Nemcsak festő volt, hanem a művészet ügyeit áldozatkészen mozdította elő, főkép győri tartózkodása idején, *Benes* Pál, aki szeptember 21-én halt meg Budapesten. Ő volt ugyanis jóideig a Győri Képző- és Iparművészeti Társulat elnöke, ugyancsak Győrött festőiskolát tartott fönn és sokféle módon támogatta a szűkölködő művészeket. A sors és szorgalma módot adott neki erre, mert sok évvel ezelőtt vegyészeti gyárat is alapított Győrött, amely nagy virulásnak indult s jómódot biztosított alapítójának. E mellett nem hagyta abba a festést sem, amelyet Bécsben, Münchenben (Hollósy), Rómában és Nagybányán tanult. Stílusa szorosan összefügg a kor naturalista művészetével.

Benes Pál Győrött született 1867 november 18-án, középiskoláit Nyitrán végezte, azután 1887—96-ig festészeti tanulmányokkal foglalkozott, 1894-től fogva pedig résztvett a budapesti kiállításokon. 1899—1904 az év nagyobbik részét a nagybányai művésztelepen töltötte, 1903-tól állandóan Győrött élt, amelynek művészeti ügyeit szakértelmével, buzgóságával jelentékenyen előmozdította. Festményei közül gyüjteményekbe kerültek: A kis nagyzoló (1898) a budai királyi várba; Hegyi levegő, Bálint Mihály és Kautz Gusztáv képmása a győri városházába; A Tákó, Köd a tengeren, Chioggiai halászok a győri püspöki palotába; négy festménye a győri Petz-gyüjteménybe.

Magyar Művészet 1932, 316. l.

nyomukban kelt elvi küzdelmeket és versengéseket gyümölcsözőknek tartom. Amíg művész lesz a világon, mindig elvi küzdelmek fogják a művészet haladását előmozdítani s azt a legnagyobb teljesítményekhez segíteni. Mélységes aggodalommal látom azonban, ha e csoportosulások és küzdelmek hátterében a művészettől idegen — politikai, gazdasági, egyéni érvényesülési s egyéb — szempontok tűnnek fel és aggodalommal látom, hogy az elvi háttér és komoly művészi szükség híjával való erőtlen és jelentéktelen egyesülési szempontok tűnnek fel. A művésztársadalom szervezkedési autonómiájának korlátozása nélkül a nemzeti egység szellemében és a művészi haladás érdekében tömörülésre hívom fel művészeinket. Az egészségesebb csoportosulás és tömörülés előmozdítása végett magam részéről nem zárkózom el az Országos Képzőművészeti Tanács célszerű átszervezésétől sem."

Hogy mit értsünk itt a művészek tömörülése alatt, azt megmagyarázza a miniszter alábbi fejtegetése:

„A művésztársadalom szétforgácsolódásából származó bajok legsúlyosabbika, hogy ma alig van módunkban áttekintést szerezni és egységes képet kapni művészeink munkateljesítményéről és eredményeiről. Évek óta nélkülöznünk kell az összes művészi értékün-

Benes Pál

magyar festő

Magyarországon tanult

l. magyarországi

kiáll. lat.

1898-

24090 Közs

Benes Pál

festő

szül. 1867 nov. 13

Rábasziget.

Lásd

Fleischer Bécs 31-l.

T. 3777.

:t váron túl balra a község házai
innen egy férfi fut a fa felé, a
ök látszanak, az előtérben pedig
özik meg az elfogott kémet. Fel-
, mely fölött mértani ábra van:

17.3 : 11.3 cm.

2-92

Benes Pál

l.

Győri kiáll. 1919-1929

5. l.

Benes Pál

festő

Kül. Győr 1867 nov. 18.

+ n. o. 1932.

ivod

Gulyás: Magyar írók

A MAGYAR KÖNYVSZEMLE SZERKESZTŐSÉGE

Rédaction et Administration de la Revue Bibliographique Hongroise

Budapest, Magyar Nemzeti Múzeum

47/1942

A Müemlékek Országos Bizottsága

Tekintetes Elnökségének

Budapest

IX. Rákos u.

Benes Pál

festő

A győri képző- és iparművészeti társulat (1919-) elnöki állásáról (1931-ben lemondott. Ugyanekkor tiszteletbeli elnökké választották.

Győri Szemle
1931. 65. l. (A képző- és iparművészeti társulatból.)

egyetemi maga

Bu apest székesfőváros háziny

Benes Pál

MAGYAR MUVESZET

1932. 316. l.

Lyka Károly

Mohrolog.

	/6.75/	1.90
I-III.Erzählende Schriften		
rstücke.7 Bde.geb.	/74.50/	12.60
WERKE.Nebst Urkunden u.Abb.		
chte s.Lebens u.s.Werke.		
eitsgedichte.Heilige Seelen-		
cher Wandersmann.Sinnliche		
r letzten Dinge.Geb.	/33.-/	11.20
en	/7.50/	3.40
RMANN.Leinen.Roman	/7.50/	3.40
d.grössten Erfolge d.letzten		
	/10.50/	3.50
Roman.Leinen	/7.50/	3.40
letzte mod.u.vollst.Ausgabe		
Ganzleinenbände m.Goldprä-		
ttung.	/93.60/	46.80
n farbigen Bildern u.Buch-		
abe.geb.	/13.50/	2.20
ssing,Kleist,Büchner.Geb.		
	/12.-/	5.60
RGEANTEN GRISCHA. Roman.		
rühmteste Werk d.Dichters.		
	/9.75/	5.10
Eine Liebesgeschichte.		
	/8.70/	5.10

Beneš Pál

MAGYAR MŰVESZET

1932. 316

.8, rue Jacob, PARIS (VIe Arr^t)

N ET RÉCRÉATION

et Albums illustrés

RAIT DU CATALOGUE

CHE

fr. 25.

rranger.

and,
e Cherville,
is, etc.

fr.

Lucien.

mands.

etc.

Schuler.

BIBLIOTHÈQUE IN-8° ILLUSTRÉE

Volumes in-8° caval., à 4 fr. 50; cartonnés toile, 6 fr.

M.-G. PITROIS... Pixie et sa famille.
JULES VERNE.. L'Invasion de la Mer.
— — .. Le Phare du Bout du Monde.

50 autres volumes par
J. Verne, P.-J. Stahl, H. Malot, Stevenson, Viollet-le-Duc, Gennevraye, P. Perrault, de Coulomb, etc.

Volumes in-8° et grand in-8°, 7 fr. : Cartonnés toile, 9 fr. et 10 fr.; reliés, 11 fr.

A. LAURIE..... Le Maître de l'abîme.
P. PERRAULT. ..... Fière Devise.

54 autres volumes in-8° par
E. Legouvé, Stahl, J. Verne, Boissonnas, V. Hugo, A. Daudet, J. Sandeau, de Laprade, A. Laurie, J. Macé, H. Malot, Ratisbonne, Viollet-le-Duc, Biart, Bentzon, J. Barbier, etc.

MAGASIN D'ÉDUCATION ET DE RÉCRÉATION

Nouvelle série. Tomes XXI et XXII, réunis en un seul volume. Cartonné toile, 18 fr.; relié, 20 fr.

Volumes gr. in-8° jésus à 9 fr.
Cartonnés toile, 12 fr.; reliés, 14 fr.

J. VERNE.. L'Invasion de la Mer et Le Phare du Bout du Monde.

39 autres volumes par
J. Verne, L. Biart, Alf. Rambaud, etc.

Megrova

Benes Pál

Lyka München

72.l

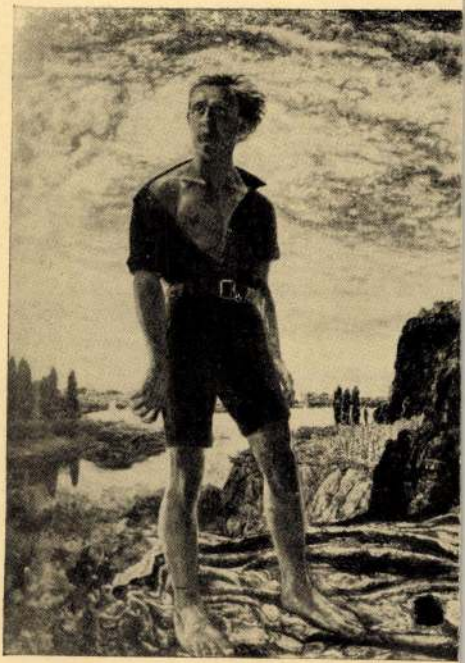

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Benes Pál

FEJÉR MEGYEI HÍRLAP

1962 NOV 16

1021

A mai nap évfordulóiból elsőként említjük, hogy 42 évvel ezelőtt ezen a napon alakult meg Törökország Kommunista Pártja. 95 évvel ezelőtt született Benes Pál festőművész, a magyar piktúra kiváló tájképfestője, s 10 évvel ezelőtt ezen a napon halt meg Paul Eluard francia költő.

8.00: Máté János orgonál.
8.30: Mit hallunk a jövő héten?
8.58: Operakalauz. Verdi: Don Carlos. Ismertetés.
10.00: Az ország peremén.

MDK

Benes Pál, festőm.

394. Fürdő gyermekek. Olf.
425. Lovak. Olf. 46.1.

Műcsarnok. 1900/1. téli kiáll. Kat. 45.1. és 46.1.

MDK

Benes Pál

Lovak. Olajfm.

KMTárs. 1900/1. téli kiall. 46.l.

MDK

Benes Pál

Fürdő gyermekek. Olajfm.

KMTárs. 1900/1. téli kiall. 45.1.

MDK

Benes Pál

Tempi passati. Olajf.

Képzm.Társ.1899.tav.nemzetk.kiáll.43.1.

Benes Pál MDK

A holt tenger Lacroma szigetén, olf.

Műcsarnok 1905/6. téli kiáll.

MDK

Benes Pál, festöm.

Papucs alatt. Vevöje: Sajó Sándor.

Mücs.- 1897-98. téli kiáll. Nyerö társulati tagok vásárlása.
Mücsarnok.1898. 53.l.

MDK

Benes Pál, festöm.

A holt tenger Lacroma szigetén. Olf.

KMT 1905./6. téli kiáll. Kat. 56.l.

Festészet.
„A kis nagyzó" c. kép.
(Benes Pál-tól).

K. V. 43/1899.
1899. jan. 12.

MDK

Benes Pál

Tempi passati, of.

Képzőm. Társ. 1899. tav. nemzetk. kiáll. kat. 43.l.

MDK

Benes Pál

Tehenek a hűvösben, of.

Képzőm. Társ. 1901/2. téli kiáll. kat. 49.l.

MDK

Benes Pál

Tehenek, of.

Képzőm. Társ. 1901/2. téli kiáll. kat. 50.l.

MDK

Benes Pál

Magángyüjtemények. Modern Müvészet I. évf. 1. sz. 33-38.l.

M.D.K.

Benes F.festőművész

Az 1903-as győri képkiállitáson szerepelt.Récsei szerint nagybányai festő,azonban ott csakmtanúlt, Győrött szül é* ott is élt 1867-1932.

Csatkai Endre:"Győr város kultúrképe."Az 1903-as képkiállitás.236.o.

Arrabona,8.A Győri Múz.Évkönyve.Győr.1966.Aantus János Múz.

MDK

Benes Pál

Őszi számtás, repr.

Képzőm. Társ. 1899/19oo téli kiáll. kat.

Benes Pál

Zazarparti részlet, olajf.

KMTárs, 1900/1. téli kiáll.kat. 53.l.

Benes Pál

MDK

müve

Jánossy Béla dr.gyüjteményében

Cikk:J.B.gyüjteménye

Modern Müvészet,1905,I.1.sz.37 l.

MDK

Benes Pál

Cikk: Jánossy Béla dr.gyüjteménye.

Modern Művészet, 1905.I. 1.sz. 37.l.

Benes Pál

A kis nagyzó, olf.

Műcsarnok 1898/99. téli kiáll.

Benes Pál MDK

Tanulmányfő, olf.

Osztozkodás, olf.

Miccarnek 1898/99. téli kiáll.

HDK

Benes Pál, festöm.
1867-1932

A pápai piactér. Olf. Jelz.

Piac. " "

Árv.Közl. 1943.1.tk.sz. 18.1.

Benes Pál

györi mil. festőm. 1884-90-ig
bécsi, és münchenei akad., 1890-92.
1896-ban tanj képetet festett.

Kiss Lajos, Vásárhelyi mű-énélet,
Bp. 1957. 31 l.

Benes Pál

Szerepelt a 1903-as ipari-s mezőgazd. Ziáll. alkalmából rendezett képz. Ziállításon.

Kis Kajos, Városhely művészélet Bp. 1957.

Benes Pál

Szénavásár a nagybányai szénatéren, olf.

Őszi szántás, olf.

Hetivásár a nagybányai nagypiacon, olf.

Műcsarnok 1899/1900. téli kiáll.

Benes Pál MDK

Zazaparti részlet, olf.

Millenarnok 1900/1901. téli kiáll.

Benes Pál MDK

Fürdő gyermekek, olf.

Műcsarnok 1900/1901. téli kiáll.

Benes Pál MDK

Lovak, olf.

Műcsarnok 1900/1901. téli kiáll.

Benes Pál

MDK

Őszi szántás, repr.

Műcsarnok 1899/1900. téli kiáll.

Benes Pál

MDK

Dobon, olf.

Műcsarnok 1897. téli kiáll.

Benes Pál MDK

Egy kényes kérdés, olf.

Mücsarnok 1897. téli kiáll.

mDK

Benes Pál, festöm.
gyáros.

A györi Képzöm.és Ip.m.Társ./alakult 1919 öszén/ jelenlegi tisztikarának tagja.

Nemz.Szal. 238.kiáll.- Képzöm.vidéki Szöv.I.kiáll. 1928. jan. Kat.

MDK

Benes Pál, győri festő

gy:Egy győri piktor. Uj Idők, 1904, X. 27.sz. 637 l.

Benes Pál, festö
1867-1932

IDK

Viharos tenger vitorlással. Olf. vászon.
Jelzés és évszám.

v.Ernst Muzeum VI.művészeti csoport. Kiáll. 1917 okt.13-19.

Kat.

MDK

Benes Pál

Tanulmányfő, of.

Osztozkodás, of.

1898-99. téli kiáll.

23.l.

MDK

Benes Pál

A kis nagyzó, of.

KMT 1898-99. téli kiáll.

23.l

MDK

Benes Pál festő

Lyka Téli tárlat 1900-1. 39 l.

MDK

Benes Pál festő

Lyka K: Téli tárlat 19oo-19o1. Bpest 19o1.
39 l.

Beness Pál

A kritika "uj ember"-ként emliti, akinek "Kis nagyzó"-ja „elephantiázisban szenved " viszont "Osztozkodás" c. müvét nagyon tapintatosan festette meg.Bővelkedik müvészi kvalitásokban,- mondja Yartin József: "A téli kiállitás II. c. kritikájában, a Müvészet c. rovatban.

A HÉT, Bp. 1898. dec. 18. IX. évf.
51. sz. 821-822. lap.

Benes Pál,

Németh Lajos és Bakos Tibor müvészeket, illetve müveiket összevonva mond birálatot a "Téli tárlat"-ról szóló kritikájában "Egy tárlatlátogató": "Eddig csak a nők, a felhők, és a szentek voltak hektikusak, de ma már a tehenek, borjuk és a bárányok is azok. Sőt a fák is," Majd megkérdezi: „Vajjon hol látták tabetikus állatjaikat?"

A HÉT, Bp. 1899. dec. 31. X. évf.
53. sz. 904-905. lap.

BENES PÁL, festő

Győrben, a Győri Képzőművészeti és Iparművészeti Társulat első elnöke Benes festőművész, gyáros volt. Haláláig viselte e tisztséget, bár más elfoglaltsága miatt nem igen folyt be a Társulat ügyeibe. 202.old

SALAMON NÁNDOR: Lyka Károly és a győri képzőművészet 201.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974.

MDK

Benes Pál

Szénavásár a nagybányai szénatéren. Olajfm.
Őszi szántás. "
Hetivásár a nagybányai nagypiacon. "

Képzőm.Társ. 1899-1900-téli kiáll.24.l.

MDK

Benes Pál

Műve kiállítva a Nemzeti Szalon őszi tárlatán.

Cikk: A Nemzeti Szalon kiáll.

Uj Idők, 1900. VII.évf. 10.sz. 222.lap

M. D. K

BENES Pál festő

1898-ban. Nagybányán tartóz-
kodott

Réti Bh. 1954. 324. l.

MDK

Benes Pál, 1867-1932.

Szolnoki vásár, of.

Árv. Közl. 194o. dec. 7.rk.sz. 96. aukc.

18 l.

Benes Pál

festőművész MDK

Győri születésü. 1884-90 a bécsi akadémián, 1890-92 a müncheni akadémián. Hódmezővásárhelyen, ahol atyja 1891-ben malmot vett, 1896-ban főleg tájképeket festett. Cigányfejek is érdekelték. Női arck épeket is festett.

Kiss L.:. Vás.müv. 31.o.

MDK

Benes Pál, festö
/1867-1932/

"Dobon" jelezve:Benes Pál,Györ 97. Vászon
Kiállitva 1897 a Mücsarnokban.

gr.Almásy-Teleki Éva müv.int./v.Ernst Muz./
IX. Müvészeti aukció 1942. Máj.lo-töl kiáll.
Máj 18.aukció.Kat. 3.1.

MDK

Benes Pál, Győrsziget

Magyar kiállító müv. névsora. Műcsarnok, 1899.
22.sz. 346-348 l.

MDK

Benes Pál, sz. 1867

Vásári jelenet

Ernst aukc. 1920. ápr. /11./

2 l.

Benes Pál
Benes Endre

A kiállítás megtekinthető:
2003. december 14-ig, hétfő kivételével naponta 10-től 18 óráig

Vigadó Galéria, 1051 Bp., Vigadó tér 2., tel.: 318 7070, e-mail: galeria@vigadohu

HUNGART Egyesület 2004. évi ösztöndíj átadó ünnepség
HUNGART Egyesület 2002. évi ösztöndíjas művészei kiállítása

A **HUNGART Vizuális Művészek Közös Jogkezelő Társasága**

A **HUNGART Egyesület 2004. évi ösztöndíj átadó ünnepségére**

2003. november 28-án,
pénteken 16 órára a **Pesti Vigadó előcsarnokába**

Köszöntőt mond: Sárkány Győző grafikusművész, a HUNGART elnöke

Laudációk:

Benes József festőművész
Márkus Péter szobrászművész
Szabó Gábor szobrászművész
Rényi Krisztina grafikusművész
Somogyi Pál belsőépítész
Sára Ernő tervezőgrafikus
Tímár Péter fotóművész
Chochol Károly fotóművész
Sárkány Győző grafikusművész

és a **Vigadó Galéria** meghívja Önt és barátait

A HUNGART Egyesület 2002. évi ösztöndíjas művészei kiállításának megnyitására

2003. november 28-án,
pénteken 17 órára a Vigadó Galériába

Kiállító művészek:

Csáki Róbert festőművész
Havas Bálint képzőművész
Bukta Imre képzőművész
Bajkó Anikó textilművész
Baráth Ferenc grafikusművész
Farkas Antal fotóművész
Tóth György fotóművész

A kiállítást megnyitja: Fitz Péter művészettörténész
Kurátor: D. Udvary Ildikó művészettörténész
A kiállítás megnyitása után Coctail-party!

gaslatán állott. Sőt ellenkezőleg. A szobafestés, mint ipar, még mindig nem nemesedett par excellence iparművészetté, holott a természete elsősorban predesztinálná erre. De ennek is útjában állnak a mult romjai, amelyek hajdani nagyhatalmát mísem mutatja élénkebben, minthogy maga az ízléstelenség egész iparágaknak adott életet s mert ezeknek az iparágaknak egyenesen létérdeke a tisztultabb felfogás elleni küzdelem. A faldiszitők és mázolók egész osztálya élt meg abból, hogy aranyat, márványt és más nemes anyagokat utánzott olcsó eszközökkel. Érthető, hogy ezek megélhetésök érdekében mindent megtesznek a régi, avult ízlés megóvására, nehogy annak eltűntével az ő létalapjuk is megrendüljön. Bizonyos, hogy az iparművészet modern átalakitását lehetőleg mások feláldozása nélkül kell eszközölni, de bizonyos az is, hogy a kimélet nem eshetik a modern szellem és a megnemesedett ízlés rovására.

Ennek a szellemnek joga van ahhoz, hogy megkivánja a hozzávaló alkalmazkodást és csak a hozzáalkalmazkodókat részesitse a maga támogatásában. Ilyenek is mutatkoztak a hamburgi kiállításon elegen s ezek működésének eredménye a kiállítás legfőbb tanulsága. S még valami, ami bennünket magyarokat, közelebbről is érdekel. A szobafestők kiállításán az osztrák Kling étterme aratta a legnagyobb sikert s ezt a falterületnek művészi ízléssel való kitöltésén kivül annak a gyönyörű ornamentikának köszönhette, amelyben a német kritikusok határozottan a Lajtán-túli, tehát magyar elemeket véltek felfedezni. A magyar motivumoknak osztrák sikerét mindenesetre emlékezetükben tarthatják a magyar iparművészek s különösen mindazok, akik még mindig sovinizmust látnak a magyar népies diszitmények kultuszában.

MÁTYÁS KIRÁLY TRÓNKÁRPITJA.

ÍRTA: RADISICS JENŐ.

Ezeket a sorokat e folyóirat szerkesztőjének felszólitására irom. Nem éppen szivesen, mert kénytelen vagyok a magam nevét is beiktatni azon „fölfedezők" sorába, akik forgalomba kerültek, a nyáron, amikor az Erdődy grófok birtokában Galgócon levő Mátyás király cimerével ékeskedő trónkárpitról esett szó több izben az „Az Ujság" c. napilap hasábjain.

Négyen is irtak róla. Július 20-án egy magát meg nem nevező történettudós jelzi, hogy e kárpitot a család Mária Teréziától kapta. Akkor a nagy király cimerét szövött s applikált kétfejű sas takarta el. Ezt Pulszky Ferenc fejtette le s ekként vált a kárpit elsőrangú magyar ingó müemlékké.

Erre „h. ö." jelzésű helyreigazitás jelent meg. Eszerint a trónkárpitot Fraknói Vilmos fedezte fel a galgóci levéltárban végzett kutatása közben, majd Szalay Imre és gróf Migazzi Vilmos közbenjárására azt Budapestre küldték, ahol lefejtették róla nem ugyan a kétfejű sast, hanem Bakács Tamás cimerét. Ekkor hasonlitották össze a fojnicai Ferenciskánusok zárdájában Kállay Béni által talált másik trónkárpittal. Végül ismerteti az iró az emlitett darabok irodalmát s nézetét arról, hogy a galgóci miként jutott az Erdődy grófok birtokába.

Harmadiknak Fodor József galgóci ügyvéd, takarékpénztári igazgató szólal fel hosszasabban, szemtanuként, állitva, hogy a trónkárpitot a 70-es évek végén Thaly Kálmán ismerte fel Mátyás király trónkárpitjának egyik fele gyanánt. Megkönnyitette ezt az a körülmény, hogy Thaly akkor már tudott a fojnicai zárdában talált trónkárpit másik feléről, amelyből miseruhát csináltak. Szerinte kétségtelen, hogy az Erdődy grófok a kárpithoz Bakács Tamás révén jutottak, lévén ő a család első őse.

Végül Lázár Béla a felfedezés érdemét a legnagyobb határozottsággal Czobor Bélának tulajdonitja, mint aki a kárpit másik felét 1876-ban a fojnicai ferencrendi zárda

Magyar Iparművészet
1911.

SZOBAFESTÉS ÉS TAPÉTA.

Hamburgban kiállítást rendeztek a szobafestők, a tapétagyárosok pedig, hogy kiegyenlítsék azt az előnyt, amelyet a kereskedői versenyben egy ilyen kiállítás nyujt, sietve ráduplaztak a szobafestőkre s ilyenképpen a német közönség rövid egymásutánban vehette szemügyre a fal díszítésének mindkét módját. A kiállításoknak ez a páros viaskodása a szobafestők győzelmével végződött, nemcsak azért, mert az ő kiállításuk nagyobbszabású és ízlés dolgában is jelentősebb volt, hanem mert nem is végződhetett másképp; a modern felfogás ugyanis határozott előnyben részesíti a szobafestést a tapétával szemben. Ennek mély és a modern iparművészeti felfogás lényegében gyökerező okai vannak, amelyek mellett egészen eltörpül még a higiénikus szempont is, amely pedig tudvalevőleg szintén a falfestés oldalán nyomja le a mérleget. A tapéta nagyon kellemetlen emlékekkel van összefüggésben, amelyek a hazug utánzás meddő korszakába nyúlnak vissza s amelyektől, mint azt a hamburgi kiállítás megmutatta, még manapság sem tud megszabadulni. A tapétagyárosok még mindig azt tartják a maguk legkitűnőbb feladatának, hogy a gyártmányaik elhazudják papiros-mivoltukat és selymet, bőrt avagy bársonyt utánozzanak hiijával minden anyagszerüségnek és eredetiségnek. A megcsontosodott ízléstelenségnek ezen avult gyártmányai mellett persze vannak már modern, színben és rajzban, valamint a jelleg hangsúlyozásában egészen artisztikus tapéták is, de még ezek segélyével sem tud a tapéta a szobafestéssel egyenlő rangra emelkedni a nagyban való gyártás természeténél fogva. A modern felfogás, amely az emberhez, a bútorhoz, a szoba levegőjéhez hangolja a falat, nem használhatja a nagyban való gyártás termékeit, mert nagy súlyt helyez a konkrét esetre s ezzel külön-külön számolva óhajtja megoldani a faldíszítés feladatát. Tapétákkal, amelyek raktáron állnak és amelyeknél csak a készletből lehet válogatni, ez a megoldás a legtöbb esetben csak megközelítőleg vagy sehogysem sikerülhet, míg a festés, mint dekorativ mód, sokkal hajlékonyabb, sokkal inkább kezeügyében van a tervezőművésznek s ez adja meg neki azt a szupremáciát, amelyről a hamburgi két kiállítás újabb bizonyságot tett.

Ez természetesen nem jelenti azt, hogy a szobafestők kiállítása a modern ízlés ma-

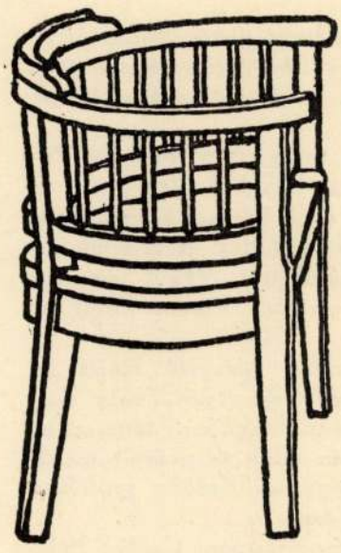

ÍRÓPOLC ÉS SZÉK 1812.

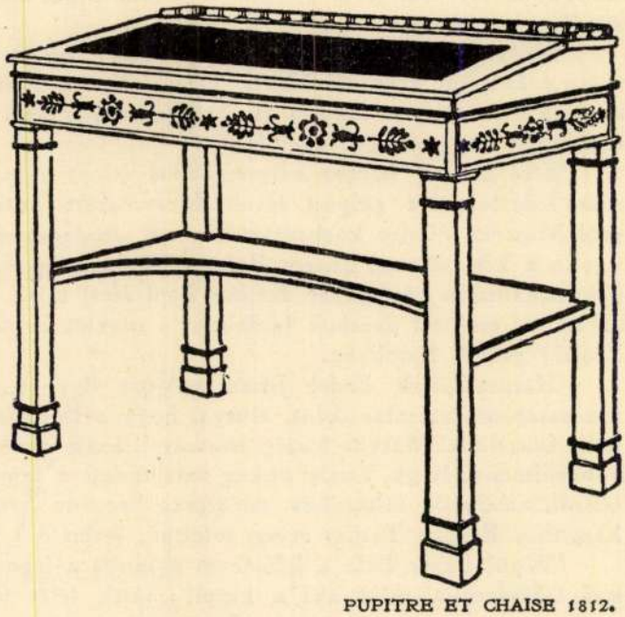

PUPITRE ET CHAISE 1812.

miseruhájában felismerte s ennek bizonyítására hivatkozik az „Egyházi emlékek a történelmi kiállításon" c. munkára, melyben Czobor mindkét műemléknek a képét is közli.

Már most hogyan áll tulajdonképp ez az ügy? A sok egymásnak ellentmondó állítás közül melyik felel meg a tényeknek és kinek mi része volt abban, hogy a galgóci trónkárpit nemzeti kincseink között foglal helyet? Ezt a kérdést kell tisztáznom, hogy a reám bizott megtisztelő feladatnak megfeleljek. Hogy miért éppen én lennék erre hivatva, az az alábbiakból fog kiderülni.

Elsősorban megállapítom, hogy mi van s mi nincs. Van Galgócon az Erdődy grófok birtokában egy 2·59 m hosszú, 1·062 m széles szövött kárpit, melybe Magyarország Dalmácia és Csehország s a középen szivalakú pajzsban Mátyás király hollós címere van beleszőve. A kárpit alapja sima aranyszövet, rajza hurkolt aranyszálból való, zöld bársony körvonalakkal, a címerek pedig részben színes selyemből, részben hurkolt aranyszálból valók. Képe színes másolatban is, valamint leírása több ízben jelent meg — Arch. Értesítő 1887. évf. 404—417. old. és 1889. évf. 209—218. old., Magyarország tört. emlékei az 1896. évi ezredévü orsz. kiállításon II. kötet —, tehát ebből a szempontból azzal újból foglalkozni fölösleges. Van továbbá egy jelenleg a budavári Zsigmond-kápolnában őrzött miseruha, melyet az előbb említett kárpit szakasztott hasonmásából szabtak ki. Ezt Kállay Béni találta meg a boszniai Fojnica nevű helység ferencrendi zárdájában s küldte fel Budapestre 1876-ban az árvízkárosultak javára, a gróf Károlyi Alajos Eszterházy-utcai palotájában rendezett kiállításra. Tíz évre rá Ő Felsége e miseruhát megvásárolta s jelenlegi helyén megőrizni rendelte, azzal, hogy koronázáskor a koronázó hercegprimás azt viselje. Ugyanezen szövetből, de piros bársony körvonalakkal két kisebb darab, egy miseruhának két oldala, melyhez a trónkárpithoz tartozó szegélyszövetet használták fel, látható a Nemzeti Múzeum régiségtárának VII. termében. Tévedés tehát Mátyás király trónkárpitjának két feléről beszélni, mert a galgóci s a fojnicai miseruha nem egyazon kárpit két fele, hanem két, néhány lényegtelen eltéréstől eltekintve, egészen egyforma szövet. Az egyik, a galgóci, teljesen ép, a másikból csak a közepe maradt fenn, azaz annyi, amennyi a miseruhához kellett. Az ide mellékelt két táblából egyébiránt kiki világos képet alkothat magának a dolgok mibenlétéről.

Tisztázandó ezután az ú. n. felfedezés története. Ez, a fojnicai miseruhát illetőleg az alább elmondottak alapján el van intézve: néhai Kállay Béni érdeme és senki másé. Kissé bonyolultabb a galgóci trónkárpit ügye. Ipolyi Arnold, amikor az 1876-iki kiállítás kapcsán a Századokban a miseruháról is írt, a kárpitot nem ismerte. Fodor állítását legkevésbbé sem vonom kétségbe; csak annyit óhajtanék megjegyezni, hogy Thaly Kálmán arról, hogy azt látta és felismerte a 70-es évek végén, senkinek említést nem tett, máskülönben bizonyára tudott volna arról Luboczy Zs. (Hampelné, Pulszky Polyxena) és Czobor Béla, kik a kárpitot évek multával, egymástól függetlenül 1887-ben, illetőleg 1889-ben ismertették. Feltéve, de meg nem engedve, mert efféle eljárásra sem Hampelné, sem Czobor képesek nem voltak, hogy tudva elhallgatták Thaly Kálmán felfedezését, ez okvetlen, igen természetesen, nyilatkozott volna. Ez azonban nem történt meg. Még kevésbbé érthető, t. i. az esetre, ha egy, a fojnicai miseruhához hasonló, tehát ekkora történelmi nevezetességű, címeres szövet ismeretes lett volna, hogy akkor miért kísérlették meg Czobor, Uhl Sándor iparm. múzeumi őr és Stork bécsi tanár s miért kíséreltem volna meg én 1889-ben, egyébként mindnyájan sikertelenül, az Iparművészeti Múzeum által, az Ipolyi hagyatékából rendezett kiállítás alkalmával szintén közszemlére kitett és szétfejtett fojnicai miseruha szövetének kiegészítését? Arról meg éppen senkinek sem volt fogalma, hogy a miseruha szövetéhez egy különálló szegély is tartozik. Megannyi bizonyíték arra nézve, hogy 1887-ig a galgóci trónkárpitról senkinek tudomása nem volt. Vagy, amennyiben voltak, akik tudtak róla, nevezetesen, amint Fodor említi, Thaly Kálmán, Nagy János és Véghelyi Dezső, erről a tényről egyikük sem beszélt tudományos körökben.

Mátyás Király trón-kárpitja

Fraknói Vilmos volt az első, aki amikor látta a fojnicai miseruhát, visszaemlékezett arra, hogy Galgócon kutatva valamelyest hasonló szövetet látott, csakhogy annak rajza nem zöld, hanem vörös bársonyból való lenne, noha ezt határozottan állítani nem akarja. Ez volt az első nyom. Szalay Imre felkapta az eszmét s felkérte gróf Migazzi Vilmost, gróf Erdődy Imre apósát, eszközölné ki a Fraknói említette szövet megtekintését. Ennek a kérésnek megfelelve, hozta magával Migazzi egy ízben, 1887-ben, Budapestre rándulva, a kérdéses darabot, melyet személyesen vitt el Szalay lakására.

Ugyanakkor véletlenül én is ott voltam. Kiterítve a szövetet Szalayval együtt azonnal felismertük benne a fojnicai miseruhának hasonmását azzal a különbséggel, hogy Mátyás király címere helyett Bakács Tamás esztergomi érsek címere foglalta el a koszorú közepét. Ámde a szövetre térdelve egyúttal azt is észrevettem, hogy ez a címer nincsen a szövetbe beleszőve, hanem külön darab, melyet utólag varrtak reá. Ekkor senkit nem kérdve s a jelenvoltak nem csekély ijedelmére, késsel lefejtettem a Bakács címert és íme alatta, eredeti fényében s frisseségében pompázott a nevezetes királyi címer. Ebben az alakjában, mellette a lefejtett címerrel volt azután a trónkárpit a Nemzeti Múzeumban kiállítva két héten át, később az 1896-ik évi ezredéves kiállításon annak történelmi főcsoportjában. Távol áll tőlem, hogy magamnak különösebb érdemeket kovácsoljak e tényből; de miután ez az igazság, azt másképp el nem mondhatom. Ellenben s ezt nem habozom nyíltan bevallani, boldog vagyok, hogy a sors engem választott ki arra, hogy nemzetünk eme páratlan ereklyéjének megállapításánál közreműködhettem.

Nem áll módomban hozzászólni ahhoz a kérdéshez, hogy mi úton jutott a trónkárpit az Erdődyek birtokába. Stilisztikai méltatását pedig már egy ízben megkísérlettem a „Magyarország történeti emlékei az 1896. évi ezredéves orsz. kiállításon" című munkában. Véleményem azóta nem változott meg, sem újabb adatokat nem találtam annak a kérdésnek megoldására, kinek kell tulajdonítani a kárpit rajzát? Mindössze annak a nézetnek a kifejezésére szorítkozom, hogy noha a rajz tényleg az intarzia jellegét tünteti fel s ilyeket a Mátyás király számára dolgozó Benedetto da Majano is készített, mégis nem az ő kezeműve, hanem ama mesteré, aki az itt képben bemutatott oltárelőt tervezte.

Nincsen annál nehezebb, mint dekorativ-kompozíció, illetve rajz mesterét, aminő például a trónkárpité, mely stilizált motívumokból alkotott, amikhez hasonlókat annakidején széltében használtak Olaszországban, megtalálni, és nincsen kényesebb feladat, mint azt bizonyos személynek, a reneszánsz valamely neves mesterének tulajdonítani. Efféle kutatásoknál igazán nem lehet másra támaszkodni, mint a szinte észrevehetetlen kézbeli sajátságokra, akár a kéziratban egyes betük vetése, vagy vonalak kipengése, amik lehetővé teszik, hogy, teszem egy aláírás híjában szükölködő sor írás gazdáját felismerjük. Nos tehát, bármennyire vizsgáltam a helyszínén Benedetto da Majano műveit, a bizton tőle valókat, nem voltam képes közöttük s a trónkárpit rajzának stílje s eléggé kifejezett egyéni vonásai között hasonlatosságot felfedezni; valamennyiben hiányzott a döntő árnyalat, mely a trónkárpitot más hasonló kompozícióktól megkülönbözteti. Viszont valamennyit megtalálni véltem a Milano melletti Vareseben, a Santa Maria in Monte sopra Varese nevű búcsujáró hely templomának sekrestyéjében őrzött s itt ábrázolt oltárelő növényi motívumainak előadási módjában, azért csak a növényi motívumokéban, mert nincsen rajta egyébb az összehasonlításra alkalmas dekorativ elem, a címereket kivéve.

Még az imént vázolt feladatnál is nehezebb a rajzokban tapasztalható egyéni sajátságokat másoknak érthetően megmagyarázni. De hiszem, hogy akik a trónkárpiton s az oltárelőn látható levelek és szárak rajzát egymással összehasonlítják, nevezetesen a levelek alakját, csoportosításuk módját, a szárak levágott végeit, a hajlások és görbületek vonalmenetét, talán igazat adnak nekem, mikor azt állítom, hogy egyazon kéz rajzolta mind a trónkárpitot, mind az oltárelőt. Azt sem szabad figyelmen kívül hagynunk, hogy mindkét kompozíció főmotívuma a címer, holott ilyenek szöveteknél csak elvétve fordulnak elő,

mert a cimerek ellentmondanak a szövés textilstiljének. Az illetőnek tehát, ha szabad ezzel a kifejezéssel élnem, mintegy speciálitása lehetett az ilyen cimeres kompozició. Végül a két szövet előállitási módja is azonos: alapnak sima arany, körvonalnak bársony, ezek között kitöltéskép hurkolt arany s központnak sokszinű cimer. Még nevezetesebb analógia az a körülmény, hogy mindkét darabnál, valamiként a Bakács Tamás cimerét feltüntető szövetnél a cimerekben az egyes hurkolt aranyszálak szines selyemmel vegyitvék, ami által az arany fénye lefokoztatik, a szinek pedig szürkés árnyalatot kapnak; oly eljárás ez, melyre más olasz bársonynál alig tudnék példát.

Az oltárelőn látható két cimer a milanói hercegség és Este cimerei. A felirat bizonyára ekként olvasandó: DV (Dux) MLI (Mediolanae) LV (Ludovicus) MA (Maria) BE (Beatrix) EST (Estensis) SF (Sforza) AN (?Anno?) IVGALES, azaz házastársak. Egybekelésük 1491-ben volt.

E helyt egyúttal köszönetet akarok mondani Gróf Apponyi Sándornak, aki a felmerült heraldikai természetű kérdésekben, úgyszintén a feliratok megállapitása körül, nagy tudásával segitségemre volt.

A művészt, aki szöveteink tervrajzát elkészitette, nem nevezhetem meg. Nem is hiszem, hogy ez valaha, ha csak a véletlen nem segit, lehetséges lesz. Most is azt vallom, aminek már egy izben kifejezést adtam, hogy bármennyire szép és előkelő legyen is az a kompozició, azt nem kell valamely műtörténileg ismert olasz művész nevével kapcsolatba hozni. Sokan tudtak a XV. században igy rajzolni Olaszországban. A szövetet pedig, szinte bizonyosra vehető, Milanóban készitették.

Végezetül még utalni szeretnék egy XVI. századi, tollal rajzolt épitészeti részleteket s egyéb ornamentális motivumokat tartalmazó vázlat-könyvfélére, melyet néhai gróf Zichy Jenőnél láttam. Ebben is vannak füzérek s növényi diszitmények, melyek a vonalmenetükben s külső megjelenésükben nagyon hasonlóak a Mátyás király trónkárpitján láthatókhoz.

Különfélék.

TISZTELGÉS BEÖTHY LÁSZLÓ KERESKEDELEMÜGYI MINISZTERNÉL. Az Orsz. M. Iparművészeti Társulat választmányának Ágotai Lajos, Nádler Róbert, Róth Miksa és Györgyi Kálmán igazgatóból álló küldöttsége, Alpár Ignác alelnök vezetésével, november hó 11-én tisztelgett az új kereskedelemügyi miniszternél, ki a Társulat törekvései iránt való meleg rokonérzéséről biztosította a küldöttséget. A miniszter egyben megígérte, hogy az iparművészet körébe tartozó kérdésekben mindig kéri a Társulat véleményét, továbbá hogy hathatósan támogatni fogja a Társulat önzetlen és közhasznú munkásságát.

A KIRAKATVERSENY EPILÓGUSA. Nagy nekikészüléssel zajlott le az idei kirakatverseny is, de még mindig nem hozta meg azokat az eredményeket, amelyek után a hozzáértők vágyakoznak. A versenyző kirakatok között bizonyára akadt nem egy ügyes és artisztikus érzéssel megtervezett alkotás, de a versenyzők jó része megint csak arról tett bizonyságot, hogy a külföldön látható sok jó példa ellenére még nincs tisztában a kirakatok esztétikájának elemi követelményeivel. Szörmebarlangok, kolbászból felépített gyárak és nyakkendőket okádó szökőkutak

belőle. Így hullanak, hervadnak, fogynak lassankint a lélek virágai s nem marad belőlük egyéb, mint a drótabroncs, amelyre ezek a szerény, vérszegény virágok kínzó szorossággal fel voltak vasalva. Halottak napja elmult és a temetőben most sok ilyen abroncs maradt és sok vászonból imitált pálma, sok csináltvirág, sok üvegrózsa és gyöngyfüzér jeléül annak, hogy a gyomok még mindig tisztes épségben tenyésznek síron és lelkekben egyaránt. És nem is tudjuk, mikor lesz már vesztük. Mert mi is, mások is, akik kötelességüknek tartották az emberi lelkek gyomlálását, sokszor felszólaltunk már a halottak iránti kegyelet formájának felháborító ízléstelensége miatt és egészen hiába, az ízléstelenség éppen úgy karöltve jár a kegyelettel, mint azelőtt. Az emberek még mindig azt hiszik, hogy a viaszból és üvegből készült koszorú a szépség teteje és hogy írtó nagy pálmák közepén halódó szerény kis szegfűvecskék igen apart látványt nyujtanak. És nem veszik észre, hogy a legnagyobb kegyelettelenséget követik el a halottaikkal szemben ugyanakkor, amikor felette kegyeletesek akarnak lenni és ugyanezen célból tetemes pénzkiadásokba bocsátkoznak. Mi azonban a koszorú és a sírokra tett virág, ha nem az élőknek, a létezőknek a halottak, a már régen elmultak iránt táplált szerető és kegyeletes érzelmeinek szimbóluma? Igen, de ha az érzés is olyan, amilyen a szimbóluma, bizony szépen vagyunk. Mert vajjon miféle érzéseket szimbólizál a csinált virág és az aranynyal befuttatott préselt pálma? Nyilván azt hirdeti, hogy éppen olyan igaz a halottak iránt táplált kegyelet és emlékezés, mint amilyen igaz, hogy ez a rózsa: rózsa és ez a pálma: pálma. Az érzések csak úgy papirmaséból és vászonból vannak, mint azoknak látható jelei; kasírozott szimbólum csak kasírozott érzéseket szimbólizál-

288.

288. MÁTYÁS KIRÁLY TRÓNKÁRPITJA. XV. SZÁZAD.

TENTURE AYANT APPARTENUE AU ROI MATHIAS CORVIN. XVe SIÈCLE.

289.

289. A FOJNICAI MISERUHA HÁTA.
XV. SZÁZAD.

CHASUBLE DÉCOUPÉE DANS UNE TENTURE AYANT APPARTENUE AU ROI MATHIAS CORVIN. XVe SIÈCLE.

290.

290. A FOJNICAI MISERUHA ELEJE. FACE ANTÉRIEURE DE LA CHASUBLE PRÉCÉDENTE.

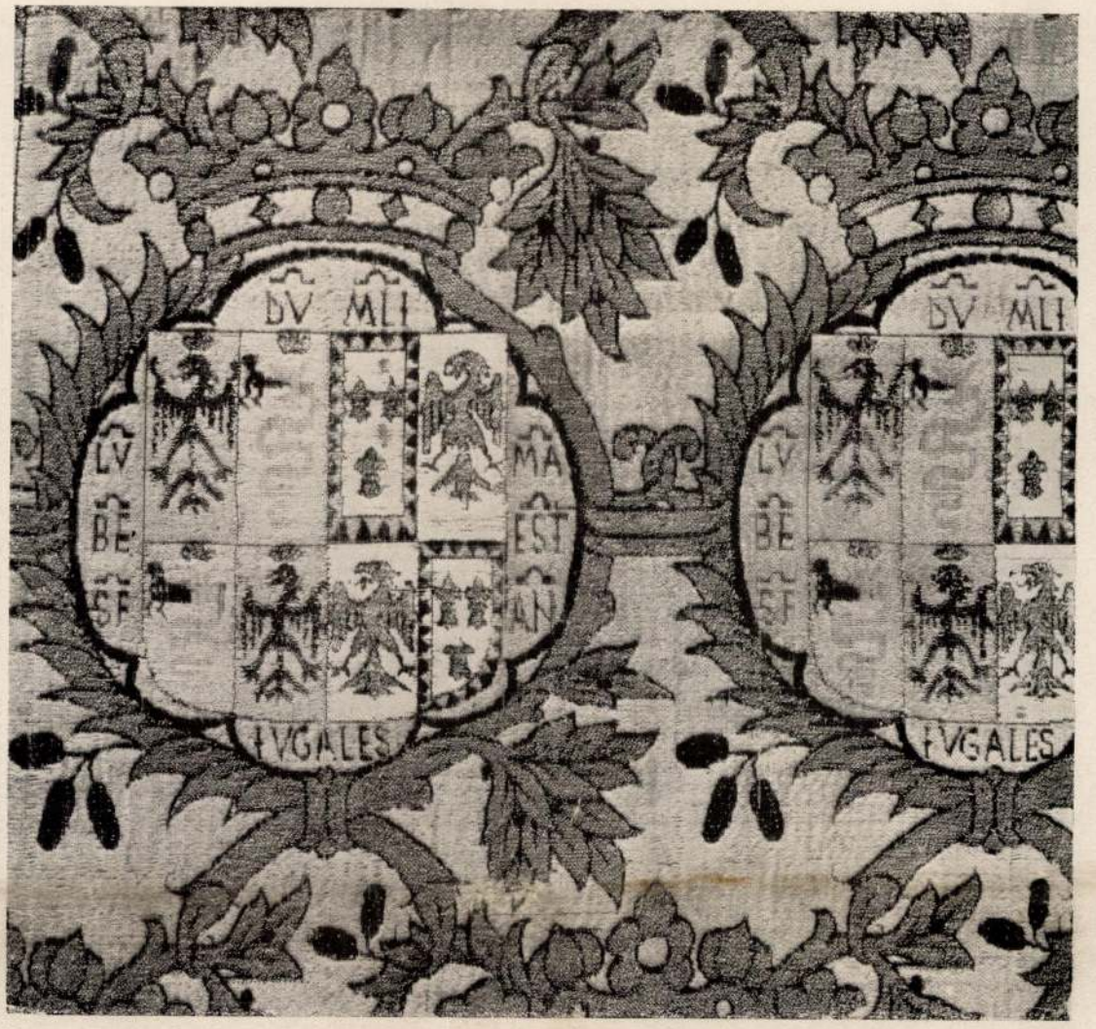

291.

291. A VARESE-I OLTÁRELŐ RÉSZLETE. XV. SZÁZAD.

DÉTAIL DU DEVANT D'AUTEL CONSERVÉ À VARESE. XVe SIÈCLE.

Benedetto da Majano

1442-1497

Bünbáró Magdolna

c. nobra Buda-

pesten Baumgarten

Nándor tulajdoná-

ban.

Iml

MEZŐKÖVESD

Templom, 1332.

RMV 12, 103l.

Benedetto da Maiano

Irod

Uj Idők Lex. IV. K.

846. l.

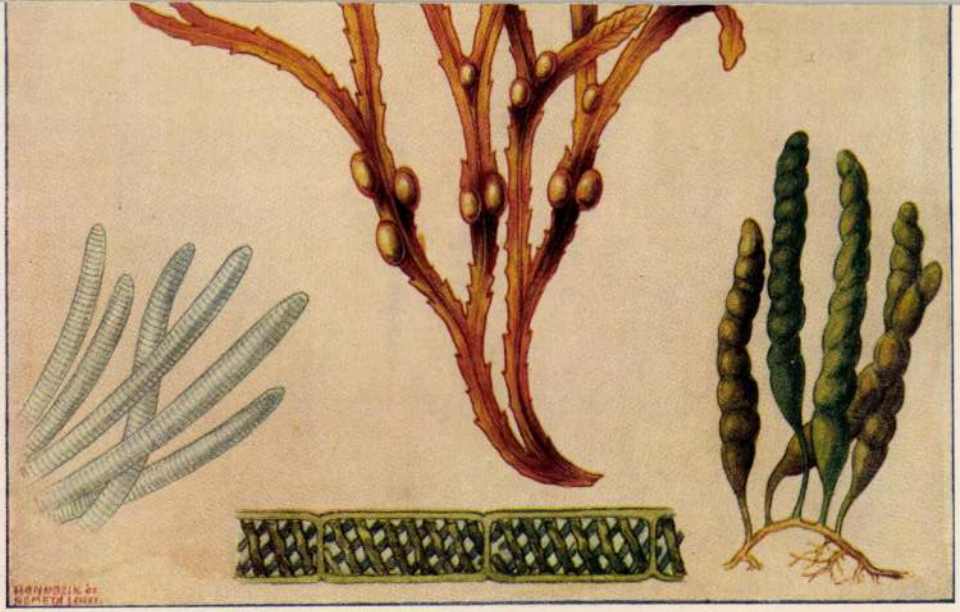

5

7

6

Zöld algák : 1. Enteromorpha
6. Spirogyra (erősen nagyítva)
7. Caulerpa
Piros algák : 2. Plocamium, 3. Delesseria
Kék alga : 5. Oscillatoria (erősen nagyítva)
Barna alga : 4. Fucus vesiculosus

grauer Spiegel und weinrote

1368. TEBRISZSZŐNYEG, medail
366×260 cm.

1369. TEBRISZSZŐNYEG, zöld m

1370. TEBRISZSZŐNYEG, sárga t
blühende Bäume. XIX. Jh.

1371. SELYEMSZŐNYEG, kilenc
neun Felder. 178×124 cm.

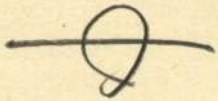

1372. JORAGANSZŐNYEG, vörö
grosses Medaillon. 400×300

1373. JOMUDSZŐNYEG, sötét n
teppich, auf weichselrotem F

rében vörös medaillon és állatalakokkal. Perzsa,
n Spiegel rotes Medaillon und Tierfiguren. Persisch,

n három kék medaillon. XIX. sz. — Samarkand-
Jh. 235×115 cm.

Kirmanteppich, mit Mittelmedaillon. 195×120 cm.

medaillonnal. — Grosser Tebristeppich, mit rotem

nedaillon. — Mosulteppich, im blauen Spiegel drei

n. — Afsalteppich, im blauen Spiegel Medaillon.

cher Teppich, mit Cypressenmuster. 176×115 cm.

Schirasteppich, mit drei Medaillons. 235×150 cm

ti rajz. XIX. sz. — Ferahanteppich, im weissen
cm.

IX. sz. — Kirmanteppich, mit grossem Medaillon.

Benedetto da Mariano

l.

Gerevich Emlékkönyv

111. l.

Isaszeg.

A hegyes vidék középteré
mögött a dombon a kápolna és a
be. Az előtérben az ágaskodó s
előremutatva osztogatja a para
litanak, egy kartács pattant sz

Aquarell, mér. 28.2

Szn.

Benedetto da Maiano

Magyar Múvészet

1934. ~~IV.~~ 163. l.

A MŰEMLÉKEK ORSZÁ

BUDAPEST, VI., AR

588/1934. szám.

Nagyságos

A b d u l L a t

a magyarországi moham

Benedetto da Majano

Vasari

eml. r fiatal
korában járt
Mátrás ud-
varában

EURÓPAI ISKOLA

VII. KIÁLLITÁSA

FORGÁCS-HANN ERZSÉBET

SZOBRAI (1941—1944) és RAJZAI (1944—1946)

1946 AUGUSZTUS 25-től SZEPTEMBER 8-ig

1.	Tanulmány a „Szent"-hez	gipsz eladó fémben	
2.	„ „	ólom	2000 Ft.
3.	„ „	„	2000 „
4.	„ „	„	1000 „
5.	„ „	„	900 „
6.			1000

Benedetto da Maiano

lásd

Muvészeti Lexikon 67. l.

Érkezett 1905 nov. 13.

1990/1905 sz. (Graz. 1905 nov. 11. Z. 602.)

A grazi stájer műtört. és iparmüv. muz. igazgatósága be-
küldi kiállitási szekrényei és polcai sajzait és kéri az érte járó
26 K kifizetését. (1) Összeg elküldetett. 2) válasz. XI. 13.)

Benedetto da Majano, l. *Majano.*

Benedetto da Maiano

1.

Horváth Budai kéz.

40. l.

: NŐI KÉPMÁS

Benedetto da Majano,

olasz szobrász és építész

volt 1442, mh. 1497.

máj. 24.

Vasari szerint egy ideig

I. Mátyás udvarában

tartózkodott.

Benedetto da Majano

verakásos

butorokat készitett

Mátyás király számá-

ra. Minthogy ezek a

hosszu tengeri uton

könkrementek, állást

a szobrszatra.

Ivód

Ybl Ervin: Die

Festung Buda.

Basler Nachrichten

1945. II. 13

12. Érkezett: deczember 23án.

Országos Bizotsága!
Budapest

rem ha kegyeskedne
mely a Zolyomi vár
álitva; mi előbb. kegyes
az utalványt meg-
munkásaimat az
firetni

mély Alazatosszolgája
Králik István
[illegible]

Benedetto da Maiano

vod

→

Ybl képzőm

318-l.

A képzőművészetek

Mo-n. Lukács Ec:

Magyarok a kult-ért

1929

Benedetto da Maiano

l.

Voit Pál:

Régi magyar otthonok Bp. é. n.

97. l.

A minis

mini

A Műemlékek Orsz. Bizottságána

Benedetto da Maiano

Voir. P.

Rés. m. otthonok

Szépmüvèszet

1943. 235-1

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Benedetto da Majano

Voit P

Adatok a m. festi-
asztalosok munkássége-
nak bibliografiá-
jához.

Gerevich-Tanlárkörös

1942

111. l.

A M. KIR. POSTATAKARÉKPÉNZTÁR ÁRVERÉSI CSARNOKA
BUDAPEST

Benedetto da Majano

[illegible]

Villat L. 51. l.

Az örök mo. igazi arca. Lukács M.: Magyarok a kultúráért

Dt 1929

da Vácon 5897

Benedetto da
Majano

l.

Vaci Muz. Cajstr.
85. l.

1. Az előszigorlat tárgyainak hallgatása csak egy félévben kötelező. Az első két félévben azonban az előszigorlati tárgyakon kívül az előírt 20 órában hallgatott minden kötelező kollégiumból — tehát az esetleg felvett szigorlati tárgyakból is — a kollokvium kötelező.

2. A szemináriumigazolására vonatkozó kötelezettséget úgy kell érteni, hogy a megjelölt négy szeminárium mindegyikében két-két félévben kell a jelöltnek dolgoznia.

3. A kötelező heti 20 órába az előírt szemináriumi gyakorlat nem számítható be.

Kötelező kollokviumok a közigazgatási osztályon.

Az I. félév végén: bevezetés a kereskedelmi tanulmányokba, mezőgazdaságtan, *a)* állattenyésztéstan, *b)* növénytermesztéstan.

A II. félév végén: magyar gazdaságtörténet (két félévi anyag), számvitel, közjog (két félévi anyag), mezőgazdasági üzemtan, mechanikai technológia (két félévi anyag), bányagazdaságtan és hidrológia, a legújabb kor politikai története (két félévi anyag), nemzetiségi nyelv (két félévi anyag). filozófia (két félévi anyag).

A III. félév végén: államszámviteltan, vízépítési enciklopédia.

A IV. félév végén: mérlegtan, kémiai technológia (két félévi anyag), nemzetiségi nyelv (két félévi anyag).

Az V. félév végén: — .

A VI. félév végén: nemzetiségi nyelv (két félévi anyag), és a szabad választás alapján hallgatott ajánlott tárgyak.

A VII. félév végén: népjóléti (közegészségügyi) igazgatási jog, közszolgálati jog, községi háztartás, vármegyei közigazgatási praktikum, nemzetiségi nyelv.

A VIII. félév végén: vallás- és közoktatásügyi igazgatási jog, polgári peres és perenkívüli eljárás, energiatermelés és elosztás, nemzetiségi nyelv (két félévi anyag) és a szabadon választott ajánlott tárgyak.

Uj Magyarság dekameronja

Benedetto da Maiano

A NEMZETI SZALON
KARÁCSONYI KIÁLLITÁSÁBÓL

Andrea del Sarto: MADONNA

AZ UJ MAGYARSÁG
KARÁCSONYI KÉPES MELLÉKLETE

Madonnák

A Nemzeti Szalon karácsonyi kiállításából, a velencei Scuola di San Rocco-ból és a bécsi Kunsthistorisches Museum-ból.

Fra Filippo Lippi követője: — Mária gyermekével, angyalokkal és alexandriai Szent Katalinnal.

Benedetto de Majano: — Madonna a gyermek Jézussal és a kis Szent Jánossal.

Palma Vecchio: — Madonna Jézussal és szentekkel.

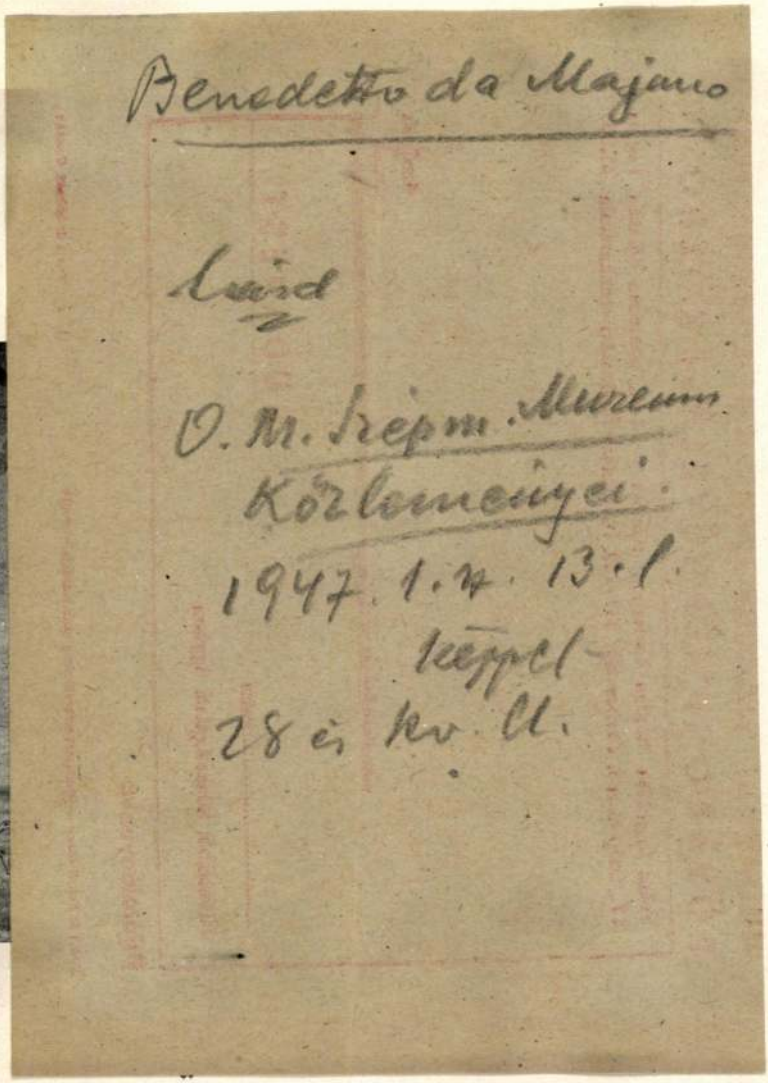

Benedetto da Majano

Lard

O. M. Szépm. Museum
Kőrleményei
1947. 1. n. 13. l.
képpel
28 és kv. ll.

XII.

306

316

Benedetto da Majano

l.

Riedl Frigyes:

A magyar irod. főirányai

Bp. 1896. 58. l. - 68. l. -

T WASMUTH

AG, ARCHITEKTURBUCHHANDLUNG
UNSTANSTALTEN A.-G.

ZAHLSTELLEN FÜR:

Deutschland: Deutsche Bank (Conto-Centrale in Berlin)
Postscheckkonto: Berlin No. 573

Oesterreich: Wien: k. k. Postsparkasse, Clearing-Conto 804582
Ungarn: Budapest: K. ung. Postsparkasse, Clearing-Conto 3437.

Berlin W. 8, den 13. Oktober 15.
Markgrafen-Strasse 35

ssion z. Erhaltung d. Baudenkmale,

errn Oberbibliothekar Dr. L. Eber,

Budapest,

20. Mátraszelei szén ....

Radisics J.:

Mátrás király
trón kárpitie

MI. 1911.

356. l.

..	3500	3500	
.r.t.			
-	4400	-	
.	4625	-	Duna-Száva-Adria vasut megállapitása.
.	-	4900	
.t.	3000	3000	
.	5900	-	
..	6500	-	
kett ...	-	6900	
la-	-	6900	
ett	-	6300	

Benedetto da Majano

l.

A.

Péter I. 177. l.

178. l.

A m. mův. tört.

1930

zése. A Musée Guimetben, a Musée des Thermesben, Musée des Antiquités Nationalesben (St. Germain-en-Laye) és nagyszámú vidéki múzeumban (Tours, Amboise, Chenonceaux, Beaugency, Orléans, Rouen, Le Havre, Chantilly, Meaux, Reims, majd hazautazása közben Lyon, Valence, Orange, Avignon, Villeneuve, Tarascon, Beaucaire Nîmes, Arles, Marseille, Nice) Franciaország préhisztorikus és római-kori archeológiai anyagára vonatkozóan részletes kutatásokat végzett a hazai keleti kultuszok emlékanyagának feldolgozása érdekében; kutatásainak eredménye valószínűen a Dissertationes Pannonicae külön kötete gyanánt jelenik meg. A kutató munkájához szükséges könyvtári anyagot a Louvre kézikönyvtárában, a Bibliothèque Nationaleban és a Bibliothèque d'Art et d'Archéologieban találta meg.

Dr. Drágffy Miklós (1905, Budapest, róm. kat.), kir. törvényszéki jegyző, Budapestről (Tomcsányi prof.), közigazgatási tanulmányokkal megbízott ösztöndíjas az esztendő legnagyobb részében a Bibliothèque Nationaleban és a jogi fakultás könyvtárában dolgozott. Így több értekezést és tanulmányt készített el. A „Szabadságvesztésbüntetés a francia büntetőtörvénykönyv tervezetében" című értekezését a Ma-

Benedetto da Majano

Pasteiner Gyula – A
művészetek tört. – Ф
Bp. 1885.
Majano, da Benedetto

alatt indikalja

Ф 177, 183, 190,
349, 373. l.

(Pályi Ede és a teremőr.) Irtam már más helyen a temperamentumos, nagyszerü Pályi Edéről, a hires szerkesztőről, akinek nem egyszer volt pályája során komoly kellemetlensége amiatt, hogy sohasem tudta véka alá rejteni meggyőződését, hanem nyiltan hangoztatta és tüzbe is ment érte. 1924 novemberében viharos napra ébredt a nemzetgyülés. Gróf Bethlen István miniszterelnök éppen a Márffy-pör tárgyalásáról érkezett vissza a parlamentbe, mikor közölték vele, hogy Friedrich István a folyosón valami olyan állitólagos dokumentumot mutogatott, mintha ő a földmivelésügyi minisztériumban történt Esküdt-féle kijárásokról tudomással birt volna. Bethlen nyomban fölszólalt és megcáfolta a dolgot, de utána Györki Imre szocialista képviselő olyan goromba modorban reflektált a beszédre, hogy az elnök megvonta tőle a szót. Györki ennek ellenére is tovább szónokolt, mire az elnök ki akarta vezettetni. Borzasztó, a parlament történetében párját ritkitó jelenetek kövekeztek. Az egész ellenzék Györki pártjára állott, mig végül az elnök bevezényeltette a parlamenti őrséget és egymásután vezettette ki a renitens képviselőket. Az

Benedetto da Majano

wód
z
Lykamüvtört II.

140.1

A müvészetes tört.
II. mad. 1939

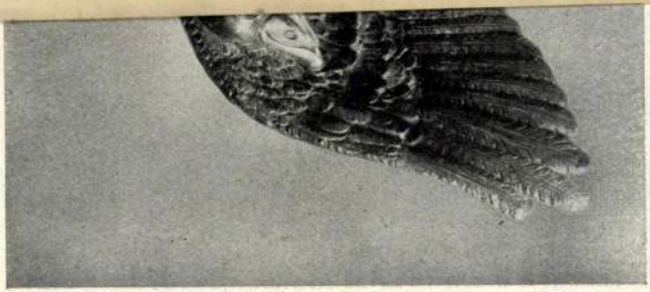

Joseph Mehoffer : *Il maresciallo J. Pilsudski.*

Horváth, E:

Nuove forme dell'arte industriale.

Il rinascimento in Ungheria. Roma 1939 \ 53, 57, 58, 59, 62 : 114. l.

VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI

szternek jelen kelet és ügyszám

lyhoz intézett rendeletének másolata.

ltségvetési cim: "Müvészeti célok tá-

ttsága. Rovat: 8. Az 1881: XXXIX.

kek. Bélyegilletók: nincs.

S c h u l e k J á n o s müépitész-

ós-ut 86.:/ a viségrádi Salamon-to-

es köanyag költségeire /:5.000:/

ámu kiadási csekkszámla terhére el-

t utaljon ki. A miniszter rendeleté-

rációs természetét vitatta. Hazánkban először alkalmazta klinikáján a paralysis progressiva kezelésében a malária, rekurrens és szodokukezeléseket és újabban az aktív immunizálási eljárást a szifilisz élő kórokozóival. Ezenkívül munkatársaival együtt laboratóriumi eljárásokat dolgozott ki a vérsavó és a gerincvelői folyadék vizsgálatára ideg- és elmebetegeknél. ANTAL J.

Benedek *Marcell*, író, szül. 1895-ben Budapesten, Benedek Elek fia. A budapesti egyetemen tanári oklevelet nyert s állami középiskolai tanár lett. A *Don Juan feltámadása* c. verses regénnyel lépett föl, mint író. *Az erősebb* c. történeti drámáját a Nemzeti Színház adta elő. *Vulkán*, *Pokoljáró Tar Lőrinc*, *A láthatatlan testőr* c. regényein kívül nagy irodalomtörténeti munkásságot fejtett ki; ennek eredményei a *Hugo Victor*, *A modern világirodalom*, *A francia regény a XIX. században*, *Zola*, *France-breviárium*, *Ady-breviárium*, *A modern magyar irodalom*, *A francia irodalom története* c. könyvek. Mintegy 60 kötetnyit fordított német, angol, francia írók műveiből. Sok irodalmi tanulmánya is jelent meg. SCHÖPFLIN A.

Benedekfalu, most *Beňadikova* néven Csehszlovákiához tartozó község a régi Liptó vm.-ben.

Benedekfalva, most *Benefalău* néven Romániához tartozó község a régi Szilágy vm.-ben.

Benedeki, most azonos néven Csehszlovákiához tartozó község a régi Bereg vm.-ben.

Benedekrendi apácák, a szent Benedek szabályai szerint élő női szerzetesrend tagjai, akiknek első kolostoruk Piombariolában, első főnöknőjük szent Skolasztika, szent Benedek nővére volt. Benedekrendi apáca volt szent Mechtildis is, aki 1652-ben Párisban az Örökimádás társulatát alapította. HUSZÁR E.

Benedekrendiek, *benediktinusok*, népiesen *bencések*, a szent Benedek szabályai szerint élő szerzetesrend tagjai. A Nagy szent Gergely pápa által 597-ben Angliába küldött benedekrendi hittérítők ott természetesen benedekrendi kolostorokat alapítottak, a nutscellei kolostorból került ki azután szent Bonifác, a németek apostola. Franciaországban a rendszabályt még szent Benedek életében elterjesztette szent Mór. A VIII. sz.-ban szent Benedek rendszabálya már az egész nyugati szerzetesség rendszabálya lett. A benedekrendiek a keresztény civilizáció úttörői, azért pártfogolják őket Nagy Károly és Jámbor Lajos. A IX—X. sz.-ban a szerzetesélet hanyatlásnak indult, de a clugnyi kolostorból, melynek priorja Hildebrand, a későbbi VII. Gergely volt, kiindult reform megmentette. A benedekrendből ágazott ki a kamalduli, a vallumbrosai, a ciszterci, ebből azután a trappista rend. XII. Benedek 1336-ban az egész rendet 36 tartományra osztotta. Magyarországon a török hódoltság, Német-, Angol-, Franciaországban a hitújítás a legtöbb kolostort elpusztította. A trienti zsinat után a szerzetes élet új lendületet vett. 1618-ban a francia benedekrendiek a maurinus kongregációban egyesültek, melynek tagjai, élükön Mabillonnal, tudományos téren óriási munkát végeztek. A felvilágosodás kora, a francia forradalom és Napoleon a kolostorokat nagyrészt újra elpusztította, de a XIX. sz.-ban a rend ismét virágzásnak indult. Különösen 1833 óta a solesmesi kongregáció, melynek apátja, Dom Guéranget a liturgikus mozgalom atyja. Ma a rend a római Sant Anzelmóban székelő prímás apát alatt 15 kongregációt alkot, élén egy-egy főapáttal: 1. Montecassino; 2. angol; 3. magyar (a pannonhalmi főapát alatt a bakonybéli, dömölki, tihanyi és zalavári apátságok); 4. svájci; 5. bajor; 6. braziliai; 7. francia; 8. amerikai cassinói; 9. beuroni; 10. svájci-amerikai; 11. subiacói; 12—13. osztrák; 14. st. ottilieni; 15. belga. A bíbornokok közt ma két benedekrendi van: *Serédi* esztergomi és *Schuster* milanói érsek. HUSZÁR E.

A benedekrendiek címere

Benedekvágása, most *Beňadikovce* néven Csehszlovákiához tartozó község a régi Sáros vm.-ben.

Beneden *Eduard van*, belga fejlődésbúvár (embriológus), szül. 1846 március 5-én Löwenben, megh. 1910 ápr. 28-án Lüttichben. Úttörő búvár a csirasejtek érési és megtermékenyítési folyamatainak kiderítésében. Ő állapította meg, hogy a magzat apai és anyai részről egyenlő örökséget kap, mert a hím- és a női csirasejt magva a látszat ellenére teljesen egyenlő értékű, továbbá azt, hogy a fejlődés kezdetén szaporodásnak indult petesejt feleződő oszláson esik át s így az utód sejtjei egymásközt egyenlők. Főműve: *La maturation de l'oeuf, la fécondation et ses premiers phases du developpement embryonnal des mammifères d'aprés des recherches faites chez le lapin.* GELEI J.

Beneden *Pierre Josef van*, belga zoológus és paleontológus, szül. 1809 dec. 19-én Mechelnben, megh. 1894 jan. 8-án Löwenben. 1836-ban a genti egyetem tanára, 1881-ben pedig a belga

tudományos akadémia elnöke lett. Paraziták-kal, tengeri állatokkal, az élő és kihalt cet-félék csontrendszerével, fosszilis erszényesek-kel, prehisztorikus ásatásokkal stb. foglalko-zott. KORMOS T.

Benedetti *Vincent*, (1869-től) *gróf*, francia diplomata, szül. 1817 ápr. 29-én Bastiában, megh. 1900 márc. 28-án Párisban. 1855-ben a francia külügyminisztérium politikai osztályá-nak igazgatója, 1860-ban létrehozta a Szavoja átengedéséről szóló szerződést, 1864-től Ber-linben működött, képviselte a francia érdekeket Nikolsburgban 18[illegible]-ban, azután igyekezett Poroszországtól megszerezni a Rajna mellékét a francia semlegesség béréül. 1870 júliusában Vilmos porosz királytól nyilatkozatot követelt arra, hogy Hohenzollern herceg soha a spanyol trónt elfogadni nem fogja, ez a föllépés vezet-tett az 1870—71-i porosz-francia háború kitö-résére. TÖRÖK P.

Benedetto da Maiano, firenzei szobrász és építész, szül. 1442-ben, megh. 1497-ben. Épí-tészeti alkotásai közül az erőteljes architek-turájú Palazzo Strozzi emelkedik ki, amelyet egyesek Giuliano da Sangallónak tulajdonít-nak. Szobrászati munkái közül a Sta Croce templom finom szószéke válik ki, szent Ferenc életéből vett reliefekkel, több vallásos tárgyú dombormű és szobor, síremlékek, arcképszob-rok. Vasari szerint Mátyás király budai udvar-át is meglátogatta. Szépművészeti Múzeum-munkban egy kis agyagreliefjét őrzik (Kriszt-us a szamariai nővel). BARÁT B.

Benedetto da Rovezzano, firenzei szobrász, szül. 1474-ben, megh. 1554-ben. Különösen mint díszítőszobrász tett szert hírnévre. Egyideig Angliában is működött. BARÁT B.

Benedic, a most Romániához tartozó *Boros-benedek* régi alsó-fehérvm.-i község mai neve.

Benedict *Henrik*, orvos, szül. 1871-ben Bécs-ben. Orvosi tanulmányait a budapesti egye-temen végezte, oklevelét 1894-ben nyerte. Eleinte Budapesten Klug és Freiburgban Baumann tanárok mellett dolgozott. 1908-ban magántanári képesítést nyert. Nagyszámú irodalmi dolgozatai főleg az anyagforgalom élettanára és patológiájára, másrészt az ideg-kórtanra, a szív és a vérerek megbetegedéseire vonatkoznak. 1911-ben közkórházi főorvossá, 1913-ban az izraelita kórház belgyógyász fő-orvosává, majd igazgatójává nevezték ki. 1918-ban egyetemi c. rk. tanár lett. Nagy-számú tudományos dolgozatai közül kieme-lendők: *Az epekőbetegség kórgyógytanának néhány kérdéséről* (1913), *A gümős rheumatiz-musról* (1913), *Metatuberkulózus kórállapotok-ról* (1913), *Heveny kórképek, mint rákos meg-betegedések első megnyilatkozásai* (1917), *A ko-szorús szívverőerek megbetegedéséből származó hevenykórképekről* (1925). ANTAL J.

Benedictus (lat., a. m. áldott), Zakariásnak ker. szent János névadásakor a Szentlélek sugallatából mondott hálaadó éneke, melyet szent Lukács evangéliuma I. 68—79. jegyez föl s amelyet az egyház a papi zsolozsmában min-dennap, valamint a temetési szertartásnál al-kalmaz. HUSZÁR E.

Benedikó, most *Beňadov* néven Csehszlová-kiához tartozó község a régi Árva vm.-ben.

Benedikt *Móric*, orvos, az ideggyógyászat és elektroterápia tanára a bécsi egyetemen, szül. 1835 júl. 6-án Vasváron, megh. 1920 ápr. 14-én Bécsben. 1861-ben elektroterápiából magán-tanári képesítést nyert, 1869-ben rendkívüli, 1899-ben rendes egyetemi tanár lett. Nagy-számú tudományos dolgozatai az idegkór- és gyógytan, antropológia, szem- és fülgyógyá-szat körébe vágnak. Nevezetesebb munkái: *Elektrotherapie* (1868), *Nervenpathologie und Elektrotherapie* (1874—75), *Psychophysik der Moral* (1874), *Kraniometrie und Kranioscopie* (1888), *Seelenkunde des Menschen* (1895), *Kri-stallisation u. Morphogenesis* (1904), *Physiologie und Pathologie der Zirkulation und ihrer Organe* (1907), *Aus meinem Leben* (1906). ANTAL J.

Benedikt *Moritz*, osztrák hírlapíró, szül. 1849 máj. 27-én Kwassitzban, Morvaország-ban, megh. 1920 márc. 18-án Bécsben. 1872 óta a bécsi *Neue Freie Presse* szerkesztőségének tagja, 1881 óta e lap társkiadója, 1908 óta fő-szerkesztője volt. 1907-ben az osztrák urak-házának tagjává nevezték ki. BALLA M.

Benediug, a most Romániához tartozó *Szent-benedek* régi szolnok-dobokavm.-i község mai neve.

Benedix *Roderich*, német vígjátékíró, szül. 1811 jan. 21-én, megh. 1873 dec. 26-án. Mint színész és színigazgató is működött. Több mint 100 darabja ügyességével és kedélyes humorral sokáig uralkodott a színpadokon; ismertebb: *Das bemooste Haupt* (1841), *Doktor Wespe* (1843), *Die zärtlichen Verwandten* (1866), *Das Stiftungsfest* (1872) stb. Kultúrtörténeti-leg fontos regénye a *Bilder aus dem Schau-spielerleben* (1847, 2 köt.). Ismertek elméleti munkái is (pl. *Katechismus der Redekunst*, 1913). KOSZÓ J.

Benefalău, a most Romániához tartozó *Be-nedekfalva* régi szilágyvm.-i község mai neve.

Benefalva, most *Turčianske Benice* néven Csehszlovákiához tartozó község a régi Turóc vm.-ben.

Gutenberg Lex. V. K.

Benedetto da Majano

Gerevich L'arte

antica ungherese. 16. l.

Roma, 1929

~~Pawesteyn Jan van~~

3129

538

3129. ~~3.~~ **Ismeretlen festő.**

(A XIX. század első feléből.)

Kopasz férfi feje.

A jobbra fordult kopasz férfi vállig látható ~~és~~ fölfelé tekint~~ve~~. ~~van ábrázolva.~~ Rövid haja és körszakálla őszbevegyült; szemöldöke, szeme és bajusza barna. Kabátjának gallérja prém.

Carton, méretei 31·8 : 21·8 cm. — Át. Képt. 31. — Dep. régi 30. és új 17. ~~[illegible]~~. Ly lelt. sz. 548. I

I -- 1905. átv. jegyzék 562.-- Száma az Orsz. Képtárban a sz.nban 2189 és a leltárban 3129.--

BENEDETTO DA MAIANÓ (1442—1497), firenzei szobrász és építész, tíz évvel idősebb bátyjának, Giuliano da Maianónak neveltje. Egyideig közös műtermük volt és B. sokat segédkezett Giulianónak. Műveinek nagy részét márványból faragja, de szereti a színezett terrakottát is. Legnevezetesebb építészeti műve a firenzei Strozzi-palota (alapkő 1489-ben), melyet azonban többen Giuliano da Sangallónak tulajdonítanak. A kétemeletes, első és második emeletén kerek ikerablakokkal ellátott hatalmas méretű rusztika-palotának antik tagozású koronázó párkányát 1500-ban Simone Pollaiuolo (Cronaca) alkotta. B. első önálló szobrászi műve Szt. Savinus emléke a faenzai székesegyházban (1470 körül). Ugyanebben az időben jön létre a firenzei Sta Croce szószéke is páratlanul finom renaissance építészeti tagolásával, Szt. Ferenc életéből vett beszédes domborműveivel és az erényallegóriák nemes kis szobraival. 1475. Antonio Rossellino hatása alatt B. Szt. Fina oltárát faragja a san-gimignanói székesegyház számára. 1475 előtt alkotja B. a sienai S. Domenico gyönyörű felépítésű, az evangélisták domborműveivel ékes márvány-ciboriumát két kandelábert tartó, térdeplő angyalával. A 70-es években B. bátyjával együtt a firenzei Palazzo Vecchio belső termeinek ékesítésén dolgozik. A pratói székesegyházba került a trónoló Madonna dell' Ulivo (terrakotta) és egy Pietà-dombormű (márvány), melyeket B. saját birtokának kápolnája számára mintázott. Nemesebb az előbbinél a berlini Friedrich-Museum trónoló Madonnája, egyike a quattrocento legfenségesebb szobrainak. A 80-as évek derekán B. a lorettói székesegyház és a nápolyi Monte Oliveto-templom számára dolgozik. Arragoniai Máriának Antonio Rossellinótól kezdett síremlékét befejezi és egy háromosztású márványoltárt farag, középen az Angyali Üdvözlet domborművével. B. alkotása a firenzei Museo Nazionale két alakból álló relief-csoportja, mely fejedelem koronázását ábrázolja (1490). Pár év múlva jön létre Filippo Strozzi síremléke a firenzei S. Maria Novellában, bensőséges Madonna-relieffel. 1495-ben pedig Szt. Bartolusnak a sangimignanói S. Agostinóban lévő síremlékével készül el. B. kitűnő képmásokat is mintázott. Ezek között Filippo Strozzié (Louvre) és Pietro Mellinié (Museo Nazionale) a legnevezetesebbek. A budapesti Szépművészeti Múzeumban egy kis angyalrelief — Krisztus a samariai nővel — képviseli B. művészetét. Vasari szerint B. Budán, Mátyás király udvarában is megfordult, akinek számára intarziás ládákat, terrakotta- és márványdolgokat (?) készített. — Irodalom: *Dussler*, Benedetto da Maiano.

Ybl.

1191. *Eötvös Józse*

Derékig és sima kar
ábrázolva. Kissé balrafo
fedő haját előre fésülte,
retvált álla körüli szakáll
kivágott hajtókás mellér
Körirata kettős körben
NÁMÉNYI BÁRÓ EÖTVÖS J

Ezüstözött rézvéset, át
Értéke 40 K. — Havas (H
30-án (787–907). — Átvétet
(1950–909), az 1910 február
eln. sz. leiratok, illetőleg az
az 1910 március 23-iki (519-
jelentetett 1908 január 31-é

Benedetto da Majano

l.

Dinald K. 1927

115. l. 116 l.

Ue. univ. tort.

tit. Isto. Kovacs 47. sr.

1927

A műszaki és gazdaságtudományi egyetem közgazdaságtudományi karáról:

Dr. Kádár László (1908, Ósóvé, Bács-Bodrog m., ref.), gazdaságföldrajzi intézeti gyakornok (prof. gr. Teleki) félösszegű ösztöndíjban részesülve, a Szaharában szerzett tapasztalatainak alapján munkásságát a magyarországi futóhomokterületek tanulmányozásának szentelte. Az 1934. év tavaszán megkezdett morfológiai vizsgálatait egész nyáron át megszakítás nélkül folytatta a Duna—Tisza-közének csonkaországi részén. Tapasztalatait az ősz folyamán feldolgozta és a Magyar Földrajzi Társaság 1934. december 20-i szakülésén ismertette. Előadása „Futóhomok-tanulmányok a Duna—Tisza-közén" címen a Földrajzi Közlemények 1935. évi 1—3 számában meg is jelent. 1935. tavaszán már hazánk másik nagy futóhomok-területének, a Nyírségnek tanulmányozását kezdette meg. Nyírbátor központból kiinduló kirándulásain Nyírbátor, Gebe, Bátorliget, Pilis, Piricse, Kállósemjén, Nagy- és Kiskálló határának homokformáival ismerkedett meg. A Nyírség déli szélét Debrecen és Sáránd közti szakaszon járta végig. A Nyírség kutatását nyáron is folytatja. A kutatási területeket jórészt

Benedetto da Maiano

2

Berieviczy Albert:

Beatrix királyné

Bp. 1908. Magy. Tört.

Életrajzok XXV. évf.

1–5. füzet

P

E mű okiratgyűjteményét lásd

Magyar Tört. Emlékek I. osz. 39. kötet.

résztvett.

A műszaki és gazdaságtudományi egyetem közgazdaságtudományi karáról:

Dr. Kádár László (1908, Ósóvé, Bács-Bodrog m., ref.), gazdaságföldrajzi intézeti gyakornok (prof. gr. Teleki) félösszegű ösztöndíjban részesülve, a Szaharában szerzett tapasztalatainak alapján munkásságát a magyarországi futóhomokterületek tanulmányozásának szentelte. Az 1934. év tavaszán megkezdett morfológiai vizsgálatait egész nyáron át megszakítás nélkül folytatta a Duna—Tisza-közének csonkaországi részén. Tapasztalatait az ősz folyamán feldolgozta és a Magyar Földrajzi Társaság 1934. december 20-i szakülésén ismertette. Előadása „Futóhomok-tanulmányok a Duna—Tisza-közén" címen a Földrajzi Közlemények 1935. évi 1—3 számában meg is jelent. 1935. tavaszán már hazánk másik nagy futóhomok-területének, a Nyírségnek tanulmányozását kezdette meg. Nyírbátor központból kiinduló kirándulásain Nyírbátor, Gebe, Bátorliget, Pilis, Piricse, Kállósemjén, Nagy- és Kiskálló határának homokformáival ismerkedett meg. A Nyírség déli szélét Debrecen és Sáránd közti szakaszon járta végig. A Nyírség kutatását nyáron is folytatja. A kutatási területeket jórészt

Benedetto da Maiano

?

lárd okv.

Bezeviczy A.:
Art et artistes
italiens en Hongrie
à l'époque de
Mathias Corvin –
Revue de Hongrie
1908. 15. août.

Ez a cikk nincs fell, okv.
[illegible]

erejéig a szövetkezetnél törzsrészeim / üzletreszeim után a.....
már tett és teendő befizetéseimet összes járulé
engedek a hitelező szövetkezetnek olyformán,

bitott, illetve meghosszabbitott fizetési határ-
kötelezem magamat, illetőleg kötelesek lesznek
gtől számitott 8%-os kamatokat haladék és
nek visszafizetni.
lltakor a hitelező szövetkezet jogositva lesz
nanem egyszersmind a tartozásom biztositására
.....hó.....-iki lejáratú váltó alapján
iteni.

.....

.....

.....úr ezen kölcsöntartozása
erejéig elvállaljuk egyetemlegesen a fenti föl-
tői kezességet úgy, hogy ugyanakkor, midőn
ni fizetési kötelezettségünk is beálland.
szövetkezetnél összes $\frac{\text{törzsrészeinkre}}{\text{üzletrészeinkre}}$ a.....
fizetéseinket összes járulékaival együtt, azokra
zon föltételek és következmények alatt, mint
hogy fizetési kötelezettségünk beálltakor az
ljesitett befizetések a követelés egészben, vagy

sége, vagy mulasztása esetére feljogosittatik

Benedetto da Majano

trul. 1442.

† 1497 máj. 27

megírva

Benedetto da Majano

l.

A szépművészetek könyve.

Bp. 1940

371. l.

372 l.

Körongos fejű bronzkori tűzőtűk

VII. 11. 13

ORSZ. FŐFELÜGYELŐSÉGE

Határidő:

Egyúttal elintézett szám:.....

Előirat:.....

Utóirat:.....

Kivezettetett:.....

Benedetto da Maiano

l.

Arch. Ert. 1929

273. l.

Balogh J.

Ujabb adatok
Firenze és Mo kult.
kapcs-nak Irit-hez.

1905. október 2.

A szegedvárdi múzeum igazgatóságának: 1904. évi jelentése tudomásul vételével egyes hibákra figyelmet felhívatik (184/1905.)

Benedetto da Maiano

irod

Balogh Jolán: Tanulmányok a Szépművészeti Múzeum Hobrászati gyűjteményében. Évkönyvei, Az Orsz. Magy. Szépművészeti Múzeum —. VI. k. Bpest 1931. 45. l. 50,51. l.

Egy fentinek tulajdonított Madonna-Hobrról: „Nem önálló munka, hanem típikus kompilációja a Robbia-műhelynek".

Benedetto da Majano

ired

Bal XV-XVI. mův

II - 564, 577. l.

BALOGH SÁNDORNÉ
hirlapbizományos
Kézdivásárhely

Balogh J.

A kisö-gotikus
és a renaissance-kor
művészete. M. mův. tört.
II.

A. XVIII. Jh.

1147. LÁDIKA, trébelt rézveretekkel. Nén

1148. KIS SZALONZSÁMOLY, rokokó á
Kleiner Salonschemmel, auf Rokoko

1149. LÁDIKA, kinai modoru, vörös és á
chinesischer Art. Holländisch.

1150. SZOBORTALAPZAT, oszlopalaku, á
Deutsch, XVII. Jh.

1151. HÁROM SZÁRNYAS ANGYALFE
— Drei geflügelte Engelköpfe, farbi

1152. ÁLLÓÓRA, négyszögü tokja, feket
schwarzem, viereckigem Gehäuse G

1153. ÁLLÓÓRA, faragott és aranyozott
uhr, geschnitzt und vergoldetes Hol

1154. KÉT TÜKRÖS FALIKAR, faragot
Wandarme mit Spiegel, geschnitztes

1155. KÉT FALITÜKÖR, faragott és a
— Zwei Wandspiegeln, aus geschnit

armor, die Allegorie des Frühlings. Italienisch, XIX. Jh.

tett és aranyozott fa, felhőn ülő angyal kétkaru gyertya-
Zwei Wandleuchter, Holz, vergoldet, Engel halten den
XVIII. Jh.

aragott és aranyozott fakeretben. Barokkstilus. — Zwei
geschnitztem, vergoldeten Holzrahmen. Barockstil.

aranyozott fa, barokk disszel, álló gyermek Jézus alak-
dachin aus geschnitztem und vergoldetem Holz, mit der
Österreich, XVIII. Jh.

ott. Olasz. — Kassette, mit getriebener Kupferplatte.

gcsüngőkkel. XVIII. sz. — Kronleuchter, 12 Armig,
I. Jh.

gcsüngőkkel. XVIII. sz. — Kronleuchter, 12 armig,
I. Jh.

ngőkkel. — Vier Wandarme, mit geschliffene Glasgehänge.

gőkkel. — Zwei Wandarme, mit geschliffene Glasgehänge.

Benedetto da Majano

l.

Barát Béla =

Építőművészet -
A szépművészetek
könyve. Bp. 1940
87 l -

A FESTMÉNYEK L

Benedetto da

Majano

1442 - 1497

l.

Barébtar

II. 144. l

Barát - Éber - Tarácz

a mnóchetes Tört.

II. Bp. é. n.

A Magyar Nemzeti Muzeum Nagy

Benedetto da Majano.

wód

Berzeviczy Albert: Beatrix Királynő és a Mátyás Korabeli művészet. Jelentés a Magyar Nemzeti Múzeum 1905. évi állapotáról Bpest, 1906. 232. l.

Benedetto da
Majano

wód

Bezewiczy: Beatrix
Kiralyne
Bp. 1908. 296. l.
298. l
299. l.

Laid 298. l

~~Alsónagyéki lelőhely~~ ~~VI. 31, 32, 33, 34~~

Berzeviczy A.

Discorso inaugurale

Cronica

1921 I. 9. l

A
GERBEAUD-HAGYATÉK
AUKCIÓJA

GERBEAUD-PALOTA
(IV., VÖRÖSMARTY-TÉR 7—9.)
TELEFON: 181—770

DEPORTATI LOMBARDO-VENETI AD ARAD E SZEGED DAL 1832 AL 1848

Dal 1832 al 1833 ci fu nella fortezza di Arad un istituto di deportazione (Deportati-Anstalt) per sudditi del Lombardo-veneto: il primo ed unico trasporto di 197 deportati vi giunse il 13 gennaio 1832, dopo un viaggio penosissimo. Lo aveva guidato il commissario della polizia lombarda Costantino Wunsch, coadiuvato dal sottocommissario della polizia veneta Linassi, con una scorta militare di 146 uomini al comando del tenente Janik, del 13° Regg^to di Fanteria Bakony, di guarnigione a Milano. Al loro arrivo i deportati trovarono preparato l'alloggio nelle casematte della fortezza, opportunamente riattate; e da parte delle autorità militari e del commissario Wunsch furono subito iniziati [illegible]

Tutto il dissenso dunque era stato formale ; esterno, si direbbe, creato per salvare una convenienza verso il pubblico, per una di quelle piccole necessità politiche che Giuseppe Mazzini non comprendeva, ma compativa forse e certo perdonava.

Quando Mazzini tornò a Londra, Kossuth andò spontaneamente da lui, lo abbracciò «con sembiante d'uomo profondamente commosso» e non parlò del proclama.

La nube passeggera era scomparsa e in quell'amplesso si erano veramente abbracciate due Nazioni giurando fede alla causa della libertà : l'Ungheria e l'Italia!

Leo Pollini.

Benedetto da Majano

vrd

Bierbéptört

115.1.

Bierbauer V

A m. épitészet tört

1937

Benedetto da Maiano

1442 - 1497

scultore, architetto e intarsiatore toscano

ipod
2

45-46, 49.c

Budinis c.) 152.l.

Gli artisti italiani in Ungheria. Rome, 1936

1497
1442
52

Benedetto da

Maiano

Budinis

45-46, 49, 152.l

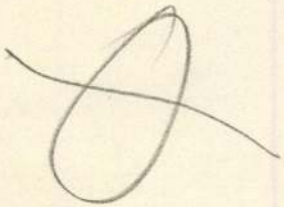

jegyzéssel találtatott elf
dékozott müvek értéke is a
álladék végösszege minden
kitüntetett árengedmény a

Budapest, 1904. é

Benedetto da Maiano

scultore, architetto e intarsiatore toscano

1442-1497

ród

Budinis

152 l.

t 1903 – november 18.

ter helyett:

Zsilin

amtitkár.

rsz. Bizottságának.

Benedetto da
Majano

L. Corvina

1921. I. 34. l.

Csánki D

La corte di
Mattia Corvino

Benedetto da

Majano

cred

Crobor-Szalay

II. 294. l

Ne. orsz. dört-i emlékei
az 1896 évi egyedéves
orsz. kiállításon

II. r. Bp. 1902-3

Benedetto da Majano

1442-1497

ired

z

Divald Magnuvenul

179:1

ke ores. mův. mulčni

1927.

Nyomtatvány

„EUROPA"
film-, könyv-, lapterjesztő- és
könyvkiadó r. t.
Bp, V., Rothermere-u. 12.
Telefon: 127-837.

Elek A

A trépm. mag
ni szerzemények

M. M. 1934

163. l.

1. Szent				
8. Tanulmány a „Könyörgés“-hez			bronz	1000 „
9.	„	„	ólom (a Szépművészeti M. tulajdona)	
10.	„	„	ólom	2000 Ft.
11.	„	„	bronz	500 „
12.	„	„	„	1000 „
13.	„	„	„	1500 „
14.	„	„	ólom	1200 „
15.	„	„	bronz	1200 „
16.	„	„	„	500 „
17.	„	„	ólom	2000 „
18.	„	„	bronz	1000 „
19. Könyörgés			gipsz eladó fémben	
20—46-ig rajzok			darabja	200 Ft.

Anonymus-nyomda Budapest

Benedetto da Majano

Laid

Arch. Ert. 1932-33.

142. 1.

Garády S.

Mátrai kir
vadászkastélya
a Hidegkúti-úton

~~America VI 66.~~

Benedetto da Maiano

Irod

Gerevich Tibor:

A koronázási kincsek

Vas. Ujs. 1917. 29. l.

(Keppel.)

Valószínűleg ő készítette Mátyás király tronkárpitjának rajzát.

A tronkárpit az Erdődy grófok tulajdona és Galgoc várában őrzik

Pöstyén:

A fürdőépület és a

A Vág tulsó partján látható (a fi
hely fái diszlenek. Az épülete
ról ~~épü~~ vizet merítenek s ~~a~~
folyón öt tutaj halad lefe
~~[illegible]~~ szatvasmarhával. a
hegyek terülnek el s az előte
be. Az egyik figyel s a másik
kép alatt:

„(Ungarn). Das Ba
Pischtyan... La Ma
Pischtyan (Hongrie
s legalól Középült: „à Vie
Rézmetszet, szinezve
réslapnak 33.5:45.3 c/m.

Z a hegyoldalban vezető úton hárman
jönnek lefelé, míg jobbról

470

Benedetto da Maiano

irod.
z
Genth Verecke
V. 156. l

M. iparmüvészet

M. orsz. Tört. Vereckétől
kapi-ig V. k. (Dp. é. n.

Nyomtatvány

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Benedetto da Majano

Wód.
?

Gent Bpest mův

34. l.

Gentron 4

Bp. multja és
művészete

1932

BUDAPEST, HŐSÖK-TERE
MŰCSARNOK

Benedetto da Maiano

l.

Hadtört. Közl

1934. 298. l.

Benedetto da Majano

irod

Harasztos Gyula

Mű alkotások ismertetése. Sátoraljaújhely. 1934. 159. l

Harasztos szerint a Mátyás és Beatrix relief, vagy fenti vagy Giovanni Dal Mata munk.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Benedetto da Majano

Läsd

Hekler Budapest

36, 37, 44, 47. l.

Hekler, Prof. A:

Bp als Kunststadt.

Kunstnacht am Rigi,

(Schweiz) 1933

Benedetto da Majano

irod.
?

Hekler MMTört

107, 108. 1.

Hekler A.:

A m. művészet tört.

Bp 1934

Gr. - Lohe folio VIII. 104.

Benedetto da Majano

wód
w

Hekler Ung

87 l.

Ung. Kunstgeschichte.

Berlin, 1937

Kossuth Lajos:

Mellig, kissé bal
Haját előrefésüli, bajn
szakált hord. Ingénie
Kendője csokorra kötött,
zsinóros. Felirata a

„KOSSU

Acélmetszet, méret

Ltfra 82

Hoffmann, E.

A Corvin-codexek
mnvétri díte.

Bibliotheca Corvina

~~Mátrás hirák budai könv-~~
~~táre~~ Dp. 1927.

41. l.

ILLUSZTRÁCIÓK

Horváth I. H.:

Budai kőfaragók
és kőfaragójelek.

Bp 1935

40, 105. l.

san — kiutaltathatják.

A sürgős utalványrendelkezést tartatmazó levelet ugyanolyan módon és ugyanazoknak kell aláirniok, akik a csekkek aláirására is jogosultak, akiknek rendelkezési jogosultságát tehát t. Cim annakidején nálunk bejelentette. A levélben adott rendelkezés bármilyen irányu megváltoztatását, vagy megszüntetését ugyancsak a rendelkezésre jogosultak által aláirt levélben kell közölni a postatakarékpénztárral.

A sürgös utalványforgalomban mind a csekkfizetési utalványok, mind a távirati utalványok után 1% külön dijjal terheljük meg a csekkszámlát. Ezen felül csupán a távirati utalványok postaj diját számitjuk fel.

Amidőn a fent ismertetett *sürgős utalványforgalmat* t. Cim szives figyelmébe ajánljuk, reméljük, hogy számlatulajdonosaink gazdasági érdekeinek eredményes szolgálatát ezzel az intézkedésünkkel is hathatósan biztositjuk.

Magyar Postatakarékpénztár.

Benedetto de Majano

cród

Bibliotheca Corvina

vi. l.

Majano, Benedetto da

alá teendö

Benedetto da Maiano

Horvátyáskori

134, 148, 150, 156, 174, 196. l

Horváty H:

Mátyáskori m. művészet

kny. a Mátyás király-Emlékkönyv II. köt.-ből

Bp. 1940

Benedetto da Maiano

Vasari nemit két intarziás nehrenyt hozott Magyarországba, de ezeket a nedvesség tönkretette.

Horvkézmű

II. 602. l.

Horváth H.

A kényszerűipar új formái. M. Mův. Tört. II.

ERIE Volume 1 (XXXI)

INA

ALO-UNGHERESI

PEST, XI., Horthy Miklós-út 49
L. ZAMBRA)

Benedetto da Majano

wód
z

Kastner J.:

Koltay Olasz-magyar

művelődési 3 q. l.
kapcsolatok.

Bp. 1941

Benedetto da Maiano

1442-1497

firenzei szobrász,
intarziator és építész

erőd

Katolikus Lexikon

I. k. Bp 1931. 188. l.

HELYSÉG

PÁRMA.

VÁRMEGYE

ŐRZÉSI HELYISÉG

Kir. Könyvtár.

TULAJDONOS

SZAKCSOPORT

Kö

KOR

14

MÉRET

8-

TÁRGY Diomedis Caraffae de ins

/ Az életre

LEIRÁS (ANYAG, ALAK, MEGMUNKÁLÁS, DISZITÉS, FELIRAT, JELZÉSI

Sötétzöld és

irott; Beatrix kir.-né

az egyiken virágboszo

Beatrix miniaturfeste

Könyvet Diomedes Cara

hlásyás kir. hollós és T

a Caraffa család cimere

szeleten érem alakú toll

irattal:

„Diva Beatrix Ungarorum

[illegible] király

PÉNYKÉP, RAJZ

Benedetto, Majano de

(it Maiano alatt)

l. B. BP.

Lázár Müveszet. 1938

152, 164. l.

Szerszámok

1771-909-38

Restaurátor.

394. Restaurátori finom szerszámok.

Különféle alakú és minőségű finomabb kézi-szerszámok és pedig:

1 darab lombfürész	3.60 K
1 darab kézi kalapács	1.30 K
1 darab vas csiptető	4.50 K
1 darab finom nikel-csiptető	5.00 K
1 darab lapos szájú drótfogó	1.60 K
1 darab hegyes szájú drótfogó	1.20 K
3 darab finom hegyű fúró	2.00 K
1 darab önműködő vékony fúró	2.00 K
1 darab szögemelő fényezett fogóval és rézbiztositékkal	1.00 K
2 darab karczoló vas	0.60 K
Összesen	22.80 K

Benedetto da Majano

Wod 2 de Kronogr. A.:

Lippich 1901

31. P.

La formation de l'esprit artistique en Hongrie.

Bp 1901

Benedetto da Majano

Erod

Liber Bpest Hebrai

27. 1.

Liber - Cserbalmi -

Pacher : Bp Hebrai

in Mér Fáblái.

1934

TI KIÁLLI

léria-utca 8.

haft

MA

Benedetto Majano

vod
z
Les Pbreg 36.l

Lestrán S.

Pest - budai rezélő
1940

TÁRGYMUTATÓ-CSOPORT

SZÁRMAZÁSI HELY

MESTER

SZEMÉLYI VONATKOZÁS

EGYÉB MUTATÓBA VALÓ ADAT

Benedetto da Maiano

l.

Arch. Ist. 1887

415. l. 416.

417.

Lubóczi Zs:

Mátyás kir. Szöntörnyszei.

Benedetta da Majano

Wód z Lechner J. 1940

170. l.

A m. épitéset a renaissance kortól a millenniumig.

A trépm. közve 1940.

Benedetto da Majano

Prod.

A.

Michel 999. l

Histoire de l'art

VIII./3. Paris

1929

Kassa III. 58.

Benedetto da Maiano

Wod

Maggiorotti-Banfi:

Buda-Pest

57. l.

Le fortificazioni di Buda e di Pest e gli architetti militari italiani.

Rome, c. n.

Benedetto da Majano

l.

Maggi Agria

266-l.

Maggiorotti, L.A.:

Gli architetti militari italiani in Tuscherie e specialmente ad Agria

Roma, 1930.)

(Ism. Galokay J.

Had Tört. Közl. 1930.

266-268: l.)

~~Szatmárnémeti ref. leányiskola~~

IX. 86.

Benedetto da Majano

lásd

z

Arch. Ét., 1915

276. l.

Leffler B

A nyírbátori ref. teplom

CATALOGUE

DE

L'EXPOSITION DES ARTISTES FRANÇAIS D'AVANT-GARDE

BUDAPEST, 1929 MÁRCIUS

Benedetto da Maiano

4 /

MAGYAR MŰVÉSZET

1931. 162

Oberschall M

M. és M. bonath.

Műv-i emlékek

Párisban.

ZOLTÁN ----------

----------urat /urnöt/ a kepe-
ő iparosok lajtstromába ------

az ----------

ÁRUKERESKEDÉS

Szeged

----------város/község/

ványt ezennel kiadjuk.

LET VEZETŐ ALKALMAZÁSÁVAL GYA-

október hó 21 n.

Bottkai Sándor s. k.

---

foku iparhatóság.

Benedetto da Majano

cród

Pulmagyarch

II F 233 l.
237 l.

F 231 —

Pulszky F

Uso archeologiáje

II. k. 1897

BUDAPEST
42 VI. 11 11
Te 62 Te

Benedetto da Majano

vrád

Pétermagnův

Verecke V. k. 50. l

M. képzőművészet.

Mo. Tört. V. – Tőr napj

é. n.

1946				MÁR
Óra	HÉTFŐ **25** Gy.-o. B.-A.	KEDD **26** Emánuel	SZERDA **27** Dam. János	C
8—9				
9—10				
10—11				
11—12				
12—1				
1—2				
2—3				
3—4				
4—5				
5—6				
6—7				

Jegyzetek

Benedetto da Majano

1442 – 1497.

laid

Szépm. Muz.

Szobrászati egyipt. kat.

1921.

17, 66. sz. 72. sz.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Benedetto da Majano

l.

Sikmükincseink

113 l.

Mükincseink vándorútja Décsbe. 1919

48 cm.
Caire du Prince Eugene a la Haye

Zenta.

A Tibisque Fl derekán
zet az ostromlott várhoz, a
czol, mig balra a Camp des T
előtérben pedig az Armée Imp
lyezését szemlélhetjük. Feli

PLAN
balra: VAN DE VELDTSLA
VAN
ZENTA
Gedaan door den
Prins Eugenius
Den 11 Septembr 1697.
jobbra: DE LA BATAILLE
DE
ZENTA
Donnée par le
Prince Eugene
Le 11. Septembe

THOMAS BENEDETTI, vésnök

A Privilegierte Oesterreichische Nationalbank 1841. jan.1-i keltü 5,10,50,100 és 1000 Guldenes bankjegyeit Peter Fendi grafikus rajzai alapján a következő vésnökgárda véste acélba: az alakokat Franz Stüber, Johann Passini; Thomas Benedetti és Pföhl M. A szöveget Josef Wiedermann; a diszitményt Josef Axmann és Johann Passini készitették. 62.old.

DR. KUPA MIHÁLY: Magyar és Osztrák bankjegytervezők 61.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LXIV-LXV.évf. 1965-1966. Akad.Kiadó, Bpest. 1966

Ø Benedetti, J.

acél~~[illegible]~~metsző

I. Ferenc arcképe

Amerling festmé-

nye után

Repr.

Vayer Lajos ifj

Magyar uralkodók:

Bp. 1942. 36.

tábla

mint osztrák-

császár ábrá-

zolva

anyag ára és ritkasága. A szász és cseh öntelepek feltárásával a XIII. sz.-ban kezdődik nagyarányú használata. Különösen kupák és kannák, de tányérok, tálak és más asztali edények is készülnek belőle. Nagy elterjedettségének a porcellán népszerűsödése vet véget a XVIII. sz.-ban.

A csúcsíves korból nem maradt ránk ónból készült tárgy; vannak ugyan gótikus formájú darabok, de ezek mind később keletkeztek. A renaissance ebben az anyagban is pompás darabokat hozott létre. Az általános formákat használják, ezüsttárgyak, vagy majolikák formáit, de az anyag kiváló önthetőségénél fogva a kiemelkedő díszt kerülik. Különösen Svájc, Dél-Németország és Szilézia készítenek szép öntött darabokat. Gyakoriak a finom dombordíszű dísztálak, legismertebb ezek közül a Temperantia-tál (Briot, Ederlin). A nagy kannákkal, céhkorsóknál szívesebben alkalmazták a vésett díszt, ezért a formák lehetőleg simák és nagy felületeket nyujtanak. Ezeknél gyakran előfordulnak a száj körül állatfejek vagy rozetták, melyek karikával vannak ellátva; ezekre akasztották az ezüstláncon lógó feliratos paizsokat, melyeket céhtagok vagy protektorok ajánlottak fel. Maratást ónon csak a XVI. században alkalmaztak. A rokokó játszi formáinak visszaadására is igen alkalmasak az ó.; gyakran fordul elő e korban a csavart, bordás forma. A XVIII. századdal, sajnos, ritkul a szép, ezüstfényű ónedény, helyét a porcellán foglalja el. Újabban Francia- és Németországban ismét gyakorlatban van az ónöntés, de inkább művészeti tárgyakat és díszedényeket, mint használati edényeket készítenek. *Payrné.*

Benedetti Tibor, építész

MDK

A pécsi tervezővállalat igazgatója.
„Tervpályázatokat nyer, tankönyveket
ír."

Sólyom József: Egy fiatal kommunista mérnök

2. l

NÉPSZABADSÁG, bp. 1962. okt. 30. [Vidéki]

K.D.K.

BENEDETTI Tibor építész

a Pécsi Tervező Iroda igazgatója

Szocialista város tervpályázat (17.000 Ft-os pályadíj)

(B.T.)

Épüljön kecskeméti város

Magyar Nemzet 1966. (XVI.) dec. 23. 3. o.

le. D. L.

BENEDETTI Tibor építész

Debrecen, Doboxi úti lakótelep terv-
pályázata IV. díj

Döntőtték Debrecen új városrészének
építésének tervéről
Magyar Nemzet 1960. (XVI.) 240. sz. 4. l.
okt. 10.

M..D.U.

BENEDETTI Tibor építész,
(Pécsi Tervező V.)

Díjazott Terv (Repr.)

Társtervező: Bálint Jonas, Dénesi Ödön
Kopári Dénes

Sztálinváros, Római Tábor nevű terüle-
lének rendezésére kiírt tervpályázat

Magyar Építőművészet 1960. 6. sz. 10. l.

M.D.P.

Benedetti Tibor építész
Második helyen dijazott terv / 17 000 Ft/

repr.

Lux Kálmán: A magyar szocialista falu tervpályázat

Magyar Építőművészet 1961. 4.sz. 9.-25.l.

Benedetti. Tibor, építész

L: Tillai Ernő

-: követségi kérek

Magyar 8.

Építőművészet Sp. 1983 83/6

Benedetto
da Transilvania

l.
Berlamin
g. l.

Berkovits, El.

La miniatura ungherese
nel periodo degli
Angioini. Roma, 1947

Vasárnap **19** Erzsébet a.		**Protestáns** Erzsébet **Görög** Barl. **Izraelita** Kiszlev 1
Hétfő **20** Valcis sz. Félix		**Protestáns** Jolán **Görög** Gergely **Izraelita** Kiszlev 2
Kedd **21** B.-A. bemutat.		**Protestáns** Olivér **Görög** B.-A. felaj. **Izraelita** Kiszlev 3
Szerda **22**		**Protestáns** Cecília **Görög**

Benedic maurer (maurer)

neve szerepel a kassai Acta iudiciaria 1393-1405 közötti kötetében.

Marosi Ernő: Tanulmányok a kassai Szent Erzsébet templom középkori építéstörténetéhez. /Művtört.Ért., 1969. 1. sz., p. 1-45./ p. 31.

Benedick moler 1514-ben polgárjogot nyer

—

Kenény Lajos: A kassai Szt.Erzsébet egyház történetéhez. Arch. Ért. 1897. 45 l.

Ø Benedetto da Lugano

Horvath, Enrico:

Il rinascimento in Ungheria Roma 1939. 50 l.

alighanem aronos Luganói Bernáttal.

A nev tehát elírva!

1937 február 7–28

T. Ferencz:

Benedetti F.

Egész alak, teljes koronázási díszben, állva. Fején a császári korona van, haja ősz s arcza s bajusza leberetvált. Jobb kezében a jogart tartja s baljával hermelines palástját fogja, melynek gallérja felett lánczon az aranygyapjas, a Mária Terézia, a szt. István, a Lipót s a Vaskorona-rendet viseli. Nyakravalója fehér; himezett kabátján s uszályos palástján kitfejű sasok vannak; harisnyája térden fölül ér s czipője kivágott. Balra az asztalon lévő párnán három korona s a keresztes országalma köti le figyelmünket; míg jobbra a nehéz függönyű tronuson a szék van. A háttérben oszlopok s pillérek láthatók. Alól jobbra a mester sajátkezű aláírását olvassuk: „F. Benedetti."

Fekete modor, méretei a háttérnek 64.6: 45.5 s a rézlapnak 74.2: 52.9 c/m.

Metszette: Benedetti F.

7942.

191/93 № 156.

Maria Krisztina

Térdig, balra nézve s párnázott támlásszéken ülve. Balkezében legyező van, melyet jobbjával megfog. Fejdísze tollas s fülbevalós s nyakán gyöngyfűzért hord. Szögletesen kivágott selyemruhaját csipkefodrok díszítik. Felirata a kép alatt czimertől megszakitott két sorban:

„Marie Christine

Archiduchesse D'Autriche Duchesse de Saxe-Teschen

Gouvernante Generale Des Pays-Bas.

Dedié à Son Sérénissime Epoux, Son A. R^le Monseigneur le Duc Albert Prince Royal de Pologne

et de ~~Lie~~ Lithuanie, Duc de Saxe-Teschen Gouverneur General des Pays-Bas

Par ses très humbles et très obéissants Serviteur

Artaria"

alól balra: „Peint par M^r le Chev^lier Roslin"

Középütt: „et dessiné par Mr Benedetti"

s Középütt: „Engravd by F. Bartalozzi to his Majesty 1782"

s legalól: „A Vienn, chez Artaria Comp^e M^d D'Estamps Vis à Vis St. Michel" és „Pubd. as the Act directs July 10-th 1782 by A. Torre N° 44. Market Lane London."

Punctirowa, meretei a szélapnak 50.4: 32.1 cm.

Ltha 315.

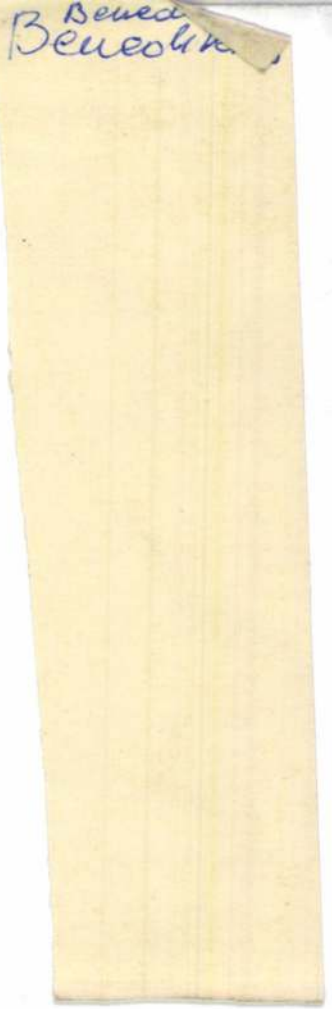
Bened
Benedict

Benedeök Gergely, ötvös. A XVII. század első felében Kassán élt. A kassai ötvös czéhbe 1611 jan. 13-án állt be.

Kemény Lajos: Műtörténeti adatok Kassa multjából. *Arch. Ért.* 1909. 433. l. — *Mihalik József:* Kassa v. ötv. tört. Budapest, 1900. 252. l.

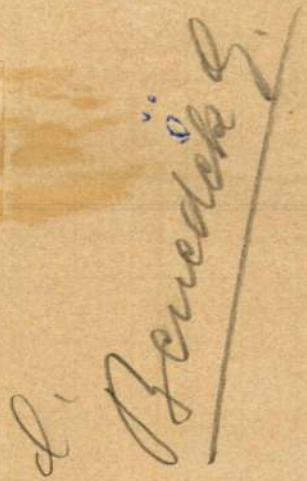

MDK

Betűmetsző

Betűtörténet. Magyar Grafika, 1928. 1-2.l.

MDK

Benedek Dezső építész

Magánép. eng. Építő Ipar, 1910. márc.6.
108. p.

M. D. K.

Benedetto da Majano festő

Bp. Városháza Mátyás-terem

B. da M. stílusában épült

Ybl Buda 266, l.

Benedetto da Maiano

és Mátyás király közvetlen kapcsolatát nemcsak Vasari Vitae-je, hanem a firenzei ún. damaiano stilus hatását felsőmagyarországi tárgyi emlékeink is igazolják.

tükröző

Vadászi Erzsébet ismertetése Z. Sternegg Mária Marqueterie renaissance dans l'ancienne Hongrie c. könyvéről-

Művtört.Írt. 1969. 1. sz., p. 82.

Benedetto da Maiano

Beatrix testvére, Ferrante nápolyi király fia B. da Maiano által küldette a híres "budavári" majolika csempéket Beatrix részére.

Krisztinkovich Béla: Hozzászólás Arthur Lane a Müv. tört. Ért. 1967/1. számában megjelent posthumus cikkéhez a Gaignieres-Fonthill vázáról.
(Müvtört. Ért. 1969. 2. sz., p. 187-192.) p. 187.

Benedetto da Maiano

Egy aranyozott szárnyú angyal töredék stílusa alapján alighanem da Maiano s. műhelyének munkája volt.

Héjj Miklós A visegrádi Királyi palota
Bp. Corvina 1970 23. old

Benedetto da Maiano

Nem lehetetlen az sem, hogy ő is ránt vett a munkában vagy maga is alkotója volt valamelyik kivályi kertnek, annak ellenére, hogy őt elsősorban mint építészt ill. szobránt tartjuk számon

Gombos Zoltán: Budavári kertek
Budapest Natura 1969 42. old

Benedetti, Michail MDK

(1745-1810)
ovnák režmetsö
archépeket résztett pontozómodorban

Bermann, Moritz: Österreich-Ungarn im neunzehnten Jahrhundert, Wien, 1884 349.

B

BENEDETTO, 1. MILANO vagy Mediolano..

MDK.

Benedetto Zoietta

olan építész XVI sz.

Magyarországon (Kassán) telepedett le.

Balogh Jolán: A magyar renaissance
építészet 40.o.

M.D.K.

Benedickt, ötvös

műhelyét 1576-ban Pozsonyban szabálytalanság miatt a céh bezáratja.

Hoffmann Edit: Pozsony a középkorban, elfelejtett művészek, elpusztult emlékek, Bp. é.n. 55. old.

M.D.K.

Benedict épitész

VI.Csengeri-u.66.sz. és VI. Bajnok-u.
3098-p00.hrsz. a. 3 em.ház ép. Nagy és Benedict

Cikk: Magánépitési engedélyek Budapesten.

Vállalkozók Közlönye,Bp.1909.jun.2. 17.o.

magyar

Benedict Gyula

építészmérnök

Szül. Nagylak 1876. jun. 13.
1930. Bpesten élt.
Munkája: Lakatos és
építészmappa. Bpest 1922
100 tábla szöveg nélk.

Gulyás: Magyar írók

II. 1091. h.

TÖRVÉNYJAVASLAT

A MŰVÉSZETI ÉS TÖRTÉNETI EMLÉKEK VÉDELMÉRŐL

I.Fejezet.

A művészeti és történeti emlékekről és azok gondozásáról.

1.§.

Az ingó és az ingatlan művészeti és történeti emlékek jelen törvény védelme alá helyeztetnek. A

BENEDICT Mule

Építész.

1924-ben épült
háza II. FÜGEUG.

FSZ + M.FSZT. + I. emelet.

1945-ben egyszerűt le bombáztak
de újá építették.
Helyénd könnyűség nem szemb.

Bejegyzésl tete

Kondos Gummi

o. Füge u 6. Közösképp.

~~BENEDICKI~~

Benedict és Nagy

9: Nagy és Benedict, müépitészek . Arena-útcza.

cvód

Bpújép

(2667-től 2720-ig.)

Benedict Gyula

néhai **Benedict Gyula**
műépítész
síremlékének felavatása e hó 14-én, vasárnap délben 12 órakor lesz a rákoskeresztúri izr. temetőben. 17/a parcella, 8. sor, 38. sírhely.

Az Est - 1936 június 14.

Vasárnap **7** Kath. Szenthároms. Prot. Szenthároms.	
Hétfő **8** Kath. Medárd pk. Prot. Medárd	
Kedd **9** Kath. Primusz Prot. Félix	
Szerda **10** Kath. Margit Prot. Margit	
Csütörtök **11** Kath. Úrnapja Prot. Barnabás	
Péntek **12** Kath. Fak. János Prot. Kolos	
Szombat **13** Kath. Pád. Antal Prot. Tobiás	Izr. 23 S. Selakh-L. 3. P.

NEHÉZ JÓSÁG

Irta: RAVASZ LÁSZLÓ

»Nehéz a szép«, mondja Sokrates Platon egyik parbeszédében. Nehez az igaz is, megmondhatja mindenki, aki kereste és hirdette az igazságot. De legnehezebb mégis a *jó;* ezt elmondhatjuk mindnyájan, ha elég őszinték vagyunk. Mert a szépet csak látni kell; az igazat már meg kell vallani; a jót meg éppen *gyakorolni* kell. Ezért legnehezebb a jó.

Éppen a karácsony előtti hetekben állította el az egész világ lélekzetét egy izgalmas birkózás: az egész világ küzdött azért, hogy egy ici-picit jó legyen. Nagyon nehezen ment. Szinte belehalt a béke s vele együtt az európai művelődés. Valahogy mégis sikerült s ez a parányi is karácsonyt szerzett a világnak.

Miért olyan nehéz jónak lenni?

Bizony erre nem lehet más feleletet adni, mint azt, hogy a világ alkata és az ember minősége teszi nehézzé. Ez a mi életünk a tragikus meghasonlások, ellenséges feszültségek, ellenmondások és elégtelenségek világa. Tessék csak leszámolni azzal, hogy az ember romlott természet és lénye kikutathatatlan mélységeiben sátáni erők tanyáznak. Tudja meg mindenki, hogy az ember önmagától fogva nem jó, gyermekdedség azt hinni, hogy úgy alakítható és szabályozható, mint egy fa, vagy folyó; a nevelés nem kémiai eljárás, amelytől megtisztul és mássá lesz az ember és homokra épít az a politikus, nemzetmintázó, vagy próféta, aki azt hiszi, hogy az erény a helyes belátástól függ s mihelyt megtudja az ember, mi az igaz út, mingyárt követi is. Az ember nem észokok, hanem indulatok, vágyak és ösztönök szerint cselekszik és különös lelemény t árul el abban, hogy érveket keresve tiszta logikai és etikai okokkal magyarázza azt, amit a vére, az ösztöne és az érdeke parancsol. Nincs méltatlanabb az emberhez, mint különbet tartani önmagáról a valóságnál. Ebből születnek a nagy képmutatások, a századokig vagy évezredekig tartó hazugságrendszerek, melyek egy irtózatos rémuralmat teremtenek: a csalás és csalódás diktatúráját. Az eredmény az, hogy a ragadozó állat megmarad ragadozónak, de miért, miért nem? estélyi ruhába öltözik, diplomata tisztet vállal, baráti csevegésre hívogat, vagy a templomban ad találkozót. »Avagy levetheti-e a párduc az ő tarkaságát«? kérdi a próféta és a modern ember így felel: azt le, hanem a ragadozó természetét nem vetkőzheti le.

De akkor meg miért akar mindenáron szelídnek, barátságosnak, jónak *látszani?*

Éppen ez az, ahol megfordul a kérdés. A gonosznak legfőbb vágya, hogy jónak lássék, éppenúgy, mint ahogy a hamisnak egyetlen egy becsvágya van: az, hogy igaznak tartsák. Még mindenkit etikai okokkal csábítottak bűnre és minden hazugságot igazságul mértek ki. Egyszerűen azért mert a jónak és igaznak a kötelezettsége épúgy benne van a világ alkatában és az emberi lélek szerkezetében, mint ahogy benne van a rossznak és hazugnak a ténye és állapota.

A jóság az ember örök becsvágya s meg nem szűnő kötelezetése. Tragikuma két ellenmondó tétel sarkiasságában feszül: *Jónak lenni nem lehet, jónak lenni kell.*

A legnagyobb szellemek ezt az ellentétet próbálták feloldani. Azok voltak az emberiség legnagyobb nevelői és jóltevői, akik ennek az ellentétnek keresztrefeszítettségéből próbáltak kiemelni.

Kant azt mondotta: *lehet, mert kell.* Az erkölcsi törvényadás az első s ehez van szabva a természeti: a csillagos ég a categoricus imperativus előtti hódolattól sugárzik. Tehát ne csüggedj, akarj, feszítsd meg összes erőidet, hadd ropogjanak csontjaid szétszakadó eresztékeiben: felfele, csak felfele! A Himaláját is meg lehet hágni, a sarkon is lehet fészket rakni, a tengerek alatt is lehet alagutakat fúrni — miért ne lehetne jobbá lenni? Elvész ezer esztendő? Jő más tízezer, s homokszemekből megépül a Jóság piramisa.

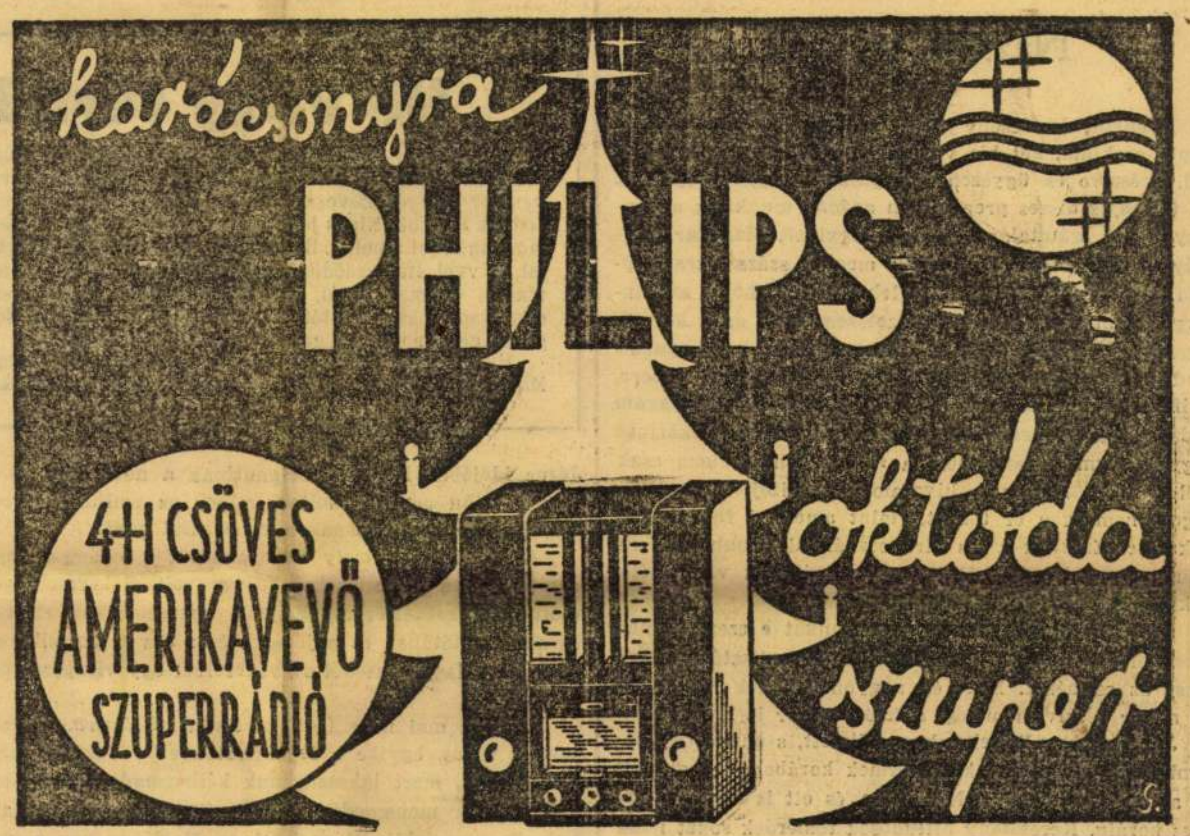

Legelőzékenyebben bemutatja és kiszolgálja

Sternberg HANGSZERGYÁR

VII., Rákóczi út 60

Minden, ami hősies erőfeszítés, szigetépítő korallmunka, ami öntudat, erkölcs, akarat, iparkodás, gyakorlat és mesterség, mind idetart, ide van befogva, ezt a szekeret húzza a csúcsra. Iskolák, templomok, ujságok, könyvek, mesék, álmok mind ezt ismételjék: lehet, mert kell!

Ha rám dől a szittya magasság,
Ha száz átok fogja a vérem,
Ha gátat tűr föl ezer vakond:
Az Óceánt mégis elérem.

Ez az erő és akarat útja.

Jézus más feleletet adott, mint Kant. Ő azt mondotta: kell, mert *lehet.* Lehetett *neki,* az ő kivételes minőségénél fogva, s ezt a kivételes minőséget, személyiségének inspiráló és teremtő erejét át tudja adni azoknak, akik úgy közelednek hozzá, mint pusztai kúthoz a vándorok, tudniillik *szomjúságot hoznak eléje.* Ezek átmelegednek, kitüzülnek, megmámorosodnak tőle s boldog révületükben *a jóság természetükké válik.* A názáretinek az az egészen különös zsenialitása van, hogy önmagát közölni tudja tanítványaival. Nem mint modort, szabályt, stílust, hanem mint erőt: mint zsenialitást. Etikai géniusz, mondaná a modern ember, aki irtózik a teológiák nyelvétől, de olyan, aki etikai zsenialitást ébreszt.

Ez a kegyelem és ajándék útja.

Meg kell tenni, mert meg tudjuk tenni. *Legyünk jók, mert tudunk azok lenni,* — ez a legalázatosabb és egyben a legméltóságosabb üzenet az emberhez, az ember részéről. Ez az örök karácsonyi üzenet. Nincs ez keresztlevélhez kötve: ez az emberséggel jár, neki szól. Sokszor jobban és többen meghallják a kerítésen kívül, mint a kerítésen belül. De fájdalom, kívül is, belül is, még mindig igen kevesen hallják.

Pedig, feleim, beh megéri!

Nincs jobb üzlet, nagyobb találmány, örömszerzőbb dolog, mint jónak lenni. Ez az, ami az egész művelődést pótolni tudja s amit az egész művelődés nem tud pótolni. Inkább vagyok jó ember jó emberek között egy neandervölgyi barlangban, mint gonosz egy kaliforniai hotel paradicsomában. Hát még ha azt is meggondolom, hogy a jóság és a műveltség nem egymást tagadó két erő, hanem egymást ihlető és fokozó erő!

Bizony megéri! Nincs nagyobb világszépség, mint jónak lenni. Egy kis megértés: s millió ember asztalára kenyér kerül. Egy kis szelídség: s millió gyermeknek élve marad az apja. Egy kis szeretet: s megnyílnak a magyar limbuszok, s hazaszállnak erre a megvert földre a meg nem született csecsemők, az egykék hiába várt testvérei. Egy kis jóakarat: s a menekülteknek otthon ég a karácsonyfája s a zaklatott és üzött magyar ősei földjén *hazát talál.*

Több jóságot, hogy legyen érdemes élni!

Amerika be akarja vezetni a munkátlanság elleni biztosítást

Newyork, december.
(A Pesti Napló tudósítójától.)

Hosszas huzavona, ellenkező kijelentések és bizonytalan határidők emlegetése után Amerikában hamarosan valóság lesz a munkátlanság elleni biztosításból.

Miss Frances *Perkins* munkaügyi miniszter legutóbb tartott nagy beszédében lelkesen sürgette a munkanélküliség elleni biztosítást, amelyre Amerikában elkerülhetetlen szükség van, nemcsak az egyén, hanem az egész ország szempontjából.

Illetékes körök elfogadták a munkátlanság elleni biztosítás elvét, de általános vita a részletekre vonatkozólag. Ki fizesse a biztosítási összeget, munkaadó, vagy pedig munkás, vagy esetleg mind a ketten, de milyen arányban? Milyen munkaágakat vegyeneek bele a biztosításba? A befizetések után bizonyos időnek kell eltelnie, mielőtt a biztosítást megkezdik fizetni, de milyen hosszú legyen ez a idő?

Egész sereg politikus dolgozik a munkátlanság elleni biztosítás tervein, Miss Perkins *Wagner* newyorki szenátor javaslatát helyesli, amely *megadóztatna minden olyan munkaadót, aki tíz alkalmazottnál többet tart.*

A legtöbb javaslat csak azokat az embereket veszi számításba, akik jelenleg dolgoznak, s ezek szerint a biztosítás *nem vonatkoznék a munkanélküliekre,* így nem is segítene a munkanélküliek helyzetén s nem is csökkentené a szövetségi, állami és városi munkátlansági segélyalapok kiadásait.

RÁDIÓSOK!

MEGJELENT A

TUNGSRAM RÁDIÓNAPTÁR

AZ 1935. ÉVRE

Sok **hasznos tanáccsal** és **útbaigazítással** szolgál a rádiókészülékek megválasztására, kezelésére és a hibák gyors kijavítására. — Érdeklődjék szakkereskedőjénél!

Názáreti virágok

*

Ilyenkor, karácsony táján az első ajándék, melyet kapni szoktam, két kis virágszál, piros és lila szirmokkal, préselve és ügyesen felragasztva egy névjegyre. Az ügyes és díszes preparátum apácák munkája; a névjegy pedig számtalan főnökeim egyikeé, Haggear Gergely monsignoreé. De nehogy megint százszámra kapjam a kéregetőleveleket, sietek közölni, hogy szóbanforgó hivatalomban az évi fizetésem csak ez a két virágszál. Főnököm, Haggear (vagy mondjuk magyarul: Hadzsár) ezt a szép címet viseli: »St. Jean d'Acre, Caiffa, Názáret és az egész Galilea érseke«, jó magam pedig Mágyarország területére kinevezett vikáriusa vagyok, természetesen nem a »lelkiekben«, hanem csak »földiekben«. Sajnos, e hivatalomban kifejtett munkásságom nem igen ér többet, mint amennyi fizetést kapok érte. Ezeknek a kis virágocskáknak azonban mégis örülök, mert Názáretből jönnek, a »virágok városából«, a kereszténység bölcsőjéből.

Azonban mielőtt átadnók magunkat e szent ünnep érzelmeinek, szívünk fölmelegedése előtt tisztázzuk egy kissé az eszméket. Mert én nagyon szeretek lelkesedni, de mikor a szívem meleg, a fejem akkor is hideg.

Jézus ugyan Betlehemben született, s onnan Egyiptomba vitték, de már kis gyermek korában visszakerült az anyja szülőföldjére, Názáretbe, és ott is élt harmincéves koráig. Keresztény hittudósok tömérdek sokat írtak már arról, hogy ugyan mit csinálhatott Jézus harmincéves koráig? A kérdés feszegetése balgaság; figyelmen kívül hagyják, hogy Jézus a zsidó hitben nevelkedett és mit csinálhat egy jó zsidó harmincéves koráig? Tanul! A szent könyvekben annyi a tanulnivaló, hogy háromszáz esztendőre is elég lenne.

Tudjuk, hogy tanítványai közül tizenegyet erről a vidékről választott; csak a tizenkettedik tanítvány, Iskarióti Judás volt Judeából való. (No, nem is dicsekszünk ezzel a tizenkettedikkel!) A kereszténység abban a tartományban bontogatta szárnyait, melyhez Názáret is tartozott. Ez Palesztina északnyugati sarka volt, a Jordántól nyugatra a tengerig, Szamaria fölött. Mi úgy hívjuk, hogy Galilea. Az érsek úr ma görögül írja: »Galilaia.« Ez a tartomány ugyan Zsidóországhoz tartozott, de benne a zsidóság nagyon gyenge lábon állott. A Palesztina más tartományaiban lakó zsidók, de főképpen a hittudományban jártas judeaiak nem igen bíztak semmiben, ami Galileából jött. Még Nathanael is, akiről maga Jézus mondotta, hogy »ime az igaz izraelita, kiben nincs álnokság«, mikor közölték vele, hogy a názáreti Jézus a Messiás, megütközve mondotta: »Jöhet-e valami jó Názáretből?« Erről a tartományról Máté evangelista egyenesen azt mondja: »a pogányok Galileája«. A nép itt nagyon vegyes eredetű volt; egész városok voltak, melyekben nem igen találkozott zsidó. Rendszeres vallási képzésben részesült, erőshitű, új vallási eszméknek ellenálló zsidóság volt Judeában, de nem volt Galileában.

De hogy jobban megértsük egymást, beszéljünk egy kicsit Jézus Krisztus anyanyelvén, azaz zsidóul. A szóbanforgó tartományt a zsidók nem hívták Galileának, se Galilaiának, hanem így nevezték: *Gelil haggojim* Ez pedig (ha nem csalnak azok a könyvek, melyekből zsidóul tanultam) betűről betűre ugyanannyit jelent, hogy »a népek kerülete«, de ha nemcsak a betűt tartjuk szem előtt, hanem az értelmet is, akkor inkább így kell fordítanunk: »a pogányok kerülete«. (Amikor a zsidó Gojim-ot mond, »népeket« említ, de a nemzsidókra gondol.) E zagyva népnek a földjén alakult ki az új vallás és állotta ki az első próbákat, és már megerősödve, rendszerezve vonult be Judeába és a zsidóság szellemi fellegvárába, Jeruzsálembe.

Jézus mindenesetre Názáretből indult. Persze, szeretném tudni, hogy ezt a várost hogy hívták akkoriban? Szeget üt a fejembe, hogy a zsidó szent könyvek, melyek rendkívüli módon zsúfolva vannak személy- és helynevekkel, egyetlenegyszer sem említik Názáretet. Valószínű, hogy Jézus idejében »Nazara« volt a neve, — de nem vennék rá mérget. Azon a közkeletű magyarázaton, hogy Názáret zsidó szó, és annyit jelent, mint »virágos kert«, nevetnem kell. De hogy ilyen bizonytalanságban vagyunk, annak is a zsidók az okai. Az ő ábécéjük nekünk nem felel meg... Nagyon spórolósan, csak a mássalhangzókat írják, és mikor zsidó-betűkkel ez van előttünk: RZN, lehet, hogy ez így olvasandó (persze jobbról balra, visszafelé) *Nazara*, de olvasható így is: *Necer*, ez utóbbi pedig tényleg virágot vagy sarjat jelent. Gyanakvó természetű lévén, persze nem hagyom figyelmen kívül azt sem, hogy ugyanazon három betűnek egy harmadik olvasása is lehet: az egy Jézus idejében hírneves brigantinak a neve volt, és a zsidók talán erre gondoltak, mikor az említett három betűvel jelezték Jézusnak a származási nevét.

Az a szójáték, mely Nazara nevét a virággal vagy sarjjal hozta kapcsolatba, kedves volt a kereszténység előtt, már kezdettől fogva, mert ismeretes volt előttük Izsaiás prófétának ez a jövendölése: »És származik egy vesszőszál Isai törzséből s gyökereiből egy virágszál növekedik«.

Názáret mai neve (arab nyelven) *el-Nazira*. Tízezer lakosú város, egyike a legkeresztényebbeknek az egész Szentföldön, mert lakosságának kétharmada keresztény, egyharmada mohamedán. Zsidók itt jelenleg nem laknak. De nem lakik itt az érsek se, Haifában van a »palotája«, melyben én ugyan nem laknám...

A Libanon legdélibb nyúlványán, egy magas dombon terül el a város; a domb egyik oldala igen meredek. És akár van, akár nincs kapcsolat a város neve és a virág zsidó neve között, tény, hogy az egész Palesztinában sehol sincs annyi virág, mint Názáretben; az esti szellő, különösen tavasszal, bűbájos virágillatokat visz innen dél felé, az Esdraélon síkságra.

De aki meg akarja nézni azt a házat, melyben Mária lakott fiával, az ifjú Jézussal, az ne Názáretbe menjen, hanem csak ide a szomszédba, Olaszországba, Loreto városába. Ugyanis 1291-ben, mikor a hitetlenek a keresztényektől visszafoglalták Názáret városát, az előtte való éjszaka az ősi hagyományok szerint az angyalok felemelték a »szent házat«, s elrepültek vele a Fiúme melletti Tersattoba. Onnan pedig — hogy miért, azt én már igazán nem tudom — a következő esztendőben megint tovább repültek vele Loretoba. Ott még most is megvan a szent ház, mert templomot építettek föléje, de falairól a freskók, melyekre a hitelesség bizonyítéka gyanánt sűrűn hivatkoznak, bizony már annyira lekoptak, hogy nemcsak a hitetlenek, de sajnos, én sem látok már belőlük semmit.

Az épületeknek, melyekből *el-Nazira* városa áll, semmi közük az ősi Názárethez. Akik ott laknak, a latin, görög és szír nyelven imádkozó papoknak és apácáknak, s az arab nyelven kufárkodó és káromkodó kalmároknak, iparosoknak és földművelőknek szintén aligha van valami közük a Jézus korabeli Nazarának akár zsidó, akár pogány lakosságához. De ezek a virágok, melyekből két szálat minden karácsonyra meghoz nekem a posta, valószínűleg a Jézus korabeli virágoknak már több mint ezerkilencszázadik nemzedékbeli leszármazottjai s egyszersmind büneim szaporítói, mert érthetően növeli hiúságomat az a tudat, hogy ime, messze, messze, a Libanon tövében gondoltak reám.

Nő vagy férfi? Mi az igazság?

Hányan vagyunk, kik betöltöttük harmincadik életévünket és elmondhatjuk, hogy makkegészségesek vagyunk? Nagyon kevesen! A harmincadik év után kezdődnek a bajok. Nincs jó étvágy. Rossz a közérzet. Nem működnek jól a belek. Baj van a gyomorral, epével, májjal, szívvel. Itt kezdődik azután a külföldi fürdőkre való utazás, — már annál, aki teheti — hogy gyógyíttassa elhanyagolt szervezetét. Az ilyen ember nem tud dolgozni, nem tud másra gondolni, csak a betegségére.

Ujságolvasó közönség! Gondolkozzál csak egy kissé. Miért nem előzöd meg és gyógyítod ezeket a bajokat idejekorán, olcsón és idehaza? Nem kell a betegség miatt külföldre menni, drága pénzeket fizetni. Ott nem tudják azt a természetes, jó gyógyszert nyujtani, »mit nálunk a természet megadott, a Mira glaubersós gyógyvizet. Kellemes ízű forrásvíz ez, mellyel az orvosok ezer és ezer beteget gyógyítottak és gyógyítanak ma is. Egyszerű beszerezni bármely gyógyszertárban, üzletben; literes, zöldcímkés üvegekben jön forgalomba. Igyunk ebből a csodálatos gyógyvízből másodnaponként éhgyomorra, egy pohárral. Fár hét letorgása alatt csodát művel bárkivel, nővel, vagy férfival.

Lord Rothermere és fia karácsonyi üzenete

Magyarországnak jogaiba való visszahelyezéséről

Lord *Rothermere* és fia, Esmond *Harmsworth*, akik jelenleg Kitzhübelben tartózkodnak, az alábbi két táviratot intézték a Magyar Távirati Irodához a magyar sajtó részére:

A karácsonyi ünnepek és a közelgő újév alkalmával gondolataim elszállnak a magyar néphez nemcsak szívből jövő jókívánságaimmal, hanem azzal a szilárd hittel, hogy *hamarosan elérkezik az az óra, amely jogos követeléseinek igazságot szolgáltat.* Annak az igaz ügynek, amelyet ilyen rendíthetetlen bizakodás támaszt alá, végül diadalmaskodni kell. Nekem alkalmam van arra, hogy az európai ügyeket igen közelről tanulmányozzam és állandóan személyes érintkezésben vagyok a nemzetközi politikát alakító hatalmas és befolyásos tényezők nagyrészével; így minden okom megvan arra a bizakodásra, hogy *a remény Magyarországnak jogaiba való visszahelyezésére mindinkább megerősödik.* Az a bátorság, amellyel a magyar kormány az elmúlt hetekben a magyar nemzet becsületét Genfben megvédte, csak fokozta a meleg érdeklődést és csodálatot, amellyel Nagybritannia népének túlnyomó nagy része, velem együtt, a kemény próbára tett, türelmes, békeszerető és bátor magyar faj iránt viseltetik. A mostani karácsonyi ünnepek alkalmával újból biztosítani akarom Magyarországot változatlan rokonszenvemről, amely szolgáljon zálogul arra, hogy *jogos igényeinek támogatásában soha nem fogok lankadni.* *Rothermere*

Bár több mint hat esztendeje mult annak, hogy szerencsém volt ellátogatni Magyarországba, a magyar nép által akkor számomra rendezett nagyszerű fogadtatás emléke ma is változatlanul élénken él lelkemben. Most, hogy atyámmal együtt a karácsonyi ünnepek idején Magyarországgal határos országon utazom át, nagy örömmel csatlakozom ahoz a szerencsekívánó üzenethez, amelyet atyám a magyar nemzethez intézett. Azt, amit Magyarországon tapasztaltam, soha nem fogom elfelejteni. A lovagias, fegyelmezett és türelmes magyar nép iránti csodálatom ma is változatlan. *Sóváran várom azt a napot, amelyen igazságot szolgáltatnak neki.* Mindig büszke és boldog leszek, ha e cél elérésében segítségére lehetek.

Esmond *Harmsworth*.

Indul Az Est-lapok— Szepes második sítúrája

Siessen jelentkezni a januári kéthetes sítúrára

A magyar sportoló közönség várja az első havat. A sielők már régen készülnek felcsatolni a síket, de eddig a természet nem volt kegyes hozzájuk. Ausztriából olyan híreket kaptunk, hogy *bátran útnak indíthattuk az első,* **Az Est-lapok—Szepes sítúrát az osztrák hóparadicsomba.**

A boldog sportolók **két hétig lesznek Ausztriában** és Szepes Béla kitűnő bajnok vezetésével a legszebb sítúrában lesz részük.

Csak az első sítúrának voltak ilyen akadályai, mindenünnen olyan hírek érkeznek, hogy a **hegyekben havazik, tehát hamarosan elindíthatjuk második sítúránkat is.** A Magyar Nemzeti Bank 97. számú engedélye alapján *megrendezhetjük ezt az utazást is.*

A második sítúránk **január 5-én indul.** A mai viszonyok között megfelelő előkészítést igényel ilyen túra és azért nagyon kérjük olvasóinkat, hogy **részvételüket minél előbb bejelenteni** szíveskedjenek. A második sítúra résztvevői is *Saarbachba* mennek. Ez a túra is **két hétig fog tartani.** A sportolók január 19-ikén térnek vissza.

Jelentkezéseket elfogad és felvilágosítást nyujt **Az Est-lapok utazási és menetjegyirodája** (Erzsébet körút 18—20) és *Szepes* Béla magyar sportiroda (Wurm ucca 3.).

Mélységes fájdalommal tudatjuk, hogy drága, jó testvérünk

Benedict Gyula

műépítész

december 23-án 58 éves korában hirtelen meghalt.

Szerdán, december 26-án d. e. 12 órakor temetjük a rákoskeresztúri izr. temetőben.

Budapest, 1934 december 25.

Benedict Miksa, özv. Sándor Árminné szül. **Benedict Rózsi, Benedict Jenő, Benedict Imre, Benedict Zoltán** és neje szül. **Roth Flóra** és az egész gyászoló család.

HAJDUSZOBOSZLÓ

fürdővárosban 50 éve fennálló, nagy vevőkörrel rendelkező jómenetelű **rőfös-, cipő- és divatáru üzlet** a Fő téren, a legszebb helyen, más vállalat miatt **átadó,** ezen üzlettel kapcsolatban, a Fő tér közelében, vendéglőnek alkalmas **modern ház is eladó.** Megkereséseket »biztos jövő 25.000« jelige alatt a kiadóhivatal továbbít

Benedikt és Nagy

épitészek

nincs

Ced

III. Szemlőhegy 6120. hrsz.

2 emeletes nyaraló

Vállalkozók Közl.

1905-aug. 30.

(Magánépitési engedelyek Budapesten.)

Csabrendek h. n. VI. 149

Benedicti, Gasparus M.D.K.

A kisszebeni főoltár Krisztus megdicsőülése tábla hátoldalán neve Johanns Placzko-ével együtt és az 1516-os évszám látható

Valószinü, hogy ők az oltár festői

Radocsay Dénes: Gótikus festmények Magyarország o

Bp. 1963. 25. 47.48.1.

i

megirva

Benedict Lajos

könyvkötőlegény

Sopron

1788.

l. Vasi kemle

1936. 228. l.

geprüft.

G. 77

Bayern

die Kunstdenkmale des Königreichs

I. Kunstdenkmale " alatt
"

Benedikt Lajos

könyvkötő

nem Sopronban műkö-
dött, csak ott szabadult
fel. Helyerbítés.

Romhányi Károly:

A magyar könyvkötés
művészete. c.
könyvének ism.

Csatkai E. Soproni
Hemle 1938. 105. l.

Benedict Lajos

soproni kórusköto

1788

l.

Romhányi

88. l.

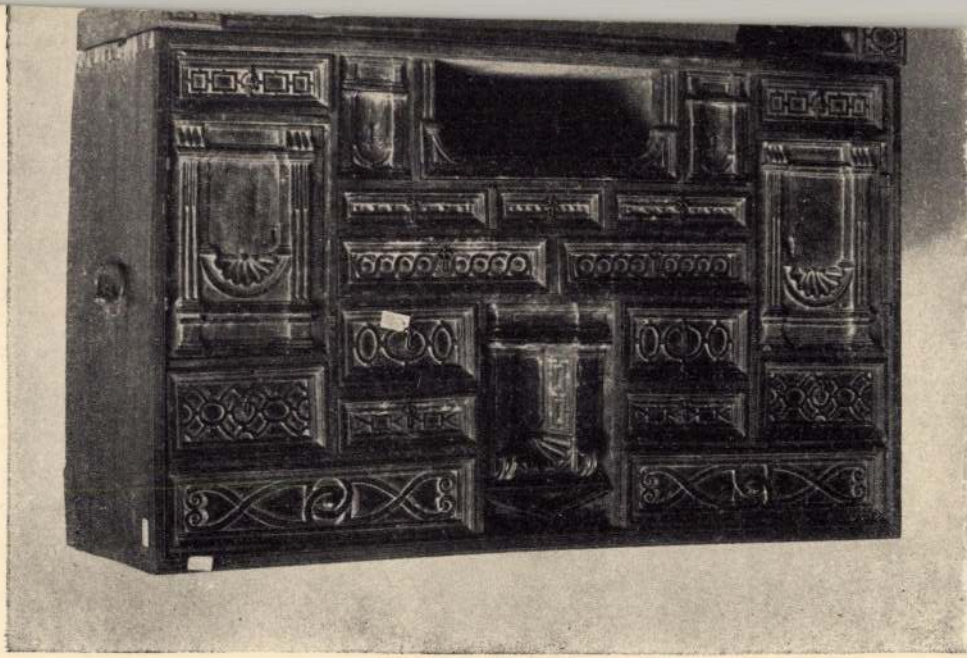

Benedict Lajos

könyvk. segéd

jaroslawi (Lengyelorsz.) születésü. 1786-tól Németh Mihály soproni mesternél tanonc. 1788-ban felszabadult.

Végh sopr könyvk.

228. l.

Karperczek, różnai VII. 157.

Benedict, Nic.

II. József:

Mellig, hétnyolczad balra, talapzatra helyezett tojásdad medaillonban. Parókája egyszer fodrított, s arcza s bajusza leberetvált. Tekete nyakkendője körül van csavarva, dolmánya felett az aranygyapjas rend jelvényét szalagon hordja, jobb vállától balcsipője felé három szinű szalag vonul s mentéje prémes. Mellén a Maria Terézia rend nagy keresztje alatt még egy rend csillagja van. A medaillont, mely mögött rojtos függöny lóg, fölül babérgaly és korona ékesíti. A talapzat előtt pedig Mars áll jobb kezében kiszegjűsasos lobogót tartva, s baljával a faltörő ágyú fülét fogva. Mellette a földön globus, lant, pajzs, vert, kürt és üstdob hever. Fölíratai a kereten

„Josephvs II. Romanorvm Imper."

alól jobbra: „Nic. Benedict. fecit et sc."

s a kép alatt: „Wien bei L. Hochenleitter"

Rézkara, méretei az alapot véve 15.6 : 10 s a rézlap nagysága 16.8 : 11.6 c/m.

Ltfza 7522.

47/93 № 147 0.40

megirva

Benedicti Hieronimus

rezm

l.

Eperjessy 1929

8 l. - 13 l.

„Temesvarer Bannat"
vm. 1789. 7de II lipot

Pest Pilis Solt Kiskum
vm Balla Antal-jele
tirkeje 1793.

latin noveggel

~~Pécs 1793~~

Benedicti Hieronimus

rezin
1793

l.

Gerecze rajztár

311. h.

Pest-Pilis és Solt
vmeszkvalamint a Jászság
Kis és Nagy Kunság
faliterkere 1793

Benedicti Hyeronimus

1793

l.

Gereczerajztár

311. h.

Porta Caesarea Spalatí bus III. 46.

Benedicti

Stáb IV. 32

Benedicti Hieronymus

rézm.

II. Lipót koronázása idején magyar diszruhában 1790.

Repr.

Domanovszky Sándor

Magyar művelődéstört. Bp. é. n.

V-k. 13. l.

663. l.

.katal. 1574. sz.
1880, 58. tábla.
1883, L. l.

rom.

yei kincstá

esztergomi érsek nellkeresztje.

SZAKCSOPORT

Ötvösség.

KOR

XVII sz.

MÉRET

ALCSOPORT

SZÁRMAZÁSI HELY

MESTER

SZEMÉLYI VONATKOZÁS

Lósy Imréé.megh.1641.

EGYÉB ADAT

Benedicti H

bécsi rezin

II. Lipót király

arcképe, rezin

Repr.

Morvay Grőző:

Galánthai gróf

Fekete János

1741–1803. M. Fört.

Életr. Bp. 1903. 169. l.

Ad 458/1941

A feldebrői r.kath. templ
a XVIII.század derekán épitett
ura, Grassalkovich Antal herceg
A templomépület szerkezet

15. Máramaros vármegye térképe. Felirata: Máramaros Vármegye. Rézmetszet. Jelz.: H. Benedicti sc.

16. Ugocsa vármegye térképe. Felirata: Ugocsa Vármegye. Rézmetszet. Jelz.: Reduxit M. Votésky. Mettzette H. Benedicti.

17. Szatmár vármegye térképe. Felirata: Szathmár Vármegye. Rézmetszet. Jelz.: Reduxit M. Votésky. H. Benedicti sc.

18. Szabolcs vármegye és a hajdú városok kerületének térképe. Felirata: Szabolcs Vármegye és A Hajdú Városok Kerülete. Rézmetszet. Jelz.: J. Winter reduxit a. 1802. H. Benedicti direxit.

19. Bihar vármegye térképe. Felirata: Bihar Vármegye. Rézmetszet. Jelz.: Mettzette Benedicti.

Egyéb művei:

20. Rézmetszet, mely Erdődy Józsefné grófnő emlékére készült. Jelz.: Hie. Benedict sculb. (így) Ant. Müller pinxit.

21. A Baradla-barlang. Felirata: Gömör Vármegyében fekvő / Baradla Barlangjának /

folyt a másik old.

Benedicti Jeromos (Hieronymus), rézmetsző. A XVIII. század második felében és a XIX. század elején Bécsben működött, s leginkább térképmetszéssel foglalkozott. 1763-ban rézre metszette Pest vármegye térképét, az 1800-as évek legelején pedig részt vett a Görög-féle Magyar Átlás elkészítésében. Ez utóbbi művei közül négy darab magyar, a többi pedig latin nyelvű jelzéssel bír.

A Görög-féle Magyar Átlás-ban B.-től valók a következő metszetek:

1. Esztergom vármegye térképe. Felirata: Esztergom Vármegye. Rézmetszet. Jelzése: Hieron. Benedicti sculp.

2. Bács-Bodrog vármegye térképe. Felirata: Bács és Bodrogh törvényesen egyesült Vármegyék. Rézmetszet. Jelz.: Mettzette H. Benedicti.

3. Sopron vármegye térképe. Felirata: Sopron Vármegye. Rézmetszet. Jelz.: H. Benedicti sc.

4. Vas vármegye térképe. Felirata: Vas Vármegye. Rézmetszet. Jelz.: Mettzette Benedicti.

5. Zala vármegye térképe. Felirata: Szala Vármegye. Rézmetszet. Jelz.: H. Benedicti sc.

6. Fejér vármegye térképe. Felirata: Fejér Vármegye. Rézmetszet. Jelz.: H. Benedicti sc.

7. Zemplén vármegye térképe. Felirata: Zemplén Vármegye. Rézmetszet. Jelz.: Delin. per. Mich. Richter Dorogini. H. Benedicti sc.

8. Ung vármegye térképe. Felirata: Ungvár Vármegye. Rézmetszet. Jelz.: H. Benedicti sc. 1806.

9. Bereg vármegye térképe. Felirata: Beregh Vármegye. Rézmetszet. Jelz. Reduxit M. Votésky. Sc. H. Benedicti.

10. Abaúj vármegye térképe. Felirata: Abaúj Vármegye. Rézmetszet. Jelz.: J. Winter red. H. Benedicti sc.

11. Torna vármegye térképe. Felirata: Torna Vármegye. Rézmetszet. Jelz.: C. Agneton red. H. Benedicti sc. dir.

12. Gömör vármegye térképe. Felirata: Gömör Vármegye. Rézmetszet. Jelz.: Opera Christ. Raisz Comit. Gömör Jur. Geometrae. Sc. H. Benedicti.

13. A gömörmegyei Baradla cseppkőbarlang. Felirata: Gömör Vármegyében Fekvő / Baradla Barlangjának / Környéke s Kiterjedése, / mint azt belől láthatni. / Rézmetszet. Jelz.: Hieron. Benedicti sculp.

14. A gömörmegyei Baradla cseppkőbarlang. Felirata: Baradla Barlangjának / mind Fekvése, mind Belső Formája. / Rézmetszet. Jelz.: Hieron. Benedicti sculp.

Benedicti H
verin
II. Lipót képmása
1790.

Repr.
Vayer Lajos ify:
Magyar uralkodók:
Bp. 1942. 35. tábla

legáltalánosabban elterjedt a festési eljárások között. Lényege abban áll, hogy a festékanyag porszemeinek megkötésére olaj, nevezetesen száradó olaj (len-, mák-, dióolaj) szolgál. Az O. festőalapja fa vagy vászon, esetleg más anyag is lehet (fémlap vagy kő), újabban gyakran papírlemez. Ezeket az alapokat külön alapozással vonják be, és pedig krétaalapozással (enyvvízzel kevert kréta vagy gipsz) vagy olajalapozással (olajjal kötött ólom- vagy cinkfehér). Az O. feltalálását a hagyomány Vasari óta a Van Eyck-testvéreknek tulajdonítja, holott annak anyagát már a középkorban is ismerték és használták, alkalmazásának módjáról leírások is maradtak reánk (Theophilus Presbyter, Cennini), tény azonban, hogy míg korábban a festékanyagnak olajjal való oldása csak abból a célból történt, hogy a festményeket a nedvesség behatása ellen megóvják, azt a Van Eyck-testvérek óta használják fel tudatosan a festészet új céljainak elérésére. Míg a temperafestés ugyanis lényegileg rajzoló jellegű művek természetének felel meg, addig oly művészi akarásnak, amely a látható dolgok minél hívebb ábrázolására és különösen azok színes megjelenésének visszaadására irányul, csak az O. lehet eszköze, amely azáltal, hogy a színek a palettán végtelen számú árnyalatnikban előre kikeverhetők és magán a festőalapon nedves állapotban egyesíthetők, a festészet ama korszakának, amelynek a festőiség (l. ott) kifejlődése adja meg jellegét, speciális, nélkülözhetetlen eljárása. Ez az oka annak, hogy az O.-t, miután annak használata Németalföldön kifejlődött és németalföldi festők művei külföldre is eljutottak, mindenütt átvenni, az O. titkát kutatások, kísérletek útján

Benedicti Jeromos
rézmetsző

Pótlás Szendrey-Szentiványi
Lexikon 171.lapjához

A kolozsvári csodatévő Máriakép.

Hántolt lap.
"Effigies thaumaturgae B.V.M.Iconis Lacrimantis in Transylv
ad Claudiopol.1699 15-ta Febr.in Templo R. Ac.apud Scholas
Pias.Hieron.Benedicti sc."

17 x 10 cm.

Szentkuti Pál gyüj.Bpest.

Benedicti Jeromos

Szentkuti

90.

Szaszterlet

Friedr. August 1841

Av. Körirat: FRIEDRICH AUGUST V. G. G. KOENIG V. SACHSEN. – Középen: jobbra nagy ~~[illegible]~~ kis; alatta: G.

Rev. Körirat: EIN THALER – XIV EINE F. M. 1841. Középen: kiterjesztett palaston korona, alatta szaszcsunerpapa

Pecsenen: GOTT SEGNE SACHSEN

Átm. 34.5 m/m Suly 22.2 gr

Vétel Hornfeld Vilmostól Gy. l. n. sz. 1022 / 1929 XII. h.

Benedicti, H.

11186

Keve.

Egész alak, kissé jobbrafordult, de visszanéz. Jobb kezével lobogós dárdáját, baljával p dig négyszögű pajzsát tartja. Öltözete: forgós kucsma, pánczél, térdig érő köntös, szük nadrág és magas csizma. Oldalán kard lóg, melynek kötője derekat szoritja. A háttér hegyes vidék. Felirata a kép alatt két sorban:

KEVE DER I. HERZOG
der Hunnen oder Ungarn.

alól balra: Christ Sambach de.
jobbra: H. Benedicti sc.
legalól jobbra: F. Molis verl gt in Wien.

Szines rézmetszet, r retei a vonalkeretnek 10.4:13.8 cm.

Szn. 25-909
27 909-2

Benedicti H.

II. Lipót király magyar
ruhában
Rezm
Repr.
Gáspdivat

II. 149. l.

Benedicti Hieronimus

l. Arv. Czarn. 99. anke. Ea

45—49. l. sohsor

Veterani [illegible] barlang.

A Duna tulsó partján lá
innen bástyák kötik le figye

Ansicht der Veteranischen

alól balra: Aufgenomen von A.
790.
jobbra: H. Benedicti sc.

Rm., mér. a rl.
Friedel: Briefe a

126-94-53

Veteráni barlang:

~~A barlang s környéke~~

Nyilása az ~~A~~ előterben haladó Duna tulsó partjáa látható s ~~barlang nyilását, melynek~~ küelében sánczok vannak. Felirata a kép alatt:

„Ansicht der Veteranischen Höhle an der Donau";

alól balra: „Aufgenom̄en von A. Konrath Artill. Lieut. den 4. September 790"

s jobbra: „H. Benedicti sc."

Rézmetszet, meretei a vonalkeretnek 6.3 : 10.3 s a rézlapnak 8.2 : 11.4 cm.

Metszette: H. Benedicti.

Friedel: Briefe aus Wien verschiedenen Inhalts an einem Freund in Berlin. Leipzig 1784.

Ltsa 4639

126/94 N° 533.

T. 4639.

uk a barlang nyilását, a melyen
ünket. Felirata:

öhle an der Donau

Konrath Artill. Lieut. den 4. September

3.1 : 11.3 cm.
us Wien, Leipzig 1784.

3.

Abaúj,
Bais Bodrog
Bereg
Bihar
Esztergom
Fejér
Gömör
Maramaros
Sopron
Szabolcs
Szatmár
Torna
Ugocsa
Ung
Vas.
Zala
Zemplén

ú a fent megjelölt sz. a.
net a képen módosítom,
ló h. előadó szabadság-
ú jár le.

n, 1905. évi augusztus hó 11.

Rudai

Környéke s Kiterjedése, / mint azt belől láthatni. / Topographia Antri Baradla. / Situationsplan der Höhle Baradla. / Studio et opera Christ. Raisz / Comitatus Gömör Jur. Geometrae. 1802. / Rézmetszet. Jelz.: Hieron. Benedicti sculp.

22. A Baradla-barlang. Felirata: Baradla Barlangjának / mind Fekvése, mind Belső Formája. / Ichnographia et Facies interna Antri Baradla. / Grundriss und Durchschnitt der Höhle Baradla / per Chr. Raisz Comitatus Gömör. jur. Geometram. Rézmetszet. Jelz.: Hieron. Benedicti sculp. (A 21. és 22. számú rézmetszetek a következő műben jelentek meg: Bredetzky, Samuel: Neue Beytraege zur Topographie und Statisztik des Königreichs Ungarn. Wien u. Triest, 1807.)

23. Olaszország térképe. Kiadta Görög és Kerekes 1799-ben Bécsben. Megjelent a »Magyar Hirmondó« mellékleteként.

Ecsedi István dr.: Karacs Ferencz térképmetsző élete és művei. Debreczen, 1912. 80. l. — *Szilágyi István:* Adalék a magyarországi képzőművészek névsorához. *Tört. Tár.* 1880. 159. l. — *Tört. Képcsarnok* grafikai gyűjteménye, Budapest.

Benedicti Jeronos.

Benedictus Aurifaber Nr. 24, 89

Er war Goldschmied in der Tyrnauer Zunft. Zu den Jahren 1642 und 1644 haben wir Angaben über seine Lehrlinge. Mehrmals hat er sich für neue Lehrlinge in seinem Dienst verbürgt. Er hat zahlreiche liturgische Werke für Klöster und Kirchen der Franziskaner in Oberungarn verfertigt.

Schütze 1991

ép nyugodtan, egymás után meg kell nézned a képeket,
y kicsit meg kell erőltetned a fantáziádat — hisz a ké-
ekhez nem tartozik szöveg —, s akkor világosan előtted
l majd a történet. Kezded elmondani magadnak a törté-
etet — hiszen, ugyebár világos, hogy egy történetről van
ó —, s hirtelen bizonytalanná válsz. Már egy kicsit szo-
ngasz is. Hogyhogy? Talán elkerülte valami a figyel-
emet? Vagy valamit mégiscsak rosszul értelmeztem?
lkezded újból. Hiszen valahol biztosan eltévesztettél
alamit. Talán még sincsenek a fotók elrendezve? Talán
y puzzle az egész? Bizonyára neked kell megteremte-
ed a rendet. Furcsa. Most már szédülsz és rosszul vagy.
képek tagadhatatlanul szépek, szépségük éppen töré-
ékességükben rejlik — vagy legalábbis ez az érzésed —
hogy az egész történet szépsége is — de történet-e ez va-
jában? … azt szerettem volna mondani, … befejezet-
nségében rejlik, csakhogy ez nem a megfelelő kifejezés
. Semmi sem hiányzik ugyanis, ebben biztos vagy, s a
örténet mégsem egyértelmű. S ugyanakkor ez a történet
olyan, mint a többi, mint maga a történelem, ha tetszik.
gen, azt hiszed, hiányzik valami, a történet hosszú lán-
ának egy láncszeme, egyetlen felvétel talán, amely az
gész logikájának a kulcsát adná; lassan ráébredsz azon-
an, hogy ilyenfajta „objektív" logika egyáltalában nem
tezik. Mindenképpen erőszakot kell tenned az anyagon
hhoz, hogy történeted egyértelművé váljék. Az általá-
os érvényű igazság — erőszak, ahogyan, mint Derrida
egállapítja, az az „igazi" fotó-regény is. „A fotó-re-
ényben a szó … minden képet arra ítélt, hogy egyetlen
rtelem illusztrációjává legyen. A lehetőségek meg van-
ak szűrve, következésképpen Önnek nincsen többé joga
elátni valamit, belelátni valamibe. Bármilyen diszkrét
gyen is a diszkurzus szerzője, teljesen ura a diszkurzus-
ak, arra kényszeríti Önt, hogy úgy szemlélje a dolgokat,
hogyan ő érti őket. Itt semmi ilyesmiről nem lehet szó."

hogy a konszenzus megteren
melyek közül egyikről sem ál
ésszerű lenne, sőt, éppenségg
konszenzus végső alapjainak
kurzus keretei között történ
törekvés nem sok sikerrel kec
szenzuson alapuló relatív tá
káoszhoz vezet; mégsem hisz
racionalizmusnak a maga szer
Nem hiszem, hogy az én igazs
éppen ezért a másik igazságá
folni. Elutasítom. Nem hiszek
azonban hiszek a magam ig
meggyőzni azokat, akik még
fajta polémia eleve elhibázza
sát. Az ellenfél szerepe nen
Mert a gondolkodás csak akk
jár utána, ami egy dolog *mell*
degger. De nemcsak olyan
mint Martin Heidegger, helye
pontra. Hogy Ludwig Wittg
követője által — az egész XX
fia végül is Wittgenstein köpö
pozitivizmus a koraiból, az an
— végül megtagadtatott is, m
kabb racionalizmusainak szü
játék elméletével ezt az állás
számára sem vitás. Ha nem ug
szuk, akkor szóba sem jöhet,
zük egymást. Az egyedül üdv
né, hogy csak egy nyelvjáték
többit pedig be kell tiltani.
számtalan kísérlet történt, am
cal végződtek, az persze ism
kénzelésekkel szemben, bár

MDK

Benedictus Pötvös

Mihalik Sándor: A raguzai dóm szegedi ereklyéje.
Szépmüvészet. 1940. 3.sz. 75 l.

Benedictus kőmüves M.D.K.

1562-ben az egri vár épitkezésénél dolgozik

Bótshy Mihály: Munkások és mesterek az egri vár épitkezésein 1493 és 1596 között

Az Egri Muzeum Évkönyve 1964. I. Eger- 1964. 179.1.

Benedictus K"Muves M.D.V.

M.D.K.

Benedictus

1562 jún.8.-an Damast mester mellé,mint kőmüves érkezik.

Bétshy Mihály:Munkások és mesterek az egri vár épitkezésein 1493 és 1596 között.I.közl.179.o.

Az Egri Múz.Évkönyve.I.Eger,1963

M.D.K.

Benedictus, olas. kőműves

1562-ben lép az egri vár szolgálatába.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. AkadémiaiKiadó, 312. old.

Bencedictus Czipser MDK

Lásd Szepesi Benedeket

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei.Bp.1955.144.l.

MDK

Benedictus Kemenczegyartho

dési mester

1506-ban Budán járt, ahol feltehetően megismerkedett a budai kályhacsempe-művészettel.

263.o.

Entz Géza:Művészek és mesterek az erdélyi gótikában.

KelemenEml. 249-264.o.

MDK

Benedictus Kolbel, épitész

Linz, 1561.dec.12.VIII.132.
Prága, 1562.ápr.1.IX.76.
Bécs, 1565.ápr.23.XII.54.

Müvészettörténeti regeszták a királyi határozatokból és rendeletekből.
Müv.Ért.1956,V.évf.1.sz. 51, 53 l.

2

Benedictus Lapicida - Benedictus Walazwthy - Keomyes Benedek

1585 szept. 14. Kvár szkoc: „faragtattunk Keomíwes Balassal az város házának, a kibe az harangozó lakott, egyik ajtajának egy Tiszebet és hagy az ajtót nyólagh berakta és az házat avagy egyik szobát megtehelte, attunk ezektől neki fl. 2. den. 40."
(III./XIX. 39)

Balogh Jolán: Késő renaissance kőfaragómühelyek II.
A kolozsvári mühelyek - Ars Hungarica 1974/2

1

Benedictus Lapicida, – Benedictus Walazwthy –

– Keomyes Benedek

1584 május Kvás ukve: A Torda utcai Tis ajtóra tett Zöltséjek: „3 Lémijes mester mijelt rajta 4 nap, Komijes Balázs 4 nap. 1 nap den. 33. fl. 1. den. 32 (III/XVIII. 14.)

Balogh Jolán: Késő renaissance kőfaragómühelyek II. A kolozsvári mühelyek – Ars Hungarica 1974/2

Benedictus Mensator, MDK

Az 1453.évi kolozsvári adójegyzék három magyar asztalos közt szerepel a neve.

258.o.

Entz Géza: Művészek és mesterek az erdélyi gótikában.

KelemenEml. 249-264.o.

Benedicty ------- festő MDK

Résztvett az 1957 jul -14-23-ig
Békésen a járási kulturotthonban rendezett kiállításon.

B.I.: Vasárnap nyilik meg Békésen a járás festőművészeinek képkiállitása.
BÉKÉSMEGYEI NÉPUJSÁG, 1957 jul. 13.

Benedicty Gyula, [ ] MDK

Díjnyertes terverő.

(Békéscsaba.)

—: Jubileumi városkút 8.

EST / HIRLAP, Bp. 1970. márc. 11.

Benedicty Gyula MDK

szerepelt az épitészhallgatoknak kiállitásán,
/A kollégium társalgójában/

"Kati"

-ÉVI-: Egy kiállitás ról.

Jövő Mérnöke 1964 márc. 9.

BENEDICTY Gyula épitén

Templomszentelések

(MTI) Vasárnap a Vas megyei Rönök községben a magyar–osztrák határ közelében dr. *Konkoly* István szombathelyi és dr. *László* István eisenstadti megyés püspök felszentelte az újjáépített Szent Imre-templomot. A templomot 1948-ban, a vasfüggöny kiépítésekor bezárták és azóta a pusztulásnak volt kitéve. 1990-ben a Magyar Köztársaság és az Osztrák Szövetségi Köztársaság között, valamint a szombathelyi és a burgenlandi püspökség között megállapodás született a templom újjáépítésére.

A Békés megyei kisköszég, Telekgerendás új evangélikus templomát dr. *Harmati* Béla evangélikus püspök szentelte fel vasárnap délután ünnepi istentiszteleten. A templomépítés gondolata 1989-ben fogalmazódott meg az 1700 lelket számláló községben, elhatározássá egy ezt követő falugyűlés érlelte. Az akkori községi tanács térítésmentesen telket biztosított, *Benedicty* Gyula építészmérnök, *Gálik* András villamosmérnök és *Szabadosné Szászfalvi* Ilona belsőépítész ellenszolgáltatás nélkül végezték a tervezői munkát, majd később a tervezői művezetést is. A templomban evangélikus, római katolikus, valamint református gyerekeket kereszteltek meg.

Egész napos egyházi ünnepség keretében Danilo *Krsztity* budai szerb ortodox püspök szentelte föl vasárnap a Csongrád megyei Szőregen a görögkeleti szerb Kisboldogasszony-templomot abból az alkalomból, hogy külső felújítása befejeződött. A templomot 1779 és 1785 között építették az akkor még Torontál megyéhez tartozó Szőregen. Utoljára 1912-ben újították fel a műemlék jellegű épületet. Az ünnepségen a szerbek magyarországi letelepedésének 300. évfordulójára emlékeztet táblát is avattak.

TÁRSASÁGI HÍREK

Figyelem! Keresem Pinokkiót a Rózsahegyi Kálmán színésziskolájából (1943–45). Várom a Fórum Hotel Concierge asztalánál szerdán (1992. 09. 23-án) délután 3–5 óráig. Az öreg barátod: Simon Jenő.

A TELEVÍZIÓ ÉS A RÁDIÓ MŰSORA

1

KERAVILL

6.00 A reggel **8.05** A Financial Times **8.35–12.05** **Napközi** **17.00** Délutáni egyenleg **17.10** **Megveszem ezt a nőt** **17.40** Mini clipmix **17.50** Pénzvilág **18.00** Kalendárium 1992 **18.45** Katolikus krónika **19.15** Bűvös hatos **19.40** Esti mese **20.00** Híradó **20.30** Telesport **20.45** **Caligula helytartója** **22.40** Szabófalvától San Franciscóig **23.30** Késő esti híradó

2

6.00 **Nap Tv** **15.00** Parlamenti napló **17.10** Magyarországi néptáncok **17.25** Dominó **17.45** Regionális híradó **18.00** **Híradó** **18.20** Gyerekeknek **18.45** Hatoslottó-sorsolás **19.00** Matt tizenhárom lépésben **19.30** **Dorottya** **20.45** Stúdió '92 **21.40** Telesport **22.00** Esti egyenleg **22.30** Napzárta

SAT 1

9.30 Enterprise űrhajó **12.45** Tévétőzsde **13.35** **Kalifornia napja alatt** **15.05** Hotel **16.00** **McGyver** **18.15** Bingo **18.45** Híradó **20.15** Halló, Heinol **21.15** **Zöld fenyves**

PRO 7

9.20 Starsky és Hutch **10.20** **A kasztíliaiak** **13.30** A szívélyes ügynökn **14.35** Bízzál benne! **15.55** Kemény, de szívélyes **16.45** **Rajzfilmshow** **19.00** San Francisco utcáin **20.15** **Dr. Phibes rémisztő kabinetje** **22.15** Sisakot fel – nadrágot le!

RTL

8.50 Owen Marshall **11.00** **Viva** **13.20** A kaliforniai klán **14.15** A springfieldi történet **15.00** **A főnök** **17.00** Kockázatos **19.15** Vigyázat, robban! **20.15** **Gyilkosság telefonon** **21.50** **Életre, halálra** **24.00** Egy rém rendes család

Gundel a Gundel mellett. Gundel Jánost – a régi vendéglősfamília leszármazottját –, a herceghalmi Állattenyésztési és Takarmányozási Kutatóintézet jelenlegi igazgatóját javasolja a Fővárosi Állat- és Növénykert új igazgatójának a Fővárosi Közgyűlés kulturális bizottsága. Az igazgatói posztra már másodszor kiírt pályázatra 10-en jelentkeztek, s most a szakértői zsűri, majd a bizottság is úgy ítélte meg, hogy az 51 éves kandidátus a legalkalmasabb jelölt.

reggel

Holnap reggel 6.00 és 8.30 között a Tv 1-en ismét jelentkezik A reggel hazai és külföldi hírekkel, időjárásjelentéssel, sporttudósításokkal, közlekedési információkkal, mesével és sok zenével. A tervezett tartalomból: Mit csinál a Páneurópa mozgalom Tatán? – Séta a budapesti kulturális utcában – Újra napirenden a lakbérek ügye. A stúdió vendége: Batta Pál, a Lakásbérlők Egyesületének elnöke – Milyen vétséget követtek el a rocktüntetés résztvevői? – Reggeli mérleg – Start. Kulturális ajánló – Égre néző: Ma kezdődik a meteorológiai ősz – Egy új parfüm világbemutatója. Telefon: 176-7943.

Kedd reggel ismét Nap Tv a Tv 2 csatornáján hírekkel, vallási rovattal, kulturális magazinnal, sporttal és külföldi jelentésekkel. Tervezett témák: Nem a szociálpedagógus-képzésre – Csodaország – könyvország – Könyvsarok a közértben – Testőr: bemutató a Madáchban – Soroksári „válóper" – Amerika és Kelet-Európa – Tölgyessy Óbudán – Az MSZDP és a Szocintern – Ufók pedig vannak? – Budapesti Őszi Fesztivál – Picasso- és Chagall-képek Szentendrén. Telefon: 272-8811, 272-8812.

FALUTÉVÉ

Kedd reggel ismét Falutévé 5.45-kor a Tv 1-en. A műsorból: Népi csíziók, lapszemle, faluhírek, agrárújdonságok vállalkozó gazdáknak, iparosoknak, kereskedőknek, orvosoknak, pedagógusoknak, civileknek és egyenruhásoknak – a vidéki Ma-

Az Ausztria lottó nyerőszámai:

3, 12, 13, 18, 20, 40;

a pótszám: 7;

jokerszám: 690 622

A Szerencsejáték Rt. tájékoztatása szerint a lottónyeremények – a jövedelemadó levonása után – a következők: 5 találatos szelvény nem volt, a 4 találatosokra egyenként (43 darab) 314 219 forintot; a 3 találatosokra (5563) 2024; a 2 találatosokra (154 939 darab) 87 forintot fizetnek. A következő hétre átvitt 5 találatos nettó nyereményösszeg 16 988 876 forint.

A Magyarország-ház, a korábbi Magyar Kulturális Központ többhetes szünet után felújítva, két kiállítással ismét várja a látogatókat Berlinben.

BRIDGE

A Rádió Bridge állandó műsorai: 00.00–24.00-ig Zene, hírek információk – 06.00–21.30-ig Traffipax-információk óránként – 05.00–22.00-ig Voa news every hour on the hour (angol nyelvű hírek minden egész órakor). Ultrarövidhullám 102,1 MHz, Budapest vételkörzetében. Telefonszám: 201-0298. Szeptember 21., hétfő: 7.30 Hírmagazin – 09.00–10.00-ig Forintos percek (gazdasági magazin) – 10.45–10.51-ig Apró. Az Expressz és a Rádió Bridge közös hirdetési műsora – 14.45–14.51-ig Apró. Az Expressz és a Rádió Bridge közös hirdetési műsora – 15.00–16.00-ig „Berendező" – játék a Bauplan Kft.-vel 16.00–17.00-ig Slágerlistákról – 17.30 Hírmagazin – 18.00–18.30-ig Kukker (színház, mozi, sport) – 18.45–18.51-ig Apró. Az Expressz és a Rádió Bridge közös hirdetési műsora – 21.30 Hírmagazin – 22.10–23.00-ig Szegő András műsora – 23.20–24-00-ig Willis Conover dzsesszműsora – 24.00–05.00-ig **Kvakvarak Gréczy Zsolttal.**

Székely népfőiskola nyílt a Reménység szigetén

Bentlakásos népfőiskola nyílt szombaton Budapesten a Reménység szigetének elnevezett régi laktanyában az Örs vezér tér közelében. Az ökumenikus erdélyi gyülekezet szervezte féléves iskolában 50 székelyföldi hallgató kezdi meg angol nyelvi, mezőgazdasági, kulturális, szociális és kisebbségpolitikai tanulmányait – mondta el az *MTI*-nek szombaton *Németh* Géza, a gyülekezet lelkipásztora. Az iskola megnyitóján részt vett *Jeszenszky* Géza külügyminiszter. A megnyitó istentiszteletet Németh Géza tartotta.

A telefondoktor a szeptember 21-étől 27-éig terjedő héten a gyermekkori és serdülőkori sportolásról ad tanácsot a szülőknek és az érdekelteknek.

Lezuhant és kigyulladt a Szombathelyi Repülőklub egymotoros, Z–142 típusú sportrepülőgépe Szombathely környékén, szombaton. A gyakorlórepülést végző gép balesetének két halálos áldozata van.

A Játékszín igazgatósága tájékoztatja a nagyközönséget, hogy a jegypénztár és a szervezés megkezdte az 1992. október havi jegyek árusítását. A jegypénztár mindennap 13–19 óra között, a szervezés délután 14–18 óra között tart nyitva. A jegypénztár telefonszáma: 112-0430, a szervezési iroda telefonszáma: 132-1721, címe: Budapest VI., Jókai u. 23

Rádió 11

A Rádió 11 mindennap az FM 71,63 MHz-es ultrarövidhullámon jelentkezik. Hétfő: 14.00 Hangoljon ránk! – zenés, információs műsor – 15.00 Szűkebb pátriánk – XI. kerületi közéleti és szolgáltató rovat – 16.00 Voa – az Amerika Hangja zenés műsora – 17.00–19.00 Magazin – benne: Gazdasági híradó, Heti patika, Sportpercek, Vendégség – 19.00–20.00 Bazár – szórakoztató összeállítás játékkal, a Verkliben napjaink slágerei Kállai Lajos szerkesztésében. Telefon: 183-1574.

A
Magyar Nemzet
A PRIVÁTEXPÓ-n
várjuk tisztelt olvasóinkat
a BNV D pavilon
L/2 standján

A színházak hétfői műsora

Nemzeti Színház: Tornyot választok (zártkörű ea., 7) – ***Katona József Színház:*** Platonov (7) – ***Madách Kamara:*** Hoppárézimi (7) – ***Fővárosi Operettszínház:*** Őrült nők ketrece (7) – ***Arizona-Rock Színház:*** Evita (7) – ***Radnóti Színház:*** Bertha és Axel (7) – ***Arany János Színház:*** Ágacska (du. 3)

JÁTÉK A CALYPSO RÁDIÓBAN! MINDEN KEDDEN 15.45-KOR!
Calypso rádió 87
ÉPTEK HÁZÉPÍTŐK BOLTJA
BUDAPEST XIII., VÁCI ÚT 32.
TELEFON: 140-3750

Páskándi Géza a magyar dráma napján

„Ugyanaz – valahol – mindig aktuális...”

Páskándi Gézával, a kortárs magyar irodalom talán legsokoldalúbb alkotójával Tornyot választok című drámája első összeolvasópróbája után a Nemzeti Színház Gobbi Hilda Klubjában beszélgetünk a magyar dráma napja alkalmából színházról, hagyományról és modernségről, groteszkről és emelkedettségről, drámairói pályája tanulságairól. Beszélgetés közben ismerős színészek üdvözlik a szerzőt a szomszédos asztaloktól. Sinkovits Imre a dráma frissen felfedezett mélyrétegeiről vall futólag...

– Régi darabját vette elő a Nemzeti...

– Ez a *Tornyot választok* tulajdonképpen új darab, az első változatát Kolozsvárott mutatták be 1973-ban, később Békéscsabán, a *Magyar Televízióban* és Sepsiszentgyörgyön is. Itt Pesten aztán hamarosan átírtam, valóban önszántamból, tehát ezt a mostani változatot még senki nem láthatta.

A díszletet Makovecz Imre tervezte

– A gyulai várszínházi bemutatóhoz képest milyen fontosabb változások lesznek a Nemzeti előadásában?

– Sinkovits Imre játssza *Dobi* tiszteletest, az új, nagyon markáns díszletet pedig *Makovecz* Imre tervezte.

– Nem bántja, hogy nem vadonatúj drámáit veszik elő a színházak?

– Az *Augustus katonái* vagy *A megszámláltatás* címűt, amit a *Kortárs* júniusi számában olvashattak, még nem ismerték a Nemzetiben, amikor a *Tornyot választok* már műsorra került. Megtisztel, hogy a Nemzetiben bemutatnak, jóllehet *A szélmalom lakói* című darabomat játszották, még a nyolcvanas években, nagyon szép sikerrel, de fájdalom, levették a műsorról, pedig sok előadás volt még benne, ezt a színészek mondták, meg a szervezők is...

– Páskándi Géza valósággal berobbant a magyar színházi életbe a hetvenes évek elején...

– Még Erdélyben éltem, amikor a 71-72-es évadban a *Vígben*, pontosabban a *Pesti Színház* tűzte műsorra és játszotta a *Vendégséget* Várkonyi Zoltán – szerintem és mások szerint – hál'istennek – nem aktuális. De a szerencsétlen afrikaiak között, ha ott épp színházat csinálnának és színházba járnának, akkor a téma nagyon is időszerű lenne. Tehát ugyanaz a dolog ugyanabban vagy más korban valahol a glóbuszon mindig aktuális. És persze a történelmi dráma mellett szól, hogy letisztult dolgokat tálal az emberek elé, ha úgy tetszik, bizonyos tanulságok levonására sarkall.

– Tudja, én hat évet ültem 56 után, 57-től 63-ig a Bolyai Egyetem 56-os diákügyeiért. Kiszabadulásom után nem túl sokkal úgy éreztem, hogy újra rám akarják tenni a nyerget, ugyanis a román központi sajtóban egymás után jelentek meg a kritikák, hogy nyugati áramlatokhoz kapcsolódom... *A rejtekhely* című darabom kapcsán például megírták, hogy a „burzsoá filozófia” nézeteit tükrözi, hogy a forradalmat *„mint olyat”* általában inkább elítélendőnek vallom, hogy vonzódom az abszurdhoz, az egzisztencializmushoz és a többi. Szóval akkor azt mondtam szűkebb baráti körben, ma is jól emlékszem rá, hogy engem főbe lőni lehet, de megint becsukni nem. És akkor elhatároztam, hogy át fogok települni. A szó szoros értelmében politikai menekült voltam... Barátaim és a velem rokonszenvezők segítettek.

– Viszonylag gyorsan sikerült beilleszkednie a hazai irodalmi, színházi életbe.

– Már eléggé ismertek, legalábbis a szakmai körök, barátaim révén is, akik olvasták a romániai magyar folyóiratokat. A *Vendégség* és a *Tornyot választok* első változata is a *Korunk*ban jelent meg. Akkoriban az *Utunk* mellett a *Korunk* volt a szellemi nyitás egyik legfontosabb orgánuma. A *Vendégség*et először a *Nemzeti* akarta bemutatni, de túlságosan nehéz szerző hírébe hoztak, olyan értelemben, hogy nem engedek húzni a darabjaimból, ami csak részint volt igaz. Aztán ráharapott a Víg. De már előtte bemutatták Békéscsabán, sőt még előtte Veszprémben a *Felolvasó Színpad*on, közvetlenül a megjelenés után. Erdélyben a *Vendégség*et színház sohasem játszotta, csak színvonalas amatőrök. A *Tornyot választok*-ot igen. Például *Harag* György nagyszerű rendezésében is.

– Hány dráma követte a Vendégséget? Volt idő, amikor Páskándi Géza szemére vetették, hogy későbbi darabjai kevésbé kiérleltek, mint az Erdélyben íródottak...

– Fontos, mármint számomra fontos drámát talán tízet írtam. Ebből legalább hatot itt. De tudja, hogy van az: sokak számára mindig az első a legemlékezetesebb. Meg aztán így felel meg bizonyos érdekeknek. Összesen több mint húsz darab „van a rovásomon”. S körülbelül negyven bemutató...: Külföldi is.

Artner Margit rajza

– Hogy jutott eszébe, hogy az Árpád-házi királyokkal foglalkozzon? Miféle drámai té-

végén, a hetvenes évek elején – amikor nem egészen jó szándékkal, sőt abban a sanda reményben tették fel ugyanezt a kérdést, hátha rám süthetik, hogy úgymond „nacionalista” vagyok – már elmondtam, hogy a történelem mindig aktuális, hiszen mindig történelmet élünk, legfeljebb nem tudunk róla, illetve nem tudatosítjuk magunkban. Ha írok egy darabot, mondjuk, az éhségről, valami történelemszámba menő, nagy, fizikai éhségről, nagy elnyomó birodalom ural. A testvérharctéma ugyanis mindig időszerű ott, ahol a birodalmi külső erők a testvérharcon keresztül fogják, osztják meg az embereket. A Kálmán-dráma után elhatároztam, hogy az erdélyi, fejedelmi triptichon párdarabjaként Árpád-házi-triptichont, trilógiát írok.

– Fejedelmi triptichonnak a püspökdrámákat nevezi?

– Igen, nem a király-, hanem a püspökdrámákat. Ugyanis főhőseik, *Dávid* Ferenc, *Apáczai* és *Péchi* Simon a vallásháborúk korában éltek, amikor a püspökök általában nagy szerepet kaptak. A darabok központi kérdése a hit, a meggyőződés, illetve ezeknek szabadsága, ami ugyancsak aktuális volt a közelmúltban, de talán még ma is az... Visszatérve az Árpád-házi-darabokra... Kálmán után jött a *Vak Béla király*, végül szeretett, szűkebb pátriám felkérésére a *Szent László-dráma*. (*Páskándi Géza az odaáti Szatmár megye részben született, a felkérés Szabolcs-Szatmár-Bereg megye önkormányzatától érkezett.*)

Katona, Csokonai, Molnár Ferenc

– Tulajdonképpen egész munkásságával cáfolja, hogy a magyar dráma nagy bajban van. Hogy látja a sokat emlegetett válságot?

– Saját válságdiagnózisomat mondom, mások helyett nem beszélhetek. Régi igazság, hogy a tragédia és a súlyos dráma nagy pillanatai akkor jelentkeznek, amikor a társadalom valamiképpen „egy rugóra jár”, nagyon hasonlóan érez, mert a külső fenyegetettség, a katasztrófa összefogta őket, akkor tudnak egyértelműen lelkesedni a súlyos tragédiákért. Ilyenkor az egész társadalom „részt vesz” a drámában. A katarzist ugyanis megtetézi az élet valóságos, átélt katarzisa. Minden más eklektikus korban a súlyos dráma helyére a vígjáték, a groteszk lép. A történelmi dráma olyan szempontból kivétel, és tán az egyetlen kivétel, hogy állandóan van társadalmi többletfunkciója, hiszen az emberek – legalábbis a normális emberek – mindig szeretnek emlékezni arra, hogy elődeik miképp csinálták a dolgokat. A történelmi dráma

– Természetesen *Katona*, *Madách*, valamint *Csokonai*, *Karinthy*, *Tamási* mint groteszk szerzők. A nagyon színvonalas mulattató műfajban pedig Molnár Ferenc. A régi világirodalomból – mindenki tanítója, Shakespeare.

– A kortárs világirodalomból kit szeret?

– Az abszurd szerzőket nagyon. Meggyőződésem, hogy ameddig képtelenségek lesznek a világban, az abszurd is élni fog. Korai verseimből is kiderül, hogy mindig fogékony voltam a képtelenségek és a groteszk iránt. Első mestereim tehát a magyar költők és a tréfás folklór...

– Dürrenmatt, akivel többen rokonították?

– Később ismertem meg, mint az abszurdokat. Ha hatott rám, az inkább öntudatlan. *Camus*-től, *Ionescótól* és *Beckett*-től viszont tudatosan tanultam... Az más, hogy mivé alakítottam a dolgokat, új variánsokat létrehozva...

– Térjünk vissza legutolsó darabjához, az Augustus katonáihoz, amelyben a betlehemi összeírás kapcsán mond el mai korunknak megszívlelendő gondolatokat.

– Arról szól ez a darab, hogy bármilyen nehéz, *meg kell bocsátani*. Most készülő életrajzomban, a *Begyűjtött vallomások*-ban is leírtam, hogy hatvanháromban, amikor kijöttem a börtönből, rövidesen írtam, majd megjelentettem egy-két verset, amely erről szól. *„Ha nem én, ti teszitek meg helyettem ugyanazt...”*, mondtam okkal-joggal, jóhiszeműen. Ezt a jóhiszeműséget meg akarom őrizni magamban, mert ha nem őrzöm meg, magányos és idegen leszek.

– Utolsó kérdés. Időszerű-e ebben a magát nemzetek fölöttinek mondó, posztmodern korban a magyar dráma napját ünnepelni?

– Ezt a posztmodern kort én mindig is manierista időnek mondtam, mert tele van kétellyel és iróniával. Az a bizonyos Ady-féle „Minden egész eltörött”, a diaszporizálódás jellemzi. Ebben a korban különleges szerepe van a történelmi, a nemzeti drámának, mert míg más időszakokban minden arra vall a nemzet élete és hangsúlyozom, *lelki egyensúlya* szempontjából, hogy a dolgok rendjén vannak, *most e korban* erről nincs szó, így hát elengedhetetlen, hogy az emberek emlékezzenek, honnan jöttünk, hányféle etnikumból

POPPER ZSIGMOND
ácsüzlete és épitési vállalata
BUDAPESTEN.
Iroda: V., Lipót-körut 15. Telep: Dráva-u. 12.

Elvállal minden e szakmába vágó ácsmunkákat, épületek tervezését és kivitelét, — ugyszintén becsléseket és expertiseket.
Telefon 44—73. **Telefon 44—73.**

műtörténeti és kulturintézménye lesz az országnak. Ily előzmények után e héten meg is kezdték Aigner Sándor műépitész főfelügyelete, Sohó Jenő selmeci főiskolai tanár, főbányatanácsos és Dobrovits Mihály városi mérnök felügyelete alatt az épitkezési munkálatokat.

Villamos erőmüvi telep Nagyváradon. Gróf Korniss Károly Nagyvárad város tanácsához beadványt intézett, mely szerint a Jádpatak vizerejének kihasználására nagyszabásu vizművel kapcsolatos villamos központot létesitene, mely Nagyvárad és környéke világitási és erőátviteli áramszükségletét fedezné. A vizművi és magasépitési terveket, valamint az elektromos és gépészeti terveket már el is készitették. A tervek szerint a Jád vizerejének kihasználása kereken 170 méter eséssel és megfelelő viztároló medencével fog történni és a telep oly méretekben épülne, hogy az a Jád évi vizhozamának megfelelő teljes kilowattórateljesitményt, azaz kereken 8 millió kilowattórát a nagyváradi és a Nagyvárad környéki fogyasztóknak rendelkezésére bocsáthassa és 4000 kilowatt maximalis terhelésig a fogyasztók szükségleteit elláthassa.

Pápa varos csatornázása. Pápa város képviselőtestülete a város csatornázását határozta el. A csatornázási tervek felülvizsgálatára meghivást intézett dr. Forbáth Imre budapesti müegyetemi magántanárhoz, ki szakvéleményének előterjesztése végett a meghivásnak eleget tett.

S.-A.-Ujhely város beruházásai. A mult heti városi közgyülés elé a pénzügyi bizottság azt a javaslatot terjesztette elő, hogy határozza el a közgyülés három millió korona kölcsön fölvételét, a melyből uj városi szinházat, uj városházát, gőzfürdőt, polgári fiuiskolát és szegényházat épitenének. A pénzügyi bizottság pártolta a 3.000 000 kölcsön fölvételének tervét, a képviselőtestület azonban ugy határozott, hogy a legégetőbb szükségletekre, ugymint a vizvezeték kibővitésére, csatornázásra, polgári fiuiskola és szegényház épitésére egy millió kor. kölcsönt vesz föl, a város többi szükséglete és a megvalósitásra szükséges költségek kérdésének tanulmányozására pedig bizottságot küld ki a mely záros határidőn belül részletes tervet köteles a képviselőtestület elé terjeszteni.

Partburkolat létesitése Temesvaron. Temesvár város tanácsa julius 21-én árlejtést tartott az épülő vizerőmüvel kapcsolatosan létesitendő 18 000 négyszögméter partburkolat létesitésére. A 180.000 koronával előirányzott munkára a következők pályáztak: Szirmai és tsa (Arad), Kövér Károly (Budapest), Magyar keramiai gyár r.-t. (Budapest), Goldstein Fülöp (Temesvár), Melocco Péter-féle r.-t (Budapest), Arnoul Károly és Merbl Arnold (Temesvár). Az ajánlatokat javaslattétel végett kiadták a városi mérnöki hivatalnak.

Postapalota épités Szekszárdon. A kereskedelemügyi ministerium részéről Benedicty József müszaki tanácsos Szekszárdon járt az épitendő postapalota helyéül szükséges teleknek kijelölése végett. E célra jelenleg két telek áll rendelkezésre, melyek közül választanak.

Iskola és tanitói lakás épitése Soroksáron. Soroksár község elöljárósága a községhez tartozó Ujpéteri pusztán emelendő állami elemi népiskola és tanitói lakás épitésére julius 20-án árlejtést tartott. Ajánlatot tettek: Bertsch Péter, Stark Pál, Hertl és Bogenfürst soroksári és Szalai János ujpesti vállalkozók. A község egyik ajánlatot sem fogadta el, hanem augusztus 3-ik napjára ujabbi árlejtést tüzött ki.

Postaépület épitése Szatmárnémetiben. A Szatmárnémetiben emelendő posta- és távirda hivatali épület épitésére a polgármesteri hivatalban julius 22-én tartott árlejtésen három szatmári cég pályázott és pedig: Fogarassy Sándor 102466 k. 69 f., Gál és Révi 120000 k., Vajnay Lajos és tsa 120183 k. 49 fillérrel az előirányzott 106829 kor. 87 fillérrel szemben. Fogarassy Sándor ajánlatát jóváhagyás végett felsőbb helyre terjesztették.

Felsőipariskola épités Szegeden. A Szegeden épitendő felsőipariskola épületének terveit Torday Imre igazgató elkészitette Az épitkezés egy millió koronába kerül. A város eddig 800.000 koronát szavazott meg a költségekre. Az intézet körülbelül 92—95 helyiségre van tervezve, a melybe az összes tantermek, igazgatói és tanári szobák, mühelyek, muzeumok, könyvtárak, szertárak, valamint az igazgatói és szolgai lakások is beleértendők. A felsőipariskolát a jövő év tavaszán fogják felépiteni.

Utépités Békésvármegyében. A nagybajom—füzesgyarmati transverzalis müut kiépitését a Kissebesi gránitkőbányák r.-t. budapesti cég nyerte el 165 000 kor. vállalati összeg mellett. A 12 kilométer hosszu kőut a beruházási hitel terhére épül és az épitési költségekből 79 ezer korona Békés vármegyét, 86 ezer korona pedig Bihar vármegyét terheli.

Hidépités Békésvármegyében. A kereskedelemügyi minister a szeghalmi Sebes-Kőrös hid épitésénél a vasfelszerkezeti munka kivitelével a Danubius gyárat, az alépitményi munkák kivitelével Kálmán Miklós kisujszállási vállalkozót bizta meg a megtartott árlejtés alapján.

Földmives iskola épitése Nagykállóban A földmivelésügyi minister Szabolcsvármegye közönségéhez intézett leiratában arról értesitette a törvényhatóságot, hogy Nagykálló környékén földmives iskolát szándékozik létesiteni. Az iskola céljaira 200—300 kat. hold területre lesz szükség, melyet az állam, ha a község azt megszerzi, bérbe venne. A birtokon levő épületek átalakitását, vagy az esetleg szükséges uj épületek emelésének költségeit az állam fogja viselni.

Lakóépület épitése Herkulesfürdő állomáson. A m. kir. államvasutak szegedi üzletvezetősége árlejtést hirdet Herkulesfürdő állomáson emelendő lakóépület épitésére. Pályázati határidő augusztus 13-ik napjának déli 12 órája.

A szegedi varosi-fürdő átalakitása. Szeged szab. kir. város tulajdonát képező városi-fürdő női osztályának átalakitására a városi tanács által julius 25 én másodizben tartott árlejtésen egyedül Ligeti Béla épitész pályázott 13592 kor. 66 fillérrel. Az ajánlatot jóváhagyás végett a közgyülés elé terjesztik.

Villamos telep épitése Szelistyén. Szelistyei villamossági r.-t. cég alatt Szelistyén villamossági vállalat van alakulóban 75.000 kor. alaptőkével, a község villamos világitásának ellátására. Az alapitók élén Hertia Konstantin, a szelistyei takarékpénztár r.-t. cégvezetője áll.

A zombori szinház átalakitása. Zombor város törvényhatósága elhatározta, hogy a városi szinházat átalakittatja és a szükséges költséget megszavazta Utasitotta a tanácsot, hogy az átalakitási munkák bevégeztéig megfelelő ideiglenes szinház helyiségekről gondoskodjék s mig megfelelő helyiséget nem talál, addig a szinházban csak az elkerülhetetlenül szükséges átalakitásokat foganatositassa.

Versenypalya épités Szegeden. A Szegedi Gazdasági Egyesület elhatározta, hogy állandó jellegü lóversenypályát és tribünt épittet. A tribün négy részből fog állani és 2140 ülőhelyre és 7000 állóhelyre van tervezve. A versenytribün épitésének költsége 19000 koronára fog rugni. A város tanácsa a versenypálya helyéül átengedte a vágóhiddal szemben levő területet.

Vizvezeték és csatornázás a kassai alapitványi közkórházban. A kassai alapitványi közkórház épületeiben vizvezetéki és csatornázási munkálatok váltak szükségessé. E munkálatoknak kivitelére a közkórház igazgatósága Ifj. Kitzbichler Ulrik és tsa kassai cégnek adott megbizást 8686 k. 57 f. vállalati árban.

A nagyváradi általános csatornázás terveit és költségvetését a belügyminister jóváhagyta. Az egész munka 3.400.000 koronába kerül és öt év alatt szakaszonként készül el.

Utépités Tolnavarmegyében. A kereskedelemügyi minister a paks—nagydorogi th. közut 0—12 993 km szakaszának kiépitésével Roheim Károly és fiai budapesti céget bizta meg 153 524 kor. vállalati összeg mellett.

Vizvezeték épités Homoródszentmártonban. Homoródszentmárton község elöljárósága vizvezetéket fog épittetni A földmivelésügyi minister a költségekhez hozzájárulásképen 10.600 kor. államsegélyt biztositott.

Árvaház epités Kolozsvárott. A Máv. kolozsvári üzletvezetősége a vasuti alkalmazottak árvái számára árvaház épitését tervezi és annak helyéül a Honvéd-utcai kincstári telket jelölte ki. Az üzletvezetőség az árvaház épitését intéző bizottsággal egyetértve felterjesztést intéz a kereskedelemügyi ministeriumhoz a szóban forgó teleknek ingyenes átengedése iránt.

Artézi kut furása Egerben. Eger város tanácsa elhatározta, hogy artézi kutat furat. A kut helyéül a Kossuth-térnek a városháza homlokzata felé eső részét jelöli a tanács és amennyiben a kút ott bőséges vizet fog szolgáltatni, akkor a vizet a Kossuth tér másik oldalára is elvezetik és ott szőkőkutat létesitenek.

A makói vágóhid kibővitése. Rákossy Gyula rendőrkapitány előterjesztést tett Makó város tanácsának a vágóhid kibővitése és állatorvosi lak épitése iránt. A képviselőtestület legközelebbi ülésén tárgyalja az inditványt.

Községház épités Naszódon. Naszód nagyközség elöljárósága emeletes községház épitésére julius 21-én árlejtést tartott, melynek alapján az épitkezés kivitelével Besván Pál besztercei épitőmestert bizta meg, aki az épitést az előirányzott 106058 k. 01 fillérrel szemben 106000 k.-ért vállalta el. Vállalatnyertesen kivül Kramer Károly R. besztercei épitőmester pályázott 3% felülfizetéssel.

Villamos- és erőmüvi berendezések a kolozsvári iparmuzeumban. A kolozsvári I. Ferenc József iparmuzeum két tantermében létesitendő villamos- és erőmüvi berendezések munkálataira Altenstein és Brant budapesti mérnökök kaptak megbizást 3683 korona árban.

Erdei épületek javitása Szegeden. Szeged város tanácsa e hó 22-én másodizben tartott árlejtést az erdei épületek javitásának 1231 koronával előirányzott munkálataira Ketten pályáztak és pedig: Rózsa Pál 10% felülfizetéssel, Rácz Péter az előirányzott költséggel. A tanács az utóbbi ajánlatot terjeszti elfogadás végett a közgyülés elé.

A Klári kitérőn létesitendő magasépitkezések kivitelére Robelly Aladár szegedi épitész kapott megbizást 60 496 kor. 77 fill. vállalati összeg mellett.

Aszfaltozás Szegeden. Szeged város tanácsa elhatározta, hogy a Berzsenyi-utca gyalogjáróit aszfalttal láttatja el. Az aszfaltozásra 1660 kor. van előirányzatba véve.

A miskolci polgári fiu- és leányiskola átalakitása. A miskolci állami polgári fiu- és leányiskolát Sárkány Ervin Ottó vallásminister

Amerikai és saját rendszerü JÉGHÁZAK és HÜTŐK
tervezését, valamint azok épitését vidéken is elvállalja e téren egyedüli specialista
SORG ANTAL KŐMŰVES MESTER ÉS ÉPITÉSI VÁLLALKOZÓ **BUDAPEST** X., KŐBÁNYA GERGELY UTCA 8.
A Kőbányai sörgyárak, jégházak és hütőberendezések készitője.

Védjegy ASBEST-PADLÓ Védjegy
Krumholz-féle Asbestpadlókészitő vállalat
Schönfeld és Balla
Budapest, VII., Hungária-körut 157.
Telefon 58—54.

A jelenkor legmodernebb és legjobb padlója!
Elegáns, teljesen hézagmentes, melegtartó, tüz és viz behatása ellen érzéketlen, gombamentes, rendkivül tartós, könnyen tisztitható, fényesithető és beereszthető mint a tölgyfapadló
Hézagmentessége folytán teljesen baktériummentes és azért

gyermekszobák, kórházak, klinikák, iskolák padlójának burkolására különösen ajánlatos; a fapadlózatok hézagai a leghathatósabb terjesztői a különféle fertőző betegségeknek, mint a diphteritisnek, vörhenynek, tuberkulósisnak stb.
Régi kikopott fapadlók asbestburkolattal átvonva teljesen uj és elegáns és hygienikus padlókká lesznek.
Ugyszintén az asbestpadló a legalkalmasabb padlóburkolat üzletekben, gyárakban és minden más nyilvános helyiségekben.
Olcsóság és kiváló tulajdonságai miatt máris nagy elterjedtségnek örvend.
Prospektusokkal, mintákkal, készitett munkák jegyzékével és árjegyzékkel kivánatra szolgálunk.

épitész tervei szerint átalakitják. Az átalakitásra Rothauser Lajos és József budapesti épitőmesterek kaptak megbizást, kik a munkálatokat 91000 k.-ért vállalták el.

Utépites Bács-Bodrog vármegyében. Az apatin—gombosi th. közut 4·454 – 14·200 km. szakaszának kiépitésére az alispáni hivatalban Zomborban julius 21-én tartott árlejtésen négy cég pályázott és pedig: Roheim Károly és fiai (Zombor) 122.984 kor. 40 fill., Blau Rezső (Mohács) 132.170 kor. 38 fill., Frank és tsa (Eszék) 113.490 kor. 56 fill., Krausz Lipót és Weisz Sámuel (Siklós) 123.217 kor. 90 fillérrel. Döntés végett felsőbb helyre terjesztették Roheim Károly és fiai zombori és Frank és tsa eszéki cégek ajánlatát.

A szabadkai városház épitésére beérkezett ajánlatok közül a város tanácsa Nagy Ferenc és Kladek Lukács szabadkai épitőmesterek jánlatát terjeszti elfogadás végett a legközelebbi a özgyülés elé.

Templom helyreállitás Vágszereden. Vágszered város tanácsa, mint a rózsavölgyi plébánia kegyurasága a rózsavölgyi templomot helyreállittatja. A helyreállitási munkák költségei 8000 koronára rugnak.

Artézi kut furása Makón. Makó város közgyülése a Hosszu és Paradicsom-utcák keresztezésénél létesitendő artézi kut furásával Orbán Mihály ottani kutfurómestert bizta meg.

Fővárosi hirek.

Kinevezés. A kereskedelemügyi minister ifj. Bognár János ácsmestert a kőmüves, kőfaragó és ácsmesteri képzettség megvizsgálására Veszprémben szervezett bizottság tagjává nevezte ki.

A Magyar Épitőanyag Termelők Országos Szövetsége alapszabályait a kereskedelemügyi minister jóváhagyta és a szövetség az általános tagfelvételt megnyitotta. A szövetség rendes tagjai csupán épitőanyagtermelők lehetnek; mint: tégla-, cserép- és agyagárugyárosok, mész-, cement- és gipszárugyárosok, kő-, kavics- és homokbányatulajdonosok stb. A szövetség a f. év március végén alakult 300 taggal. Irodája Budapest, VI., Váci körut 31. sz. a. van.

Vizmérők szallitása. A fővárosi vizmüvekhez szükséges 3000 db. vizmérőnek szállitásával a tanács Kunz E. gyárost bizta meg.

Diófapalló szállitás. A máv. igazgatósága a mühelyek részére szükséges 60 köbm. diófapalló szállitását két cég között osztotta meg és pedig megbizást kapott Engel Adolf és fiai pécsi cég 20 köbm. palló szállitására 140 kor. és Kitscheér Sámuel budapesti cég 40 kbm. palló szállitására 142 k. köbméterenkénti egységár mellett.

Kulcsok szállitása. A máv. igazgatósága az acélsinekhez való tyrefondok számára szükséges hüvelyes kulcsok szállitására a Miklóssy-féle pelsőci acélgyárnak adott megbizást és pedig a 42·8 kg.-os kulcsok szállitására 6 20 kor., a 34·5 kg. os kulcsok szállitására 5·80 kor. darabonkénti egységár mellett.

Üzem áthelyezés. Kratochvill Ágoston a 10 év óta fennálló mű- és cimtábla öntődéjét tetemesen megnagyobbitva és a legmodernebb special-gépekkel felszerelve augusztus elsejével VII. ker. Cserhát-utca 22. sz. alá helyezi át.

Ajánlható cégek:

GUTTMANN BENEDEK
papir áruháza
Budapest, IV., Muzeum-körut 3.
— a „Királyi József Müegyetem" átellenében. —
Speciális üzlet épitészeti-, mérnöki-, műszaki- és vasutépitészeti nyomtatványokban.
Állandó nagy raktár rajz-, kender- és vászonra huzott rajzpapirokban, ugyszintén másoló-, fénymásoló-papir és másoló-vásznakban. Rajzeszközök gyári főraktára, valódi swájci, valamint eredeti Richter és Riefler leghiresebb gyártmányokban.
Árjegyzéket kivánatra ingyen és bérmentve.

Dipol Cesare
Mozaik, Terazzo és Beton burkolási vállalata.
Budapest, VI., Vörösmarty-utca 49.

LIFT A SCHLICK-FÉLE FELVONÓK ZAJTALANUL, RÁZKODÁS MENTESEN ÉS BIZTONSÁGGAL MÜKÖDNEK.
ISTÁLLÓ BERENDEZÉSEK. KÖZUTI ÉS VASUTI ○○○ VASHIDAK. ○○○ IPARTELEPEK GÉPEZETI BERENDEZÉSE. ÉPITÉSI VASMUNKÁK. QUOILIN-FÉLE FÉM- ○○ TETŐFEDÉSEK. ○○
VASUTI KOCSIK: TEHER- ÉS SZEMÉLY SZÁLLITÁSRA. VILLAMOS VASUTI KOCSIK. GÖRPÁLYAKOCSIK.
Mindennemü épületbádogos munkák, tetőfedések vas-, horgany- és rézbádoggal, serpenyő- és hullámos lemezekkel.
Épitési féműntvények fém- és bronz-kandelaberek, lámpakarok, kutalakok, horgany és bronzdiszitmények és mütárgyak. **Müemlékek és szobrok.**
Állandó nagy raktárkészlet: **hengerelt vasgerendákból** vasuti sinek, bányasinek, mindenféle épitkezési vasnemüek.
SCHLICK-FÉLE VASÖNTÖDE és GÉPGYÁR
RÉSZVÉNY TÁRSASÁG
BUDAPEST,
GYÁR és IRODÁK: VI., VÁCI-UT 45.

SZOLNOKY ANTAL és TÁRSA
betonépitési vállalkozók
Budapest, VI., Nagymező-utca 41. szám.
Elvállalnak minden e szakmába vágó betonépitési munkálatokat. — Nevezetesen: Menyezeteket uj systhem szerint saját szabadalom; semmi vasgerenda nélkül, fesztávolság 66—7 méter. 35%-kal olcsóbb a vasgerenda menyezetnél, csatorna épitést, csömöszölést, legfinomabb terazzót, modern kivitelben. — Keramia burkolatokat, stb. beton munkálatokat a legolcsóbb kivitelben, tervek, statikai számitások és költségvetésekkel dijtalanul gyorsan szolgálok.

Telefon 54—98. Telefon 54—98
PASCHKA és TARSA
Budapest, X., Füzér-utca 35.
Acéllemez,- fa- és vászonredőnyök, napellenző-ernyők, lépcsőkovácsolt vasból, felülvilágitó ablakzáró készülékek, szinházi függönyök és kovácsoltvas tömegáruk gyára.

MUZSIK P. PÁL
képkeret és épület üveges vállalata.
Elvállal: mindennemü épület üveges munkálatokat; készit kép és tükör kereteket, valamint aranyozásokat minden stylben.
BUDAPEST, VIII., GYÖNGYTYUK-U. 6.

Irógép „Munkatárs"
E edeti amerikai azonnal látható irással.
Tiszta acél szerkezet | Gyönyörü szép irással | Az irógépek legolcsóbbja.
Teljes felszereléssel 300 korona Irógép kellékek nagy raktára.
Amerikai butorok minta raktára.
Tessék árjegyzéket kérni. KAUFMANN és TÁRSA BUDAPEST, V., Zoltán-utca 16. szám.

KORNFELD ÁRMIN
épület, diszmü bádogos és ércnyomó mühely
IRODA: KISPEST, BOCSKAI UTCA 5. SZ.
Gyártelepekhez szükséges bádogosmunkákban specialista. Vidéki megbizások árfelemelés nélkül elfogadtatnak.

Hat. eng. villanyfelszerelési vállalat. Telefon 101-52
GOMBOS HUGÓ
○○○○ BUDAPEST, EÖTVÖS-UTCA 46 SZ. ○○○○
Villamos müszerek, mótorok, szellőztetők és ivlámpák készitése és jókarban tartása.
Villamos csengők, órák, jelzőkészülékek, telefon és távirda müszerek készitése és javitása.
Nagybani raktár legjobb minőségü ivlámpaszenekben és 70% aramot megtakaritó Wolfram-izzólámpákban.

PIQUET K. és LAJOS
ÉPÜLET BÁDOGOS, LÉGSZESZ, VIZVEZETÉK, CSATORNÁZÁS, CLOSET, FÜRDŐK ÉS HÁZISÜRGÖNY BERENDEZÉSI VÁLLALAT
BUDAPEST, VIII., FECSKE-U. 18.
TELEFON: 68—99.

ALAPITTATOTT: 1885
PETERKA LAJOS
BUDAPEST SZÉKES FŐVÁROS ○ SZERZŐDTETETT TORONY-ÓRÁSA.
BUDAPEST, IV., VÁCI-UTCA 57. SZ.
TORONY-ÓRA BUDAPEST, ○○○○○○○
○ MŰHELY: IV., BÁSTYA-UTCA 22. SZ.
Elvállal minden e szakmába vágó torony-óra, laktanya-óra, kastély-óra készitését, valamint öreg órák javitását.
Vidéki megbizások pontosan és gyorsan teljesittetnek.

Tapétázásokat (épitészek és háztulajdonosok figyelmébe!) legjutányosabban készitek, kartelen kivül; Nagy raktár angol, francia és egyéb külföldi tapétákból. Spanyol falak bármely stylben készen kaphatók vagy megrendelhetők. Kivánatra mintákkal szivesen szolgál és házhoz is küld,
REHBERGER GÉZA
Vidéki megbizásokat gyorsan eszközlök.
BUDAPEST, VI., KER. PODMANICZKY-UTCA 35.

Benedikti Gáspár, fafaragó M.D.K.

neve, mint [G]asparus Benedicti Anno domini 1516, a hisszebeni, hatalmas, 24 táblás főoltár baloldali merev szárnyának belső felső részén, Krisztus megdicsőülését ábrázoló tábláján, késő középkori kurzív írással került elő, Johannes Plarho neve mellett. Maga ez oltár a Szepmüvészeti Muzeumba került. A nevek megfejtése sokáig vitatott volt, különösen a felső részen külön előfordulo „a n s" bevésés folytán. Szerző valószínűnek tartja, hogy a két név a fafaragókra vonatkozott.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország faszobrai

Akadémiai Kiadó, Bp.1967. 116-117. old.

M.D.K.

Jonas Benediktus, illusztrátor

Széchenyi György alapitólevele az esztergomi jezsuita residentiáról, kelt Pozsonyban. 1687. márc. 19.-én. Címlapja reneszánsz virágindával diszes. Jobb sarkában jelzet: "Jonas Benedicti f..." /Orsz Levéltár./ 145.o.65.jegyz.

Balogh Jolán: A Népmüvészet és a történeti stilusok 73.o.

Néprajzi Értesitő. A Néprajzi Múz. Évkönyve. XLIX, 1967. Bpest. Akad. Kiadó. 1967. Bp

megírva

Benedikti

nevű belgrádi vésnök
állítólag bécsi kereskedők
rendelésére 1848 előtt
magyar aranyak hamu-
sítására szolgáló bélye-
geket is készített. A gyula-
fehérvári pénzverdeben is dolgo-
zott egy ideig.

Gohl Ö., Numizmatikai
Közl. 1915. 19. l.

Benedick, Hans

Friedrich

nagyszebeni ötvös

XVII. z.

Ékszertálka Bethlen

Gábor mellképével.

Átm. 19.8 cm

özv. Salamon Gézáné

Anlajd.

Jul

Római hadsereg szervezete

V. 278.

Benedick Jaúos)

([Hanns] Friggs

Stoös

Nagyszeben 1632

Révai XXI. 668. l.

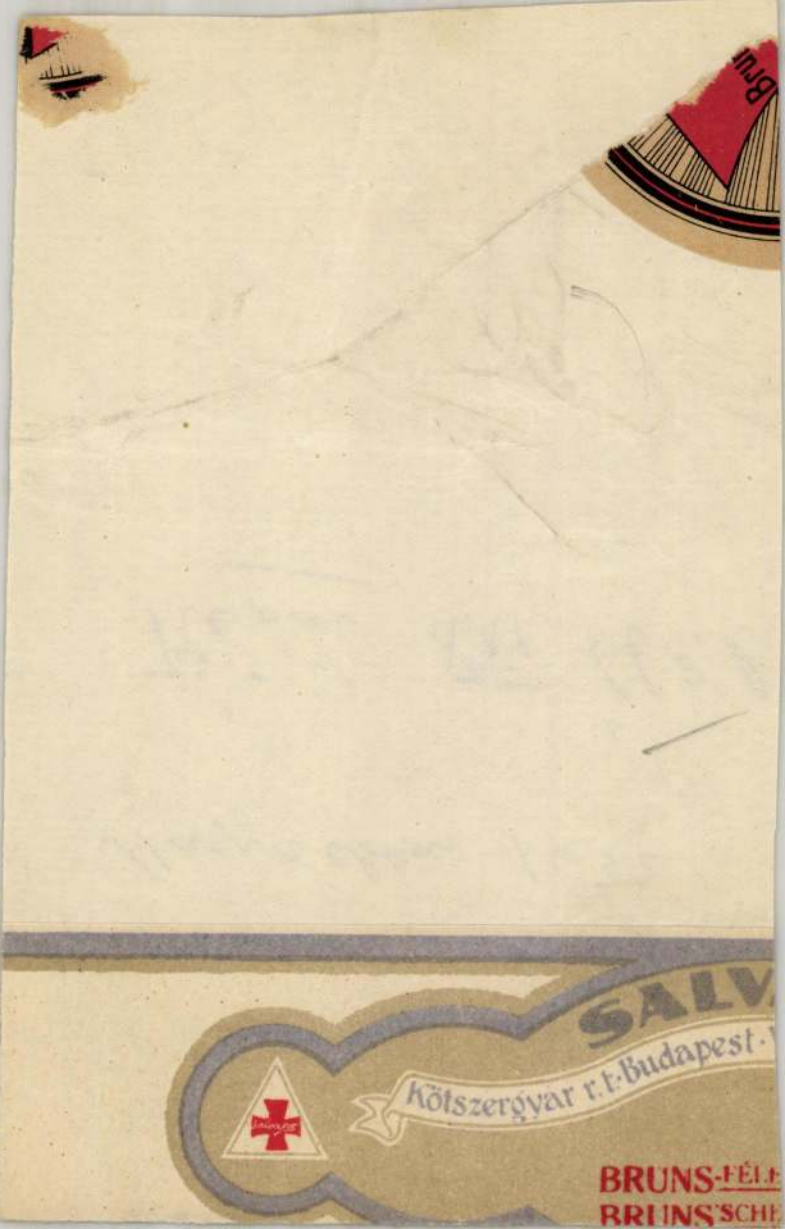
SALV
Kötszergyar r.t.-Budapest
BRUNS-FÉL
BRUNS'SCHE

Benedikt János Frigyes

(Hans Friedrich B.),

ötvös

L.

Szendrey-Szentiványi

17~~a~~2 l.

megirva

Benedick János Frigyes

ötv.

l.

Kőmagyötvi

1397. 7.

szám.

BUDAPEST
935 MÁR 23 15
N 5 V
D N

ékek Orsz. Bizottsága

Rákos n 10

Budapest

Állatkerti n 1

ben.

a.

Benedikt MDK

épitész, Baross u. 19.

Uj épitkezésre nyert engedélyt
Épitő Ipar 1911. jul.23.

MDK

Benedikt építész

Magánépitési eng. Bp. Vállalk. Közl. 1906. máj.2.
7.l.

MDK

Benedikt

Nagy és Benedikt terv. a Váci-u. 176.hrsz. a. négyemeletes házat.

Cikk: A magánépitési bizottságnak máj.2-an tartott ülésén új épitkezésre nyert engedélyt.

Epitő Ipar, 1910.máj.8-an. 19.sz. 204.l.

MDK

Benedikt Gyula építész

Magánép. eng. Bp. Épitő Ipar, 1910. okt.2. 304 l.

Diószegi V.

LAKODALOM SZÖVEGKÖNYVE

"Hivás a menyasszonyn

Dicsértessék a Jézus szent
Áldásával legyen ez a hajl
Melyet bőven ad rá a jóság
Ezt kívánja szivünk minder
A vőlegény urnak vagyok ér
Aki megbizást lelkemre köt
S általunk mátkáját kéreti
Legyen követének sikeres s
Amint megbeszélték a multk
A szent szertartás a jövő

BENEDIKT Huber Bronzöntő

KONRÁD Imre: Akik a szobrokat öntötték. =
Heti Budapest, II. évf. 33. sz. 1990. aug. 31.
16. p. ill.

(A budapesti szobor - bronzöntőmesterekről)
XIX.-XX.sz.

Benedikt János MDK

tervezte

Szászrégen közelében a II. világháboru alatt épült a mintegy 50 méter támaszközü rácsos főtartós fahidat.

~~c3/p/~~ 13.o.

Dr. Mihailich Győző: A XIX. és XX. századbeli magyar hidépités története. 1960 Bp.

Benedikt Hubert.

Az amatőrök kiállításán
szobrai szerepelnek.

(B.T.): A mai művészet és a közművelődés.
Népművelés, 1972. ... 4.

Benedikt Hubert
részt vett szobraival az amatőrök kiállításán (Mom.)

B.P.: A naiv művészet és a közművelődés

Népmüveles 1972/7 39 old.

Benedikt, l. Benedict

L.

Szendrey-Szentivanyi

172. l.

MDK

Benedik, Nagy, Paulheim István építészek

Építőipar, 31.sz. 1908. aug. 2. 310 l.

Benedicty Sándor

építész.

Szül. Tolna 1896.

Oklevelet nyert 1923.

Műegyetem 4 é.

Benedicty Sándor

építészmérnök

Budapest

Hajja lett a Bpesti

Mérnöki Kamará-

mai

MMÉE Kozl

1931, 20 l.

M. D. K.

BENEDICTY József festő

Gyökössy tanítványa.

Őszi este

Szigeti hid

Esthangulat

Durkó: Békés nagyközség története

Békés, 1939. 213. l.

Benedicty József

tervei nyomán
1885-ben felépül Békésen ~~a B~~ az n.n.
Bérhár, a mai Kulturpalota

Az épületben van a körségi múzeum.

Békés városképi és műemléki vizsgálata Bp. 1957.
31.o., 48.o.

Nagy-Várad.

A középtért elfoglaló vár
vize háromkerekü malmot hajt,
lovas van ágaskodó lovon és ba
földön egy katona ül kezeiben
mondatszalagon:

GROS WARA

Rm., mér. a vk. 10.1: 8

140-

Benedikty József
építész
múl. Békés 1866
végzett a Stuttgarti
műegyetemen ~~1887~~
Az oklevél honositásának
éve 1889.

Névjegyz műegyetem 208 l.

Benedicty József

1917/18

Fertéjzőmfőiskérk

67. l.

M.D.K.

Benedicky József, építész

a „Lóvasuti Városcsarnok" ra kiirt pályázaton első dijat nyert.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1888. IX. évf.
jan. 17. sz. 3. old.

Benedicty József

építész

L.

Szendrey-Szentiványi

17 c. l.

Benedick Janos Frigyes
ötvös Nagyszeben

Kőnnagyötvi. 247 l.

1397 **Johannes (Hans) Fridericus Benedick,** M 1632, e. —1651.
(A: V,4. Gy: 92.)

a) Fedeleskupa érmekkel.—*Deckelkanne m. Münzen eingelegt.*—„1680."
Ev. egyház, Lekence — *Ev. Kirche, Lechnitz.* Expos. 1885 (Nürnberg): 475.
Roth: 217, 564, *Tafel* 170, 1. R^3 8084.

b) Fedeles kupa, barokk lambrekénnel, fedelén bárány. — *Deckelkanne m. barocken Lambrequins, Deckelfigur: Lamm.*
Ev. egyház, Félegyháza — *Ev. Kirche, Weisskirch. Roth*: 212, 551.

c) Ékszertálka, nyolckaréjos, közepén Bethlen Gábor mellképe. — *Schmuckschale, achtpaßig, m. getr. Brustbild Gabriel Bethlen's.*
Özv. Salamon Gézáné. Expos. 1931: 233.

24. Benedike, g. k. fatemplom.

1733. „. . . ligneum sicut praecedens". (O. L.; C. P. D. A. 1733. jan. 26.)

1747-ki összeírásban nem szerepel.

1839. „. . . cum Eccl. Lig. ad S. Michaëlem Archangelum." (Schem. Munk. p. 35.)

1859. már kőtemploma van. (Schem. Munk. p. 30.)

(Bereg m.)

Domfaép

kal a népirajz más területén is alá lehet támasztani.

Nehezen képzelhető el, hogy ilyen szerény külsejű és egyszerű épület valamelyes kiindulási lehetőséget is adott volna a templomépítésnél. Pedig az igazság az, hogy falusi templomaink egy jelentékeny ága ebből a törzsből hajtott ki. Valószínűvé teszi ezt, hogy eleinte a hívek istentiszteletre a pap házában gyűlhettek össze; bizonyítják a ma már kisszámban fennálló fa és patics imaházak és az a nagyszámú írott adat, részben rajz is, melyek ilyenek nagy elterjedtségéről tanúskodnak. Egy 1733-ból való latin nyelvű conscriptio a beregmegyei Gecse községnél meg is jegyzi „. . . synagoga lignea reformatorum, ad formam unius domus rusticanae exstructa".[33] A csomonyai református fatemplom 1778-ból való rajza bizony alig különbözik egy boronaépítésű szalmával fedett paraszttháztól és csak a poligon záródású alaprajz árulja el, hogy itt nem lakóházzal van dolgunk. Az oklevelekben megemlített „oratoriumok" mind ilyen

[32] BÁTKY op. cit. p. 228.

[33] O. L.: Helytartótanácsi lt. C. P. D. A. 1733. jún. 18. No. 1.

Dr. SÉLLEY SÁNDOR.

PANAJOTT SÁNDOR M. KIR. CSENDŐREZREDES.

SZABÓ LÁSZLÓ MINISZTERI OSZTÁLYTANÁCSOS.

A telep körút felőli része vasrácsozattal, többi három oldala tömör kerítessel van körülvéve.

A kül- és belvilágítást 326 villamos izzóláng szolgáltatja, mely berendezést a Ganz-gyár készítette, a telephez vezető, áramot szolgáltató utczai kábelt pedig a magyar általános villamossági részvénytársaság létesítette.

Az építkezés feletti főfelügyeletet dr. *Sélley* Sándor miniszteri tanácsos, a rendőri főosztálya kitünő főnöke gyakorolta, ezen munkájában neki mint előadó *Petróczy* Lajos miniszteri titkár segédkezett.

Az építkezés ügyeit a m. kir. belügyminisztérium által egy e czélra szervezett és kirendelt állandó építési bizottság vezette, melynek elnöke: *Szabó* László belügyminiszteri osztálytanácsos, ki már 25 éve működik a belügyminiszteriumnál, s jelenleg ott az állami rendőri ügyosztályt vezeti. Tagjai pedig: *Panajott* Sándor m. kir. csendőrezredes, a III. számú csendőrkerület parancsnoka, a ki nagy mértékben hozzájárult ahhoz, hogy a laktanya építése a katonai követelményeknek részleteiben is megfelelőleg hajtatott végre, *Payer* Béla belügyminiszteri számvevőségi főnök, *Kovrig* Tivadar királyi műszaki tanácsos, *Kramer* János belügyminiszteri számtanácsos bizottsági jegyző, *Nicolics* Lázár, postai és távirdai főmérnök, *Reischl* Ferencz kir. mérnök a kereskedelemügyi miniszteriumból és *Benedicty* József kir. főmérnök, művezető építész, a ki már több nagy laktanyát tervezett és épített, s e téren szerzett kiváló érdemeiért 1899-ben a Ferencz József-rend lovagkeresztjével is kitüntetették.

A laktanyát Benedicty József kir. főmérnök vezetése mellett és az általa kidolgozott részlettervek szerint *Grünwald Testvérek* és *Schiffer* fővárosi nagyiparosok és vállalkozók építették, a kik különösen középületek és laktanyák építése körül eddig is rendkívüli tevékenységet fejtettek ki.

KÉPEK KATALINBÓL.

«Katalin», magyar szerzők operettje uralkodik már egy hónap óta a budapesti Népszinház műsorán; úgy halljuk, hogy egy német szinházi ügynök is alkudoz a szerzőkkel a tulajdonjogért s ha megegyeznek: a német szinpadokat be fogja járni ez a szemnek fényes, a fülnek kellemes, a szereplők számára hálás, hatásos darab, a melynek szövegét dr. Béldi Izor, ki mint színibiráló is jól ismeri a szinpadot, érdekesen szőtte. A fiatal zeneszerző, Fejér Jenő, legrokonszenvesebb dilettánsaink közé tartozik; nehány igazán bájos énekszámot írt a czímszereplőnek (a kit *Semsey* Mariska képében a m. kir. opera adott kölcsön) és a kis Duplessis hadnagynak (a kit *Küry* Klára kedves pajzánsággal ábrázolt). A darab meséjét már elmondtuk a bemutató előadás alkalmával; most pedig képben is bemutatjuk a szerelmes, hatalmas czárné ábrázolóját, kezében kettős-keresztes markolatú kardot tartva s a legcsinosabb hadnagyocskát.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A Budapesti Szemle novemberi kötete a következő közleményeket tartalmazza:

Első czikke hosszabb tanulmány *Kozma* Andortól «Az antisemitismus lényege» czímen. A dolgozat gróf Coudenhove Henriknek, a csehországi osztrák arisztokráczia tagjának «Das Wesen des Antisemitismus» című munkáját veszi fejtegetései alapjául. Kozma Andor czikke történeti fejlődésében ismerteti a zsidók életét Palesztinából történt kivándorlásuk óta a szétszóródásban, a mikor mindenütt megőrizték vallási hagyományaikat s hogy az idők folyamán el nem pusztultak, azt első sorban annak tulajdonítja, hogy mint az újabbkori történetben legnagyobb szerepet játszott két vallás, a kereszténység és a mohamedánizmus, az övék is az egy Istenben való hiten alapúl. Egyébiránt sokkal feltünőbbnek tartja, hogy a persiai és indiai parsi is fenmaradt s a czigány, mint faj, kóborlásában is máig megőrizte jellemét. Az érdekes czikk szól a zsidók szétágazásáról, a spanyol-, muszka-, lengyelzsidókról, az európai városok ghetto-beli zsidóiról, Magyarországnak a középkorból bizonyítható türelmességéről a zsidók iránt. Fejtegetései során arra a következtetésre jut, hogy a zsidókról, mint külön egységes fajról ma már nem lehet beszélni s ezért az antisemitismus Kozma szerint ma is inkább vallási, mint faji gyűlölet. Vizsgálja ezután az okokat, melyekre a zsidóellenesség támaszkodik, többi közt a régi egyházatyák vádjait s az uzsoráskodást. A czikk továbbá kimutatja, hogy Coudenhove könyve túlságos fontosságot tulajdonít az antisemitismusnak. A zsidók kiszabadultak a szennyes ghettókból s a felszabadúlt erők természetes sajátságából folyólag törekednek helyet foglalni a társadalomban és közéletben. A czikket azzal fejezi be, hogy az antisemitismus letűnése ma már csupán idő kérdése. E czikket követi *Wildner* Ödöntől «Ribot a teremtő képzeletről», a franczia tudományos világ nagyrabecsült tudósának, Ribot-nak a teremtő képzeletre vonatkozó könyvét ismertetvén. — «A magyar honfoglalás kútfői» a czíme *P. R.* nagyobb dolgozatának, mely a Tudományos Akadémia kiadásában hasonló czímen megjelent munkát bírálja. — *Lehr* Albert «Kinál és tanít» czímen az Akadémiában felolvasott nyelvtudományi polemikus értekezését egész terjedelmében veszi az olvasó. — *Concha* Győző «A munka» czímen dr. Kuncz Jenő ily című könyvéről szól nagy elismeréssel. *Szvjetlov* orosz regényéből: «Az élet útjai», az ötödik közlemény jelent meg Ambrozovits Dezső fordításában. — *Lévay* Józseftől «Koszorú öreg barátom sírjára» című mély érzésű költemény és *Hatvany* Lajostól «Betelt vágy» című kisebb költemény egészíti ki a szépirodalmi olvasmányokat. Az «Értesítő» könyvismertető rovatban Kármán Elemér ir Navratil Akos «A gazdasági élet elemi jelenségei» cz. munkájáról, egy kisebb czikk pedig a Mayer-féle lexikon 1900—1901-iki pótkötetében a magyar irodalomról olvasható furcsaságokból sorol föl nehányat. A «Budapesti Szemle», mely *Gyulai* Pál szerkesztésében s az Akadémia támogatásával a Franklin-társulat kiadásában jelenik meg, évi 24 korona előfizetéssel rendelhető meg; félévre 12 korona.

Az állatok világa. *Brehm* ily című nagy munkájának magyar kiadásából megjelent a 38-ik füzet, műmelleklettel s számos szép szövegképpel. Ez a füzet az egérféléket tárgyalja, beszél többek közt a hörcsögről, a lemmingről, a poczkokról s földi kutyákról. Az állatok világa a Légrády testvérek kiadásában jelenik meg; egy-egy füzet ára 80 fillér, egész kötet pedig 18 koronáért szerezhető meg.

A műcsarnok téli kiállítása e hó 15-én nyílik meg, csupa magyar művészek műveivel. Összesen 1095 mű érkezett; 962 olajfestmény, vizfestmény és grafikai mű, 107 szobor és 26 építészeti terv és rajz. A biráló bizottság 395 festményt és 39 szobormüvet visszautasított. A tárlat ünnepies megnyi-

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7.

1. Csimár Károly, a vállalat építésze. — 2. Schiffer Miksa, vállalkozó. — 3. Reisch Ferencz, kir. mérnök, építési ellenőr. — 4. Payer Béla, belügyminiszteri számvevőségi főigazgató. — 5. Benedicty József, kir. főmérnök művezető. — 6. Nicolics Lázár, posta és távirda főmérnök. — 7. Kramer János belügyminiszteri számtanácsos.

A BUDAPESTI CSENDŐRSÉGI ÚJ LAKTANYA ÉPÍTÉSI BIZOTTSÁGA.

tását november 14-ére tűzték ki. Hír szerint Wlassics Gyula közoktatásügyi miniszter nyitja meg.

Vigszinház. Nov. 2-án adták először «*A nevezetes kastély*» czimű franczia vigjátékot. A leleményes és ötletekben gazdag *Bisson* irta, *Berr de Turique* társaságában, a kit azért választhatott, hogy az ő bohózatokra hajló tollát mérsékelje. A darab elég jó, fiatal lányok is megnézhetik. *Heltai* Jenő pedig ügyesen fordította magyarra. «A nevezetes kastély» olyan falusi épület, melyben egykor nagy tudósok és költők laktak. Az uj tulajdonos, egy gombkötő család, ez emlékek hatása alatt éldegél a régi fedél alatt, mert a nagy szellemek közellétét érzi. A tulajdonos őrzi a nagy Rousseau egy karos székét és megszerzi műveinek minden uj kiadását. Leányai, a kik közül egyik már férjes, egy valaha ott lakott költő után sohajtoznak, a kit nem láttak soha, de érzik jelenlétét. A nőket egy jóbarát ugy akarja kigyógyítani, hogy a költőnek adja ki magát, még pedig oly alakban, hogy a nők elveszítsék az illuziójokat. E közben azonban a fiatal lányba beleszeret és a szellemüzés azzal végződik, hogy a feláldozó barát feleségül veszi a kastély kisasszonyát. A vége felé már hosszadalmas lesz a vigjáték. Az előadás minden tekintetben dicsérni való. A főszerepeket *Csillag* Teréz, *Varsányi* Irén, *Nikó* Lina, *Hegedüs*, *Góth* és *Fenyvessi* játszották.

Jókainé vendégszereplése vidéki szinházaknál. Jókainé Nagy Bella asszony, a ki azelőtt a budai szinkörben s a vidéken több helyen sikerrel szerepelt, most a nagyobb vidéki városok szinpadjain, lép fel. Körútját *Pozsonyban* kezdte november 5-én, Voss Richard «*Éva grófnő*» czimű darabjában. A művésznő sikerrel játszotta a főszerepet. A közönség megtöltötte a szinházat, a zenekarból koszorúkat nyújtottak át. Az előadás alatt némi csendzavarás történt, a mit azonban a közönség igen határozottan visszautasított s a csendzavaróknak két ifjúnak el kellett távoznia.

Jókainé második föllépte november 7-ikére volt kitűzve. De mivel hire terjedt, hogy tüntetésre készülnek, *Jókai* Mór következő táviratot küldte Relle igazgatónak; «Pozsonyból hazatért barátaimtól értesülve a látott ellenséges érzületekről nőm ellenében, nem engedhetem nőmnek, hogy a pozsonyi szinpadon többé föllépjen. Ezt kérem a közönséggel tudatni. Híve *Jókai* Mór.» Relle igazgató telefon útján igyekezett Jókait a tilalom visszavonására birni, de hasztalanul; sőt *Jókai* a délutáni gyorsvonattal maga is Pozsonyba érkezett, hogy a föllépést megakadályozza. Igy aztán Jókainé föllépése «Dalmá»-ban elmaradt. *Brolly* Tivadar pozsonyi polgármester másnap megjelent Jókai Mór lakásán és a város polgársága nevében mély sajnálkozását fejezte ki ama bántalmazás felett, a mely a nemzet költőjét Pozsony városában érte, a melynek ő díszpolgára. Biztosította Jókait Pozsony polgárságának határtalan szeretetéről és ragaszkodásáról, valamint arról, hogy a város polgársága azoktól a tüntetésektől, a melyek Jókainét a szinházban érték, teljesen tavol áll. *Jókai* rendkívül meghatottan válaszolt, megköszönve a tisztelgést. A Jókai-pár délután visszautazott Budapestre.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Magyar Tud. Akadémia november 4-iki ülését *Heinrich* Gusztáv elnöklése mellett tartotta, nagy közönség előtt.

Endrődi Sándor székfoglalója volt az érdekes ülés első tárgya. A jeles költő költeményekkel foglalta el helyét, mint régebben Tompa Mihály és Tóth Kálmán. «Isten felé» czímen jelenik meg legközelebb egy költeményes kötete, mely összefüggő egészet alkot és egy tusakodó, lázongó lélek tisztulásának poetikus érzése és hangja szólal meg belőle. Tizenöt költeményt olvasott föl e sorozatból. Egyiket ezek közül lapunk mai száma közli. A hallgatók megtapsolták s az ülés elnöke átnyujtotta Endrődinek az akadémia levelező tagságának oklevelét. Ezután *Csengeri* János mutatott be részleteket a nagy ó-hellen tragikai költő Aeschylos fordításából. *Munkácsi* Bernát «Hun nyelvemlékek szókincsünkben» czímmel tartott előadást. Végül *Heinrich* Gusztáv bemutatta «Osszián hazánkban» czímű tanulmányát s a nagy kelta bárd magyar fordításait, Ossziánnak költészetünkre való hatását tünteti föl. Bacsányi János 1785-ben kezdte fordítani a nyugat irodalmában oly nagy hatást tett költeményeket, de csak három évtized múlva fordította le Kazinczy Ferencz az egész Ossziánt német fordítások után, prózában. Fábián Gábor 1834-ben versekben adta közre az egész Ossziánt. Egyes részeket több költőnk lefordított, Petőfi is. Meglátszik Osszián hatása Vörösmartyra, a ki ép úgy siratja a régi magyar dicsőség lehúnytát, mint Osszián a saját népe pusztulását. Egyes ossziáni-vonások fölismerhetők Berzsenyitől

PADEREWSKI.

Arany Jánosig, de általában Osszián nem volt ránk magyarokra oly hatással, mint az angolokra és németekre.

Az erdélyi magyar közművelődési egyesület e hó 10-ikén tartja tizenhetedik közgyülését *Kolozsvárott*.

Az igazgató-választmány már közreadta évi előterjesztését. Az Emkének összesen 2.735,900 korona vagyona van, sőt ennél is több, mert a gróf Kun Kocsárd-féle birtok ma majdnem kétszer annyit ér, mint a mennyire ezelőtt becsülték. Az *Emke* vagyona tehát meghaladja a három millió koronát. Az utolsó esztendőben a tőke gyarapodása 166 ezer korona. Költött a székely földműves iskolára és árvaházra 45 ezer koronát, hét önálló Emke-iskolára és 11 kisdedóvóra 17 ezer koronát; kisebb összegeket áldozott nyolcz gyermekmenedékhelyre, négy szakiskola támogatására, néptanítók jutalmazására, ipari segélyekre és ösztöndíjakra felekezeti iskolára és papi segélyre, könyvtárak és népdalos-körök segélyezésére, stb. Újabb segélyekre az év végéig kiad 24 ezer koronát. Fölsorolja ezután a jelentés, hogy a honi iparczikkek pártolása czéljából mily gyáraknak adott engedélyt arra, hogy az Emke nevét használhassák.

MI UJSÁG?

A király nov. 6-ikán este Gödöllőről egyenesen Bécsbe utazott. Másnap az egész udvartartás elhagyta Budapestet. A király elutazását az sietteté, mert Bécsben találkoznia kellett *György* görög királylyal, és *György* görög királyi herczeggel, Kréta sziget kormányzójával.

Erzsébet főherczegnő esküvője. Bécsi lapok szerint *Erzsébet* főherczegnő 1902 január 25-én, szombaton esküszik meg *Windisch-Graetz* Ottó herczeggel a hetzendorfi kastély kápolnájában. Az esküvőn csak a menyasszony és a vőlegény legközelebbi rokonai lesznek jelen. Az esküvő után a hetzendorfi kastélyban ebéd lesz, előtte való nap pedig a főherczegnő ünnepélyes renunciáczióját fog megtörténni. *Windisch-Graetz* Ottó herczeget az eddigi megállapodások szerint az esküvő után az innsbrucki helyőrséghez fogják beosztani. *Erzsébet* főherczegnőre nézve a király elrendelte, hogy a főherczegnő házassága után is megtarthatja a «császári és királyi fenség» czímét, vagyoni tekintetben pedig ugyanoly ellátásban részesül, mint a milyenben *Gizella* és *Mária Valéria* főherczegnők.

A katholikusok nagygyűlése. Az elmult héten, november 5—7-én tartották meg Budapesten a második országos katholikus nagygyűlést a Vigadó termében. Több, mint négyezren érkeztek a gyűlésre az ország minden részéből, leginkább papok. A gyűlés tárgyai közül ki volt zárva a politika is. A katholikus érdekekre vonatkozó ügyeket — vallásos tanítás, szövetkezés, jótékonyság, sajtó, missziók — előbb bizottságok tárgyalták s azután a nagygyűlés. A nagygyűlés alkalmából a katholikus ünnepek egész sorozatát rendezték. A katholikus Pázmány-egyesület rendkívüli közgyűlést tartott, az egyetemi ifjúság Szent-Imre önképző köre díszgyűlést.

Az ország főpapjai nagy számmal vettek részt a nagygyűlésen. *Schlauch* Lőrincz bíbornok, *Császka* György kalocsai érsek, *Bende* Imre, *Dessewffy* Sándor, *Bubics* Zsigmond, báró *Hornig* Károly, *Wolafka* Nándor, gróf *Majláth* Gusztáv, gróf *Csáky* Károly *Szmrecsányi* Pál, *Fraknói* Vilmos püspökök, *Fehér* Ipoly pannonhalmi főapát, gróf *Pongrácz* Adolf, *Molnár* János, *Kalotay* László, *Boromisza* Tibor pápai prelátusok, számos kanonok, *Magyar* Gábor piarista tartományi főnök. — A világiak közül: gróf *Zichy* Nándor, gróf *Wenckheim* Frigyes, gróf *Majláth* György, gr. *Zselénszky* Róbert, gr. *Hunyady* Imre, gróf *Zichy* Aladár. A gyűlésen ifj. gróf *Zichy* János elnökölt; díszelnöknek megválasztották gróf *Dessewffy* Aurélt, gróf *Szapáry* Istvánt, gr. *Hunyady* Imrét, gróf *Zichy* Nándort, gróf *Majláth* Györgyöt és gróf *Wenckheim* Frigyest. A gyűlés hódoló táviratot küldött a pápának és Ő Felségének a királynak. Az erre érkezett válaszokat a november 7-iki ülésben olvasták föl. E napon végződött a nagygyűlés s akkor tartották meg «a keresztény szövetkezetek kongresszusát», az «Országos Szent Czeczilia-egylet» közgyűlését is. A nagygyűlés báró *Hornig* Károly veszprémi püspök záróbeszédével végződött, délben pedig lakoma volt.

Dr. Falk Miksa jubileuma. Dr. Falk Miksa tudorságának félszázados jubileuma alkalmából tisztelői e hó 10-ikén rendeznek ünnepélyt. Akkor jelenik meg a budapesti egyetem küldöttsége is dr. *Vécsey* Tamás rector magnificus vezetése alatt, hogy az egyetem félszázados doktorát köszöntse s az arany okiratot átnyujtsa.

Az átadás előtt a magyarországi hirlapirók nyugdíjintézetének küldöttsége tiszteleg Falk Miksánál, az intézet elnöke, *Hegedüs* Sándor kereskedelmi miniszternek, az intézet alelnökének vezetésével. A küldöttség egy díszes albumot nyujt át az intézet vezetőségének s tagjainak emléksoraival. Üdvözlik a jubilánst: az «Otthon» hirlapírók köre, a budapesti ujságírók egyesülete, a Pázmány-egyesület (Katholikus irók egyesülete), a vidéki hirlapírók országos szövetsége, a «Pester Lloyd» szerkesztősége. A *Lipótvárosi kaszinó*, melynek Falk alapítása óta elnöke, szintén részt vesz a jubileumon, testületileg fog tiszteleg ni és díszes üdvözlő iratot ad át. A *bécsi* «Concordia» és az *osztrák szakirók* egyesületének küldöttsége is eljön üdvözletével. Az osztrák szakirók egyesületének előljáróságát Lichtblau Adolf fogja vezetni, ki Falknak, mint az egyesület tiszteletbeli tagjának művészies kivitelű ezüst pajzsot ad át, melyen arany toll van keresztülszúrva. A pajzson következő felirás olvasható: «Dr. Falk Miksának, a szabadság és jog előharczosának — az osztrák szakírók egyesülete 1851. szeptember 30. — 1901.» Az ujságírói testületek az ünnepet követő vasárnap, azaz november 17-én este lakomát rendeznek Falk Miksa tiszteletére. A lakomára a kormány tagjait is meghívják.

LI-HUNG CSANG.

Hirlapirók a képviselőház elnökénél. Az országgyűlési tudósítók nov. 5-ikén az ülés megnyitása előtt a képviselőház elnöki termében tisztelegtek gróf *Apponyi* Albertnél, a Ház elnökénél. *Rákosi* Jenő, az országgyűlési tudósítók szindikátusának elnöke vezette az ujságirókat és ő is mondotta az üdvözlő beszédet. *Apponyi* Albert gróf szivesen

költeményben dicsőít Miksa főherczeg, a későbbi mexikói császár, kinek kedves tartózkodó helye volt. Később a sziget Rudolf trónörökös tulajdona lett, ki nejével együtt többször meglátogatta e helyet. A fenséges asszonytól 1892-ben díszes könyv is jelent meg Lacromaról. Pár évvel ezelőtt Ő Felsége a Domokos-rendieknek ajándékozta Lacromát, a hol most csendesen éldegél nehány szerzetes.

Raguza környékének egy másik érdekes pontja az Ombla folyó kies völgye, hová a városból két óra alatt juthatunk el. Legtanácsosabb kocsin *Gravozába* menni s onnan bárkán tenni az útat az Ombla forrásaihoz. Meglepő látvány tárul itt elénk. Egy nagy folyó szakad ki a sziklák közűl, a mely mindjárt a kezdeténél néhány malmot hajt s egész mentén hajózható. Hoszsza mindössze négy kilométer, szélessége azonban 120—140 méter.

Nehéz eldönteni, hogy Dalmáczia sok szép és érdekes vidéke közűl melyiket illeti az elsőség.

Ott van a *Bocche di Cattaro* (a cattarói tengeröböl), a melyet sokan földünk egyik legfestőibb pontjának tartanak. Nagy Lajos alatt ez is a magyar birodalomhoz tartozott.

Hát *Sebenico* elragadó panorámájával, gyönyörű székesegyházával! A várost övező, mohos falakat Kálmán királyunk építtette, ki 1105-ben járt itt s Dalmácziát meghódította, hogy Magyarország hatalmát a tengeren is biztositsa.

Sebenicótól 18 kilométernyire vannak a *Kerka* folyónak híres vízesései, melyek Dalmácziának legcsodálatosabb természeti szépségei közé tartoznak,

És *Zára*, Dalmáczia fővárosa. Utoljára említem, pedig megérdemli, hogy vele foglalkozzunk legszivesebben. Bármennyire törekednek is elhorvátositani, olasz város. Ipar, kereskedelem virágzik, s pezsgő szellemi élete üdvös mozgalmakat teremt, melyeknek nem egy hasznos alkotás köszöni létesülését. A munkában elől jár a városnak geniális és fáradhatatlan podestája, *Trigari* Miklós lovag, ki hazánknak régi őszinte barátja. Ha magyar ember kopogtat be hozzá, azt a legmelegebben fogadja s elhalmozza figyelmével.

Zára műemlékeinek egész irodalma van; fájdalom, magyar nyelven egy-két értekezésen kívül alig jelent meg valami, pedig léptennyomon akad becses magyar vonatkozású tárgy Zárában.

Ott van S. Simeone templomában Szt. Simonnak nagy műbecsű ezüst koporsója, melyet Erzsébet királyné, Nagy Lajos neje készittetett. Utánzata ezredéves kiállításunkon látható volt, s azon alkalommal a «Vasárnapi Ujság» is kimerítően ismertette.

A koporsótól jobbra és balra két nagy kép díszesiti a falat, a melyeken Erzsébet királyné, Nagy Lajos neje és fényes kisérete látható. Paravia könyvtárban is van reánk magyarokra nézve rendkívül érdekes hat kép, a melyek a zárai híres Nassi család tagjait magyar díszruhában ábrázolják.

Megtekintésre különösen méltók a S. Donato ősrégi templom, mely némelyek szerint már a rómaiak idejében fennállott, a mikor Juno Augusta temploma volt. A székesegyház, melyet a XIII. század közepén kezdettek épiteni s a XIV. század harmadik évtizedében készült el; tornyát csak századunkban épitették, 1840-ben az első emeletig s 1893-ban befejezték Jackson tervei szerint. A S. Grisogono templom a XIV. század második feléből való. Érdekes még a Buovo d'Autona nevű torony, meg a Porta Terra Ferma.

Zárától délre 27 kilométernyire a tenger mellett fekszik az egykori *Bielográd* helyén *Zára Vecchia*. 1102-ben itt koronázták meg Horvát- és Dalmátország királyává Kálmán királyunkat.

Szomorúbb emlékezetű reánk nézve a Zárától szintén nem messzire fekvő *Novigrád*, melynek várában Nagy Lajos özvegyét, Erzsébet királynét és leányát, Mária királynét, a megölt Kis Károly pártja fogva tartotta és 1387-ben, a két királyné híveinek közeledtével, Palisnai János vránai perjel, kinek őrizetére voltak a királynék bízva, Erzsébetet leánya szeme láttára megfojttatta és holtestét a vár faláról ledobatta.

Fejezzük be képeink sorozatát Dalmáczia czímerével, mely három vörös, száj és nyelv

DALMÁCZIA CZÍMERE.

nélküli koronás arany leopárd-fej — kettő fent, egy lent — kék mezőben. Ott van e czímer a magyar birodalom czímerében is.

Dr. Havass Rezső.

NAGY EMBEREK ÉLETTÁRSAI.

Bismarckról jegyezték fel egy izben azt a nyilatkozatot, melyet feleségéről tett s mely a nagy embernek a nőkről való gondolkozását oly szépen jellemzi: «Ő az, a ki azzá tett, a mi vagyok.» S ezt többé-kevésbbé minden nagy lélek elmondhatja magáról.

Hogy egyelőre csak a politikusoknál maradjunk, a vaskanczellár egyik leghivatottabb kortársa, Beaconsfield lord nem úgy emlékszik-e hitveséről, a ki pedig egyik barátjának volt özvegye s húsz évvel idősebb nála, hogy «a legszigorúbb kritikus, de tökéletes asszony?» Úgy is tekintette mindvégig nejét, mint szerencséjének megalapítóját, s útazásaira mindig magával vitte.

Írók és költők azonban rendszerint nem oly higgadtak élettársaik megválasztásában, mint az itéletében több nyugodtsághoz szokott államférfiak. Épen ezért, bár találunk köztük is olyanokat, a kik emelkedésükben sokat köszönhettek egy hű és lelkök világát mélyen átható nő támogatásának, de itt viszont az ellenkező eset sem áll példa nélkül. Akárhányszor döntött már ilyeneknél egy véletlen csekélység az ember egész jövőjére kiható lépés előidézésében. A híres regényiró Walter Scott egy esős vasárnap esernyőjét ajánlta fel egy ifjú hölgynek. Ez a templomból jött. Az esernyőt elfogadta s a költő szive egyszerre lángra is gyúlt a szép hölgy iránt, ki nem volt más, mint Sir John Delckas leánya, Margit. Hat évig udvarolt neki, de a leány egy bankárhoz ment nőül, ki később Scott Walter önzetlen és áldozatkész barátjának bizonyúlt anyagi zavarai idejében. Elég az hozzá, ez a csalódás volt az oka, hogy a regényiró nemsokára rá Charpentist kisaszszonyt, egy franczia royalista leányát vette nőül, kinek atyja a forradalom alatt halt meg.

Nem csupa szólás-mondás, hogy egy jó nő szemet, kezet, mindent pótol férjének. A méhek legkitűnőbb ismerője, a genfi természettudós, Huber 17 éves korától vak volt s mégis képes volt arra, hogy rendkívüli jártasságot szerezzen magának a természettudományok egy olyan ágában, mely a legaprólékosabb megfigyelést, a legélesebb látást kivánja. Felesége szemei segitették elméjét. Ő beszélte rá férjét tanúlmányaira, csak azért, hogy súlyos testi csapását feledje, a mi sikerült is neki.

Daudet Alfonznak is valóságos jobb keze volt a felesége. Pedig a nagy regényiró kezdetben el volt határozva, hogy agglegény marad, annyira félt egy szerencsétlen házasságtól. De mikor bemutatták Julie Allordnak, a ki maga is tehetséggel forgatta a tollat s választékos izlésű kritikus volt, minden aggodalma eloszlott. A frigy valóban szerencsésnek is bizonyúlt. Maga sógora adja meg Daudetnének az elismerést, hogy «férje tűzhelyén ő volt a láng, munkájában irányitója, ihletében meghitt tanácsadója. Nincs lap, melyet ne ő vizsgált volna át, ne ő javított, tökéletesített volna. Odaadó támogatásának s fáradhatlan közreműködésének ékes bizonyságát szolgáltatta férje «Nábob»-ja előszavában, de ő nem engedte azt megjelenni.» Egyszer — úgy beszélik — érzékeny drámai összeszólalkozása volt feleségével, mely erre a megjegyzésre ragadta: «Nem tünik-e neked az egész úgy, kedvesem, mint egy regényből kikapott fejezet?» — «Nem Alfonz, — felelt az asszony, — hanem inkább, mint egy regénybe való fejezet.»

Zseniális zenészek általában kevésbbé boldogúltak a házaséletben, mint testvéreik a Múzsában, az írók és költők. Haydn példáúl egy fodrász leányát vette nőül, a kinek szerencsétlen ingerlékeny természete, harapós nyelve s vad és féktelen modora volt. Nem is éltek sokáig együtt, szét kellett válniok. Weber sem mondhatott sokkal több jót feleségéről. A szép énekesnő Gretchen, kivel Stuttgartban ismerkedett meg, nem valami jótékony befolyással volt rá. Mindenféle extravagencziákba sodorta férjét abban a törekvésében, hogy a nagy urat játszsza.

Händel meg sem házasodott soha, Schubert regényes szenvedélyét pedig meg sem értette ideálja, a rendkívül szép és lelkes Karolin grófnő. Az édes szavú zeneköltő külsője különben nem volt szép. Kemény, idomtalan vonások, vastag orr, előreálló száj, félszeg alak. Csak a mély és tüzes szemek enyhitették megjelenése ellenszenvességét. A büszke családhoz tartozó tapasztalatlan leány nem is sejtette, hogy mily érzelmeket keltett a lángelméjű ifjúban. Csak akkor tudta meg, mikor egyszer-kétszer játszisággal azt a kérdést intézte hozzá: Mi oka annak, hogy még semmit sem ajánlott neki? «Mert minden az öné!» — felelte Schubert, lelke önkénytelen kitörésével. És mintha aztán maga is visszarettent volna az elejtett vallomástól, többé nem merte keresni az ideáljával való találkozást. De azért soha sem szeretett mást, sohasem feledte első álmát.

Talán nem is emberi értelemben vett szerelem volt a Beethovené, bármily rajongó ömlengéssel szokott is emlékezni grófnőjéről, Guicciardi Giuliettáról, a kit «halhatatlan imádottjá»-nak, «angyalá»-nak, «mindené»-nek, «életé»-nek nevez. Neki ajánlotta «Adelaide» czímű világhírű románczát is, az egetvivó szenvedélyek e dalba öntött sovárgását. A bájos grófnő azonban többre becsülte a fényt, rangot és jóllétet, mint egy nagy géniusz oldalán neve halhatatlanságát. Máshoz ment nőül s úgy látszott, Beethoven sem vette komolyabban a dolgot.

A családi élet puha fészkének enyhet adó melegét talán az egyetlen Mozart élvezte háborítatlanúl. Huszonöt éves volt, mikor megkérte a szép énekesnő, Weber Alojzia kezét. Pedig a fiatal hölgy nem sok csábítót találhatott a sáppadt, nyurga, hosszú orrú, nagy szemű és kicsiny fejű ifjuban. Nem úgy huga, Constance, ki titokban epedett Mozartért, s kitartó szerelmével képes volt a zeneköltő szivét is a maga részére hódítani. Ám a család kifogásolta a választást, az alatt az ürügy alatt, hogy Mozart híre még nem elég nagy. Erre Mozart egy opera irásába fogott, melyet mindig legambiczózusabb művének tartott s mely midőn elkészült, elnémította Constance rokonságának minden ellenvetését és a leányt neki adták.

Ettől fogva a leglázasabb munkásságot fejtette ki Mozart, családi életének jótékony hatása alatt. Szinfoniák, operák, szonaták egymásután kerültek ki kezei alól. Több pénzt szerzett, mint bármely más zeneköltő, de fájdalom, azért még sem űzhette el magától a szükség s a nélkülözés fenyegető rémét. Nem mintha magára nézve lettek volna túlfokozott igényei, hanem mert jó szive soha sem tudott senkinek megtagadni semmit.

Mintaszerű férj volt ez az elsőrendű lángész s gyöngédsége a legbájolóbb apróságokban nyilvánúlt feleségével szemben. Sokkal korábban szokott kelni, mint ő, hogy rendes sétalovaglását elvégezze. Ilyenkor mindig arczon csókolta alvó feleségét s homlokára egy-egy papirszeletet helyezett, ilyen búcsúszavakkal: «Jó reggelt kedves kis feleségem. Reménylem, jól aludtál s édeseket álmodtál. Két óra mulva visszajövök. Viseld magad úgy, mint egy jó kis lány s ne szökj el férjedtől!» Mikor aztán házasságukat az ég is megáldotta, a túlboldog Mozart kevélyen dicsekedett el fiával: «Ebből igazi Mozart lesz, mindig abban a kulcsban sír, a melyben én játszom.»

De a boldogság nehány mosolygó képe mellett hány tragikus házasság sötét végzete árnyékozza az emberiség nagy szellemhősei befutott pályáját. Van-e siralmasabb sors, mint az amerikai költőé, Longfellow-é? Huszonnégy éves

A FŐHOMLOKZAT.

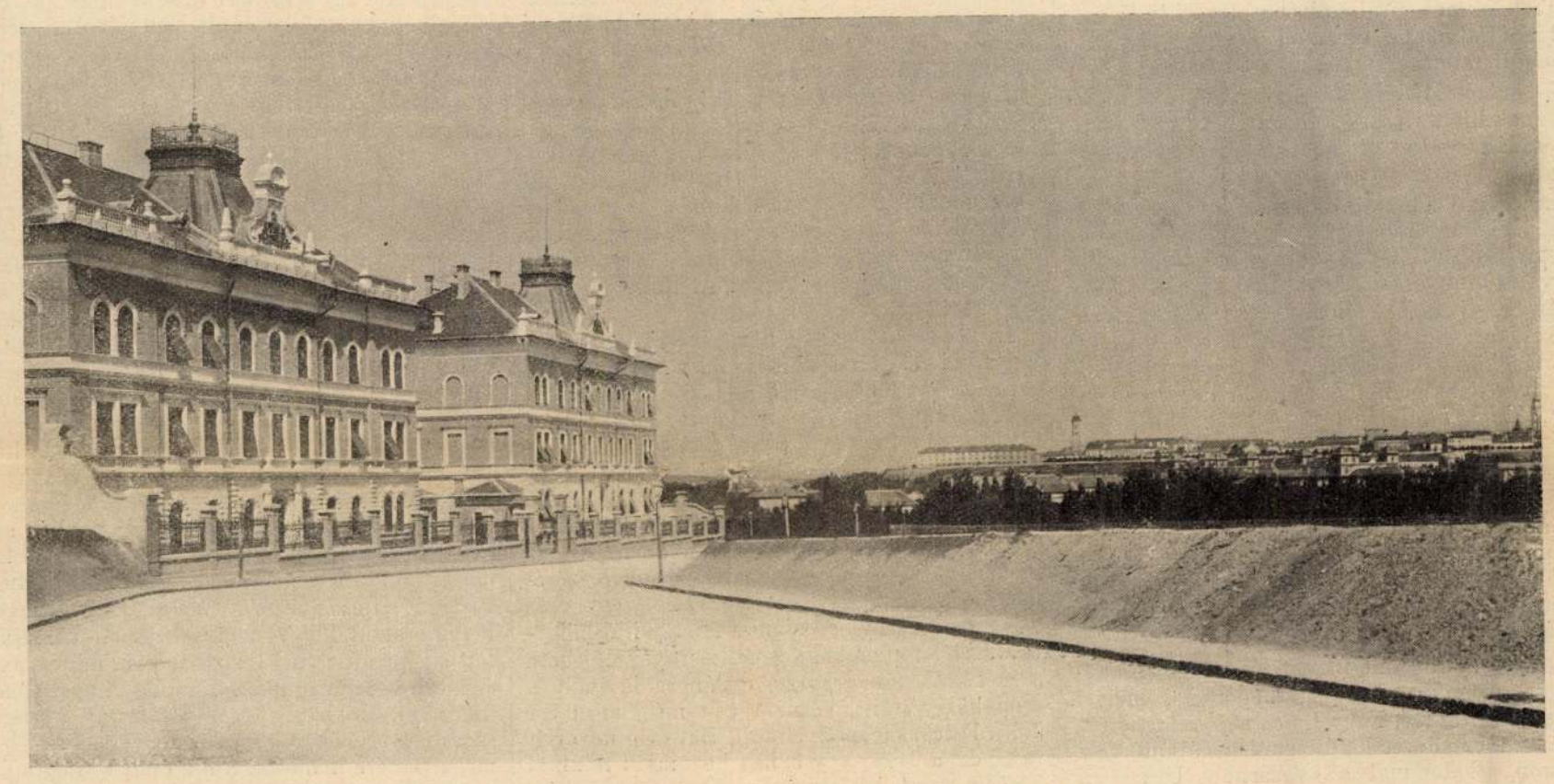

A LAKTANYA A BUDAI KÖRÚT FELŐL.

korában, 1831-ben nősült először, a ritka szép Storer Potter Maryt véve feleségéül. Két évvel előbb választotta meg, egy hosszabb európai útja után, a Bowdoin college a modern nyelvek tanárává. Négy felhőtlen évet töltött itt el, megosztva tanulmányai és házi boldogsága közt. Ekkor, 1834-ben a Harvard egyetem tanári székére hívták meg, szintén a modern nyelvekre, egy évi szabadságot adván neki, hogy ezt Németországban tölthesse. Újabb hat hónapja ragyogott rá a megelégedett boldog életnek. Ekkor felesége beteg lett és meghalt Rotterdamban.

A csapás mélyen megrázta az érzékeny kedélyű költőt, ki «Angyalléptek» című költeményében örök emléket emelt elhalt feleségének. Kilencz évi örömtelen özvegység után újra oltárhoz vezette Miss Appletont, kiről így ir «Hyperion»-jában: «Arczának csodás igézete volt. Olyan nyugodt, szelid arcz volt, melyen békésen áradt el az ébredő lélek világossága. És milyen léleké! Egy égnek szentelt templom, mint a római Pantheon, felülről nyerve világosságát.»

A zavartalan boldogság újabb tizenkét éve következett. Az élet bora csordúltig volt a költő serlegében. Csak ötvennégy éves volt még. Ekkor jött az iszonyú katasztrófa. Felesége szemei előtt égett halálra.

Longfellowné pecsétviaszszal babrált, hogy kis gyermekeit mulattassa. Egy égő viaszcsepp ruhája redői közé csöppent, melynek könnyű gáz-szövete egyszerre lángot fogott. Neje sikoltására Longfellownak csak annyi ideje volt, hogy a mellékszobából előrohanva, egy pokróczot dobjon az elevenen égő testre. De már késő volt. A sugárzó szépségű fiatal asszony halálos sebektől borítva rogyott össze. 1861 julius 12-én temették, ép házassága évfordulója napján. Soha sem látszott szebbnek, mint e napon. A tűz, bár rettentően összeégette, sértetlenül hagyta szép feje egyik oldalát.

Fény és ború így változik emberi életünk viszontagságos sorsában. De a nagy elmék gondolatvilágát nem érthetjük meg teljesen, ha kulcsát nem keressük pályájok döntő fordulatiban, a családi élethez való viszonyukban.

V.

EGYVELEG.

* **A jégfelleghajtó ágyúk** száma folyton terjed. Így például 1899-ben Francziaországban még csak *kétezer* ágyú volt használatban, de a múlt évben 15,000-et alkalmaztak. Egy teljesen fölszerelt ágyú tiz tölténynyel átlag 200 koronába kerül.

* **Nyomor Londonban.** A múlt évben London utczáin nem kevesebb mint 53 ember holttestét találták, kikről a hivatalból megejtett vizsgálat folytán kitűnt, hogy éhen haltak meg.

* **Korea fővárosában**, Szöul-ban, alkonyatkor egy bronz harang szólal meg, mire minden férfinak haza kell menni. A mely férfit ezután az utczán érnek, kemény testi büntetést kap; a nők azonban szabadon járhatnak és látogatásokat tehetnek.

* **Svédországi szállodákban** és éttermekben a nők mindenért fél árt fizetnek, a vasutakon pedig a férj és feleség másfél jegygyel utazhatnak.

* **Egy közönséges közúti villamos kocsi.** 16,400 koronába kerül.

LEGÉNYSÉGI LAKÁSOK ÉS GYAKORLÓ-TÉR.

A BUDAPESTI CSENDŐRSÉGI ÚJ LAKTANYA. — Erdélyi fényképei.

SKUBLICS JENŐ.

1839—1901.

Múlt hó 29-ikén temették el Zala-Egerszegen rendkivüli részvét mellett Skublics Jenőt, Zalavármegye egyik vezérférfiát. Ivadéka volt a Dunántúl, kivált Zalában nagytekintélyű velikei és bessenyői Skublics-családnak, mely eredetileg Horvátországban virágzott, s melynek valószinűleg tagja volt az a Skublics Mihály, ki a mohácsi csata előtt Zimonyt védelmezte Szolimán ellen, oly keményen, hogy mikor végre fogságba esett, a török vezér elefánttal tapostatta agyon, — valamint az a másik Mihály is, ki 1527-ben a czettini gyülésen a Zrinyiekkel és Frangepánokkal I. Ferdinánd elismerése mellett nyilatkozott. E régi tekintélyes családnak méltó sarja volt Skublics Jenő.

A zalamegyei kies fekvésű Bessenyő faluban született 1839-ben. Atyja, József, cs. kir. kapitány, földbirtokos és táblabiró volt.

A régente dúsgazdag család ősi vagyonából, mely egykor Nyitra-, Vas-, és Zalamegyékben mintegy huszonnégy falu határát foglalta magában, — neki már csak pár ezer holdja maradt; de a család tekintélyét mindvégig megőrizte. Két fia maradt: Zsigmond és Jenő, kik atyjuk nyomdokain haladtak.

Nagy befolyással volt a két ifjúra anyjuk, Remser Borbála igazságos, erélyes jelleme, ki vasakaratával atyjuk korai halála után megtartotta számukra a megtámadott családi vagyont; továbbá Deák Ferencz és Csányi László társasága, kik atyjuknak benső barátjai voltak, miről számos kedves levél tanuskodik, melyeket a két nevezetes férfiú Skublics kapitányhoz intézett. Nevelésüket a magas műveltségű, nemes jellemű Maitz János, 48-as honvéd főhadnagy, egykori papnövendék és Königmajer Károly, később apátkanonok, czímzetes püspök, Deák Ferencz és Batthyány Kázmér benső barátja s országos hirű szónok irányították.

Ily környezetben növekedett föl a két testvér. Különösen az ifjabb, Jenő volt az, ki törékenyebb testtel, de a jó és nemes iránt fogékony lélekkel magába szivta a nagy eszmék csiráit. Nagy kedvvel művelte a klasszikus, de különösen a magyar zenét is. Mikor az alkotmányosság helyreálltával a megyei közéletbe kilépett, a közügy fáradhatatlan, részrehajlatlan, önzetlen munkásává lett, nem keresve fényt, hasznot, dicsőséget, egyedül a közjót kivánta szolgálni, erős, tevékeny akaratával buzdítva, serkentve, vagy békítve és csillapítva ott, a hol kellett.

A politikai téren, mióta a régi Deák-párt felbomlott, ahhoz az ellenzéki árnyalathoz tartozott, mely gróf Apponyi Albert vezérlete alatt a nemzeti párt nevet vette föl, Apponyit tekinté vezérének, s újabban, mint Apponyi, ő is tiszta meggyőződéssel csatlakozott a mai szabadelvű párthoz, mely Széll Kálmán alatt a régi Deák-párt traditióit föléleszti. A megyei szabadelvüpárt elnökévé lett, de emésztő betegsége már nem engedte meg, hogy még további tevékenységet fejthessen ki a közpályán, melyen soha semmiféle fizetést, előnyt nem fogadott el s még azt a 900 forint tiszteletdíjat is, melyet 15 évvel ezelőtt, mint gazdasági tudósító három évi működéseért kapott, csak abból a czélból vette föl, hogy halála után — mint nejének szóval meghagyta — kamatostul zalamegyei jótékony czélokra fordittassék.

Ilyen volt az a férfiú, kit most 63-ik évében ragadott el a halál, gyászba borítva szerető hitvesét, Spelletich Paulát, a ki Spelletich Bódognak, az 1848/49-iki képviselőnek, kormánybiztosnak, majd emigránsnak leánya. Zala vármegye önzetlen hű fiát és egyuttal egyik vezetőjét vesztette el az elhúnytban.

KAPISZTRÁN JÁNOS.

Az országos képtár igazgatósága a legközelebbi napokban egy képet állít ki, mely több okból megérdemli, hogy ráthereljük a figyelmet. A kép csak másolat ugyan, de mégis nagyon érdekes. Nemcsak azért pedig, mert hazánk történetének egy nevezetes alakját ábrázolja, a ki Hunyady Jánosnak osztályosa volt a nándorfehérvári döntő diadal kivivásában, hanem azért is, mivel a képnek műtörténelmi szempontból határjelző értéke van. Rajta nevezi magát festője először a *Vivarini* névvel, a mely a korai velenczei iskola évkönyveiben elsőrendű helyen áll. A muranói Vivarini festő-család három tagja közül a középsőnek, Bertalannak alkotása e mű, mint az alján lévő keskeny szalagocska felirata elárúlja. Ugyanebből azt is megtudjuk, hogy a kép 1459-ben, tehát három esztendővel Kapisztrán halála után készült. Hogy kit ábrázol, azt a majdnem életnagyságú alak mögötti vörös kőlapon, a hasonló színű és anyagú talapzat

SKUBLICS JENŐ.

párkányán olvasható gót betűs felirat mondja el, a mely így szól:

beatus . Ioh(ann)es . de Capistrano . ordi(ni)s . minoru(m) de obs(er)ua(n)cia obijt . 1456. di[e] nō 23 octobris . In hunlar . u(n)gari[e]

A ( ) közötti apróbb betűk rövidítéssel jelezvék, a [ ] közöttiek pedig hiányoznak a kép széléről.

A szürke csuhába, a Ferencz-rend akkori viseletébe öltözött, papapucsos, derekán kötéllel övezett alak jobbjában függőlegesen letűzött lobogót tart. A zászlónak a szent arcza felé lebbenő oldalán az ő kedves tanítómesterének és eszményképének, Sienai Szt. Bernardinnak a typikus ábrázolása látható, kezében az égből alászállt tűzes golyóval, mely az eleinte sulyos beszédhibával küzdő prédikátort csodálatos módon ékesszólóvá tette. A lobogónak Kapisztrán glóriás feje fölött lebegő szalagja is latin felirást visel, mely hálaadásra szólitja föl a hiveket a Jézus Krisztus által kivivott győzelemért, tehát világosan czéloz a nándorfehérvári diadalra, a szent mozgalmas és viszontagságos életének e dicsőségesen ragyogó koronájára. A kissé előrehajlott, középtermetűnél valamivel alacsonyabb, de korához képest még mindig szilárd tartású aggastyán feje kiváló gonddal van festve. Hozzá mérten a test még kissé kezdetleges ábrázolása egészen arra az átmeneti korszakra vall, a melyben Vivarininek eleinte még félénk szárnybontogatása máris nevezetes haladást jelez, ha elődeivel hasonlítjuk őt össze.

Minket ez arczon a festőnek kivált az a szembetünő törekvése érdekel, hogy hősét világtörténelmi nagy szerepét teljesen felfogva jellemezze. S ha a szent kortársainak róla ránk maradt szóbeli leirásait olvassuk, — a melyek sorában kivált az Aeneas Sylviusé, a későbbi II. Pius pápáé érdemel figyelmet, — akkor el kell ismernünk, hogy Vivarini az olasz, kivált a velenczei művészet akkori fejlettségi fokához képest jelesül oldotta meg feladatát. Képének tehát annál nagyobb értéket tulajdoníthatunk, mert ismervén művészi irányát és ambitióját, feltehetjük róla, hogy a hol módjában volt, nem érte be a pusztán typikus ábrázolással. Ennek ez esetben ellene mond már a részletező gond és a félreismerhetetlen egyénítő törekvés, mely az arcznak minden vonásából kitetszik. A határozottan egyéni koponyaalak, a nagy távolságba szegzett éles, majdnem szúró tekintet, az ezzel együttjáró erősen feltüremlett homlokránczok annyira személyes jelleget adnak ez arcznak, hogy azt első pillantásra is nem közönséges, nem is átlagos ember képmásának kell tartanunk. S mennyire talál e beszédes arcznak minden vonása az egykorúak leirásához! Csupa csont, bőr és ideg, mondja róla Aeneas Sylvius; szemének bűvös erejét pedig szintén több kortársa említi. Pusztán typikus ábrázolással különben megrendelőit is aligha elégithette volna ki a művész, a kiknek épen úgy, mint neki magának, nem egy ízben elég alkalmuk volt Kapisztrán csodás hatású szónoklatát a lagunák városában hallgatni.

Kortársak tanúsága szerint 1450 előtt ismételten járt ott a lánglelkű apostol különféle fontos pápai megbízásokban; többször tartotta a bőjti prédikációkat, mint egyebütt, úgy itt is, a töméntelen sokaság miatt szabad téren. Tehát Velenczében a XV. század közepe táján, mikor e kép készült, jóformán mindenki személyesen ismerhette Kapisztránt, kinek nem egy természetfölötti erővel eszközölt gyógyítása még közszájon forgott Vivarini korában. Ahhoz tehát alig férhet kétség, hogy a festő akár még az élőről készített vázlat után, akár puszta emlékezetből, de jellemző hűségre törekedve ábrázolta Kapisztránt, hősének a lelkét igyekezvén arczára varázsolni, a miben a három Vivarini közül talán Bartolomeo jár legközelebb az egykorú német mesterekhez. Antonióról, Bertalan bátyjáról különben tudjuk, hogy korábbi munkatársa, kivel egy ideig közösen alkotta műveit, német mester volt. Innen a feltünő hasonlóság, mely Bartolomeo képein is néha egészen a kölni iskola arczmásaira emlékeztető vonásokkal vall az éjszakról jött hatásra.

Így vagyunk Vivarini B. Kapisztránjával is, a mely kétségtelenül az egyetlen hitelesnek mondható a szent valamennyi ábrázolatai között. A többi különben majdnem mind a Vivarini óta typikussá vált alak többé-kevésbbé sikerült utánzata, vagy legalább annak a hatása alatt áll. Így az is, a mely az *Acta Sanctorum* októberi X. kötetében, az október 23-ról szóló rész végén, a szentnek egy Capistranóban őrzött képe után készült, másolatot tüntet fel.

Némi nyoma látható e typikus ábrázolatnak egy 1578. évi velenczei nyomtatvány czímlapján is, a mely Kapisztrán egy munkácskáját, az utolsó itéletről és az Antikrisztusról szólót előzi meg. A keresztes zászló és a szent kámzsája gallérján (képünkön a balvállon) lévő kereszt rendes alkatrészei e typikus ábrázolatnak, a melyről többnyire a balkézben tartott könyv sem hiányzik. Vajmi távol áll már e typustól az a kép, mely a Szilágyi Sándor szerkesztésében megjelent ezredévi nagy történelmi munka IV. kötetének 146. lapján látható s Rafael egy állitólagos ifjúkori műve után készült. Az itt jóval ifjabbnak ábrázolt szent arczán nyoma sincs a Vivarini-féle kép jellemzetességének.

Akkor még az a különben is igen érdekes metszet is közelebb jár a Kapisztránról alkotható jellemképhez, melyet ugyanez alkalommal egy 1519. évi augsburgi nyomtatvány czímlapjáról közlünk. E kis könyvecske egy-egy példánya a Nemzeti Múzeumban és Apponyi Sándor gróf gyűjteményében van meg. Az ennek leirásában kifejezett gyanítás szerint e metszet *Schäuflin János* műve, a mit a képecske alján lévő monogramm megerősíteni látszik. A metszet azt a jelenetet ábrázolja, midőn a Kapisztrán szivreható prédikációjától megindúlt tömegben a játékosok koczkáikat, ostábláikat és kártyáikat, a nők pedig piperéjüket, sőt még a hajfonataikat is máglyára hányják, feláldozván, mint a szent életrajzirója a köny-

KAPISZTRÁN ARCZKÉPE VIVARINI BARTOLOMEÓTÓL.
Eredetije a párisi Louvre-ban, másolata az Országos Képtárban Budapesten.

vecske elején mondja, «az ezermesternek, vagyis az ördögnek e bűbájos eszközeit, a melyekkel az emberek lelkeit behálózza».

Egykorú feljegyzések Lipcsében vagy Nürnbergben történtnek mondják ez esetet, melyhez hasonló bizonyára többször is ismétlődött a szentnek apostoli térítő útjain.

Olvasóink bizonyára szivesen látják ezt a másik korjellemző képet is az elsőnek bemutatása alkalmából, mely a párisi Louvre-ban lévő, fára, temperával festett eredetinek fényképe után készült. E fényképet *Forster* Gyula miniszteri tanácsos úr bocsátotta a «Vasárnapi Ujság» rendelkezésére. *Kammerer* Ernő úr pedig, az országos képtár igazgatója, valamint *Wollanka* dr. úr, lekötelező szivességgel jártak kezünkre a képre vonatkozó műtörténelmi adatok megszerzésében. *K. L.*

PADEREWSKI.

A jelenkor legnagyobb zongoraművészei közül való *Paderewski* Ignácz, az orosz-lengyelországi virtuóz, a kit november 16-án fog a budapesti közönség ismét hallani. Mintegy tíz éve, hogy a lángveres hajú, rendkívül érdekes arczú, még érdekesebb egyéniségű művész nálunk járt; már akkor is rég világhírű volt, azóta pedig még ismertebb lett a neve. Azóta tette meg amerikai hangversenykörútját, melylyel amúgy is nagy vagyonát talán megháromszorozta; azóta komponálta Magyarországban játszó operáját is. A Kárpátok vadregényes tájain kóborló czigánynép szerelmét énekli meg ez a dalmű; hőse *Manru*, a kiről czímét is kapta. A tavaszszal nagy sikerrel mutatták be Varsóban, s a legtávolabbi német város előkelő, nagy lapjai odaküldték zenebirálójukat az első előadásra; azóta számos elsőrangú színpad megszerezte; valószinű, hogy a magyar kir. opera is fölveszi műsorába. Sokat irtak ezen opera dallamszépségéről, hullámzó szenvedélyéről, különösen pedig mesteri hangszereléséről: a zenekar nyelve gazdag, beszédes, páratlanul szines; ez új oldala, új fejlődési foka Paderewski lángelméjének s meglepő, mert Liszt és talán d'Albert kivételével a zongora- vagy hegedű-virtuózok nem állnak valami magasan a zenekarral való bánás tekintetében.

De addig is, míg «Manru» esetleg megjelenik operánkban, Paderewskiben minket főleg a zongoraművész érdekel. A 42-dik életévét épen most (november 6-án) betöltött virtuóz szülővárosában, Varsóban tanúlt, a melynek konzervatoriumán utóbb (1879—88) tanárkodott; de már utolsó mestere, honfitársa Leschetitzky (Bécsben) annyira kifejlesztette művészi egyéniségét, a gyöngéd, vibráló érzés hullámai közűl is kivillanó éles rhythmikát, a czigányainknál is megtalálható, csapongó rubatojátékot, a melyről azonban Chopin óta tudjuk, hogy épen így fakad a lengyel érzésvilágból.

Paderewski nem bírt a világtól és a dicsőségtől elzárkózva, kathedrájához kötve maradni; jól tette, hogy művészetét élvezni engedte az egész művelt világnak.

Sajnálhatjuk, hogy az amerikai tournée-rendszer már vérébe ment a művésznek: másfél hónapig erősen dolgozik, aztán pedig egész esztendeig is visszavonúl, a genfi tó melletti pazar fényű villájába. Így kénytelenek vagyunk *egyetlen hangversenyével* beérni, mert ezután rögtön tovább kell utaznia, hogy mindössze is csak hat hétre terjedő európai művészi körútjában mindenütt megjelenhessék a kitűzött időben.

A BUDAPESTI CSENDŐRSÉGI ÚJ LAKTANYA.

A budapesti III. számú csendőrkerületi parancsnokság és ennek kiegészítő részei ez évi augusztus hó 1-éig a város különböző helyein elszórtan bérházakban voltak elhelyezve, midőn a képünkön most bemutatott, minden követelménynek megfelelő, valóban nagyszerűnek mondható laktanya elkészült.

A laktanya a budai külső nagykörút mentén, a közös katonai kórházon túl gyengén emelkedő lejtőn, a kincstár által megvett 16,000 négyszögméter kiterjedésű telken épült.

A körútra szolgáló két főépület oromfalait egy-egy két méter 50 centiméter magas egyesített országos nagy czímer diszíti; ezen pyrogranit czímerek a pécsi Zsolnay-gyárban készültek.

A pavillon-rendszerben készült laktanyának összesen kilencz nagyobb épülete van, úgymint: törzsépület, tisztilak-épület, altiszti és legénységi laképület, mellék- és börtönépület, a lóistállók, fedett lovarda, továbbá egy jégverem és egy tekepálya.

A törzsépületben vannak a számvevőségi és más irodák, helyiségek a segédszemélyzet részére, a törzsirattár, a törzs nyomdája, stb. s ezeken kívül tisztilakások.

A tiszti laképületben van elhelyezve a szárnyparancsnoksági és két segédmunkási iroda, szakaszparancsnoksági-, pótkeretparancsnoksági-, állatorvosi-iroda, nőtlen altisztek részére két helyiség, hadapród és a szárnyparancsnoksági nyomda, továbbá tisztilakások.

Altiszti laképület. Ebben van többek közt a legénységi olvasókör, játszószoba, lakás az altisztek számára, különféle mellékhelyiségek, s nehány raktár.

A legénységi épületben 11 legénységi hálószoba, összesen 138 ágygyal, továbbá tantermek és sok más helyiség van; a pinczében pedig nagy legénységi közös étkező stb.

A melléképületben van egyebek közt tiszti étkező és játszószoba, két legénységi étkező, a markotányos konyhája, legénységi közös fürdő, különfürdők és más helyiségek.

A lóistálló 28 lóra van berendezve különféle mellékhelyiségekkel. A szellőztetést vastag gipszlemezekből készült kürtők közvetítik, melyeknek fő előnye az, hogy nyirkos, nedves és teli időben az istállóban képződő párákat felszivják s ezáltal a csepegést meggátolják.

A fedett lovarda belső hoszsza 50 méter, szélessége $28^1/_2$ méter, a legnagyobb és legtetszetősebb lovardák egyike Budapesten. Világítását a főfalakon át négy oldalról kapja nagy félkörivben végződő ablakokon keresztül. A vasfedélszéket a helybeli Danubius vas-, gép- és hajógyár részvénytársaság készítette, szerelte és állította fel. A tulajdonképeni lovaglótér oldalfalai két méter és 50 centiméter magasságig fenyőfa-deszkaborítással vannak ellátva, talaja pedig keményfa fűrészpor és finom szemcséjű Duna-homok egyenletes keverékéből készült. A lovardának egy fő- és két mellékbejárata van. A főbejárattól balra, emelkedett helyen van a széles nézőtér három erkélyszerű nyilással, jobbra a nagy nyeregkamara és mellékhelyiségek.

A fentebb ismertetett épületeken kívül van még a telepen a főbejárattól jobbra és balra egy őrház, egy laktanya-ügyeleti épület s a tisztek részére egy kényelmes tekepálya.

Az új laktanyában hét tiszt, nyolcz nős altiszt, kilencz altiszt, két hadapród, 138 legény. A munkás- és szolgaszemélyzettel együtt 200 hivatalbeli személy helyezhető el.

KAPISZTRÁN PREDIKÁLÁSÁNAK HATÁSA. — Egy 1519. évi augsburgi nyomtatvány czímlapja.

BENEDICKTER MÁTYÁS, asztalosmester

Pesti asztalos kontár volt 1828-ban.-Terézvárosi lakos.-Helyrajzi szám: 1194.-Összeirási szá
szám: 3333.- 47.old.

BATKAI FERENC: Pest-budai asztalosok 1828-ban
89.old.

Az Iparműv.Múz.Nagy Ferenc Múz Évkönyve. XIII. 1970.
Bp. 1971.

CARL BENEDICZKY, textilfestomester

"Verzeichniss der zur Neusohler priv.Sieben Bergstadtisen Lade einverleibten Schwarz und schön-färbemeister,aus dem meister-Buche ausgezogen. /1823/:
in Nograder Comitiat: Blaustein,/Kékko/:
41.- Carl Benediczky
111.oldd. 31.jegyz

DOMONKOS OTTÓ: Magyaror szági festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz.Évkönyve, 16. Győr, 1974

Benes
Benes Frigy
Benes Odon

Divatbemutató a Templomtérben

Divatbemutatók, századfordulós kávéház, divattörténeti előadás és fotókiállítás, korhű táncok és dallamok várják az érdeklődőket június 21-én, szombaton a Múzeumok éjszakáján a Kiscelli Múzeumban, Budapesten. Este 7 órától Benes Anita, Halász Éva, Léber Barbara és Németh Anikó divattervezők kollekcióját mutatják be a Templomtérben, majd az ugyanitt elhelyezett mozivásznon a műsorban részt vevő divattervezők korábbi bemutatóiból kap ízelítőt a közönség este 11 órától. A századfordulós kávéházban korhű ruhákba öltözött felszolgálók tálalnak századfordulós miliőben a múzeum gyűjteményéből válogatott korabeli ruhák, divatrajzok és fotók között. ■

M. Hirlap 2008. június 12.
12. oldal

Benes Anita

BENENSUSKA ....

kőedénygyári munkás, hermányi kőedénygyár, 1818.

FoFolia Archaeologica,XIV. 162. 193 1

MDK

Béneri Oszkár szobrásznöv.

e.a: Festő- és Szobrászképző Isk. kiáll.
Ujság, 1941. dec. 18.

MDK

Benes András, magyar fegyverkovács
Pesten

dr. Kalmár János közlése: Magyar fegyver-
kovácsok nevei.

Dear Sir,

Please send me your latest
price list.

Yours faithfully,

M.D.K.

Benes

Vásárképeit fényképszerüeknek találja Lázár Béla: "Téli tárlat" c. beszámolójában.

Magyar Salon, Bp. 1900. január
811-832. lap

megiren Benes Márton
puskamüves
Aradról, 1814, vér-
metszö szakoszt.

lásd
z
Fleischer Bécs 31. l.

T. 693.

alja el jobbról a bástyákkal megerő-
vében balra gémes kúttal; az elő-
yék ereszkednek le, a szigeten és
ortot, mig jobbra a vizben két le-

: 26.5 cm.

BENES festő

1903-ban a győri Képzőművészeti Kiállitáson Benes is szerepelt müveivel. 377.old.

VÖRÖS KÁROLY: Győr művelődése a dualizmus korában 365.old.

Arrabona, 14. Xantus János Múzeum, Győr, 1972

Benci ref. templom

falkejci
(Bereg vm)

l. Gereczefalkejch

489. h.

Scitovszky János kelyhe aranyozott ezüst szára Mária-szobor, Talpán Mózes, Áron és Ábrahám. Talpán kettős kérirat és Scitovszky címere. Római hitelesítő bélyeggel. Mag. 33·2 cm. Patena Anderstől. Római munka 1854-ből.

Scitovszky János hercegprímás készíttette Rómában, odautázása emlékére.

Gerevich PA, 190–191 l.

Benei ref. templom

BENE (Bereg)

Csúcsíves tpl, freskónyomok

Henszlmann Imre: Hon. műemlékeink hivatalos osztálygozása. AÉ, VII – 1887, 264 l.

Bene ref. templom

BENE. (Bereg.)

Ev. ref. polygon zárodású templom. – Bemeszelt falképekkel. – Toronyablakán 1458. évszám. – Ciborium, ezüst kehely, több óntányér feliratokkal. – Aldozó abrozok. 1693–1774. 1752. és 1788-ból. – Harangok. 1643 és 1794. –

Gerecze, 1906, 1841,

BENES ✓

Schiller Géza megjelenteti ~~[illegible]~~ képcit a

Periszkóp l. lapban.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 32. l. vélj.

Benes géza

Szerepel a KUT kiállításán
a Szalonban

Magyarság 1937 IV. 3

NON SEQUITUR

szöveg és rajz WILEY | fordítás BENES ATTILA

DIST. BY UNIVERSAL PRESS SYNDICATE

© '06 WILEY INK, INC.

UPS-képsorok az Adoc-Semic Kiadótól

ajnoki döntőből: ki lesz az év játékosa?

ő maga, bár szakértői vélemények szerint most nem ő a legesélyesebb, hiszen a vb-n nem igazán ment neki a játék. Arról nem is beszélve, hogy ő már tavaly is duplázott.

Zidane háromszor kapta meg a címet, igaz, ez nem a klasszikus mesterhármas, hiszen nem egymás után nyert, 1998-ban, 2000-ben és 2003-ban választották a legjobbnak. És most is ott van a listán, annak ellenére, hogy a vb után visszavonult, és annak ellenére, hogy a vb-döntőben olyat tett, amit nem lett volna szabad: egy szóváltás után kocsmai lendülettel lefejelte Marco Materazzit. Persze ha azt nézzük, hogy az eléggé unalmas világbajnokságon ez volt talán a legérdekesebb esemény... *(mh)*

A jelöltek

Adriano (brazil), Ballack (német), Buffon (olasz), Cannavaro (olasz), Cristiano Ronaldo (portugál), Cech (cseh), Deco (portugál), Drogba (elefántcsontparti), Essien (ghánai), Eto'o (kameruni), Figo (portugál), Gattuso (olasz), Gerrard (angol), Henry (francia), Kaka (brazil), Klose (német), Lahm (német), Lampard (angol), Lehmann (német), Nesta (olasz), Pirlo (olasz), Ribéry (francia), Riquelme (argentin), Ronaldinho (brazil), Rooney (angol), Rosicky (cseh), Sevcsenko (ukrán), Thuram (francia), Vieira (francia), Zidane (francia).

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Bencs Gábor

CSEPEL

1965 MÁJ 7.

TAVASZ A FÖLDEKEN

1021

Bencs Gábor, a Csepeli Munkásotthon képzőművész köréből kiemelkedett festőművész alkotása.

CSEPEL

lujja, erőlködik
nagyobbra növel
de sehogysem
kadni. Alig láts
a kislány. De
mi tartja ma
És ekkor a kö
tapsba kezd. M
hogy a versenyt
játékvezetők el
A nagyon igyekvő dundi

kívánsi.
Lacit a szerelde érdek

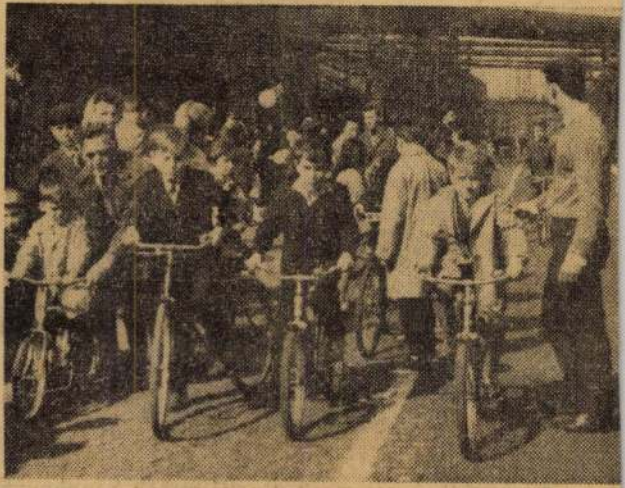

...Rajta! Indulás! A nagy verseny első pillanata a Kerékpár- és Varrógépgyár előtt

Benes Imre

Benes Imre műépitész, VI. Lendvay-u. 6. 120-277

Bptáv b. 1940. szept
" 1942 jan

A Hungária nyomda Faust-címlapja,
Maróti Géza és Kner Albert terve. — Titelblatt zu Faust. Druckerei Hungaria, Entwurf von Géza Maróti und Albert Kner. — Faust. Frontis-piece of book. From the «Hungaria» Printing Establishment. Designed by G. Maróti und A. Kner.

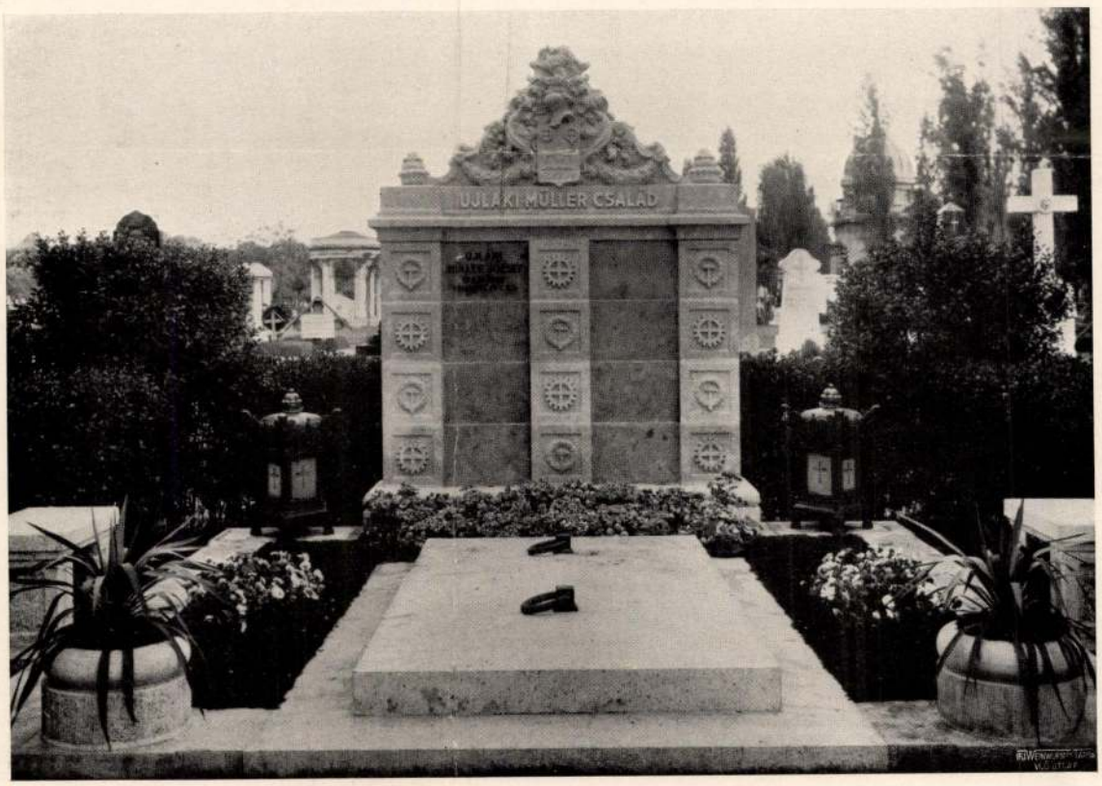

Síremlékek. Fent balra: Kalotai-Kreipel Ottó terve.
Fent jobbra: Benes Imre terve. Lent: Benes Imre terve. A síremlékeket Seenger Béla R. T. készítette. — Grabmäler. Entwürfe von Otto Kalotai-Kreipel (oben links), Emmerich Benes (oben rechts und unten). Ausführung: Béla Seenger A. G. — Tombstones. Left above: by O. Kalotai-Kreipel. Right above: by J. Benes. Below: by J. Benes. All made at B. Seenger Ltd.

MAGYAR IPARMŰVÉSZET
1932.

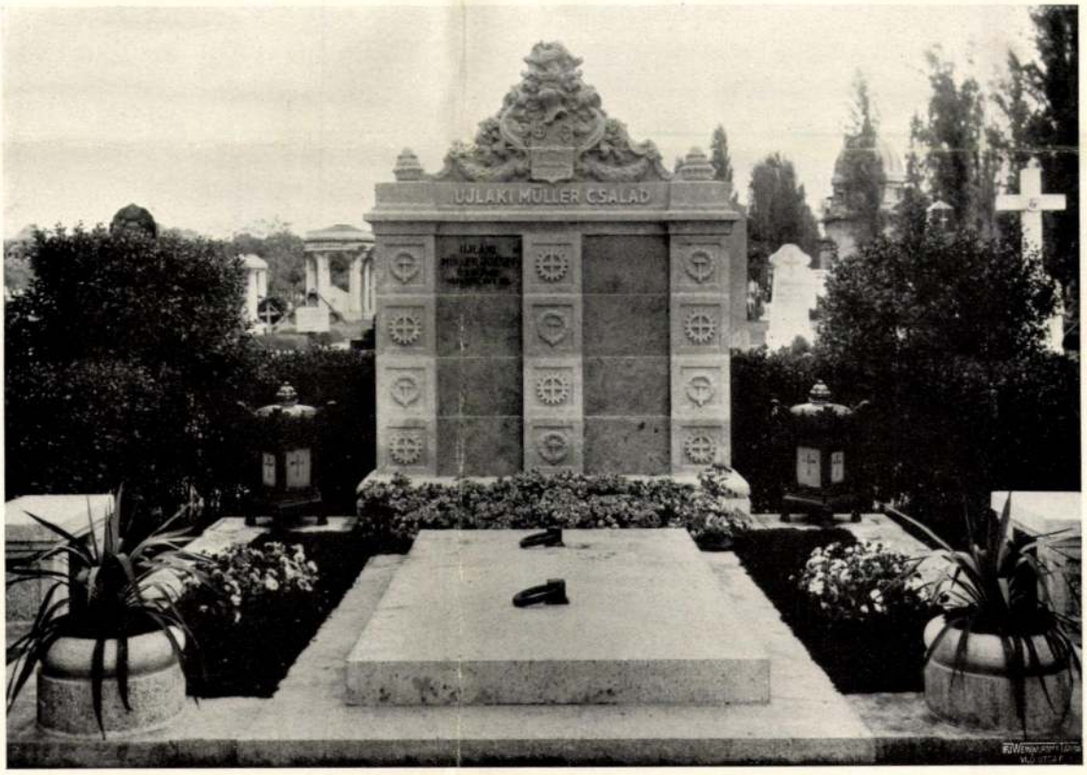

Síremlékek. Fent balra: Kalotai-Kreipel Ottó terve.
Fent jobbra: Benes Imre terve. Lent: Benes Imre terve. A síremlékeket Seenger Béla R. T. készítette. — Grabmäler. Entwürfe von Otto Kalotai-Kreipel (oben links), Emmerich Benes (oben rechts und unten). Ausführung: Béla Seenger A. G. — Tombstones. Left above: by O. Kalotai-Kreipel. Right above: by J. Benes. Below: by J. Benes. All made at B. Seenger Ltd.

Magyar Iparművészet
1932.

Faust

GOETHE JÁNOS FARKAS
TRAGÉDIÁJA
FORDITOTTA
DÓCZI LAJOS BÁRÓ

HUNGÁRIA NYOMDA, BUDAPEST

A TRAGÉDIA ELSŐ RÉSZE

FAUST

Jurisprudentiát és Medikát, —
Haj! — és még hozzá Filozofiát,
Meg Theologiát is — fájdalom!
Nagy hévvel áttanultam s mind tudom.
S itt állok, mint a bolond szinte,
S annyit tudok, mint eleinte.

Magister, doktor a nevem,
S orruknál fogva vezetem
Ide s tova tiz éven át,
A hallgatók egész hadát
S látom, hogy tudnunk — semmit sem lehet.
Ez tüzes lánggal marja szivemet.

A Hungária nyomda Faust-elmlapja,
Maróti Géza és Kner Albert terve. — Titelblatt zu Faust. Druckerei Hungaria, Entwurf von Géza Maróti und Albert Kner. — Faust. Frontis-piece of book. From the «Hungaria» Printing Establishment. Designed by G. Maróti und A. Kner.

Benes Imre

4/

MAGYAR MUVESZET

1932. 135

L A U F F E R T I V A D A R

dem chinesischen Urtext ü-
ngen u.einer farbigen Mi-
ebhaber-Ausgabe.Kunstvolle
/P 17.40/P 6.20

übertragen.Mit chinesi-
er farbigen Miniatur ge-
Ausgabe.Leinen /P 15.-/ 6.20

E.Mit farb.Buchschmuck -.90

le Gedichte in der schönen
"Biblichteca Mundi" /P 12.-/ 4.20

DA und andere Abenteuer.
hen Erzählern.1931. /P 3.75/ 1.60

EM INDISCHEN MITTELALTER.
nach indischen Motiven.
/P 17.30/ 3.40

des Zeltmachers.Aus dem
.Gebunden /P 7.50/ 2.90

Barockzeit.Hrsg v.Richard
ographien.Halbpergament/P 4.50/ -.90

und andere Abenteuer.Von 7
1931 /P 3.75/ 1.60

N A L R O M A N S

Le QUEUX - Drei rote Punkte
" - No.7. Saville Square
twr " - Platz des Schreckens
Lowndes - Spiel am hohen

Benes Imre
építész

továleb

A nagyváradi Berettyó-vízszabályzó és ármentesítő társulat székházának pályatervei. (Fejér és Ritter, Sebestyén Artúr, Benes Imre, ifj. Rimanóczy Kálmán, Baranyai Aladár, Schöntheil Rikárd, Czoczek Alajos, Lechner Jenő, Kiss és Németh pályatervei). Magyar Pályázatok, II. 6.

(Művészet 1904. 350. l.
nincs ied.

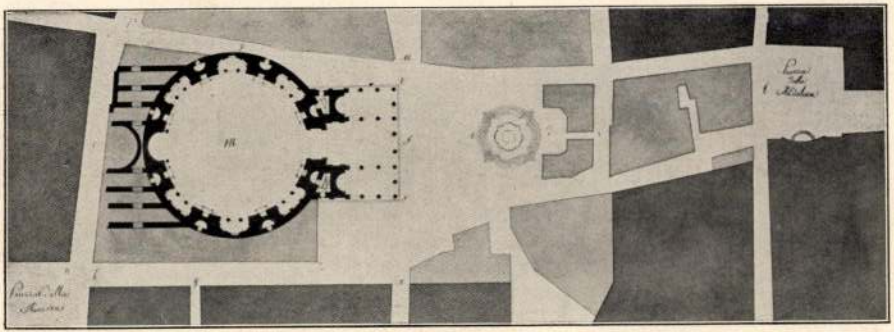

L'isolamento del Pantheon progettato nel 1811.

CAPITOLO QUARTO

ROMA INSTAURATA

Benes Imre

építész Bpest

az alábbi pályázaton részt vett, díjat nem nyert.

Magyar Pályázatok

1906. 4. 17. (A kiskunfélegyházi városház pályatervei.)

műszaki rajzokkal

KARV

nértani jellegü rajzzal, keskeny tükörrel. XIX. sz.

alapon három medaillon. XIX. sz.

on palmettás, leveles és rozettás rajz. XVIII—XIX. sz.

ben kampós keret, sárga bordürrel. XIX. sz.

három medaillon, meanderes kerettel. XIX. sz.

fülkével. XIX. sz.

rel. XIX. sz.

tizenegy fülkével. XIX. sz.

on fekete alapu négy medaillon, keskeny kerettel. XIX. sz.

ükrében 9 medaillon, keretében S idomok. XIX. sz.

Benes Imre

épitéz

Magyar Pályázatok

1906. 9. sz. (Aréna, uti villa, képpel.)

Szerverte fenti

Mária Terézia III. 223

Dénes Imre

építész

Szül. Budapest 1876.

Oklevelet nyert 1898.

Műegyetem

MDK

építész

Benes Imre

magánépitő eng.

Épitő Ipar-Épitő Müvészet, 1922. okt. 15. 152 l.

MDK

Benes Imre épitész

Magánépitési engedélyek. Vállalkozók Közlönye.
1909. dec. 8. 4 l.

re. D. K.

BENES Imre építész

Aréna-út 100. 12. alatti ház

Kép.

Budapester Neubauten, Wien, Schroll, 1908.

4. kép

*.

MDK

Benes Imre épitész

átalakitások

Vállalkozók Közl. 1905. nov. 8. 5 l.

MDK

Benes Imre építész

Magánépítési eng. Bp. Vállalk. Közl. 1909. jul. 21. 5. 1.

MDK

Benes Imre építész

Magánép. eng. Bp. Építő Ipar, 1909. jul. 18. 262.l.

Benes Imre
építész

L.

Kendrey-Kentiványi

17 2 l.

megírva

ellen esetben a fent hivatkozott mini
t. cím nevére érkezett pénzeslevelek,
felüli más postai küldemények kézbes
téssel kell élnem az előttes posta és

Megjegyzem, hogy a cégjegyzést
évi P.T.R.T. 26. számában megjelent
annak közjegyzői, vagy bíróság által
Az is megfelel a célnak, ha a cégjeg
elrendelő azon birói végzést, melyet
postahivatalnak átad, közjegyző, vagy
ellátják. Ha egyébként a posta- és táv
személyesen ismeri és ők a cégjegyz
távirda hivatalban a hivatalvezető jele
lesitése nem szükséges.

A részvénytársaságok, társas cég
a fent emlitett birói végzés átadása u
bárkit is felhatalmazhatnak, azonban
ben beállott változásra vonatkozó ké
hiteles másolatban, esetleg a cégjegy
ellátva az érdekelt posta és távirda h

Szeged, 19_____

Berger Imre
építész

Frankl A. Hermann
és fiai részére Váci út

3 emeletes ház.

Építő Ipar 1913. 65. l.
(Magánépítési engedélyek.)

Benes Imre

tervezte a Bp. XIV. Ida u. 3. sz.

lakóházat 1909-ben.

Gerle János: Elszámolás a századfordulós épületekről

Budapest 1981/11 17-21.o.

Benes Imre

tervezte a Bp. VI. Benczúr u. 36. bérházat

1905-ben.

Gerle János:Elszámolás a századfordulós épületekről
Budapest 1981/11 17-21.o.

Benes Imre

tervezte a Bp. VI. Bajza Gy. 47 100. lakóházat

1903-ban.

Gerle János: Elszámolás a századfordulós épületekről
Budapest 1981/11 17-21.o.

BENES Imre építész

Bp., 1875.VII.30. - ?

GERLE János - KOVÁCS Attila - MAKOVECZ Imre: A századforduló magyar építészete. Bp. : Szépirodalmi, 1990 **36.p. és ill.**

Ø Benes Ödön

üvegfestő segéd

jeles

Tanár Kölber Dersö

Iparrajziskola 1905

VÁC

Gör. templom

Árvay Z: Vácz város. VV 1865, 631l

Benes Ödön

üvegfestő segéd

jeles

Iparrajziskola 1906

Benes Ödön

ünvegfestő tanonc

y Veál, 2 iparr.

jeles cred.

Tanár Kölber Dezső

Iparrajziskola 1903

Benes Ödön

üvegfestő tanonc

4 polg.

9 hónap, jeles eredm.

Tanár Nagy Lázár

Iparrajziskola 1902

Benes Ödön

üvegfestőtanonc
jeles eredm.
Tanár Kölber Dezső
Iparrajziskola 1904

on ?

Autorisez-vous la mise en vente des photographies des vos œuvr
dans le Palais de l'Exposition ?
Répondre par **oui** ou **non**

osant

Bene

vajdasági képzőművész

Tolnai Ottó: A nádszál
Uj Symposion, 47. szám 2.o.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Benes:

Az önállónak mondható vajdasági iskola képzőművéne

Tolnai Otto: A nádmál

Uj Symposion 1969/47 2. old

Berecz József festőművész

a Topolyai Munkásotthon jan. 25.-től febr. 10.-ig tartott téli táborozásán részt vett a művész.

Magyar Szó, 1974. febr. 24.

Benes József (Szabadka)

A szabadkai Városi Galéria szervezésében okt. 22-én megnyílik a vajdasági szabadkai képzőművészek II. közös kiállítása, melyen a művész munkái szerepelnek.

Magyar Szó, 1972. okt. 20.

Benes József: 1.

Saját bevallása szerint nem tudná az életet elviselni festénet nélkül. Jellemzője az állandó keresés. Ez a keresés állandó fenültséget festő és fehér felület között, állandó mozgást, nyugtalanságot és kísérletező kedvet jelent, és ez az, aminer a hiányát ő elviselhetetlennek tartja. Minden szembenállása a még kihannálatlan ferér lehetőséggel egy-egy nagy keresés, kaland, amelynek kimenetele (a kép) közel sem annyira fontos mint a hozzá vezető út. Megelőző alkotásai – a Csöves és a Motoros-burosisakos sorozaton át a Tinapartokig a legujabb képek előzményeinek számíthatók

Soós József: A fájdalom festője
Uj Symposion 1969/55 20. old

Benes József 2.

A művéntől azt várjuk, hogy ne szaladjon el korától. Ha megnézzük az előbb említett sorozatokat, láthatjuk, hogy Benes kiállta ezt a próbát. A sorozatok közös témája az embernek, az itteni táj itteni emberének nemcsak bácskai küzködése. Valóság és benesi kép között nincs lényegbeli eltérés (ha ez őszinteség inkább öszt önös mint tudatos) a kettőnek a viszonya az, ami az általánosé, a megszokotté és a különösé, a koncentrált kiemelté. Kiindulópontunk a Tiszapartok.

Sóos József: A fájdalom festője

Uj Symposion 1969/55

20. old

Benes József: 3.

Az ég a földdel és később a vízzel három egymásra rakódott vékony csík, valamilyen idegen zászlóra asszociálunk a képek láttán. Elsődleges szerepe a földnek, a melyg barna elnyelő porhomoknak van, belőle árad a statikusság, az elindíthatatlan, megtolhatatlan szorító nyugalom. Ezek avonban csak az első benyomások, több hép megvizsgálása után ugarnis, mindha megfenülne és elernyedne előttünk a föld, hátán pattanások ugranak (kúpos fejű papucsszegek a vánon alatt) vizet, eget, pillanatokra mindent kiszorít duzzadásában

Szós József: A fájdalom festője

Uj Symposion 1969/55 20. old

Beney József: 4.

A föld öntörvényű hatalma ez mindenek felett a művén képein körülbelül itt kerdőlik a kép megértése. Rádöbbenünk, hogy a nyugalom csak délnyugalom, s ugyanakkor erős kiúnyérzetünk támad: kiért vagy miért háborog a föld? Az egén sorozatra jellemző ez a kérdés, mint csak három elemmel körülhatárolt, körülfestett, de nem látható negyedik. A fina-partok a kiúny nagyszerű képe. A kiúny pedig maga az ember, ha nem is látjuk, érzékeljük körelségét.

Soós József: A fájdalom festője

Uj Symposion 1969/55 20. old

Benes József: 5.

Utóbbi fetevésünket igazolva hirtelen egy kéz bújik elő a földből, a szétjenülő ujjak állása egy kiáltás: hiszzatok ki! Eddig szokatlan, érdekes a kép, de benesivé csak ezután len. A kinyuló kéz felett ugyanis nincs semmi biztos kapaszkodó pont, csak kék kilátástalanság, levegős, tiszta bácskai ég. Ez már jellemzően benesi megoldás, jellemzően benesi pessimizmus. Megjelent terát az ember, és már a kezdet kezdetén kénytelen megsívni magános harcát.

Soós József: A fájdalom festője

Uj Symposion 1969/55 20. old

Benes József: 6.

Az egyén kiemelkedése a környezetével való szembekerülése vissza-visszatérő és izgató probléma számára. A megjelenést említve a megszületésre gondolok. Legalább ennyire jogos a halál ~~felvetésének~~ lehetőségének felvetése is, ez mit sem változtat a képek szemnek szóló szomorú zenéjén. Ez az adott benesi helyzet ilyen szempontból terát neutrális, módot ad a válantásra. Egy időben úgy tűnt, a Tina-pantok a lefelé-keringés sötét képei, most inkább megszületésnek neveném ami rajtuk történik

Soós József: A fájdalom festője

Uj Symposion 1969/55 20. old

Benes József: 7.

Nehéz szabadulni a gondolattól, hogy Benes egy általunk életnek neverett épülő-beomló folyamat főbb állomásait festette meg a művéni transzponáltság olyan aktuális általánosságában, amely lassan már tullombosodik kétneres provinciának neverett itteni valóságunk gyökér voltán. A Tina-partok szomorúságát a megszületés után a Shotoros-búkósisakos sorozat tragikuma váltja föl. Festőnket napjaink közismert jelentége a tér és az idő egyre aránytalanabbá váló viszonya foglalkoztatja

Soós József: A fájdalom festője

Uj Symposion 1969/55

20. old

Benes József: 8.

A tér, a megismerhető és megszerezhető dolgok tere szinte percenként szélesedik, a rendelkezésünkre álló idő viszont nagyjából változatlan. Egyedüli megoldás sebességünk növelése. Minden variálhatóságot kizárva, a születéskalál előbbi modellje tehát leredukálódott, a döntés tőlünk függetlenül született meg. A tényeknek ebből a hideg, ismert megoldású matematikai viszonyából eredő tragikum az, ami reagálásra kényszeríti. Különösen az a pillanat fontos számára, mikor a gép bonyolultságánál fogva nem engedelmeskedik kénítőjének, szembefordul vele.

Uj Symposion 1969/55 20. old

Benes József: 9.

Küzdelme során a megkonstruált szörnyetegyel az ember maga is gép len képein (kilométernyi tezergő huzallal) szeme helyén vibráló mérőórákkal nézránk. A gyakran megjelenő bukósisak csak nagyon sovány önvédelem a benesi ember fején, jelentéktelensége ellenére is nagy felületet tölt be a vánnon; tragikomikusan hat. Az embert fokozatosan kiemeli a környezetből. A Tina-partokon előnör csak érződik, majd „pars pro toto" megjelenik egy héz képviseletében.

Soós József: A fájdalom festője

Uj Symposion 1969/55 20. old

Míg a Motoros-bukósisakos sorozatban magától kiegyenlítődik az ember a környezettel, addig a Csöves-sorozatban a kiemelt ember már-már önmaga környezetévé ~~lesz~~ és halálévé lesz. Az előbbi emberi helyzet folytatása el, a már lejátszódott tragédia. A Motoros-bukósisakos képek rohanó emberét látjuk itt szinesen kinyilni egy autóvagy másmilyen szerencsétlenség után. Annyira közel jött hozzánk, hogy mást nem is látni, csak őt s azt sem egészen (hatalmas méretei miatt) hanem csak egy-egy részletét.

Soós József: A fájdalom festője

Uj Symposion 1959/55 20. old

Benes József: 11.

Ha nem akarjuk, hogy a mögöttünk lévő falhozszorítson kénytelenek vagyunk belebujni. Kék, sárga, piros, lila; vastagabb vékonyabb gyűrűs vagy sima csöveket látunk. Tekervényesen bekígyózzák az üveget, illetve a vásznat, csomókba állnak, szétfutnak – kikeresésük, követésük szédítő (Undor és sajnálkozás) Itt foglalkoztatja festőnket először a végtelen. A végeredményben az embert alkotó csövek valahonnan jönnek, aztán egy pillanatra megállnak, hogy jöttük terméneteszégével valahová elmenjenek.

Soós József: A fájdalom festője

Uj Symposion 1969/55 20. old

Benes József: 12.

Ahol az eddig felvetett szálak összefutnak, ott kezdődik a legujabb benesi sorozat. A nagyfokú felnagítás után azt vártuk hogy megforduljon, megfordítson a festő, az emberről vissza az emberen kívülére. Nem ez történik. Benes termékeny kísérletező kedvében ugyanis tovább halad, keresztül vágja magát az emberen, egy emberen túli másik oldalra jutva ig. A hideg, már-már világűrien egyhangú háttér a barlangkutatók megfigyeléseit jutattja eszünkbe; ők számolnak be a rajzok hátterének ehhez hasonló végletes megmunkálatlanságáról.

Soós József: A fájdalom festője

Uj Symposion 1969/55 21. old

Benes József: 13.

A sorozat figuráinak már szinte jellé egyszerűsödése a germekrajzokkal lehet rokon. Folytassuk a figurákkal. Végtagjaik, akár a befejezetlen csövek, kitörnek a képből, túlnyúlnak rajta, akárcsak a terem falain a végtelenbe tágítva magát a hátteret is. A kezek és lábak nem támankodnak semmire. Nehéz lenne meghatározni milyen távolságról, milyen nézőpontból látjuk a figurákat, ig az az énésünk, hogy mi is e tér- és idő-nélküli béna lebegés szereplői vagyunk

Soós József: A fájdalom festője

Uj Symposion 1969/55 21. old

Benes József: 14.

A művén egre nagobb képeket fest, ig szállításuk rovidesen komoly akadályba ütközik. A figurák törzse páncélozott, mintha azoké a fényeshátú bogaraké lenne, melyeket nedves szobáinkban, pincéinkben láthatunk vag géprén szerű, fémes-tömör, sűrűn tekercselt. Innen indul ki a két pár elfogó végtag — ember-bogarak. A rének (törzs és végtagok) után külön kell foglalkozni a figurával mint egésszel. A széttárt karok többiek utáni vágyakozásában most fokozottan láthatjuk vinont az ember magányosságának érzését

Soós József: A fájdalom festője

Uj Symposion 1969/55 21. old

Benes József: 15.

A legfrisebb benesi kalandban az erejét vesztett, beletörődő és kinolgáltatott embert látjuk, paralizált lebegése maga a fájdalom. Ez az erőteljes már halálon (terát emberen) túli, ismét a már említett és meghatározhatatlan másik oldalán találjuk magunkat. Benes szembenáll az objektív fájdalommal. Ug teni ezt, hogy kiépít, majd papírra sokszorosít egy szubjektív fájdalmat, megszokottá és elviselhetővé téve ig azt a másikat, a tőle független külsőt.

Szabó József: A fájdalom festője

Uj Symposion 1969/55 21. old

Benes József: 16.

Nem valami utó-futurista hangoskodás ez, hanem aktuális önvédelem. A legújabb sorozat erőtere, de egben eredménye is ennek a rombenegülésnek. Kétségtelen, festészetét nagyfokú egoldalúság jellemzi: a rosa, a sötét kiáradásos érzelme. Minden képe egy-egy kérdés és kérdőrevonás, de vajon nem egy jobb felelet érdekében történi minden? Pesszimizmusában érdemes kételkedni.

Soós József: A fájdalom festője

Uj Symposion 1969/55 21. old

Benes József:

Grafikai 8., 11., 12., 13., 15., 19., 21., 25., oldalakon

Uj Symposion 1969/55.

Benes József

Tisza II. grafika

A Zentai Művésztelep EK. Csoport-
jának kiállítása, Pécs – Kamló
1972.

Beneš József

A zentai művéntelep vezetője (Jugoslávia)

A Hét, 1973. jan. 19. 4. évf. 3 sz. 9 p.

Benes József

Tiszai árvíz 1970 – vegyes tech.
Tisza I. grafika

A Zentai Művésztelep Ek. Csoport-
jának kiállítása, Pécs – Kamló
1972.

Benes József

Milesz velest merőgazdaságunk – veggyt.

Hol a Riát – veggyes techn.

A Zentai Művésztelep Ek. Csoport-
jának kiállítása, Pécs – Kamló
1972.

Benes József festő

Vásárhelyen nyílt meg a szentai képző-
művészek-tárlata, melyen művei szere-
pelnek.

Szabó Endre: Kulturális krónika.
Csongrád Megyei Hírlap, 1969. márc. 19.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-725
1974 FEB

Napjaink

1021

Benes József

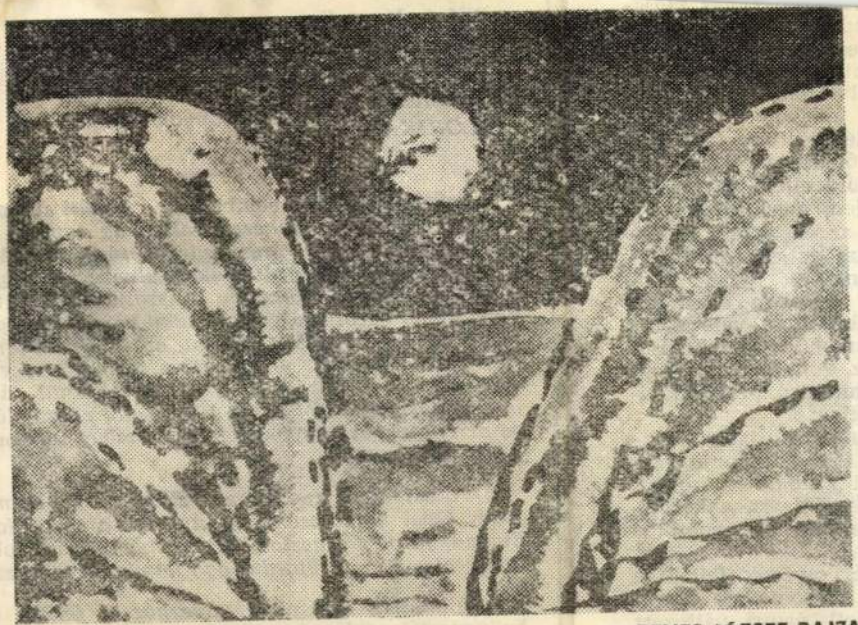

KET PART KÖZÖTT

BENES JÓZSEF RAJZA

gondolok."
teljesebb-mélyebb bizo-
sként: *„Eszményeink —*
adalmárok."
viai magyar alkotók és
Elérhetetlen föld-esek
esszőparipájáról, a for-
n föld elleni egyik leg-
rűtlen, mert túl hagyo-
ike az érveknek; a for-
akkal és emberi tartá-
lnunk.)
mal szemben ellentétes
újabbjaiban való kriti-
számon belső lehetősé-
. Ez sem jogos, ez sem
oavantgard problémájá-
hetetlen.
oavantgard újabb törek-
ers szövegét, majd eze-
tikai szabályok szerint,
nazott elnevezésekkel is-
fonetikus, kibernetikus

szletét ötvözők fellépése
az elnyomottak hang-
evedett, áruvá változott
Jancsó Miklós Még kér
rmadalmi hagyományok

BÉLA, Já
MIHÁLY,
KLÁRA, N
OLINKA
FLORIKA

1. *Szürküle*
szárral megr
mosódó horiz
ázott gúnyájú, görnyedt alakok ülnek: hol egy, hol kettő. A lovak kínlódva erőlködve vonszolják a terhet, a kerekek néha agyig gázolnak a sárba. Egy kanyarban, ahol a traktorok mélyen kivágták az utat, az egyik szekér erősen farol, aztán felborul. A szekérsor megáll. Az emberek leszállnak szekereikről, és a szerencsétlenül járt fogathoz mennek segíteni. A lucskos kévék alól végre előkerül a fogatos: hetvenes, agyondolgozott ember, arcán fájdalmas görcs (az APA).

2. *Falusi utca, az őszi eső állhatatosan szemerkél. Egy pazar Opel kocsi csúszkál, kínlódik a sáros falusi utcán. Elakad, farol. Parasztok tolják meg, szárat dobnak a kerekek alá. Végre befordul egy kapun, megérkezik.*

3. *Alkonyat. Egy nagy udvarház, a féltető alatti részt beüvegezték, folyosószerű lett. Az Opel a „feje búbjáig" sáros. A fiatalember kis bőröndöt, a fiatal hölgy neszesszert vesz ki belőle, karjukon meleg fölöltő*

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 FEB 16

MAGYAR IFJÚSÁG

Benes József

1021

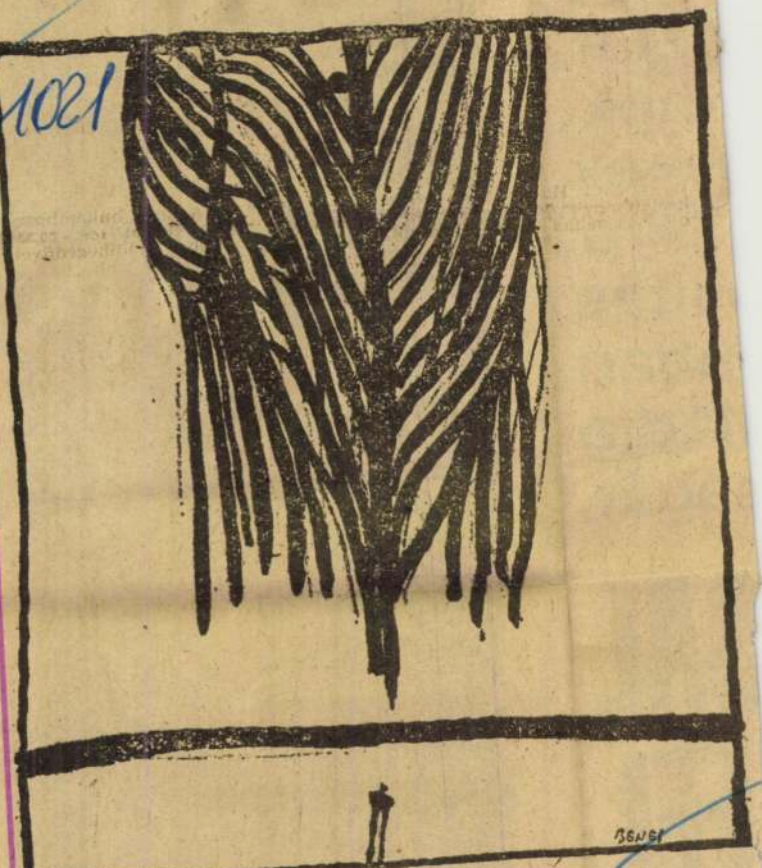

BENES JÓZSEF RAJZA

zülés
ását.
mok,
yvek
arra,
sítás
bban
ládja
ságát.

SAL
FEL

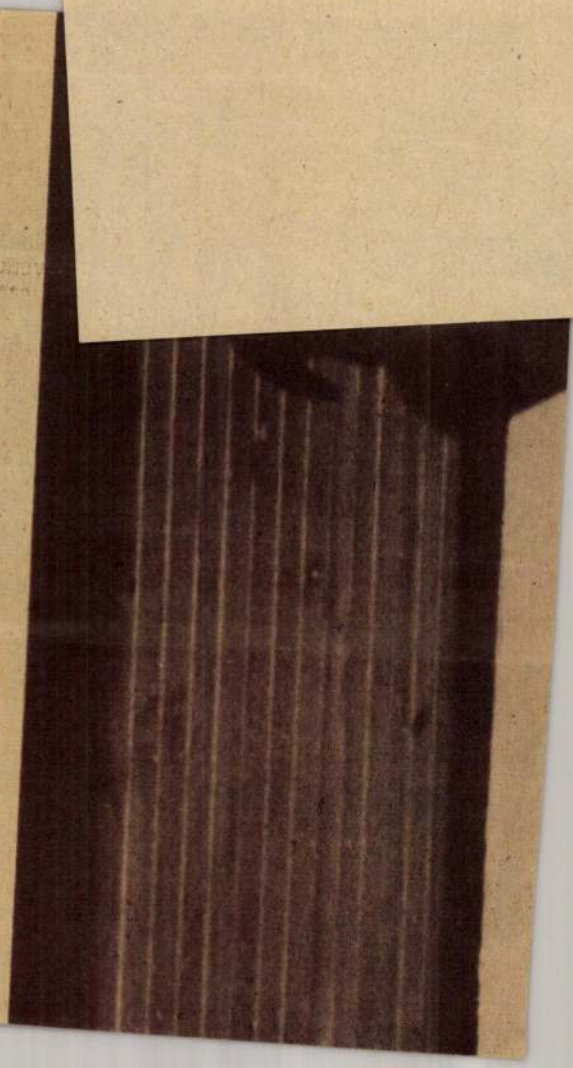

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-059, 337-748, 340-726

Napjaink

Benes József

1021

TISZA

BENES JÓZSEF RAJZA

BENES JÓZSEF a hagyományok őrzőjeként indult. „A mi szűkebb környezetünkben Benes József talált rá a Tisza-parti iszaprétegeknek a szavára" — írja a vajdasági kritika. Később újfajta figuralizmus került munkássága középpontjába. Grafikája része a vajdasági modern művészet első nagy szociográfiai ihletésű vérátömlesztésének.

A lírikus Gy

A második világháború utáni években, amik
olvasók nagy része Győry Dezsőt mint p
írót — a *Viharvirág — Sorsvirág — Tű*
íróját — ismerte meg: Fábry Zoltán felfigyeltet
a *Zengő Dunatáj* bevezetőjében — a költőt, a *l*
Győry Dezsőt állította elénk. *„Poétanép vag*
adassék tisztelet a költőnek! Adassék tisztelet
Dezsőnek! Ki látta őt?" — E kérdés több volt,
figyelmeztetés: számonkérés!

Bizonyítja ezt az, hogy 1970-ben, Győry Dez
születésnapjára írt cikkében *(Az elkötelezettsé*
csérete) megsokszorozta az előbbi figyelmez
„Győry Dezső erős kötéllel, kötelékkel csomózt
gát a kisebbségi testbe: húsba vágón, de lélekin
küldetéstudattal". És kimondotta Fábry Zoltán
fontosabbat, amit Győry Dezső költészetével k
latban kimondani *lehetett* és *kellett: „A köl*
magatartás. Költőnek nincs szabadsága, csak m
szabadító szerepe... ne csomózzátok ki a kötel

Az sem tekinthető véletlennek, hogy az 19
megjelent válogatott kötetben — az *Emberi ha*
— Sándor László nyomatékosan a költő, a
Győry Dezsőre irányította a figyelmet („a be
takon kívül — az olvasók csak mint elbeszélőt
ték" — rögzítette Sándor László a megfellebbe
len tényt).

Az „őszikéit" most író Győry Dezsőben fel
a jogos igény arra, hogy mint *lírikust* ismerje
közönség. Még egyszer, újra — miként az „újar
gyarok" korszakában. Ismételjük: jogos ez az
hiszen a lírikus Győry Dezsőt *nem ismerik.*

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 FEB

Napjaink

1021 Benes József

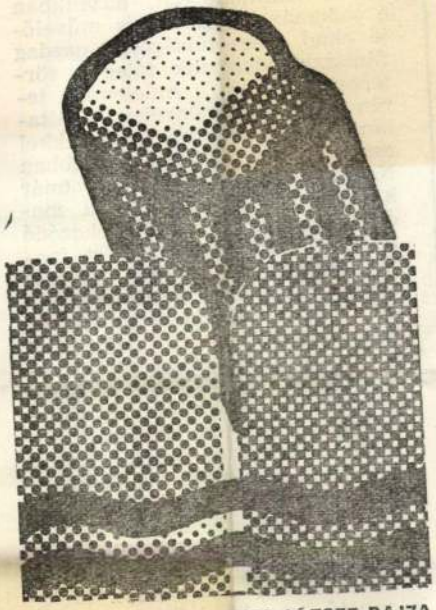

VARIACIOK

BENES JÓZSEF RAJZA

Noha — Balázs Béla szel
lyében — Magyarors
adta a világ egyik legjelenté
nyebb filmesztétáját, hazánk
e tudományágnak kevés műve
je akad. Nem túlságosan gaz
filmszakirodalmunk főleg a t
téneti leírás és a műelemzés
rén ért el eredményeket — ál
lános elvi, esztétikai kérdésekkel
csupán Bíró Yvette, ritkábban
Nemes Károly, s újabban (már
kecsegtető sikerekkel is) a mo-
dern irányzatok felé tájékozódó
kutatók foglalkoznak. Ezért fon-
tos összefoglaló munka *Lukács Antal Filmesztétikai vázlatok* cí-
mű kötete. Hangsúlyos itt az „összefoglaló" és a „vázlatok" szó is. A szerző Adornótól Kra-
cauerig, Lukács Györgytől Bart-
hesig számos filozófus és film-
esztéta egy-egy kérdéskörről al-
kotott véleményét foglalja össze
— a maga gondolataival, de több-
nyire valóban csak vázlatosan
fejlesztve-alakítva tovább néze-
teiket. S ezzel már jeleztük elis-
merésünket és kifogásunkat is.
Lukács Antal könyve jó ideig
alapvető munka, filmesztétikai
iránytű lehet — sajnálnunk kell

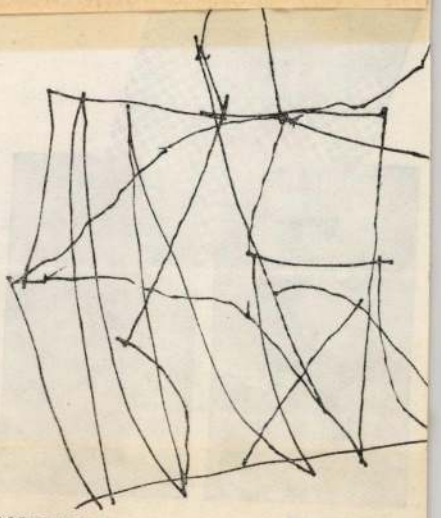

MADARAK

Benes József

rajza „Két part között"
az 1. oldalon

Napfaluk 1974 február

Benes József

„Variációk" a zajzai
a 9. oldalon

Napjaink 1974 február

Benes József

„Tisza" c. rajza a S-oldalon

Napjaink 1974 február

Genes József

Grafika

Dej Symposion 1973_V. 100

1021

Benes József grafikus

1976. jan. 11. Petőfi 21.lo / / M.

Láttuk, hallottuk.

- Elsőnek hallgassák meg Sólymár Istvánt a VIII. Grafikai Biennáléről.

- 1975 végének emlékezetes képzőművészeti eseménye volt a VIII. Országos Grafikai Biennálé. A Miskolci Galériában rendezett tárlaton magyar grafikusok munkái, ugyanakkor a József Attila Könyvtár kiállitó termében jugoszlávok válogatott lapjai szerepeltek. Utóbbiak a szabadkai képzőművészeti találkozó résztvevői és a belgrádi grafikus kollektiva tagjai szintén nem esetleges szinvonalon képviselték hazájukat. Sztoján Cselics pl. egyik nemzetközileg elismert főalakja az 50-es években fordulatot kivivó belgrádi képzőművészeknek.
Az 58 kiállitott munka majdnem ugyanannyi grafikus részvételét jelentette. A vendég művészek grafikáiról igy csak valamelyest általánositó megállapitásokat tehetünk felhasználva az alkalmat a magyarok munkáival való összehasonlitásra. Erőteljes közlés, fontos üzenet nincsen a jugoszláviai müveken. Kiváló technikai tudásukat, formáló készségüket magánjellegü feladványok megoldására forditják a grafikusok. Ujszerü képi hatások, dekorativ értékek teremnek igy, sokszor jól megérlelt, zamatos gyümölcsként a nyugati neomodernista irányzatok mentén. A világ félelmei, vigasztaló pillanatai az emberi ellentmondások, vergődések és remények oly távol esnek ezektől a szépen komponált grafikáktól, hogy talán az alkotóik tudják csak kapcsolatukat és a képcédulák, egy-egy váratlan cim árulkodik a kifejező szándék létéről.
A jugoszláv kiállitásokon kevés volt a rézkarc, fametszet, az együttes összhangzatát, a szines technikát főleg akvatinták és szitanyomatok határozták meg. Festői felfogásnak tünik a mi szemünkben a jugoszláv grafika. Szebbnél szebb akvatintákat láthattunk. Miloszláv Arsics Sisak cimü kompoziciója alkalmas példa arra, hogy lényegében drámai formát miként tesz bársonyos szin-élménnyé a müvész dekorativ felfogása.
A szitanyomatok közül harsány folklór hatásával emlékezetes Branka Marics Husvéti tojások cimü lapja. A szitanyomatok egyébként sokszor a technikával ellentmondásban lévő sprélékos formákat hordoznak. Benes József szabadkai grafikus munkáin viszont nem elég gazdagok a nagyméretü felületek. Mérték és méret a magyarok kiállitásán is probléma volt. A gyakori tárlatok látványbeli hangzavarában sokan a nagy méretekkel akarják hallatni hangjukat és feledték azt a bolcsességet, miszerint a kevesebb sokszor több. Nem minden nagyméretü munkára vonatkozik ez. Akadnak olyanok, amelyek mint Kuncz Ernő szines fametszete eleve igénylik és meg is töltik a nagy felületet.
A kiállitáson látott új eredmények közül szembetünő volt Banga Ferenc három linóleum metszete. A fiatal müvész látomásos rajzi világát most már sokszorositható kompoziciókon is erőteljesen hivja elő.
Bálint Endre három linotipiája az emlékezés szorongó költészetének érzékeny halk festői kifejezése. Csohány Kálmán következetesen és ismét gazdagabban adta azt amit várhatunk

tője, tömény hazai élményvilágának egyéni megszólaltatását. Feledi Gyula Változat egy ikonra című sorozatában volt egy lap, amely a szines grafika mestermüvének tekinthető. szépsége olyan meghökkentő, hogy Feledi eddigi munkásságának nyilvánvalóan új csúcsát jelenti.
Gas Gábor grafikáin erősödött a kötetlen, vázlatos és őszinte fogalmazásmód. Megnyerő tiszta munkák Kibó Tamás kis rézkarcai. Kocsis Imre szitanyomatai bevezettek a tartalom és újszerü technika-adta forma újszerü összeolvasztásának mühelyében.
Pásztor Gábor litográfiái alkotói elképzeléseinek megújulásáról adtak hirt. Különösen az arcmás pillangókkal cimüre gondolok. Tőlem ismert előzményekhez képest többletet nyújtott Badacsonyi Sándor egyik rézkarca, Barczi Pál egyik lapja, azután Boglár Zoltán linóleummetszetei, Kovács Imre cinnkarcai, Lukovszky László litográfiája, Pethő János munkái. Püspöki István szines rézkarcai, Révész Napsugár litográfiái, Szücs Miklós és Vagyóczky Károly rézkarcai. Gácsi Mihály ezuttal nem tett hozzá munkásságáról kialakult képhez. Szemeti Imre mintha vesztett volna munkáinak spontán lendületéből, pedig kétségtelenül az új grafika legjobb tehetségei közé tartozik.
A jugoszláv munkákkal összehasonlitva hullámzóbb egyenetlenebb, tarkább a mai magyar grafika. Erősebbek a tradiciók, a különféle kötöttségek, a többség még nem csatlakozott fenntartás nélkül nemzetközi irányzatok követéséhez. Ennek a ténynek vannak előnyei és hátrányai. Az előnyök szerintem fontosabbak. A két évvel ezelőtti fődijas Lenkei Zoltán önálló kiállitást mutatott be. Müvei jól illusztrálják állitásaimat. Kondor Béla példájának nyomai mindmáig élnek a munkáin, de egyéni költészetet komponál lapidáris, olykor balladás hangvétellel, tömör formákkal, ujabban szinekkel is. Az idei nagydijas Rékasi Csaba. Kitüntetése megérdemelt. Kevés ilyen megszállottan és ilyen mesterségbeli igénnyel dolgozó alkotója van ma ennek a müvészeti ágnak. A többi dijhoz itt-ott már férhet némi kétség. Somogyi Győző pl. inkább naivista képötleteinek honorálására kaphatott dijbeli biztatást, tusrajzainak szitára való áttételét nem érzem indokoltnak. Legfontosabbnak azt tartom, hogy minden stilusbeli elképzelés ha egymással szögesen ellentétes is szóhozjusson. Bármilyen irányból jövő stiluskényszer igen nagy kárára lenne most a magyar képzőmüvészetnek.

MDk

Benes József, festőművész

A zentai festőművész két
hetet töltött a hódmező-
vásárhelyi művésztelepen.

— : Magyar és jugoszláv képzőművészek
cserelátogatásai

NÉPSZABADSÁG, BP. 1965. nov. 23. [vidéki]

BENES JOZSEF, grafikus

Az 1972-ben rendezett grafikai kiállitas kapcsan közel 100 lapból álló modern grakikai gyüjtemény alakult ki, elsősorban a múzeum és a művészek között létrejött személyes jó kapcsolat eredményeként. Igy Benesnek is van műve a Pécsi Modern Magyar Képtárban. 287.old. 4.jegyz

ROMVARY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szempontok III. 287.old

A JANUS PANNONIUS Múzeum Evkönyve, XVII-XVIII.
1972-73. Pécs, 1973.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Magyar Szó
76. 3

Benes József

Képzőművészet 1021

Tájfestészet és modern grafika

BENES JÓZSEF SZIVÁCI TÁRLATA

NEM VÉLETLEN, hogy Benes ópuszának éppen e két részével — tájfestészetével és figurális grafikájával — prezentálja művészetét Szivácon.

Két terület, ahol legpontosabban fogalmazódtak meg a kérdések, ahol a legtöbb tiszta eredmény realizálódott.

Először is a tájfestészet, tájfestészetünk, modern tájfestészetünk kérdései, problémái.

Másodszor modern grafikánk születése, nagykorúsága, európai színvonala.

E két terület, világ, nyelv között törés, szakadék van. Magát a festészetet problematizálja, a festészethez, mint festés végéhez ért el Benes „megcsapkodott" és informel tájaival, vásznaival, hogy grafikájával, grafikai lapjaival már a modern technikák, felénk új, kalandját vállalja...

Benes mind a két területen mérsékelt — lehetséges útját végigjárja, de problémáit nem radikalizálja a végletekig — s így autentikusabb és tetszetősebb eredményeket ért el. Ott rossz csupán, ahol keveri a két ellentétes világot, nyelvet, problémakört, ahol pisztollyal fest (igaz, e területen is fontos tapasztalatokra tesz szert).

TÁJKÉPEI (a kezdeti csapkodások és a későbbi informelek is) a víz- és égfelületek és a partszegélyek váltakozásának redukált, ritmikus nyelvét találták meg.

A konjovići tájfestészet (mint egyik lehetséges maximumunk) ellenpontja, negatívja Benes tájfestészete — mely persze már alig nevezhető tájfestészetnek. Mindenesetre, tájfestészetünk, modern tájfestészetünk utolsó még teljes állomása.

Benes a művésztelepeken együtt keresi a motívumot, együtt áll a tájban, a nyárban Konjovićtyal.

Konjović a vegetációt, a kis vályogházakat, házsorokat, a levegőt, a felhőket, szín-furorjának, miniumos-véres-ózonos ideogrammáinak apropóit keresi — akár egy torreádor.

Benes viszont a hajlatok, partok szögeit méri, a kimosott földrétegeket, a táj örök struktúráit vizsgálja — mozdulatlanul, éppen csak egy-két fekete vonalat húzva blokkjába Ljubo Ivančić Önarcképét, Önarcképének „famózus" fekete vonalait juttatva eszünkbe...

Kiégett tájnak, holdtájnak neveztük sáros e Tisza-partokat...

Metafizikus táj. Benes a nyárban is az örök őszt látja. A szegélyek állandóinak variálása: variálás, akár a későbbi grafikák, színes röntgenfölvételek...

Konjović meximális szenzációkat keres és nyújt.

Benes analizál, minimális változásokat regisztrál, törvényszerűségeket keres.

A KIETLEN, csak-festék parton, partok közelképeln megjelenik, majd önállósul a „megcsapkodott", majd informellé keleszttett kövér figura, hústorony. Grafikáihoz e figurákon keresztül vezet az út.

A kövér, ráncos, gyűrött, bugyros figurák szín-, faktúra- és anyagélményei után, mind hidegebben, mind formálisabban kezdi elemezni e monumentális, bácskai húsképződményeket. Egzisztenciális dilemmái mintha csak megszűntek volna. Egy síkba vetíti, bontani, variálni kezdi őket.

Végül eljut a tiszta grafikáig, ahol minden kapcsolat megszűnik előző, festői korszakával.

Mint mondottam, az egyes ráncok, gyűrődések, elemek önállósulnak, önálló életet, játékot kezdenek: egyformán, egyszerre lehetnek kövér figurák és gerincoszlop-figurák, egyformán, egyszerre lehetnek rút emberek és szép zöld hernyók, húsos paprikák és húsos figurák, paprikák és paprikaszedők — nem is figuralitás ez már!

Egy autentikus grafikai nyelvről kell beszélnünk, egy autentikus graftkai nyelvet kell elemeznünk.

E lapok modern képzőművészetünk maximumát jelentik — erről az idei Októberi Szalon rendezvényen is meggyőződhettünk, sőt, arról is meggyőződhettünk ott, hogy Benes a legjobb jugoszláv grafikusok közé tornázta fel magát — noha szerény eszközökkel, noha primitív technikával... Soha ilyen tiszta formák művészetünkben még!

BEFEJEZÉSÜL még csak annyit, hogy számomra roppant érdekes, hogy Benes e motívumaival — paprikáival, hernyóival — valamiféleképpen ismét visszajut Bácskába, s ilyen értelemben e szivácí tárlat is egységesnek mondható...

TOLNAI Ottó

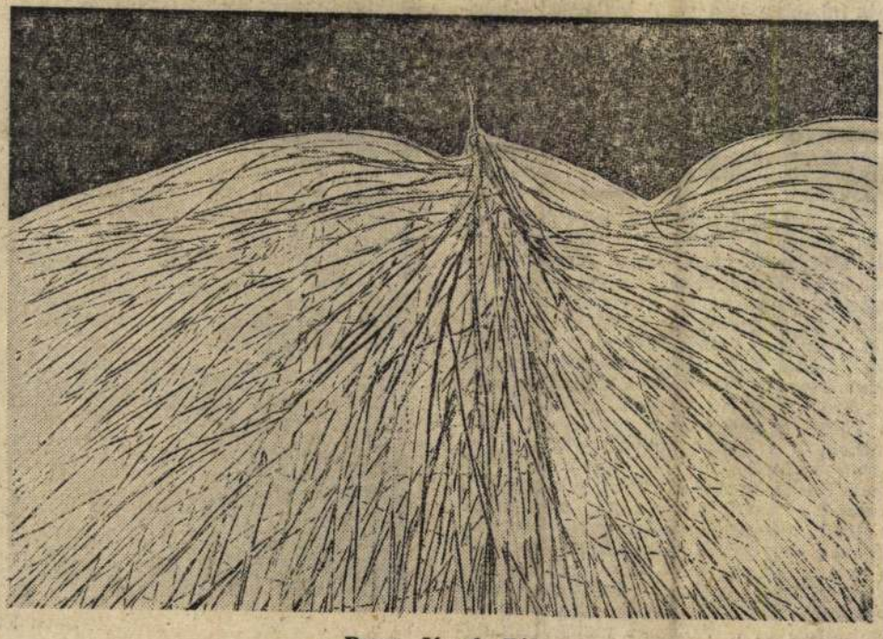

Benes József: Táj

Vannak költők, akiket hosszú évekig számon tartunk, könyveikre, folyóiratokban látott verseikre felfigyelünk, nevüket megjegyezzük, egy-egy verssorukra sokáig emlékezünk, de költői világukat alaposabban nem ismerjük meg, valami meggátol bennünket, hogy közelebbi ismeretségbe kerüljünk költői törekvésükkel. Nyilván mindez semmit sem jelent, hiszen alig van néhány költő, akiről elmondhatjuk, hogy közelről ismerjük, versüket mindig ki tudjuk választani a napról napra növekvő versterméséből. Annyit azonban jelent, hogy a közelebbre vivő lépésben, valami mégis megakadályozott bennünket. Restségünk éppúgy, mint az, hogy egy-egy költő műve a napi verstermésben, maga is „napivá", átlaggá válik.

Tornai József nevét évek óta ismerjük, verseit, sőt, könyveit is olvastuk, de csak most, legújabb könyvét vettük közelebbről szemügyre, s nem tévedtünk: Tornai József olyan költő, akire mindig számítani lehet, aki nem lépi túl ugyan a mai vers köztudott és standardizált határait, de lejjebb sem engedi; vagyis, verseiben ez a standard megszeghetetlen törvény, nélküle nyilván nem is írhatna verset. Azoknak a költőknek a sorába tartozik, akik mindig egy lépéssel az igazi költői felfedezések és felfedezők nyomában haladnak, de nem maradnak le, s ezzel mindig megőrzik magukban, megtartják és életszgetik a kiugrás, a „nagy lépés" lehetőségét. Alighanem éppen ez versírásunknak legfontosabb belső motorja is, ez az esély a „nagy vers" megírására. Mert Tornai versében minden a maga helyén van, ő szinte mindent tud, amit tudni kell a költészet múltjából és jelenében, s minden, amit megír, meghatározott szintet képvisel, de még mindig nem tette meg az igazi lépést, amit egyszer megtehet majd, de lehet, sohasem teszi meg. Az esélyek kiszámíthatatlanok... Viszont a lehetőségekben sokszor nem is az eredmény a fontos, a sorsdöntő; gyakran egy egész életre elegendő maga a lehetőség...

A *Naptánc* versei között keressük ezt a a „nagy verset", de közöttük talán egy sincs, amely nem felelne meg a mai költői standardnak; kiváló „középszer" határozza meg ezt a kötetet. Kiváló, mert a középszer itt nem átlagot jelent, hanem költői realizációt. S ezen a költői realizáción belül furcsa ellentmondások vannak. Ha lírai program a *Kinyitni magam* vers üzenete: „Segíts kinyitni magam / egészen kinyitni / a burkaimat / / sarkig kitárni / a szemem az arcom" — akkor költészetének jelentésrétegeit a feltárulkozás, a megnyilatkozás szándékában és igényében kell keresnünk, s így érthetők a vallomásos visszaemlékezés *(Bibic-koromban, Nem tudsz arról. A Tornai-vér)*, versei, s velük a jeleni élményeket vallomássá minősítő indulatok is, elsősorban a társkereső az erotikus s szerelmi versek *(Tüskebokor, Mondjuk a könyörgést, A paradicsom nyelvén)*, de éppen ezért puszta „versírásnak", mímelésnek tűnnek, sőt afféle „házi feladatnak" a szerepet játszó versek bibliai Józsefről, Ofélliáról, Mr. T. S. Eliotról, Don Juanról, mert aki olyan mértékben veszi komolyan önmagát és saját élményeit, múltját és jelenét, mint Tornai, az aligha szólhat viszszatetszés nélkül mások szerepében irónikusan, nyelvet öltögetve. Mégis jól megférnek egymás mellett ezek a versek, ahogyan a paraszti világot feleleventők *(Földalatti apám, A Tornai-vér)* mellett jól megfér a pusztán hangsorokat és ritmust közlő halandzsavers *(Naptánc)*, ami — hogy ennek a kötetnek furcsaságai még inkább nyilvánvalók legyenek — egyúttal kötetcím is. S nem véletlenül, mert a kötetnek leggyakrabban előforduló motívuma éppen a nap, mely — akár kisbetűvel, akár nagybetűvel írja is a költő — valahogy egybefogja ezeket a verseket, beragyogja sokszor szikkadt soraikat, mert a látomásokból, az emlékekből, a jeleni élményekből, mindig valamilyen formában előbukkan.

De költőileg a napnál is erősebb ragyogású ebben a kötetben a természet képe. Hagyományosan, mégis kivételes erővel tudja Tornai feleleveníteni — sokszor megszemélyesíteni — a természet világát: „Ne legyetek. szomorúak, / táncoljatok a napon, / pihés gyermekláncfű-szárak, / szöcskék és homokszemek / ernyői." *(Ne legyetek szomorúak)* Különösen szép az *Erdő* négysorosai közül a második — a kötet legmeggyőzőbb sorai ezek: „Sűrűidből a rigókkal együtt / elrőpült az arany-melltollú nyár / és cigányzabból rakott fészke, most / a csillagos tisztás is kopár." — mert benne a kép pontossága, a fogalmazás egyszerűsége, a látvány közlésének erős költői szenvedélye dominál, s nem tűnik elő, mint más versekből, oly hivalkodón a tanulság, a szentencia. S ha a pontos közlés költői képessége még az emlékezés és a vallomás meleg felhang-

könyvkereskedés működik, de ebből csak 16 szakosított könyvesbolt. Az üzletek java része a városokban összpontosul. A fejletlen üzlethálózat oka, hogy a községekben a könyvesboltok még hátrányosabb helyzetben vannak, mint a többi üzlet. Nem szívesen juttatnak nekik megfelelő helyiséget, mert kevesebb jövedelmet hoznak a községnek, mint a többi kereskedés. A könyvesboltot különféle adók is terhelik: cégtábla- és reklámkifüggesztési adó, telekadó, jövedelmi adó stb. A könyvkészlet jelentős forgóeszközöket köt le, s erre a bankok nem adnak kedvező kölcsönt. Más árucikket könnyebb eladni, mint a könyvet, és többet is lehet rajta keresni, így a könyvet egyre inkább elhanyagolják, és játékszereket, technikai árut és egyebeket árusítanak.

A kisebb helységekben még rosszabb a

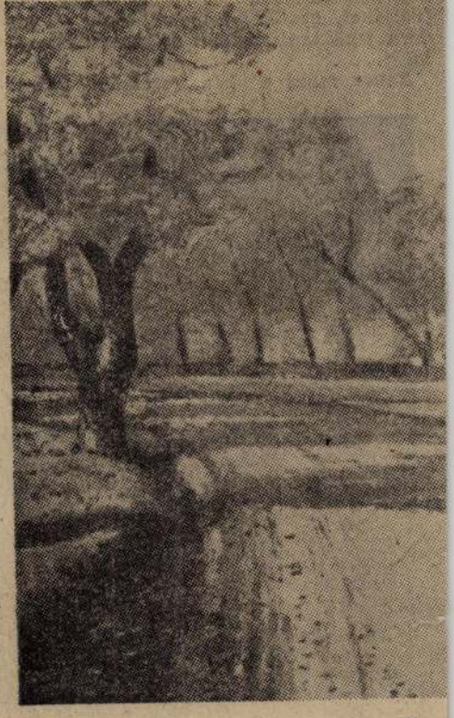

Sava Sum

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1976 JAN 2
DÉLI HÍRLAP
(MISKOLC)

Benes József

Híradás a jugoszláv grafikáról

1021

Jugoszláviai grafikusok kiállítása a József Attila Könyvtárban

Ötvenhárom művész ötvennyolc lapját küldte el „híradásnak" Miskolcra a szabadkai Képzőművészeti Találkozó és a belgrádi Grafički Kolektiv, eleget téve a Magyar Képzőművészek Szövetsége Észak-magyarországi Területi Szervezete és a grafikai biennále rendezői meghívásának. A kiállítás a Képzőművészeti Találkozó XIV. országos grafikai kiállításának (138 jugoszláv grafikus 191 alakítását mutatta be) anyagából állt össze, gondos, igényes válogatás eredményeként.

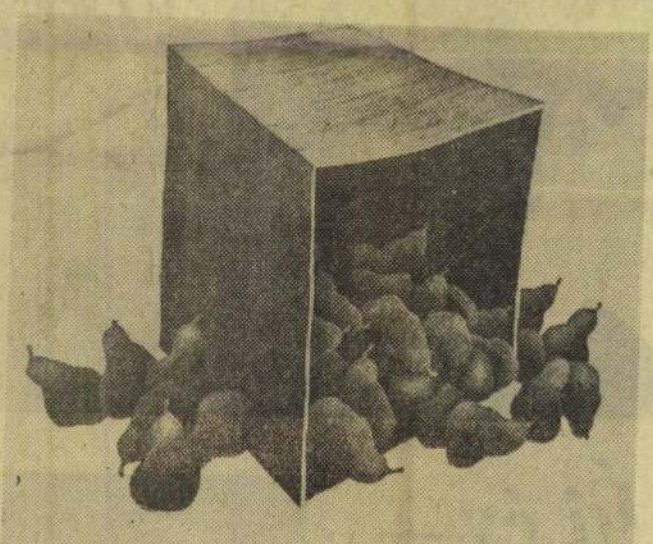

★ *Milan Stanojev tintarajza: Doboz körtékkel*

A szabadkai Képzőművészeti Találkozó, ez a 24 éve működő, s a soknemzetiségű Jugoszlávia képzőművészeinek munkásságát eredményesen koordináló intézmény, nem egyszerűen kiállítási szerv; megalapítása óta hét alkalommal rendezett országos szimpoziont a modern képzőművészettel kapcsolatos különféle témákról. Ugyancsak nagy érdemei vannak abban is, hogy Jugoszláviában már hetvennél több művésztelep fogadja az év különböző időszakaiban a hazai és külföldi művészeket. E művésztelepeken — Zentán, Topolyán, Becsén, Ecskán, Rumán, Kishegyesen, Počiteljben, Prilepen, Budván, Grozsnyánban — rendszeresen dolgoznak magyar művészek is. A már említett XIV. országos grafikai kiállításon egyébként e művésztelepi vendégek közül 9 magyarországi grafikus 15 lapja is helyet kapott.

■ ■

Szükséges mindezt elmondanunk, hogy nyilvánvalóvá váljék a jugoszláviai grafikusok miskolci szereplésének jelentősége. A kiállított lapok technikai—formai változatossága mellett első pillantásra szembetűnt: a jugoszláviai sokszorosító grafika művelői idegenkednek a klasszikus sokszorosító eljárásoktól. Rézmetszeteket, linómetszeteket egyáltalán nem látunk itt, fametszetet, litográfiát, rézkarcot is alig egyet-kettőt. Annál több a színes nyomat, a kombinált technikával készített lap, a szitanyomat. Az aqua- és mezzotinta-eljárással készült munkák tónusgazdagsága, a műanyagfestékekkel készült színes lapok olykor reklámos tarkasága nem engedi lankadni érdeklődésünket, figyelmünket a művek iránt.

Értékelésre, a kiállító művészek valamelyikének kiemelésére nem vállalkozhatunk; hiszen a mai jugoszláviai grafikusok élvonalának bemutatkozása ez a kamaratárlat. *Benes József* színes szitanyomataira éppúgy emlékszünk, mint *Stevan Knežević* finom rézkarcaira, s *Milan Kerač* kombinált technikával készült lapjaira. Feltűnt *Milan Stanojev* két lapjának az azonos formákból ritmust teremtő kompozíciós ötletessége, s megjegyeztük *Bogdan Kršič, Miodrag Nagorni, Marko Kršmanovič, Milenko Zarkovič, Sterjos Arvanitidis, Slavoljub Čvorovič* lapjait, s nevét.

■ ■

A lengyel grafika emlékezetes bemutatkozása után jó folytatás minden tekintetben ez a jugoszláv kamarakiállítás. A műveket szemlélve legfeljebb azon tűnődtünk el, hogy bizonyos tartalmi-tematikai egyformaság éppannyira jellemző ezekre a grafikusokra, mint a már említett technikai-kifejezésbeli sokoldalúság. Noha ők is szükségesnek látják, hogy „irodalmi címekkel" — E. Kant esete, A kék madár, Emancipáció, A halál és alkony napja, stb — igazítsák útba a kiállításlátogatót, ezek a címek többségükben ironikus mellékízzel „vállalják" a kalauz szerepét. A művek és alkotóik látásmódja sokkal inkább szabadabb, semmint hogy kép és cím direkt egybeeséséről beszélhetnénk. A lapok jelzések inkább, mint közlések; sejtető vagy világosságot gyújtó szimbólumok, asszociatív építkezésük feltételezi a képnéző hasonló közelítését a művekhez, a megértés feltételeként.

■ ■

Ha egybevetjük a magyar grafikusok kiállított több mint 100 alkotását (biennálé) e jugoszláviai bemutatóval — a találkozást, a jugoszláv és magyar modern grafika találkozását jóérzéssel mondhatjuk „egyenrangú felek" találkozásának. A magyar sokszorosító grafika — ha ma még erősebben kötődik is a sokszorosítás klasszikus-hagyományos eljárásaihoz, s ezért nem annyira sokszínű és dinamikusan változó, mint a lengyel vagy a jugoszláv — rangjában, színvonalában nem marad el azok mögött.

S e tanulságban megnyugodva érdeklődéssel várjuk a következő biennálét, s azon a folytatást, újabb találkozást — a modern szlovák, román, cseh, osztrák, finn grafika valamelyikével.

PAPP LAJOS

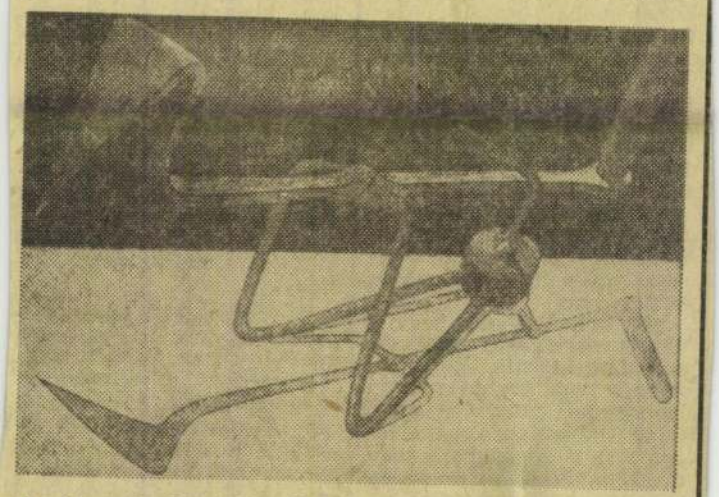

★ *Adasevic Branimir: Ár*

Új év — új terv

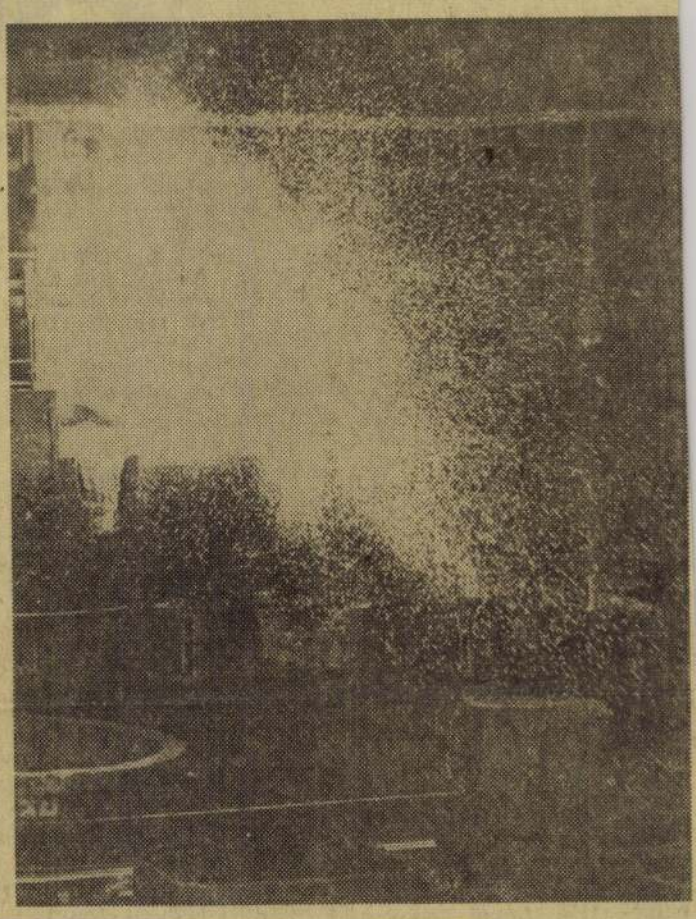

Új év kezdődött, új ötéves terv kezdődött és az órakondulásos éjféltől kezdetét vette a század utolsó negyede. Az év első munkanapja ugyanúgy kezdődött, mint máskor: előkerültek a szerszámok, folytatódtak a tavaly félbemaradt mozdulatok. Úgy kezdődött, mint máskor? Vagy talán mégsem úgy? A változás, valami újnak a kezdése nemcsak azt jelenti, hogy levéltárcánkban kicseréltük a naptárt. Új lapot nyitottunk, ott belül is... Az 1976-os esztendő első munkanapján esett az eső, a szeszélyes idő ősznek hazudta a telet. Időben elindult az első villamos, időben az üzletekbe került a kenyér és a tej, s a műszakkezdést jelző dudaszó mindenkit a helyén talált. Felvételünk a Lenin Kohászati Művekben készült, ott, ahol bölcs nyugalommal, ünnep nélkül, szüntelen fortyog, formálódik a fém. (Cikkünk a 3. oldalon.)

(Kerényi László felvételei)

Ma hajnalra:

az utakon

hajnalban megkezdték a város főbb útvonalainak síktalanítását, a Miskolci Közlekedési Vállalat sószóró gépkocsijai pedig az autóbuszvonalak mentén igyekeztek minél jobbá tenni a közlekedést. Ennek köszönhető, hogy a főútvonalakon reggelre már felolvadt a jég, biztonságossá vált a gépjárművek közlekedése. Gondot okozott viszont, hogy a házfelügyelők és a magánlakások tulajdonosai több helyütt megfeledkeztek a gyalogjárdák felszórásáról, sózásáról, így több helyütt szinte életveszélyes volt a gyalogosok közlekedése.

Tél van. Várható, hogy a közeljövőben még többször ébredünk hasonló jelenségre, mint a mai. Éppen ezért jó lenne, ha mind magunk, mind embertársaink érdekében arra is gondolnánk, hogy megkönnyítsük a munkába igyekvők közlekedését.

Mindkét első újszülött fiú

Megszülettek az ÁB-bébik

Az új esztendő első órájában országszerte 13 — vidéken kilenc, a fővárosban négy — gyermek született. Közülük 9 fiú, 4 lány.

A tizenhárom elsőórás újszülött közül hajnali 2 óra után, közjegyző jelenlétében az Állami Biztosító központjában kisorsolták annak a két szerencsés apróságnak a nevét, aki megkapja a 20 000 forintos életbiztosítási kötvényt.

A főváros 1976. évi „AB-bébije" Nyitrai László, a János-kórházban 0 óra 21 perckor született, súlya 3,30 kilogramm, hossza 52 centiméter. A szerencsés vidéki újszülött Rozmis Tibor 0 óra 50 perckor jött a világra a szentesi kórházban, súlya 3,40 kilogramm, hossza 50

Benes József
Grafikus

Rajzok

Dej symposion

130-131 sz. 61-82-85-94-101-102

1976 II-III. Oldalakon

Benes József

binómetrétes (5db)

Új Symposion, 28. szám, 12, 17, 24, 30, 32.o.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1976 AUG 13
DÉLMAGYARORSZÁG

Benes József, zentai grafikusművész

6 1021

DM MAGAZIN

Megyei utazások

Művésztelepek folyók mentén

Nem hagyományos művésztelepi fotó látható ennek az írásnak a homlokán. A makói sokszorosítóüzem ofszetgépe melletti vizsgálja a nyomás minőségét *Benes József* zentai grafikusművész. Az 1971-ben létrehozott makói Maros menti művésztelep idei programja már többek között erre a gépre is épült. A rövid története során profilt váltott művésztelep harmadik éve a kortárs magyar grafika jeles alkotóinak ad nyugodt körülményeket, megfelelő ipari hátteret és teremt kiváló alkotó légkört. Az idén tizenketten vettek részt a művésztelep háromhetes munkájában *Kocsis Imre* grafikusművész és *Dévényi István* művészettörténész vezetésével. Érdemes fölsorakoztatni a neveket: *Banga Ferenc, Barabás Márton, Benes József, Jámborné Balogh Tünde, Kovács Tamás, Szabados Árpád, Szabó Ágnes, Pataki Ferenc, Tulipán László, Bikácsi Daniela* és Erdélyből *Orth István.*

A megyében öt művésztelep működik. A makói szervezésekor számoltak a Maros hűs hullámaival, festői árterével; a csongrádi a Körös-torok közelében, egy kőhajításnyira a Tiszától, a volt Czeilik-villában szerveződik; a mártélyi Holt-Tisza finom ívű kanyarja mellett nem messzi egymástól képzőművészek és fiatal amatőrök találkoznak; Hódmezővásárhely egész évben fogadja a képzőművészeket, s nyaranta, immár évek óta, ott töltik egyhónapos nyári gyakorlatukat a képzőművészeti főiskola hallgatói. Valamennyi képzőművészeti életünk állandó vagy ideiglenes alkotóműhelye. Mágnesként vonzzák az ország minden részéből az alkotókat, legyenek az amatőr képzőművészeti mozgalom fiatal tehetségei, közösséget vállalt grafikusművészek, a csongrádi Tisza-tájba szerelmesedett fiatal festők vagy a vásárhelyi képzőművészettel szellemi közösséget vállaló művészek. Minden egyes művésztelep az évek során *kialakította karakterét, sajátos profilját, s nagyrészt törzsgárdáját is.* Vajon *mi* vonzza ezeket az alkotókat a táj szépsége, a folyók varázsa mellett ezekbe a műhelyekbe?

Az utóbbi évek nyomon kísérhető törekvése, hogy lazulnak a topográfiai egységekhez tapadó művésztelepek, szimpozionok, alkotótáborok. Szaporodásuk mellett mind nyitottabbá, felelősségteljesebbé válnak. Nem művészek nyári üdültetése a céljuk, hanem az *alkotás feltételeinek biztosítása, művészi kollektívák kovácsolása, közösségi szellem kialakítása.* Ezeken a művésztelepeken olyan lehetőségeket tudnak nyújtani, melyeket az alkotók év közben nem vagy csak nehezen találnak meg.

A Makóra ránduló grafikusokat mind jobban bővülő technikai lehetőségek sora várja; gazdagodik a háttérként szolgáló ipari bázis, a rézkarcnyomó prés mellett az új műhelyben már két szitanyomó is a művészek rendelkezésére áll, s a helyi sokszorosítóüzem gépén mind többen próbálhatják ki az ofszetlitográfia új tartalmi és formai megoldásokat eredményező lehetőségeit. Csongrádon is gazdagodik az ipar segítsége, a kristályosodó lehetőségekből kiveszi részét a Tisza Bútoripari Vállalat, a FÜTÖBER és a MIRKÖZ, ahol a művészi munkához anyagot — intarziakészítéshez, fémmegmunkáláshoz stb. — és lehetőséget kínálnak. A mártélyi képzőművésztábor — melyet az idén 13. alkalommal rendeznek meg — pedig a fiatal amatőrök szakmai irányításának, a természeti környezettel való kapcsolat erősítésének, az ifjúságpolitikai és közművelődési feladatok megvalósításának fontos bázisa. Ha csak arra gondolunk, hogy évenként négy hetet Hódmezővásárhelyen töltenek a képzőművészeti főiskola növendékei, joggal érezhetjük biztosítottnak az e tájhoz, az itt élő emberekhez erőteljesen kötődő utánpótlás sorainak tömörülését. Ezek azok a szálak, azok a mind erősödő kapcsok, melyek a megye művésztelepeinek zálogai.

S profitál-e egy-egy város és annak lakóközössége a művészek nyári vendégeskedéséből?

Azt hiszem, nyugodt szívvel mondhatjuk, kamatostul fizetik vissza — természetesen saját lehetőségeik szerint! — az áldozatokat. Néhány példa. Makó sokat áldoz a Maros menti művésztelep profiljának, a grafikai műhelynek gazdagodásáért, a legjobb művészek megnyeréséért. Túl vannak azon a gyermekbetegségen, hogy a művészektől a „hagymás város" képi megjelenítését, a Maros-parti táj ábrázolását várják. Megteremtették annak a feltételét, hogy az ország kiváló, nemzetközileg is ismert grafikusai tematikai megkötés nélkül, nyugodt körülmények között dolgozzanak a Mező Imre kollégium tágas szobáiban és a gazdagodó műhelyben. A művészek viszont nyaranta visszatérő és visszavárt vendégei a városnak, akik az idén úgy szeretnék meghálálni a fogadtatást, hogy a hagyományos kiállítások mellett egy tizenkét lapos *grafikai mappát készítenek* 50 példányban. Minden résztvevő azonos technikával készített egy-egy munkáját gyűjti csokorba, melyekből Makó városa is kap, s melyeket minden bizonnyal több kiállításon láthatnak majd a város üzemeiben, a környék művelődési intézményeiben. De minden művésztelepen készült munkából kap a város — ez megalapozza a József Attila Múzeumban egy majdani grafikai gyűjtemény törzsanyagát.

A képzőművészeti főiskola hallgatói az egyhónapos nyári gyakorlat végeztével a Tornyai János Múzeum falaira akasztják és posztamenseire helyezik Vásárhelyen készült rajzaikat, festményeiket, szoborvázlataikat, s régi hagyomány, hogy a legtehetségesebb hallgatók évente egy-egy művel *gazdagítják a Bethlen gimnázium panteonját.* A mártélyi országos ifjúsági képzőművésztábor résztvevői is először Vásárhelyen mutatják be az Alföld tenyerén szerzett élményeiket a táborzáró *műhelykiállításon.* Ám a tábor résztvevőinek találkozója nem korlátozódik a pihenést, üdülést a művészi munkával és szakmai ismeretek bővítésével váltogató két nyári hétre, a tevékenységet folyamatossá teszi a mártélyi élményekből sarjadt, a fejlődést reprezentáló *tavaszi szegedi seregszemle* is. Csongrádon is szép példái vannak a kapcsolatok gyarapodásának. Elsősorban a festészeti vonalat igyekeznek fejleszteni, olyan kiváló fiatal művészek megnyerésével, mint *Nagy Gábor, Aranyi Sándor, Szikora Tamás, Dienes Gábor, Babos László.* Évenként kétszer mutatkoznak be a város kiállítótermében.

Minden kiállítás — statisztikák bizonyítják — sok-sok látogatót vonz. Bizonyára vannak közöttük sokan, akiket nem ragad magával a képzőművészetnek minden megnyilvánulási formája, értetlenül állnak a mai intellektust, új grafikai eljárásokban kifejező lapok előtt, vagy közömbösek maradnak egy-egy tárlaton. De hiszem, hogy azok sokkal többen vannak, akik megjegyeznek egy-egy nevet, akikben megmarad egy-egy kép, szobor emléke, sőt olyanok is vannak, akiket éppen ez a közvetlen kapcsolat jegyez el a képzőművészet szeretetével.

A művésztelepeknek jelentős *hagyományai* vannak Csongrád megyében. Az 1920-as években *Rudnay Gyula* rándult Vásárhelyre és Makóra, később a vásárhelyi művésztelep első vendégei között *Medgyessy Ferenc* nevével találkoztunk, s ma már az öt művésztelepen *évente körülbelül 150 amatőr és hivatásos művész* tölt két—négy hetet. Sokan közülük visszatérők, ők a törzsközönség, s e táj, az itt élő emberek művész-nagykövetei. Mert ha nem is érhető tetten mindig a felszínen az itt töltött idő, a város, a táj megannyi motívuma, a mélyrétegekben, a leendő alkotásokon bizonyára megjelenik majd egy-egy élmény, képi elem, mély hatás.

Minden jel arra mutat, hogy a képzőművészeti szövetség, a KISZ KB, a megyei vezetés és a helyi irányítás összefogásával sínen vannak a megyében fölsarjadt művésztelepek. Egyre jobban *alakul, formálódik karakterük, határozottabbá válik vezetésük, letisztul szándékuk, megtalálják az együttműködés különböző formáit, lehetőségeit.* Így kapcsolódik össze *termékenyítő hagyomány és korszerű igény;* így találkozik művészi alkotómunka és közművelődési misszió; így termékenyíti meg a hivatásos művészet az amatőr mozgalmat, s nem utolsósorban így kerül be ez a táj művészeti életünk vérkeringésébe.

Most már talán csak amiatt fájhat a fejünk, hogy egyszer e táj szellemi központjának, *Szegednek is megvalósuljon* régóta áhított és tervezett *művésztelepe.* Mert nagyon ráférne e város művészeti életére az a fajta állandó és folyamatos kontroll, amit egy egész évben működő művésztelep jelenthet. Sokszor elmondtuk, hogy a szegedi képzőművészet egyik rákfenéje éppen a belterjesség, a zárt jelleg. Frissítést, jó szeleket hozhatna egy majdan megvalósuló alkotótelep. Mint láthatjuk, kisebb helységek is megbirkóztak a feladattal.

TANDI LAJOS

AZIN

súlycsonkítás? Szerintem előfordulna akkor is. Ez nem anyagi kérdés, ez tisztesség dolga és szakértelemé. A vendéglátó eladók több mint fele szakképzetlen — ezt bírálóink hajlamosak nem tudomásul venni —, az ő hibáik pedig sok esetben nem rossz szándékból fakadnak. Nem értenek a szakmához, abból. Bírálják például az üzemi konyhákat. Rossz a koszt. Megnézzük, benne van minden. Az íze mégsem jó. Elrontották. A panasz jogos! Mit csináljunk?

— Mi a következménye?

— Az ilyesminek csak annyi, mert mi is lehetne más: szólunk az üzlet vezetőjének, hogy figyeljenek jobban oda, kóstolják is meg az ételt...

— Van, hogy meg sem kóstolják?

— Előfordult.

— A vállalatnak nincs egyetlen első osztályú étterme, presszója.

— Történelmileg alakult így.

— A Hági lehetett volna első osztályú?

— A nyitás napján. Talán akkor. Az az igazság, hogy az első osztállyal szemben nagyon nagyok a követelmények, a pincéreknek például idegen nyelvet is kell tudni. Úgy döntöttünk, hogy inkább a másodosztály megszokott szintje fölött szolgáltatunk, de azt a nívót meg is tartjuk. És különben is, a Hági mindig másodosztályú üzlet volt, ez a hagyománya.

— Az embereknek az is föltűnik: sokat alakítgatnak. A Palánkot mondom. Volt presszó, játékterem, bisztró. Most fagylaltüzem.

— Az az üzlet nem találta a profilját, vagy a profil nem találta őt. Gondolom, ezért. Régebben voltak ezek a dolgok, mint ahogy én idejöttem.

— Jár a városban. Ha bemegy a vendéglátó valamelyik éttermébe, eszpresszójába, vendégül látják-e?

— Nem. Ha kérek egy üdítőt, odaállok a pénztárhoz, és kifizetem. Kezdetben — és talán nem is azért, mert akartak valamit —, megpróbálkoztak megvendégelni, aztán gyorsan elterjedt a hálózatban, hogy ez nem megy...

— Meg van elégedve a vendéglátás színvonalával?

— Engem kifogástalanul szolgálnak ki, de én az igazgató vagyok itt, és ezt tudják. Szeretném, ha Szeged a 170 ezer igazgató városává válna...

— Csak szeretné?

— Nem. Az kevés volna. Ezért dolgozom.

PETRI FERENC

d meg

ż égnek
áraz

alasodjon
berkesedjen
osodjon
oruljon

esedjen
öze véresedjen
gen
szkedjenek

Ötven éve történt

A Kommunista Internacionálé VI. kongresszusa

Az 1917-től 1924-ig tartó forradalmi fellendülést követő apály idején a kapitalizmus részlegesen, ideiglenesen és átmenetileg stabilizálódott. Az osztályharcok veszítettek élességükből, a munkásosztály politikai aktivitása csökkent, soraiban a kifáradás jelei mutatkoztak. A megváltozott objektív körülmények és szubjektív feltételek arra indították a nemzetközi kommunista mozgalmat, hogy tevékenységében átálljon a békeidők viszonyaira. Ez az átállás — vagy alkalmazkodás — hasonlóan forradalmi jelentőségű volt, mint a korábbi időszak nyílt, véres osztályharca. „Nyugodtabb", békés körülmények között lehetett a stratégiát és a taktikát tökéletesíteni a különböző elhajlások ellen harcolni, sőt nagyrészt befejezni a kommunista pártok alakulását, segíteni megindult bolsevizálódásukat és tömegpárttá válásukat. A mozgalom súlypontja az utcáról és a barikádokról — csatateréről a nagyüzemekbe és a szakszervezetekbe, az osztályharc „eredeti" színhelyeire tevődött át.

A győztes szocialista forradalom országában, a Szovjetunióban eldőlt a lenini örökséget védelmezők és a trockisták között a pártban folyó harc. (A vita akörül folyt, hogy végzetes torzulások nélkül felépíthető-e egyetlen országban a szocializmus. (Sztálin és a hozzá csatlakozó Buharin vezetésével a párton belül hatalmas többség alakult ki Trockij és Zinovjev követőivel szemben, akiket minden tisztségüktől leváltottak és a pártból is kizártak.

Ilyen körülmények között és előzmények után ült össze Moszkvában 57 párt- és 9 szervezet részvételével 1928. július 17. és szeptember 1-e között a Komintern VI. kongresszusa.

A Végrehajtó Bizottság beszámolóját Buharin tartotta. Hangsúlyozta, hogy a kapitalizmus stabilizációja a végéhez közeledik, már láthatók az új válság körvonalai. Az imperializmus — pozícióit védelmezendő — a szocializmust építő Szovjetunió és a forradalmi Kína elleni háborúra készülődik. A háború elkerülésének és a szocializmus további előrehaladásának alapvető követelménye a munkás egységfront. Az elfogadott határozat a lenini útmutatásokat követve tisztázta a polgári demokratikus forradalom és proletárdiktatúra viszonyát és hangsúlyozta a szocializmusba való átmenet formáinak térbeli és időbeli változatosságát. Leszögezte a Szovjetunió kötelességeit a nemzetközi kommunista mozgalommal kapcsolatban, ugyanakkor újra tisztázta és hangsúlyozta a világ kommunistáinak feladatait a Szovjetunióval, a nemzetközi proletáriátus közös hazájával szemben. A kongresszus többek között elfogadta az SZKP irányvonalát és a személyi változásokat. Leszögezte, hogy „a nemzetközi kommunista fegyelemnek abban kell kifejezésre jutnia, hogy a mozgalom részleges és helyi érdekeit alárendeli általános és tartós érdekeinek, s hogy valamennyi kommunista feltétlenül végrehajtja a Kommunista Internacionálé vezető szerveinek a határozatait."

A kongresszus a kor és a korabeli elmélet színvonalán álló határozatokat hozott több más fontos kérdésben is, például a háború és a béke kérdésében, a gyarmati és a félgyarmati országok helyzetének elemzésében. Ez utóbbi téma kezelésében —, ami a nemzeti burzsoázia szerepét illeti — megmutatkoztak azonban azok a szektás túlzások, torzulások, amelyek legsúlyosabb és legtragikusabb következményeiket a szociáldemokráciát illető elemzésekkel okozták.

A Kominternt VI. kongresszusának, és különösen a kongresszust követő X. végrehajtóbizottsági plénumának — határozata a szociáldemokráciát a kapitalizmus legfőbb fenntartójának, a kommunizmus legnagyobb ellenségének nevezte, és az ún. szociálfasizmus megbélyegző elnevezésével egy szintre hozta a fasizmussal. A reális jobboldali veszélyt abszolutizálva a nemzetközi kommunista mozgalom ebben az időben elhanyagolta a baloldaliság, a szektásság elleni harcot, és például számos esetben a reformista munkásszervezetekkel való akcióegységre törekvést is jobboldali elhajlásnak minősítette. Fokozta a téves elemzés károsságát, hogy a Komintern a baloldali szociáldemokráciát tekintette a legveszélyesebbnek, mint amely „a munkástömegek harci aktivitásának fő fékezője" azzal, hogy osztályharcosságáról illúziókat terjeszt a proletariátus körében.

A „szociálfasiszta" megbélyegzést, a határozat aminózus tételét már akkor többen megkérdőjelezték. Palmiro Togliatti szerint „óvakodni kell a túlzott általánosításoktól". Az olasz tapasztalatokra utalva hangsúlyozta: „A fasizmus általában a kis- és középburzsoáziának a nagyburzsoázia és az agráriusok vezette mozgalma; nincs gyökere a munkásosztály hagyományos szervezetében. A szociáldemokrácia viszont a munkás- és kispolgári tömegre támaszkodó mozgalom, s erejét főként abból a szervezetből meríti, amely a munkásság felfogása szerint a munkásosztály hagyományos szervezete." (Togliatti itt a szakszervezetekre gondolt.)

P. Semard küldött is figyelmeztetett arra, hogy a fasizmus túlságos kiterjesztése, (modern kifejezéssel: parttalanná tétele), az olyan sommás kitételek, mint szociálfasizmus, baloldaliak fasiszta blokkja, fasiszta kormány stb. megakadályozza a reális politikai helyzet elemzését.

A küldöttek azonban elfogadták a határozatnak ezt a kitételét, és ezzel nagyban hozzájárultak a fasizmus ellen szükséges munkásegységfront kudarcához.

Mi volt ennek az éles szociáldemokrácia-ellenességnek az oka?

Hozzájárult a szociáldemokraták antikommunizmusa, forradalomellenességük. 1917—1923-as szerepük, amikor kormánytagokként tüntető munkásokra lövettek. Belejátszott az értékelésbe az orosz mensevikek harca az ellenforradalmi erők oldalán és az illegalitás szektásságra hajlamot nyújtó körülményei. A fő ok azonban a tapasztalatlanság, a lenini elemzések alapos ismeretének a hiánya, az osztályharc legális és parlamenti formáinak lebecsülése volt. Mindezek természetesen magyarázzák, de nem mentik a Komintern VI. kongresszusa különben sok vonatkozásban előremutató határozatának idevágó passzusát.

Gy. A.

Benes József, grafikus

L: Banga Ferenc

Rózsa Gyp. A makói művesételeg 7

Nagyszabadság 8 p. 1979 aug. 17.

Benes József

A makói művésztelep alkotó gárdájának egyik magja a művész, aki a nyarat Makón töltő grafikusok közé tartozik.

Lóska Lajos: Grafikusok kanikulában
Művészet, 1980. november - 8. lap.

BENES JÓZSEF +6 !

Magyar Hírlap, 2005. június 27., hétfő 15. o.

Idővel az anyag elkezd beszélni

Két daru között kifeszítve, rendkívül stílusosan egy molinó jelzi, hogy a Kész Ipari Park szélén, egy úgynevezett csőhengerítő csarnokban szobrászok dolgoznak. A csarnokból csattogás, csörömpölés és kalapálás hallatszik, éppúgy, mintha csőhengerítés zajlana, pedig művészek dolgoznak – név szerint Benes József, Lakatos Pál Sándor, Drabik István, Majoros Gyula, Nedim Hadziahmetovic, Zsemlye Ildikó és Kopasz Tamás –, második alkalommal gyűltek össze Kecskeméten alkotótáborozni az acélszobrászok.

Az acélszobrászati szimpózium csak részben szól az acélról: Zsemlye Ildikó például bronzzal dolgozik, mint a nekünk szánt rövid szünetben elmondja, nagyon örül, hogy Majoros Gyula képzőművész, a szimpózium szervezője elhívta őt is, bár számára – nőként – sokkal testhezállóbb a bronz, szemben a kemény acéllal. A csarnokban Majoros Gyula épp a fürdősorozatának újabb darabját készíti. Próbáljuk megtudakolni, miért éppen acéllal dolgozik, mikor saját bevallása szerint sincs túl nagy kereslet az ilyen jellegű alkotások iránt a műtárgypiacon. „Többnyire egymással cserélgetünk, igen ritkán vásárol egy-egy közintézmény acélszobrot – mondja. – Az acéllal tudni kell bánni, nagyon rideg és ezért nehéz megmunkálni. Ugyanakkor kiszámítható tulajdonságai vannak."

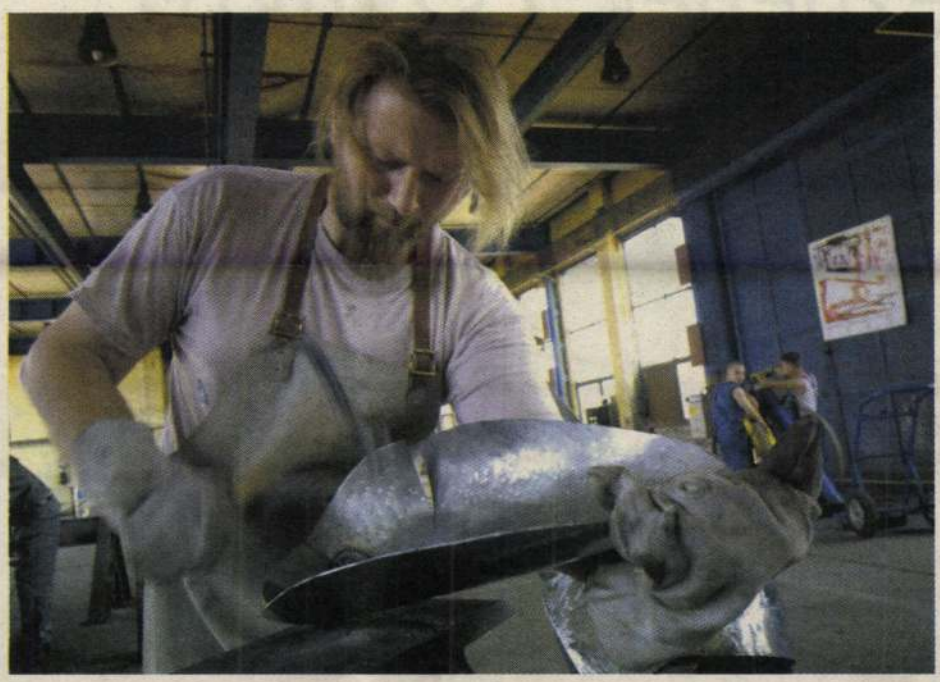

Leginkább csak hulladék fémmel dolgozhattak a művészek
fotó: Hegedűs Márta

Az anyag keménysége, ridegsége pontosan látszik az éppen megmunkált darabon, a munkaasztalon egy kád áll, valószerűtlenül megnyújtott lábakon. Mögöttünk pedig – talán tiszteletünkre – Kopasz Tamás összerakja egy pillanatra a szobrát. „Ez a barokk sorozat új darabja lesz" – mondja, és mi elhisszük neki, látva a barokkosan hajló, tekergőző acéldrótokat. Tőle is megkérdezzük, miért épp acéllal dolgozik, Kopasz azonban szerb művésztársára, Nedim Hadziahmetovicra hivatkozik, aki szerint „idővel az anyag elkezd beszélni". Majd azért hozzáteszi, hogy az acél önmagában is nagyon inspiráló, főleg mert részben önmagát alakítja.

Ez különösen igaz a mostani szimpóziumra, hiszen leginkább csak hulladékfémmel – vagyis olyan acéldarabokkal, melyeket méretüknél fogva ipari célokra nem érdemes újrahasznosítani – dolgozhattak a művészek. Így az itt készülő szobrok elsősorban több darabból álló kompozíciók, szerkesztett, forrasztott művek. Ez azonban nem kis dolog, a Kész Kft. adja a felszerelést, az anyagot és az ellátást, cserébe a szimpózium részvevői egy-egy művet hátrahagynak vendéglátójuknak. A szimpózium idején készült szobrok még egy évig láthatók így együtt, először július elején Budapesten, a Kossuth téren, szeptemberben pedig Kecskeméten, a Bozsó Gyűjteményben nyílik majd kiállítás, januárban pedig az Újlipótvárosi Galériában tekinthetik meg a fémszobrokat az érdeklődők. Ezután pedig elkerülnek jogos tulajdonosaikhoz. Azaz a többi művészhez. **mg**

tünetei szabad szemmel is felismerhetők, a prosztatadaganat rejtőzködik

belenéznének a szánkba

A rutin orvosi vizsgálat részeként a szájrák tünetei után is kutatnának

fotó: mh-archív

is szabad szemmel felfedezhetők. Az első stádiumban diagnosztizált szájüregrák jóformán minden esetben gyógyítható.

A szájüregi rákot elméletileg a háziorgyar lakosra jutó éves fogkrémfogyasztás még mindig csak két és fél tubus. „Amíg nem lesz egészségnevelés az iskolákban, nem alakul ki valamiféle egészségkultúra, letlen, hogy a betegek nyolcvan százaléka nagyivó. Az alkohol mellett a dohányzás is jelentősen fokozza a kockázatokat.

Benes József

Benes rajzot készített filotollal,
ezre kerültek rá a nyomdá-
ban a szinek. A Marsbéli
benzinkutjának formái egy
nagy tubusra emlékeztet.

Lóska Lajos: Grafikusok kánikulában
Művészet, 1980. november – 8. lap.

9

Benes József

Marsbéli benzinkut

Lóska Lajos: Grafikák kánikulában.
MŰVÉSZET, 1980. november - 8. lap.

Benes József

Méltatás.

Lóska Lajos: Grafikusok kamkulában
Művészet, 1980. november - 8. lap.

Beres József, grafikusművész

Az idén kiadatlan nyílt meg a Szegedi Nyári Tárlat, melyen szerepelnek a művész szitanyomatai

Tandi Lajos: Tegyetek két tárlatról.
Tiszatáj. Szeged, 1979. 10. 90. old.

MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 357-748, 340-726

Benes József

ÉLET ÉS IRODALOM

grafikusművész

1979 AUG 19

1021

Benes József: Három figura

kigyó a
mat m
m kö
n tula
ól délu
is tör
: ugya
a bír
z élet.

Dalnok utca környéke meg az ott meg-
dik emeleti lakásunk beteges képzeteket
maradt meg bennem, az nagyrészt apám
beteg tüdején is múlott. Anyám és húgom
tak az enyimmel rokon képzelgésektől, vi-
esetükben objektív rosszról is szó volt: mi
, ha kenyérkeresőnk, rajongásig szeretett
isztul? Noha alapjában véve mindnyájan
lelkűek voltak, a jövőtől való félelem való-
körévé vált családunknak, olyannyira, hogy
az évek folyamán csaknem teljesen meg-
gy köhentésre elég volt, hogy valameny-
adtan nézegessünk össze. Mégis, anyám és
lmében nyoma sem akadt a misztikumnak;
mes rémet, nem az ismeretlen felé vezető
neretlen misztikus utat látták apám beteg-
Rém, az ismeretlentől való félelem csak
adott karmai közé, s bármennyire tisztában
e torz képzelgés elindulási okaival, bár-
eális álláspontra is tudok helyezkedni, bár
szolgáltatottan, védekezésre inkább felké-
nt gyermekkoromban, de most sem idegen
a rémlátás, különösen, ha betegségekről

m-anyám házasságából, együttéléséből, s
mben a háttérből, a sötét utca mélyén
akás egyes képeiből, a barna állatok mód-
asztó bútorokból, a beteges sápadtságú
kiinduló fantázia önkényessége által eltor-
orozat, vagy ha úgy tetszik, világkép ké-
itódott, részleteződött, kiterjeszkedett ben-
formában, hogy hozzájárult a házassági
ól való irtózás is. Az egyik fél betegen fek-
sik hordozza a köpőcsészét, törülgeti arcá-
éket, az ablakokat elfüggönyzi, hogy be ne
n s a beteget el ne ragadhassa a kívül
iz; eltakarja a lámpát, hogy a másikat sze-
úrhassa a lámpából kiáradó gúnyosan hideg
nem is ilyennek láttam, de ilyennek érez-
asságot hosszú évekig, s ebben az értelem-
káltam barátaimnak kamaszkoromban, ha
rült szóba.

Benes József

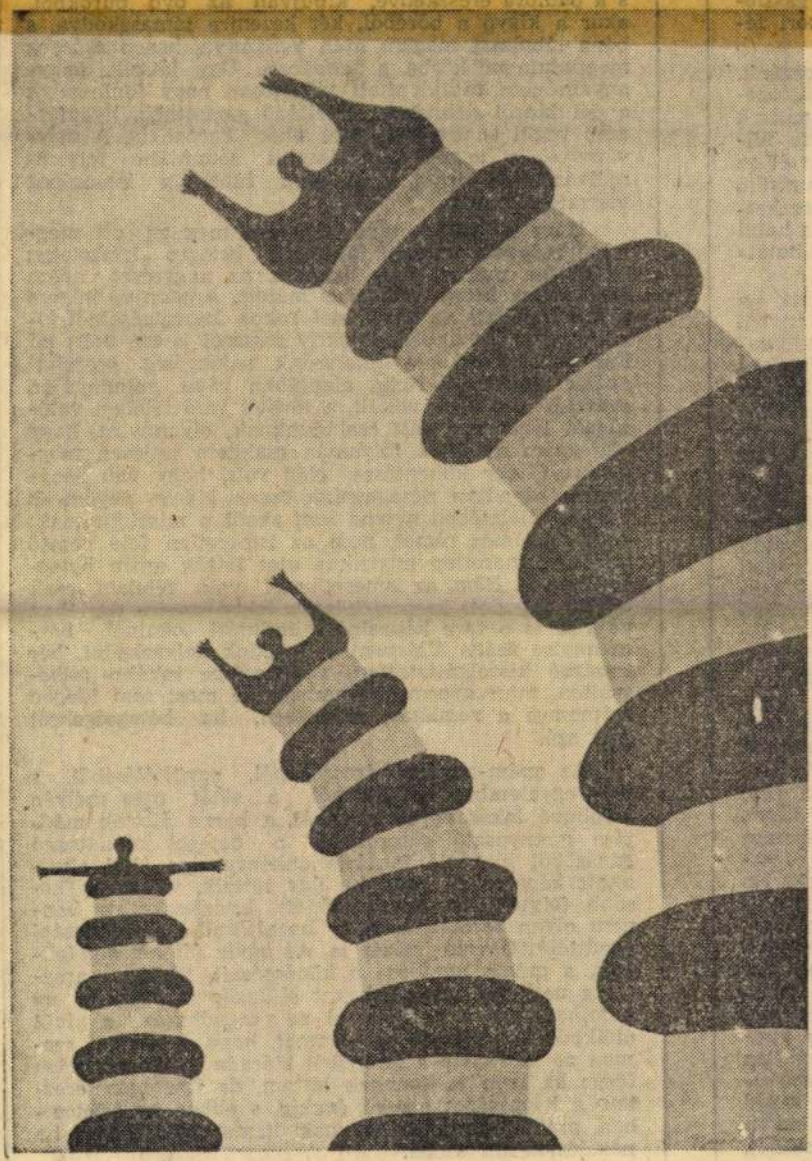

Benes József: Három figura

Élet és Irodalom, Bp.

1979. AUGUSZTUS 18.

XXIII. évf. 33. sz. 13. lap.

helyezte fel-
ijaként él ez
n semmisülő
yját érezhet-
ben, a halál
a halhatat-

n lakott, a
szabb anyagi
még odúsze-
sten szabad
i kellett a
neg nagybá-
étség-pamut-
lebonyolódni
utcánkra, a
úgy pislog-
az első eme-
műmárvány)
ban faragott
niféle kőszá-
boldogsága
szembe te-
fiú vagyok,
int rám.
r; az agy-
nat, egy idő-
Úgy hordoz-
mint valami
nagyanyám
laknál ülve s
a, magamra
a női/dom-
gyerek. Ha
m az asztal-
mra csavart
tekergőzést,
s a padlóra
nyám bero-
ívom a bor-
lyált s visz-
. „Ügyetlen
márványhi-
- Most majd
an sikerült
em a széket,

man végül is törekvésemet siker koronázta. A márványreliefet ugyan nem sikerült semmiféle tetszésnyilvánításra bírom, de béna lábamba lassankint visszatért az élet.

Hogy a Dalnok utca környéke meg az ott megbúvó második emeleti lakásunk beteges képzeteket felidézően maradt meg bennem, az nagyrészt apám betegségén, beteg tüdején is múlott. Anyám és húgom mentek voltak az enyimmel rokon képzelgésektől, viszont az ő esetükben objektív rosszról is szó volt: mi lesz velünk, ha kenyérkeresőnk, rajongásig szeretett apánk elpusztul? Noha alapjában véve mindnyájan egészséges lelkűek voltak, a jövőtől való félelem valósággal légkörévé vált családunknak, olyannyira, hogy bár apám az évek folyamán csaknem teljesen meggyógyult, egy köhentésre elég volt, hogy valamenynyien sápadtan nézegessünk össze. Mégis, anyám és húgom félelmében nyoma sem akadt a misztikumnak; nem rejtelmes rémet, nem az ismeretlen felé vezető szintén ismeretlen misztikus utat látták apám betegségében. A *Rém*, az ismeretlentől való félelem csak engem ragadott karmai közé, s bármennyire tisztában vagyok is e torz képzelgés elindulási okaival, bármennyire reális álláspontra is tudok helyezkedni, bár kevésbé kiszolgáltatottan, védekezésre inkább felkészülten, mint gyermekkoromban, de most sem idegen számomra a rémlátás, különösen, ha betegségekről esik szó.

Az apám-anyám házasságából, együttéléséből, s véle egyetemben a háttérből, a sötét utca mélyén megbúvó lakás egyes képeiből, a barna állatok módjára gunnyasztó bútorokból, a beteges sápadtságú gázégőből kiinduló fantázia önkényessége által eltorzított képsorozat, vagy ha úgy tetszik, világkép később folytatódott, részleteződött, kiterjeszkedett bennem olyan formában, hogy hozzájárult a házassági együttéléstől való irtózás is. Az egyik fél betegen fekszik, a másik hordozza a köpőcsészét, törülgeti arcáról a verítéket, az ablakokat elfüggönyzi, hogy be ne hatolhasson s a beteget el ne ragadhassa a kívül ólálkodó láz; eltakarja a lámpát, hogy a másikat szemen ne szúrhassa a lámpából kiáradó gúnyosan hideg fény; ha nem is ilyennek láttam, de ilyennek éreztem a házasságot hosszú évekig, s ebben az értelemben prédikáltam barátaimnak kamaszkoromban, ha nősülés került szóba.

Benes József

Aknay János a Studió Galériában szeptember 12.-től,
Schéner Mihály a Magyar Nemzeti Galéria Műhely-sorozatában szeptember 12.-től,
Gerle Margit és Benes József a makói Városi Kiállító Teremben szeptember 29.-ig, mutatja be műveit.
Özv. Czene Jánosné és Örsi Imre naiv művészek kiállítása a Csepel Galériában szeptember 23.-ig.
Bakó Ilona iparművész kiállítása a szentendrei Művelődési Központban szeptember 16.-ig,
Pácser Attila fotókiállítása a fiatal művészek Klubjában szeptember 14.-től tekinthető meg a fenti kiállító helyiségekben.

Élet és Irodalom, Bp. 1979. szept. 8. XXIII.évf. 36. sz. 8. lap.

Benes József, grafikus

*

KIÁLLÍTÁSOK PÉCSETT: Az Ifjúsági Házban november 1—30-ig *Benes József* grafikái. — A Pécsi Galériában november 11-től *Lahti képzőművészek* képei. — A Műcsarnok kiállítótermében november 22-től december 6-ig *Galambos Tamás* képei.

*

– A Jelenkor krónikája 1152.

Jelenkor, Pécs, 1979. dec. XXII/12

BENES JÓZSEF

Kiállítva

P. Szabó Ernő: Rajz/drawing '30. Pécsi Galéria

UJ TÜKÖR 1980/XVII/16.sz.4.o.

BENES JÓZSEF

emlitve lá. Schmal Károly

Lóska Lajos: Makói grafika-1980.Pataky István Művelődési Köpont

UJ TÜKÖR 1980/XVII/41.sz.3-4.o.

.tinent patrologia, arch
matum etc.

b/ "Theologia syst
systema scientificum re
maticam et moralem.

Theologia dogmatic
dendi.

Theologia moralis
di.

c/"Theologia pract
nationem fidelium, divi
logiam pastoralem.

Ius canonicum expo
Theologia pastoral

BENES JÓZSEF

említve

Bán András: A makói művésztelep kiállítása. Makó, Városi kiállítóterem
UJ TÜKÖR 1981/XVIII/31.sz.4.o.

Messze lépcsős tornyai Ninivének
a hőtől ringatva emelkedének.
A szörnyű város mint zihálva roppant
eleven állat, nyúlt el a homokban.

ret még nem felejtette el a magyar köztudat. Tudnak róla is, az ő szemüknek is kinyílik a hatalmas, világtávlatú ivatag fényködében, valamely őshüllő valamely őstájban. án. Mondom: azt, amit huszadik századian kozmikusnak ábban Babitstól tanulta a magyar irodalom. De hát nem- ás kivételes itt, hanem a mondatszerkezet is sajátos. Az a Mikor a vers először megjelent, sokakat, versértőket is otránkoztatott a fura szórend. (Adalék az ízlésváltozások nk már effélét Babitsnál, például *A lírikus epilógjá*ban az vagyok az ómega s az alfa." A közhasznú szólás *megfordí*ögtön megjegyezhetővé a verssort. Itt is megfordítással van ióval; a határozó messze elszakad az igétől, ahova tartoz- en szokatlan helyre van bedobva a mondatba, ugyancsak né téve magát, egy pillanat alatt bevéződve emlékezetünkbe. ól van szó (bár ez sem csekélység); a *zihálva* szokatlan helye adatot, szerkezetével, testével állítva elénk a közölnivalót. *cletessé* tesz, a szenzualitás szolgálójává válik. Mint ama dus-versben, ahol is egy grammatikai szerkezet: „*valami* tesség hordozója. Babits amúgy is inverziós költő, ajánlom

BENES JÓZSEF

SZ.

UJ

Gerincferdülésben

ler - Santal, Der Schmitzalatar in Mauer bei Melk.
erreich, Pressehaus.

F., Der Babenberger Stammbaum. Ed. Tusch, Wien, 1974.

~~Hans Rinn aus Augsburg ein Baumeister~~
uchland, Irmgard, Hans Hieber ein Augsburger Baumeister
ssance. 132 S., 78 Abb. 1962. KWSt. 32.

s — Halász János —
ző és felesége,
r

emutató
ó Színházak Nenzetközi

ínpadon
la és Szabó Kálmán)

6. A leningrádi Eszperantó Színház a Hamlet pódiumelőadásával mutatkozott be.
Címszereplő: Alekszandr Javrev

7. Markó Iván és társulata a Budapest Sportcsarnok előtt

8. Cziffra György a Vigadóban

költő ...
lemzi a fiat
tenyerére gal

Művészet 1977.
11. 7. old.

Benes József

Benes József: Alak a térben I.
szerigráfia, 51x38 cm, 1977
(fotó Tahin)

imitálása, utánzása volt. Ezt olcsóbb áruk, egyszerűbb kezelésük és feldolgozási technológiájuk tette lehetővé, sőt szükségessé. Ebben a szerepben a műanyagok elsősorban nem saját anyagi mivoltukat domborítják ki, nem új művészi tartalom kifejezői, hanem a hagyományos kifejezési módok kényelmesebb kiszolgálói.

A műanyagok „nagykorúsodásával" egyre inkább előtérbe kerül az olyan képzőművészeti felhasználás, amikor már nem egyéb, hagyományos anyagok helyettesítése, hanem saját anyagi mivoltuk kidomborítása a cél. Hiszen a műanyagok előnyös tulajdonságaiból önként adódnak az új esztétikai, technikai és technológiai megoldások lehetőségei. E tulajdonságok közé tartoznak a kiváló optikai adottságok és színezhetőség, a tetszőleges minőségű felület, a jó mechanikai tulajdonságok, a kis sűrűség, a könnyű alakíthatóság, a fajták sokoldalúsága és sokfélesége (ami lehetővé teszi a kívánt célnak leginkább megfelelő anyag kiválasztását), a kombinálhatóság egymással és más anyagokkal, a széles körű ipari elterjedtség, az aránylag alacsony ár stb. A műanyagokkal a művészi kifejezési eszközök, a színek és formák olyan gazdagsága érhető el, amely a hagyományos anyagokkal soha nem valósítható meg.

A Fiatal Képzőművészek Stúdiójának tagjai a TVK-nál készített alkotásaikat két kiállításon mutatták be a nagyközönségnek. Az elsőre Leninvárosban a Derkovits Gyula Művelődési Központ kiállítótermében került sor 1977. december 5-től 15-ig. A második 1978. február 1-től 12-ig tartott nyitva Budapesten, a Kulturális Kapcsolatok Intézetének Dorottya utcai kiállítótermében.

GAJDA JÓZSEF

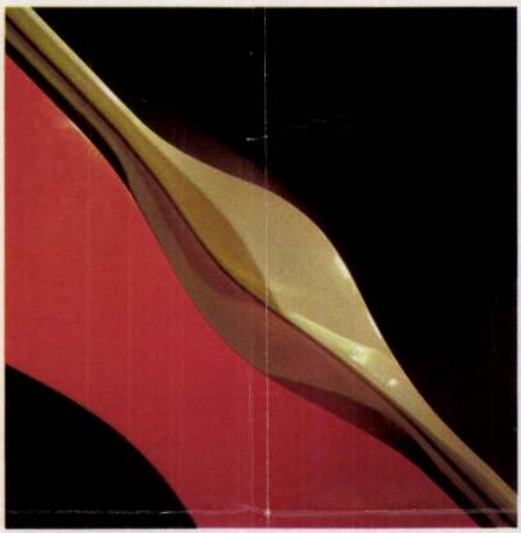

ef. Zámbó István: Felületén színezett poliészterkitt plasztika (részlet), 190 cm

Matyófalvi Gábor: Üvegszövettel merevített, színezett Tipox-gyanta térplasztika (részlet), 200 cm

Bukta Imre: I. Anyagában színezett poliészterkitt; II. Felületén színezett poliészterkitt, kisplasztikák

Holdas Imre: Anyagában színezett Tipox-gyanta, üveggyöngy töltelék, felületén színezett poliészterkitt bevonat, kisplasztika, 23×23×30 cm

Benes József

Benes József, a makói művésztelep ma még egyetlen hivatalos külföldi vendége Jugoszláviából érkezett.

Gyetvai Ágnes: Csepptben a tenger.
Művészet, 1978. november - 3. lap.

Benes József.

"Alak a térben I"
(repro)

Gyetvai Ágnes: Csepben a tenger.
Művészet, 1978. november - 8 lap.

Benes József

Benes József alkotás az
„Alak a térben"

Gyetvai Ágnes: Csepphen a tenger.
Művészet, 1978. november – 3. lap.

Benes József

Benes munkái vidám útjelző táblák a kislakások fogyasztói-hoz induló modern grafikai szát litmányok széles, demokratikus útvonalain

Gyetvai Ágnes: Csepben a tenger.
Művészet, 1978. november - 3. lap.

Benes József grafikusművész

Az idei könyvünnepre frissiben megjelent kiadvány a „Szegedi Grafika" c. mappa, mintegy fél évszázad képzőművészetét fogja át a grafika tükrében és szegedi vonzáskörben. — Benes József „Figurák" c. alkotása szerepel a kiadványban. (említve).

T. L.: Ünnepi könyvhét Szeged 1980.
Dél-Magyarország, 1980. jún. 1.

Benes József

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1965 SZEP 23.

MAGYAR NEMZET

1021

NAPLÓ

Cserelátogatásokat és cserekiállításokat szerveznek magyar és jugoszláv képzőművészek között a dél-magyarországi képzőművész csoport és a jugoszláviai Vajdaság területén élő képzőművészek megegyezése alapján. Jugoszláviából Benes József zentai és Ács József újvidéki festőművész két hetet a hódmezővásárhelyi művésztelepen töltött, onnan Németh József festőművész látogatott el a zentai alkotóházba.

szerdán Jaroslav *Mewald*, a nemzetközi szövetség főtitkára és Carlo *Polliotti*, a szövetség titkára tájékoztatta az újságírókat a tanácskozás napirendjéről.

Az ülésen elsősorban azzal foglalkoznak, hogy a ruhaiparban bevezetett új technológiák milyen hatással vannak a munkakörülményekre, a dolgozók szociális ellátottságára.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

CSONGRÁDMEGYEI
HÍRLAP
1967 JUN 28.

Benes József

1021

ZENTAI ÉS ÚJVIDÉKI MŰVÉSZEK VÁSÁRHELYEN

Mind szorosabb baráti kapcsolat alakul ki Zenta és Hódmezővásárhely képzőművészei között. A baráti látogatásokon és az itt kialakult termékeny szakmai vitákon túl művészcserékre is sor kerül, amely gazdagítja alkotó tevékenységük élményanyagát. Jelenleg Benes József zentai és Ács József újvidéki festőművész tartózkodik 10 napot Vásárhelyen, augusztusban pedig Petrik Pál szabadkai művész lesz a vásárhelyi művészek vendége. Későbbi időpontban viszont három vásárhelyi művész utazik több napos tapasztalatcserére Zentára.

június

Sorozat	Szá		
00025	01—5		
00053	01—5(		
00118	01—50		
00136	01—50		
00422	01—50		
00611	01—50		
00617	01—50		
00641	01—50		
00742	01—50	100	
00748	01—50	100	
00782	01—50	100	
00779	01—50	100	
04985	01—50	100	
04989	01—50	100	
04999	01—50	200	
05015	01—50	100	
05017	01—50	100	
09384	01—50	100	
09397	01—50	200	
09476	01—50	100	
09494	01—50	100	
09546	01—50	100	
09623	01—50	100	

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1957 JÚN 29

NÉPSZABADSÁG

Benes József

1007

tére.

— CSAKNEM SZÁZ KÉPZŐMŰVÉSZT várnak az idén a hódmezővásárhelyi művésztelep alkotóházába, ahol a hazaiakon kívül külföldieket is vendégül látnak. Most érkezett a telepre Benes József zentai és Ács József újvidéki festőművész.

A francia re
seli *Jean Hus*
ményű és n
pszichologizál
ban is nagy s
leau lova. Eg
rasztgazda k
aki elorzott
ban, s közbe
várják fel

Benes József festő (Zentán, Jugoszlaviában élő művész).

Mürek nem említve

1966. feb. 21 Magyar Szó

Keresztényi J. Hódmezőrásárhelyi festők sárlata Zentán

Benes József

jugoszláv származású festő szabadabb szinvilágú képével szerepel. a kiállításon.

Kovács Gyula: XIV. Vásárhelyi őszi tárlat.

„Művészet" folyóirat, Budapest, 1968. febr.

2. sz.

471.

Benes József

Említve

Szabó Emlre: A zentai művésztelep újabb bemutatkozása Vásárhelyen
Csongrád megyei Hírlap 1970. sep. 29.

Benes József

A jugoszláv-magyar kulturális kapcsolatok keretében Pécsett megnyílt a szabadkai képzőművészeti kiállítás, melyen alkotásai szerepelnek.

Földessy Dénes: Szabadkai művészek kiállítása a Technika Házában.

Dunántúli Napló, 1972. febr. 22.

BENES JÓZSEF

ZENTAI TANÁR, FESTŐ. A VÁSÁRHELYI KÉPZŐMŰVÉSZEK KIÁLLITÁSÁT A MEGNYITÓN NÉHÁNY SZÓVAL JELLEMEZTE (ZENTÁN).

(B.N.) A KÖLCSÖNÖS MEGISMERÉS SZOLGÁLATÁBAN

MAGYAR SZÓ, 1970. OKT. 19.

Benes József, grafikusművész

Ma nyit a 22. Szegedi Nyári Tárlat, mely szept. 15.-ig tekinthető meg a Horváth Mihály u.-i Képtárban. – A Fesztivál Intéző Bizottság díját Benes József grafikusművész – a Magyar Népköztársaság Művészeti Alapjának díját Kovács Péter festőművésznek adják át.

Dél-Magyarország, 1981. júl. 19.

Benes József, grafikusművész

a VI. Balatoni Kisgrafikai Biennálé a Tihanyi Múzeumban rendezték meg.

A Biennálén szerepelnek a a művész alkotásai.

N. Magyar Tibor: Kisgrafikai biennálé a Tihanyi Múzeumban

Kisalföld, 1981. aug. 1.

Benes József

D. Szabó Erzs.: Vigyázz! - Kész! - Rajt!

Művészet 1983. december

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP KIADÓVÁLLALAT
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1983 FEB 7-8
CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP
Benes József, festő- és grafikusművész

10.21

Benes József tűzzománca

A decemberben avatott megyei KÖJÁL-székházban, Újszegeden képzőművészeti alkotással is találkozhat a belépő: Benes József festőművész, grafikus 6 és fél négyzetméteres tűzzománc kompozíciójával. A falikép készítése során az alkotó folyamatos kapcsolatban állt Novák István építésztervezővel, s ennek eredményeként alkalmas falfelületet, viszonylag kedvező környezetet kapott a műalkotás a földszinti társalgóban. Benes korábban Jugoszláviában már dolgozott tűzzománccal, s érzékelhetően foglalkoztatja az építészet és képzőművészet szintézise, de az utóbbi években elsősorban, mint grafikus szerepel a nyilvánosság előtt. Mint a makói alkotótelep állandó részese a Szegeden élő művész a grafika kifejezőeszközeivel, technikai lehetőségeivel komponálta és komponálja képpé az emberre utaló, sokszor figurális jelekké változott természeti motívumokat. A közelítés, a témakifejezés egyenes összefüggéseket és természetes rokonságot mutat a tűzzománc kép és a grafikai lapok között. Sokszorosított munkái szerigráfiái a gólem példázatokkal, öttörések-lapsorral természetszerű előzményei a tűzzománc kompozíciónak. Noha nyomatain gyakorta a nyers, már-már disszonáns színek a kifejezőerő hordozói, előfordul, hogy a formavilág, a kontúrok válnak elsődlegessé a visszafogott, homogén színek alkalmazásával. Tűzzománc faliképe is — amelynek kiindulópontja

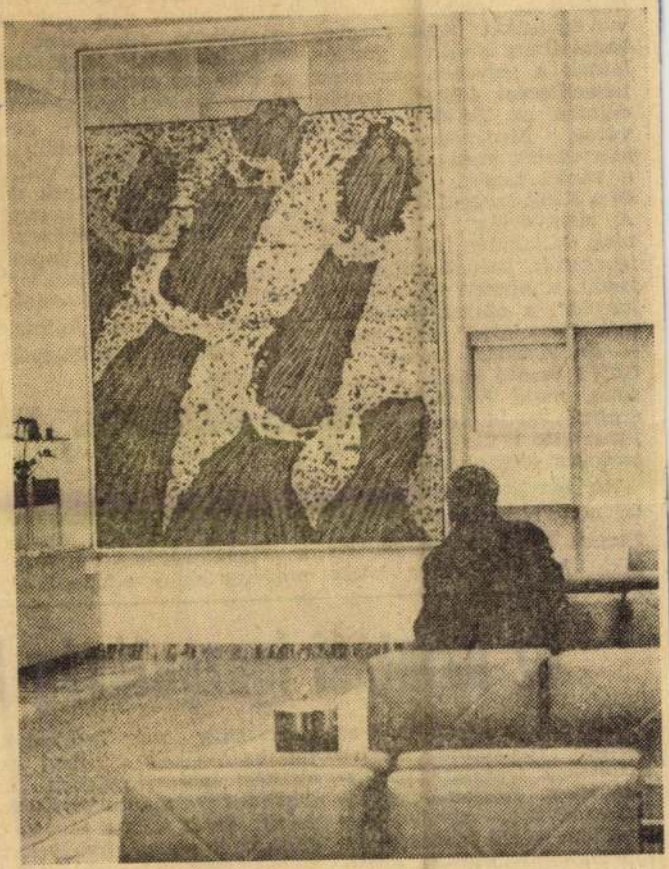

az épület jellegének, funkciójának megfelelően a természeti mikrovilág látványa elektronmikroszkópikus felvételek inspirációjára — a mély, visszafogott színekre épít ezüstszürkével váltva. Tüzesebb, narancsos színek csak éppen elősejlenek. A 21 fémlap illesztésével készült falikép matt zománcot hordoz. Újszerűsége ebben is rejlik a technikai és látványösszetevők miatt, hiszen a kompozíció, bár nem fénytelen, de nem csillog, kiküszöböli a zavaró fénytükrözést. Benes József figyelemre érdemes munkája, az épületnek és a helyi képzőművészeti életnek kiemelendő, rangos részeleme. *(Fotó: Enyedi Zoltán.)*

B. P

Társadalmimunka-a

A nehezebb gazdasági körülmények miatt is egyre fontosabb szerep jut társadalmimunka-akcióknak, a várospolitikai célok megvalósításában. Ennek a gondolatnak a jegyében rendezett tanácskozást tegnap, hétfőn délután az MSZMP Szeged városi Bizottsága, a szakszervezetek megyei tanácsa, a városi tanács, a népfront és a KISZ szegedi bizottsága. A résztvevőket — az üzemek, vállalatok, intézmények igazgatóit, szövetkezetek vezetőit, a körzeti népfronttitkárokat, a szakszervezeti és más társadalmi aktivistákat — *dr. Ágoston József*, az SZMT vezető titkára köszöntötte, majd *Papp Gyula*, a szegedi városi tanács elnöke ismertette a társadalmi összefogás eredményeit.

Az elmúlt év tapasztalatai azt bizonyítják, hogy Szeged lakói jó lokálpatrióták, kihasználták a közös

[illegible] forinttal meghaladta az 1980 évi eredményt. Amíg az egy lakosra jutó társadalmi munka értéke két évvel ezelőtt 367 forint, addig tavaly már 441 forint volt. A vállalatok, intézmények dolgozói 243 szervezett kommunista műszak eredményeként 9,2 millió forintot használhattak föl a lakásépítéstől kezdve a közösségi célokig, szociális otthonok fejlesztésére, illetve a műjégpálya építésére.

A tanácskozáson — amelyen felszólalt *Török József*, a városi pártbizottság első titkára is — a továbbiakban *dr. Ágoston József* ismertette az idei társadalmimunka-akciók szegedi tervét, amelyet a tanácskozás résztvevői megvitattak és elfogadtak.

S

a megyei pártbizottságon

Dr. Komócsin Mihály, a MSZMP Központi Bizottsá gának tagja, a megyei párt bizottság titkára hétfőn fo gadta *Borvendég Bélát*, a Magyar Építőművészek Szö vetségének elnökét, *Nová István*, a szövetség hely csoportjának elnökét és vezetőség tagjait. Borvendé Béla és Novák István tájé koztatták a megyei pártbi zottság első titkárát a szö vetség országos és hely munkaprogramjáról. A meg beszélésen szó esett továbbá a társadalom és az építésze kapcsolatáról, s a megye, illetve Szeged építészeti kér déseiről is.

Az oktatási igazgatóság közleményei

Másodízben jelent meg az MSZMP Csongrád megyei Bizottsága Oktatási Igazgatóságának Közleményei című kiadvány, amely évenként kerül kiadásra. Az időszaki folyóiratban olvasható cikkek szerzői az SZKP Politikai Főiskolája és az MSZMP Politikai Főiskolája megyei hallgatói, illetve azok, akik már befejezték tanulmányaikat ezekben az oktatási intézményekben. A kiadvány tanulmányainak másik részét azok a záródolgozatok képezik, amelyeket az oktatási igazgatóság új rendszerű továbbképző formáján részt vett önálló tanulók készítettek.

Az írások a párt politikájának, a gyakorlati pártmunkának igen sok és fontos területével foglalkoznak. *Oláh Miklós* a szövetségi politika lenini elvei megvalósításának 1956—1958 közötti néhány magyarországi tapasztalatát elemzi, *Horváth Lajos* a népfront újjászervezéséről és a mezőgazdaság szocialista átszervezésében a megyében végzett tevékenységéről ír. Olvashatók tanulmányok a pártfegyelmi munka, a politikai képzés tapasztalatairól, az emberi munka tartalmáról a műszaki-tudományos forradalom korában, a háztáji és kisegítő gazdaságok, a mezőgazdasági ir

A DÉLÉP és a vázpanel

A vezérigazgató tájékoztatója

Benes József

Fotók Gerle Margit kerámiáinak

Tiszatáj 1984/10

Benes József

Kiállítás Makón

Magyar Nemzet 1985. VIII. 2.

Beres József grafikus

Liska Lajos: Raj '82.

Művészet, 1983. február

Beres József grafikus

Bán András: E. A. 5/50

Művészet, 1982. december

Benes József, grafikus

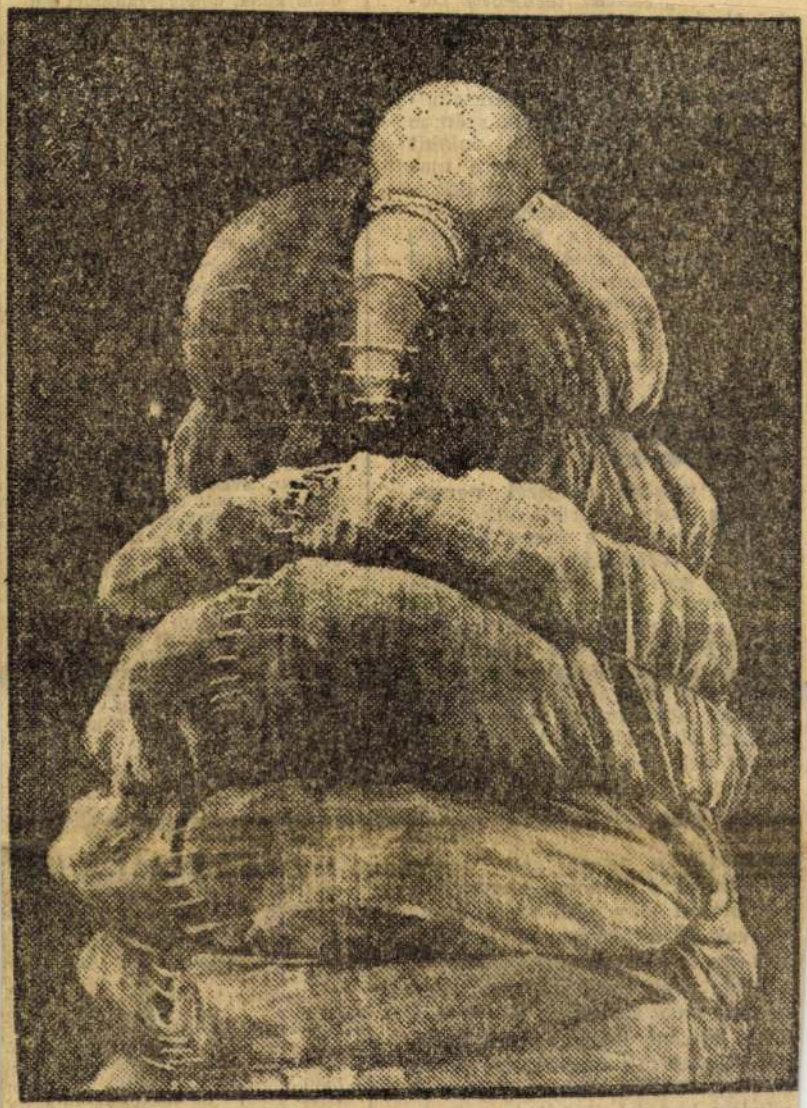

Benes J

Élet é

1.

XXX/17

Benes József: Összekötve

intonációt, ami nélkül klaszikusokhoz hozzányúlni sem lenne szabad. Ha foglalkozott volna komolyzenei produkcióival a nagybőgőhöz „leereszkedni" nem akaró hivatásos zenekritika, ez a tény régóta köztudomású lenne. Márpedig a zenetörténet aligha pusztán az e hatalmas hangszeren bemutatott lenyűgöző tornamutatványok okán jegyezte fel a vonóval megszólaltatott nagybőgő olyan régebbi nagy mestereit, mint Dragonetti vagy Bottesini. Azt pedig, hogy miként játszott rajta Szergej Kuszevickij vagy éppen Duka Norbert mestere, Tibay Zoltán, jó néhány hangfelvételről is tudhatjuk.

Az a legfeljebb kétszáz felfedező kedvű ember, aki az említett

foglalkozása, s mert nem rajonganak érte egykori SS-kollégái, így érthető, ha az NSZK és Ausztria határvidéken él. 1964. március 2-án mint tanú nyilatkozott egy perben, melyben egykori SS-kollégái ügyét tárgyalták, és a következőket mondta ekkor: »1943 nyarán kerültem Auschwitzba (és nem 1942-ben épült az Auschwitz-KZ — mert 1940. május 1-jén nevezték ki Rudolf Hösst parancsnokká!), mint a Waffen-SS Egészségügyi Intézete tagját küldtek ide. Megtagadtam a szelektálást, majd 1945-ben egy negyventagú SS-csoporttal kerültem Krakkóba, ahol felmentettek!« Eddig a nyilatkozata, mely Naumann **Az Auschwitz per** című könyvében található. Dr. Münch valóban megtagadta a szelektálást, de nem ő volt az egyedüli, aki ezt tette. Dr. Bartzel SS-Hauptsturmführer, aki — mikor meglátta dr. Epstein professzort, a híres nőgyógyászt a foglyok közt — kijelentette: »Nem vagyok gyilkos, én itt nem maradok, és

Benes József, festő- és grafikusművész

A VI. balatoni kisgrafikai biennálé Tihanyban látható. – Benes József új és sokrétű technikai eszközökkel teszi gazdagabbá munkáját.

Heitler László: Kisgrafikák Tihanyban.
Népszava, 1981. szept. 11. 6. old.

Benes József

Alföldi Tárlat Békéscsabán

M. Lemsat

1987. IX. 12.

Benes József grafikus

Szuromi Pál: Triptichon,
Országos tárlatok Szegeden és Vásárhelyen

Művészet, 1982. január

Benes József, grafikus

Az Országos Képzőművészeti Kiállítás ápr. 8.-án nyílt meg. – A rendező a grafikai termekben is szinte vezeti a nézőt. – Mauer Dóra elcsúsztatott felületei, – Benes József pop-artos véglényei, – Pinczehelyi Sándor jelképelemzései, – Helényi Tibor középpontkeresései, – egyformán fontos, időszerű társadalmi – művészi problémákra keresnek választ.

P. Szabó Ernő: Visszanézni a csillagokra.
Magyar Ifjúság, 1982. máj. 28. 34. old.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1983 JUN 29
Benes József
CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

Kiállítási napló

A makói grafikai művésztelep, mint rangot kivívott műhely mutatja önportréját a szegedi múzeum Horváth Mihály utcai Képtárában. Legmarkánsabb vonásait láttatja, a Makóra nyárról nyárra — sőt a táborszezonok közötti időben is — visszajáró, zömében fiatal alkotók, illetve a középnemzedékhez tartozók lapjait sorakoztatva a kiállításon. *Benes József, Kocsis Imre, Banga Ferenc, Szabados Árpád, Szemethy Imre, Pataki Ferenc, Lux Antal, Kovács Tamás*, mint törzstagok, meghatározói a makói telep arculatának, legalább úgy, miként a grafikai technikában a város nyújtotta ofszet-litográf masina. Természetesen, ahogyan a névsor nem teljes, úgy a választott technika sem kizárólag az ofszet, az évről évre „friss erőkkel", alkalmanként főiskolásokkal újító művésztelep alkotóinak mindegyikénél. Készül szerigráfia és rézkarc, festészeti eszköztárral komponáló mű, vagy a kollázstól a varott-tépett munkáig, ebből is, abból is vegyesen magába örökítő alkotás. Évei számát tekintve, iskolás korba jutott a makói műhely, s érdemei elismerése — felismerése — mellett a Maros menti ténykedés a Tisza-parti kiállításba torkollott. Most nem csupán híradás- és jelzésszerűem, hanem reprezentálva a művésztelep létét és lényegét, a már országot és külországot járt mappákkal és az alkotók szép számmal falra rakott lapjaival, közöttük a már „törzsgárdatagként" említettek munkáival.

Nyitottságát érzékelteti legnyilvánvalóbban a makói művésztelep a kiállításon, az együttmunkálkodásnak azt a dicséretes megvalósulását, amelyben ki-ki a saját témavilágának él, s merül a technika mesterpróbáiba, vagy fordul a játékos, konvencióknak fittyet hányó tartalom felé, lubickol intellektuális mély vizekben, jelek szűkszavúságával szól, vagy mozzanatok egymásutánjával „magyaráz" képszerűen. Egy valamiben a mindig változó, s a tárlaton felvonuló „stáb" nagyon azonos: amiként a grafika műfajának demokratikus voltát hangsúlyozzák, úgy eszerint tisztelik egymás törekvéseit, és akár dramatikus töltéssel, akár túlcsorduló játékossággal üzennek, érzékeltetnek, sugallmaznak a világunkból, világunkról fontosnak vélt tartalmakat, nagyon komolyan teszik. Komolyan játszanak, komolyan keresnek kifejező technikai megoldást, s ekképpen igyekeznek asszociálni a néző tudatában valós látványon túli összefüggéseket színnel, vonallal, fotóeszköztárral. Az alkotók túlnyomó többsége a maga egyéni útját járja, annak éppenségel az elején tartva, vagy már kipróbáltan értékekkel kikövezve. Pataki Ferenc a „Törékeny" sorozat lapjaival a groteszk egyensúlyát keresi múltbeli ábrák átmentésével. Benes József a hurka alakzatok valós életbeli példázatait mondja nyers színű szenigráfiáin, legyen a fő téma emberalak, vagy ember alakította fóliaháztáj. Pincehelyi Sándor technikapróbálgató ötletekkel manipulál, színes fotókon tárva a szemek elé színekkel magyarított növényeket — amelyek a maguk próbálgatásszintjén szemlélendők. Szemethy Imre Pedellusa. Dongója látványában és gondolattartalmában is szürreális oltvány. Eszik Alajos nyomatai pedig öngubancoló lapok.

Lux Antal grafikája

Ha azt hangsúlyozzuk, hogy a szegedi kiállítás reprezentálja a makói művésztelepet, természetszerűen nem arról van szó, hogy az alkotótelep rangjának reprezentálása egyben örök értékű és maradéktalanul jó munkák, értékek sorakozója. Kinél-kinél az ötlet a fontosabb, s ez marad domináns — Szirtes János, Lengyel András —, míg mások a kifejezésformával lényegi tartalmakat elszántabban és értékekhez jutva kutatnak. Közöttük említendő Banga Ferenc litográfiasora, Kovács Tamás Harc című lapja és Browning-illusztrációja, Szabados Árpád mozzanatos emlékfotósora, Kocsis Imre három „felvétele", Karsai Ildikó Madárrajza, Lux Antal objektvariációja, Széchy Beáta sajátos, tépett-varrott technikájú munkája. A makói művésztelep jelentős tényező a magyar grafika jelenében és fejlődésében. Műhely, amely kiforrott, s ehhez segíthet kollektívájával még kevéssé kiforrott alkotókat. A mappák anyagának színvonalátlaga kötelez.

-i -r

tott családi pótlék formájában a gyermekes családokhoz. Ez az összeg, a mostani emelést figyelembe véve, meg fogja közelíteni a 20 milliárd forintot.

Egyértelmű, szép és nemes a cél: a gyermekvállalás ösztönzése biztosíték és garancia arra, hogy az állam, a társadalom keresi a módot a segítésre és anyagi eszközeink arányában megpróbál könnyíteni a gyermeknevelés családi terhein. Nem csekélyek a gyermekesek anyagi terhei havonta, egy-egy gyermekre 1600—2000 forintot költenek a szülők a családi jövedelemből. A mostani korrekció körülbelül a családok kétharmadát érinti.

Ha mostanság a családpolitikánkról hallunk, statisztikai adatokat olvasunk, adjuk hozzá a számsorokhoz ezeket a kedvezményeket is...

VÁRKONYI MARGIT

pártsze
gyelem
szervez
támoga
az akti
vező m
sokat,
takörök
nek k
talok.
vételén
vektől
hogy k
töreked
vény

A városi KISZ-bizottság tevékenységéről és a fiatalok körében végzett politikai munka tapasztalatairól szóló jelentést élénk vita követte. A pártbizottság tagjai közül *Oravecz Mihályné, Bánvölgyi Mátyásné, Simon Jenőné* (Mártély), *dr. Csatlós Pál, dr. Nagy Lajos* és *Tóth Sándor;* a munkahelyi pártbizottsági titkárok közül *Szabó István* (mérleggyár), a városi KISZ-bizottság tagjai, illetve a

A mezőgazdasági üzemek az 1983. évet jól készítették elő, de az első félév folyamán a természeti viszonyok a hosszú aszály nagyon kedvezőtlenül hatott. A gabona növények várhatóan a tervezettnél kevesebb termést adnak. Az állattenyésztés tovább fejlődött, az állatlétszám a juh és a baromfi kivételével növekedett; nőtt az ágazat termelése.

A Volán 10. számú Vállalatának helyi üzemegysége

ık, gondjainak, tanulságainak

ık sorából külön is kiemelnalizmus veszélyeit, amelyről z Kádár János: „A burzsoá s komoly veszély, az impevik fontos kártyája és aduja, eszmével szemben a rendeinek egyik fontos fegyvere. ıcionalizmus hullámain evez, jon egy kicsit: valóban ő a hajót, vagy csak a hulalán oda, ahová még ő maeljutni."

pártbizottság ezért is fontosogy „eszménk befolyásának törekedjünk visszaszorítani , kispolgári, pacifista és más nézeteket. Politikai és ideoık hatékonyságának növelé- junk hozzá ahhoz, hogy az gnyilvánulások ne kapjanak nböző programokat, fórumoıkmai színvonalon és ideoló- biztonsággal kell szervezni, ltetni".

tapasztalataink *alapján az érca* szerepe, jelentősége megelmúlt években. Alkotó érkizárólagos többsége a szomunka új feladataival megosul, az új kérdések iránt nőnységet tanúsít. Ez annál még a reális gondokról sem femeg.

*telmiség, a műszaki értelmi*oblémák megoldásának feleritkán nehéz körülmények alja. De hasonló a helyzet *a tudományos kutatóhelyeken* is. A gyakorlatot közvetlenül szolgáló kutatások széles köréről lehet írni, e helyen csupán néhányat emelünk ki: a termálenergia komplex hasznosítása a fűtéstől a gyógyászatig, a homoki mezőgazdasági kultúrák, a zöldség, a fűszerpaprika, a hagyma mind eredményesebb termesztésének segítése, a terület- és településfejlesztés vizsgálata. A tudomány és a gyakorlat kapcsolatának fejlesztésében is jelentős munkát végez a Szegedi Akadémiai Bizottság. A Szegedi Gabonatermesztési Kutató Intézetben meggyőződhetünk arról, hogy a jogos gondok indokolt felvetése mellett az alkotni akarás vezérli és irányítja a munkát. Nagy felelősséggel, kezdeményezőkészséggel vállalnak jelentős részt gabonatermelésünk vetőmag-feltételeinek javításában, építve az új gazdasági követelményekre is. A Szegedi Biológiai Központ tevékenységét áttekintve is megállapíthatjuk, hogy nem egyszerűen a gazdasági nehézségek „túlélésére" rendezkednek be az ott dolgozó kutatók, hanem alkotóan alkalmazkodnak a változó körülményekhez. Az oktatás távlati fejlesztésével foglalkozó kutatások részeként a József Attila Tudományegyetem pedagógiai tanszékének irányításával Budapesten, Borsodban, Békésben, Csongrádban mintegy tíz iskolában, több száz pedagógus bevonásával folyó jelentős kísérletek résztvevőinek munkáját is támogatóan kísérjük figyelemmel. A munka itt sem gond nélkül, de megfelelő központi művelődéspolitikai támogatással eredményekkel biztat. A jövőt illetően a megyei pártbizottság hangsúlyozza, hogy „a tudományos kutatásokban is a feltételek ja-

vítása, a h
sorolása leg
jon fokozott
adatok meg

Példák ho
A Szegedi N
évek óta, é
moziban ját
nem az alk
Több iskolá
épült tornat
iskola igazg
vitelező", m
kában tört
harmadával
hogy — nen
tételt biztosí
vosok és sza
sokszor „em
tárgyiak hiá
nak, oktatna

Azokkal

akik részt v
létrehozásáb
alkotó munk
lehet jobb
nincs más l
vülállók, a
telőzők, az
lágfájdalmul
Az igazi alk
te szót, a g
jaikba beav
biztatását, é
ságunk, terü
politikai n
nagy figyel
jező részét
zöljük.)

Benes József, grafikus

L: Aknay János

-: A XII. Miskolci grafikai biemálé. 47-60

Mozgó Világ, Bp. 1984. márc. X/3.

Benes József
kiállítása a Műcsarnokban

Magyar Nemzet 1985. IV. 13.

Benes József

művei reprodukálva (fotomontázsok stb.)

Új Symposion. 1965. 7-8. sz. 5, 8, 9, 10, 20, 21, 25.

Benes József (1930-)

Szerepel a szabadkai művének szegedi kiállításán a hóra tekenc Muzeumban

Zentán él, tanár

Kelesi Zoltán: Kapcsolatok Szeged és Szabadka képzőművészetében

Tiszatáj 1967 X-n. 922 old.

Benes József

Jugoszláviában él, a zentai
művéntelepen dolgozik

Lacró Katalin: Vásárhelyi ek Zentai

Tiszatáj 1968. IV. n. 382 old.

BENES József grafikus

több grafikája látható
Gion Nándor: Börtönről alkonyodom
mostanában. Bp. 1990.

lőférfi, 1935, akvarell, papir, 80 x 70 cm

Sugár Gyula

ıdták s 1929 és 1931 között
on tartották. A színre került da-
ılítjük *Az ici-pici ház*, *A fakatonák*
lász című bábjátékát.
neg kell emlékeznem. Politikai
:sekkel a *Pápai Kollégiumi Lapok*-
ısorban. Az ott megjelent cikkei
:esebb számunkra az *Erdély-Ka-*
ıelyben az erdélyi magyarság el-

A négyesfogat (*Jánossy* Ferenc, *Nuric*
tán, *Orosz* Gellért, *Sugár* Gyula) ne
d ıtt, de a *szocreál* megállította. Sugár ugy
sem bojkottálta a kiállításokat, magatart
közelebb állt a belső emigrációhoz. *Poeta d*
a legendás *Rabinovszky* Máriusz főiskolai n
történész professzor egykori tanársegédje
a gondolattal, mi lett volna, ha Sugár, a ma
ben, főiskolai festő-tanárként működik:

Benes József

Tisza-part ciklusáról (méltatás)

(Benes J. 1930-ban működött. Az akadémia elvégzése után a zentai gimnázium tanára).

Fényképe (18. l.)

Tolnai Ottó: Adalékok Benes József festészetéhez.
Új Symposion. 1965. 7-8. sz. 18-19. l.

MDK.

Benes József

Kiállitási kritika

Délmagyarország 1967 jan.31.

M.D.Y

Benes József
festő

Vad szinekkel és expressziv formákkal megoldott képeit állitotta ki.

Szeles Loltán: Szabadkai képzőművészek tartata
Művészet, 1967 szeptember - 36 lap

Benes József

– „pop art iklette nikanyomatai"

Lásd: Művészet, 1983. dec.

P. Szabó Ernő: „Vigyázz! – Kész! – Rajz!"

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1931 FEB 14

ÉLET ÉS IRODALOM

Benes József, festő és grafikusművész

1021

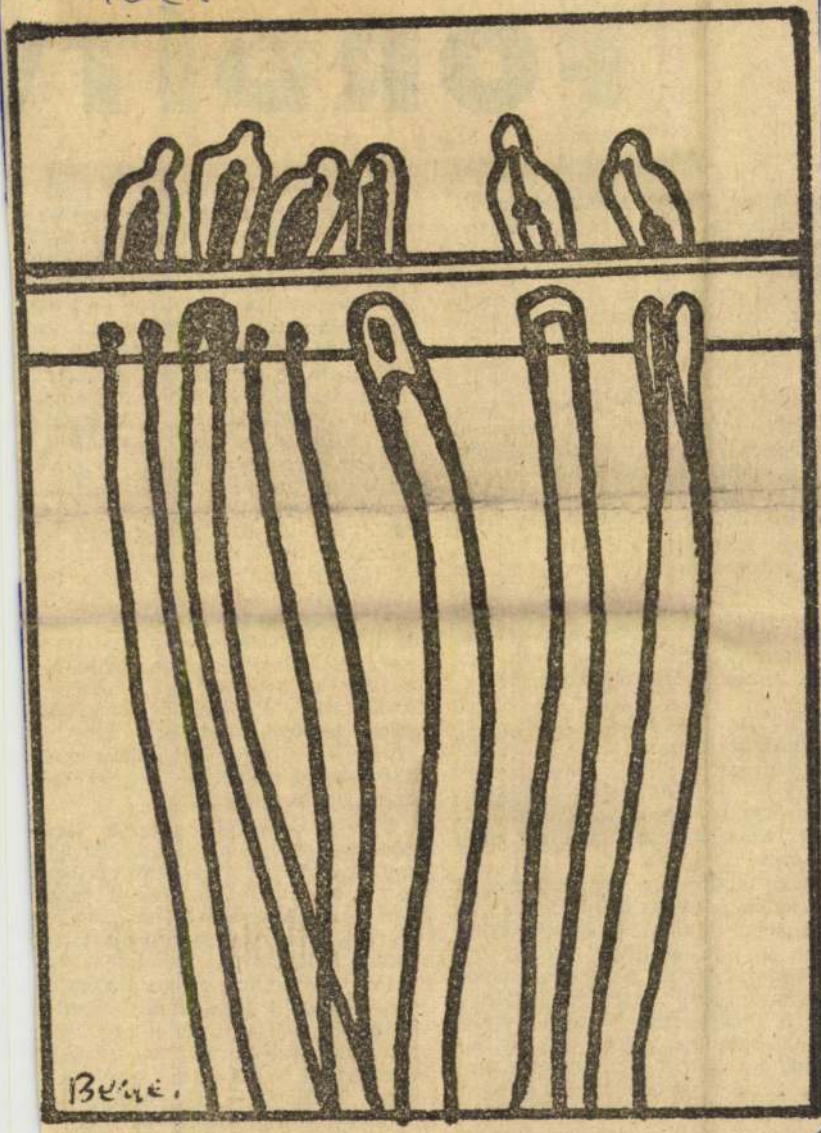

Benes József rajza

F

(Folytatás a 3

os. Mind többen mondják aggódva, akik ilyenben laknak, hogy nején még le sem telik — majd, aggastyán korukra — az ár törésztése, amikor a házgyári elenek, illetve a kapcsolási, hegesztési pontok élettartama lejár. Nyitott kérdés, persze, hogy e balhíek igazak-e, és ha igen, akkor renélhető-e valami ellenszer e korózió folyamatok meghatározta lőregedéssel szemben. S ha lehetéges, akkor *mennyiért?*

Csak mindezek jó ismeretében udnók eldönteni, hogy a házgyári pítési mód egy bár többé-kevésé szükségszerűen bevezetett, de em a legelőnyösebb megoldás — agy pedig tartósan is ez oldja meg legjobban a tömeges városi akásépítést, csak éppen nem szaad semmit „fordítva" csinálni.

●

És most a materiálisabb dolgokól lépjünk arrafelé, ahol inkább lvek — s előítéletek — határozák meg szemünk „fordított állát". Nem kevésbé kemény terep z sem.

Ahol a törvény oly sokáig „uri uncutság" volt a jogfosztottak zemében, s ahol a felszabadulás tán is, hirtelen jeges zuhanyként l kellett viselni a szigorú évek örvényszegéseit, konstruált pereit, tt a törvényesség óriási érték. m furcsa nemritkán azt észlelünk, ha a mai törvényesség, épen a törvény betűinek aggályos etartása-betartatása, az állampolári jogok minuciózus-rigorózus érelmezése okán — a vétkest védi vétlennel szemben.

ség van, mint a televízió és a rádió mind népszerűbb jogi műsoraira. A kiskapuk, kitérők és kibúvók sokasága gyakran azt a látszatot kelti, hogy a jogban igen sok minden „fordítva van" — s ha jól megnézzük, előfordul, hogy ez nem is látszat, hanem valóság.

Hogy mily makacs tud lenni fordított szemléletünk, erre drámai példa a lakásteremtés magánerőből. Alig is tartott valameddig, amikor még úgy véltük, hogy a magántulajdon a lakást, családi házat tekintve is átmeneti. S e rövid idő is sok kárt okozott. A túlszaladt házállamosítások terhét — főként a tatarozások súlyos lemaradásában — nyögjük ma is. Ám ahogy teltek az évek, mind egyértelműbb lett, hogy hiába a tömeges állami — ámde szinte kizárólag városi, sőt nagyvárosi — lakásépítés, nemcsak a hatalmas falusi térségben, hanem még a fővárosi falanszter-lakótelepek közvetlen árnyékában is teret *kell* kapnia a magánerőnek.

Furcsa, skizofrén korszak kezdődött ezzel. A magánkéz szerepe kodifikálódott a lakásteremtésben, sőt, a tervszámokhoz képest az állam a lakásfronton többnyire lemaradt, s az országos lakásépítési tervek túlteljesítését a sokkal kevésbé „tervezett", ámde megvalósuló magánépítéseknek lehetett köszönni. Kialakultak a támogatás különböző formái is, a kedvezményes telkektől az olcsó kamatú kölcsönökig. Ugyanakkor az építőanyag ára ritkán vált támogatottá, annak tényleges költségei — plusz forgalmi adó stb. — kel

a II. országos rajzkiemelé anyagából.

Nógrád, 1984. nov. 10.

Benes József:
Fólia háztáji

Benes József dekoló-grafikumúvész

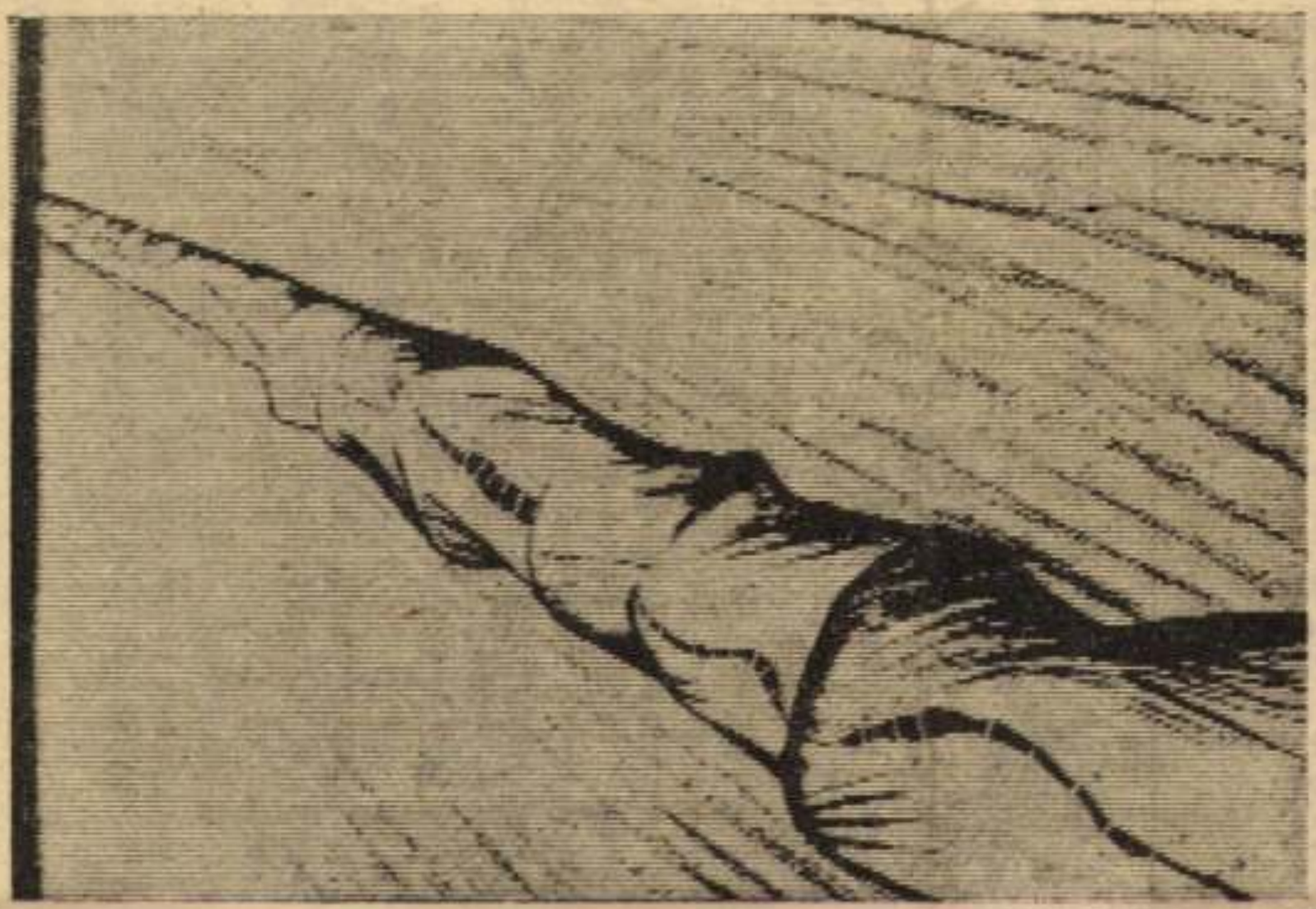

Vasgyár, Újdiósgyőr, Hejőcsaba, Szirma, Görömböly, Miskolc) összeolvasztott város hajdani (munkás és részben polgári) hagyományainak az elhalványodása, feledésbemerülése is. Sokszor hangsúlyozzuk Miskolcon (maguk az őslakók is), hogy nincsenek hagyományai, holott ez nem igaz. Ám ezek megismeréséhez, tudatosításához, feltárásához kétségtelenül idő és türelem, valamint szorgalom szükségeltetik.

Nos, ezek az adottságok, párosulva a jó megfigyelő, absztraháló képességgel, kellő intellektuális erővel mind fellelhetők Brackó István írásaiban, aki egy évtizede újságíró városunkban. Riportjainak legnagyobb értéke a problémaérzékenység és a nyitottság. Képzettsége szerint közgazdász, s ez nagy segítségére van, meg is óvja attól, hogy a provincia jelenségeit csupán önmagukban, elszigetelaz avasi lakótelepről. A napilap szenzációtól (Végvári József, akkor még avasi lakos (ma már debreceni...) „tacepaon" fejezte ki tiltakozását a városvezetés, a tervezés és építkezés ésszerűtlenségei ellen, éppen az eset körüljárásával jut el az általánosig, a közügyig. Az akkori felismerés azóta az új választási törvényben is megfogalmazódott: nagyobb beleszólás illeti meg a lakosságot a közpénzek felhasználásába, az egész közösséget (esetünkben lakótelep) érintő döntésekben. Brackó azonban nem elégszik meg ennek a megállapításával. Azt is nyomozza, hogy miért nem evidens ez, mi tartja vissza az embereket attól, hogy érdekeiket felismerjék, annak hangot adjanak, azokat felelősen képviseljék is. Ezzel az elemző igénnyel lesz több írása holmi bírálatosdinál, hiszen a vezetés tévedéseit a legnyilvánvalóbban maga a

---

A fiatal művészek stúd

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Benes József, festő-
és grafikusművész

DÉLMAGYARORSZÁG

1984 APR 30

1021

és én csak nézem őket.
Ülök veszteg a parton.

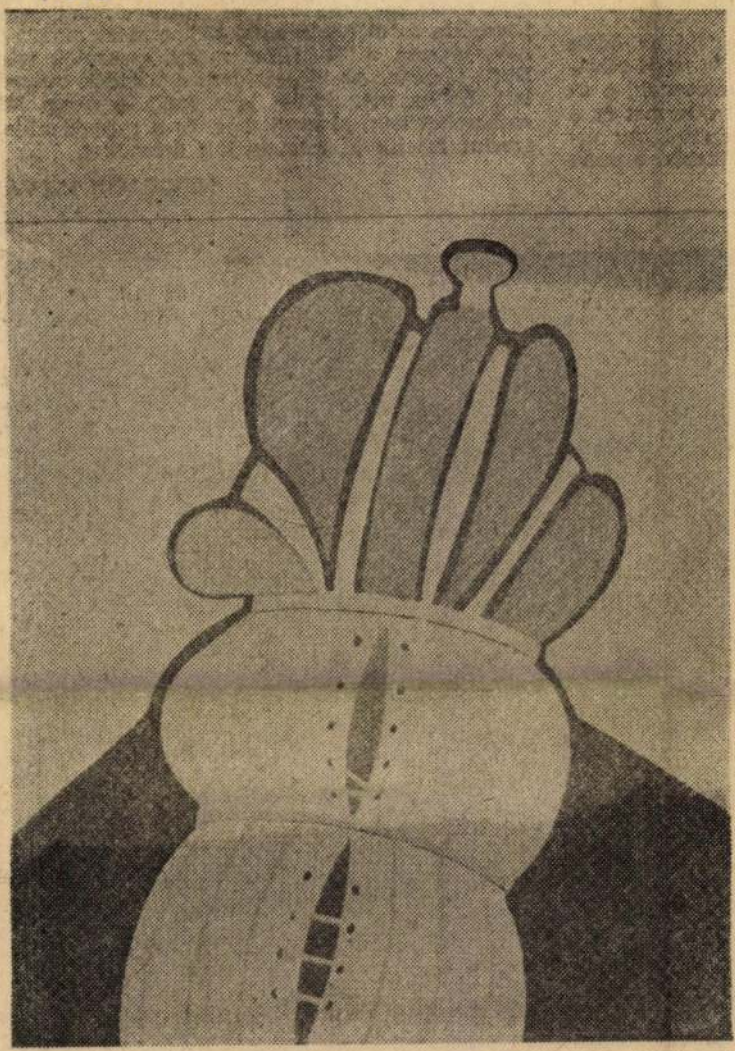

BENES JÓZSEF NYOMATA

ély. / Ezt szeret-
ig, de csupán az
ünk."

zorítja az egész
z úri muri részt-
országnak, s az
yi éttermet és a
észettel. Az úri
ntkezik, s ezért

róla. S az ítélet ne
ius elseje a szabads
jó időtöltés jegyébe
fölé azzal szeretne
fitymálja és előkelős
nevetségessé, mint a
Duda Gyurik. Az id
lett. És ha még kís
embereket nem téve
szerint fejezik ki fe

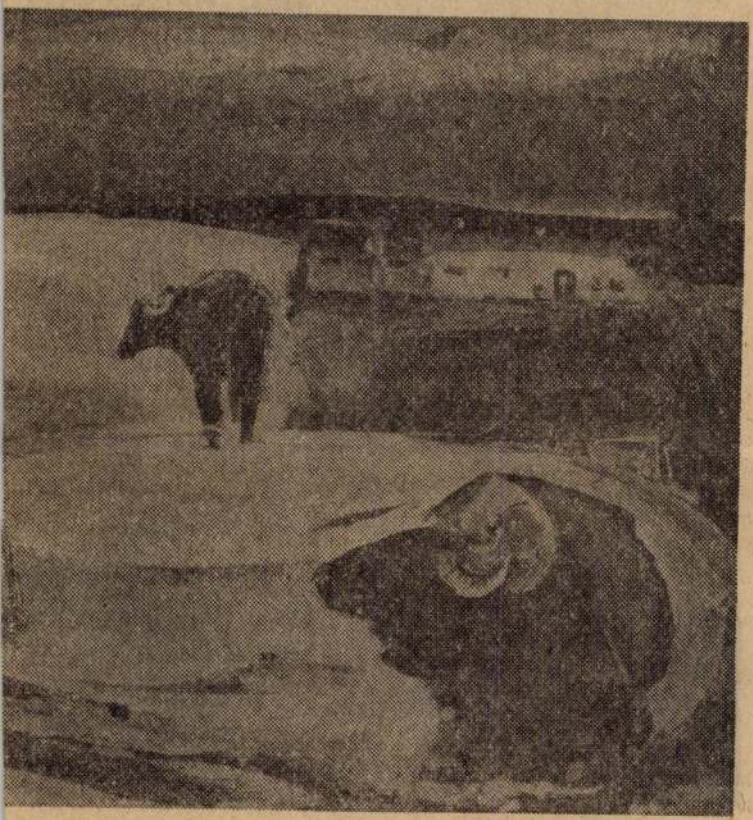

CS. PATAJ MIHÁLY FESTMÉNYE

Benes József, festő-grafikusművész.

Lóska Lajos: Lassan, bandukolva. XV. Miskolci Grafikai Biennálé,

A régi motivumaikat újból feldolgozó alkotók – Banga Ferenc, Benes József – műveivel szerepeltek, melyek meggyőző színvonalúak, csak éppen újdonságértékük vincsen.

Művészet, 1989., 11-12., 36-old.

BENÉS József

Forrás 1989.4

va, csupán önmagukra számíthatnak, mert lehetséges, hogy a politika mai döntése mögött az áll: 1961. óta folytatott cigánypolitika minden erőfeszítés és eredmény ellenére zsákutca volt, hát itt a nemzetiségi státusz, mutassátok meg, mire mentek vele. Ettől még nem dőlnek le a putrik. Erős középréteg nélkül és ennyire megosztott vezető cigányértelmiséggel vajon lehet-e erős alapokon nyugvó nemzetiségi mivolt?

A magyar hivatalos politika mindig is az integráció híve volt, azaz a társadalom különböző csoportjai (köztük a cigányoké is) egységének megvalósítására törekedett. Senki sem tagadhatja, hogy különleges intézkedésekkel segítette a cigányokat (cigány iskolák, kollégiumok, [ezekért éppen néhány cigány értelmiségi csoport harcolt, de később rájöttek, hogy ez mégsem jó], cigány üzemek [vö. a csődbe jutott vésztői cigány téglagyárat], speciális munkahelyek, ingyenes építési telkek, kamatmentes kölcsönök), amelyek mindmind a szociális követelményeknek nem megfelelő cigánytelepek felszámolását célozták.

A szerző hiteles képet festett az intézetekben és börtönökben lévő cigány fiatalokról. Az életmódváltás minden emberi közösségben (nemcsak a cigányban) felmutat hasonló negativumokat, ugyanakkor a más kultúra sem nem oka, sem nem következménye a bűnözésnek, mint ahogy a szerző véli. Ellentétben vele, nem hiszek abban, hogy a társadalom provokálja a cigányokat a bűncselekményre. A szerzővel szemben én mindig is azt tanácsoltam cigány nyelvű barátaimnak, hogy vállalják önmagukat, tanulják saját kultúrájukat becsülni, ragaszkodjanak tiszta, szép hagyományaikhoz, mert enélkül nem lesznek teljes emberek. A valós és vélt elnyomottságot ne agresszivitással kompenzálják. *A társadalom csak ezt az önmegvalósító, életmódban is beteljesedő képet fogadja el.*

Egy szociográfiai kötetben (Források, 346. old.) rendkívül furcsa és nehezen minősíthető dr. Vekerdi József elleni otromba kirobbanás. Vekerdi sohasem hangoztatta ugyanis, hogy a cigányság bűnözése örökletes etnikai jellemző, ő minden negatív jelenséget a környezet hatására vezetett vissza.

Félő, hogy a szerző által idézett Vekerdi-tanulmányokban foglalt előrejelzések ténylegesen a cigányság tragédiájához vezethetnek. Vekerdi tanulmányait nemcsak olvasni, hanem végig is kell gondolni. Vekerdi munkáival az egész világon rangot vívott ki a magyar cigánykutatásnak, csak szélsőséges elemeket elmarták őt szeretett témájától, másokkal (velem) együtt. Pedig a cigányügy érdekében össze kellene fogni még az ördöggel is és a véleményeket nyílt vitákban ütköztetni. Nincs más alternatíva.
(Szépirodalmi Könyvkiadó 1988.)

Mészáros György

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

A Bács-Kiskun Megyei Tanács és a KISZ Bács-Kiskun Megyei Bizottsága a Megyei Fejlesztési „Alapítvány" felajánlói nevében pályázatot hirdet fiatal szakemberek támogatására.

A pályázatban részt vehetnek a megyében dolgozó 35 év alatti diplomás szakemberek és Bács-Kiskun megyéből továbbtanuló végzős egyetemi, főiskolai hallgatók (műszaki, agrár, pedagógus, közgazdász, jogász, kereskedelmi), akiknek pályázata a megye társadalmi, gazdasági fejlődését várhatóan segíti.

A pályázat célja:

a) a továbbképzés támogatása,
b) találmányok, újítások ösztönzése,
c) a hazai és külföldi tanulmányutak, ösztöndíjak finanszírozása.

A pályázattal támogatást elnyerő személy az „Alapítvány" kamatából meghatározott összeget kap a pályázatban szereplő elképzelés, cél megvalósítására. Az „Alapítvány" tőkéjének 1989. augusztus 20-ig képződő kamata jelenti a kifizethető alapot. Egy pályázó maximum 30 000 Ft összegű támogatásban részesülhet, mely 3—12 hónapra szóló ösztöndíj formájában is kérhető.

A pályázat tartalmazza:

1. A támogatással elérni kívánt cél részletes leírását (tanulmány, újítás leírását, társadalmi hasznosságát, megvalósításának helyzetét, ösztöndíj, tanulmányút témáját és kapcsolatát a megye fejlődésével; az alkotói munka tárgyát, felhasználásának lehetőségeit);
2. A pályázó, illetve pályázók nevét, életkorát, lakcímét, munkahelyét, beosztását, szakképzettségét;
3. A megvalósításhoz a pályázattal elnyerni kívánt összeget, ösztöndíj időtartamát;
4. A pályázattal kapcsolatos egyéb lényeges adatokat.

Nem pályázhat ugyanazzal a pályázattal, aki másutt pályázatot nyert, kivéve, ha a korábbi pályamű továbbfejlesztését, megvalósítását szolgálja az új pályázat.

Pályázatok elbírálása:

A két példányban beküldendő pályázatokat az „Alapítvány"-t tevő szervek képviselőiből álló 9 fős felügyelőbizottság — szakértők bevonásával — bírálja el. Ha az adott évben a pályázat feltételeinek megfelelő alkalmas személyt, illetve pályaművet nem találnak, a fel nem használt összeg a betétösszeget növeli.

A pályázatok **benyújtásának határideje:** 1989. május 15.

A díjak átadására 1989. augusztus 25-ig kerül sor.

A pályázatokat a Bács-Kiskun Megyei Tanács VB. művelődési osztálya vezetőjéhez (6001 Kecskemét, Május 1. tér 3.) címezve kell megküldeni.

tését Monet-ével, bírálja Tóth Árpád kitűnő Baudelaire-fordításait, művirágoknak nevezve azokat.

„Márait olvasni, mint ínynek a méz, olyan . . ." jegyezte meg Lengyel Balázs az olvasás igazi örömét éreztetve ezzel. Valóban így van. Szinte megmagyarázhatatlan Márai varázsa, szellemi sugárzása, mellyel olvasóira hat. Komlós Aladár tudta, hogy „Márai félelmetlen úri dölyfe, úri és ha tetszik, szegénylegényes szabadsága felébreszt szunnyadásunkból". Igen, Márai Sándor Naplója bölcsességével, érzékeny megfigyeléseivel, Kosztolányit idéző irodalomközpontúságával — olvasni tanít bennünket. S élni, a szabadságot szeretni, bölcsen búcsúzni (Újváry „Griff" Verlag)

térbeli távolságra, hanem politikai, eszmei távolságtartásra is. Még igen öregen is inkább elzárkózó a magyarországi eseményekkel kapcsolatban, mint közeledő. Bár napjaink szellemi olvadása segít e távolság, meg nem értés leküzdésében: folyóiratainkban, irodalomtörténetekben már objektívebb Márai-kép rajzolódik ki előttünk. A naplóíró Márai gyakran érzékelteti szembenállását, negatív véleményét a Szovjetunióval, a szocializmussal kapcsolatban. Ír az eurokommunizmusról, bizalmatlan a kommunista reformerekkel szemben — gondolva Dubcekre — nem felejti a kínai „kulturális forradalom" csődjét, aggódva tekint a lengyel szükségállapot bevezetésére. Forradalomnak a liberális demokrácia forradalmát tartja, és igazat ad a „cinikus" Churchillnek, aki szerint: rossz rendszer a demokrácia, de van előnye: az, hogy nincs jobb." Hiszen a polgár Márai érzékenyen figyel az egyén, az egyes ember szabadságjogaira. A dantei pokol feliratát idézi a Gulag, a sztalini lágerek ismeretében: „Hagyjatok fel minden kételkedéssel" (megváltoztatva az eredeti feliratot, Babits Mihály fordítását: „Ki itt belépsz, hagyj fel minden reménnyel!") Nem felejti 1956 októberi eseményének, tragédiájának évfordulóját: „Huszonöt év távlatában kitetszik, milyen rendkívüli jelentősége volt ennek a forradalomnak — nemcsak a magyarság, hanem Európa egészének történelmében." Szomorú időszerűsége van az 1983-ban leírt Márai-soroknak — Erdély „fájdalmas vergődéséről"... Figyel a magyarországi hírekre, a magánvállalkozásokra stb. De az Egyesült Államokban élő írót a környező valóság is kritikai észrevételekre sarkallja. Elkeseredetten ír a fegyverkezésről, a Foreign Affairs folyóiratot olvasva, a terrorcselekményekről, a hetek idejétmúlt „mutatványnak" számító konferenciájáról. Egy rövid naplójegyzetében a Reagen elleni merényletet jegyzi fel, s hozzáfűzi: „Mintha már nem is emberi szándék, hanem természeti erők működnének, mint a földrengés, szökőár: embereken át, a politikában is."

Az irodalom vonzotta és vonzza legjobban Márait. Ha összeszámolnánk a különböző témák szerint a Napló sorait: végül azt állapíthatnánk meg, hogy legtöbbet, legszívesebben mindig az írókkal foglalkozott. Természetesen a maga életkora miatt — többször utal az öreg íróra, aki el akar még mondani valamit, amíg nem késő. Úgy érzi, hogy változott az író helyzete, magányosabb lett, és nem tudja, hogy kinek ír. Utálja az írói fecsegést, a „szóömlést", tűnődik az irodalom „értelmén", a versszerűségen. Legtöbbször régi és új világirodalmi társaságban érzi jól magát. Beszél Arisztotelésszel, Goethével és Huxley-val. Érti Rilke „angyali üzenetét", Whitman „calibani" boldogságát, Thomas Mann eleven és fáradt szóáradatát, Nerval álomszerű tündérmeséjét, Orwell csalódott eszmevilágát. Többször vall naplójegyzeteiben Szolzsenyicinről, a Gulag népének, „mint egy egzotikus törzsnek" a leírásáról. A láger „becézettjeinek" leírása rokon Gorkij ábrázolásával. Érzi a műből sugárzó reménytelenséget. Később egy különös megjegyzést rögzít: „Camus egyik jegyzete: az ókor rabszolgái ismerték azt a különös szabadságérzést, ami bekövetkezik, amikor valaki már nem felelős a sorsáért. Szolzsenyicin hasonlót ír a Gulag rabszolgáiról". Márai ritkábban ír a magyar írókról. Legtöbbször Arany Jánost és Krúdy Gyulát emlegeti. Feltehető, hogy az öreg Márai még nagyobb megértéssel és szeretettel ír az öreg Aranyról és az Őszikékről. Felidézi Arany János Csengerynek írt levelét a belső és külső formáról. Tökéletesnek tartja Arisztophanész-fordításait. S a száz éve meghalt Aranyról hosszabban, esszészerűen szólva jegyzi meg: „Ritka volt a hét, amikor nem nyitottam fel valamelyik kötetet, hogy egy verset, vagy akár csak néhány versszakot, egy levelét, prózai elmélkedését, fordítását olvassam." A másik legtöbbször idézett magyar író: Krúdy Gyula. A Napraforgót csodálatosnak nevezi, minden sorában „teljes érettséget" érez. „Titokzatos, szépséges áloévirágnak" nevezi Krúdyt a magyar irodalomban. Korábban 1940-ben a Szindbád hazamegy című különös Krúdy-könyvében Márai elrejtette a maga egyéniségének is néhány vonását, így írva: „Szindbádnak nem volt semmiféle politikai véleménye, — rangján és méltóságán alulvalónak érezte az ilyesmit — de nem szerette, ha bármikor is egy kalap alá veszik a kormánypártiakkal. Mint író és úriember az ellenzékkel tartott, nem annyira meggyőződésből, mint inkább jóízlésből, híven családja hagyományaihoz." Naplójegyzeteiben néha ír a régi magyar művekről, szeretettel a Beauvoir-emlegette Hevesi Andrásról és az emigráns Fáy Ferencről. Érdekesen veti össze Maupassant tájfes-

A zsoldos

A zsoldos, ki átdöfte Krisztus
testét, fölvette aznapi bérét
és hazament, útközben cukrozott narancsot
vett a gyerekeinek, megsimogatta a fejüket,
majd arcán bávatag mosollyal
elszunyókált: „Hagyjátok
apátokat, ma biztosan
nehéz napja volt" — szólt rá
zsivajgó gyerekeire a felesége,
s a zsoldos, ki átdöfte Krisztus
testét, békésen aludt másnap reggelig.

Kung-Ce modorában: a magányosságról

A Mester így szólt:
— Ha nagyon magányosan érzed magad, zárkózz be szobádba
és ne engedj magadhoz senkit; meglátod, kisvártatva
mennyien gyűlnek köréd.

Tóth László

Szememből, számból

Szememből szél süvölt
számból homok pereg
kihaltak belőlem
az árva istenek

Szekrényem is korhad
az asztalom billeg
ridegen bámul be
szobámba egy csillag

Még tél van február
fázom jaj magamban
szememből szél süvölt
magamra maradtan

Ridegen bámul be
egy csillag szobámba
sandán néz vissza rá
az olvasólámpa

Életem vajon mi?
Elmozdult mozdulat —
kattog a tűnt idő
akárcsak egy vonat

Viszi azt ki voltam
itthagyva testem még
de nem jön csak nem jön
az aki lehetnék

Tél van most február
szememből szél süvölt
egykedvűn járja csak
útját a semmiben

velem ó jaj a föld

Néma nyelv

Hölderliné

Most még kimondhatatlan szavak
vagyunk: egy ősi néma nyelv
jelei; sötét csönddel telv-
e a hóban áll seregnyi vak

Mind egymás helyett örül S az egyik
egy másnak éli bánatát
Erejük egymást járja át
Fény és árnyéka szóba egylik

Mire várhatnak itt a fagyban?
Ők a kérdés és a válasz
Tél fehére lángol az agyban

s kimondja magát azzal hogy: van
S így most őközöttük állhatsz
s teremthedd őket bent magadban

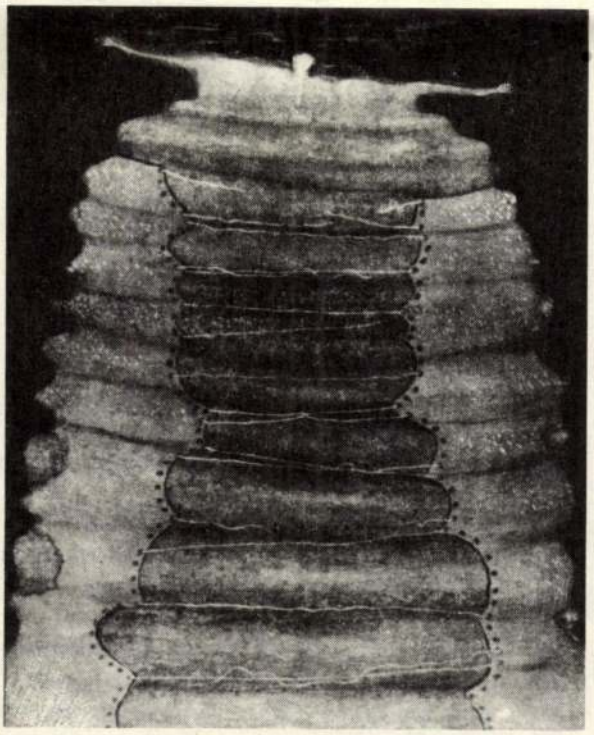

Varga Imre

Egy buszban ragyogtam

Öröktől éreztem lobogást akkor
Lebegtem nyilván S hogy: Ez-Ami-Van
A tűz zúgott fönt és forgott a Nagy Kör
A peremről minden belém riant

Ketten vagyunk mások Létünk az egyben
Héjunk alól ami most kikopog
örökké hangzott s lám most visszanyertem
Képessé lettem rá hogy hallhatok

Egy buszban ragyogtam s bennem most az ragyog
Testből érzésbe s gördül gondolatba
És így már soha nem férek magamba

A szó zengését hallom meg hallatom
A természet benne ég és lángja fog
Szívemben helye Ott volt volt egy atom

Küszöbön

Micsoda küszöb ez amire ráléptem
Pikkelyes hideg még s nyálkás a lélek
kúszik arra hol tompábbak az élek
Sötétség ráterjed Hiány lesz a képben

Sejtelmek Valami fölcikkan és nyihog
Megloccsan neve-nincs Amonnan másik
Károgás Szurokfény átcsorog s rásik-
lik a térre zörej S már csontom érzi hogy

valami elégett s valami szétrebben
s nyilván már itt készül ebben a rétegben
Elrejti ami még csak sejlik ide

Nem ismer s még én is csak őt tétovázom
Szó rá egy sem illik s ettől újra fázom
Egy kép villog a küszöb fölött ki s be

alul semmi
csak sellőfarok

az asztalra ül
konyakot kér tükröt pirosítót
halfarkával csapkodja a fiókokat
ekkor álmodom
hogy ne kopjon ez a drága nő
a három szót

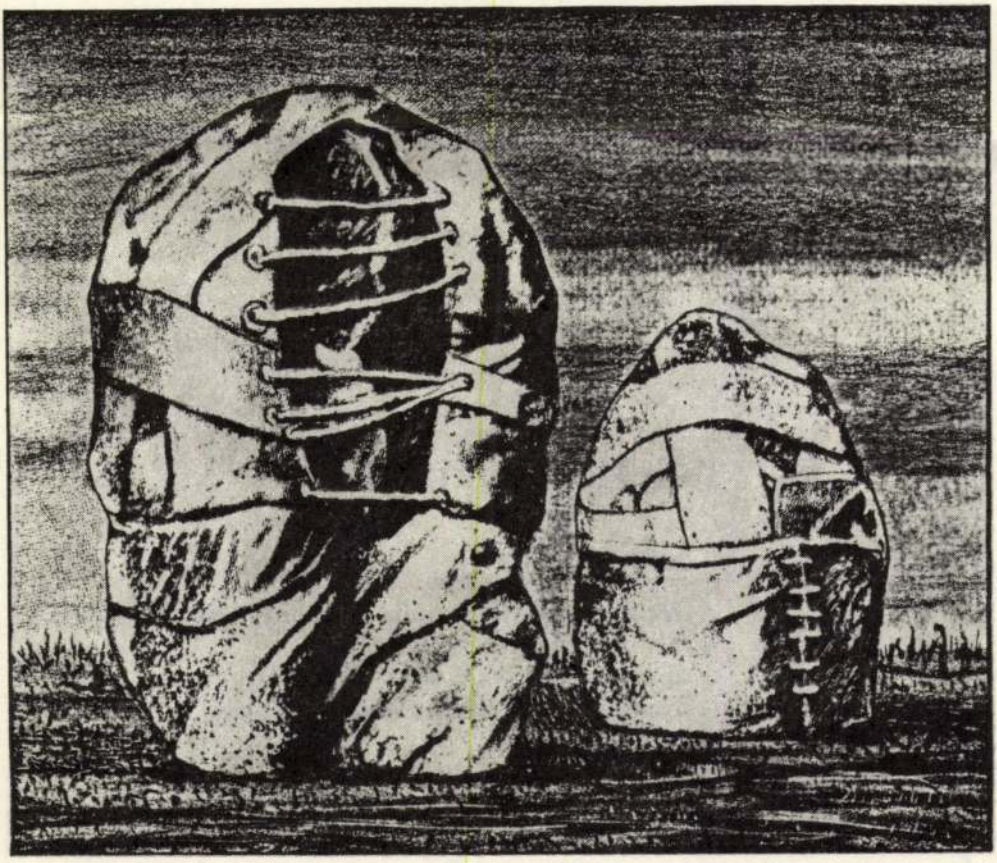

Zelei Miklós

Negyven

elmúlt hogy innen elragyogj
rád jóságos légikombájn
közelít messziről

lobogj madárijesztő
pirosan zölden sárgán
a tűz rongyaiban

az elmenő az eljövő
árnyékában a palackból
engedj ki újabb palackokat

nap süt a címkén a fákra
romlik
mi bennük

tartsd egy kicsit messze
a békacombot galvani
működik lám az életed

kolbászból a szögesdrót
őrzi a rés
a kerítést

Sellőfarokpatkó

erre a szóra ébredtem
előtte egy nő benyomta az ablakot és bejött
fölül pulóver volt rajta
az a régi tvisztpulóver
frizurája a hetvenhatos közhelyszótárból
az a fiús

egyetlen dolog közé is
be kell hatolni

Esztétika

Itt, hol e lágy duzzanat és a púpok,
csontkiszögellések miriádja
a tagok és a részek számlálhatatlan
sokasága szabdalja át a felszínt,

és sehol se látható kavargása
zöldnek, a barnáknak és liláknak,
mint mikor épp a szederjes alkony
megüszkösít egy arcot,

vagy mikor redő redőre hajlik
s a málló testecskék pörsenése
vöröslő szirmokat hajt ki
itt hol a pőrén tátongó nyiladékok

sötétlő párában áznak,
a dőre anyagnak ki ad ma törvényt,
s formát a foszló hálóra ki láthat,
s hová, mily rendszerekbe tör ki

csökött elméje pisla tekintetén át?

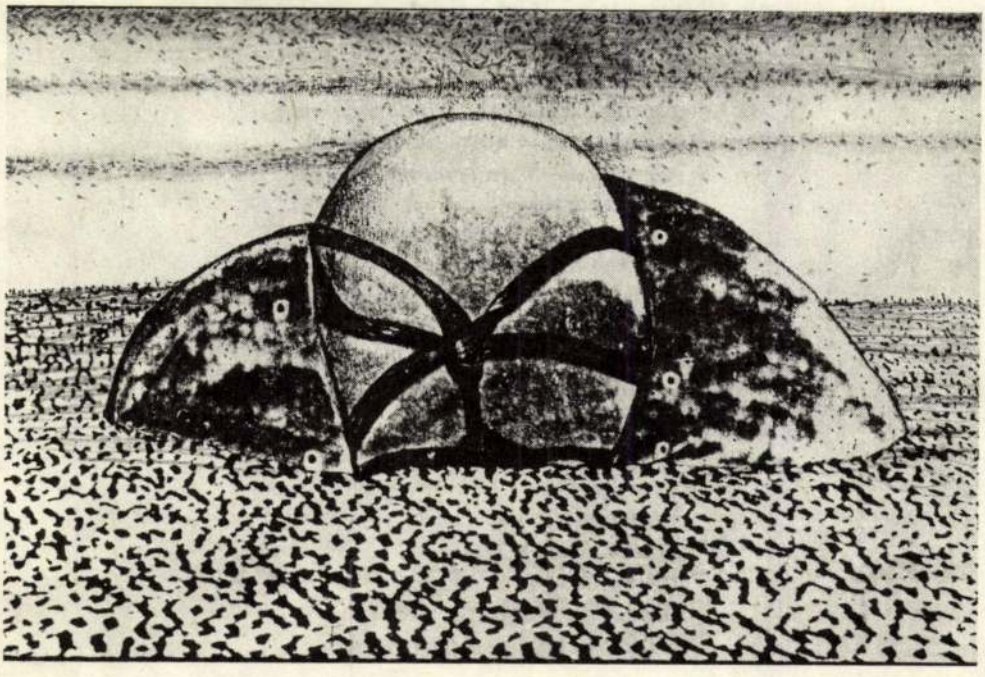

tükörben

egy keret s redők: az éj eresztékei
alul: hajnali pír mása, miseboroké
ha-ha, s vacsoraasztalok vörös lángja
hajak, koronák lobogása
kifolynak, elfojtódnak — szemek, sikolyok
s a szederjes arc! sós nedvek a szájban
a felgyülemlő kék, a zöld a test árkaiban
kaparnak valahol, szántják a körmeikkel
a betont, a földet — varázslat vérebei
s hallod, amint a csont ropog
egy keret s redők: az éj eresztékei;
veszélybe hajszoló hatalmad
kellő nyugalma rajtad
elégedett vagy — mintha már odaát
mintha csak elkövetted volna

ezért a látásért

már úgy emlékszem, ezért születtem
ezért az indulásért
ezért az útért
ezért a látásért
látásáért a falő húsnak
a rezgő hártyáknak
uszonyoknak
a csilló szőröknek, pöndörödőknek
a szembe vájó nagy karmoknak
egy szörny ringó ormányzatának
látni akartam
a néma szemeknek pislaságát
írisze zöldjét-kékjét
hold-jelet a keskeny homlokon
s látni, ahogy ring, ahogy evez
ahogy terét kitölti a rengő forma
ahogy szétválnak egymástól majd
összezárulnak újra
a kéjt párálló hajlatok

látni akartam
ezt az össejtig őst
a vérig kísértő alteregót
látni a lét ficamát
hol hiba csúszott a teremtésbe

Csoda kell, csoda kell
terekre, utcákra,
nagyon kell már egy kis csoda
hogy lelkünk fölrázza:
csoda kell, csoda kell
terekre, utcákra!

Engedd kivillanni
szoknyád alól térded,
fürödj meg szemem tavában,
nézd, ragyogok érted:
engedd kivillanni
szoknyád alól térded!

Szél barátom és én
megleljük a módját,
amikor átmégy az utcán,
rád borítjuk szoknyád:
amikor átmégy az utcán,
rád borítjuk szoknyád.

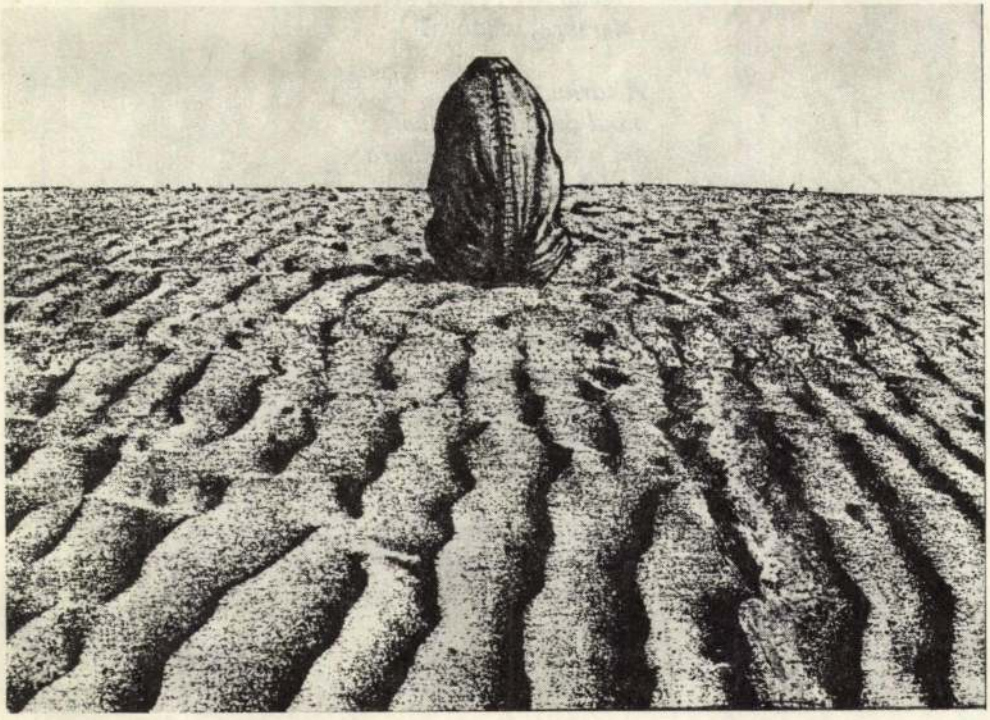

Utassy József

Csoda kell!

Engedd kivillanni
szoknyád alól térded,
fürödj meg szemem tavában,
nézd, ragyogok érted:
engedd kivillanni
szoknyád alól térded!

Szél barátom és én
megleljük a módját:
amikor átmégy az utcán,
rád borítjuk szoknyád,
szél barátom és én
megleljük a módját.

Csoda kell, csoda kell
terekre, utcákra,
nagyon kell már egy kis csoda,
lelkünk hogy fölrázza:
csoda kell, csoda kell
terekre, utcákra!

A tarka sokaság
mind pénz után lohol,
ám a boldogság madara
itt lobog vállamon:
a tarka sokaság
mind pénz után lohol.

Barát barát mellett
suhog el szótlanul,
ez magazint olvas, az sír,
amaz jiddist tanul:
barát barát mellett
suhog el szótlanul.

Lófrál a közöny, mint
Delhiben szent tehén — — —
Borítsuk rá ezt a szoknyát
kedvesemre, te szél:
lófrál a közöny, mint
Delhiben szent tehén.

nevüket, nem tudnák, hogy miről beszélek, s ha meg azok beszélnek róluk, képtelen vagyok azonosítani őket.

Azt sem értenék, ha a falu két egyetemére küldeném őket: a temetőbe és a rétre. Pedig ezekben mindennél többet lehet tanulni.

S a legfontosabbakról: az életről és a halálról.

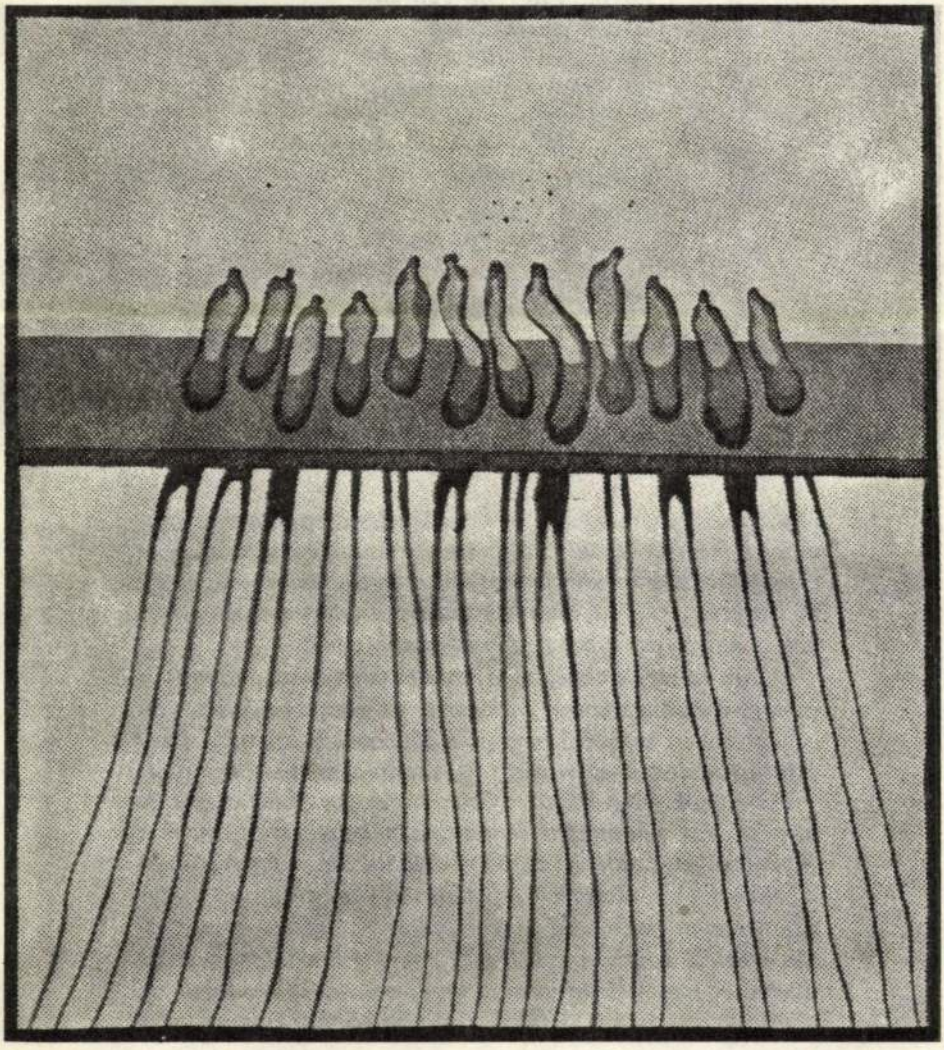

Csorba Győző

Elmélkedés egy Illyés-dedikáció fölött

— A költő halálhírére —

Ahogy az arca se a teste se
e betűk együttese se —
Az átkanyargó fonalak
karikák hurkok vonalak
közök emelkedések
egy-szintek süllyedések
az öntudat nyugalma
ingások riadalma
a szavak gránitbástyaképpen
rakott épületében
ahogy . . . ahogy . . . ahogy . . .
Nem múlik él ragyog

Üvöltök s hallgatok

1983.

Nyárdélutáni dörmögés

Gyökerük van ezeknek a nyárdélutáni zajoknak. Számomra mégis fölszakított hínárok a levegő víztükrén. Kutyaugatás, kakaskukorékolás, autózúgás, női beszéd, gyermeknevetés. Olyan hínár-fonadékok, amik aztán eltűnnek, s más változatban fölbukkannak ismét.

Olyan hínár-fonadékok is, amik szárnyakat kapnak és a magasba emelkednek. Föl, egyre följebb, s beleolvadnak a kékségbe: s viszik a híreket a Kozmoszba rólunk, erről a júliusi délutánról, innét a Tó mellől, innét a hegy alól.

Dörmögök magamban. Nincs kivel szót váltanom, de nem akarok kimaradni én sem. Érzékeljenek engem is a Kozmosz antennái. Érzékeljék például azt, hogy körülvéve emberekkel, mennyire egyedül vagyok. Hogy az időtér sivatagának kellős közepén didergek. Hogy gyarmati bennszülött szintjén sem beszélem a gyarmatosító világ nyelvét. Hogy nekem más a csönd, mint nekik. Más a fa, a napsugár, a víz, a föld, a felhők. S ha kimondanám

Bernes József, festő-grafikusművész

a 31. Vásárhelyi Őszi Tárlaton szerepelnek a művész művei.

Magyar Ifjúság,
1974. nov. 23.

Hidvégi Máté

És este lett és reggel

Egy vagyok az Auschwitz utáni nemzedékből, s mint ilyen, szólok Önökhöz. Mert mindenki, aki a háború után született, az Auschwitz utáni nemzedékből való.

Önökhöz szólok, ha megértik, miről beszélek. E nemzedéki létről, mit, ha elfelednék, a jobbom száradjon el. Létezésemről, mely lehetne puszta képzelet. Hiszen, ha – Adorno szerint – Auschwitz után nem lehet verset írni többé, én sem lehetek, s szüleim sem ismerhették egymást.

étezésemről kell tehát beszéljek, mely puszta képzelet talán. S nincs, Magyarország sem létezik. A zsoltárra gondolok megint: úgy hullunk bele a gödörbe, mint a juhok, s a halál fog legeltetni minket.

A zsidókérdésről kell tehát szóljak, s Önök megértik: hitbeli kérdés ez.

Olvasom, a füstfelhőkön Isten nem látott keresztül, vagy elfordult, takarta arcát. S ha így történt – mert valahogy történnie kellett! – visszahullik ez most mireánk?! Csoóri cikkére gondolok, mely botránykő sokak szemében. Szavai, fogalmai – mondják – félreérthetőek. De hát, nem éppen ez az a terület, ahol a félreértések lettek szavakká, fogalmakká?! S most már árokká, politikai szándékok által mélyülővé?! S közben elvész – ez őszi tájban – Magyarország. Nem Csoóri cikke a botrány. A botrány a fogadtatás. Hát ennyit érne az igazság, mely kibeszéletlenül ismét megrohad?! Létezésem: mely lehetett volna?! Bibó István és Száraz György után Csoóri Sándornak sem sikerülhet? Felkavarta a port – hallom. De hát itt negyven éve kavarog a por. A csontomon érzem. Számban csikorog.

A zsidókérdésről kéne beszéljek, mit hitbeli kérdésnek mondtam előbb. „De béna a kezem s dadog a szám."

A zsidókra gondolok, a túlélőkre, kik visszajöttek e földre. Kik hozták a reményt Noéként, hogy van Haza. S vannak ők. Szüleink, kikben nem fért el gyűlölet. Reményüket megölte az idő. Negyven év immár. S nincs – ugye Önök is értenek – nincs Magyarország, ha hallgatunk, egymásra utálkozva.

És este lett és reggel. Egy újabb elvesztegetett nap.

Szobám üres. Csak pár könyv az asztalon. S fölöttük lámpa. □

(Elhangzott a Rádió Vasárnapi Újság c. műsorában.)

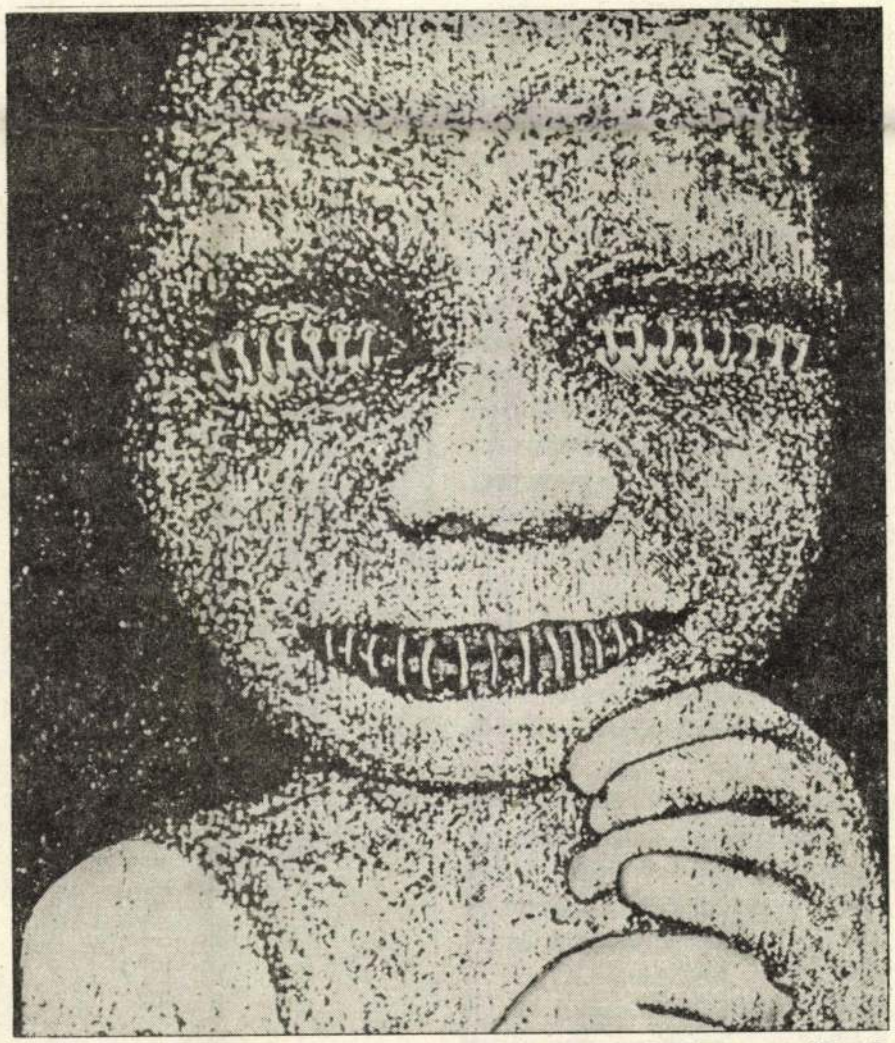

Benes József: Már az anyaméhben I.

BENES József

szenvedés akarásában. Mégpedig „emberi, nagyon is emberi" módon. Velük szemben a transzcendáló ember (aki már nemcsak ember, mert egy metafizikai eszme szabadságának megtestesítője is), ha kell, megért, lemond, segít, áldoz, szenvedést semmiképpen se akar okozni. Viszont szeretni akar. Lehet, hogy ez nem mindig sikerül neki: mégis: szeretni *akar*, szenvedést okozni *nem akar*.

Ez nem emberi, nagyon is nem emberi tulajdonság.

Ebben a transzcendálásban először a szerelmünket, a gyerekünket, a családunkat, a népünket, kisebb-nagyobb kulturális közösségünket érjük el először. Lehetséges, hogy valakinek nincs népe, hogy „átugorja" ezeket a lépcsőfokokat s csak az emberhez, egy vallási vagy egy politikai közösséghez transzcendál? Azt hiszem, így tett Buddha is, Krisztus is. És még sok olyant – főleg apácát, szerzetest, prédikátort – képzelhetünk el (Kálvint, Szent Ferencet, A. Schweizert például), aki így lépett túl önmagán: az eredendő eszmével közvetlenül egyesülve.

Egy nagy, mindenkihez, minden néphez szóló (és érvényes) mű vagy filozófia is ilyen közvetlen transzcendálás. (Ekhnaton nemcsak egyiptomi, Tu Fu nemcsak kínai, Kant, Beethoven nemcsak német, Dante, Corelli nemcsak olasz, Rousseau, Debussy nemcsak francia, Shakespeare, Hume nemcsak angol, Whitman, Poe, Hemingway nemcsak amerikai, Krleža nemcsak horvát, Dosztojevszkij, Sztravinszkij nemcsak orosz, Bartók nemcsak magyar, Kierkegaard nemcsak dán, de a legáltalánosabb szellem, az emberiség lényegét kifejező eszmeiség képviselői.

Az embert, az emberiséget, a kontinenseket, a népeket, az államokat ezek a transzcendentáló eszmeiségek nem terelték le pusztán emberi útjukról. (S talán ezt a tényt nevezhetjük éppen ezért emberi történelemnek.) Bár – főleg a XVIII–XIX. század óta itt Európában a legtöbben „meg voltak győződve" a haladásról –, az egy cél, a szabadság és jólét felé tartó történelemről. Forradalmi elméletek, sőt forradalmak születtek már akkor s ebben a században is. Kirobbant az elnyomás, a nép s az uralkodó osztály ellentétének filozófiája. S egyáltalán nem alaptalanul. Európában több ország rátalált az ellenzéket is magában foglaló államrendszerre. Véres földmozgások voltak, de lett eredményük. Euráziában már nem jutottak el eddig sem. Ázsiában, Afrikában, Dél-Amerikában (ha csak a háború utáni Japánt, Indiát nem számítjuk) csak a mozgás indult meg: Európa vagy Észak-Amerika onnan még messze van.

A kiűzetés sorsa már kikerülhetetlen.

Euramerika éppolyan beteg, mint Eurázia: kikezdte a természet elleni düh, az Isten elfelejtése, formalizálása, az erkölcsi relativizmus, a materializmus, a haszonelvűség.

Mi hát ilyenformán az, amit eddig nagybüszkén történelemnek nevezünk? Mit jelent az, hogy történelmi ember? (A történelem értelmére már nem is illik rákérdeznünk.)

A történelmi ember ma katasztrofális, körülményeibe, tudományaiba, filozófiájába, ideológiájába és technikájába gabalyodott, elveszett lénynek látszik. Éppen ezért: ha nincs számunkra más, csak a történelem kerete, ha nincs más, mint a történelmi ember, akkor mindegy, mit teszünk vagy gondolunk ezután: az úgynevezett történelem semmiféle megoldást nem kínál. Ha csak a megsemmisülésünket nem tekintjük annak. Tény viszont, hogy erre számíthatunk leginkább. Arra a bizonyos szép, borzalmas Tóth Árpád-féle „ember utáni csendre".

A másik út: szakítanunk kell a történelemmel, mint történelemmel. Pontosan úgy, amint a formális humanizmust is valódira kell cserélnünk. Nem azért, mintha ki akarnánk vagy ki tudnánk lépni a történelemből és emberi mivoltunkból.

Csak éppen a kettő cél-jellegét kell most már félrevetni. Hiszen még eszköznek is csak rosszul, csupa ellentmondással, zavarral és főleg szenvedéssel alkalmazhatók.

görög értelemben vett tragédia talán még így sem kerülhető el. De legalább nem őrült, öntelt és dilettáns Néróként, hanem önmagán túllépő, a világot, a szeme világát megtagadó Oidüposzként pusztulunk el. Ráadásul tudjuk, hogy az akaratlanul is bűnös királyt, a történelmi utat járó thébait, csak a száműzetés, a hatalomról, a birtoklásról való lemondás, a történelem túllépése után ragadták magukhoz az istenek:

Mert nem a tüzes istenség villámai
Sújtották őt le: sem a tengerről vihar
Nem kelt akkor, hogy az sodorta volna el:
Hanem vagy égből jöttek érte vagy a föld
Nyílt meg, s magába vette őt jóságosan.
Nyögés nélkül, és megkímélve a kínos
Betegségtől, szállt sírba. Hogyha volt, aki
Csodásan halt meg: ő az.

(Sophokles: Oidüposz Kolonoszban) □

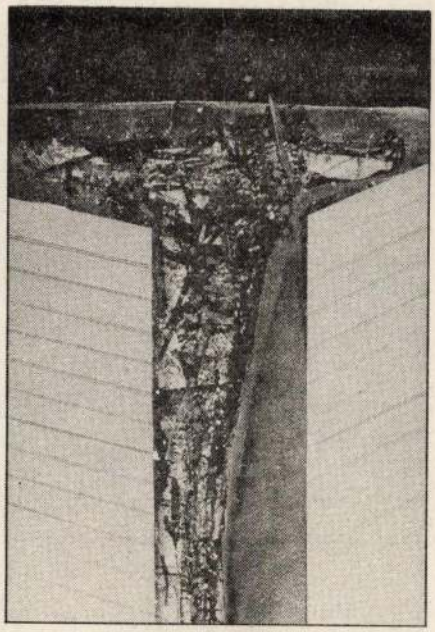

Püspöky István: Corpus

Benes József

grafikusmérnök

Repro: Marsbéli benzinkút
39x29 cm 1980

Művészet Pf
1980 nov.

ívészi szinten? Stb., stb. Persze a szeretnénk..., re-
ű óhajok még be is teljesülhetnek, s a sok vagy-vagy
nem vezet szükségszerűen oda, hogy egy-egy ilyen
az „Ismerd meg..." mozgalomban érhet el átütő
miért is ne föltételeznénk, hogy a telep minden
mális szinten valósít meg, s történetesen Salgótarján-
kvalitásos grafikákkal, rajzokkal gyarapszik a gyűj-
azonban az egyik kritériuma az, hogy a meghívott
művészek az eddigi munkásságuk alapján ezt eleve
ık. Vagyis – most már egyre sürgetőbben – egy
lolt és hosszú távra tervezett, az esetlegességeket ki-
ltképp minőségközpontú meghívási rendszer szük-
ényem szerint ez az, ami könnyebben és gyorsabban

yszersmind bonyolultabb probléma éppen a telep
ofiljából adódik. Aki a sokszorosító eljárásokban

Benes József

festőművészetéhez a Szegedi Nyári Tárlaton szempelnek.

Pesti Műsor

1984 aug. 15

BELES József

2.x.15.p. - XIV. O. G. B.
5. 56.r.

Új Művészet 1992

Komárik Dénes tudományos tevéken
odaitélése óta.

Rövidítések: AH = Ars Hungarica;
[illegible]; [illegible] = Művészettörténeti

a./ Önálló tudományos könyvek:

1. Feszl Frigyes 1821-1884. Kiál
Muzeumban. - A kiállitás anya
nulmányt irta Komárik Dénes.

b./ Önálló tudományos cikkek:

1. Egy sajátos tendencia a roman
/Az un. kubusos stilus kérdés
gon 1830-1870. Katalógus. Bp.

2. Az eszéki megyeháza, Hild Józ

3. Az európai hatások utja a rom
AH 1982. 19-42.old.

4. A gótizáló romantika épitésze
275-319.old.

AUG 8

1021

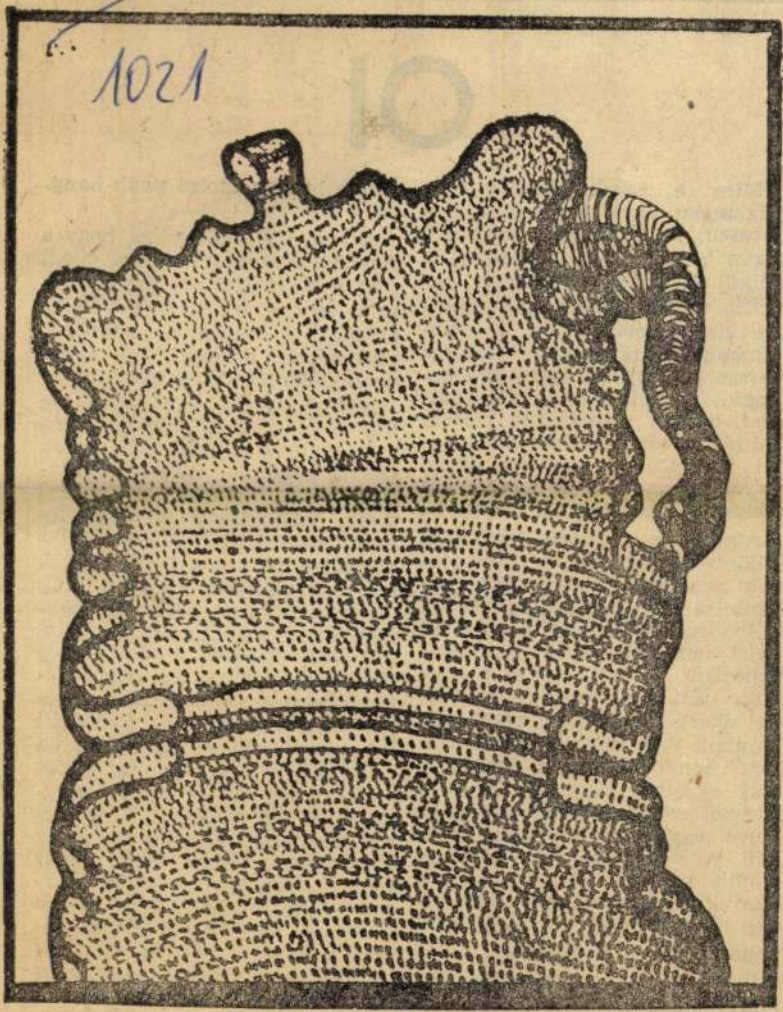

Benes József rajza

ÉLET ÉS IRODALOM
1081 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
MHSAJTÓFIGYELŐ

Mire e sorok megjelennek, alighanem véget ért Anglia első „hosszú, forró nyara", amelynek során a kilátások, lehetőségek nélküliek botot, utcakövet, paraffinbombát fogtak a „frizsidertulajdonosok" ellen. A megtámadottak társadalmi státusza persze, mutatja az akció földhözragadt céljait: nem a társadalmat, hanem a szomszéd szatócs boltját indultak lerombolni a fiatal lázadók. Az unalom dühével, némi huliganizmussal, nem csekély haszonszerzési vággyal.

Amivel ez a hosszú, forró nyár különb a többinél: egy átlagosnak mondható rockzenekar robbantotta ki a lázadást. A *4-Skins*, a londoni bőrhajúak — rövidre nyírt frizurájú, vasalt bakancsú nehézfiúk — gyöngécske muzsikusai. Ezt a korántsem muzikális sikert az ifjúsági zene hőskorában sem mondhatta el magáról senki — még a Stones is csak egyetlen megkéselt nézővel büszkélkedhetett. A koncert színhelye egyébként London Southall városnegyede volt, ahol az elmúlt néhány évben jómódú hinduk és pakisztániak telepedtek le. Az itteni „hagyományos angol pub", a Hambrough adott otthont a hangversenynek. Az ívó vezetőségének bevallott „közművelődési célja", hogy alig ismert, hátrányos helyzetű zenekaroknak nyújtson [illegible] a Hambroug.. versenye.

A sors különös játéka, hogy Southall-zendülés hetében jelent meg a New Musical Expressnek az a száma, melyben a 4-Skins elhatárolja magát a punkoktól, rockerektől, bőrhajúaktól. Miért olyan jelentős dolog ez?

A biztosítótűs, kanárisárga és lila hajú punkok divatja után a bőrhajúak jöttek, akik sokak szerint a punkok második hulláma: vadak, erőszakosak, primitívek, jobboldaliak. A közvélemény szerint az ő fasiszta himnuszaikat játssza a 4-Skins. Persze, a cimkékkel vigyázni kell: „A fotósok pénzt adtak a bőrhajúaknak — mondja Gary Hodges, a 4-Skins zenésze —, hogy Sieg Heilt kiabáljanak, és ekkor lefényképezték őket. Amikor a beled kilóg a nyomortól, és valaki azt mondja, kapsz egy ötöst, ha a kezed a levegőbe rakod és kiabálsz valamit — ez nem meggyőződés, ez biznisz!" Nem biztos, hogy így született az egész mozgalom, hiszen tény, hogy egyik, „független" cég által kiadott lemezük, az *Erő az Oi-ból* borítóján látható bőrhajúról kiderült, hogy igenis a Nemzeti Párt SS-testőrségének prominens tagja. De hogy a tömegtájékoztatás élén járt az ellentétek szításában, az biztos.

1021

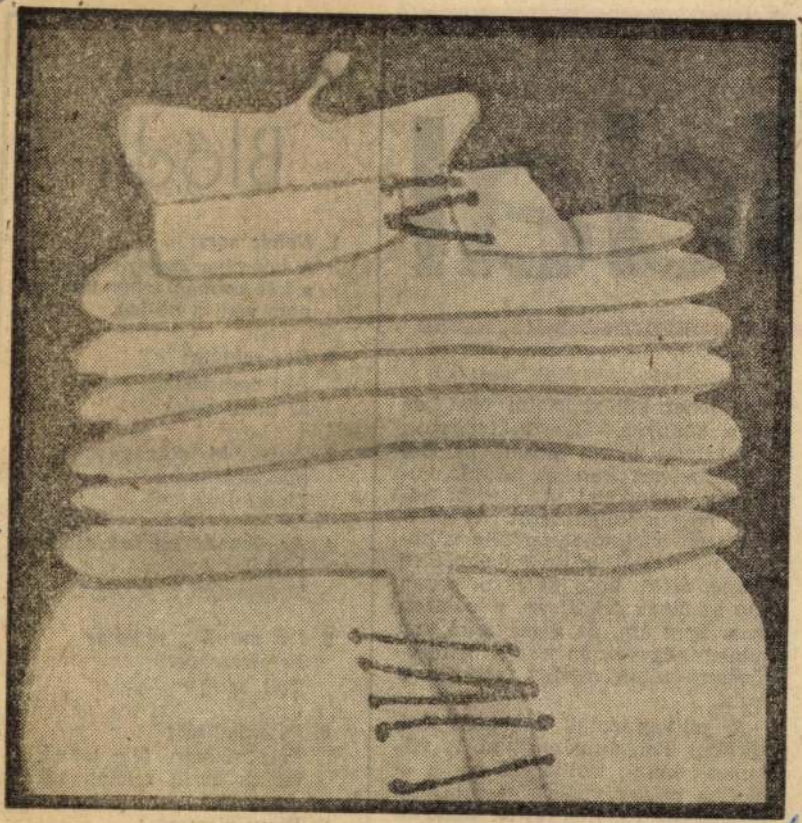

Benes József: Kövér alak

oldal

meg lehet különböztetni őket, nem könnyen. Gyermeklapokat látni ilyen kettős ábrát, például parasztudvart kerekes kúttal, kutyával, disznóóllal. A kérdés: keresd meg a különbséget. Az átlagos szem eleinte semmiféle változást nem talál, aztán ha elmélyed benne, rájön, hogy az egyik képen van az ólnak fakilincse, a másikon nem. Igen ám, de a megfejtő kap jutalomkönyvet, én viszont a megtévesztő tábla mellett lekésem a trolit.

A piktogramnak szkématizálni, sűríteni kell, általánosítani. A villamos-, busz-, trolitáblák pedig — esetlen rajzuk mellett — túlzottan részletezők, minden rajtuk van, ami mellékes. És hiányzik, ami fontos, például a troli — legalábbis jól látható — áramszedőcsápja. Az ilyen

3. *Anya, ki* [illegible] *gyermekét:*
Mater link.

4. *Az ügyvéd szívhez szólóan beszél:*
Megpendíti a joghúrt.

5. *Író mondja, regénye befejeztekor:*
Toll, sztoj!

6. *Bisexualitás:*
Fele vízcsap, fele teknő, felénk férfi, felétek nő.

7. *Figyelmeztetés:*
Becsaptam az ajtót, elhitettem vele, hogy ablak. Vigyázz, ablak, [illegible] *téged is becsablak!*

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
ELTÉT ÉS IRODALOM
1982 FEB 12

BENES József

Élet és Irodalom, XXXIV.évf.25.sz.
1990. junius 22. 12.p.

Benes József: A kis infánsnő

FRANK JÁNOS:

Képzőművészet

Egy rögbilabda metamorfózisai

Benes József, ez az originális művész, amióta ismerem — legalább tíz éve — csakis egyetlen motívumot szerepeltet grafikai lapjain, festményein, újra és újra ugyanazt a protagonistát: egy tömött zsákhoz, vagy kötözött sonkához, esetleg rögbilabdához hasonlító vertikális alakzatot, a közelmúlt — már kiveszőben lévő — divatszavával mondva, egy „akármit". Makacsul ismételgeti ezt a saját szkémáját — szólóban, de gyakran többszörözi is, tömeget alkot vele —, mindig más mondanivalóra alkalmazza, pszeudó mondanivalóra, semmit sem jelentő mondanivalóra: egyszóval mindig sokat, még többet jelentő mondanivalóra. Ez a rögbilabdaféle olykor objekt, azaz tárgy, vagy épület, máskor növény; vagy éppen megszemélyesíti a festő emberként, sci-fi-alakként, mint idolt, sőt mint tulajdonságot is. Ez az idol megjelenésében is ezerfajta, hol szigorúan síkkonstruktivista, hol csak keresztmetszetében látjuk, vagy szikáran grafikus, hogy aztán az ellentétbe csapjon át, a festőiségbe, impresszionista-naturalista módon a tájba lépjen és még az atmoszféra is a kép tényezőjévé váljék.

A *Tarisznyák rügyezése* zsúfolt, raszteres szitanyomat, a *Gólem* síkban tartott *pointillista* mű, a sötét alapból csak úgy világítanak a rózsaszín pöttyök, én a — sajnálatosan elfelejtett — nagyszerű festő, *Veszelszky Béla* üzenetét olvasom ki belőle. A csonttanilag korrekt *Gerincferdülésben* című lapja egy nyújtottabb, kicsavart rögbilabdának, voltaképpen a keresztmetszete. A *Hústorony* majd kipukkad, a pertli alig bírja összehúzni a burkot, mint ahogy a terpedt lábon sem ér össze a cipő felsőrészének derbije. A *Csirkefej* ugyanaz a jól ismert alak, csakhogy a csőrös madárkoponya deformálja belülről. A *Kazalzsák* magányosan áll az alföldi sárgult mezőn, szabályos a perspektíva, erős a plaszticitás az ég és a föld találkozásánál, csaknem iskolás a horizont; rögbilabdánk tudniillik most a szénaboglya szerepét domborítja. *A Pannon Bábel* ugyancsak boglyaszerű, összekötött forma, mereven kispannolva, mint sátorveréskor szokás.

Benes Józsefnek ez a rögbilabdája olyan jelenség, akár egy nagyformátumú színész, aki a legkülönbözőbb szerepkörökben otthonos, a legellentétesebb szerepeket képes eljátszani, anélkül, hogy a saját karakteréből, habitusából valaha is kilépne.

Benes grafikai lapokból és vegyes technikájú plextol festményeiből válogatott kiállítását a *kecskeméti Bolyai János Gimnázium* mutatta be. Dicséret illeti őket az évente kétszer megrendezett *Iskolatárlat* sorozatukért.

BERKES ERZSÉBET:

Hívő lelkek krónikája

■ *Spiró György: A Jövevény (Árkádia—Szépirodalmi, 757 old.)*

Kilenc évvel ezelőtt óriási vihar kavarodott *Az Ikszek* című *Spiró*-regény körül. Tudós polonisták bizonygatták, hogy a szerzőnek sejtelme sincs a lengyel történelemről; kivált nincs sejtelme a warsói színházi élet százötven évvel korábbi viszonyairól, meggyalázza a hagyományosan szép lengyel—magyar barátságot. A szőrszálhasogatóknak kitűnő alkalom kínálkozott arra, hogy saját fontosságukat bebizonyítsák, közben tökéletesen elfeledték, hogy Spiró regényt írt, nem színháztörténetet (Medgyessy Ferencet idézve: „Ez szobor, nem lú".) A neves és névtelen támadók elérték, hogy a regényt nem fordították le lengyelre, sőt, a szerzőtől a beutazási engedélyt is megtagadták a szemfüles hatóságok. Ekkor szólalt meg Spiró, és védelmezte — no nem a regényét, hanem — azt a jogát, hogy arról írhasson, amiről írni akar. Hamarost megkapta a csattanós választ: egy versének kiragadott soráért magyar írótársak idézték vészbíróság elé — nemzetgyalázásért. Ha Spirónak ítészek, filológusok vagy a magyarságtudat védelmében rendőrködők parancsolhatnának, nyilván fölhagyott volna az írással, témát, kalamárist közibük csapva macskatenyésztőnek áll, vagy sértett műveznek (ez is egy foglalkozás, többen megélnek belőle). Spirónak azonban másutt van a „fennhatósága", talán Spirónál, talán a Jóistennél. Mindenesetre írt egy újabb regényt. Ezt is a lengyelekről. És ez az alkotása is olyan jó, hogy a magyar irodalomtörténet — ha a tegnapinál tisztességesebb akar lenni — nem kerülheti meg.

Témája az 1830-as levert vilnai felkelés után Franciaországba emigráltak élete. Pontosabban a Mickiewicz köré csoportosultaké, akik Towianski misztikus tanainak hatására új messiás eljövetelét hirdették, s azt, hogy a választott nép ezúttal a lengyel. Ezt a lengyel üdvtant hirdeti Mickiewicz 1840-től fogva a College de France katedrájáról, e tan nevében szervezi a lengyel légiót 1848-ban, s towianista eszméktől áthatva utazik Sztambulba az orosz—török háború idején, 1855-ben. A megváltás eszméjét közben kitágítja: már nemcsak a lengyelekre vonatkozik, hanem a lengyelek belső kisebbségeként élő zsidóságra, majd a zsarnokság ellen küzdő mohamedánokra, sőt, a cártól üldözött orosz kozákokra is. Isten választott népe végül bárki lehet, aki a zsarnokok ellen küzd. Mickiewicz, aki az időközben magát istenséggé feltornázó Towianski mellett mindvégig az Első Tanítvány marad, a kiválasztott nép nemzeti érdekeltségétől jut el az egyetemességig, s bár az orvosi látlelet szerint kolerában hal meg, az író szerint azért *képes* meghalni, mert eljutott a lehető emberi teljességig, a lényeg előítéletektől mentes belátásáig.

Az emigráció igen gazdag napló-, emlékirat- és levelezésirodalmat hagyott hátra. Spiró — látszatra — nem csinált mást, mint ezt a forrás-, dokumentum-, epistola-garmadát összeolvasta, némiképp időrendbe rakta, hogy saját szavaival elmesélje. Időnként — mindig pontosan jelzi, mikor — mégis: ez az az emigráció, amelyik számít. Nem az a misztikus örökíti meg magát Mickiewicz néven, aki hiúság, házi perpatvarok, anyagi gondok közepette él, hanem az a költő, aki az írást összekötötte istenével. A világszabadsággal.

A hatszáz oldalon át szomorkás iróniával előadott krónika az utolsó másfélszáz oldalon megfordul: a költő előéletét is elmondja a krónikás, részletezi azokat a műveit, amelyekkel a nemzeti irodalmat megteremtette, és sok beleélő képességgel, irónia nélkül rekonstruálja a halálra megérett költő lelkiállapotát. Záradékul Rom, a hajdani towianista angliai karriertörténetét állítja: a gazdag polgárrá lett, vallással, üdv-tannal fölhagyó férfi Mickiewicz-idézettel siratja el nemcsak a költőt, de hajdani hívő önmagát, a tartalmasabb életet is.

Spiró ítélete nem kétséges: a realisták fölé helyezi az eszményeket teremtő, a magukat személyüknél nagyobb ügyre fölszánó, közönségesen romantikusnak mondott lelkeket. Akár Mickiewicz, ők mind gyengeségek, napi potomságok között botladozó lények (a krónika ezt beszéli el), de jelentésük nem csak ennyi. Jelentőségük a létrehozott mű. Több mint az *Ősök*, több mint a *Pan Tadeusz*, több mint a *Zarándokének*. Az ember isteni lényegre törekvése.

Ily módon Spiró cáfolja önmagát: az egyes mozzanatok előadásában megnyilvánuló iróniája csak a részletekre igaz, de nem igaz az egészre. Voltaképp csak racionalita előkészítése a romantikus szellemiségű befejezésnek. Azt szolgálja, hogy erősebben higgyük és kívánjuk a transzcendens kiteljesedést. Mert arra Spiró nem tud magyarázatot, hogy miért van s kell legyen váteszi költészet. Miért, hogy isten ujja a teremtés pillanatában rámutat az emberre (lásd Sixtus-kápolna), s az ember attól fogva hányódhatik nyomorban, rossz házasságban, méltatlan szerelmekben, megannyi szánalmas helyzetben — de be kell fussa kirendelt útját. Az égi hatalom küldötte, aki a földön Jövevény.

A megjelenítés mikrorealista (posztmodern) aprólékossága felett olyan kohéziós erőként áll ez a végső vallomás, hogy a sokszáz oldalt mulatozva pergető olvasó elveszíti addigi, a lemosolygásokból keletkezett fölényérzetét, s szemlesütve kénytelen fölfogni, hogy a maga racionalizmusát, minden eszmét kétkedve félretoló gesztusát szégyellnie kell. Be kell látnia, hogy fikarcnyit sem ér az az élet, amelyik csak okos, ahhoz az élethez képest, amelyik hittel teljes. A huszadik század embere öt-tízévenként ábrándulhatott ki az uralkodó eszmékből. Most már nem hisz se istent, se hazát, se világszabadságot. Most már csak jól akar élni mindennap. De miért képzeli, hogy ettől fölényben van a hajdani rajongók ellenében? Most jobb?

A krónikás kikényszeríti, hogy fejet hajtsunk Mickiewicz nagysága előtt. Kikényszeríti, hogy a romantikus történelmi regény — amivé A Jövevény formáltatott — hatalmas epikai hömpölygésében az élet teljességét ismerjük föl. Kikényszeríti, hogy a részleteiben oly kicsinyes életet egészében nagyszerű kaland esélyének lássuk, s úgy döntsünk: a kalandot

A HÁRMAS GYILKOSSÁG HÁTTERE

Kábítószer-, fegyver- és aranykereskedelem...

Brutális hármas gyilkosság történt karácsony előtt Kecskeméten. December 19-éről 20-ára virradó éjjel a Reviczky Gyula utca 6-os számú ház egyik első emeleti lakásában szó szerint kivégezték Horváth Antal 31 éves vállalkozót, 23 éves feleségét és a 35 éves horvát állampolgárságú, de Magyarországon letelepedett és vállalkozó Dragotin Kujundzict. Valamennyiükkel golyó végzett. A gyilkosság ideje alatt a lakásban tartózkodott Horváthék 8 éves kisfia.

Az álmából telefoncsörgésre felébredő kisfiú fedezte fel a mészárlást. A gyerek a 09-es számon hívható tudakozótól kért segítséget: „Apu és anyu tiszta vér, itt fekszenek és nem szólnak". A hívás ellenőrzése után a gyerek által elmondottaknak immár hitelt adó telefonos hölgy értesítette a hatóságokat. A helyszínre érkező mentők, illetve nyomozók az ajtó betörése után tudtak csak bejutni a lakásba, mivel a halálra rémült gyerek nem találta meg a kulcsot. Az egyik szobában találtak rá Horváth feleségére, akinek testébe hat golyót eresztettek, valószínűleg hangtompítós kézi lőfegyverből, a gyilkosok. Horváth Antal és Kujundzic a szobában feküdt, ők négy-négy golyót kaptak. A gyilkos fegyver 7,65-ös kaliberű volt, rendőrségi forrásból származó értesüléseink szerint mind a 14 lövést ebből adták le. A nyomozás állásáról annyit tudtunk meg lapzártáig, hogy mintegy száz embert hallgattak ki a nyomozók, és meg nem erősített információnk szerint ez idáig senkit nem vettek őrizetbe, illetve helyeztek előzetes letartóztatásba az üggyel kapcsolatban.

Horváth évek óta vállalkozóként működött, és kapcsolatban állt egy közismert kecskeméti nagyvállalkozóval, akinek Mercedes 300-as gépkocsiját használta „kölcsönben" a meggyilkolása előtti napokban. A rendőrök a fekete Mercedest néhány száz méterre a háztól találták meg.

A gyilkosság éjszakáján, fél egykor, az egyik szomszéd állítólag beengedett egy férfit a lépcsőházba, aki Horváthék lakásának ajtaján dörömbölt, de nem nyert bebocsáttatást. Nem zárható ki, hogy ekkor a lakásban a gyermeken kívül nem volt élő ember. Feltételezések szerint a gyilkosság vasárnap este 22 óra és hajnali 3 óra között történt. Egy magát megnevezni nem kívánó szomszéd ugyanezen az éjszakán pedig egy Trabanttal érkező és azzal távozó férfit látott, aki szintén Horváthékat kereste.

Még nem tudni, miért is gyilkolták meg a Horváth házaspárt, valamint a horvát férfit, és miért hagyták a gyilkosok életben az alvó gyermeket. Az is kérdéses, hányan voltak az elkövetők és hogyan jutottak be a lakásba. Nagyon valószínű, hogy Horváth ismerte későbbi gyilkosát, és saját maga nyitott ajtót. Az indítékra rávilágíthat az a tény, hogy Horváth nem tartozott az átlagos vállalkozók közé, több hitelesnek tekinthető információ szerint kapcsolata volt a szervezett bűnözéssel. Lapértesülések (vagy esetenként találgatások) szerint foglalkozhatott pénzbehajtással, de nem zárható ki, hogy részese volt az arany- vagy fegyverkereskedelemnek – persze nem legálisan.

A legbiztosabbnak viszont az látszik, amit egyik korábbi üzlettársa megerősített lapunk munkatársának: Horváth egy kábítószerkereskedelemmel foglalkozó csoport magyarországi szállítója volt! Azonban hibát követhetett el: talán nem tudott pénzzel, áruval, rábízott feladattal elszámolni. Két-három nappal a gyilkosság előtt megfenyegették, amit Horváth nem vett komolyan, s ez idézhette elő, hogy a karácsonyt már nem érte meg...

Az év első újszülöttje

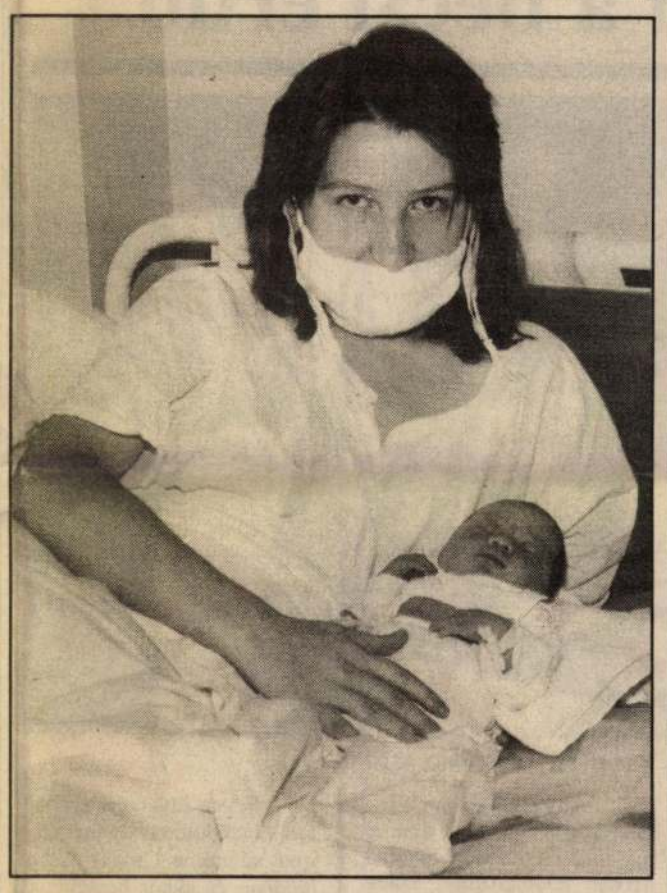

Január elsején 1 óra 30 perckor látta meg a napvilágot – pontosabban az éjvilágot – a '94-es év első újszülöttje a kecskeméti megyei kórház szülészeti osztályán. A 3 kiló 56 dekagrammos Kis Dóra Alexandrának Kis Sándorné adott életet. Látogatásunkkor az édesanya elmondta, Dóra baba az első gyermek – de nem az utolsó – a családjukban. Mint Koczka István felvételén is látható, Dóra fütyül még a világra, sőt a szoptatási időre is...

A Kecskeméti Lapok Szerkesztősége nevében fogadja mindegyik édesanya őszinte gratulációnkat, s további jó egészséget, boldogságot kívánunk, és azoknak a kismamáknak is, akik az év többi napján hozzák majd világra gyermekeiket. Egyébként az 1994-es év a családok nemzetközi éve.

F. J.

Kedves Olvasók!

Három hét szünet után ismét kezükbe vehetik lapunkat. Ahogy ezt előre jeleztük, többféle technikai probléma miatt kényszerültünk arra, hogy rövid szünetet tartsunk az ünnepeken, illetve az új év első napjaiban.

Nem tiltották be a Lapokat. Ezt azért kell hangsúlyozni, mert ilyen és ehhez hasonló kósza hírek is szárnyra kaptak az elmúlt napokban. Ugyanakkor sok aggódó telefon, levél érkezett olvasóinktól, akik ugyancsak heti magazinunk felől érdeklődtek, illetve az iránt, hogy mikor lesz kapható az új lapszám. Őszintén bevalljuk, hogy nekünk, újságíróknak, ezek az aggódások, érdeklődések nagy örömet szereztek, s újabb ambíciókat adtak az Önök szolgálatához.

Keressék és megtalálják lapszámainkat az újságárusoknál az év hátralévő minden csütörtökén. Ennek reményében tisztelettel köszönti Önöket:

Koloh Elek
főszerkesztő

Kasztrálás történt vagy baleset?

Egy megdöbbentő és eddig példa nélküli baleset történt Kecskeméten, a Matkói úton. December 19-én este tizenegy órakor a gyógyszertári központ előtt egy negyven éves férfi testén – a rendőrségi szakértő véleménye szerint – egy segédmotorkerékpár eddig ismeretlen okból keresztülhajtott. A szerencsétlen több apróbb sérülést is szenvedett, de a legnagyobb károsodást valószínűleg a jármű sárhányója okozta: beleakadva a férfi ágyékába, megfosztotta heréitől.

– Ön szerint mi történhetett, doktor úr? – kérdeztük a szerencsétlenül járt férfit megoperáló *dr. Papp Ferenc* urológust.

– Én az okot nem tudom megállapítani, csak az eredményt látom. A felsőtest sérüléseit, a szegycsonttörést, a zúzódásokat bármi okozhatta.

– Gondolom, nem mindennap találkozik ilyen esettel...

– Nem csak én, de kollégáim sem láttak ehhez hasonlót. A többi kórházi osztály orvosai is a csodájára jártak ennek az elképesztő pechnek.

– Milyen mértékben károsodott a beteg férfiassága?

– A hímvesszőt nem érte sérülés, de a sebesült sajnos mindkét heréjét elvesztette, amik megmentésére nem volt esély, ugyanis az egyik állománya kifolyt, a másik pedig öt méterre a betegtől hevert a földön. Mindez azt jelenti, hogy az úr terméketlen lett, viszont férfiassága változatlan maradhat, amennyiben megfelelő hormonutánpótlást biztosítunk.

Az urológiai osztály vezetője, *dr. Tóth Csaba*, az orvostudomány doktora csak ennyit fűzött a történtekhez:

– Az orvosi referálás és a bemutatott fénykép alapján az eset nem a motoros baleset, hanem egy kriminális cselekmény gyanúját veti fel.

A rendőrség illetékesének tájékoztatása szerint továbbra is keresik a „kasztrálással gyanúsított" jármű vezetőjét.

Az ügyben leginkább érintett csendesen fekszik a kórházi ágyon, tele kékzöld foltokkal, horzsolásokkal és az ölén egy kötéssel.

– Mit csinált azon az estén?

– Sétálgattam a városban, azután bementem pár kocsmába.

– A balesetre emlékszik?

– Semmire nem emlékszem. A kórházban, a műtét után tértem csak magamhoz. Annyit hallottam később, hogy egy skodás telefonált a mentőknek és a rendőröknek. Ha később jönnek, lehet, hogy elvérzek.

– Családja van?

– Nincsen. De engem lelkileg nagyon megviselt a dolog. Remélem, hogy megtalálják a tettest, mert valószínűleg életjáradékot kell fizetnie nekem.

Csak bízhatunk abban, hogy rátalálnak a tettesre, addig is ajánlatos mindannyiunknak jobban odafigyelni az éjszakai séták alkalmával, hiszen ezek után nem tudhatjuk, hogy mi hatol a lábunk közé...

Zs. Zs.

KORRUPCIÓ, KASTÉLY, MESEAUTÓ

Csokornyakkendős bűnözők

Kónya Imre belügyminiszter hivatalba lépését követő első nyilatkozatában leszögezte: fel fog lépni a gazdasági bűnözés ellen. Lehetőségei szerint meg fogja erősíteni a rendőrség e szakterületen dolgozó szervezeteit. Véleménye szerint ugyanis az országnak több milliárd forintos kárt okozó ügyeskedők szabadon járnak. A rendőrség még nincs megfelelően felkészülve a fehér inges, csokornyakkendős bűnözők elleni harcra.

A Bács-Kiskun Megyei Rendőr-főkapitányság gazdaságvédelmi osztálya országosan is elismerést szerzett „nagy fogásaival". A híres, sinapidis-féle vodkaügyben – mellyel ma már a bíróság foglalkozik – négy és fél milliárd a tét. Egy nemrég feltárt visszaélésnél 6 és fél millió dollár értékű fiktív közraktárjegyek felhasználásával akart bankhitelhez jutni a gyanúsított. Többek között folyamatban van még alapítvánnyal és váltócsalással is összefüggő milliárdos bűntény vizsgálata is.

Az osztályvezetőt, **dr. Lovas József** rendőr alezredest rámenős emberként emlegetik szakmai körökben, mert ha valamilyen visszaélésre felfigyel, nem száll le az ügyről addig, amíg célt nem ér. A nagy tapasztalatú nyomozót arról faggattuk: elképzelhető-e gyors változás ezen a szakterületen?

– Hányan dolgoznak ezen az osztályon?

– Tíz feletti a létszám.

– Vannak közgazdászaik és pénzügyi szakembereik? Mert úgy gondolom, hogy a bankokat belülről fosztogató elkövetők, az adó- és a vámügyekben jogtalan haszonra áhítozók felkészült szakemberek.

– Nincs közgazdász az osztályon. Itt a fizetések meg sem közelítik a vállalkozásoknál megszerezhető jövedelmet. Persze igazából nem is közgazdászokra van nálunk szükség. Az itt dolgozóknak sokoldalúaknak kell lenniük, a jogi ismeretek mellett szükségük van a pénzügyi, számviteli, kereskedelmi, vámügyi területen való jártasságra. Hogy egy-egy ügyről képet tudjanak alkotni. Így igen alaposan megkonstruált témákban sikerült az utóbbi időben nyomoznunk. A színvonalemelkedéshez, a lényeges fejlődéshez azonban milliókra lenne szükség. Be kell látni, hogy ma már Magyarországon is profi bűnözőkkel – gyakran szervezetekkel – kerül szembe a rendőrség...

– Melyek a legveszélyeztetettebb területek?

– Sokat foglalkozunk mostanában a kőolajszármazékok, az alkohol, a színesfémek kereskedőivel. Tavaly és az idén is voltak nagy fogásaink. Vannak, akik biztosítási és bankterületen vállalkoznak. A pénzintézetek milliárdokat buktak felelőtlen, esetenként korrupt alkalmazottjaik miatt. Az ilyen ügyek kivizsgálása rendkívül bonyolult: az elemzések nem zárhatók le néhány hét alatt. Gyakran már megyékbe és külföldre is vezetnek szálak. Sokszor érezzük, hogy nagyon kevesen vagyunk...

– Ön már hat éve dolgozik vezetőként ezen a területen. Alkalma volt látni: azok, akiket itt kihalgattak, mint gyanúsítottakat sokszoros milliomosok. Ezek a bűnözők nyugodtan furikáznak az utakon hatalmas, új kocsikon, gyönyörű villákban, kastélyokban laknak. Önnek pedig jóval szerényebbek a lehetőségei. Ha az inflációt nézzük, Ön kevesebbet keres most, mint egy évvel ezelőtt...

– Engem azért fizetnek, hogy a törvénynek megfelelően járjak el. A hivatásom: a bűn üldözése. A többi nem izgat!

– Hisz abban, hogy jobbra fordulnak a dolgok?

– Kónya úr nyilatkozatai biztatóak. Szerintem azonban már nem sok idő van a változásokra. A legfontosabb intézkedéseket a cél érdekében mihamarabb meg kellene tenni.

F. P. J.

PREMIER ELŐTT

Mesél a bécsi erdő

Csoportkép (Fotó: Nagy Árpád)

Az új esztendőben a kecskeméti *Katona József Színház* műsorkínálata *Ödön von Horváth Mesél a bécsi erdő* című darabjával gazdagodik. A premier előtt *Illés Istvánt*, a színház igazgató főrendezőjét először a darabválasztás indítékairól kérdeztük.

– Miért esett épp erre a darabra a választása?

– A 93/94-es programban a klasszikus darab mellett szerepel egy „félklasszikus" is (vélhetően a huszadik század maradandó értékű művel), ezek közül minden évben szeretnék egyet-egyet a közönséggel megismertetni. Ez évben a „bécsi erdőre" esett a választás, de emellett még tíz-tizenkét darabból is választhattam volna. Természetesen szubjektív okok is befolyásolták a döntésemet. Csodálom Ödön von Horváthot, akit egy érdekes sorsú, közép-európai zseninek tartok. Édesapja magyar, anyja cseh és a családban németül beszélnek. Az apa diplomáciai szolgálatot tölt be, és ezért „végiglakják" a monarchiát. Az író Fiumében született, Bécsben volt gyerek, Budapesten jogot végzett, Münchenben vált drámaíróvá és Párizsban halt meg. Ő mindent, amit ismert és tudott a monarchiáról, és annak bukásáról, már a génjeiben kódolva őrzött. Látleletet adott műveiben az akkori Közép-Európáról, az emberi világ és főként Magyarország tragédiájáról, melynek Trianon lett a következménye. Ez a korszak ma már szerencsére tudományosan feldolgozható, szabadon publikálható és művészeti területen is megjeleníthető, de érzésem szerint sem az irodalomban, sem a drámairodalomban ezt a témát ösztönösebben és mélyebben senki sem dolgozta fel.

– Ön a darab történelmi hátterét vetítette elénk, amelynek epikus részletei kiváló lehetőséget teremtenek a színészi játékra.

– Természetesen a műsor tervezésénél, a darab megválasztásánál a számtalan ok közül talán a második, hogy a társulat tagjaiban rejlő színészi érték kiteljesedjék a számukra alkalmas feladattal, szereppel. Régi színházi babona az, hogy a jó szereposztás fél siker, a rossz szereposztás bukás. A rendezőknek erre nagyon kell vigyázni, és az igazgató főrendezőnek kutya kötelessége ezt érvényesíteni. Szerencsém van, mert a kecskeméti színház társulatában a *Mesél a bécsi erdő* előadásához szükséges hat–nyolc jelentős színészegyéniséggel és fiatal színészekkel is rendelkezünk.

– Mégis, Alfréd szerepére művész vendéget kért fel a színház.

– *Zubornyák Zoltánt* hívtuk meg, aki nem a hagyományos szerződési formát választotta.

– Szerepre szerződött?

– A Seven Arts tagja, szabadon szerződött, tavaly már játszott nálunk a *Csodás vagy, Júliában* és akkor beszéltünk a várható közös munkáról.

– A darabot 1971-től számos színház műsorára tűzte. A Vígszínház mellett Kaposvárott, Nyíregyházán, Győrött, Miskolcon és Egerben is bemutatták. Látta ezeket az előadásokat?

– A magyar előadások közül egyet sem láttam, míg a győri előadást magam rendeztem öt évvel ezelőtt. A színházi munkám miatt még a kaposvári előadást sem tekinthettem meg, melyet legjobb barátom, *Ascher Tamás* rendezett. Külföldi előadásokat láttam, ezek közül a legnagyobb hatást a híres CHINOKRNY CLUB prágai előadás gyakrolta rám, mely adaptálhatatlan. Ha én látok egy darabot, amelyről megállapítom, hogy azt másként nem lehet megcsinálni, akkor „elteszem az emlékeim közé" és soha nem veszem elő. Prágában a darabot egy „tenyérnyi színpadon" játszották, és én mindkét esetben nagy színpadon rendezhettem meg az előadást.

– Mikor láthatják először a nézők a darabot?

– Január tizennegyedikétől, mert ekkor tartjuk a premiert.

Kiss Márta

POP ART

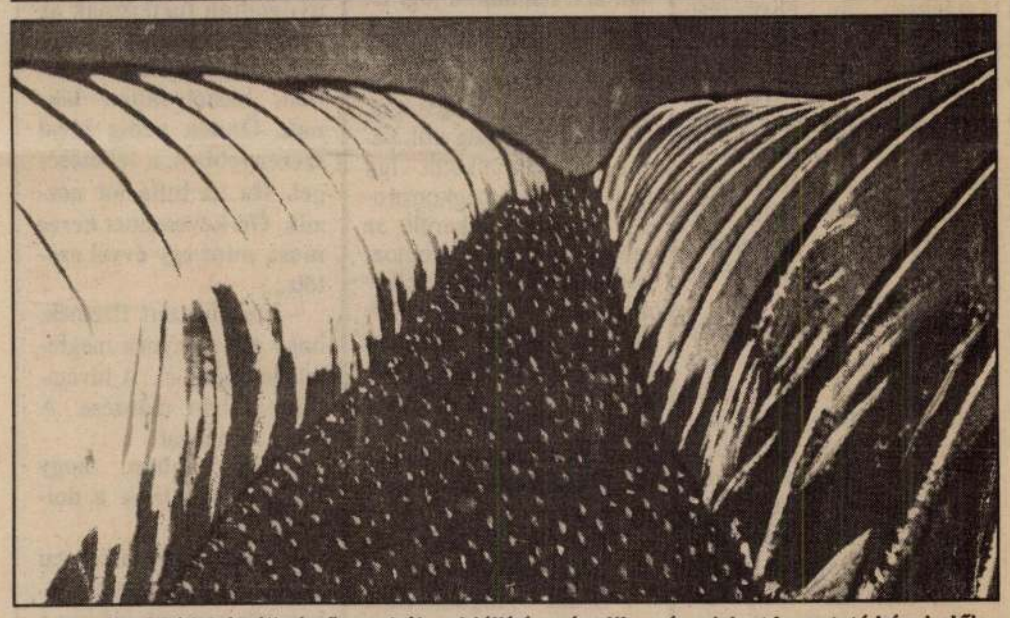

Benes József Fóliaháztáji című munkája a kiállítás második, már a jelent bemutató képviselője

Kecskeméti, illetve a hírös városhoz kötődő képzőművészek – Benes József, Gerle Margit – alkotásai is láthatók azon a reprezentatív, a budapesti Ernst Múzeumban rendezett tárlaton, mely december közepén nyílt a Műcsarnok és a Művelődési és Közoktatási Minisztérium szervezésében. A Variációk a pop artra címet viselő kiállítás az ötvenes évektől szinte napjainkig szelektál a legjelesebb magyar művészek a stílusvonulathoz sorolható munkáit felvonultatva.

A Kodály Intézet vendégei

Kodály Zoltán zenepedagógiai módszere szinte a kezdetek óta népszerű Japánban. Az elmúlt évtizedekben több ezerre is tehető azoknak a pedagógusoknak a száma, akik órákat látogattak a Kodály Zoltán Ének-Zenei Általános Iskolában vagy órákat vettek a Kodály Intézetben. Ez utóbbi intézményben január első hetében tizennyolcadik alkalommal fogadtak japán csoportot, amelynek az ország legkülönbözőbb vidékeiről érkezett tagjait a Fujita zenei központ delegálta. Egyhetes januári magyarországi körútjuk alkalmával néhány napot töltöttek Kecskeméten, ahol az intézeten kívül tanulmányi, tájékozódási célból felkeresték a Kecskeméti Tanítóképző Főiskolát is. A mintegy harminc japán pedagógus az óvodában és az általános iskola alsó tagozatában kamatoztatja a magyarországon látottakat, hallottakat.

Közművelődésért emlékplakett

Az Erdei Ferenc Művelődési Központ által alapított Közművelődésért emlékplakettet azok a tiszteletdíjas és társadalmi munkában tevékenykedők kaphatják, akik hosszabb idő óta eredményesen munkálkodnak az intézményben. A kollégák javaslatai alapján 1993. december 31-én Hegedűs Zoltán, a Hegedűs Együttes vezetője, Némethné Balai Edit, a kismamatorna vezetője és Parádi Ferenc, a Kecskeméti Vándorhorgászok Klubjának vezetője vehette át Jovánovics György szobrászművész kisplasztikáját.

EGY KIÁLLÍTÁS ELŐZMÉNYEI

Tóth Menyhért

A *Kecskeméti Képtár* az állandó kiállításain szereplő értékes XIX. és XX. századi képzőművészeti anyaga mellett időszaki kiállításaival is meghatározó szerepet vállal a város kulturális életében. *Simon Magdolna* művészettörténésztől, az intézmény vezetőjétől tájékoztatást kértünk az 1994-es év első kiállításáról, melyet *Tóth Menyhért* festőművész hagyatékából rendez.

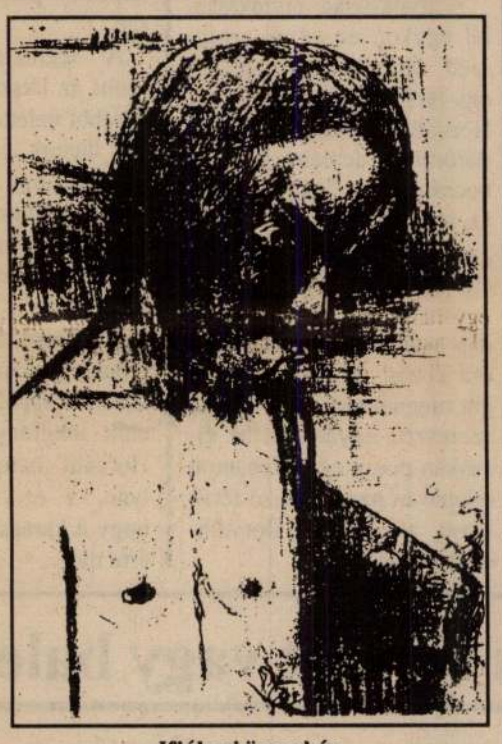

Ifjúkori önarckép

– A múzeumi kötelezettségek mellett milyen lehetőség adódik arra, hogy Tóth Menyhért életművét népszerűsítsék?

– Egyrészt vendégkiállításokon veszünk részt, hiszen a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat intézményeként működő Kecskeméti Képtár a Tóth Menyhért-életmű jelentős részét kezeli. Így 1992-ben a sevillai EXPO-n nyolc jelentős, a „fehér korszakból" származó mű szerepelt a művészeti pavilonban *Samu Géza* szobrászművész és *Gaál József* festőművész társaságában, ahol több tízezer ember érdeklődésétől kísérve reprezentálta a magyar művészetet. Természetesen hazai meghívásoknak is eleget teszünk. Tóth Menyhért szülőfalujában, Szeged–Mórahalmon 1992-ben rendeztünk kiállítást, míg 1993-ban Csepelen *Supka Magdolna* válogatásában és rendezésében jelentős anyag került bemutatásra. Az életmű elismertetése és népszerűsítése érdekében 1994 áprilisában a Kossuth Lajos Tudományegyetem díszudvarában jelentős kiállítást rendez a *Sztéle Alapítvány*, melyre számos fontos művet kölcsönzünk. Ezt megelőzően a Kecskeméti Képtárban *január tizennegyedikén* 17 órakor mi is kiállítást nyitunk.

– Ez a kiállítás a művész születésnapjához kötődik?

– Igen, mert 1904. január 2-án született Tóth Menyhért és a 90 éves születési évforduló alkalmából rendezzük meg az életmű egy szakaszát bemutató kiállításunkat. Az első korszak anyagát mutatjuk be, mely a főiskolás évektől 1938-ig terjed. Ezekben a művekben még él a századelő gondolkodásának és művészetének a lényege, amit *Vaszary János*, Tóth Menyhért szeretett és tisztelt mestere közvetíthetett a számára, és ezzel a pasztellek japános érzékenységére és a festmények indázó ecsetvonásaira gondolok.

– A kiállítás meddig lesz látható?

– Február huszonhetedikéig, de a „zárást" megelőzően 25-én, pénteken *Tóth Menyhért Emlékülést* szervezünk az életmű részletező feltárásának a szándékával mindazoknak a szakembereknek a közreműködésével, akik eddig is szívesen foglalkoztak Tóth Menyhérttel és ezzel elindul köztük egyfajta eszmecsere.

Hiszem, hogy ez az emlékülés előkészíti az elkövetkezendő évek munkáját, mellyel az életmű újabb korszakait mutatjuk be kiállításainkon.

Kiss Márta

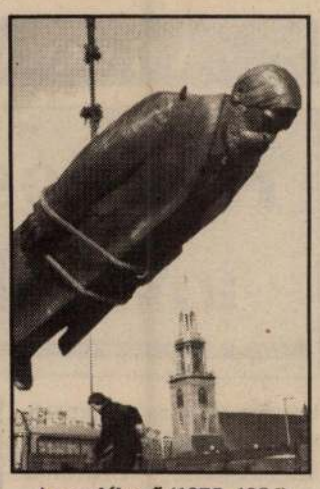

Az emlékmű (1975–1986) Sibylle Bergemann

Kortárs német fotográfiák

A Magyar Fotográfiai Múzeum első idei, január 14-én, pénteken nyíló kiállítása több vonatkozásban is különlegesnek ígérkezik. Kincses Károly igazgató elmondta, a rendezvény társszervezője a Goethe Intézet. A gazdag anyag az utóbbi negyven év fotótermékéből válogat, a képek szereplői a volt berlini fal keleti és nyugati oldalán élők, életük színterei extrém vagy nagyon is banális pillanataikkal. A felvételek autonóm, azaz kizárólag művészi célból fényképező fotósok munkái, képben megfogalmazott vélemények arról, milyen volt a élet keleten és nyugaton. Az önmagában is nagyon érdekes kiállítást még izgalmasabbá teszi az a kötet, amelyet a német szervezőkkel közösen ad ki a múzeum. Aki a vizuális élmény mellett verbálisra is vágyik, annak érdemes ellátogatnia a megnyitóra, amelyen Esterházy Péter író ajánlja a rendkívüli válogatást a közönségnek.

33 trombita

A Dán Kulturális Intézet és a Kecskeméti Hangszergyűjtemény 33 trombita című kiállítása a Dán Kulturális Intézet kiállítótermében január végéig várja az érdeklődőket. A kiállítást rendezte: Leskowsky Albert.

Játék és EXPO '96

December végén a Világkiállítási Tanács a **„BEMUTATKOZIK A SZÓRAKATÉNUSZ JÁTÉKMÚZEUM ÉS MŰHELY** – Játékkiállítás – Műhelyfoglalkozások – Konferenciák" címmel benyújtott pályázatot az *„1996-os Budapesti Világkiállítás kapcsolódó rendezvénye"*-ként elfogadta.

A világkiállítás kulcsszava a **kommunikáció. A játék** bizonyos értelemben tekinthető nyelv előtti „nyelv"-nek is. Olyan erő, amely képes feloldani a különböző generációk és nemzetek között meglévő képletes vagy valóságos nyelvi korlátokat.

A rendezvények jelmondatául választott József Attila-sor – **„Játszani is engedd...!"** – a mai zaklatott, indulatoktól fűtött világban a játék nélkülözhetetlen voltára akarja felhívni a figyelmet. A játékra szüksége van mindenkinek! A gyermeknek azért, hogy játszás közben tanulja meg a **„másság"** elfogadását és tiszteletét; a felnőttnek azért, hogy ne felejtse el a **„másság"** elfogadásának és tiszteletben tartásának törvényét.

Csík táncház

Január 15-én 19 órától várja a közönséget a Táncsics Mihály Művelődési Központban a Csík táncház.

Benes József

Gyertyánfy Péter a szerzői jogvédelemről

„Mindenkit megillet a jó hírnévhez való jog”

Háromnapos nemzetközi szerzői jogvédelmi konferencia kezdődik ma Budapesten. A személyiségi jogok védelme, a kalózkiadások ügye, a digitális technika megjelenése, a műholdas közvetítések sok érdekes kérdést vetnek fel. Dr. Gyertyánfy Péter címzetes egyetemi docenst, a Szerzői Jogvédő Hivatal főigazgatóját kérdeztük a témával kapcsolatban.

— Előfordul, hogy a művészek felhasználják egymás témáit, „lopnak” társaiktól. A szerzői jog szerint mi az, ami megengedett, és mi az, ami már plágiumnak minősül?

— A semmiből nem lehet létrehozni új alkotásokat, egymásra épülnek az ismeretek. De a 18. század elejétől, amióta szerzői jog létezik, a sokszorosítási lehetőségek miatt az alkotóművészek bizonyos védelemre szorulnak. Ahhoz, hogy valaki egy gondolatot átvegyen egy műből, nem kell engedélyt kérni. A sokszorosításhoz, a mű közléséhez viszont igen.

— Mi az, ami még idézetnek, illusztrációnak számít, és mi az, amiért már fizetni kell?

— Téveszme például, hogy ha egy discjockey vagy rádiós műsorvezető rábeszél egy számra, akkor már nem kell jogdíjat fizetni. Idézni illusztrációs céllal lehet, műrészeket vagy nagyon rövid műveket. A cél nem önmagában az idézet felhasználása, hanem az „átvevő mű” mondanivalójának az alátámasztása. A plágium az, amikor valaki más művét sajátjaként adja ki, terjeszti.

— Mi történik akkor, ha valaki sérelmezi, hogy őt vagy a hozzátartozóját rossz fényben tüntették fel valamelyik műben?

— A személyiségvédelem és az alkotók jogainak védelme ütközhet.

— Ilyenkor a szerzőnek igazolnia kell, hogy minden úgy történt, ahogy az alkotásában szerepel, vagy hivatkozhat arra, hogy a kifogásolt rész „írói munkásságának” része?

— Ha valaki a büntetőjog eszközeivel akar élni a szerzővel szemben, akkor a becsületsértés, a rágalmazás kategóriáját használhatja. De tipikusabbak a polgári perek. A nyilvánosság előtt szereplőknek azonban tudomásul kell venniük, hogy a velük kapcsolatos események nem titkosak, azok szerepelhetnek különböző művekben. Ugyanakkor a közszereplők személyiségi jogai sem másodrendűek, ezért mindig a konkrét ügyet kell vizsgálni.

— De ha mindig a konkrét esetet kell vizsgálni, akkor az egyik bíró így dönthet, a másik pedig amúgy.

— A törvény nem tud eseteket leírni, csak annyit mondhat, hogy mindenkit megillet például a névhez, a jó hírnévhez való jog.

— És ez meddig érvényes? A gyerekek még nyilván sérelmezhetik, ha valamelyik elhunyt szülőjüket rossz fényben tüntetik fel, de jelentkezhet akár egy ükunoka is kártérítési igénnyel.

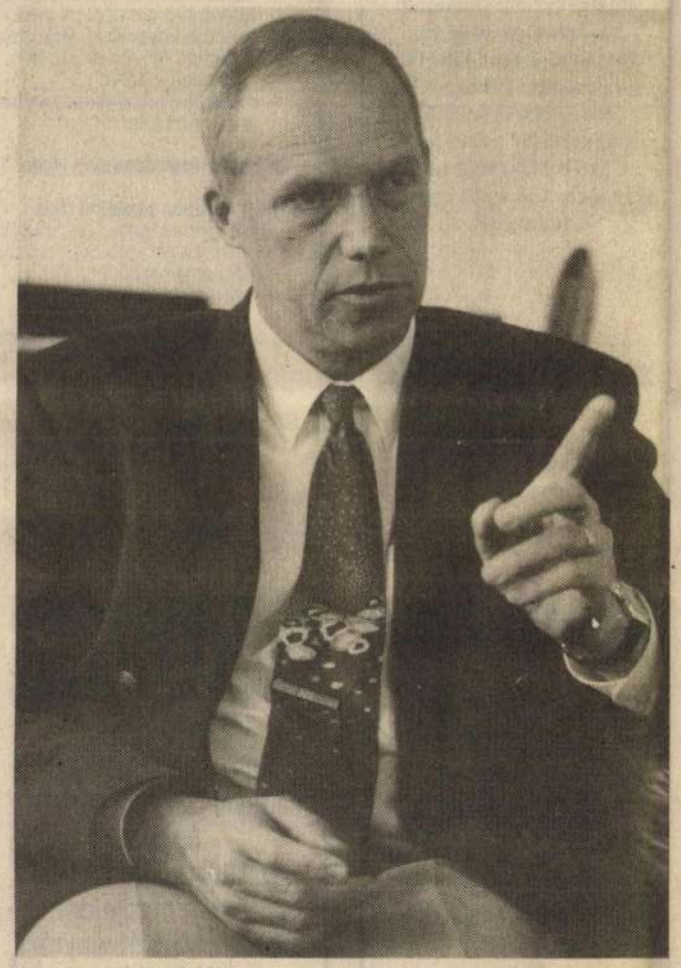

Dr. Gyertyánfy Péter FOTÓ: MÜLLER JUDIT

— Ha egy személy meghal, akkor esetében már nem beszélhetünk személyiségi jogokról, csak a hozzátartozók kegyeleti jogáról. Ha például egy törökkori őssel kapcsolatban jelenik meg valamilyen sértő megállapítás, akkor a kegyeleti jogok annyira „halványak” már, hogy emiatt egyetlen bíróság sem fog elmarasztaló ítéletet hozni.

— A különböző országok gyakorlata eltér abban, hogy a szerző halála után meddig illeti meg az örökösöket a jogdíj. Van, ahol csak huszonöt évig. Nálunk július 1-jétől ez az idő ötven évről hetvenre emelkedik. Ha exportálunk vagy importálunk műveket, melyik ország gyakorlata számít?

— Mindig annak az országnak a gyakorlata, amelyikben felhasználják a művet. Ha azonban abban az országban, ahonnan az alkotás származik, rövidebb a védelmi idő, akkor a fogadóországban sem kell hosszabb védelmet biztosítani. Nem titok, hogy Bartók jogdíjának közeli lejárta az egyik oka annak, hogy hetven évre módosítjuk a jogvédelmet.

— Valójában mennyire lehet a jogvédelmet biztosítani? Néhány éve amerikai tiltakozás miatt is kampányszerű harc kezdődött a feketekazetták ellen. Most azonban mintha ezen a területen „kampánycsend” lenne.

— Néhány esztendeje az Amerikai Egyesült Államok offenzívát kezdett az amerikai szellemi tulajdon külföldi védelme érdekében. A fő szemrehányás Magyarországgal szemben az volt, hogy nem volt büntetőjogi védelem a szerzői jogok érvényesítése érdekében. 1993 májusától a szerzői jogokkal való visszaéléseknek büntetőjogi felelősségre vonás is lehet a következménye. Ehhez az szükséges, hogy valaki engedély nélkül használjon fel műveket és ezzel vagyoni hátrányt okozzon. Különösen nagy vagyoni kár esetén öt évig terjedő szabadságvesztésről is szó lehet.

— Vannak nyilvánvaló esetek. Ha az utcán 150 forintos műsoros audiokazettákat árulnak, ezek nyilvánvalóan kalózkiadások. Miért nem veszik ezt észre a rendőrök?

— Mert sok adminisztráció van egy ilyen nyomozási eljárással. Talán fontosabbnak tartott bűnesetek nyomozására fordítják inkább az idejüket.

— Pedig a forgalmazott hangkazetták több mint ötven százalékára saccolják a feketekazettákat.

— Én is ilyen adatokról hallottam. A sok helyi adó, a műholdas közvetítések, a digitális technika valószínűleg szükségessé teszi, hogy lényeges elveiben is változtassunk a nemzetközi szerzői jogon.

• Bóta Gábor

Dobra verik a kastélyt...

...int arról korábban már részletesen ...moltunk, az egykori berlini királyi vá... 950-ben robbantották földig háborús ...jaiból az akkori orosz zónában, és he... tavaly nyáron épült fel festett vászon... ...sa Wilhelm von Boddien német üzletem... ...r finanszírozásával.

A monumentális díszletépület Catherine ...ff párizsi művésznő műhelyeiben ké... ...ült, remekül állta a telet is a szeles-esős ...ben, ...a régészeti tanulmányai szerint elsősorban a zsidóüldözések idején német földről a tengerentúlra emigrált korosztály mutat érdeklődést, a mostanság divatos nosztalgiahullám jegyében. Az árverés a kastély esetleges újjáépítésének pénzügyi alapjait vetné meg — további adakozásokra ösztönözve a lakosságot —, amennyiben a közvélemény és a politikusok, meg a hivatalosan érintett intézmények is igenlőleg döntenének a kö...

...díszletdarabok már 12500 és 20000 márka között mozognának. A licitálók javaslatai szerint nemcsak a magánszemélyek ékesíthetik ezzel lakásukat, hanem irodaház-homlokzatok borítására, belső udvarok és átjáróházak díszítésére, illetve üzletházak dekorálására is kiválóan alkalmasak a fotorealista hűséggel festett, közvetlen közelről is élvezhető részletek. Építőit pedig az a próbatétel izgatta, hogy a textilkastély hogyan viseli el az évszakok változását, a közis-

Videófigyelő

A nyugati ember lelkifurdalása

Ha még emlékszünk a Misszió című igen szép filmre, tudjuk, hogy rendezője, Roland Joffé biztos kezű mester. Képes arra, hogy lebilincselően meséljen el egy izgalmas, megható, erkölcsileg és politikailag egyaránt tanulságos történetet, miközben festői tájakat fényképez és mozgalmas tablókat komponál. A Misszió megtekin-

Gyilkos mezők készítői tudták, hogy a Nyugatnak ezért legalább utólag, s persze csupán jelképesen, de vezekelnie kell: egy hosszú, bravúrosan fényképezett, a cselekménytől független epizódban bemutatják a Pnom Penh-i amerikai követség fejvesztett helikopteres evakuálását. Alaposan megszégyenült tehát a világ va...

ÚJ REPERTOÁR

Husikák

Grafikának karikatúra, karikatúrának inkább csak szatíra; ahogy Daumier vagy Hogarth gúnyrajzait sem az efemer újságfirkák, hanem az egyetemes művészet legrangosabb teljesítményei között tartjuk számon. Ezzel az érzéssel távozhat a látogató Benes József szatirikus grafikáinak tárlatáról, a Palme Házból.

A módszer kétségkívül a karikatúrából ismerős: túlsúlyos formák és könyörtelen körvonalak. De a világ, amelyet a művész nagyméretű lapjain megörökít, nem a mindennapok eseményeiből áll össze. Ha a mű címe Husika, akkor sem Cicciolina ördögi, akarom mondani boszorkányos parafrázisát kapjuk, hanem magának a fogalomnak az értelmezését. Benes eszerint az elhízott hústoronyban nem szánalmas sorsot vagy önkontroll nélküli egyéniséget lát. A művész célpontja egyfajta magatartás, ha úgy tetszik, személyiségtorzulás, amelyet testi elhájasodásként, csúfondáros aránytalanságában örökít meg, illetve kritizál.

Benes tehát nem a konkrétumok kapcsán szól az általánosról; az őt foglalkoztató szomorú korjelenségek — a megfélemlítés, a szolgalelkűség, az elzártság — megörökítésére keres olyan, külsőségeiben is torz formációkat, amelyek éppen ezért karikatúrára emlékeztetnek. S amelyekből nem kevés van most, hogy végre ki-ki szabadon kinyilváníthatja, esetenként pojácaként világgá ordibálhatja nemegyszer alpári vagy gyermekded tudatlanságról árulkodó véleményét.

A szellemi higiéne szempontjából több mint érdekes, egyenesen fontos ez a vállalkozás, amelyet azonban egyelőre még éretlennek vélek. Egy-egy rajz megragadó, de a kollekciónak nincs átütőereje: stílusban, módszerben a lapok különbözőek. Holott itt épp arról van — volna — szó: hogyan deformálódik esendőségünk, természetes emberi gonoszságunk által egész lényünk.

• Vadas József

A Magyar Szimfonikusok a Vigadóban

Csaknem háromhetes spanyolországi turnéja előtt néhány nappal, mintegy a koncertsorozat „főpróbájaként” a Vigadóban rendezett hangversenyt a Magyar Szimfonikus Zenekar. A nagy hagyományokkal rendelkező, 1908-ban alapított együttes — amely ma is régi nevén (Postás Szimfonikusok) él a köztudatban — koncertprogramját a késő romantika és a századelő alkotásaiból válogatta: Debussy Egy faun délutánja című művét Stravinsky Tűzmadár-szvitje és Brahms IV. szimfóniája követte. E három kompozíció alkotja a spanyolországi turné műsorának gerincét is, de Barcelona, Zaragoza, Pamplona és más ibériai városok hangversenytermeiben A tenger (Debussy), valamint Bartók Concertója és Brahms Tragikus nyitánya is felcsendül.

A zenekar művészeti vezetője Medveczky Ádám, de a Magyar Szimfonikusok gyakran dolgoznak együtt vendégkarmesterekkel is. Kovács János, Lukács Ervin, Ligeti András, Ondrej Lénárd, Paul Robinson után most a Vigadóban a francia André Bernard vezényelt, és Spanyolországban is ő irányítja az együttest. Bernard — aki trombitaművészként is a világ élvonalába tartozik, és 20 szólólemezt készített a Decca, a Sony és a Philips gondozásában — Párizsban Pierre Dervaux, később Carlo Maria Giulini tanítványa volt. Európában és Amerikában egyaránt na... ...vezényelt a Carnegie Hallban, dirigálta

GarAgent

NYILVÁNOS AJÁNLATTÉTEL

A társaság igazgatóságának 1994. március 22-ei határozata, valamint a közgyűlés 1994. április 26-ai döntése értelmében, a társaság nyilvános részvényjegyzés keretében 20 M Ft-tal megemeli az alaptőkéjét.

A lejegyezhető részvények darabszáma: 20 000,
névértéke: 1000 Ft, fajtája: névre szóló törzsrészvény,
sorszáma: 328051-348050.

A lejegyzett értékpapír tulajdonosait a GarAgent Rt. alapszabályában foglalt törzsrészvényekre vonatkozó valamennyi jog megilleti.

Forgalmazó:
az Első Magyarországi Német Értékpapírkereskedelmi Kft.

Jegyzési időszak: 1994. május 24-étől 27-éig.

Jegyzési helyek:
Első Magyarországi Német Értékpapírkereskedelmi Kft.
Budapest, Fehérhajó u. 8-10. 1052
Magyar-Daewoo Értékpapír Rt.
Budapest, Apáczai Csere János u. 11. 1052
Kulturvest Befektetési Kft.
Budapest, Újpesti rkp. 7. 1137

Kibocsátási ár: 1800 Ft/db.

Fizetési határidő: a teljes összeg a jegyzéssel egyidejűleg.

A fizetés módja:
- készpénz
- intézményi befektetők a jegyzéssel egyidejűleg, bankbizonylaton igazolják az átutalást (a jegyzés időpontja az átutalás számlára történő beérkezésének kelte, számlaszám: MHB Rt. 207-10024-7014., elkülönített letéti számla)
- a nem magyar befektetők devizautalását a beérkezése napján érvényes MHB-devizavételi árfolyamon számítják át forintra.

Osztalékra való jogosultság: 1994-ben három negyedév után (a második negyedévtől kezdődően).

A kibocsátás célja:
- a társaság forgóeszköz-szükségletének finanszírozása
- a társaság hitelállományának csökkentése
- a társaság termelési tevékenységének bővítése vidéki beruházással, új termelőérdekeltség létesítésével
- személygépkocsi forgalmazására létrehozandó vegyes vállalat alapítása.

Aluljegyzés esetén a nyilvános alaptőke-emelés meghiúsul.

Túljegyzés: a társaság 20 M Ft összegű túljegyzést fogad el.

Allokáció: a jegyezhető összeg és a túljegyzés felét magyar, a másik felét nem magyar befektetők jegyezhetik le.

A magyar és külföldi jegyzések allokációja egymástól elkülönítetten történik. A jegyzéseket naponta összesítik. A jegyzés korábban is lezárható.

A megengedett túljegyzést meghaladó jegyzés esetén az utolsó nap jegyzését a kártyaeloszlás elve alapján elégítik ki. Amelyik körben először nem jut valaki számára részvény, a sorrendet sorsolással állapítják meg.

Ha valamelyik befektető jegyzését nem vagy csak részben fogadták el, a forgalmazó a befizetett vételárat, az el nem fogadott hányad teljes egészére kamatmentesen, a jegyzés lezárásától számított 15. naptól, a fizetési módnak megfelelően átutalással, illetve a jegyzési helyen készpénzben visszatéríti, a törvény előírásainak megfelelően.

Ugyanez érvényes aluljegyzés esetén is.

Tőzsdei forgalmazás: a cégbejegyzés után a társaság kérelmezni fogja az új törzsrészvények bevezetését a Budapesti Értéktőzsdén.

Az értékpapírok kiadása a cégbejegyzés utáni 15. naptól történik, a jegyzési helyen. A társaság a jegyzési íven szereplő címen, ajánlott levélben értesíti a jegyzőket a cégbejegyzésről, a cégbejegyzés kézhezvételétől számított 5 napon belül.

Az AÉF-engedély száma: 20.171/94. GarAgent Garázsipari Kereskedelmi Rt. 1994. V. 12.

A tájékoztató megtekinthető a jegyzési helyeken és a GarAgent Rt.-nél (Budapest I., Márvány u. 13.).

Prostata

Ökomed Kft.
Urológiai Magánpoliklinika
Vezető:
prof. dr. Wabrosch Géza.
Fogad minden ambulanter kivizsgálható és kezelhető urológiai beteget.

Speciális szolgáltatása
a prostatamegnagyobbodás műtét nélküli, eredményes kezelése korszerű, hyperthermiás berendezéssel, fájdalommentesen.

Cím:
Budapest VII.,
Dózsa György út 38.
IV. em. 1.
Telefon: 142-0404

Rendelési idő:
hétfő-szerda-péntek
15-től 19 óráig.
Bejelentkezés
munkanapokon
9 és 19 óra között.

ERICSSON
Ericsson Technika

Nyomtatott áramköri lapok szereléséhez

ELEKTRONIKAI MŰSZERÉSZEKET
keresünk.

Az állás betöltéséhez szakirányú gyakorlat szükséges.

Kérjük, hogy a részletes szakmai önéletrajzát, **„Műszerész"** jeligére, a hirdetés megjelenésétől számított egy héten belül, a következő levélcímre juttassa el:
Budapest, Pf.: 154. 1475.

● Textus ● Fordítás ●
● Kommentár ●

Az **1000 példányban** megjelentetett, közel **ezer oldalas** mű ára: **számozott bőrkötésben: 8600 Ft, vászonkötésben: 4200 Ft.** Megrendelés: 4000 Ft (bőr), illetve 2000 Ft (vászon) előlegfizetéssel lehetséges az **MHB 222-19921 sz. számlánkra.** A kötetek **postai utánvéttel,**

vagy a **LOGOS Kiadó**
bemutatótermében vehetők át:
1074 Budapest,
Huszár u. 3. (Tec)
Telefon: 142-4478

Pályázati felhívás

A Budapest Főváros XIX. Ker. Önkormányzat Képviselő-testülete pályázatot hirdet a

Tv Kispest Stúdió
(Budapest XIX., Kispest, Batthyány utca 5. sz.)

stúdióvezető-főszerkesztő vezetői állásra

Pályázati feltételek:
— 5 éves szakmai gyakorlat (ezen belül elektronikus média legalább 3 év, vezetői gyakorlat 2 év),
— felsőfokú szakirányú végzettség (rendező, gyártásvezető, operatőr, filmrendező stb.),
— büntetlen előélet,
— bérezés a közalkalmazotti törvény alapján, illetve megegyezéssel.

Az állás elfoglalásának ideje: 1994. július 1.

A pályázathoz csatolni kell:
— részletes szakmai önéletrajzot,
— kidolgozott stúdióvezető-főszerkesztői programot,
— diplomamásolatot,
— erkölcsi bizonyítványt.

A pályázat elbírálásánál előnyt élveznek a kábeltévés gyakorlattal és kispesti helyismerettel rendelkezők.
Felvilágosítást ad szakmai ügyekben Oláh Károly megbízott stúdióvezető a 147-4743 sz. telefonon.
A pályázatokat 1994. május 31-ig lehet benyújtani Kertész Csaba alpolgármesterhez (Budapest XIX. ker., Kispest Polgármesteri Hivatal, Városház tér.18.)
Telefon: 147-4900

MH 6829

Svájci gyógyszergyártó cég 1994. augusztustól megkezdi orvoslátogatói hálózatának működtetését, ezért pályázatot hirdet területi orvoslátogatói munkakörben

Feltételeink:
— gyógyszerészi vagy orvosi végzettség,
— jó kapcsolatteremtési készség,
— jogosítvány,
— 25—30 év közötti életkor,
— jó angolnyelv-ismeret.

Amit nyújtani tudunk:
— felelősségteljes, kihívásokkal teli munkakör,
— folyamatos szakmai továbbképzés,
— átlagon felüli fizetés,
— nyugati szolgálati gépkocsi.

Ha ön ambiciózus, jó fellépésű és kiváló kommunikációs készségű gyógyszerész vagy orvos, és szívesen dolgozna egy fiatal, dinamikus csapat tagjaként, akkor fényképes angol és magyar nyelvű önéletrajzát, valamint elképzeléseit vázoló jelentkezését az alábbi címre várjuk:

Jelige: „Servipharm",
1464 Budapest, Pf. 1268.

MH 6691

Multinacionális francia cég budapesti leányvállalata felvételre keres

informatikai vezetőt.

A vezető feladata a cég integrált vállalati információs rendszerének kialakítása, controlling funkció számítógépes támogatásának megszervezése, a működő rendszer felügyelete.

A munkör betöltésének feltétele:
◆ felsőfokú számítástechnikai végzettség
◆ közgazdasági alapismeret
◆ tárgyalási szintű angol nyelv-tudás.

A francianyelv-ismeret a felvételnél előnyt jelent.

Bérezés:
megállapodás szerint.
Jelentkezéseket

IDŐSEK OTTHONA NYÍLIK !

*1994. júliusától működő **Alapítvány**unk egyedülálló idősek és nyugdíjas házaspárok jelentkezését várja, az Érd zöldövezetében található " **Idősek otthonába** ".*

Az Otthon 1994 év második felében kerül megnyitásra.

A belépőknek biztosítjuk a testi-lelki, mindenre kiterjedő gondozást, rendszeres szakorvosi ellátást és 24 órás szakápolói felügyeletet.

Az épület 16 db erkélyes lakosztályt (szoba, fürdőszoba, WC, teakonyha) több közös helyiséget, étkezőt, orvosi szobát, könyvtárat foglal magába. A jelentkezők saját bútoraikat is magukkal hozhatják

Olyan idős személyek jelentkezését várjuk, akik gondoskodásra szorulnak és a belépéshez szükséges, egy átlagos kis lakás árának megfelelő készpénzfedezettel, vagy mobilizálható ingatlannal rendelkeznek.
*Első közgyűlésünk időpontja 1994. július 15. A belépés feltételeiről **felvilágosítást adunk a***

A XXII. kerületben, 1725 négyzetméteres telken, 660 négyzetméter hasznos alapterületű, raktárakból, műhelyekből, irodákból és szociális helyiségekből álló, 1990-ben korszerűsített épület (pince, földszint, padlástér), az M0-ás autópálya közvetlen közelében, 5 digitális telefonvonallal, mindkét oldalon kamion- és teherautó-beállási lehetőséggel

ELADÓ

Érdeklődni
a 269-1177/121-es számon

KÖZLEMÉNY

A Kamaraerdei Tüzép Kft. BAUMAG értesíti az olvasókat, hogy az 1994. május 11-i számban megjelent, a BAUMAG Kötvényről szóló hirdetés az 1990. VI. TV 4. § (3) értelmében semmis, a kötvény zártkörű jellege miatt.

Felvilágosítás az alábbi címeken:

2040 Budaörs, Kamaraerdei út 11.
Telefon: 181-3335.

2011 Budakalász, József A. u. 73-75.
Telefon: 188-4306.

Bp. XV., Székely E. u. 13-15.
Telefon: 169-6769.

1035 Budapest, Szentendrei út 4.
Telefon: 188-6715.

HIRDETÉSFELVEVŐ IRODA
a Nyugatinál

Hirdetések felvétele — Közületeknek

Személyesen, telefonon, telefaxon

Telefon: 132-8229
Tel./fax: 111-8175
1055 Bp., Stollár Béla u. 22.
Nyitva: 8—17 óráig

MH 7057

12 szobás,
bejáratott panzió + étterem,
bővítési lehetőséggel,
ormánsági vadászterületen,
horgásztóhoz 6 km-re eladó,
esetleg bérbe adó.
Irányár: 13 millió Ft.
Érdeklődni:
Ormánsági Takarékszövetkezet,

BENES József
91 5. 58

Új Müvészet

Új Művészet

BENES József

Benes rothadt márványa

Új Műv 1992/1

Tolnai Ottó

Benes első tanára az újvidéki Iparművészeti Iskolában Ács József volt, akit a magyar és a jugoszláv képzőművészet legnagyobb kísérletezői között tartunk számon. Azért kezdem éppen ezzel az adattal, mert majd később a Zentai Művésztelepen is sokat dolgoznak együtt, ha mindig ellenpontozva is egymást: Ács próteuszi alkat, állandó változásban (évtizedekig e térségek leginformáltabb képzőművészeti kritikusa volt: festői gyakorlatában minden újdonságot feszítőpróbának vetett alá; egyszer majd külön nagy fejezet illeti meg a magyar festészet történetében), Benes viszont lassan változó, szinte mozdulatlan síkokkal, bábukkal operáló művész. Ami talán közös bennük, az a szociális érzés, noha itt is az ellenkező pólusokon helyezkednek el: Ács hiszékeny, optimista, utópista, Benes viszont pesszimista, már-már az apokalipszis prófétáit idéző jelenség.

A belgrádi Művészeti Akadémiát és az ötvenes évek Belgrádjának képzőművészeti életét a szerb festészet legnagyobb nemzedékének tagjai határozzák meg, akik a két háború között Párizsban élnek (Czóbel nemzedéktársairól, barátairól van szó: Dobrovic, Lubarda, Tabakovic, Celebonovic), majd a háború után egész az absztrakcióig törve nagy, releváns opusokat hoznak létre. Benes második tanára nem ezek közül a robusztus egyéniségek közül való, az ő tanára, Gvozdenovic, müncheni diák, aki Münchenben különösmód éppen Hofmannál tanult, annál a Hofmannál, aki majd emigráns éveiben az új amerikai festészet, a lírai absztrakció elindítója lesz. Gvozdenovic nagy tudású, keleti mestereket idéző, halk, meditatív, az általánost, az esszenciálisat, „az álom kromatikus kulisszái"-t kutató művész. És különben is: Benes nemzedéke már egyfajta oppozíció a nagy nemzedékkel szemben, amelynek tagjai, megőrizve integritásukat, hivatalos művészekként szerepelnek.

Megélve az expresszív gesztus és az absztrakció kalandját is, Benes nemzedéke a régi mesterekhez tér vissza (Witz, Leonardo, Vermeer), valamint az olyan nagy magányosokat tekinti eszményképének, mint amilyen Chirico, Derain, Balthus, Albright és Wyet. E nemzedék meghatározó egyénisége a Montenegróból érkező Dado Djuric (Kiš Danilo is onnan érkezik – méghozzá ő is mint felvételizett képzőművész) és a fehérorosz kartográfus fia, az izmusok szűk dogmáival szemben már az egészet, a szintézist, az Omega-pontot kereső festő, elméletíró Leonid Šejka (Danilo Kiš legjobb barátja).

Az akadémia elvégzése után Benes Zentára kerül; épp az én nemzedékem (Fehér Kálmán, Körmendi) tanáraként kezdi meg pályafutását a gimnáziumban, ahol akkor Szeli István az igazgató, Kubát János pedig a titkár. Benes tehát olyan szerepet játszott a Symposion indulásánál a vizualitás terén, mint az irodalomban Koncz István.

Emlékszem, akár valami misztikus tárgyakhoz, totemekhez tértem vissza szinte naponta a Belgrádból hozott képeihez, amelyek egy nagy, hideg, kék-sárga kövezetű, üvegezett folyosón lógtak.

Üres – de pasztásan, érzéki, ehető rózsaszínnel megfestett babák.

Órabelső – de nem geometrikus, konstruktivista pozícióból megszerkesztve, hanem hanyag ecsetkezeléssel feldobva.

Maga később így emlékezik vissza arra a képre: „Egy alkalommal például egy vekkert szedtem szét, hogy majd megjavítom. Csodáltam szerkezetét, végül is egy kép született az élményből. Bevittem a főiskolára, ahol épp akkor rögtönzött kiállítást rendeztek a Belgrádban vendégeskedő Henry Moore tiszteletére. Szinte végigrohant a műtermeken, s egyszer csak megállt egy pillanatra az óra kép előtt. *Very good* – mondta, és ment tovább."

Nemrég Stockholmban jutott ismét eszembe Benesnek az az óra-képe. Társaságunkban ugyanis egy ismert komputerszakértő fixálni kezdte a karórámat (az a karóra volt, amelyről verset is írtam: *modern vers klasszikus karóra).* Kezdett kellemetlen lenni... Zavarba hozott mániákus figyelme, végül már a karom is zsibbadni kezdett. Akkor félrehívott, és bizalmasan megkérdezte: milyen időszámítás szerint van beállítva az órám? Semmilyen időszámítás szerint, csak úgy, körülbelül, illetve hát – tettem hozzá széttárva karomat – balkáni időszámítás szerint. Sehogyan sem tudta megérteni, miért cipelek a karomon egy pontatlan órát, amikor bármely sarkon olcsó pénzért egészen pontos szerkentyűkhöz juthatok; ha nem kellett volna másnap elutaznia, minden bizonnyal meg is ajándékozott volna egy hongkongi bóvli kvarccal... Hajnalig tar-

tó vitát folytattunk az időről, időszámításról, miközben én hol Faulkner óramutatókat kitépő hősére *(A hang és a téboly)*, hol pedig Dali „lágy" óráira hivatkoztam. A tézisem körülbelül a következő volt (persze lényegében csak ugrattam az illetőt): sajnos a mi balkáni időszámításunk pontosabb, mint a hongkongi...

Benes első műterme (sosem is lett Zentán igazi műterme) a színház (Eugen) egyik kis öltözőjében, sufnijában volt. Itt, a molyrágta operettkosztümök és buja partvisok között készülnek első korszakának varangy-raszterré (terepszínűvé) csapkodott képei.

Alföldi tájfestészet.

Igen, Benes első tájai (de lényegében a későbbiek, a maiak is) egyértelműen Koszta és Tornyai festészetéhez köthetők, amely lényegében Munkácsy elsötétüléséből tűnik elő. Benes egyike azon festőknek, aki (mint pl. Tóth Menyhért) ezt a vonalat a kor színvonalán tudta továbbvinni. Noha Fülep szerint Munkácsy nem követte „korának fejlődő irányá"-t, hanem ellenkező irányba haladt, a sivatag közepe felé. Érzékletes, ahogyan Fülep ezt a sivatagot leírja. Benes ennek a sivatagnak a festője. „Az ő chiaroscurója – írja Fülep Munkácsyról –, mely, rajzához hasonlóan, többet jelez, mint rejt: bitüm és árnyalatai."

Benesnek tényleg ez a bitüm és árnyalatai az anyaga.

Különös, hogy a festői gyakolat mégis Munkácsyt követi, Koszta és Czóbel mintha csak ezt a bitümöt világítanák át.

„Az alkonyati homályba süllyedt színek intenzitása úgy lappang a felület lefogott tónusaiban, mint izzó parázs a szürke, de meleg hamu alatt" – írja Kállai Czóbelről.

Tasizmus és újfiguráció: a rút jegyében.

Egy-két év múlva a Symposion egyik első kiáltványa is a rút jegyében íródik. Még ma is őrzöm a zentai gimnázium tanári könyvtárából eltulajdonított Athenaeum-füzeteket, amelyekben Ritoók Emma *Rút a művészetben* című dolgozata megjelent. A benesi gyakorlat mellé nekem ez adta az elméleti alapot.

„A rút által marad a művészet minden időben úgyszólván közelebb az emberihez. (...) Így tehát a művészet rokonsága az etikával nem a szép oldalán keresendő, hanem az akarat momentumában, melynek kifejezése a rút." (1916)

Benes korai Tisza-partjai mellett egy petróleumszín, teherbe esett krucifix hatott rám legjobban.

Különös volt a találkozásom Benes Tiszájával. Én ugyanis közvetelenül a háború után – 10-20 kilométerrel feljebb, a határzónában – még egy idilli-

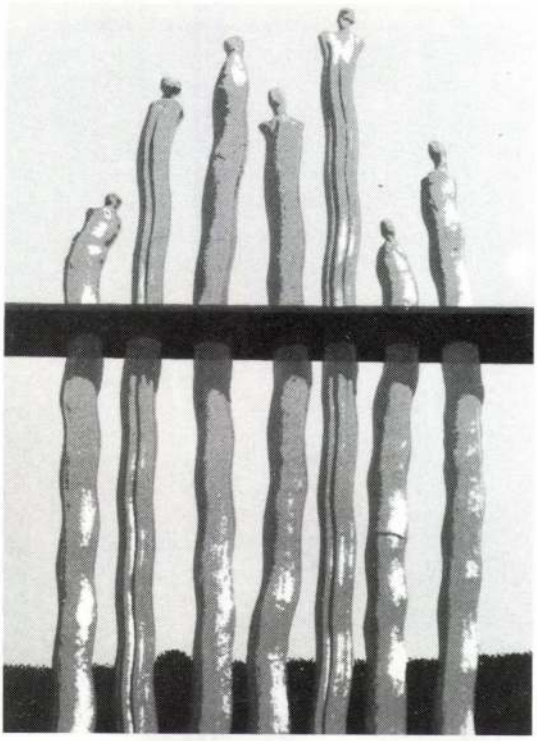

Benes József: Feltárás, 1986, szitanyomat, 60 x 70 cm

kus Tiszában lebegtem. Amelyből inni lehetett. Amely, mint a japán cseresznyéskertek, intenzíven virágzott minden évben. Igaz, a vízből kijövet gyakran játszottunk a még betemetetlen futóárkokban és a Sziget nevű homokos partszakasznál is, ahol nagy megdöbbenésünkre nemcsak mamut-, hanem friss embercsontok is elővillantak. Az időről mint olyanról vitatkozva ott, Stockholmban azzal a tudós mérnökkel, emlékszem, a csontoknak azt az egymás mellé kerülését is elmeséltem: azt, ahogyan a jégkorszaki mamuttemető jelenünkbe nyomult, jelenünk jeltelen tömegsírja pedig a jégkorszakba süllyedt.

Csak a gimnáziumba menet szakadtam ki abból az idillből. Egyik napról a másikra Benes Tisza-partján találtam magam. Benes Tisza-partjára vettettem. Egyfajta kiűzetés volt az, kétségtelen. Emlékszem, szinte fizikai fájdalmat éreztem a zöld, a klorofil kiiktatása, hiánya miatt. A radikális váltás ebben a dimenzióban játszódott le, mert különben, mint jeleztem, volt táj, tájfestészet, volt figura, figuráció.

A part (szakadék) és a figura olyan informelesen elnehezültek.

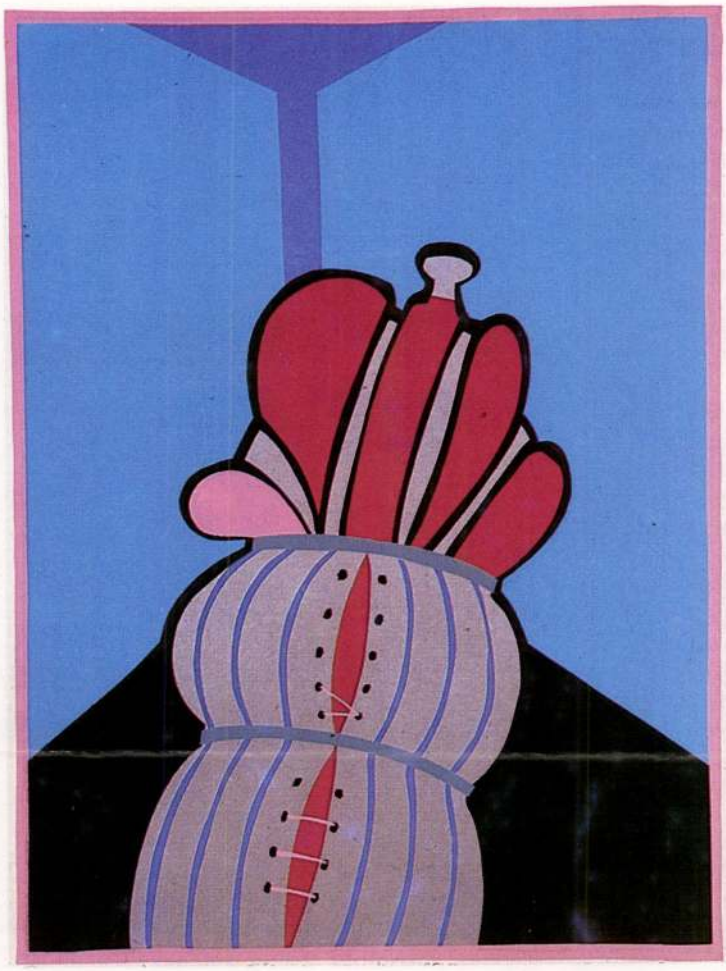

Benes József: Alak a térben, 1977, szerigráfia, 51 x 38 cm

A parton előbb egy madártávlatból fixált figura tűnt fel. Partra vetett hulla? Vagy napozó figura? Napozik egy nap nélküli holdtájon.

Benes festészetének másik, szinte fizikai fájdalmat okozó momentuma az volt, hogy ez a holdbéli táj egy konkrét partszegély (Kanizsa–Adorján–Zenta) ismérveit viselte magán.

Néhány év múlva a Tisza Kanizsa és Zenta között tényleg meghalt. A rákok elhagyták a medret (elindultak ama sivatag közepe felé), a halak felugráltak a vízből, és a levegőben szétdurrantak, explodáltak. Az akkori újságcikkek szóról szóra a benesi kis apokalipszist ecsetelik…

Partra vetett figuráját – az Embert – aztán külön is górcső alá veszi. Valójában arról a báburól van szó, amelyet még Belgrádból hozott az Órájával együtt. Két irányba mozgatja, manipulálja.

Végtelenül hizlalja (fáslikkal, borzalmas fűzőkkel, szíjakkal kötözve, tartva össze), a szó szoros értelmében gólemmé növeszti. Mintha csak azt mondaná: ürességében, lelketlenségében, gúzsba kötöttségében fantommá: gólemmé nő az ember. Néha pedig az ellenkező irányba indul: csupasz gerincoszloppá redukálja.

Zentán, tán a régi kis nyomda közelségének hatására (akkortájt készítik első kiadványukat, a *Térzenét*; konfliktusuk a kultúrpolitikával, a hatalommal tán akkor veszi kezdetét), intenzíven foglalkozik a linómetszettel. Valójában akkor kísérletezi ki, találja meg egyanyagú nehéz felületeit. Igen, később ezeket a felületeket sokszorosítja szitanyomással.

Ismert jugoszláv művészként kényszerül Szegedre, majd Kecskemétre költözni, ahol a grafikában tasizmusa egy eredeti, durva rasztert eredményez. Ezeket a durva petróleum- és rozsdavörös foltokat, pettyeket (amelyeket Seurat-hoz, Ripp-Rónaihoz, Kosztához, de Lichtensteinhez, tehát a pophoz is köthetünk) elmozdítva az Alföld esszenciájához jut el ismét.

Felfedezve magának a fóliázást, a fóliázást ábrázolva, dokumentálva (a fáslizás, a fűzőzés direkt folytatásaként), egy lépést tesz a konkrét világ (a beinduló háztáji vállalkozások Magyarországa) felé, hogy ugyanabban a pillanatban már ismét az általánost ostromolja.

E korszaknak egyik legfontosabb motívuma a silógödör bugyros fólialepedőjében heverő kis aranyszobor, kis Alföldi Vénusz. Az ember elföldeléséről vagy kiásásáról, az emberi pozitívum megtalálásáról lenne szó? Tömörkény alföldi ásatásai is eszembe jutnak olykor e motívum változatai előtt.

Benes alföldi gólemét immár az anyaméhtől kíséri – ahol koravénként, bevarrt szemmel vagy gázálarcban gubbaszt az embrió –, pontosan tudván, mi várja kint (gondoljunk Günter Grass Oskarchenjére a *Bádogdob* című regényből).

A szabadkai Naplónak adott nemrégi nyilatkozatában Benes így beszél erről: „Pillanatnyilag ez a téma foglalkoztat engem a legjobban. Kicsit kötődik ez a zentai élményekhez is, mert egy Tisza-parti halász mesélte el nekem azt, hogy annak idején az apjának és ismerőseinek a száját is összevarták. Összedrótozták az emberek száját, mielőtt a Tiszába, a másvilágra küldték volna őket. A történelem igazolja a kafkai szorongást... Variálom persze, elvonatkoztatom, de annyira szorongatott helyzeteket hozhat elő a bevarrt száj, amit nem lehet elmondani, amit nem lehet látni – s jobb nem is látni."

Sokszor utaltunk már rá, hogy Benes eljárásának a lényege éppen ebben a variálásban és elvonatkozásban keresendő: durva – rút – tényeket, dokumentumokat variál végtelenül, emel egy elvonatkoztatott, általános síkra. Nyilatkozatai és a mi körülírásaink nélkül legtöbbször nyoma sem marad annak a bizonyos dokumentumnak, csupán az álomnak azok a bizonyos kromatikus kulisszái váltakoznak előttünk, mint belgrádi tanárának képein.

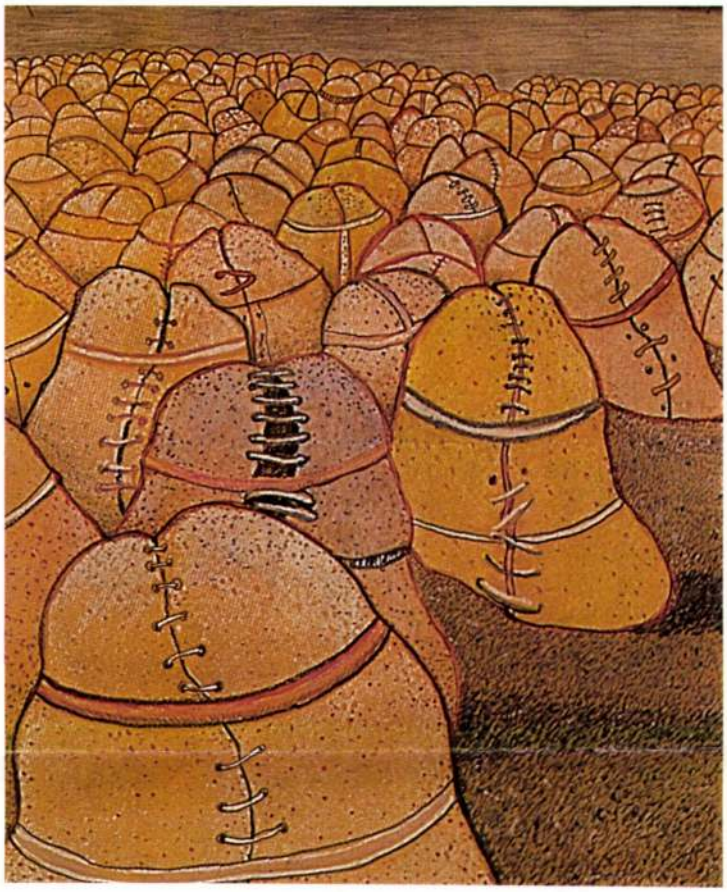

Benes József: Tarisznyák rügyezése, 1986, vegyes technika, 82 x 62 cm
(Új Művészet fotóarchívum)

Figurájának (hősének) – Benes másik alapképén (grafikában és festményeken is végtelenül variálódik immár, a fűzött, fáslizott és a gerincoszloppá csupaszított változatokat is eggyé olvasztva) – csak a hátát látjuk: a világ végén méláz el a nem létező bibliai vizek felett. Háta akár Pilinszky hőseinek a háta, akár a cserepes föld. Beckett is éppen eddig merészkedett.

Szerigráfiáin, festményein a durva, nehézkes eljárás, a bitüm, a petróleum és a rozsda közepette olykor valami émelygős édességet érzünk. Marguerite Duras mondja az *India songban*: „A pestisnek leánderillata van.."

A vég színessége sejlik, lobban fel, lobban azon nyomban el. A giccs naplemente mint apokalipszis.

Ez már a vég utáni tájkép, amikor már mind felrobbantak a festékgyárak, és nemcsak a kőolaj és a nehéz füst, hanem a tömérdek foszforeszkáló ultraviola és foszforzöld is ráfolyik a világra. A gyári foszforzöld égeti ki az utolsó fűszálat.

A „festészet" öli meg a festészetet.

(Egyébként ez az a momentum, ahonnan ismét elölről kezdődhet a festészet: amikor ismét lehet majd tájat festeni, fűszálat, fát, folyót, állatokkal pásztort, melankolikusan, olyanokat, mint amilyenek Poussin képein láthatók, jóllehet ez a melankólia már túlnani. Ismét lehet festeni, mert már nem lehet lefényképezni, mert elpiszkolódott, kiszáradt, eltűnt, elpusztult. Ez az újrakezdett festészet a világ megmosdatása lenne, úgy, mint ahogyan azokat az olajban vergődő károkatonákat mosdatták az öbölháború után...)

No de még Benes émelygő édességénél tartunk, az apokalipszis giccses nap(hold-, föld-)lementéjénél.

„Légkör – írja Hamvas Henoch-esszéjében–, *amelyben a márvány megrothad."*

❐

A logika és a metafizika kettős világossága

Gondolatok a párizsi Seurat-kiállítás kapcsán

Molnár Sándor

Közvetlenül Seurat halála után, 1891. május 3-án, műterme leltárát barátai: *Luce, Fénéon* és *Signac* készítették el. Ezek szerint 205 festmény és 527 rajz, összesen tehát 732 mű volt a műteremben. Ma 215 festményről tudunk. Mindebből 1991. április 9–augusztus 12. között a Grand Palais 230 művet állított ki Párizsban.

Georges-Pierre Seurat 1859. december 2-án született (a Nyilas jegyében) Párizsban, a rue de Bondyn. Életéről alig valamit tudunk, mintha nem a múlt században élt volna, hanem a történet elötti kor homályba vesző alakja lenne. Az átlagember nem rendelkezik különleges képességekkel; épp ezért „átlag", vagyis ismeretlen. Ellentéte az érdekes ember, aki különleges képességét púppá növeszti: ő a híresség. A normális, a szellemi ember személyiségét a háttérben tartja és amennyire csak lehetséges, „nevezetes névtelenségben" él. Seuratról, aki csak tegnap élt, éppen csak annyit tudunk, mint egy tibeti remetéről.

Seurat kevés beszédű, zárkózott gyerek, akit, bár szorgalmasan tanul, tanárai középszerűnek tartanak. 15 éves korában beiratkozik egy rajziskolába, ahol *Justin Lequien*, egy jelentéktelen szobrász tanítja, elsősorban gipszmásolatokat rajzoltat. Seurat már 15 évesen művészetelméleti munkákat olvas, többek között *Charles Blanc* művét, a *Grammaire des Arts du Dessin*-t (A rajzolás művészetének alaktana). Ebben a következő áll: „A szín meghatározott szabályoknak engedelmeskedik, ezek éppúgy taníthatók, mint a zene szabályai." Ez fölkelti érdeklődését a színtan iránt. 16 évesen festeni kezd. Régi mestereket másol: *Holbein, Ingres, Poussin* műveit.

1878. februárjában, 18 évesen beiratkozik az Akadémiára. Egy jelentéktelen Ingres-tanítvány, *Henri Lehmann* a mestere, aki azonban közvetíti számára a rajongva tisztelt Ingres egyéniségét. Amikor Ingres meghal, Seurat mindössze 8 éves. Az Akadémia könyvtárában kezébe kerül *Michel-Eugen Chevreul: De la loi du contraste simultané des couleurs* (A színek szimultán kontrasztjának törvénye) című könyve, melyet 1839-ben adtak ki.

19 évesen találkozik az impresszionisták műveivel, azok negyedik kiállításán, 1879. áprilisában. Főleg *Monet* hat rá, olyan erősen, hogy otthagyja az Akadémiát. Két barátjával műtermet bérel a rue de l'Arbalete 32. szám alatt. Kezébe kerül *Leonardo: Trattato della Pitturája*.

Ha meg akarjuk érteni Seurat művészetét, egy kis kitérőt kell tenni, látszólag. Amiből ki kell indulni, az az európai közhely, hogy a realitások – természet, lélek, szellem – egysége a valóság. A művész dolga a létezés egységének kimondása valamelyik művészi nyelvben. Azonban a valóság – a létezés egysége – csak a személy számára létezik, csak ő tudja kimondani. A személy nem más, mint az ember részvétele a szellemben. A személyiség maga a szellem.

Van művész, aki magát a természet részének érzi; merő *én* (ego) – *ember*, aki biológiai, vegetatív-szociális egzisztencia; művészetének nyelv-színvonala a közhely-nyelv. Van művész, aki magát a lélekkel azonosítja; *egyéniség*, aki a víz és tűz démonok által, ösztönöktől és szenvedélyektől megszállott, művészetének nyelv-színvonala a mítosz-nyelv. – Van művész, aki a szellemmel azonos; *személyiség*, művészetének *nyelv-színvonala a logosz-nyelv*. – Az első libidó-művészetet csinál, a második lényege az igazságszenvedély, a harmadik religiózus.

Seurat a szellemmel azonosult személyiség, művészete szellemi. Az európai művészetben túlnyomórészt természetfestők vannak, mítosz-festő már kevesebb, szellemi realitást elérő művész pedig egészen kevés van. És ahogy közeledünk a XX. század felé, egyre kevesebb. Kik hát Seurat ősei? Leonardo, *Piero della Francesca, Uccello, Vermeer, Cézanne*.

A szellemet nem lehet definiálni, mivel nem része semminek, nem alkotórész, hanem ellenkezőleg: maga az élő valóság, a teljesség. Minden csak

A Művelődési és Közoktatási Minisztérium
és a Műcsarnok meghívja Önt

Benes József

képzőművész

kiállításának megnyitására
1994. május 6-án, pénteken 17.30 órára

közreműködik a Kortárs ZeneMűhely

Kiállítási Csarnok
Budapest XIV. Városliget, Olof Palme sétány 1.
megtekinthető június 17-ig,
hétfő kivételével naponta 10-18 óráig

BENES JÓZSEF

KÉPEK • WORKS

1994

MÁJUS 6–JÚNIUS 17. / MAY 6–JUNE 17
MŰCSARNOK, KIÁLLÍTÁSI CSARNOK
PALACE OF ART, EXHIBITION HALL
BUDAPEST

EGYRŐL... MÁSKÉPPEN
GONDOLATOK BENES JÓZSEF MŰVÉSZETÉRŐL

TOLNAI OTTÓ

BENES ROTHADT MÁRVÁNYA
(RÉSZLETEK)

Benes korai Tisza-partjai mellett egy petróleumszín, teherbe esett krucifix hatott rám legjobban...

A part (szakadék) és a figura olykor informelesen elnehezültek.

A parton előbb egy madártávlatból fixált figura tűnt fel. Partra vetett hulla? Vagy napozó figura? Napozik egy nap nélküli holdtájon.

Benes festészetének másik, szinte fizikai fájdalmat okozó momentuma az volt, hogy ez a holdbéli táj egy konkrét partszegély (Kanizsa – Adorján – Zenta) ismérveit viselte magán. Néhány év múlva a Tisza Kanizsa és Zenta között tényleg meghalt. A rákok elhagyták a medret (elidultak ama sivatag közepe felé), a halak felugráltak a vízből, és a levegőben szétdurrantak, explodáltak. Az akkori újságcikkek szóról szóra a benesi kis apokalipszist ecsetelik...

Partra vetett figuráját – az Embert – aztán külön is górcső alá veszi. Valójában arról a báburól van szó, amelyet még Belgrádból hozott az Órájával együtt. Két irányba mozgatja, manipulálja.

Végtelenül hizlalja (fáslikkal, borzalmas fűzőkkel, szíjakkal kötözve, tartva össze), a szó szoros értelmében gólemmé növeszti. Mintha csak azt mondaná: ürességében, lelketlenségében, gúzsba kötöttségében fantommá: gólemmé nő az ember. Néha pedig az ellenkező irányba indul: csupasz gerincoszloppá redukálja...

Ismert jugoszláv művészként kényszerül Szegedre, majd Kecskemétre költözni, ahol a grafikában tasizmusa egy eredeti, durva rasztert eredményez. Ezeket a durva petróleum- és rozsdavörös foltokat, pettyeket (amelyeket Seraut-hoz, Rippl-Rónaihoz, Kosztához, de Lichtensteinhez, tehát a pophoz is köthetünk) elmozdítva az Alföld esszenciájához jut el ismét.

Felfedezve magának a fóliázást, a fóliázást ábrázolva (a fáslizás, fűzőzés direkt folytatásaként), egy lépést tesz a konkrét világ (a beinduló háztáji vállakozások Magyarországa) felé, hogy ugyanabban a pillanatban már ismét az általánost ostromolja.

E korszaknak egyik legfontosabb motívuma a silógödör bugyros fólialepedőjében heverő kis aranyszobor, kis Alföldi Vénusz. Az ember elföldeléséről vagy kiásásáról, az emberi pozitívum megtalálásáról lenne szó? Tömörkény alföldi ásatásai is eszembe jutnak olykor e motívum változatai előtt.

Benes alföldi gólemét immár az anyaméhtől kíséri – ahol koravénként, bevarrt szemmel vagy gázálarcban gubbaszt az embrió –, pontosan tudván, mi várja kint...

Figurájának (hősének) – Benes másik alapképén (grafikában és festményeken is végtelenül variálódik immár, a fűzött, fáslizott és a gerincoszloppá csupaszított változatokat is eggyé olvasztva) – csak a hátát látjuk: a világ végén méláz el a nem létező bibliai vizek felett. Háta akár Pilinszky hőseinek a háta, akár a cserepes föld. Beckett is éppen eddig merészkedett.

Szerigráfiáin, festményein a durva, nehézkes eljárás, a bitüm, a petróleum és a rozsda közepette olykor valami émelygős édességet érzünk. Marguerite Duras mondja az *India song*ban: „A pestisnek leánderillata van."

A vég színessége sejlik, lobban fel, lobban azon nyomban el.

A giccs naplemente mint apokalipszis.

Ez már a vég utáni tájkép, amikor már mind felrobbantak a festékgyárak, és nemcsak a kőolaj és a nehéz füst, hanem a tömérdek foszforeszkáló ultraviola és foszforzöld is ráfolyik a világra. A gyári foszforzöld égeti ki az utolsó fűszálat.

A „festészet" öli meg a festészetet.

(Egyébként ez az a momentum, ahonnan ismét elölről kezdődhet a festészet: amikor ismét lehet majd tájat festeni, fűszálat, fát, folyót, állatokkal pásztort, melankolikusan, olyanokat, mint amilyenek Poussin képein láthatók, jóllehet ez a melankólia már túlnani: Ismét lehet festeni, mert már nem lehet fényképezni, mert elpiszkolódott, kiszáradt, eltűnt, elpusztult. Ez az újrakezdett festészet a világ megmosdatása lenne, úgy mint ahogyan azokat az olajban vergődő kárókatonákat mosdatták az öbölháború után)...
No de még Benes émelygő édességénél tartunk, az apokalipszis giccses nap (hold-, föld-) lementjénél.
„*Légkör* – írja Hamvas Henoch-esszéjében –, *amelyben a márvány megrothad.*"

Művészet, 1992. március

TÓTH ATTILA

METAFIZIKUS BÁLVÁNYOK

BENES JÓZSEF GRAFIKÁIRÓL

Jó évtizeddel ezelőtt, az ismeretlenségből tűntek föl *Benes József* szitanyomatai a hazai kiállításokon, műfaji seregszemléken. Kiforrott, határozott arculatú grafikai világ mutatkozott meg a lapokon, kígyózó csőszörnyek között vergődő pókszerű figurákkal, pántokba szorított testű kövér alakokkal. Ezek a becsomagolt, összekötözött behemót testek tompa és sötét színeikkel egyszerre voltak tárgyak és élőlények. Metafizikus bálványokként, világosan fogalmazott vizuális szimbólumokként hatottak, egyértelmű utalásokkal a korunk emberét szorongató civilizációs ellentmodásokra.
A sajátos figurateremtmények bábszerű motívumai azóta is főszereplői Benes művészetének, jóllehet képzettársításainak terrénuma az évek során fontos elemekkel bővült. Grafikáinak meghökkentő, szarkasztikus világa különösségével kommunikációs aktivitásával sajátos képlet a hazai grafika intellektuálisan ironizáló, gyakran groteszkbe hajló vagy esztétizáló s a másik póluson az ösztönösen alakított jelhalmazokkal operáló irányzatai között. Benes művei olyan alkotó lapjai, akinek határozott véleménye van korunk valóságának lényegi összefüggéseiről, és ezt igyekezett mindig saját szimbólumrendszerrel megfogalmazni. Ennek kialakításában persze hatottak rá a pop művészeti vívmányai, formai, kifejezésbeli konzekvenciáit. Mindenesetre a hazai grafikai mezőnyben egyéniségének jellegzetes vonásaira hamar oda kellet figyelni...
Grafikusi látásmódja még Jugoszláviában alakult ki, és mire áttelepült Magyarországra, az itteni szakmai viszonyokba való beilleszkedése szinte zökkenőmentes lehetett, igazolva azt, hogy a két ország között korábban gyökeresen különböző szakmai tájékozódási lehetőségek a hetvenes évekre kiegyenlítődtek.
Benes grafikai nyelvezetének feltérképezéséhez ki kell térnünk jugoszláviai működésének áttekintésére is, mert ábrázolási sémáit szinte a mai kiforrottságukban hozta onnan magával. Motívumainak fejlődéstörténete főiskolai éveinek időszakában gyökerezik...
Benes számára – aki egyébként a belgrádi akadémián abban az időben az egyetlen magyar nemzetiségű hallgató volt – és az akkori évfolyamok hallgatóiból verbuválódott szürrealista festőcsoport számára még ez a műhelyszellem is konzervatívnak bizonyult. Társaival igyekeztek ébren tartani a dadaisták és szürrealisták szellemi vívmányait a főiskolai stúdiumok kötelező penzumainak teljesítése közben. Öt évig állandóan modell után dolgoztak, száraz stúdiumokkal töltötték idejüket. Már ekkor fölfedezte egyik tanára benne a grafikusi alkatot, és le akarta beszélni a festői tanulmányokról. Mindenesetre négy szemeszteren át grafikát is tanult.
Zentára kerülve oly mértékben megcsömörlött a figurális ábrázolástól, hogy éveken át csak tájképeket festett, szinte egyetlen témaként a Tiszát. Ezek természetesen – híven a belgrádi művészcsoportban uralkodó szellemhez – nem hagyományos, hanem absztrakt felfogású képek voltak...

Még zentai időszakának derekán hátat fordít a tájfestészetnek is, és egyre gyakrabban jelennek meg metafizikus tájkompozícióinak fakturális közegeiben a pókszerű, két pár hatalmasan megnövesztett végtaggal jellemzett figurák. Megszületik a benesi emberfigura, hogy aztán önálló életre kelve összetéveszthetetlenül uralja grafikai lapjait...

Ez az a pont, amikor megtalálja a közlendői rögzítéséhez legjobban megfelelő eszközt is a szitatechnikában. Ez a technika kedvez a síkban fogalmazott vizuális megjelenítésnek, plakátszerű előadást tesz lehetővé, a sokszorosítás révén pedig utat nyit a nyilvánossághoz. Mindegyikre szüksége volt ahhoz, hogy lapjaival a való életet igazolja, nem kerülve ki azt, hogy kellemetlen érzéseket keltsen, vagy akár taszítsa nézőit jeleneteivel.

A kezdeti időkben megjelenő grafikai lapjain a figurákban az egzisztencializmus világszemléletének igazolásait fedezhetjük föl... Hernyótestű lényeinek tehetetlen rögzítettsége tragikus életérzéseket hordoz. A kocsányszerű végtagok kétségbeesett gesztusokat, drámai helyzeteket demonstrálnak. Feltűnő, hogy semmilyen természeti-környezeti elemet nem alkalmaz a figurák társaságában. Annál inkább hangsúlyozza a civilizációt, a technikát jelképező félelmetes csőkígyókat, ijesztő szörnyekké növesztett kábelkötegeket. Lapjai expresszivitásához balladai tömörség, lappangó drámaiság társul, sajátos szimbólumrendszerével pedig vizuális poémákká válnak grafikái.

Már a kezdetekben is gondosan ügyel a pontosan kiszámított optikai hatás elérésére, szinte manipulál a színekkel, teremtményeinek formáival. Szimbólum- és jelrendszerét úgy alkalmazza, hogy azokat a néző ne hagyhassa lefordítatlanul...

Alighanem maga is ráérzett a szimbólumai világában rejlő hatások nehezen megzabolázható sajátosságaira, mert hamarosan egyre erősödő racionalitással kezdi elemezni figuráit, növeli síkszerűségüket, redukálja formáikat, bontani, variálni kezdi részleteiket. Újabb vizuális elemeket – például a lent és fent viszonyát eldöntő vonalakat – alkalmaz...

Szitanyomatai első alkalommal az 1973-as belgrádi Októberi Szalonban tűntek föl, s azóta számos rangos, európai grafikai fórumon találkozhattunk velük.

Művészet, 1986. november-december

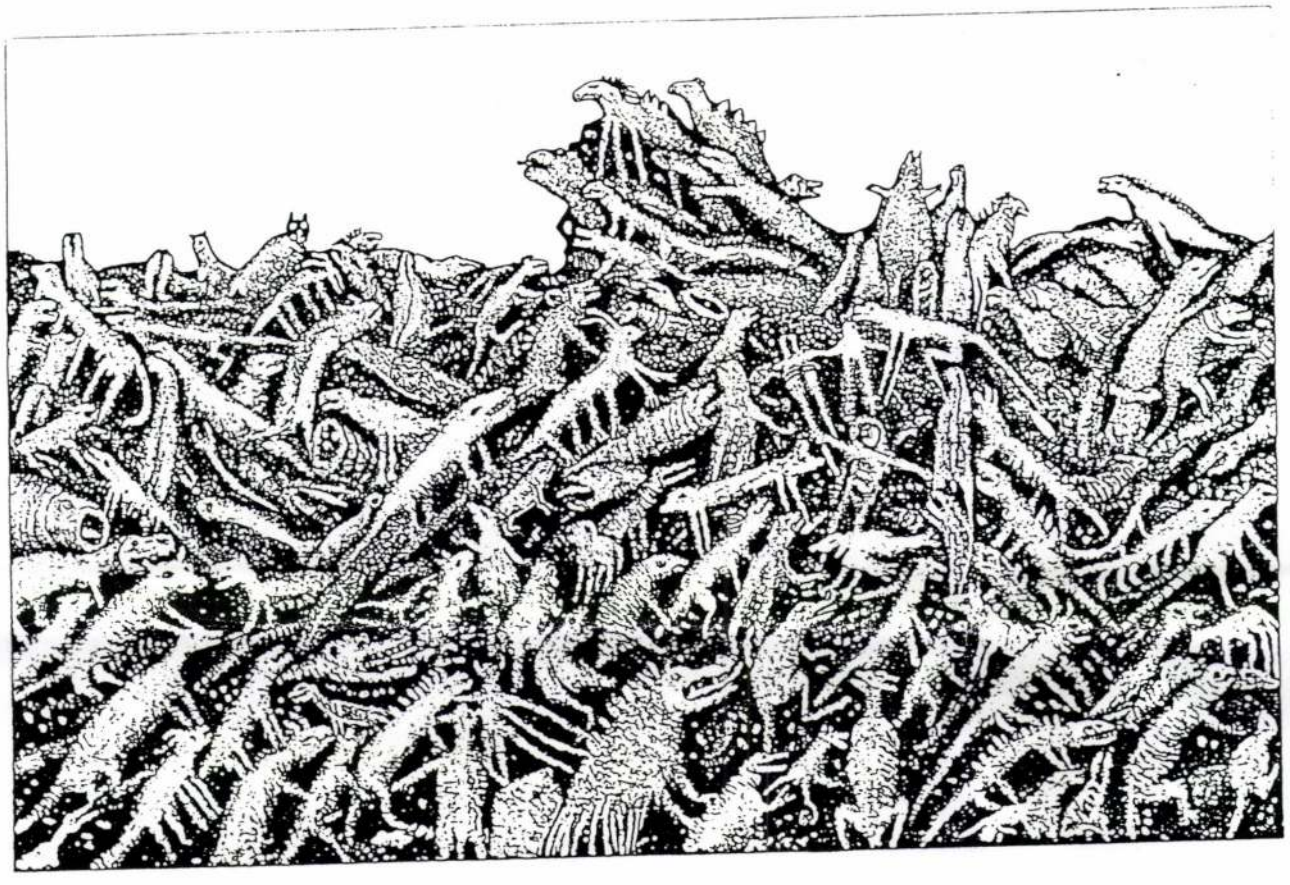

Egyszervolt állatok · Once lived Animals, 1993
vegyes technika · Mixed Media, 160x300 cm

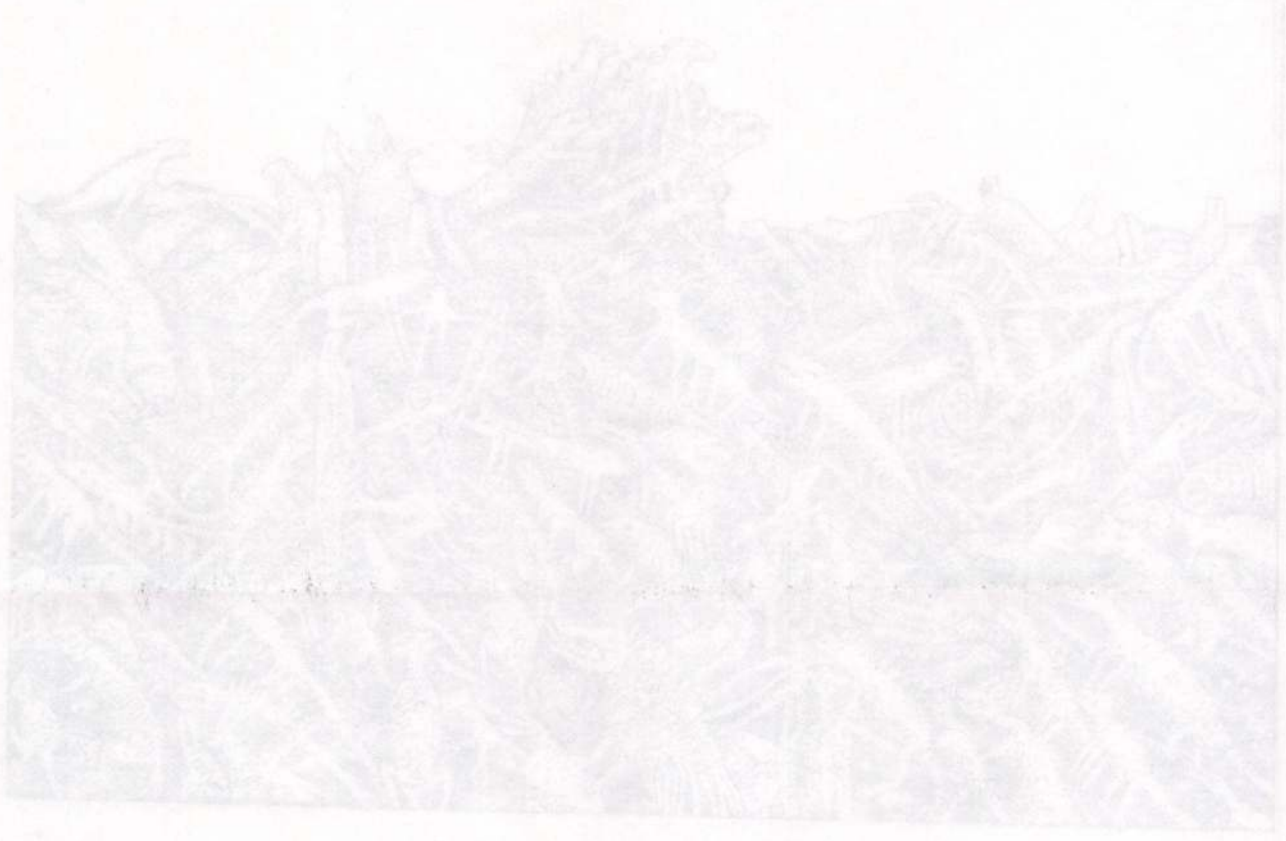

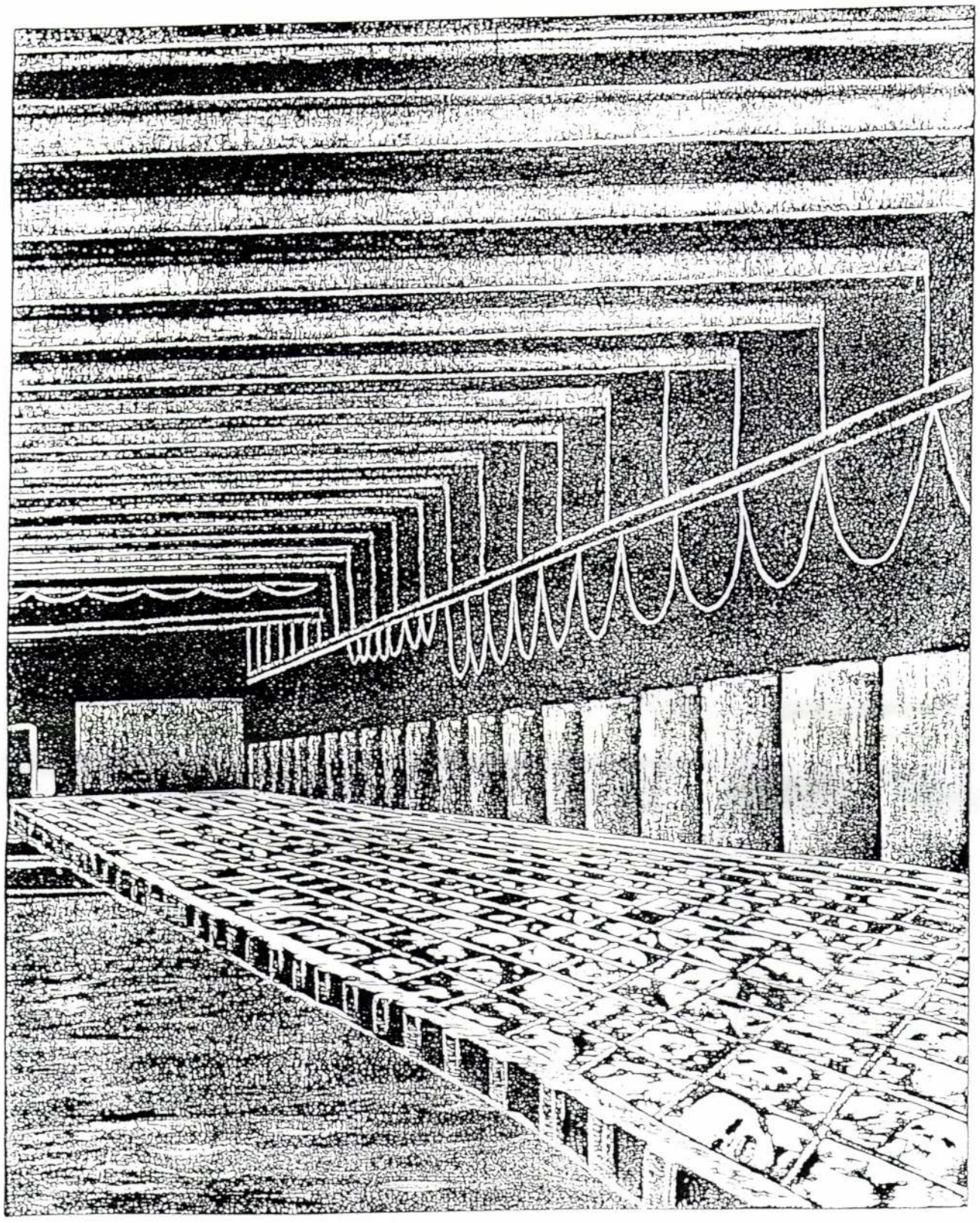

Korkép · Sketch of an Epoch, 1993
vegyes technika · Mixed Media, 190x155 cm

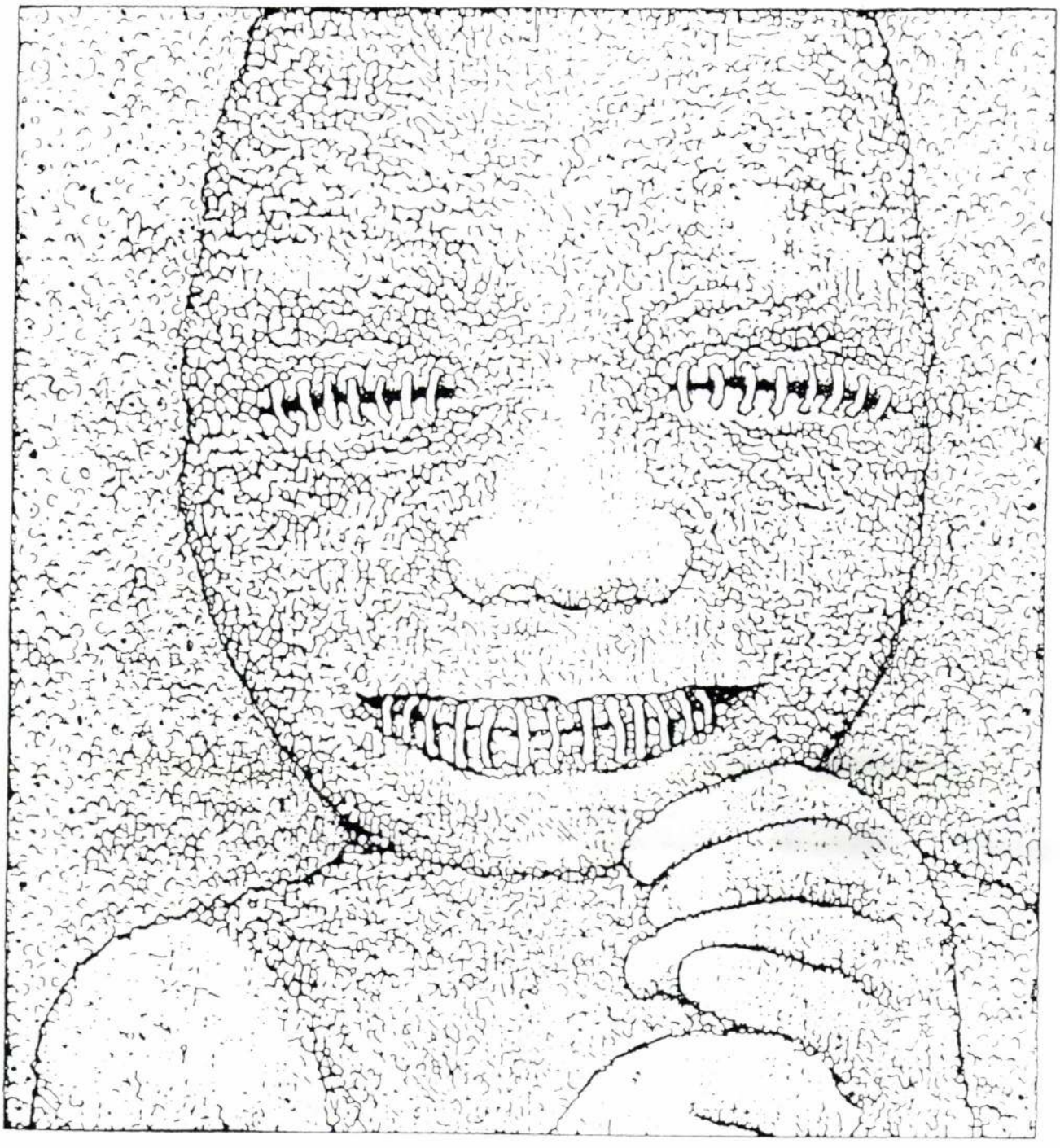

Már az anyaméhben II. · Already in the Womb II, 1990
vegyes technika · Mixed Media, 126x100 cm

BENES JÓZSEF

KÉPZŐMŰVÉSZ

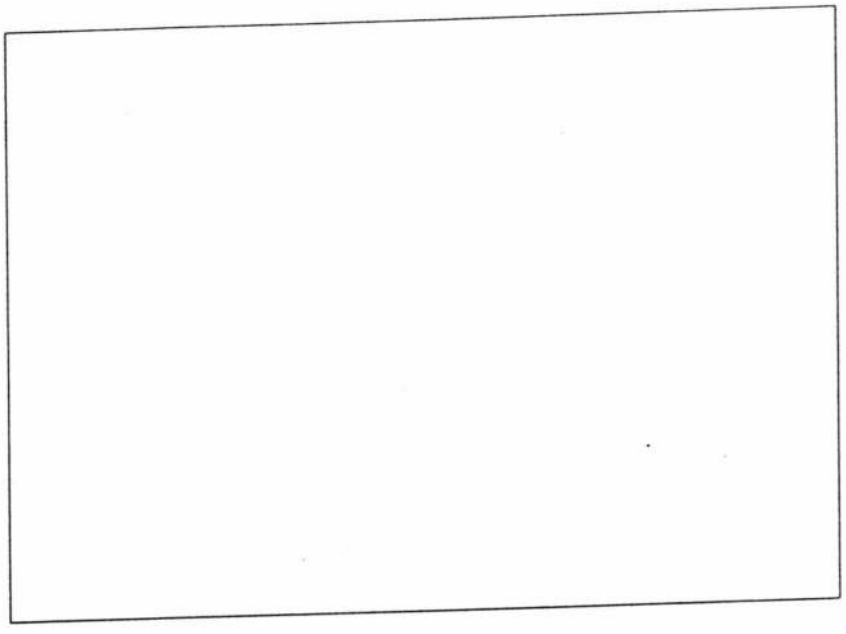

Kecskemét,
Budai-hegy 165.
H-6000
☎ (36-76) 325-742

Bajmokon született, tanulmányait a Belgrádi Képzőművészeti Akadémián fejezte be. 1978 óta él Magyarországon, 1980 óta tagja a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének.

He was born in Bajmok. He graduated as a painter from the Academy of Fine Arts in Belgrade. He has been living in Hungary since 1978. He works now as an independent artist as a member of the Hungarian Fine And Applied Artists Association.

ÖNÁLLÓ TÁRLATOK
SOLO EXHIBITIONS

1961 Városi Kiállítóterem, Szabadka
Eugen Kiállítóterem, Zenta
1966 Ifjúsági Tribün, Újvidék
1971 Művelődési Központ Szalonja, Újvidék
1973 Woodstock Gallery, London
1975 Ifjúsági Tribün, Újvidék
1976 Művelődési Ház, Szivác
Fiatal Művészek Klubja, Budapest
Eötvös Galéria, Budapest
Cirpanov Galéria, Újvidék
1978 Likovna Jesen, Zombor
Mestna Galerija, Ljubljana
1979 IH Galéria, Pécs
Kiállítóterem, Makó
1981 B. Galéria, Szeged
1985 Ifjúsági Ház, Szeged
1988 József Attila Múzeum, Makó
Medgyessy-Terem, Hódmezővásárhely
1990 Iskolagaléria, Kecskemét
1991 Kecskeméti Képtár, Kecskemét
1992 Városi Múzeum Képtára, Zenta
Művész Galéria, Topolya
Galéria, Zrenjanin

CSOPORTOS KIÁLLÍTÁSOK
(VÁLOGATÁS)
GROUP EXHIBITIONS
(SELECTION)

1961-76 között rendszeresen szerepelt az ULUV és ULUS (YU) Képző- és Iparművészeti Szövetség kiállításain
1963 Hat vajdasági festő, Hadseregotthon, Belgrád
1976 Jugoszláv grafika, Szabadka-Pécs-Opole-Lahti
1977 12. Nemzetközi Grafikai Biennále, Modern Galéria, Ljubljana
Akvarellek, Városi Galéria, Écska
1978 Makói Művésztelep kiállítása, Kiállítóterem, Makó
1979 Szegedi Nyári Tárlat, Képtár, Szeged
Makói Művésztelep kiállítása, Kiállítóterem, Makó
1980 Makói Művésztelep kiállítása, Kiállítóterem, Makó
Rajz / Drawing '80, Pécsi Galéria, Pécs
1981 Makói Művésztelep kiállítása, Kiállítóterem, Makó
Szegedi képzőművészek, Városi Galéria, Turku
1982 I. Országos Rajz Biennále, Nógrádi Sándor Múzeum, Salgótarján
1983 A táj / The Landscape, Pécsi Galéria, Pécs
Makói Művésztelep, Fészek Galéria, Budapest
Mai magyar grafika és rajzművészet, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest
1984 Intergrafika '84. Nemzetközi Sokszorosított Grafikai Kiállítás, Katowice
Képzőművészeti Alkotások, Képzőművészeti Találkozó Galériája, Szabadka
Magyar Grafika, Offenburg
XXIV. Szegedi Nyári Tárlat, Képtár, Szeged
31. Vásárhelyi Őszi Tárlat, Tornyai Múzeum, Hódmezővásárhely
10. Nemzetközi Grafikai Biennále, Krakkó
XVI. Délalföldi Tárlat, Tornyai Múzeum, Hódmezővásárhely
1985 II. Szegedi Táblakép Festészeti Biennále, Képtár, Szeged
13. Országos Grafikai Biennále, Miskolci Galéria, Miskolc
40. Alkotó év, Műcsarnok, Budapest
1986 Szeged képzőművészete (1960-1985), Képtár, Szeged
XXV. Szegedi Nyári Tárlat, Képtár, Szeged
Intergrafika '86. Nemzetközi Sokszorosított Grafikai Kiállítás, Katowice

1986 Nemzetközi Grafikai Biennále, Krakkó
1987 III. Szegedi Táblakép Festészeti Biennále, Képtár, Szeged
XIV. Országos Grafikai Biennále, Miskolci Galéria, Miskolc
1988 4. Nemzetközi Rajz Triennále, Építészeti Múzeum, Wroclaw
IV. Országos Rajzbiennále, Nógrádi Sándor Múzeum, Salgótarján
12. Nemzetközi Grafikai Biennále, Krakkó
1989 I. Nemzetközi Sokszorosított Grafikai Biennále, Szépművészeti Múzeum, Budapest
XV. Országos Grafikai Biennále, Miskolci Galéria, Miskolc
1990 16. Nemzetközi Sokszorosított Grafikai Kiállítás, Városi Galéria, Kanegawa
Kép '90. A magyar Kéző-és Iparművészek Szövettségének kiállítása, Műcsarnok, Budapest
V. Országos Rajz Biennále, Nógrádi Sándor Múzeum, Salgótarján
Test-ék, Budapest Galéria Kiállítóterem, Budapest
1991 I. Nemzetközi Grafikai Biennále, Győr
Grafikai műtermek, Csontváry Galéria, Budapest
Erotika a kortárs magyar grafikában, Árkád Galéria, Budapest
5. Nemzetközi Rajz Triennále, Építészeti Múzeum, Wroclaw
1992 Szegedi Nyári Tárlat, Képtár, Szeged
Téli Tárlat, Képtár, Kalocsa-Kecskemét
VI. Országos Rajz Biennále, Nógrádi Történeti Múzeum, Salgótarján
Kisgrafika, Újpest Galéria, Budapest
Hét Bács-Kiskun Megyei Képzőművész, Thorma János Múzeum, Kiskunhalas
1993 Nemzetközi képzőművészeti kiállítás, Guiet Galéria, Vayolles
2. Nemzetközi Grafikai Biennále, Győr
17. Országos Grafikai Biennále, Miskolci Galéria, Miskolc
Bács-Kiskun Megyei Művészek, Galéria, Skive
1993 Variációk a pop artra, Ernst Múzeum, Budapest
Ecceo Homo, Képtár, Kecskemét
Nemzetközi Mini Grafika, Rotovz Galéria, Maribor
Nemzetközi Grafikai Kiállítás, Mastricht

DÍJAK / PRIZES

1963 Fórum-díj, Újvidék
1972 Oktobarski Salon-díj, Belgrád
1981, 1988 Szegedi Nyári Tárlat
1983 Alföldi Tárlat, Békéscsaba
1986 Krakkói Nemzetközi Grafikai Biennále
1987 Miskolci Országos Grafikai Biennále
1990 Salgótarjáni Országos Rajz Biennále
1990, 1992 Kecskeméti Téli Tárlat
1993 Ecce Homo – Országos Kiállítás, Kecskemét

KÖZTÉRI MUNKÁK
HIS WORKS ON PUBLIC PLACES

Zentai csata
1976 Zenta, Pannónia szálloda étterme
freskó, 230x550 cm

Tiszavirág
1967 Zenta, Pannónia szálloda étterme
Sgraffito, 220x545 cm

Tisza
1967 Zenta, Pannónia szálloda étterme
Policolor falfestmény, 200x1000 cm

Plasztikus fal
1975 Becse, Általános iskola aulája
színes plexi, 300x800 cm

Emlékmű
1976 Tornyos, Főtér
színezett fa, 310x500 cm

Bakteriofág
1982 Szeged, Csongrád Megyei KÖJÁL Székháza
tűzzománc, 310x220 cm

MŰVEI GYŰJTEMÉNYEKBEN
HIS WORKS IN PRIVAT COLLECTION

Művei több hazai és külföldi magángyűjtő tulajdonában vannak.

MŰVEI KÖZGYŰJTEMÉNYEKBEN
HIS WORKS IN PUBLIC COLLECTIONS

Magyar Nemzeti Galéria, Budapest
Modern Magyar Képtár, Pécs
Tornyai János Múzeum, Hódmezővásárhely
Móra Ferenc Múzeum, Szeged
Nógrád Megyei Múzeumok, Salgótarján
Képtár, Kecskemét
József Attila Múzeum, Makó
Modern Képtár, Szombathely
Képtár, Zenta
Galéria, Zrenjanin
Városi Múzeum, Szabadka
Rotovz Galéria, Maribor
Képtár, Topolya
Galéria, Strumica
Nemzeti Múzeum, Wroclaw
Kézőművészeti Találkozó modern gyűjteménye, Szabadka

SZIMPÓZIUMOK
SYMPOSIUMS

Részt vett több hazai és külföldi szimposion munkájában és kiállításain.

VÁLOGATOTT IRODALOM
BIBLIOGRAPHY

ÁCS JÓZSEF: Művészi és társadalmi hatás. Három festőtelep tárlata. Magyar Szó, 1960. szeptember. 9.

DÉVAVÁRI ZOLTÁN: Benes József szabadkai tárlata. 7 Nap, 1961. január 21.

ÁCS JÓZSEF: Önkéntes számkivetés. A rút dolgok izgalma – Benes József tárlata.
Magyar Szó, 1961.

ÁCS JÓZSEF: Benes József kapja a Fórum-díjat.
Magyar Szó, 1964. február 14.

SÁFRÁNY IMRE: Két alkotó – két díj.
7 Nap, 1964. március 6.

TOLNAI OTTÓ: Uz slikarstvo Jozefa Benesa.
Polja, 1966. február

DJORDJE JOVIC: Tiszai látomás – Benes József kiállítása az Újvidéki Ifjúsági Tribün Szalonjában.
Dnevnik, 1966. március 20.

ÁCS JÓZSEF: Benes József tárlata Novi Sadon.
Magyar Szó, 1966. március 22.

Benes József linómetszetei.
Új Symposion, 1967. augusztus 28.

ANIKA GYULA: Benes József tárlata az újvidéki Művelődési Központ Szalonjában.
Magyar Szó, 1971. március 28.

ÁCS JÓZSEF: A lét kérdései Benes képeiben.
Magyar Szó, 1971. május 22.

DRAGIC KACAREVIC: Umenost Benes Jozefa.
Politika, 1972. május 20.

KÁNTOR LAJOS: Avantgarde és szolgálat.
A Hét, 1972. július 7.

SÁFRÁNY IMRE: Ezüstfehér tükör. Jegyzet Benes József zentai tárlatához.
7 Nap, 1973. május 25.

MOLNÁR CSIKÓS ATTILA: London előtt. Benes József önálló tárlatáról.
7 Nap, 1973. szeptember 14.

CS. SIMON ISTVÁN: Londonba készül Benes József akadémiai festőművész.
1973. szeptember 28.

Benes József, Polja, Likovni prilozi
1973. oktober

SZOMBATHY BÁLINT: A táj sajátos szemlélete – Benes József kötetéről.
Magyar Szó, 1974. február 23.

TARI ISTVÁN: A mindennapi élet tartozékává válni... Beszélgetés Benes Józseffel.
Képes Ifjúság, 1975. november 12.

TOLNAI OTTÓ: Tájfestészet és modern grafika. Benes József sziváci tárlata.
Magyar Szó, 1976. január 3.

MOLOŠ ARSIC: Uz izlozbu slika i grafika Jozefa Benesa v Galeriji R. V. u Novom Sadu.
Dnevnik, 1976. március 28.

ÁCS JÓZSEF: Festmények és grafikák. Benes József újvidéki tárlata.
Magyar Szó, 1976. április 9.

STANKO POPOVIC: U znaku grafike. Jozef Benes, grafike i slike. Galerija „Radivoj Cirpanov", Novi Sad.
Glas Omladine, 1976 április 15.

BRASNYÓ ISTVÁN: Ember utáni csend. Benes József műtermében, Zentán.
Magyar Szó, 1976. augusztus 26.

SZÜGYI ZOLTÁN: Lehetőségek a grafikában. Benes józsef kiállításai Zomborban és Ljubljanában.
Magyar Szó, 1978. február 9.

GYETVAI ÁGNES: Cseppben a tenger – Kortárs grafikusok Makón.
Művészet, 1978/11.

SZUROMI PÁL: Benes József grafikai kiállításáról. Szeged B. Galéria.
Művészet, 1981. október

EMBER MÁRIA: Ofszet Makón.
Magyar Nemzet, 1981. november 21.

TÓTH ATTILA: Metafizikus bálványok (Benes József grafikáiról)
Művészet, 1986. november-december

SZUROMI PÁL: A gólem hatalma. Benes József makói kiállításáról.
Délmagyarország, 1988. június 14.

FRANK JÁNOS: Egy rögbilabda metamorfózisai.
Élet és Irodalom, 1990. június 22.

KESZÉG KÁROLY: Gúzsba kötötten táncolni. Benes József.
Napló, 1991. március 26.

MÁK FERENC: Benes József történelme.
Magyar Szó, 1991. december 6.

VARGA ZOLTÁN: Húsunkba vágó kötelékek. Benes József zentai tárlatának megnyitójára.
Napló, 1992. március 18.

TOLNAI OTTÓ: Benes rothadt márványa.
Új Művészet, 1992/3.

DUDÁS KÁROLY: Benes József feltételes hazatérése.
7 Nap, 1992. március 27.

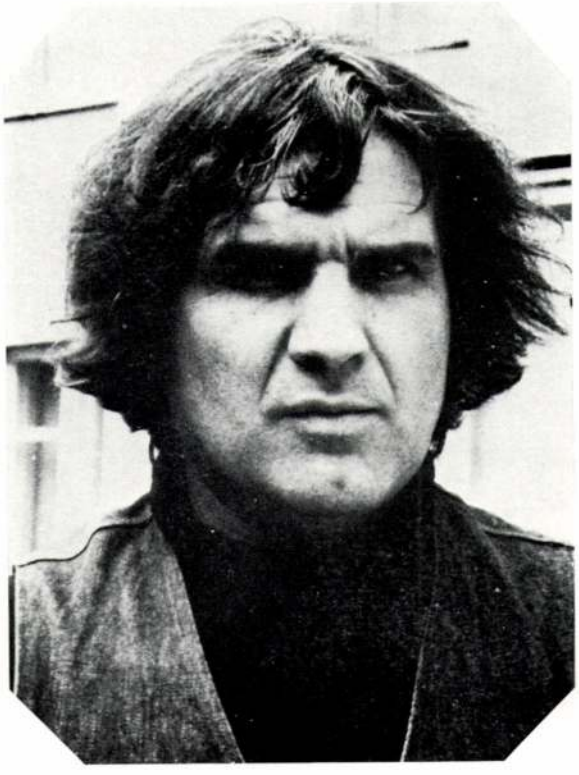

BENES JÓZSEF

1930. október 8-án született Bajmokon (Jugoszlávia). 1951 és 1956 között a Belgrádi Képzőművészeti Akadémia növendéke volt. Önálló kiállításai: Szabadka, Zenta, Újvidék, Zrenjanin, London, Budapest, Bajmok, Sivac, Belgrád. Rendszeresen szerepel a jugoszláviai képzőművészeti kiállításokon. Részt vett több magyarországi (Hódmezővásárhely, Makó, Szeged, Pécs, Kaposvár, Miskolc) tárlaton, továbbá csehszlovákiai, lengyel- és finnországi, valamint romániai kiállításokon is. Emlékművet készített Tornyos község részére, iskolai válaszfalát pedig Becsén helyezték el. Tizenegy európai országban járt tanulmányúton. Fórum-díjjal tüntették ki 1963-ban.

Lakcím: 6722. Szeged, Ságvári u. 14c

József BENES

Né le 8 octobre 1930 à Bajmok (Yougoslavie). Il fréquentait l'Académie des Beaux-Arts a Belgrad (1951-1956). Ses exposition individuelles étaient à Szabadka, Zenta, Újvidék, Zrenjanin, Londres, Budapest, Bajmok, Sivac, Belgrad. Il participe régulièrement aux expositions artistiques en Yougoslavie. Il participait plusieurs expositions en Hongrie aussi (Hódmezővásárhely, Makó, Szeged, Pécs, Kaposvár, Miskolc), même qu'en Tschécoslovaquie, en Pologne, en Finlande, en Roumanie. Il éleva un monument pour le village de Tornyos ; son cloison était posée a Becse. Au courant de ses voyages d'études il visitait 11 pays européens. Il a veçu le prix « Fórum » en 1963.

Adresse : 6722. Szeged, Ságvári u. 14c

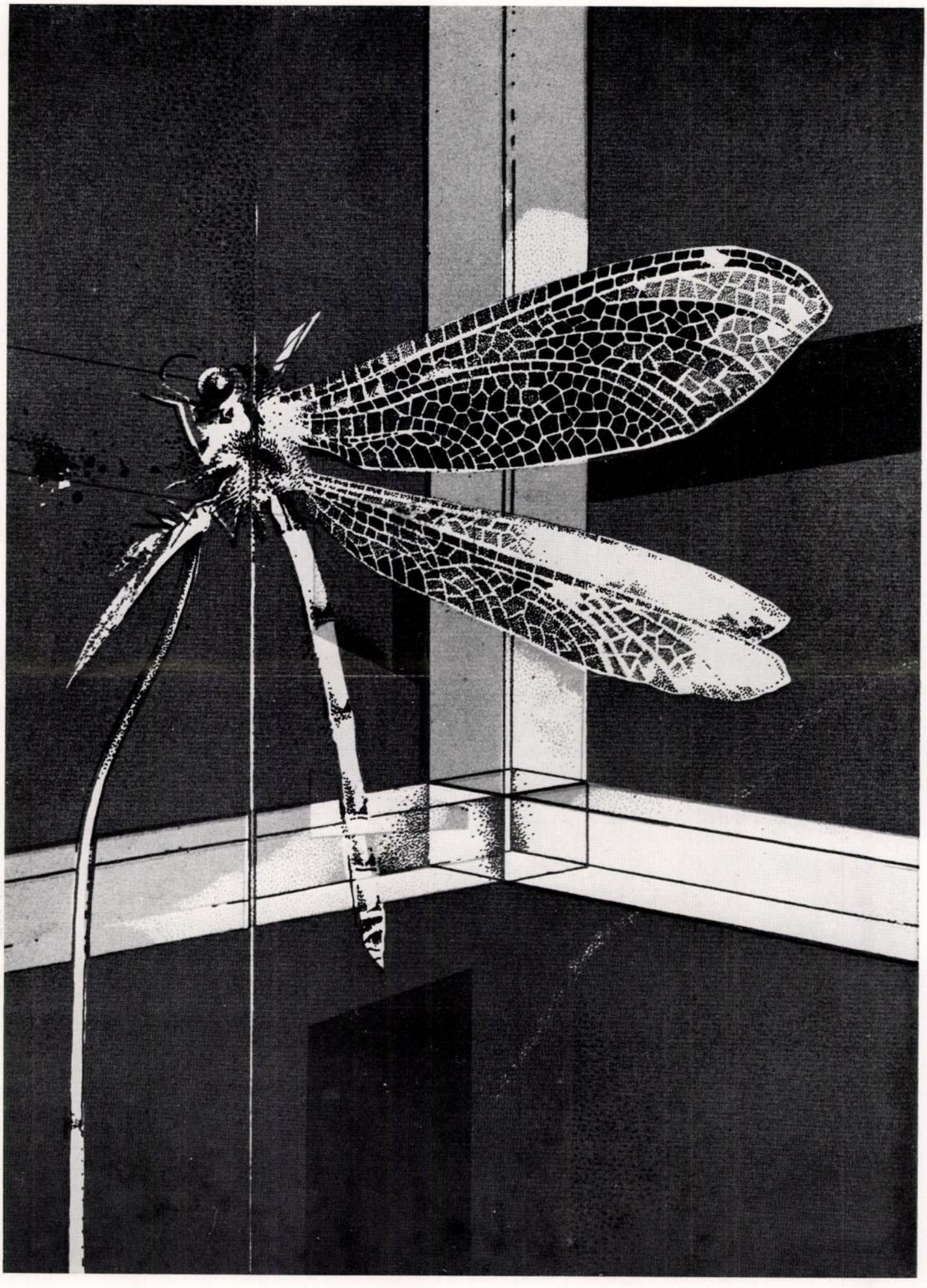

SZITAKÖTŐ – *TAMISIER*

Beres József

EX LIBRIS

BOHÁR ANDRÁS

Djuna Barnes: Éjerdő

T.S.Eliot előszavával, Szegedy-Maszák Mihály utószavával. Fordította: Széky János. — A regény 1936-ban jelent meg, de magyarul most jut napvilágra. A pozsonyi Kalligram KOÁTI könyvek sorozatának nyitó darabja. A kötet fordítója — Széky János — szerkeszti, s a sorozattal az amerikai huszadik századi prózát a jelen érdekéből kívánja dokumentálni, mintegy a posztmodern jegyében. A nevezetes előszó szerint „Barnes kisasszony regénye annyira jó, „hogy csak a költészeten edzett érzékenység tudja teljességében értékelni."

Olyan portrék sorozata tárul elénk a regényben, amelyek egy erőtér vonzásában — véletlenszerűen vagy végzetesen — inkább egymásra hatásukban ismerhetők fel. Ismét Eliot szavaival: „A felszínen látható mindaz a gyötrelem, amit a szereplők átélnek alkatuk sajátos rendellenessége folytán: ennek mélyén azonban olyan emberi nyomorúság és kiszolgáltatottság rejlik, amely valójában egyetemes."

Szegedy-Maszák Mihály utószava nagyon is szükséges a magyar olvasó számára, hiszen „Barnes kisasszony" e könyve a prózatörténetben nagyon fontos, maga viszont majd észrevétlen maradt az irodalom történetében. Fontos regény a Barnesé, mert a posztmodern prózának harangozik elébe. Az Éjerdő prózája olyan, amiben — Szegedy-Maszák szavával mondva: „Nyelv és regény egymást rombolja. Minél kevésbé áttetsző a nyelv, annál inkább veszélybe kerül a regényszerűség. A másodlagos jelentések halmozásával, a mondattan bonyolításával az írónő állandóan a maga választotta műfaj határaihoz közelít, a történetmondás határainak kitágításával próbálkozik." S ennyiből is nyilvánvaló, miért választotta a regényt sorozata élére a szerkesztő, aki fordítóként sikeresen birkózik meg a nyelvi megfeleltetés ez esetben egyáltalán nem könnyű föladatával.

(Kalligram Könyvkiadó, Pozsony, 1994. 165 oldal.)

Tóth Anikó: Manna

Tóth Anikó debütáló kötetének egyik darabjában a következőket olvashatjuk: „Szóval Manna kapott az alkalmon, és levette a polcról a Kórbonctant és az Igazságügyi orvostant is, és akkor a sötét szobában az olvasólámpa sárga fényénél András lapozgatni kezdte a hullákkal teli könyveket, volt ott akasztás, késelés, nemi erőszak, fojtogatás, szétlőtt fejek, aztán a különböző betegségek, hatalmasra nőtt, ormótlan daganatok fényképei, májzsugoros, püffedt hasú, cérnavékony alkoholisták, bőrbajok és fejlődési rendellenességek."

Mit tehetünk egy olyan világban, amiben érzéki és elvont történeteink egyformán a brutalitás abszurditásával párosulnak? Belesimulunk, vergődünk, lehetetlen kapcsolatokba bonyolódunk. Rákérdezünk testi és lelki bajainkra. Az érzékiség primer ürességétől megrészegedve, majd az unalom és kiábrándultság foglyaként: választunk. Változást remélünk, megváltozást, megváltódást. A végeredmény azonban mindig ugyanaz a — negatívum.

Nemcsak az érzékiség pillanatnyi ittasultságát kell feledni, s a másnapos keserűséggel megbirkózni, de a hiábavalóság mindent átható hangulatát is meg kell tapasztalni, hogy változtathassunk léthangoltságunkon.

A Manna csodavárás folyamaként beszélt regénytöredék. A hősnő önmagát várja. Az önmegértés dilemmáit villantja fel előbb. Csak ez lehet a kiindulópont. Az illúziókkal először magunkban számolunk el / le. „...és mások" — ez a töredékhalmaz másik egysége. Itt már a saját helyzet megértéséből levont tanulságokkal szembesülnek a többiek. A személyes, örvénylő narratívák végül a közös érintkezési pontok felé köröznek. Így új dimenzióban mutatkozik intimitás és egyéni hang, mert bár többen szólnak, mindegyik másképpen, külön-külön és egymásra figyelve, vagy olykor a másikról elfeledkezve, mégis közös dialógus kezdődik.

(Kalligram Könyvkiadó, Pozsony, 1993. 137. o)

Fábián N.: Álmok Júdeában

Fábián N.: Álmok Júdeában című gyűjteménye is egzisztenciálfilozófiai alapmotívumokra épül — akárcsak Tóth Anikó munkája —, a történés és beemelés a lírai alaphangulatú elbeszélésekbe, kisregénybe posztmodern érzések kifejezését szolgálja.

Az indító írás — „Emberre-halálra és mellesleg Mrožek bátyámra emlékezve" — az európai kultúra kezdetének egyik alapattitüdjét járja körül. Az anya (Humanicus illuzoricus), aki már nincsen, a művész (Creativus negativus), aki magasabbrendű, mint az átlag, az entellektüel (Melancholicus theus), az igazságkereső jelzik a júdeai elbeszélés koordinátáit, aminek révén egyáltalán mondható a történet.

Ebben a helyzetben az impulzusok is másképpen viselkednek. Csillapulnak, majd minden hatás nélkül eltűnnek. Már nem a hobbes-i mottó jut eszünkbe, csak annak végletekig átformált változata: farkasnak farkasa. Az emberhiányos lét mégis történeteket hoz újra és újra felszínre.

Az alakok sejtelmesen, de hamar kivehetően bontakoznak ki a sötétségből. A Macabre négy tétele Abelárd és Héloise történetét mondja újra. A beleérző képesség, a jól megformált helyzetrajzok alkalmat kínálnak, hogy az elbeszélés meditatív aktusait magunk — olvasók — adjuk hozzá az elbeszéléshez.

Mert a történet a historikus idődimenziót is jelzi, de kimondhatatlanul érzékelteti azt is, hogy az elbeszélés része folyamatos jelenünknek. „És úgy gondolta, Pierre Abélard nem hitt Istenben, de úgy próbált élni, mintha hinne benne. És amikor maximalizmusa és arányérzéke végre találkozott a gondolatokban és tettekben, amikor egy kegyelmi pillanatban úgy tűnt, hogy minden, de minden a megfelelő helyére kerül, akkor érezte annak jelenlétét, aki — nem más, nem kevesebb, nem több — az ideálja volt."

(Kalligram Könyvkiadó, Pozsony 1994., 105 old.)

Mészáros András: A marginalitás szelíd bája

Mészáros András tanulmánykötete azon kevesek közé sorolható, amelyek hozzájárulnak a magyar filozófia elfeledett, mert eddig jórészt megíratlan történetének rekonstruálásához. Különös jelentőséggel bír ez a reformkor összefüggéseit figyelve, hiszen történelmünknek ez az átalakulásokkal teli és mozgásokban bővelkedő szakasza számos tudásterület tekintetében már jócskán feltérképezett, de a filozófiáról benne keveset tudunk.

Csató Pálról olvasva a szellemi és politikai élet kapcsolódási pontjaira, anomáliáira figyelhetünk, Csaplovics János kapcsán az empírizmus és sztoicizmus egykori hatására eszmélhetünk, s érzékelhetővé válnak azok az intézményes és informális keretek, amelyek alakították vagy gázolták a filozófiai diskurzus kimunkálását. Czente István bölcseleti-teológiai kritikája, Greguss Mihály „racionalizmusa" vagy Petőcz Mihály leibniziánus ihletettségű életfilozófiája a korszak szellemi univerzumának sokszínűségét jelzi.

S végül Vandrák András liberalizmusának értékelése, kiadatlan két kéziratának elemzése és az esztétikai világszemlélet pilléreinek méltatása zárja a körképet.

Nem véletlen az utószóban megfogalmazott párhuzam sem, mert a kötet szerzőjének szándéka nemcsak az volt, hogy pontos és érzékletes korképet rajzolva bemutassa szellemi múltunk egy igen jelentékeny fázisát, de időszerű tanulságok számbavételével sem marad adós: „Létezik bizonyos párhuzam a reformkor és napjaink között. Ha ebből csak a történelmi lemaradás enyhítésére irányuló törekvéseket és a „nemzeti" eszméjének újraéledését emelem ki (mint egy átfogó társadalmi mozgás két pólusát), akkor is megragadható közös vonásuk: a türelmetlenség. És itt le kell szögeznem, hogy a türelmetlenséget nem etikai vagy viselkedésbeli értelmében, hanem társadalomontológiai jelentésében veszem. Ez pedig azt jelenti, hogy a türelmetlenség az időszűkében levő társadalom szociális jellemzője. Egyszerűen nincs idő kivárni bizonyos változások természetes lefolyását, ezért beszűkül a tűréshatár. A történések egyirányúakká válnak. Az ilyen időszakok azokat az eszméket igazolják vissza, amelyek egyértelműen a felvett irányt támogatják-erősítik."

(Kalligram Könyvkiadó, Pozsony 1994., 180 old.)

Elek Tibor: Szabadságszerelem

Elek Tibor tanulmányai, kritikái a kisebbségi irodalom változásairól, az egyes életművek alakulásáról — a Tőzsér Árpádéról, a Sziveri Jánoséról, a Markó Béláéról, a Kocsis Istvánéról, a Sütő Andráséról, a Juhász Erzsébetéről — adnak hírt. A „szabadságközpontú" és közösségorientált irodalom értelmezései azt erősítik szerzőnk interpretációi révén bennünk, mindannyiunkban, hogy a két értékmozzanat nem szükségszerűen különálló. Éppen ezért nem véletlen, hogy kikről szólnak Elek Tibor írásai.

Egyfajta folyamatos, mindig más alakban felszínre törő kérdezést tanúsítanak ezek az írások. Miért fontos, hogy jó kisebbségi irodalom legyen, s mik e jónak a kritériumai?

S az is nyilvánvalóvá válik a „zárszó helyett" közölt, Görömbei András könyvéről írott kritikában, hogy a meglévő tanulmánykötetek, összefoglalások, kézikönyvek bizonyos tájékozódást ugyan nyújtanak, de rendkívül sok pótolni valónk akadhat. Sok jelentékeny szellemi mozzanat került el eddig a méltatók figyelmét, amiket ma már történeti értékként kellene számon tartania az irodalmi köztudatnak és a tudományos kutatásnak.

(„Kalligram Könyvkiadó", Pozsony 1994., 18. old.)

Kuti Zsófia (Bonyhád): Anyu a barátnőjével játszik

ÚRI KOZMOSZ: **Periféria**

Áll a bál

Áll a bál a Nemzeti Sportcsarnokban. Az SZDSZ tartotta itt kampányzáró buliját - *Bródy János* (a No Comment és a Padödö között) azt énekli, ha jól hallom, hogy: „Ne bánkódj...menj tovább". Kicsivel előbb az Almássy téri szabadidőközpontban a „Mindannyian mások vagyunk" fesztiválon szintén ő volt a húzónév az Andro Drom, a Barbaro a Zoo-Zoo („Várlak a kapu előtt"), a Kaláka és a Muzsikás, *Halász Jutka, Gerendás Péter* és *Takáts Tamásé* mellett. Körben délelőtt történelmi kiállítások egy-egy sarokban: zsidók, cigányok, s a többi magyarországi nemzetiség - hisz a rendezvény a népirtás 50. évfordulójára emlékezik.

Közben feléledőben a periferikus, alternatív művészeti szcéna is, de gazdaságosan, egyelőre csak egy-két helyen bontogatjuk szárnyainkat. Aki ilyen stílusú szórakozásra vágyik, mindig újra a Tilos az A-ban és a Toldi moziban találja magát. A Tilosban vasárnaponként *Vajdai Vili* improvizál társaival - aztán hétfőnként ugyanők fellépnek *Kistamás Laci* századeleji café-theátre-okat (a kabaré ősét) idéző VÁKUUM-TV-jében, ahol Soma művésznő lelkendezik Amerikáért (ahová ő a huszonhat évével „későn érkezett", úgy érzi, „majd a gyerekei"). A Toldiban a választások között egy hónapon át naponta változik a film előtti „szubjektív híradó", s a korábbi ÉS-ben már említetteken kívül még vagy tucatnyi volt rádiós-tévés híresség (Nej, Nika, Bánó, Ránki Júlia, Fiala stb.) közt egyszer csak megjelenik Kistamás László műsora is, történetesen a Tilos előtti téren készíti interjúit Vajdai Vilmossal... A legmeglepőbb, hogy éjjel egykor is telt ház van, olyan poénokon nevet hálásan a normális hangra és őszinte humorra kiéhezett közönség, mint amikor *Orosz Józsefnek* azt mondja *Chrudinák*: „Kérjetek bocsánatot ti a folytonos hazudozásért!", vagy *Szepesi* nyilatkozik *Barát Józsefnek*: „Ha Csúcs tudná, mi a fair play, felállna és bocsánatot kérne ekkora hiba után." Vagy *Forgács Zsuzsa* játszótéri kisgyerekein, akik szerint :„...az MSZP, az a kommunisták? Nem, nem az MSZP, buta vagy, az MDF a kommunisták!" (Nem érdemes meghatározni, mi avangárd - néha a helyszín az, néha csak egy gesztus; de azért minden annak számít szerintem, ami fura, felemás és nemcsak merész, hanem rizikós...szubjektíven, törékenyen, dacosan, elvontan, szellemesen.)

Az avangárd minden körülmények között virágzik, *Beke László* nyolcvanas évek végi felmérése szerint évente több mint hatszáz alternatív esemény (happening, megnyitó, háziszínház stb.) volt a szocializmus végnapjaiban Magyarországon. Mivel nem pénzkérdés ez, vagy kevésbé csak az, nyilván nem sokkal csökkent a számuk a nacionalista-konzervatív kormány idején, bár az utcai happeningeket a gyilkos szívű kopaszok irányították itt-ott, s ahogy *Rajk László* nyilatkozta annak idején ('91) a *Magyar Narancs*nak, „a periferikus művészek egyre jobban kiszorulnak". Kétségtelen, hogy ezen az SZDSZ sehogy nem tud változtatni, hisz elsősorban olyan, mindenki számára elfogadható művészeket kell megnyernie (kampánynyitó és -záró célokra), mint Bródy János vagy *Farkasházy*.

Nagy az esély arra, hogy a periféria továbbra is periféria marad.

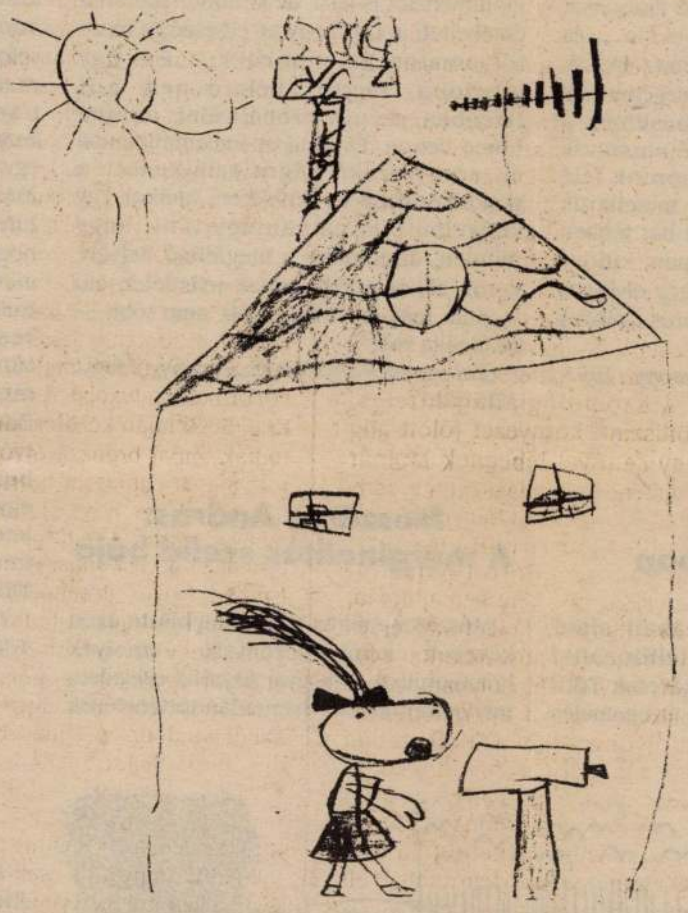

Nagy Réka (Budapest): A kutya háza

FRANK JÁNOS: **Képzőművészet**

Egyszervolt állatok

Az első nagyobb szabású budapesti bemutatóját rendezte *Benes József* a Kiállítási Csarnok (Palma Ház) termeiben. Három éve láttam akkori műveit Kecskeméten, írtam is róluk (ÉS, '90, június 22.). Valamennyi képének ugyanaz volt a témája: egy rögbilabda formájú objekt, de hasonlíthatnám ezt tömött zsákhoz, kötözött sonkához is. Fontos, hogy valamennyi rögbilabdának más és más a jelentése: tárgy, emberalak, sci-fi-szereplő, erkölcsi kategória, vagy éppen semmi. Benes volt az első jugoszláviai menekült — tizenhat éve már. Belgrádban végzett főiskolát, már beérkezett művész a Vajdaságban, amikor elhagyni kényszerül a szülőföldjét.

Új képanyagának tárgya távolról és közelről az új Balkán-háború. Valamennyiünk számára nyomasztó, de ez a festő természetesen sokkal érzékenyebb a tragikus hírekre. Harcok között nincs helye a sokszoros áttételnek, Benes szimbolizmusa is — rögbilabda általánosítása óta — lépésről lépésre egyre nyíltabb, hiszen a mindennapos horror azonos magával az újsághírrel, a helyszíni tévéadással. A művész kézjegye a kis foltokból, pöttyökből terített festmény-grafika, faktúrája egyenletesen tölti a táblát, hol következetesen a síkban, hol meg plasztikusan. *Tolnai Ottó* a katalógusban Seurat-éhoz, Rippl-Rónaiéhoz hasonlítja eljárását, én az elődökhöz még hozzátenném — jóllehet Benes talán sohasem látta festményét — Veszelszky Béla divizionizmusát. Továbbá minden gobelint, sőt, mint olyant, a szövést is: Benes József faktúrája — textúra. Képei részben feketék, feketék a motívumok is, de színes festményeinek is fekete az alaphangja. A sajátságos módon fehéren hagyott raszterpontjai kapnak a legtöbbször hígított, majdhogynem áttetsző, határozott sárga, zöld, vagy hipermangánszerű színeket, melyek különállók, mégis összefoglalva jelennek meg.

Husika ('93) a neve ennek a diszkuszokból, párnatagokból felépített hájas androgínnak, a Michelin autógumi-reklámbaba visszataszító rokonának. Az *Egyszervolt állatok ('93)* kicsiny dinoszauruszokhoz, férgekhez, piranhákhoz hasonló, negatívba forgatott hüllők. A kép keresztmetszetet mutat, mintha a vízben, vagy esetleg a föld alatt nyüzsögne belőlük ezernyi; fenn a horizontvonal helyén a tajtékos tengerszint, vagy talán a földhányás talajnívója. Emlegettem az előbb a gobelint, hát a *Futótűz ('91)* oroszlánfejű attribútuma akár azonnal megszőhető karton volna egyúttal. *A Halottak hallgatása ('90)* egy földön elterült, földbe simuló, földhöz tapadó horizontális alak. Ugyanaz többszörözve a *Feltárás II. ('92)*. Enyhe lejtőn sűrűn egymás mellett, többszörösen kiterített halottakkal teli csatatér. Az egyenruhát is megismerni, de minden alak külön darabokból van összeépítve, a testek, testrészek, akár a kövek. Mintha már a szervetlen világ volna.

Ahogyan a rögbilabdák össze voltak fűzve, a *Már az anyaméhben I. ('90)* abroncsba, bandázsba szorított embriója, és a hasonló című, bevarrt, bedrótozott szájú, szemű emberarc Benes pesszimista kiállításának mintegy az emblémája. A jelenkori magyar új szürrealista-szimbolizmus markáns képviselője mutatkozott be Benes József személyében. Nagy kultúrájú festő, poeta doctus ő, aki a saját tudásán, saját képességein túl hozott az egykori Jugoszláviából, a Vajdaságból még valamit magával. Egy idiómát, amit a tőlünk délre eső, akkor még a miénkhez képest szabadabb kulturális világ légkörében fejlesztett ki. Ez a nemcsak hatodfél négyzetméteres tablói miatt nagy formátumú festő.

FÁY MIKLÓS: **Zene**

OH, CAROL

Biztosan nem a legfelkapottabb *Cosi fan tutte*-felvétel. Van nála parádésabb, izgalmasabb, titkokzatosabb. Van, persze, sokkal rosszabb is. Számomra mégis megbízható alapot jelentő kiadvány a *Glyndeourne-i Fesztivál* előadása nyomán elkészített lemez. Alap, mert kiegyensúlyozott. Mert olyan, amitől el lehet térni valamilyen irányban, de csak ha adott legalább ez a szint. Ez bizonyos fokig elkötelezetlen, rendkívül tiszta munka. *Bernard Haitink*, a karmester nagyon pontos és puritán. Észrevétlenül játszik, hihetetlenül magas színvonalon a *Londoni Filharmonikus Zenekar*, pompás fafúvósokkal, arányban tartott szólamokkal. Sokan tévesztik össze Haitink puritanizmusát valamiféle sótlansággal, szakemberi unalommal, pedig nem erről van szó. Szolgál a karmester, rokonszenvesen, szerényen.

Ezt a lemezt sem a nagy nevekkel akarták vonzóvá tenni, hanem az együttes munka kikezdhetetlen színvonalával. Nem osztályon felüliek az énekesek, csupán első osztályúak. Igaz, az azóta eltelt nyolc évben változott a világ. A Fiordiligit éneklő *Carol Vanesst* a világsztárság előtti utolsó öt percben kérték föl a szerepre. Azóta Vaness az egyik legkeresettebb Tosca, vagy a Metropolitan műholdakon át világszerte közvetített Hoffmann meséi produkciójának női főszereplője.

Utólag nem is nehéz észrevenni őt, és megérteni, miért a nagy siker. Nagyon szép szoprán, széles skálával, mégis kiegyenlítetten. Ugyanaz a hang szól az alsó és felső regiszterben, és mindig félreismerhetetlen. Mindig könnyed, nem erőlködik, mégis súlyos. Igazi tragika Vaness, bár a magába forduló szomorúság a Cosi fan tuttében nem annyira föltűnő még. Nem azért, mert nála nem érvényesül, hanem mert a többiek sem annyira felhőtlenek, nem olyan áradóan jókedvűek, amennyire egy vígoperánban szokás.

Igazuk van, az egyik legkomorab Mozart opera szerepeit éneklik, amelyben Fiordiligi nem csupán a legszebb, de a legszomorúbb hős. Két nő, fiatal leányok, testvérek és menyasszonyok egyetlen nap alatt beleszeretnek a másik, álöltözetet viselő vőlegényébe. Nem egyformán súlyos a szerelmük, a mélyebb hangú, érzékibb Dorabella szinte csak flörtöl.

Fiordiligi viszont halálosan szerelmes lesz. És nem is egybe, hanem kettőbe, hiszen szereti még a másikat is. Pedig Fiordiligi igazán nem könnyű hódítás, nem gyorsan adja meg magát, hanem küzd az új érzelem ellen, és gyötri a lelkiismerete. Megcsalok egy Guglielmót! - esik kétségbe saját magán. Pedig ki az a Guglielmo? Egy katona. Egy nagymellényű pasas, aki fogadásból és *töretlen* magabízásból elcsavarja a barátja menyasszonyának fejét. A barátja menyasszonya pedig egyben a szerelme nővére. És amikor ugyanez vele is megesik, még ő sértődik meg. Ugyan ki az a Guglielmo Fiordiligihez képest?

És Fiordiligi is elbukik. Éppen azért súlyos a bukás, mert nem kis viszonyról van szó, hanem a másik iránt érzettel egyenértékű szerelemről. Borzalmas, mit él át, szegény. Szívfájdítóan szomorú Carol Vaness hangja az áriában. Még egy ilyen nagyszerű ember is kiszolgáltatott. Nem az érzékeinek, hanem az érzelmeinek. Fiordiligi arról énekel, hogy csak rabok lehetünk. Mindegy, minek, kinek a rabjai, különféle savaknak és hormonoknak, egy ellenkező nemű embernek vagy Ámornak, esetleg más halhatatlannak. Oh, Fiordiligi. Oh, Carol.

(Mozart: Cosi fan tutte - EMI 1987; 1993)

A feketéből kiinduló festő

Benes József kiállítása a Csikász Galériában

„Összevarrt szájú és szemű, összekötözött, csonkult alakjai, feketéből kiinduló művészete egy hajdanvolt világélmény szétrobbantása, a rút és a torz széppé varázslása" – mondta *Füzi László,* a Forrás főszerkesztője tegnap délután, *Benes József* Munkácsy-díjas grafikusművész tárlatmegnyitóján.

Benes József a Bácskában született, Bajmokon. A belgrádi Képzőművészeti Akadémia növendéke volt. A vajdasági Zentán élt és alkotott 1978-ig, ekkor települt át jelenlegi lakóhelyére, Kecskemétre.

Benes a Tisza-parton látott kihantolt, hasfelmetszett, szétvagdosott testű emberi tetemek élményvilágával, a vajdasági magyar lét, sorsvállalás és a modernség közötti kisebbségi tudatállapotával háta mögött, a hagyományos értelemben vett festői ábrázolást elhagyó, nagyon szuggesztív, összetéveszthetetlen szimbólumrendszerű, átgondolt és tudatos művésszé lett. Első veszprémi tárlatán látható, főleg papírra készült szitanyomatokat átfestő, alakító munkái – mint például a *Már az anyaméhben* című grafikasorozata – megdöbbentő művek. Füzi László megnyitójában kiemelte: Benes a kezdeti fekete és rozsdabarna színeit más kemény, hideg színekkel vegyítette, ezzel érzékeltetve, hogy ebben a pusztulásélmény világban azért valahogy élni, létezni is lehet.

Az újjáalapított veszprémi Művészetek Háza első kiállítása, amely április 24-ig tekinthető meg, naponta 10-től 17 óráig, *Grencsó István* szaxofonimprovizációjával kezdődött, illetve zárult.

mt

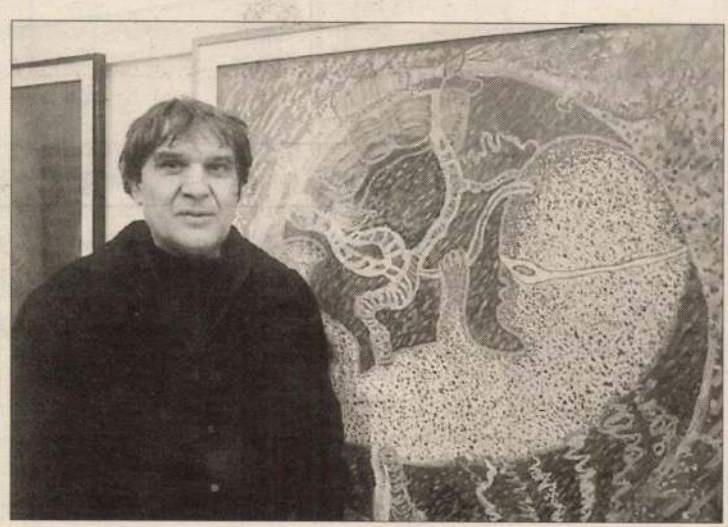

Benes József munkái – mint például a Már az anyaméhben című grafikasorozata – megdöbbentő művek Fotó: Andrónyi

BENES Jozsef

Munkács 96. 04. 05.

Komf

V

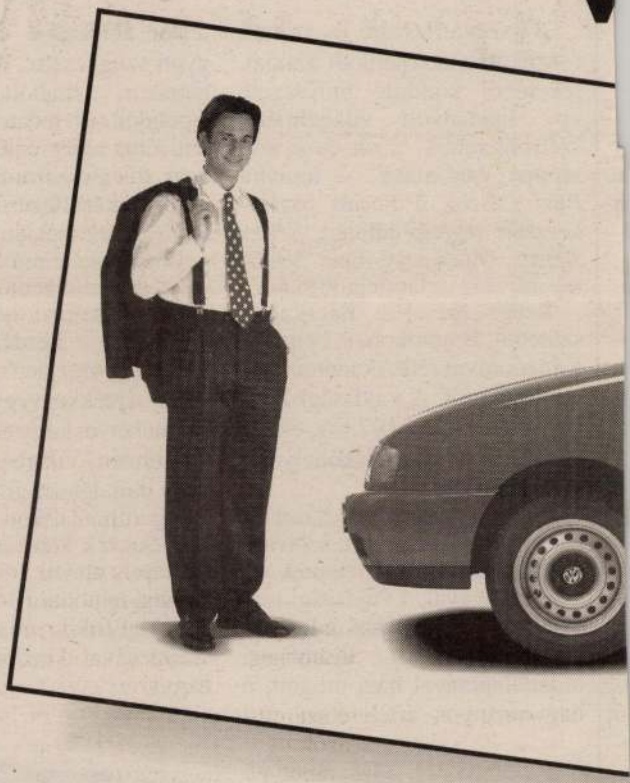

Az új kisáruszállító, a **Volkswagen Caddy** a sze
a **szervókormány**, **mint szériatartozék** és k
a rakodótér térfogata 2,9 m³. A választható erőfo
A Volkswagen Caddy kapható részletre, lízinge

A **Volks**

Keresse márkakereskedő

DDB

Ajka *West-Automobil Kft.* Vá

BENES József

KAÁN ZSUZSA:

Tánc

Az Óperencián innen

Közép-Európában, Budapesten, a Közép-Európa Táncszínház bemutatóján: nézem a Csárdáskirálynőt, és remekül szórakozom. Persze, látom, hogy a díszlet lehangolóan olcsó és silány, s hogy a szereplőket tán jobban zavarja a csapnivalóan rossz (túl hangos, túl halk, túl távolról hallatszó) playback, mint a nézőket, akik lassacskán még hozzá is szoknak. Sőt, úgy tűnik, velem együtt meg is bocsátják, hisz nyilvánvaló, hogy ezek azok a „járulékos" elemek, amelyek – kellő pénzinjekció nélkül – óhatatlanul megrekednek a barkácsolás szintjén.

Másrészt, mert a darab s az előadás ettől még nem nélkülözi a profizmust: mindjárt a műfaj eleve rendhagyó. A *„Csárdáskirálynő, avagy Budapest anno..."* a *Kálmán Imre*-operett s a némafilmburleszkek ügyes ötvözete, amelynek ötletét a dramaturg *Böhm György* és a rendező *Köllő Miklós* – anno 1986 körül találta ki. S puszta kényszerűségből dédelgette mostanáig: az egykori Dominó Pantomim Együttessel a hajdani Centi Színpadon hiába is tervezgették. Csak most érett meg az idő arra, hogy a Közép-Európa Táncszínház táncosaival, a Duna Palotában megvalósítsák...

A kortárs táncszínház dramaturgia-szegény, sőt, dramaturgia-ellenes korát éli. És tessék: a *„Csárdáskirálynő..."* legfőbb erénye épp az a – némi jóindulattal – már-már az operától származtatható klasszikus szerkezet, amelyben (miként a recitatívók és az áriák) a cselekményvezetés epikus részletei és érzelmi nyugvópontjai váltogatják egymást. Míg tehát a léha férfiak orfeumi mulatozása, a félreértések, féltékenységi jelenetek, a verekedés, párbaj stb. a némafilmek pergő, gyorsított testgesztusaival és mimikájával zajlik, eközben tág teret hagyva *Köllő pantomimikus mozgássorozatainak* is, addig a bonvivánn s a primadonna érzelmes duettjeit (*Túl az Óperencián*; *Emlékszel még*), továbbá a táncos komikus s a szubrett pajkos kettőseit (*Te rongyos élet*) a tiszta tánc jegyében, keringőkkel, polkákkal elegyítve viszi színpadra *Egerházy Attila*. A Kálmán-muzsika amott tökéletesen alkalmazott filmzeneként, emitt „szöveggel", a playbacket kísérő túl dimenzionált tátogással hangzik fel. Ettől azután e kétszálú *operettburleszk* nemcsak felidézni képes a teljes sztorit, de görbetükörbe állítani is. Kivált, hogy az alkotótársak hasonlóképp szellemesen használják a videotechnikát. A snassz díszlet – *Szabó László* „úsztatott" klipjeinek köszönhetően – ezért nem eredményez látványnélküliséget; *Lisziák Elek* videomontázsa pedig hatásosan szolgálja az eredeti szándékot: a „Csárdáskirálynő" ürügyén szinte *filmtörténeti paródiát* teremteni, s mindehhez némi nosztalgiával elidőzni az első világháború korát élő Budapesten.

Talán épp e csapatmunka által válik a *„Csárdáskirálynő, avagy Budapest anno..."* – minden kortárs tánctechnika híján is – kortárs táncszínházi produkcióvá, amely *Vati Tamás* (Buster Keaton-Edwin), *Ferencz Szilvia* (Mae West-Vereczky Szilvia), *Gantner István* (Charlie Chaplin-Bóni gróf), *Ménich Gábor* (Feri bácsi) és a többiek karakteres játékának köszönhetően is jól mutatja: a Közép-Európa Táncszínház – Köllő Miklós művészeti vezetésével – a kezdeti néptáncos-profil, majd a többféle műfaj-stílus felé is nyitni akaró tapogatózás után most új, markáns korszakához érkezett. Meglehet, hogy a sokféle táncnyelven is boldogulni képes, s a pantomimtól sem idegenkedő táncosok – Köllővel az élen – olyan társulást alkothatnak, amely a Dominó Pantomim Egyesülethez hasonló, ám annál sokkal fényesebb úton halad majd. Feltéve, hogy Köllő izgalmas-őrült álmait a hivatásosok részéről a jövőben is a hajdani amatőrök hite és megszállottsága fogadja.

SEBŐK ZOLTÁN:

Művilág

A madarak emberképe

„Az emberi méltóság még mindig megtalálja a maga elismerését a természetben; mert ha távol akarják tartani a madarakat a fáktól, akkor kitesznek valamit, ami egy emberhez hasonlít, és még az a távoli hasonlóság is, amely egy ember és egy madárijesztő között fedezhető fel, elegendő ahhoz, hogy tiszteletet keltsen..." Így elmélkedett főművének bevezetőjében Sören Kierkegaard, a modern perszonalista-dialogikus gondolkodási stílus egyik előfutára. De vajon kiben kelt tiszteletet ez a bizonyos hasonlóság? A tavaszra és a madárijesztők újbóli megjelenésére várva, egyre élénkebben foglalkoztat a filozófus delimmája: vajon mennyire tudja elhitetni az ember a madarakkal a maga fennkölt méltóságát, vajon érzékelik-e egyáltalán a madarak azt a hasonlóságot, ami a madárijesztő és az ember között tényleg oly gyakran fennáll?

A tapasztalat eléggé lehangoló. Láttam már olyan madárijesztőt, melynek fején rendőrsapka díszelgett ugyan, de gyanítom, hogy jobban megijedtem tőle, mint a madarak: a sapka peremén sorakozó kis gombócok arról győztek meg, hogy bizonyos szárnyasok nemcsak odamerészkedtek hozzá, hanem még ahhoz is volt lélekjelenlétük, hogy elvégezzék rajta a dolgukat. A puszta tapasztalat azonban korunkban köztudottan keveset nyom a latban. Ahhoz, hogy az ember valamit komolyan állíthasson – még ha adott esetben a kutyája hűségéről is van szó –, ma már tudományos bizonyítékokra van szükség.

Sajnos, a megfelelő tudományág sem hízeleg az emberi hiúságnak. Az állati psziché szakavatott kutatói bebizonyították, hogy a madarak csak kivételes esetekben képesek összetett alakokat érzékelni. Jobbára csupán a megszokott környezet hirtelen megváltozását és egyes riasztó mozzanatokat – fényt, mozgást, szagokat – vesznek tudomásul. A bonyolultabb formákat kizárólag abban az esetben érzékelik, ha fajtabeli társaikról van szó, melyekhez ösztönösen programozott alakfelismerő képességük folytán vonzódnak. Ezért kell például a csalimadarat valósághűen megformálni.

A marxista esztétikában is ünnepelt realizmus a madarakat csak akkor tudja tehát becsapni, ha fajtatársuk az, ami úgymond valósághűen tükröződik. Ezzel magyarázható, hogy az antropomorf madárijesztők vállán rendszerint rigók sokasága pihen. Az ember azonban a maga fennkölt méltóságával nehezen nyugszik bele a tényekbe. Évszázadok óta csökönyösen épp azzal kívánja elijeszteni a madarakat, amitől a jelek szerint maga is a legjobban fél: önnön képmásával, vagyis tulajdonképpen saját magával.

A szorgos néprajzkutatók például a madárijesztőben fölfedezték annak a családtagnak a személyes vonásait, akire készítője tudatosan vagy öntudatlanul gondolt: a madárijesztők prototípusa az esetek többségében maga a félelmetes gazda volt, de gyakori még az anyósról mintázott madárijesztő is, egyik-másik tákolmány pedig az undok szomszéd alakjára emlékeztet. Más kutatók, például jeles művészettörténészek, a madárijesztők kivitelezésének módjáról írtak tudós dolgozatokat, kimutatva, hogy már a múlt századi kertekben olyan ijesztő művészeti irányzatok nyomaira lehet bukkanni, mint a dadaizmus és a szürrealizmus, vagy a pop art és az art brut. Mindez azonban mélységesen l' art pour l' art volt, hiszen az anonim madárijesztőkészítőknek még akkora közönsége sem volt, mint a mai művészeti irányzatoknak. Természetesen az igazi közönségre, a madarakra gondolok, akik bármennyire költői jelenségek is, mindenre, ami emberi, vakok.

E tulajdonságuk azonban épp manapság nyer mind nagyobb jelentőséget a kortárs filozófiai irodalomban. A posztmodern elméletek ugyanis, melyek az antropocentrizmus válságát és a szubjektum eltűnését hirdetik, tulajdonképpen épp a madarak nézőpontját aktualizálják. Miközben a perszonalisták szerint a madárijesztők egész létezésükben arra törekszenek, hogy komolyan vegyék, ijesztő rémnek nézzék őket, a madarak és a posztmodernisták szemében egyáltalán nem azok: az ember számukra semmiben sem különbözik a meglebbenő szellőtől, a felvillanó fénysugártól, vagy ahogy a magát anonimitásra ítélt posztmodern teoretikus fogalmazott, a homokban hagyott nyomoktól, melyeket a tenger hullámai bármely pillanatban elsöpörhetik.

Többek között komoly filozófiai okunk is van tehát arra, hogy az elkövetkező szép tavaszi napokon dohos múzeumokat és steril képtárakat látogassunk, hanem inkább madárijesztőkkel ékesített kerteket, parkokat. Ott fogunk rádöbbenni, hogy ha egy kicsit is komolyan vesszük a bölcs madarak nézőpontját, nem az lesz többé a fő kérdés, hogy a különféle vitákban mely szerzőknek van igazuk, hanem hogy beszélhetünk-e még egyáltalán szerzőkről. Vagy hogy egy divatos gondolkodó fogalmazott: van-e még tenyér, vagy a taps már csupán csattanás?

Csupán csattanás – csicsergik a madarak.

Pusztulás és derű

Benes József grafikáiról

Hamar, szinte pályájának indulásakor talált rá Benes József a maga festői, grafikai világának elemeire: a zentai Tisza-part kiszáradt, kiszikkadt agyagos talajára, a pannon Alföld tág távlatot nyújtó síkságára (nem is lépett ki ebből a tájból hosszabb időre, „csupán" Zentát, s tágabb értelemben véve a Vajdaságot cserélte fel Szegedre, majd pedig Kecskemétre) – s mindarra, ami a pusztulás megkerülhetetlenségét sugallta a számára. A Tisza-part kiszáradt homokja ugyanis halottakat rejtett, ahogy Tolnai Ottó írja, nemcsak mamut-, hanem friss embercsontok is előkerültek onnét, a második világháború után elpusztított magyarok csontjai. Az elpusztítottak között voltak olyanok is, akiknek a szájába karikát tettek, s így hurcolták a halálba, voltak, akiknek a hasát vágták fel. Nem véletlenül látjuk Benes festményein a kihantolt, felvágott hasú, összevarrt szájú holtakat, a varrás, a szájé, aztán a szemé is, innét került a képeire. Ha figyelmesen tanulmányozzuk Benes festményeit, grafikáit, szitanyomatait, a fóliát tartó oszlopokat, a szétbomló női testet összetartó fűzőt, s így tovább. Benes mégsem ábrázolja a világot, hanem víziókat teremt. A maga motívumait világértelmezése alapjává tette, s nemcsak hogy értelmezte, hanem át is értelmezte, fel is növesztette őket olyannyira, hogy azok már elbírják világlátásának azokat az elemeit is, amelyekről a kezdeteknél még szó sem volt. Benes művészetének a lényegét éppen az egykorvolt világ elemeinek a szétrobbantása, s ezeknek az elemeknek az általa megteremtett világ törvényei szerinti felhasználása adja. Lemondott tehát az ábrázoló művészetről, az ábrázolás helyett a teremtésből indul ki, s a gondolat megjelenítéséhez teremti meg a valóságelemeket, ha egyáltalán valóságosnak tekinthetjük ős-állati, hústornyait, Husikáit, a gyönyörűséges Kis Infánsnőt, gerincoszloppá csupaszított, s gólemmé növesztett lényeit.

Bármennyire is racionálisan próbáljunk megközelíteni egy művészi világot, annak számos olyan titka marad, amelyet nem tudunk leírni, jellemezni. Sokszor és sokat néztem Benes képeit, őszintén meg kell mondanom azonban, hogy a képek mögött álló világnak még mindig vannak számomra nehezen értelmezhető jelenségei. Elsőként arról szólok, amiről máskor is beszéltem már: számomra jó ideig értelmezhetetlen volt, egyszerűen nem értettem, miként is lehet ebben a pusztulásra ítéltséget sugárzó világban a Beneséhez hasonló otthonossággal mozogni, szinte kényes műgonddal létezni. Valamivel több mint negyven évet kellett megélnem a huszadik század második felében ahhoz, hogy értsem: így is lehet élni, így is lehet alkotni.

A második tűnődésre érdemes jelenség Benes művészetének vajdasági eredetéhez kapcsolódik. Nálunk – hogy a hazai szellemi és művészeti életre utaljak ezzel a kifejezéssel – élesen elkülönül egymástól a lokális és az egyetemes, az urbánus és a népi, s így tovább. Benes művészetében semmiféle hasonló elkülönülésre nem találtam példát. Az ő világa úgy ered a Vajdaságból, hogy az semmiféle lokálisra – értsd: helyire – nem utal vissza. A lokalitás és az egyetemesség, vagy ha így jobban tetszik: a sorsvállalás és a modernség az ő világában elválaszthatatlanul, s egymást feltételezően kötődik össze.

Tűnődjünk ezek után a színekről. Benes alapszíne a fekete és a rozsdabarna, jó ideig még a szitanyomatait is ez a vörösesbarnás szín jellemezte. Az utóbbi évek képein azonban kezdtek megjelenni a színek, a szitanyomatok is új színváltozatokban mutatták magukat, s a színekkel azonos alapról indulva teljesen új munkákat hozott létre. Benes színei természetesen nem lágy, meleg, puha színek, hanem kemények és hidegek, mégis megmutatják, hogy ez a feketéből kiinduló művész milyen sokat tud magukról a színekről. Mikor, s miért kezdte el színezni Benes a világát, nem tudom, s azt sem tudom, kell-e tudnom. Annak rögzítését viszont, hogy a színek valamiféle játékosságot, derűt is hoztak ebbe a pusztulással eljegyzett világba, fontosnak tartom. Amikor eljutott a hagyományos értelemben vett festészet felszámolásához, a színekhez való visszafordulásával mutatta meg, hogy élni, létezni, játszani is lehet ebben a világban. Meglehet, emberhez méltóbban, mintha az álharmóniákat létrehozó világokban való életet választanánk magunknak.

Füzi László

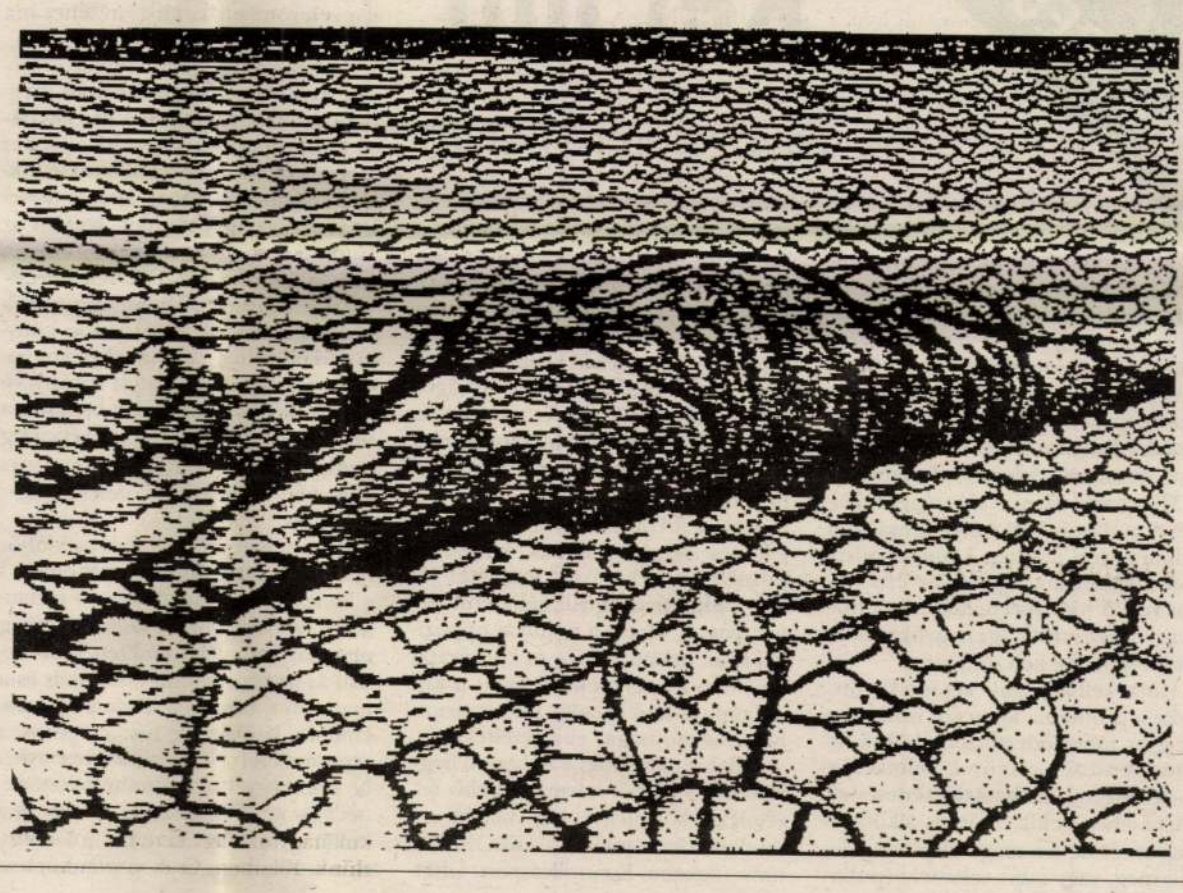

KOVÁTS ALBERT:

Tárlat

Szigor és lágyság

Az utóbbi években a geometrikus irányzatok fokozatos „felpuhulásának" lehettünk tanúi. Nemzetközi keretekben is a megszokott keménység, a szigorú fegyelem enyhülése figyelhető meg kollektív kiállításokon és egyéni bemutatkozásokon egyaránt. Jó példa erre az *Art Madi* csoport magyarországi jelentkezése, amely a legszélesebb értelemben vett geometrikus törekvések támogatását tűzte ki céljául, s ily módon a határterületek művészetét is magához emeli. Illusztrálta a folyamatot *Konok Tamás* legutóbbi kiállítása is, ahol a klasszikus geometrikus művészettől megszokott hűvös tartózkodás helyett a személyesség melegével találkozhattunk. A mai mértanias törekvések a puritán szigor fegyelme mellett a szem örömét is keresik. A körző és vonalzó használata már nem kizárólagos; teret engednek a lágy hajlatoknak, a szabálytalanságoknak; az alapszínek mellett a különféle árnyalatoknak, a kompakt felület mellett a játékos faktúrának.

A fiatal *Gallusz Gyöngyi* mintha épp ebbe a folyamatba lépne be grafikai lapjaival. Munkái az önfegyelem, a következetesség, a rendszeres, türelmes munka, az önmagával szemben tanúsított szigor (hagyományosan konstruktivista ismérvek) és a kézjegy személyességéből fakadó közvetlenség, játékosság és esetlegesség (a mértaniasságot oldó vonások) kettősségét viselik magukon. Papíríveket látunk, melyeket a művész fekete kontúrvonalakkal szabályos mezőkre tagolt, s e mezők minden esetben szimmetrikusan oszlanak el. Akaratlanul is ablakkeretekre és osztásaikra asszociálunk, mert az apró rovátkákkal fedett mezők közül a világosabbak rendszeresen a kompozíciók közepét foglalják el.. A mezők határvonalai és a „keretlécek" egyenesek ugyan, de a szabályosságnak azon a fokán, ami a kézzel vont egyenesek sajátsága. A teljes képmezőt a grafikus által sűrűn húzott finom vonalkák hálózata teríti be. A fekete mellett csak a szürke néhány fokozata van jelen, melyek közül a leghalványabb egy világosszürke tus rovátkáiból született hálózat, szinte fehérnek hat; a többi a fekete különféle sűrűséggel bevont hálóiból alakul. E művészet kettős jellege elsődlegesen e vonalhálózat tulajdonságai alapjá mutatja magát. Egyfelől a konok makacssággal vont *rovátkolás* tűnik szembe, amelynek a célja, hogy egyeletes hatású felület keletkezzék; egy fehér és a fekete közötti tónusfokozat árnyalás nélkül borítson be egy bizonyos mezőt. Csak közelebb lépve mutatkozik meg a mű *handzeichnung* jellege, a gépiesség hiánya, a szabálytalanságok, melyek a szabályosságra törekvés közben elkerülhetetlenül megestek. Ez a mozzanat adja Gallusz grafikai művészetének plasztikai lényegét. Az ellentétes erők nyomán születő feszültség visszafojtott drámai erőt indukál, s eleven, lüktető képmező keletkezik. A felület azonos tónusfokozatú faktúrái sem egyformák minden esetben. Noha a vonalkázás szigorú önfegyelemre kényszeríti a művészt, annyi játékosságot megenged magának, hogy olykor más-más irányt adjon a tónus áramlásának, ritkábban pedig más tömöttséget, kissé eltérő grafikai jeleket alkalmazzon. Hogy ez mennyire tudatos alkotói magatartás, jól mutatják a *Duna Galéria* egyik falán elhelyezett műhelygyakorlatok példái, melyek a rövid tusvonalkákkal beborított felületek lehetőségeire 23 változatot mutatnak be.

Különös világ ez, ahol mintha a kései szecesszió vagy a Bauhaus egy tágas csarnokának a tagozatait és a külső világ fényét átengedő tejüveg ablakokat gomolygó pára vagy egyenletesen szálló porfelhő rétege vonná be. Bizonyos szétsugárzó méltóságot, majdhogynem szakralitást éreztetnek ezek a lapok. Ezt az érzést az építészeti reminiszcenciák, a szimmetriához való ragaszkodás, az egymásra rétegződő vonalhálózatok által sugallt drámai hangvétel és az érett műalkotások többértelműsége támasztja alá.

Gallusz Gyöngyi grafikai lapjai tiszteletet ébresztően koncepciózus, módszeres és állhatatos munka eredményei. Az összkép némiképpen lezártságot, befejezettséget tükröz. Valami „készen" van. Ezért különös érdeklődéssel várjuk a folytatást.

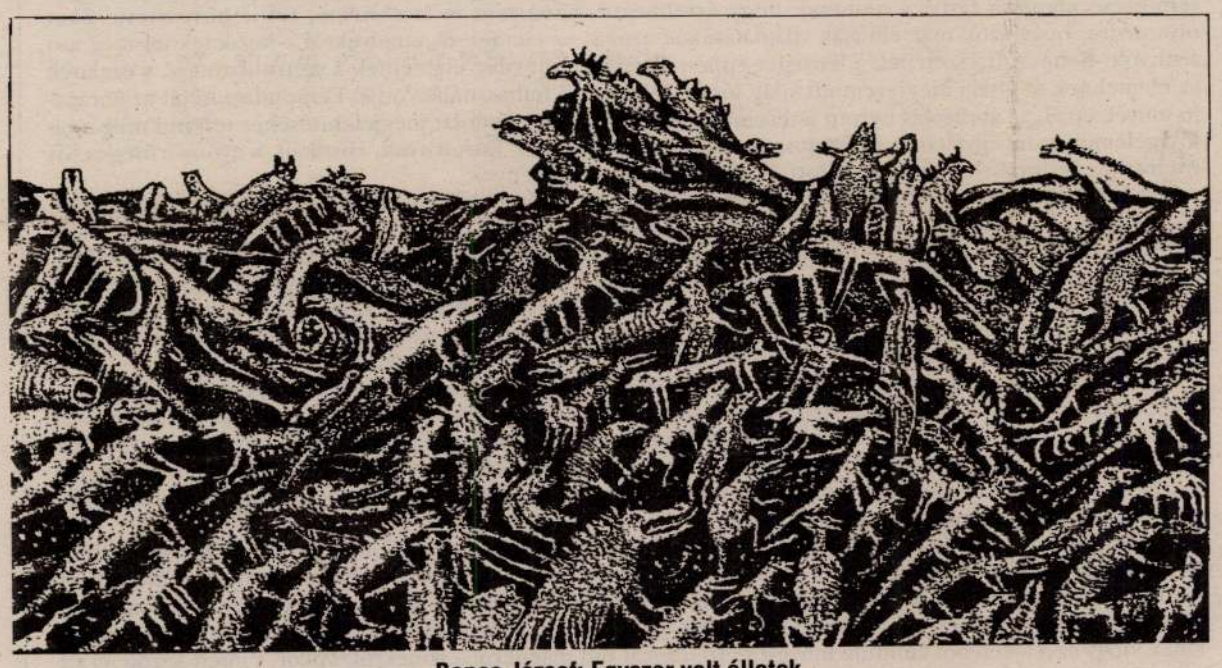

Benes József: Egyszer volt állatok

KARDOS G. GYÖRGY:

Rádió

Ünnep után

A költészet ünnepét Rómában töltöttem, ami nagy felelőtlenség volt tőlem, legföljebb az szolgálhat mentségemre, hogy megfeledkeztem a készülő ünnepről, különben dehogyis utazom ilyen nagy napon Rómába. Ez esetben itthon ünnepelek a szokásos meghittséggel, már este odakészítek az ágyam mellé egy kötet Vörösmartyt, hogy rögtön ébredés után elolvassam a *Gondolatok a könyvtárban*-t. Ilyenkor nálunk az egész család ünnepel; a gyermekem a *Szeget szeggelt* magolja Petőfitől, miközben a feleségem Zelk Zoltán *Sirály*án hullajtja könnyeit a konyhában. Mi komolyan vesszük ugyanis a költészet ünnepét, alkalmanként verseskötetekkel kedveskedünk egymásnak.

Egészen elfacsarodott a szívem, amikor Rómában a tudatára ébredtem, hogy mitől fosztottam meg magam. Mi lehet ma a Televízióban? – gondoltam sóvárogva a *Vers mindenkinek* című műsorra, amely még egyszerű hétköznapokon is tartogat hatásos meglepetéseket. A múltkor például a Heine-verseket előadó színész ágyban párnák közt suttogott erőtlenül az éjjeli szekrényen áporodó kancsó víz felé, hogy látványban is kifejezze a „matrac-sír" hangulatát. Ezzel a módszerrel nagyon meg lehet kedveltetni a költészetet.

Ahogy megérkeztem Rómából, azonnal hozzáfogtam, hogy utánanézzek minden megnyilvánulásnak az ünnepséggel kapcsolatosan. Sajnos azt kellett tapasztalnom, hogy az esemény jelentősége igen-igen megfakult, még Pomogáts Béla is csak tíz-tizenkétszer beszélt aznap, s legfeljebb ha két-három helyen koszorúzott vagy sírkőt avatott. Egyedül az Élet és Irodalom hasábjain találtam valamit, ami méltó lett volna a nagy naphoz, ám ez is hetekkel az ünnepség előtt jelent meg. Zalán Tibor egy teljes kolumna terjedelemben mutatta be Mohl Hajnal fiatal költőnő verseit. Ezekből a sorokból áradt valami, amit most hirtelenjében nem tudok kifejezni, elég talán, ha felidézem egy-egy vers első leütéseit.

„Kezdek férgesedni, sebaj.
Így maradok."

Vagy egy másik példa:

„Régen nem történt már, mégis meleg szél dúdolt számban, ahogy néztem."

Rögtön éreztem, hogy ezek a versek is abba a világba tartoznak, melyet hosszas ízlelgetés után meg kell szokni. Maga Mohl Hajnal is céloz erre:

„Hát szokd a hűvelyedből kifolyó ravatalszagot..."

Nos, ezek után – bár semmi kétségem a költőnő tehetségét illetően – egyelőre nem vágyom rá, hogy személyesen is kapcsolatba kerüljek vele.

Azért nem panaszkodhatom, kaptam én is ajándékot a költészet ünnepére. Valaki felvette nekem magnóra Hobo rádió-beszélgetését József Attiláról, erre igazán kíváncsi voltam.

Hobo eleinte szabadkozott, hogy ő egy bunkó, ő nem ért semmihez, mindent Jordán Tamástól tanult, hogy ő egy másfajta ripacs és autodidakta és sokat küszködött a pályán. És mondta-mondta, hogy neki nincs iskolája és ő inkább érzi, mint érti ezeket a dolgokat, szóval ő sokat olvas, sok verset, persze nem eleget, és nem is tudta, hogy kezdjen hozzá az egészhez, ehhez a József Attila-műsorhoz, szerencsére Jordán Tamás meggyőzte, hogy a versek majd elmondatják magukat vele. Azután Hobo elkezdett József Attilát énekelni – mellesleg én nem szeretem, ha költői műveket dalolva adnak elő –, de ez nem éneklés volt, hanem valami varázslatosan tiszta értelmezése a verseknek. A zene pedig háttérként szolgált, annak a kornak hátteréül, amelyben a versek születtek, Kurt Weill és Paul Dessau zengték bele magukat olyan hivalkodásmentes intellektualitással, hogy gyönyörűség volt hallgatni...

Most veszem észre, a legfontosabbat majdnem kihagytam. A beszélgetést a Rádióban Gartner Éva irányította. Dehát Mohl Hajnal két örökbecsű sorában megfogalmazta az én ars poeticámat is:

„Menthetetlenül gonosz
vagyok, még
fellelhetők érverésemben
a színes üvegek."

(Hobóval József Attiláról. Elhangzott a Kossuth adón április 12-én.)

SZKÁROSI RÖGRESSZÍV

Két idő

(győzelemre ítélve)

Az utóbbi hónapok kiadványtörténetének egyik legfontosabb, leginkább maradandóságra rendeltetett darabja *Kamondy Ágnes* „Dalok Közép-Nirvániából" című CD-je volt. Egy egyben az a hanghordozó is, amelyre az alternatív zene kiadását hosszú ideje egyedül magára vállaló *Bahia* is szinte emblematikus módon büszke lehet.

Mi e hatás és mi e súly magyarázata? A tudáson és az érzékenységen túl, amelyen minden komoly művészet alapja, az a sajátos, az ént olykor felélő híd-szerep, amelyet a magyar művésznek igen gyakran és igen régóta be kell töltenie.

Hidat kell képeznie két idő között.

Ez a probléma igencsak ismerős a magyar művelődéstörténetből: a sajátos kettősség a művek keletkezéstörténetének és hatástörténetének eltérésében rejlik. Számos alkotás – vagy mert nem a maga idejében jelenik meg, vagy mert valamely (politikai, kritikai, érdekintézményesülési stb.) okból nemkívánatosnak minősül – szellemformáló hatását a maga idejében nem fejtheti ki. Kamondy Ágnes és önzetlenül segítő, kifinomult szellemi affinitásról tanúságot tevő társai a hetvenes és nyolcvanas évek fordulójának, a nyolcvanas évek első felének azon alternatív zenei darabjaihoz nyúltak, amelyek a maguk szubkulturális körében akkor jelentős sikert arathattak, hatásukat azonban a behatárolt megjelenési kör (félig-meddig illegális koncertek, passz), illetve a politikai oppozíció kissé mámorító íze és kockázatai (röviden és perspektivikusan: a társadalmi távlatú lázadás kiscsoportosra korlátozottsága) elszigetelték.

A Bahia már eddig is tett azért, hogy az ebből a korból származó archív felvételeket közzétegye, vagy valamily módon dokumentálja az AKKORI kultúrát (Balaton, Kontrollcsoport, URH-kiadványok stb.). Az archiválás azonban nem szabadítja fel a művekben esetlegesen benne rejlő szellemi energiát, az újólag összeálló csapatok nosztalgia-gatheringjei pedig még a legendát is lerombolják. Hogyan lehet hát élővé tenni az elmúlt időt?

Pontosan a mai művészet erejével. *Ezra Pound* örök érvényű megfigyelése szerint: minden kor kortársi. Csak mai szellemi erővel lehet életre kelteni más korszakok örökkön kortársi szellemét. Nem a tisztelet, nem az ájult révület, hanem az autentikus viszony, a mai mondanivaló, a fájdalom és a szeretet erejével. Így építhet szellemhidat a művész teste az idők között: nem könnyű mutatvány; bele is lehet zuhanni az idők szakadékába; sovány vigasz, hogy kevesen azért képesek a feladat megoldására. Ez a képesség pedig nemcsak vigasz, hanem sors adta, kikerülhetetlen kötelesség is.

Fátum.

Kamondy Ágnes viszonya az időhöz költői: a nosztalgiát szeretetté emeli, s a lemez egészét meghatározó melankóliát szépséggé. Ez a költői minőség nemcsak a fentebb említett hidat feszíti ki az oly régmúlt közelmúlt és a ma között, hanem a részletek esztétikumát is látóközelbe hozza – persze a zene erejével. Nemcsak azt bizonyítja be – ami egyébként a művelődéstörténet visszatérő tapasztalata –, hogy *ez* a kultúra, vagyis az alternatív, a földalatti, a szubkultúra, a csoportkultúra az időtálló, az idők széles távlatában maradandó (szinte minden nagy művészi érték regionális vagy csoportos elzártságban jött létre); hanem felszínre hozza az egykori számok szövegeinek – alkalmanként – poétikus mélységét is, amit korábban a rövidre zárt szubkulturális siker talán eltakart. Csak egy-egy idézet, például *Menyhárt Jenő*től: „Jó lesz nekünk, csak előbb lágyan tönkremegyünk" (milyen szeretetre méltó illúzió is ez a múltból: a tönkremenés lágysága!); *Müller Péter Sziámi*tól a keményebb költői hang: „A halál az állam szolgálatában áll" (ki tudná cáfolni azóta is?), vagy az elszánt szembenállás örök érvényű szlogenjének is tekinthető sor: „Tedd tönkre azt, ami tönkre tesz" (mindkettő az *Ismeretlen katoná*ból); vagy magától Kamondy Ágnestől az ismeretelméleti értékű szerelem kozmikusan szép megszólaltatása: „A világ az ajtóm, te vagy kilincsem".

A költői hangmegszólalás zenei minőségét – az összes részlet tisztaságán és szellemi összefogottságán túl – talán három sarokpont támasztja alapjában. *Silló István* chopines könnyedségű és csengésű, vagy Beethoven lazább darabjainak lágy tónusát idéző zongorajátéka; a klasszikus ihletésű hangszerelés (Kamondy Ágnes), az annak megfelelő vezényléssel (Silló) és keveréssel kiegészülve (Kamondy, *Vörös Róbert*); valamint *Kaboldi András* viszonylag ritkán megszólaló, de annál nagyobb súlyú *pszichedelikus gitárjátéka*. Mindezt kreatívan egészíti ki a más zenei (lásd: „dögös" hangvételt képviselő, eredetileg *Peter Ogi* (Hegedűs Péter) és *Molnár Gergely* alkotta 1977-es, de *Gasner János* és Müller által 1985-ben újra feldolgozott „És...", amely a melankólia, a fájdalom és a szeretet világába az életerőt, az „önsorsrontás" kultúrtörténeti felhangját idéző életlendület dinamizmusát hozza be; s ezáltal külön szerencse és plusz, hogy szerephez jut a nyolcvanas évek alternatív zenéjének egyik szerény szürke eminenciása, a legkorszerűbb művészi érzékenység egyik birtokosa, Gasner is.

Így formálja a szubkulturális eredetiség, a klasszikus ihletettség és az adott két időnek megfelelő átszellemültség Közép-Nirvánia dalainak hatékony szépségét. A sarokpontok közötti alkotó középponttal természetesen: Kamondy Ágnes *hang*jával, amely a szellem és a személyiség üzenetének legelső és legbensőbb hordozója, s amely természetesen a legképzettebb, (s mivel a művészi tapasztalat alakította:) a legprofibb technikai tisztasággal szólal meg és szól.

Ezért nem érdemes a bukásban reménykedni. Győzelemre vagyunk ítélve, ha belepusztulunk is. Hogyan is mondja a világ egyik legnagyobb művésze, *Mihályangyal*? „Meglio saper perdere assai che vincer poco". Jobb tudni sokat veszíteni, mint keveset nyerni.

Szkárosi Endre

BEVES József grafikus, festő

Tolnai Ottó : Beves rothadt mávány.
= Forrás, 24. évf. 1. sz. 1992 86-90. p. ill

[illegible] hajhászást, a személyeskedést kerülve, arra törekszem, hogy a rendelkezésemre álló szerény eszközökkel, minél élénkebbé, minél változatosabbá tegyem a művelt debreceni és a Debreczen vidéki családok asztalán megszokott eme régi ujságot.

Hűséges megbízhatóság, elevenség és gyorsaság a hírek, események feldolgozásában lesz ezentúl is a jelszavam.

E törekvésemben új munkatársakkal felfrissített szerkesztőség, meg a helybeli, vidéki és fővárosi írói gárda számos jónevű előkelő tagja fog támogatni, akikkel — szíves ígéretük szerint — gyakran találkozhatnak majd a mi kedves olvasóink a *Debreczeni Ellenőr* hasábjain."

Ezek a megnyilatkozások jórészt mutatják, hogy Zoltai nehéz politikai viszonyok között került a Debreczeni Ellenőr élére. Mint ismeretes, *báró Bánffy Dezső* kormánya 1896 őszén, a korrupció és erőszak minden lehető eszközét felhasználta a választásnál az egyházpolitikai törvények revízióját követelő *keresztény néppárt* és a *gróf Apponyi Albert* vezetése alatt megerősödött *nemzeti párt* letörésére. Célját el is érte, de mindenki tudta az országban, hogy kormánya nem képviseli többé a nemzet akaratát. 1897-ben kitört az obstrukció, melyet *Justh Gyula* irányított. Ezzel szemben az egykori erőszakos kezű

BENES József szobrász

TOLNAI Ottó: Benes rothadó márványa. = Uj Müvészet, III.évf.3.sz.1992 32- 35.p.ill.

özv. Benei Ferencné
3291 VÁMOSGYÖRK, József A. út. 63.
alsóban az általános iskolában konyhalánnyal
telefonon elérhető. Volt: Dr. Á. Éva

Szobába zárt idő

Az ágyon sötétkék vasutaskabáton békésen pihen a plüssmackó. Plafonra meresztett szemében sosem volt emlék. Bundája őrzi csak a gazda pipájának illatát. A csilláron lógó, lopótököt átkaroló műanyag majom mozdulata is kancsali. Mintha az egész szoba és a ház előtti "vidámpark", részletei lennének egy Fellini filmnek, annak kockáit, hangulatát idéznék. Ludas Matyi botjára feltűzött Misa mackó, műanyag kígyó és béka várja egymással farkasszemben, hogy az idő beteljesedjék rajtuk. A kézzel faragott gyöngyszemű turulmadáron üldögélő lenszőke kaucsukbaba szabadságvágya mellett, az órába zárt rács mögötti önarckép dacol a szobába zárt idővel. A falakon minden változatlan: ketyeg az idő. Értéktelen, értékes százéves és e kori kiadásban.

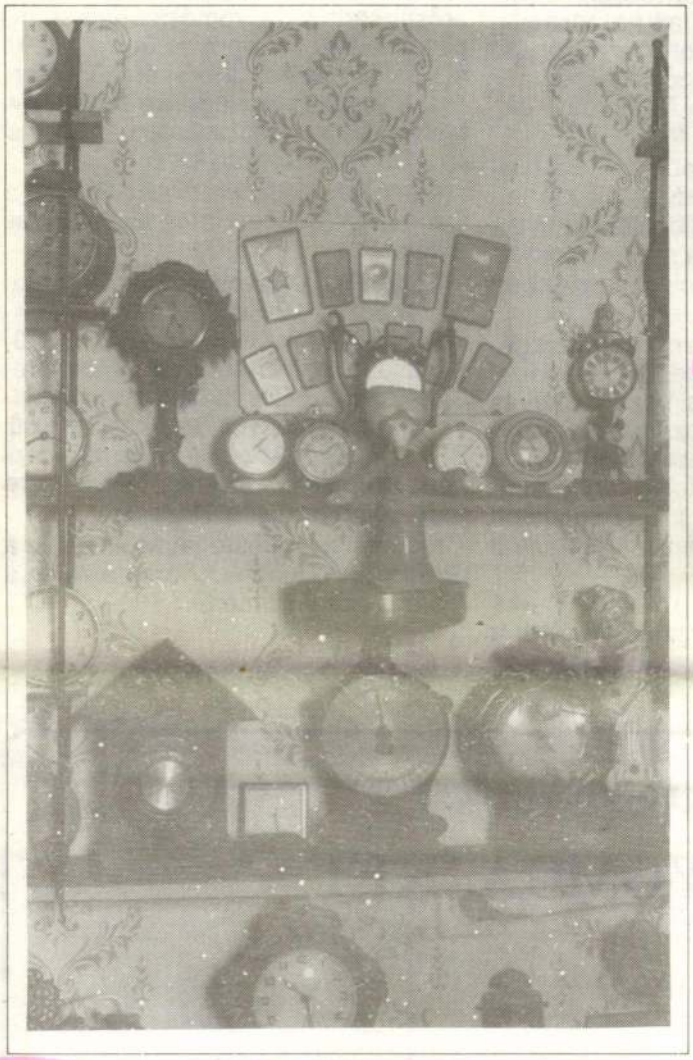

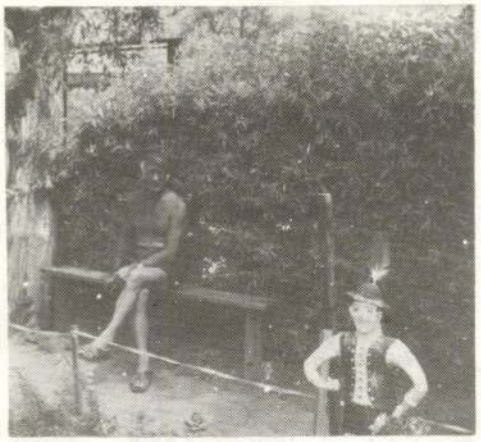

Benei bácsi...
Fotó: Családi albumból

Különös világot gyűjtött maga köré Benei Ferenc Vámosgyörkön. A 601-es gőzmozdonyból nyugdíjba ment fűtő, 38 évet dolgozott a vasútnál. A világ, amit szobájába zárt, amit felépített háza elé, nehezen beazonosítható. Ami mindenki számára értéktelen vacakként már csak szemét, az számára lehetőség volt egy első látásra giccsesnek / vagy tán valóban giccsnek / tűnő világ megalkotásához. Mert az egymástól oly távol eső dolgok, tárgyak groteszk békében megférnek egymás mellett. Az abszurditás minden jellemzőjét kimerítő gyűjtemény már túlnő a giccsen: művészet.

Groteszk abszurditás jellemzi a patikamérlegre tett vörös-sárga műanyag török basa mögött érdemi sorrendbe rakott szocialista-kitüntetések sorát, vagy a karját széttáró Jézus feszületének oltalma alatt műanyag állatfigurákból összehozott édeni állat seregletet. Épp ily groteszk a torzmosolyú, félszemű faun fejére biggyesztett vörös csillag. Olyan a ház előtti kert, mint egy szürrealista kép. Egy félkarú, meztelen baba libikókázik fejetlen barátnőjével, mellettük a gipszből öntött szabadságszobor nőalakja várja a nyárfán lévő gólyafészek gazdáit.

A házba behallatszó vonatfütty már nem ébreszti Benei bácsit. Októberben örökre itthagyta, kalitka nélkül is hűséges Mátyás madarait és a gyüjteményét. Amit pontosan, így egy tárgyat sem elmozdítva kellene megőrizni. Akár a házban, akár átköltöztetni a pályaudvar épületébe. Hadd láthatnák minél többen: ez a világ ilyen is. Aki teheti nézze meg, míg lehet.

- Csendélet *Fotó: Sankovics András*

- tbm -

Benei Ferenc

Hétvége a népdalok jegyében

Március első hétvégéje két jelentős népzenei eseményt tartalmazott.

Március 2-án, szombaton a Karácsondi Népdalkör hívott baráti találkozóra néhány kórust. A solymosi, a rédei és a helyi dalosok énekére kíváncsi volt a falu lakossága is, szép számmnal jöttek el a művelődési házba szombat délután. A rózsaszentmártoniak igazi lakodalmat varázsoltak a színpadra, sőt a nézőtérre is. Felelevenítették nemcsak a leánybúcsúztatót, menyecsketáncot, hanem azt a jó falusi szokást is, hogy a nézelődőket kaláccsal, borral kínálják. Így tettek itt is. El is fogyott minden, sőt a végén még a nézőket is megtáncoltatták.

Fontos esemény színhelye volt Gyöngyöspata is. Itt a mostanában zajló országos minősítés egyik helyszínét valósították meg a szervezők - a patai, tarjáni és szücsi dalosokból egyesített kórus vezetői - a Németh házaspár. A meghívott kórusok örültek, hogy nem kellett elmenniük Nádudvarra, ahol 3 napig tartott a kórusok minősítése. (1 nap kb. 20 kórus lépett színpadra).

A színvonalas másfél órás műsorért igen hálás volt a patai közönség. A dalosok találkozója sem ért véget a műsorral. Utána együtt énekeltek táncoltak, vígadtak. Közben a zsűri - Olsvai Imre népzenekutató, (Magyar Tudományos Akadémia), Csapó Károly (Magyar Rádió) és Jezsek Éva főmunkatárs (Kórusok Országos Tanácsa) - meghozta a döntést.

Országos arany minősítést kapott a Gyöngyössolymosi Asszonykórus, a Mátrai Egyesített kórus (Gyöngyöspata, Gyöngyöstarján, Szücsi) és a Szurdokpüspöki Asszonykórus. Ezüst minősítést érdemelt ki a Kisnánai Asszonykórus, és a Pásztói Rozmaring Népdalkör. Versenyen kívül szerepeltek a műsorban a Horti citerások és énekesek.

PM

GAZDA-HÍREK

MÁLNA

A bogyósgyümölcsűek családjának egyik közkedvelt tagja. Értékét sokoldalú felhasználhatóságának köszönheti, az ún. "gurulós" málna szinte korlátlanul értékesíthető.

Éghajlati igényét elősorban nagy vízigénye határozza meg. Sekélyen gyökeresedő málna a csapadék mennyiségét és eloszlását tekintve az egyik legigényesebb gyümölcsfaj. Vízigényét általában csak öntözéssel lehet kielégíteni, gyümölcskötődéstől a szüret végéig. Kiegyenlítettebb klímájú, hűvösebb, csapadékosabb körzetekben érdemes termeszteni. Gyöngyös és környéke alkalmas a termesztésére.

A málna hazánkban általában télálló. Fényigényes gyümölcsfaj. Túlzott beárnyékoltság esetén a sarjak felnyurgulnak, csökken a terméshozam, romlik a minőség.

Termesztés legkedvezőbb a mély termőrétegű, jó vízgazdálkodású, szervesanyagban gazdag, levegős talaj. Gyengén savanyú, csekély mésztartalmú alacsony sótartalmú talajokat kedveli. Morzsás szerkezetű, homokos-vályog és homok talajok a legideálisabbak.

Szaporítása ellenőrzött szaporításból származó gyökérsarjaikkal történik. Házikertekben lehet jól beérett, önálló gyökérzettel rendelkező sarjakról, melyeket ősszel nyugalmi állapotban (október végén) szedünk fel.

Őszi ültetés kedvezőbb, mivel a talaj meleg és megfelelő nedvességet tartalmaz, a sarjak a fagyok beállta előtt még meggyökeresednek. A málna bizonyos önárnyékolást igényel, kiskertekben legalább két sorban kell elhelyezni.

A málna kifejezetten tápanyagigényes gyümölcsfaj. Nitrogén- és kálium igényes. Együttes alkalmazásuk növeli a vessző- és terméshozamot. Nagy kálium igényét csak telepítés előtti alaptrágyázással lehet kielégíteni (talajvizsgálatra alapozva). Telepítés előtt 50-100 t/ha szervestrágya kiszórása is célszerű.

Egyszer termő, piros gyümölcsű fajták

A Nagymarosi fajta uralmát előbb a Malling Promise, majd a Malling Exploit váltotta fel.

Malling Exploit: jelenleg az ültetvények 80-90%-át ebből a fajtából telepítik. Bokra erős növekedésű, nagyon erősen sarjadzó. Gyümölcse nagy, tompa kúp alakú, középpiros. Bogyón belül egyenlőtlenül érik. Korai érésű, bőtermő. Vesszőbetegségekre fogékony. Mélyhűtésre, feldolgozásra alkalmas, azonban rosszul szállítható.

Kisebb felületen termesztik még a Canby, az F.Hungaria és az F-228-as fajtákat.

Fertődi zamatos: részarányának növekedése várható. Bokra erős növekedésű, közepesen sarjadzó. Gyümölcse középnagy, gömbölyded, fényes élénkvörös, zamatos, kissé savanykás, kemény. Középkésői érésű. Bőtermő vagy közepesen termő. Gépi betakarításra is alkalmas. Mélyhűtésre és friss fogyasztásra alkalmas.

Kísérleti telepítésre javasolhatóak: a Gradina, a Podgorina, a Norna, a Veten, a Skeena és a Willamette.

Szépesházy Tamásné

Tisztelt Megrendelőink!

SÜTŐIPARI NYOMDA KFT

VÁLLALKOZIK:

magánszemélyek, magán- és társasvállalkozók, iparvállalatok és mezőgazdasági szövetkezetek részére

» ügyviteli nyomtatványok
» névjegyek, meghívók
» szórólapok, plakátok
» gépkönyvek tervezésére, gyártására, gyorsmásolására

Pontos határidő, szolid árak!

• • • • •

SÜTŐIPARI NYOMDA KFT

Gyöngyös, Kenyérgyár u. 3.

Tel: 11-671/27 és 11-267/27

KECSKEMÉTI
KÉPTÁR
H–6000 KECSKEMÉT, RÁKÓCZI U.1.
☎76/21 776 ✉ Pf.:165

TISZTELETTEL MEGHÍVJUK
1991. NOVEMBER 6-ÁN, SZERDÁN

BENES JÓZSEF

GRAFIKUS ÉS FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÓJÁRA
MEGNYITÓ: 17–19 ÓRÁIG

MEGTEKINTHETŐ: 1991. DECEMBER 22-IG

TÚLOLDALON: MÁR AZ ANYAMÉHBEN 1990

FK · DR BÁRTH JÁNOS

NYOMTA: L' ART STÚDIÓ

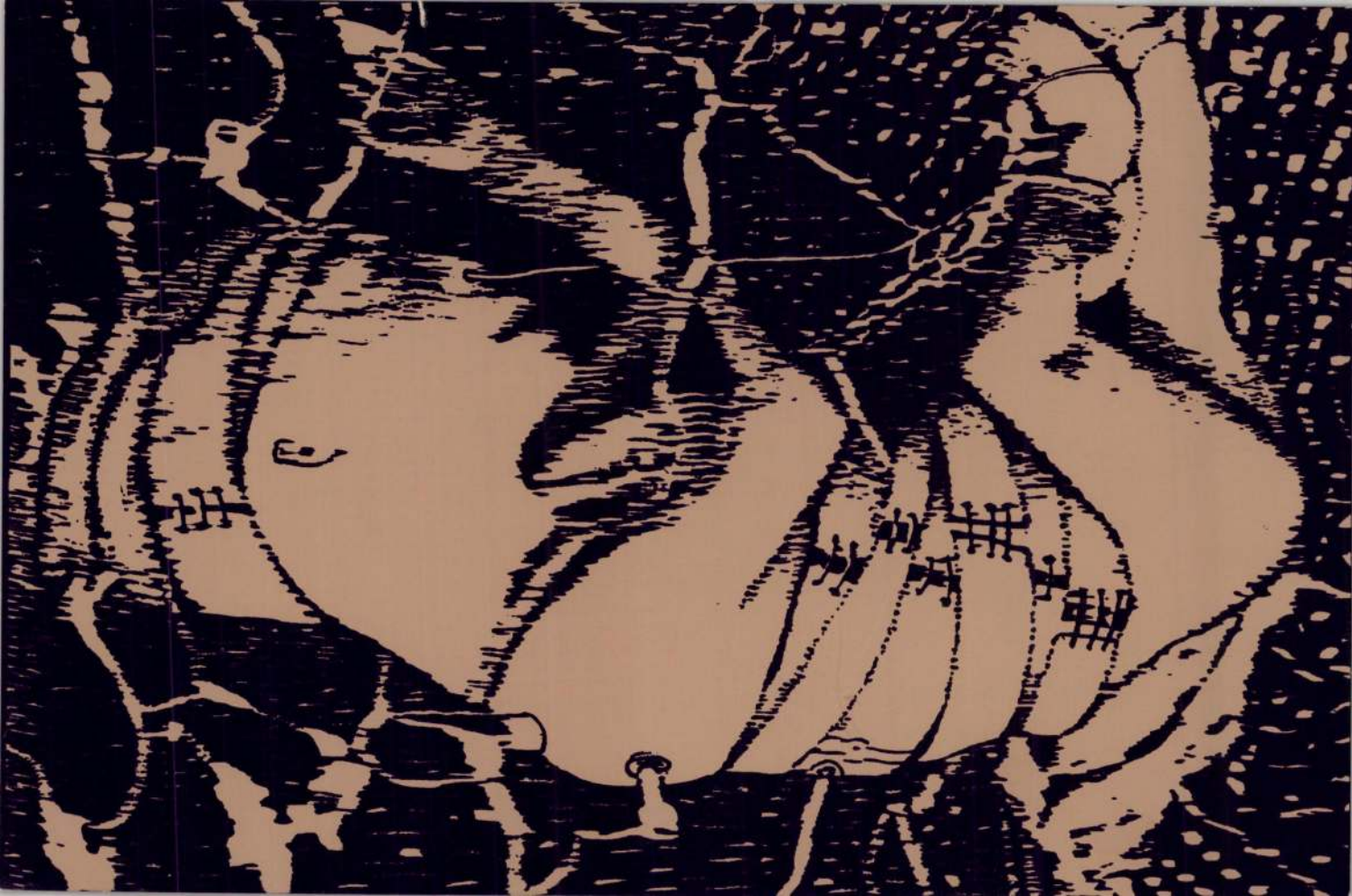

BENES Josef

I UTASITÁS

észettörténetirás és mü-

ónyv . . . . . .

. . . . . .

.

k határideje: 1988. dec. 31.

án a fejezetek szerkesztőivel

. . . . . .

.

kiadásáról a Kutatócsoport

gát fenntartja. Kiadás esetén

delmének arányában a szerzőt

rinti honorárium illeti meg.

BENEŠ JÓZSEF: „PARTON"

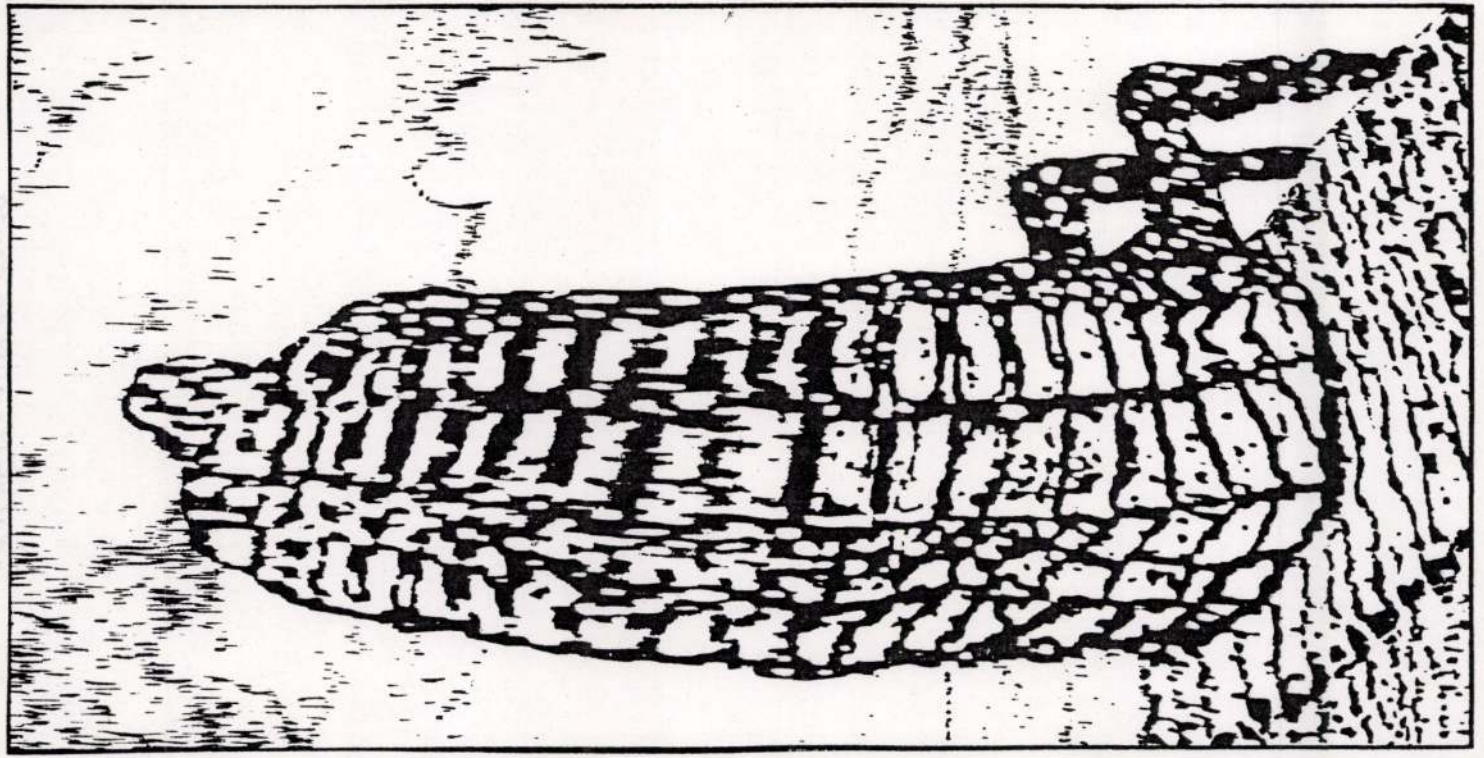

BENES JÓZSEF
ÁLDOZAT
VEGY. TECH. 1991.

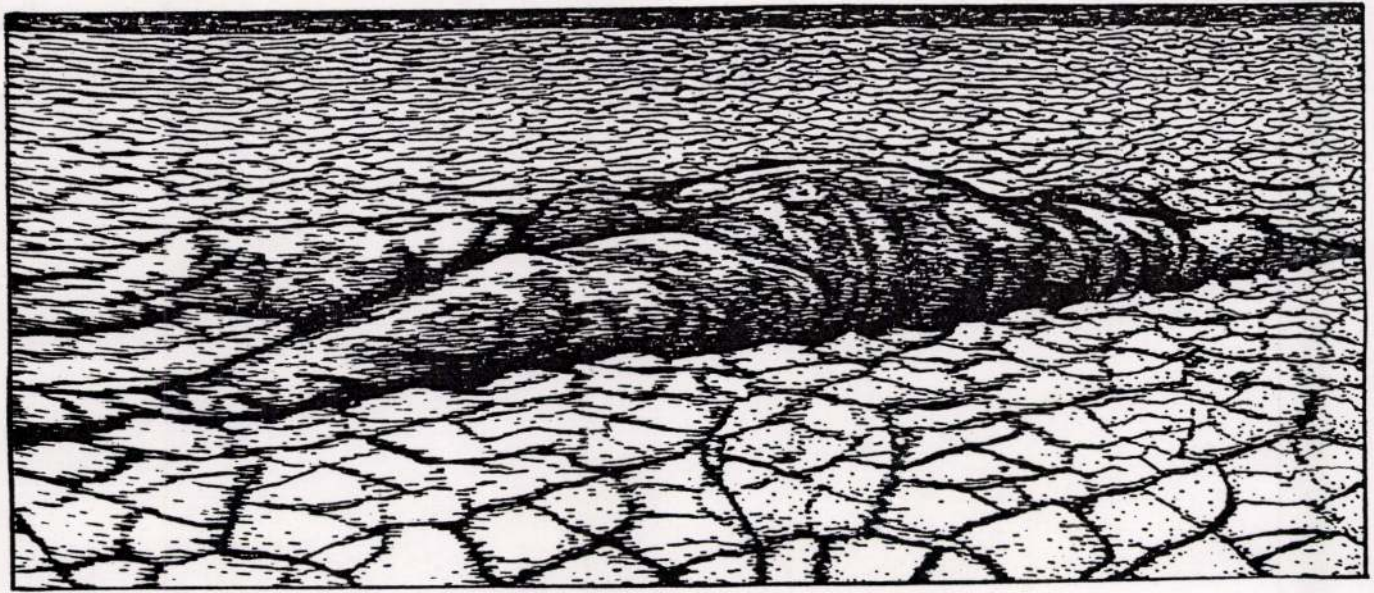

BENES JÓLSEF
RAJZ

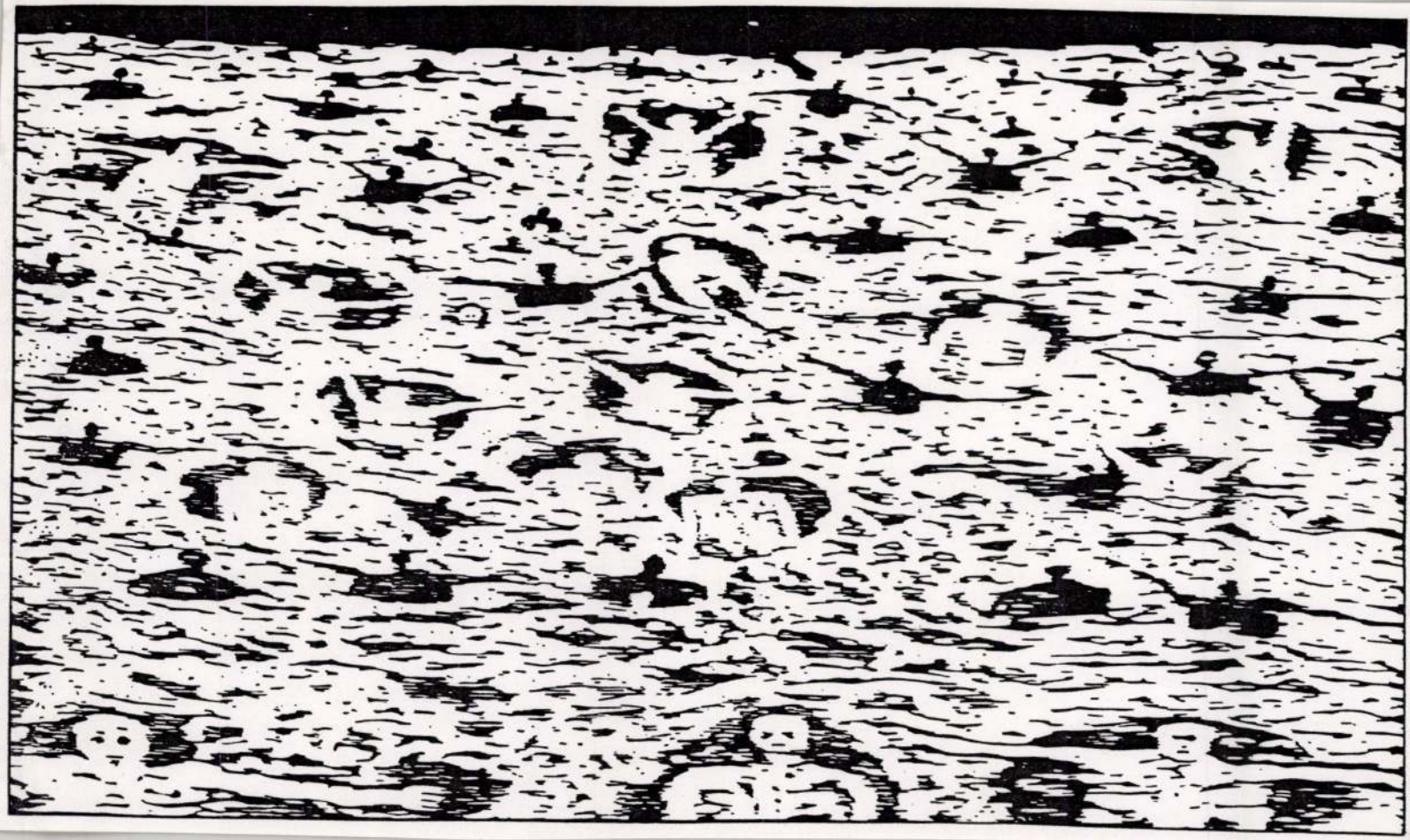

BENES JÓZSEF

" MÁR AZ ANYAMEHBEN I "

VEGY. TECH. 1990

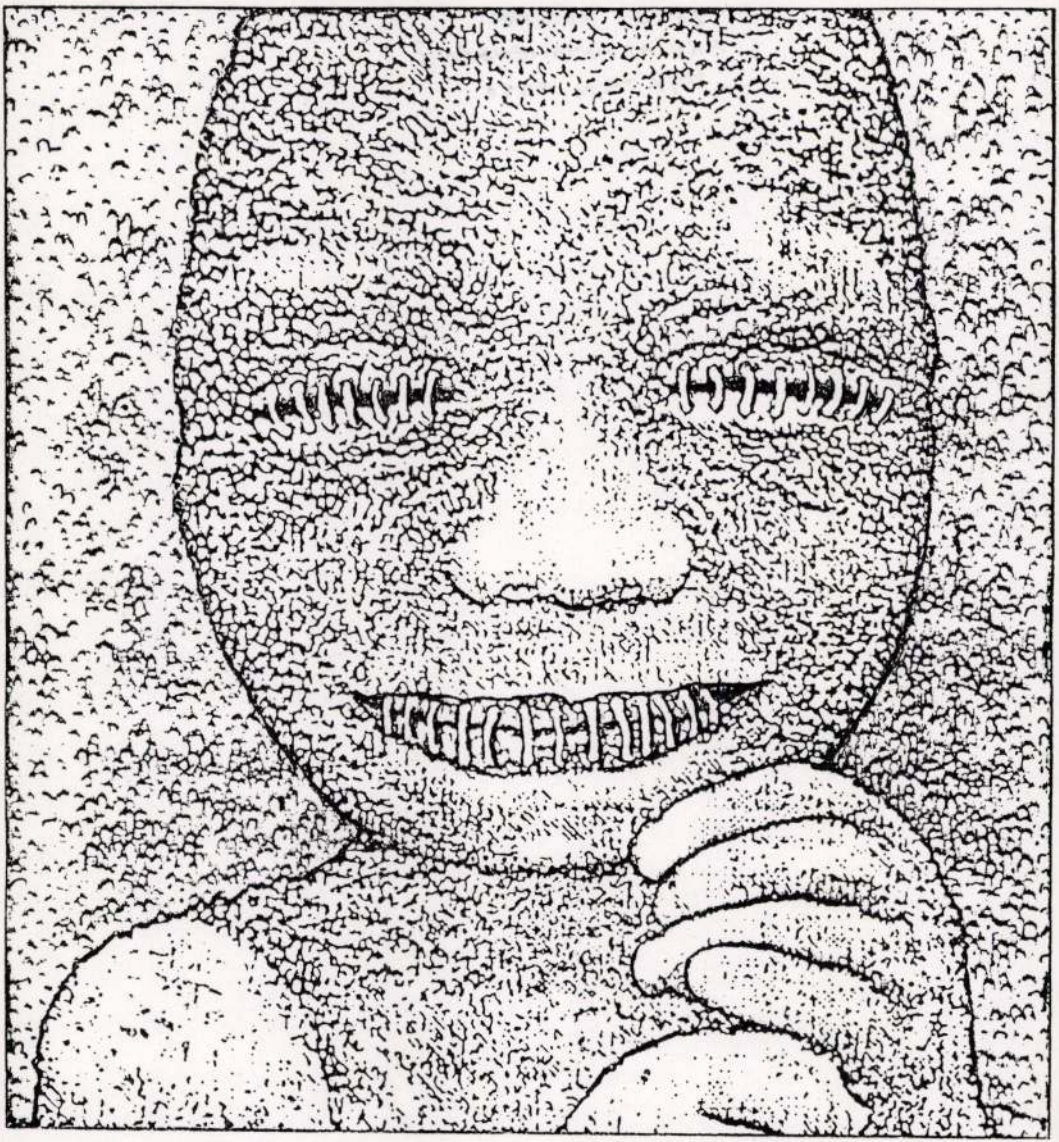

BENES JÓZSEF: MÁR AZ ANYAMÉHBEN III "

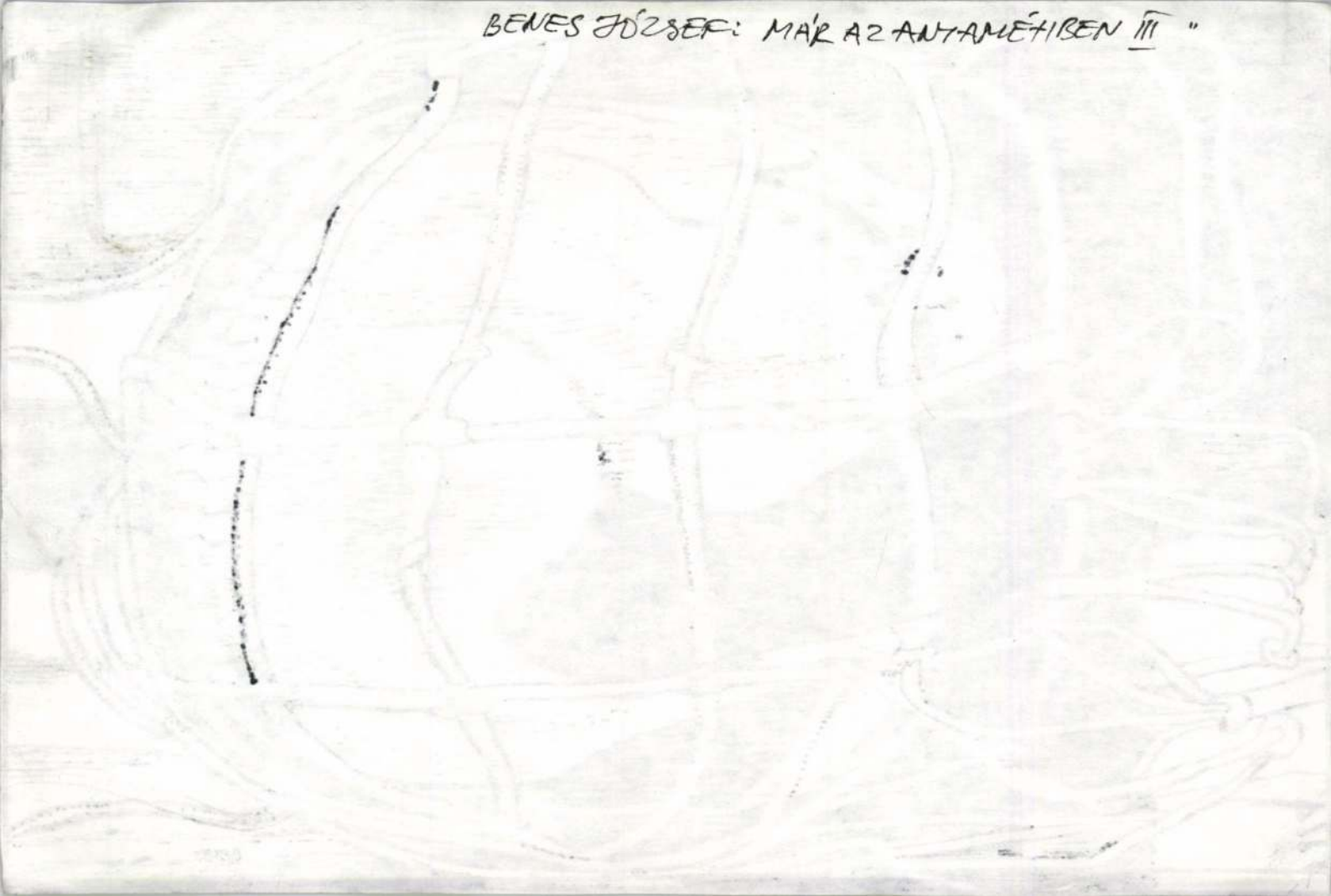

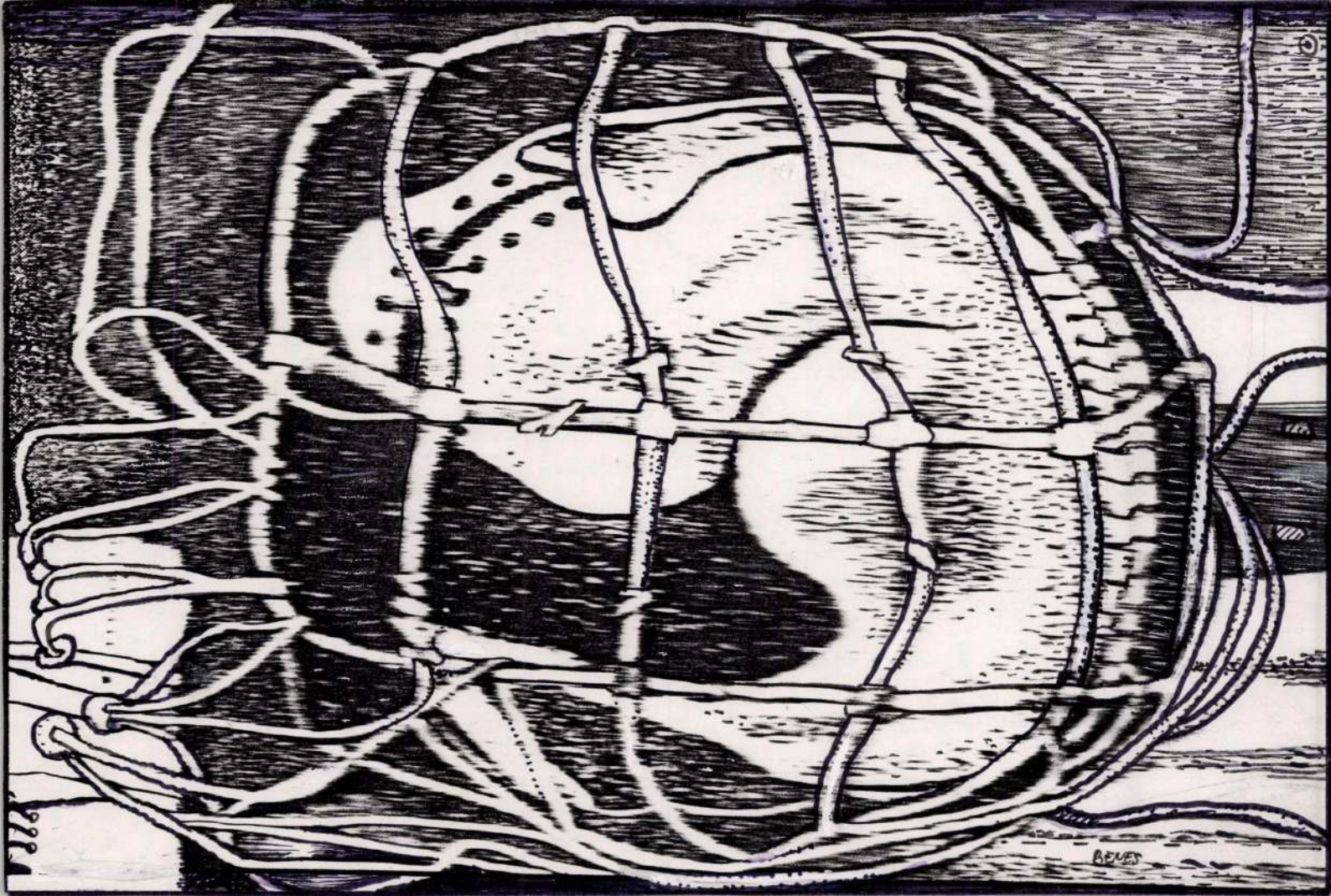
BEYES

BENES JÓZSEF

„MÁR AZ ANYAMÉHBEN II"

VEGY. TECH. 1991.

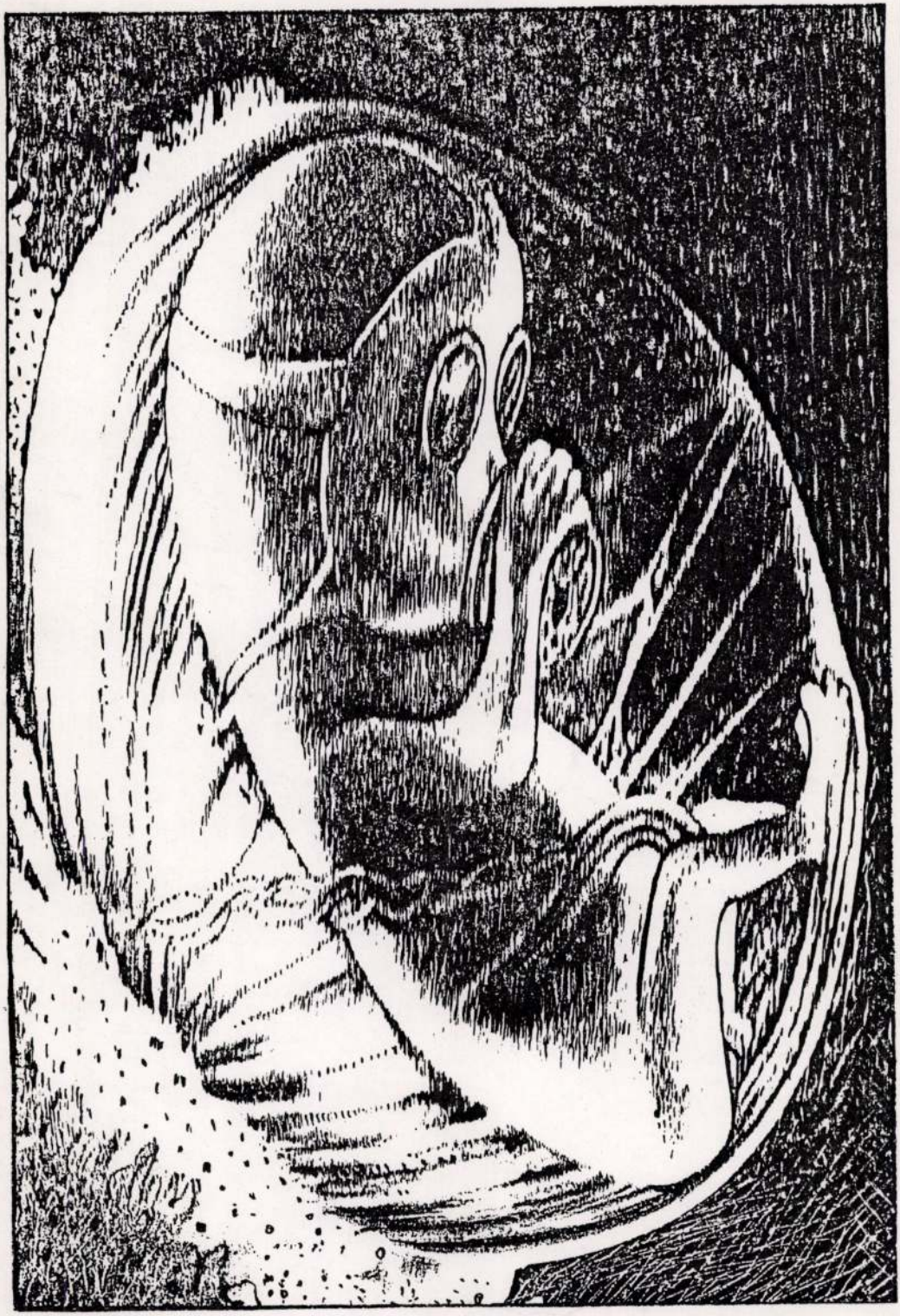

BENES József

KECSKEMÉTI
KÉPTÁR
H–6000 KECSKEMÉT, RÁKÓCZI U.1.
☎76/21 776 ✉ Pf.:165

TISZTELETTEL MEGHÍVJUK
1991. NOVEMBER 6-ÁN, SZERDÁN

BENES JÓZSEF

GRAFIKUS ÉS FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÓJÁRA
MEGNYITÓ: 17–19 ÓRÁIG

MEGTEKINTHETŐ: 1991. DECEMBER 22-IG

FK : DR. BÁRTH JÁNOS

TÚLOLDALON: MÁR AZ ANYAMÉHBEN 1990

NYOMTA: L' ART STÚDIÓ

BENES József festő

KÁROLYI JUlia: Kecskeméti képzőművészeti körkép.
= Forrás, 23.évf. 2.sz. 1991 68-69.p.

BENES József

KIÁLLÍTÓTEREMBEN

Grafikai műtermek '91

ÚGY KÖZELEDIK új tárlathoz az érdeklődő nézőt, ahogyan *Árkossy* István szép akvarelljén az *Idegen* közeledik egy fényes ablakú ház felé – nem tudhatja, mi várja ott, mi hívogatja, és megfordítva: a háziak sem sejthetik, mit hoz magával az Idegen: hulló falevelek bánatát-e, vagy talán vidám zeneszót?

A kiállítást a képzőművészek szövetsége Grafikai Szakosztályának körlevele előzte meg, és negyvenhat művész jelezte részvételi szándékát a Képcsarnok Vállalat Vörösmarty téri elegáns termében. Ahhoz, hogy ezt a nyári tárlatot országos keresztmetszetnek tekintsük, a létszám és a művek száma is kevés, ám ahhoz, hogy sokoldalúságában megmutatkozhassék a jelenkori magyar grafika, s kedvet csináljon a hozzá közeledőnek a grafikai műtermek közelebbi megismerésére, felkeresésére, ahhoz jó kezdet.

NÉVSOROLVASÁST tartani nem szeretnék, sem a hiányzók nevét felvésni egy fekete táblára. Örvendetesnek tartottam, hogy egy festő is "feliratkozott" a listára: *Kádár* J. Miklós *Don Quijote*ja még fekete-fehérben is elárulja, hogy ecsethez szokott kéz lendülete vitte. Ugyanakkor – ha már a műfaji közeledésekről esik szó – festőibb lett az egyik legrajzosabb grafikus: *König* Róbert, akinek főleg fekete-fehérben alkotott, sűrű rajzai oly jellegzetesek, hogy akik egyet-kettőt láttunk közülük, tévedhetetlenül felismerjük: most tágasabb egek alatt, a háttér fekete foltjának nagyobb teret szánva, nagyobb szerepet szabva, játszatja le zsugorított előtérben régi kedves témái közül például a *Hastingsi csatát*.

Ámde kezdjük mégis az elején ezt a „tárlatvezetést", ott, ahol belép az ajtón az Idegen, hiszen az első impresszió igen fontos. Jól tudja ezt *B. Supka* Magdolna művészettörténész, a kiállítás rendezője – és a zajos térről a csend világába vezet be. *Molnár* Péter leheletfinom drappos *Csönd* nyomata, illetőleg *Klossy* Irén hajszálvékony vonalainak fátyolos szövedéke *(A múlt emléke)* alkalmas arra, hogy az érkezőt a még kintről magával hozott tempó lelassítására bírja. Azután majd fokról fokra fel fog hangosodni e terem falainak felénk vetülő hangja, mind harsányabb színek szólítanak meg, miközben a tárlatrendező olyan közbülső ötletek megvalósítására is módot talál, mint annak bemutatása, hogy ugyanazt a témát miként fogalmazza meg a végtelenül sok színes vonal "szalmakazlaival" egyéni kifejezési módot teremtő *Kovács* Péter Balázs, és kafkai szomorúságú rovaremberével a Jugoszláviából mintegy tíz éve áttelepült *Benes* József, akinek "magával kötve, mint a kéve"-zsákfigurái a maguk eredetiségében és változatosságában ismerős részvevői a hazai képzőművészeti kiállításoknak (*Vízparton*, illetőleg *Parton*).

A POLITIKAI VÁLTOZÁSOK jeleit nem „illendő" ma már műkritikának észrevennie sem – visszahatása ez az egykori túlpolitizáltságnak –, mégis, miután a grafika gyors műfaj (s a plakáttal, a karikaturával határos), megpróbáltam e régi rossz „szempont" alapján is nézelődni a tárlaton. *Ábrahám* Ráfael egész sorozatot szentel a *Csillaghullás* élményének, a tőle megszokott magas szakmai színvonalon, meditálva a jelenségek fölött, a mélyebb filozófiai összefüggéseket látva, láttatva. *Zala* Tibor, ellenkezőleg, azzal „politizál", hogy nem politizál, hanem megannyi korhoz kötött mű után a régi énjét keresi (*Régi rajz*). A Kolozsvárt született, Romániából nemrég áttelepült *Nagy* Stoica Georgeta új hangot hoz a szorongásos álmok rögzítésében: a hasonló élményeket másként megfogalmazó motivumzuhatagot (*Emlékhatár, Határeset*). A marosvásárhelyi születésű, ugyancsak áttelepült *Borgó* (*György* Csaba) szintén nyeresége a hazai képzőművészeti kultúrának – furcsa, mirói játékosságú, titokzatos rajzaival. *Butak* András, aki épp tíz éve érkezett, az egyetlen a tárlaton, aki átlép műfaji kötöttségeken és meghatározatlan tárgyú, valamiképp rossz emlékeket ébresztő grafikák mellett (mit ábrázolnak vajon? felrobbantott bunkert? használhatatlanná tett krematóriumot? *A hely emléke* a címük) tárgyat is kiállít, egy *Doboz*-sorozat részeit, a doboz ódon könyvre hasonlít inkább, s ha kinyitjuk, talán csontváz van benne, ama riasztó angol megfigyelést illusztrálva, hogy minden család őriz csontvázat a szekrényében? (Lehetséges, hogy a teremben ez a legdirektebben politizáló mű?)

S ha a már Magyarországon alkotó új művészek néhányszavas bemutatásának – nem puszta udvariasságból – nagyobb teret szenteltünk, köszöntsük még ezeken a hasábokon a Franciaországból a szó szoros értelmében hazaszaladt *Csorba* Simont, aki saját meghatározása szerint "futóművész", s ugyanakkor tehetséges festő, a gesztusfestészet művelője. Néhány munkáját évekkel ezelőtt Párizsban láthattam, most meghatottan álltam aprólékosan míves festmény„firkája" előtt, melyen a hazafelé araszolgatás (1735 km-es futás 28 nap alatt) egyhangúságát festette meg – s a hosszútávfutó magányosságát.

NEM SZÁMOLHATTAM BE minden műről, jóllehet van itt régies hangulatú táj, vízeséssel (*Csurgói* Máté Lajos) és a még mindig modernnek számító média, a film hatásáról – a filmszalag pergésének „csodájáról" – tanuskodó sorozat (*Hegedüs* 2. László), hogy a két végletet említsem. E kettő között helyezkednek el a dekorativitástól az absztrakció küszöbére elérkezett *Kopasz* Márta és a barokk első mesteréhez „visszahátráló" *Kéri* Imre, aki *Caravaggio* műveit elemzi triptichonján. Az elvonatkoztatás határán jár *Rátkai* György, meglehet, a régészet iránti érdeklődése finomítja-tágítja látásmódját. Térhatású gyöngéd absztrakcióival tűnik ki *Parádi* Tamás.

„Milyen izgalmas festő lett *Stefanovits* Péter!" (Rajzolóként is érdekes volt) – gondoltam magamban, jóllehet nem értem *Ősi szeizmográf* című sozatát, s közben rájöttem, hogy izgalom, vagyis új kísérletek nincsenek ezen a tárlaton. Még az anyaggal való próbálkozások is elmaradnak, talán egyedül *Kunt* Ernő *Soproni udvara* az, amelyen a téma nyugalma ellen hat a nyugtalanító cinkmaratás.

Marad a megbízható minőség. *Maracskó* Gabriella szálkás tusrajzai, *Almásy* Aladár lírai látomásai (*Sámson és egy filisztcus!*), *Engel Tevan* István groteszk illusztrációi E.T.A. *Hoffmann* novelláihoz, *Olajos* György őskori fosszíliákat áhítatosan „feltámasztó" rézkarcai, *Sulyok* Gabriellának ősanyánk willendorfi idomait költészettel körüludvarló rajzai, *Sáros* András Miklós dús és gyönyörű trópusi fái...

Ember Mária

(A Grafikai Műtermek '91 kiállítás a Csontváry Teremben július 20-ig tekinthető meg.)

SCHILLER
OPEL GM
MÁRKAKERESKEDÉS
DRÁVA AUTÓ KFT.
JÚLIUS 12-ÉN, 13-ÁN, 14-ÉN, PÉNTEKTŐL VASÁRNAPIG A HASZNÁLT AUTÓT VÁSÁRLÓ ÜGYFELEKET 5%-OS ENGEDMÉNNYEL VÁRJA
A XIII. DRÁVA UTCA 17. ÉS A XIII. VÁCI ÚT 113.

Benes Jónet

BENES JÓZSEF

grafikus és festőművész
Kecskemét
Budaihegy 165.
b

BAJMOKON SZÜLETETT 1936. OKTOBER 8-ÁN.

Tanulmányait a Belgrádi Képző művészeti Akadémián fejezte be. 1978 óta él Magyarországon./Magyar állampolgár/.1980 óta tagja a Magyar Képző és Iparművészek Szövetségének.Rendszeresen ki - állit a krakkói és ljubljanai grafikai biennálékon. Művei szerepeltek több osztrák, német, finn, francia, lengyel, jugoszláv, román, orosz, grúz, dán HOLLAND és japán kiállitásokon.

Folyamatosan részt vesz a hazai országos tárlatokon is, /Budapest, Miskolc, Salgótarján, Pécs, Szeged KECSKEMÉT stb. /
Alapitó tagja a Makói Grafikai Művésztelepnek.

Dijak:
1963-ban Fórum dijjal tüntették ki Ujvidéken.
1981-ben és 1988-ban a Szegedi Nyári Tárlaton,
1983-ban az Alföldi Tárlaton,
1987-ben a XIV. Miskolci Országos Grafikai Biennálén,
1990-ben az V. Országos Rajzbiennálén,
1990-ben és 92-ben a Kecskeméti Téli Tárlaton nyert dijat.
Vásárlási dijat kapott a Krakkói Grafikai Biennálén.

Egyéni kiállitást rendezett:
Szabadkán/1961/, Zentán /1961,92/, Ujvidéken /1966,71,74,76,/, Bajmokon /Szülőfaluja- 1968 /, Nagybecskereken /1971,92/,Belgrádban /1971/, Zomborban /1977/, Ljubljanában /1977/,Budapesten/1975/, Makón /1978/, Pécsett/1979/, Szegeden /1980,85 /, B.Topolyán/1992/, és Kecskeméten /1991/.
Munkái szerepelnek több hazai és külföldi magán és közgyüjteményben.

Jelentősebb publikációk:
Művészet 1981.okt. Szuromi Pál: Metafizikus bálványok.
Művészet 1986.nov.-dec. Tóth Attila: Benes grafikái.
Művészet 1992.márc. Tolnai Ottó: Benes rothadt márványa.
Élet és irodalom: 1990jún. 22. Frank János :Egy rögbilabda meta - morfózisai.
Több vajdasági, szerbiai és szlovéniai folyóirat és lap foglalkozott munkásságával. / Uj Simpozion, Delo-Ljubljana stb. /

MURÁLIS MUNKÁJI: ZENTAI CSATA (FRESKÓ) ZENTA 1973. II. VILÁGHÁBORÚ EML.MŰ FA,BETON TORNYOS 1972. II VILÁGHÁB. EML.MŰ. TŰZZOMÁNC, BECSE 1974. ÚJSZEGEDI KÓJAK ÉPÜLETBEN TŰZZOMÁNC 1983.

Jelenleg a Magyar Grafikusművészek Szövetségének elnöke.

Benes József

Tel. 76/347-686

Dicső múlt után – dicső jövő?

Terv van, de a Népkert rekonstrukciójához szükséges pénzről nincs döntés

Miskolc (ÉM – BA) – Nem annyira biztos a jövője a Népkertnek, mint amennyire biztos a múltja. A fejlesztéséhez a szándék nem hiányzik, a pénz annál inkább.

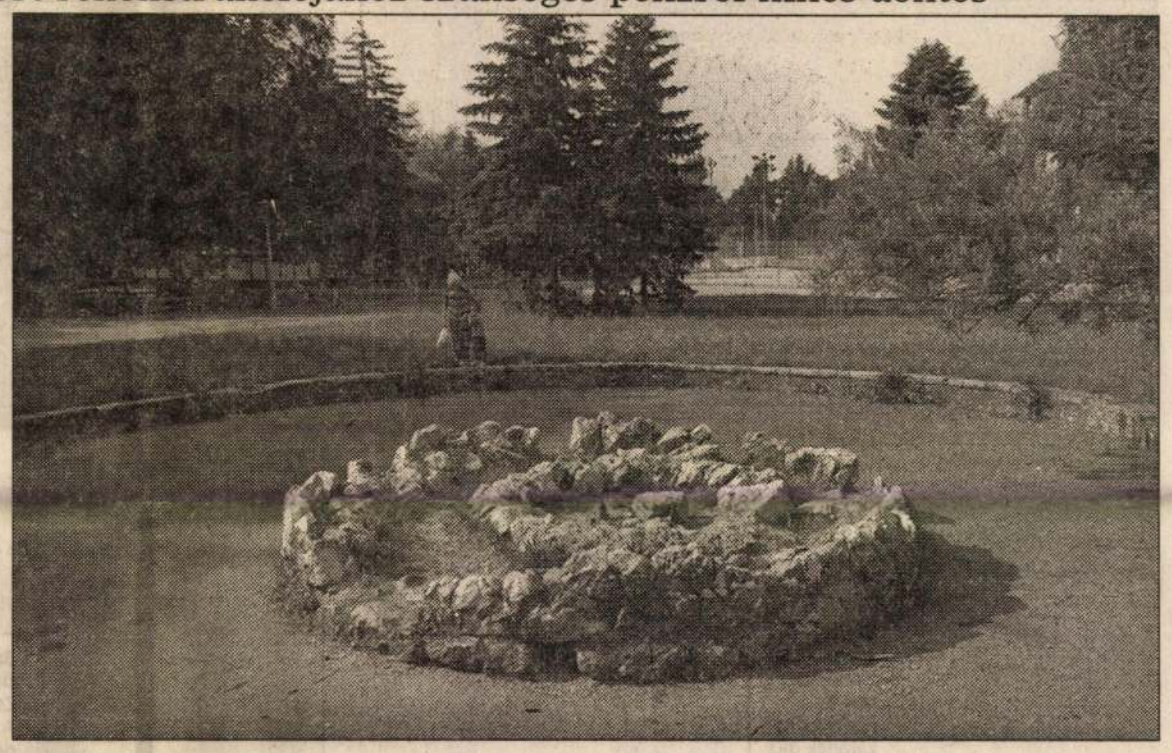

Ismét lehetne zenepavilon és rendbe hoznák az egykor még zenélő, ma víz nélküli szökőkutat is
Fotó: Bócsi Krisztián

A belváros tüdejeként emlegetett park több mint száz éves. A Szendrei János-féle várostörténetből úgy tudni: a Népkert területét 1877-ben jelölték ki. A következő évben kezdődött a rendezése és a szakszerű faültetés, amire abban az esztendőben 1500 forintot áldozott a város. A környékbeli háztulajdonosok is kivették a részüket a munkából: a maguk költségén akácfákat ültettek. Miskolc mai krónikása, Dobrossy István megemlíti, hogy a Népkert létrehozásában elévülhetetlen érdemeket szerzett a város első polgármestere, Losonczi Farkas Károly és a hivatalában őt felváltó Soltész Nagy Kálmán. A kert történetét cikksorozatban feldolgozó Iglói Gyula kezdeményezőként szól a költő Lévay Józsefről, aki a megye akkori főjegyzőjeként hamar rájött, hogy a fellendülőben lévő városnak az itteni Lövöldekertnél nagyobbra van szüksége. Az úgynevezett Népkerti Bizottság beszámolójára hivatkozva a helytörténész idézi: eredményes volt a lakosságot növényadakozásra felszólítani.

Az évek során nemcsak fejlődött, de valamennyire csökkent is a Népkert: az egykori közel tíz helyett ma hat hektárt ápol anyagi erejéhez mérten a város. Idén például másfél millió forintot költenek erre – tudjuk Fejér István alpolgármestertől, aki elismeri: ez csak a legszükségesebbre elegendő. Szerinte a motorizációval módosult a park funkciója: könnyebben elérhetővé váltak a város körüli erdők azok számára, akik a friss levegőre vágynak.

A mai döntéshozók persze érzik, hogy nekik is felelősségük van a Népkerttel kapcsolatban. Ez a környék az utóbbi években nem olyan, mint amilyennek Szendrei János is leírta: a pezsgő közösségi élet e színterét maga elé tudja képzelni az olvasó.

A képviselő-testület valami hasonlót alkothatna, ha a városháza megrendelésére a Műépítész Kft-nél készült tervek alapján elszánja magát a lépésre és az ezzel járó tetemes kiadásokra. A szoborpark teljes rekonstrukciója során esetleg a közeli Herman Ottó Múzeum elé költöztethetnék a népkerti alkotásokat. (Sokan sürgetik a munkásmozgalmi emlékmű elbontását, de erről sincs döntés.) Ismét lehetne zenepavilon és rendbe hoznák a szökőkutat is.

Mivel ősszel helyhatósági választásokat tartanak, Fejér István alpolgármester szerint a Népkert jövőjével kapcsolatos döntés nem a mostani, hanem a következő közgyűlésre vár.

Csend, madárdal

Bujdos Attila

Mintha másik világba tévedne az ember. A Népkert fái nemcsak a közeli, forgalmas utak zaját szűrik meg, de a levegőt is. A park szívében a csendet hangos madárdal töri darabokra.

Most alig van látogatója a Népkertnek. Mindenkinek jutna külön pad, ha akarná, három-négy is. Egy férfi cipőjét levéve nyomogatja a talpát. Fájdalmas ábrázata jelzi: számára a fárasztó gyaloglásban kiérdemelt pihenést nyújtja a hely. Odébb egyszerű ebédet fogyaszt valaki: barna papírzacskóból tördeli a zsemledarabokat. A tekintetük nem kutató, egyszerűen átengedik magukon a látványt. Milyennek tűnik a szemükkel a környék? Nem elhanyagoltabb, mint nyári eső után bármely park, ahol a vihar nem kíméli a gesztenyefák levelét és bőkezűn hinti tele szeméttel a sétányt.

Egy asszony nagyokat sóhajt: nem ilyen volt itt egykor – magyarázza unokájának. Nem az elszállt időt siratja, hanem az oktalan változást: a kopottas tájban csak a Vigadó hivalkodik. Bezzeg egykor zenével telt a levegő: muzsikált a ma néma szökőkút, a Sport söröző és a parki emelvény felől vig dallamok fonták közös élménnyé a promenád örömeit. A kiskamasz talán unja már ezt a mesét: a história aligha képes átszínezni a valóságot, ellenkezőleg, csak fokozza a „van" és a „lehetne" közötti különbséget.

Ha el is hatol a gyerek tudatáig: miről szól a történet, nem rázza meg különösebben. A még kisebbeket pedig egyáltalán nem. Egy apróság háromkerekű kerékpáron próbálja beérni testvérét, aki tétova futással hódítaná meg a játszóteret ígérő távolt. Az anyjuk a parkba igyekvő autókra, a szabadon bóklászó kutyákra panaszkodik, s kívánná: lenne végre ez egy békés liget.

Amúgy csend van. Néha madárdal. Fényt szitál a lomb.

Sétálók – és autók, kutyák, szemét Fotó: Bócsi Krisztián

AZ ÉN HELYTÖRTÉNETEM

Korcsolya és sör

Miskolc (ÉM – BA) – Harmincnégy éve még teljesen más volt a Népkert – emlékszik vissza Fitos István. A Vigadó vezetője szép emlékeket dédelget azokból az időkből.

Az ismerőseivel járt ide korcsolyázni. A

100 ÉVE ÍRTÁK

Az új közkórház. A Népkert mellett elterülő egyházi földek kétségen kívül szép és nagy terrenumot foglalnak el, melyek úgy az építkezés czéljaira, mint egy kórháznál nélkülözhetetlen kert szükségleteire elegendő tért nyújtanak...

A Népkert, egyetlen üdülő és szórakozó helye a város közönségének, melyet a város nagy anyagi áldozatokkal, sok szorgalom és kedvteléssel, oly csinos, szemnek és léleknek egyaránt tetszős kertté varázsolt át, hogy kiállja a versenyt, a provinczia bármelyik sétaterével és díszkertjével.

A tavaszi és nyári hónapok alatt a közönség valóságos népvándorlást tervez a Népkert árnyas fasorai közé, s mondhatjuk, hogy osztálykülömbség – a mint ez helyén is van – jól és otthon érzi magát, a csinnal és izléssel rendezett kert porondján... Már pedig, ha a Népkert közvetlen szomszédságában, egy nagyszabású kórház épül, melynek levegőjében a kóros anyagok miasmái terjengenek: nem tudjuk, hogy a népszerű Népkert nem veszít-e látogatottságából s az a közönség, mely ma üdülni jár, nem lesz-e lehangolva, ilyen szomszédság mellett, s nem fogja-e távol tartani magát a kert árnyas fáitól...

Juniális. A miskolczi református leánynevelő intézet növendékei holnap, junius 4-án délután 4 órakor vonulnak ki a Lövölde-népkert lombos fái és illatos virágai közé. Virágok mennek látogatóba a virágokhoz...

Borsod Megyei Lapok – június, július

BENES JÓZSEF

Díjazott alkotások a biennálén

A Miskolci Galéria Rákóczi-házában látható az elmúlt szombattól a XIX. Országos Grafikai Biennálé. Összeállításunkban a díjazott alkotásokat mutatjuk be.

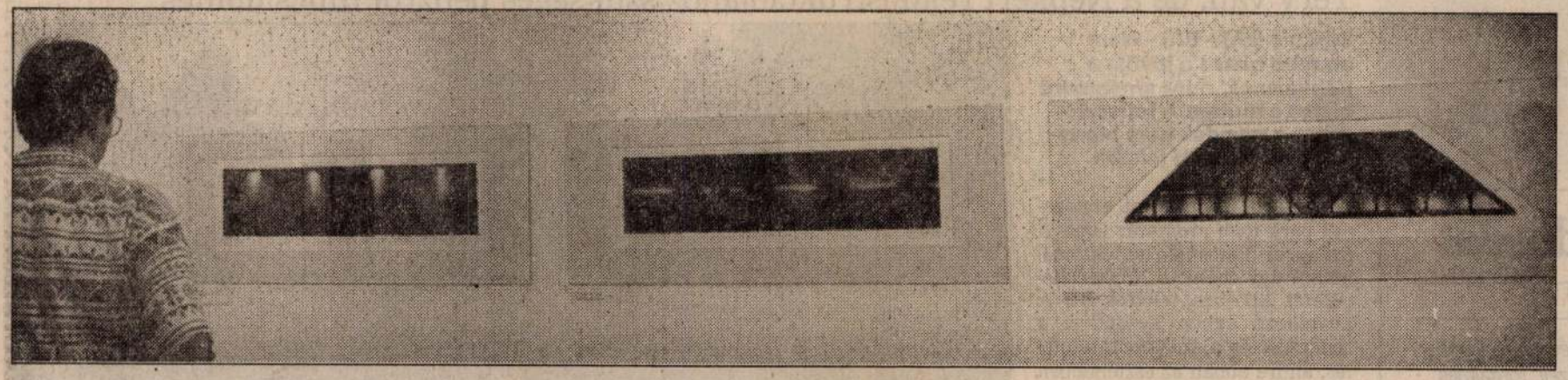

KOVÁCS PÉTER
Borsod-Abaúj-Zemplén megye önkormányzatának díja

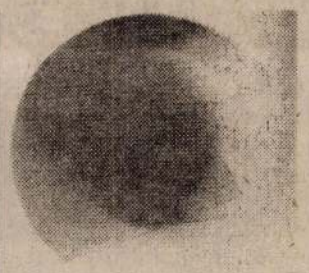

KORONCZI ENDRE
A Művelődési és Közoktatási Minisztérium díja

BODONI DOMBI ZSOLT
A Művelődési és Közoktatási Minisztérium díja

SOMORJAI KISS TIBOR
Miskolc önkormányzatának nagydíja

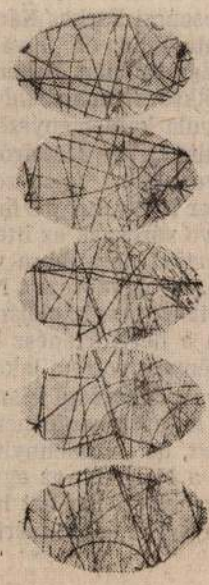

PÁSZTOR GÁBOR
A Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének díja

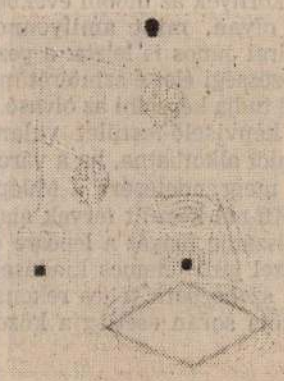

KÓTAI TAMÁS
A Magyar Grafikusművészek Szövetségének díja

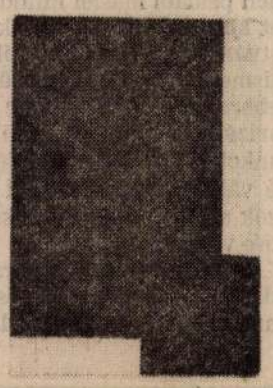

KÁROLYI ZSUZSANNA
A Magyar Grafikáért Alapítvány díja

SZIJ KAMILLA
A Miskolci Galéria díja

MOLNÁR LÁSZLÓ JÓZSEF
Rékassy Csaba Baráti Kör díja

BENES JÓZSEF
Eger önkormányzatának díja

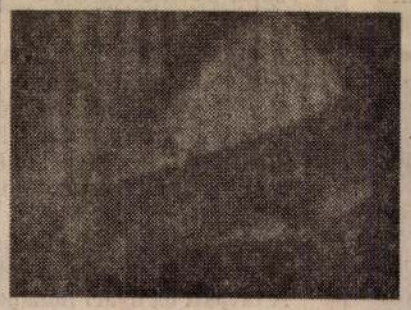

GALLUSZ GYÖNGYI Az Illatszalon és a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának díja

GAÁL JÓZSEF
A Mission-Art Galéria és az Invest-Trade Kft. díja

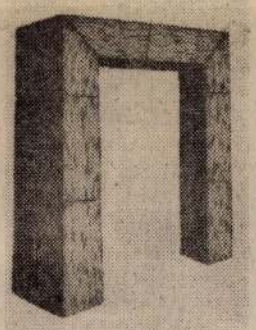

STEFANOVITS PÉTER
Nógrád megye önkormányzatának díja

HEGEDŰS LÁSZLÓ
Salgótarján önkormányzatának díja

ROZANITS TIBOR
A Spidi-Bau Kft. díja

NAGY CSABA
A V.M. Hungária Kft. díja

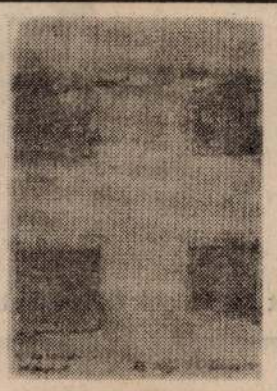

KOROKNAI ZSOLT
Hejce önkormányzatának díja

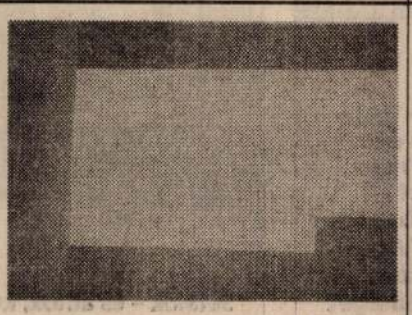

OLAJOS GYÖRGY
MOL Rt. Magyar Olajipari Rt. díja

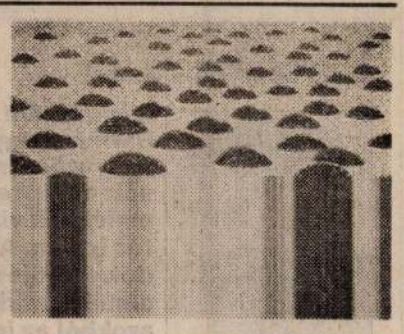

SÁROS ANDRÁS MIKLÓS A Műépítész Kft. díja

Benes József
Petőfi Népe '98. VI. 12.

Ma zárja kapuit a veránkai nemzetközi művésztelep. Benes József Munkácsy-díjas festőművész, művészeti vezető szerint minden résztvevőt megihletett a Duna és a szépséges gemenci táj. A tíz nap alatt készült alkotásokat a megyében több helyen kiállítják. Felvételünkön Poul Nielsen dán, Valentin Lesenko ukrán, Vitor Pi portugál és Mártonfi Benke Márta a táborozó művészek közül. FOTÓ: PAPP ZOLTÁN

FI NÉPE

una–Tisza köze napilapja • 53. évf., 136. szám / 44 Ft

Franciaország a szövetségesünk szerda óta

„Franciaország a magyar NATO-csatlakozás szerdai ratifikálásával szövetségesének ismerte el hazánkat" – jelentette ki a sajtó érdeklődésére a külügyi szóvivő csütörtökön. Horváth Gábor hozzátette: Budapest ennek gyakorlati megjelenését – a NATO-hoz és az EU-hoz történő csatlakozás, valamint regionális problémái kezelését illetően – már jó ideje érzi.

A szóvivő hangsúlyozta: a francia támogatás következetességét alátámasztja az, hogy a Nemzetgyűlésben a kormánypárti képviselők mellett az ellenzék nagy többsége is megszavazta Magyarország, Csehország és Lengyelország csatlakozását a NATO-hoz, mindössze a kommunista párt mondott nemet a felvételre. A francia Szenátusban három hete lezajlott voksolás után az 577 tag Nemzetgyűlés 541 igen és 3 nem szavazat mellett, tartózkodás nélkül támogatta a ország NATO-tagságát. NATO-tagországok sorába Franciaország - Dánia, Kanad Norvégia, az Egyesült Államo Németország, Görögország Luxemburg és Izland után - a k lencedik ország, amelyik ratifikálta a szervezet bővítését.

A sorköteles fiatalok örülnének a Fidesz-döntésnek

Közgyűlés után

November 15-én tartotta soros közgyűlését a Magyar Írószövetség. Az egynapos tanácskozáson az 1005 főből álló tagság mintegy harmada vett részt. Az új, hetvenegy tagú választmány összetételére 315-en adták le voksukat, ebből hetet talált érvénytelennek a szavazatszámláló bizottság. Az eredményhirdetés után a választmány megtartotta első ülését, ahol megválasztották a jelölőbizottságot, akik javaslatot tesznek az új tisztségviselők személyére. A jelölőbizottság tagjai: Jókai Anna elnök, Kiss Pintér Imre, Módos Péter, Oláh János, Vasy Géza, Beke György, Lakatos Menyhért. Az alábbiakban közöljük a választmány névsorát a kapott szavazatok számával együtt.

Pomogáts Béla 266, Jókai Anna 245, Lászlóffy Aladár 231, Mezey Katalin 230, Lázár Ervin 226, Grendel Lajos 222, Ágh István 221, Bella István 213, Kiss Gy. Csaba 212, Hubay Miklós 209, Gion Nándor 204, Tornai József 203, Szakonyi Károly 200, Csiki László 192, Lengyel Balázs 191, Ács Margit 184, Szabó Magda 182, Vathy Zsuzsa 180, Gergely Ágnes 175, Kántor Lajos 166, Szilágyi István 165, Varga Domokos 164, Kis Pintér Imre 163, Görgey Gábor 162, Kiss Benedek 162, Döbrentei Kornél 161, Serfőző Simon 161, Takáts Gyula 161, Balla D. Károly 160, Szőcs Géza 159, Gyurkovics Tibor 157, Módos Péter 157, Tarján Tamás 157, Szépfalusi István 156, Szörényi László 156, Albert Gábor 155, Kovács István 153, Vujicsics Sztoján 153, Parancs János 152, Tőzsér Árpád 152, Gálfalvi György 150, Szakolczay Lajos 149, Veress Miklós 148, Tóth Éva 146, Bálint Tibor 144, Oláh János 144, Tamás Menyhért 144, Farkas Árpád 142, Kertész Ákos 141, Bodnár György 138, Marsall László 138, Temesi Ferenc 137, Vasy Géza 135, Beke György 134, Gál Sándor 130, Kukorelly Endre 130, Parti Nagy Lajos 130, Csűrös Miklós 128, Deák László 127, Péntek Imre 125, Aczél Géza 124, Kocsis István 122, Sárközi Mátyás 122, Tóth Bálint 121, Konrád György 119, Szalay Károly 119, Lakatos István 118, Lakatos Menyhért 117, Reményi József Tamás 117, Székely Magda 117, Nagy Pál 116.

Szavazatot kapott még (sorrend a voksok számának megfelelően): Füzi László, Karátson Gábor, Tótfalusi István, Kovács András Ferenc, Dippold Pál, Radnóti Sándor Sarusi Mihály, Mohás Lívia, Villányi László, Csordás Gábor, Fábián László, Obersovszky Gyula, Ambrus Lajos, Benyhe János, Vári Fábián László, Bányai János, Monostori Imre, Márkus Béla, Király László, Papp Tibor, Szepes Erika, Szkárosi Endre, Bujdosó Alpár, Békés Pál, Ferenczes István, Petőcz András, Bratka László, Győrffy László, Kerék Imre, Tóth László, Keresztury Tibor, Kartal Zsuzsa, Szöllősi Zoltán, Bogdán László, Tari István, Choli Daróczi József, Bartis Ferenc, Finta Éva, Károlyi Csaba, Pálinkás György, Fenyvesi Ottó, Gittai István, Pusztai János, Balázs Tibor, Balogh Elemér, Borbély Sándor, Hajnal László Gábor, Rácz Péter, Kiszely Gábor, L. Simon László, Farkas Olivér, Polgár András, Szitányi György, Kozma György.

„Tájkép"

Benes József munkáiról

Benes József magányos alkotó – s nem csak azért, mert a művészet mostani társadalmi helyzetének következményeivel szembenézett, s levonta ebből a szükséges következményeket, hanem azért is, mert művészete középpontjába a világ „elrákosodásának", leépülésének, szétesésének, pusztulásának folyamatát állította, s aki a pusztuló világ képét látomásaiban újrateremtette, nem is lehet más, csak magányos...

De hát valójában milyenek is Benes új tájképei? Aki ismeri korábbi munkáit, joggal mondhatja: sokban rokon azokkal. Elsőként azért, mert teremtik a világot, nem pedig másolják. Benes mindig a valóság konkrét elemeiből indul ki, önmagát szinte mániákus következetességgel realista festőnek nevezi, amiből annyi feltétlenül igaz, hogy a valóság egy-egy elemét figyeli meg, azt emeli az általa teremtett világ uralkodó motívumává. Régebben az összevarrt szájú vajdasági magyarok képét emelte világa középpontjába, most a táj egy-egy eleméből, a töredezett partoldalból, a megcsillanó vízfelületből, a színekből indul ki, és szinte mikrorealista módon építi fel képeit – úgy, hogy ez a mikrorealizmus képessé válik az elvontság érzetének megteremtésére is.

Ne várjon hát senki a „valóság hű mását" megteremtő képeket Benes Józseftől, de az ő teremtett világa mégis mélyebben, gazdagabban őrzi az alföldi világ elemeit, mintha másolta volna őket. Korábbi tájai tűnnek fel most is, a Tisza-part, egy-egy partszakasz, szakasz-töredék, elágazások, kereszteződések, fények, árnyak, sötétebb és világosabb foltok, s ezekből a táj-elemekből épül fel a kép – immáron a maga törvényei szerint, merthogy nem csupán a festő teremti a képet, hanem a kép is önmagát. Korábbi képeinek világához kapcsolja a mostani képeket az is, hogy Benes soha sem egy képet fest, hanem egyetlen – talán nem is létező – képnek a változatait teremti meg. Témái visszatérőek, korábban is azok voltak, példaként csupán az összevarrt szemű-szájú figurákat említem, s az elomló-szétfolyó *Húsikák*at, s azt, hogy különböző színvilággal, technikával – rajz, olaj, pasztell, nyomat, olaj stb. – hozta létre *ugyanazt* a képet. Mostani pályaszakaszában is szinte egyetlen képet fest, a gondolkodásában is talán csak elvontan létező táj képét, miközben a táblákon és a papíron ennek a tájképnek a különböző – de egymásra azért erősen visszautaló – valóság-elemeket, színeket, hangulatokat őrző változatait teremti meg.

De hát nemcsak hasonlítanak Benes újabb képei a korábbiakhoz, hanem különböznek is tőlük, másképpen nem is lehetne elkülöníteni őket. A különbözőség oka természetesen a képeket megteremtő világlátásban rejlik. Korábbi tájképein, főképpen a korai, szinte pályakezdő Tisza-partokon, később pedig a figurális képek hátttereként létező alföldi színcsíkokon a pusztulást, a robbanást megelőző feszültség érződik, azok mintha a robbanás előtti táj utolsó pillanatát rögzítették volna, a mostani képek viszont a *mindennek utána vagyunk már* állapotából indulnak ki, főképpen pedig abból, hogy a szétesés után is kell léteznie a világnak, s hogy az létezhessen, ahhoz mindenkinek újból fel kell építenie a magáét. A festőnek színekből, formákból; főképpen pedig neki is belátásból, megértésből, derűből, kiegyensúlyozottságból, vagy akár játékból. Benes mintha egy színskálán játszana, egy-egy színt vesz alapul, az első „csík" színét mindig máshonnét választja, s ebből kiindulva építi fel a képet, ezért is tündöklenek ezek a képek ennyiféle színben. Játék ez, de teremtés is: egy újabb festői világ felépítése. Nem törekszik a teljes világ „összerakására" – hol vagyunk már ettől –, inkább csak színeket, foltokat, töredékeket helyez egymás mellé, mintegy a maga számára is jelzi, hogy azért egyfajta világ mégiscsak létezik. Benes 1997-ben Veránkán, ezen a csodálatos dunai szigeten kezdte festeni újabb tájképeit, de hát látjuk-láthatjuk, Veránka valójában nem a tájat, s nem is egyszerűen a színeket és a töredékeket-töredékformákat adta ezekhez a képekhez – s a képek mögötti világításhoz –, hanem a fényt, a fényen túl pedig a ragyogást. Ez a ragyogás határozza meg Benes új képeinek világát, néha a kép középpontjába sűrítődve, néha pedig a maga fénylő foltjaival a kép egészére rávetülve... A korábbi és a mostani tájképek közötti különbözőség, úgy gondolom, éppen a ragyogás által ragadható meg. Teljes tájat – ismétlem, hol vagyunk már a teljességtől –, a táj elemeiből összeálló és teljesnek mondható kompozíciót soha sem fest, inkább a részleteket ragadja meg, hol a fényben ragyogó homokpart részletét, hol a távolabbi táj szemünkben összeolvadó részleteit, ami azt is jelenti, hogy képei lehatárolhatatlanok, futnak-futnának-futhatnának minden irányba tovább, mert a festő csak egy picike metszet látomását rögzítette a táblákon. Nem a zárt rend a jellemzőjük, hanem a felnagyítottság és a töredezettség, a részletek és a részletekben is jelenlévő feszültség kivetítése. És hát a ragyogás, a mindent betöltő ragyogás...

Füzi László

„...mégiscsak az a fontos, ami a zenéből árad”

Ránki Dezső zongoraművésszel beszélget J. Győri László

– Ön – legalábbis a látszat ezt mutatja – kiszállt abból a mókuskerékből, amelyben kollegáinak többsége forog. Nincs mese, a „zeneiparban” benne kell lenni, sokat kell szerepelni, kell a publicitás, kell, hogy sok interjú készüljön egy művésszel, forogjon a neve és sok lemeze jelenjen meg. Ettől „eladhatóbbá” válik. Ön elindult az ellenkező irányba, ami bátorságra és belső szabadságra utal. Hogyan érlelődött meg önben a döntés, egyáltalán, mennyire volt szuverén döntése ez, hogy „kívül kerül a körökön”?

– Nem egyértelműen a saját döntésem volt. Inkább alkati kérdés és a neveltetésemből is ez fakad. Abból az életvitelből, amit szimpatikusnak tartok. Soha nem próbáltam meg kikönyökölni magamnak az utat. Nem szeretem az önmenedzselést és a reklámozást. Ennek egészen biztosan vannak hátrányai, de én így érzem jól magam.

– A zene üzletággá vált, karrierek is úgy ívelnek fel és emelkednek egyre magasabbra, ahogy az üzleti szférában szokásos. Az egész olyan, mint egy versenyfutás. Nem fél, hogy lemarad?

– Ha nagyon prózaira fordítjuk a szót, az a hátránya lehet ennek a viselkedésnek, hogy az embert elfelejtik és nem kérik fel koncertekre. Esetleg valakinek majd az eszébe jut, hogy hű, tényleg, annak idején volt egy ilyen nevű, hova is lehetett, mi is történhetett vele? Szerencsére ennyire nem veszélyes az ügy. Éppen elég hangversenyem van. Tényleg volt egy pár év, amikor ritkán léptem fel itthon, de például ebben a szezonban legalább hat koncertem van csak Budapesten. Az nem kevés. Ennél lényegesen több – néhány extrém évet leszámítva – soha nem volt. Van egy menedzserem Genfben, aki az egész világon képvisel és éppen elég helyre hívnak és hívnak vissza.

Hogy azért mégis belül legyen?

általában sokkal jobb testi-lelki állapotban vagyok, sokkal jobban játszom.

– Erre találták ki az élő felvételeket. Talán nem is véletlen és nem csak anyagi okokra vezethető vissza, hogy egyre több olyan lemez jelenik meg, amelyik koncerten készül.

– Igen, csak ha odajön egy lemezgyári csapat mikrofonokkal, akkor Murphy törvénye alapján biztosan nem sikerült volna úgy a koncert. Ahhoz sok mindennek kell „összejönnie”, hogy éppen akkor és éppen ott sikerüljön az embernek a legjobban zongoráznia. Erre nagyobb az esély, ha több koncertet vesznek fel sorozatban.

– Feleségével, Klukon Edittel egy olyan műfajt is ápol, amelynek Magyarországon nem nagyon van hagyománya. Ha meggondolom, hogy menynyi mindent nem ismerünk a négykezes irodalomból...

– Évente tíz-tizenkét négykezes, illetve két zongorás koncertet játszunk, ami körülbelül húsz százaléka az összes tevékenységünknek.

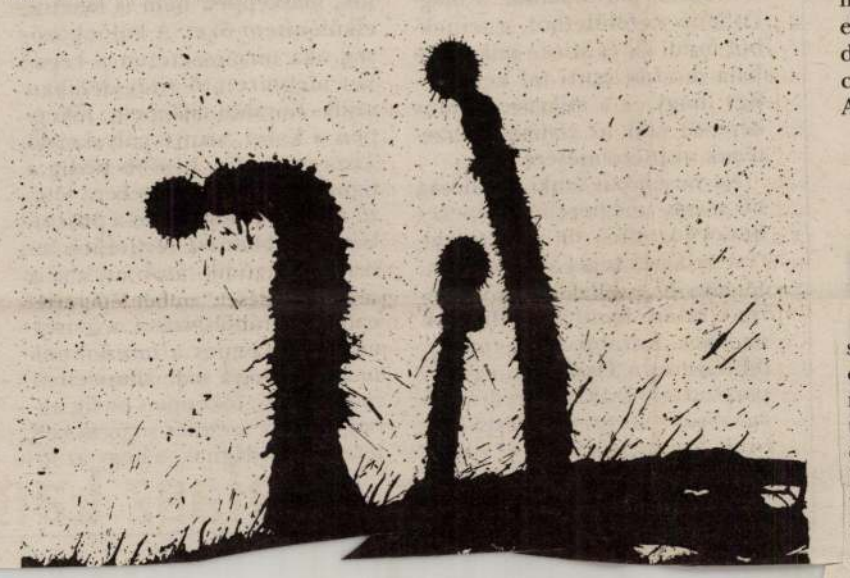

Természetesen nem tehet olyan grandiózus hatást, mint zenekaron, de sok minden megszólalhat így benne, amit nem szoktunk amúgy meghallani.

– Néhány órával ezelőtt kaptam meg azt az albumot, amely 1978-79-es Mozart felvételeit tartalmazza. Korábban egy dupla Haydn-albumot jelentettek meg újra. Megnéztem a borítón a fényképét. Szinte gyereknek látszik. Húszas évei elején-közepén készítette ezeket a lemezeket. Akkoriak a fényképek is. Vajon milyenek ezek a lemezek mai füllel? Úgy hallgatja őket, ahogy az ember régi fotókat néz?

– Amikor megkaptam a Haydn-szonátákat, belehallgattam és nagyon elcsodálkoztam, mert egyáltalán nem volt rossz. A hangminőség rettenetes. A zongora úgy szólt, mint egy elfuserált pléhdoboz. Szörnyű a hangzása. De az előadás elég jó. Egyáltalán nem bánom, hogy ezek a régi felvételek újra megjelennek. Nincs meg bennem az a rossz érzés, ami sokakban megvan régi produkciókkal kapcsolatban. Nem hiszem, hogy amit akkor csináltam, eleve rossz. Sőt, néha meglepődöm, válnak. Ezen a szólóesten körülbelül negyedórás válogatást játszom a *Játékok*ból. Most tanultam meg a Bartók *Improvizáció*kat. Ezt most játszom majd először – ugyancsak Olaszországban. Annak, hogy Bachot nem játszom koncerten, nem az az oka, hogy ne szeretném, ne állna közel hozzám, de úgy érzem, én nem tudnék semmit hozzátenni ahhoz a képhez, ami Bachról a közönségben él. Nem érzek leküzdhetetlen vágyat, hogy fellépjek Bach-művekkel. Itthon, magamnak, igen-is játszom Bachot, de szeretem megvárni, amíg annyira megérik bennem egy darab, vagy egy szerző, hogy vágyat érezzek rá, hogy felléphessek vele és hogy a közönségnek is jelentsen valamit. Bach esetében ez valószínűleg be fog következni, de még nem tartok ott. Ami a modern zenét illeti: Kurtágot igen, de más kortárs szerzőket tényleg csak elvétve játszom. Emögött semmiféle elhatározás, vagy koncepció nincs, valószínűleg ez is inkább alkati kérdés.

– Most sorra jelennek meg CD-n régi nagy zongoristáktól felvételek. Ahogy a régi nagyokat hallgatja az ember, mondjuk Rachmanyinovot, az az érzése, hogy más volt az előadók kapcsolata a zenével. Mintha – nem tudom, hogy ez-e a jó kifejezés – szabadabban bántak volna a zenével.

– A legnagyobb mesterek esetében inkább csak külsőségeiben volt más a zongorázás. Aki igazán nagy művész, ma is szuverén módon nyúl egy-egy műhöz. Az igazi nagyok sosem önkényeskedtek, sosem bántak szabadosan a zenével. Az önmutogatók sosem tartoztak ebbe a felső kategóriába, ahova Lipatti, vagy Rachmanyinov tartozott. Cortot ma már elfogadhatatlan módon elnagyolta a dolgokat, de még ő is a zene esszenciáját volt képes megjeleníteni. Ahogy a mai legnagyobbak.

– Van otthon egy lemezem, amelyen Horszowski Bachot játszik. Nekem ez ma már nem tetszik, bár tudom, hogy ez mit sem von le Horszowski nagyságából.

– Erről beszélek, külsőségről van szó, bár egy bizonyos mértéken túl ez már tartalommá is válik. Ő még nem ismerhette az úgynevezett historizmust, aminek nagyon hasznos dolgok felfedezését köszönhetjük. Persze ezt is sokan túlhajtják, de a historizmus jelölte ki a játékmódban a pilléreket, ami kizárja, hogy valaki ma úgy játsszon Bachot, ahogy Horszowski tette. De ettől még alapvető jelentését ő is tudta és

– A közelmúltban egy nemzetközi hírű kolléganője, Joao Maria Pires egy sajtótájékoztatón azt mondta, az újságírók mindig minden művészt arról kérdeznek, kinél tanult, kik voltak a mesterei, s nem azt, ami szerinte sokkal fontosabb: mit olvasott az elmúlt öt évben? Tehát milyen intellektuális hatások érték az utolsó időszakban. Elhatároztam, hogy ezt most mindenképpen megkérdezem, de eszembe jutott az is, ami a Szvjatoszlav Richterről készült portréfilmből a leginkább feltűnt: Richternek egy közege lehetett: a zene. Csak a zenével összefüggésben árult el magáról bármit is, amit mondott, annak csak a zenével kapcsolatban volt relevanciája. Mintha csak a zenén keresztül lett volna képes megnyilvánulni.

– Ez nem igaz, Richter nagyon sok területen volt tájékozott. Alapelve volt, hogy mindennap, ha csak tehette, elment egy múzeumba. Egy-másfél órát nézte a képeket és ő maga is festett. Egyébként tájékozott volt a filmművészetben is. Nem nagyon szerette, ha filmezték, de nagyon értő szemmel nézte a filmeket. És ezenkívül rendkívül olvasott ember. A hozzá közelállóknak megnyílt. Nagyon barátságos volt, csak utálta ennek a pályának a kísérőjelenségeit.

– A sztárságot?

– Igen, nyilvánosan tényleg csak a zenében nyilvánult meg és valószínűleg igaza volt. Ő meg is tehette. Nem szabad összekeverni azt a képet, amely róla a nyilvánosságban élt, azzal, amilyen valójában volt.

– Megadom magam, de akkor mégis igaza van Piresnek, hogy egy zenei előadóművésztől az olvasmányélményeiről kell érdeklődni, ha az őt ért művészi befolyásokra vagyunk kíváncsiak?

– Egészen biztosan befolyásolják az embert a különféle intellektuális élményei. Engem sajnos mostanában elég rendszertelenül befolyásol, hogy mit olvasok, mert itthon gyakorlatilag nem jutok hozzá az olvasáshoz. Utazáskor nagy gonddal válogatom össze az olvasnivalót. Kiválasztok néhány könyvet, ami soknak, vagy kevésnek bizonyul.

– Pires elmondása szerint az olvasmányai hatnak a zongorázására. Nyilván nehezen önthető szavakba, hogy hogyan.

– Belemagyarázásnak tűnne, ha megpróbálnám szavakkal elmondani, hogy mi hogyan hat és miképpen érezhető. Az egészen biztos,

BENES JÓZSEF

M. I. T.

Demszky Gábor a Petőfi-szobornál

Pontosan tudjuk, mi a szabadság

„Sok éve már, hogy mi, pesti polgárok ilyentájt idegyűlünk a szobor köré, s egy kicsit csalunk. *Petőfi* Sándorról és *Kossuth* Lajosról beszélünk, de magunkra gondolunk. Nekik hozunk virágot, kokárdát tűzünk, de a szabadság szimbólumaival a saját vágyainkra emlékezünk, az ő pontjaikat citáljuk, de azok már a mi szívünkből szólnak. Beszéljünk akár sajtószabadságról vagy a felelős kormányzásról, nem kell találgatnunk e szavak eredeti jelentését. Pontosan érezzük, hogy mit takarnak." Ezekkel a gondolatokkal kezdte beszédét Budapest főpolgármestere tegnap délután a Petőfi-szobornál megtartott koszorúzási ünnepségen.

Demszky Gábor a Fővárosi Önkormányzat ünnepségén – ahol jelen volt a köztársasági elnök, a miniszterelnök, az Országgyűlés elnöke, valamint az V. kerület elöljárói is – megemlékezett a határon túli magyarságról is. A Március 15-e téren – ahol valakik előzőleg a következő feliratot helyezték el: „Az alapszerződés tervezetét közzétenni!" – Demszky Gábor így folytatta mondandóját: „Amíg Magyarországon szabadok vagyunk, addig minden magyarnak esélye van ugyanerre a szabadságra a határokon kívül is." A főpolgármester szerint az kell legyen az óhajunk, hogy a szlovákiai, az ukrajnai, a románia és szerbiai magyarok – magyar nyelven – együtt ünnepelhessék ezt a napot.

Beszédében kitért arra: politikusaink arra törekedtek, hogy *a gazdaságot megszabadítsák az ideológiától*. Gyors törvénykezésre készültek, teret és nagyobb biztonságot adni a vállalkozásoknak. Felesküdtek a korrupció ellen, és harcot hirdettek a szegénység visszaszorítására. Mire jutottunk eddig? – tette fel a kérdést a főpolgármester, majd így válaszolt: „Mind többen látjuk, hogy az állam keveset javíthat, de sokat ronthat. Mind többen tudjuk, hogy a mindenkori kormány azzal követi el a legnagyobb hibát, ha nem hajlik önkorlátozásra."

Demszky Gábor arról is szólt, hogy a kormány akkor cselekszik helyesen, amikor elkezdi végrehajtani azt a programot, amire megbízást kapott. Majd utalt arra, a mai gazdasági válságban a kormány nem képes másra, csak arra, hogy a legrászorultabbakat segítse. A megoldást Demszky *a civil szféra erejének felszabadításában* jelölte meg, azt hangsúlyozva, hogy az elmúlt öt év nem volt elegendő ahhoz, hogy felszabadítsuk a magyar társadalom eme mozgatórugóját. Időnként fütty és taps kísérte a főpolgármester gondolatait, mint ahogyan azon véleményét is, amelyben arra mutatott rá: a kormány nemcsak saját szavazóinak, hanem a mást választóknak is felelősséggel tartozik. Mert abban – folytatta –, ahogy az ország eddig működött, az ő munkájuk is, valamennyiünk munkája is, valamennyiünk személyes áldozata benne van. Demszky úgy vélte, egy változatlan étvágyú állam okozta csőd mindannyiunkat egyaránt fenyeget. Majd a megbékélésre felszólítva így folytatta: „Ez a mi márciusi dacos ünnepünk nem viselné el, hogy tévedéseinkért bűnbakot keressünk. És nem viseli el azt sem, hogy politikai ízlések szerint felparcellázzuk." A főpolgármester visszaemlékezett a '48-ban történtekre, amikor – mint mondta – néhány izzó lelkű márciusi sereg nyomába szegődtek a higgadt pesti és budai polgárok, és elsápasztották, megreszkettették az akkori helytartótanácsot. „Én úgy gondolom – mondta –, az az egyszerű felismerés tette őket ehhez elég erőssé, hogy jobban teszik a dolgukat, mint az állam a magáét. S ebben nem volt közöttük különbség aszerint sem, hogy magyarnak, németnek vagy zsidónak születtek."

A békés megemlékezést követően *Göncz* Árpád, *Horn* Gyula, *Gál* Zoltán, *Demszky* Gábor és *Vajda* Pál főpolgármester-helyettes helyezett el koszorút a szobornál. Végezetül félórás ünnepi műsor zárta a programot.

(fazekas-ruck)

A nemzet ereje legyőzhetetlen

– mondta ünnepi beszédében a köztársasági elnök

(Folytatás az 1. oldalról)

Göncz enlékeztetett arra, hogy a nemesi értelmiség súlyos belső vívódás és nehéz szellemi érlelődés árán leszámolt előítéleeinek legtöbbjével annak ellenére, hogy tudta: a végső megoldás – a jobbágyfelszabadítás és a politikai jogok kiterjesztése – csak távlati javulást ígért A végleges célt Kossuth Lajos jelölte ki: a jobbágyfelszabadítást, a polgárjogok kiterjesztését, az iparfejlesztést és a magyar középosztály megteremtését. Akkoriban a Petőfi és Vasvári köré csoportosult fatalok már világosan felismerték a reformpolitika korlátait, és látták, hogy az átalakulást csak a néppel együtt lehet végrehajtani.

Göncz Árpád, elemezve a szabadságharc történéseit, kifejtette: a drámai konfliktus szociális síkon nemzeti és hatalmi síkon egyaránt kibontakozott. Emlékeztetett arra, hogy Bécsben március 13-án tört ki a forradalom, s Pesten március 15-én győztek a márciusi ifjak. A király kinevezte az első felelős kormányt, amely az ország politikai erőit szinte hiánytalanul egyesítette. Berekesztette az utolsó rendi országgyűlést, szentesítette a törvényeket, amelyek szinte hiánytalanul felszámolták a rendiséget. A kormány megteremtette a polgári társadalom és a polgári szabadságjogok korszerű jogi keretét. Ugyanakkor igyekezett engedményekkel hatástalanítani a Pesten és faluhelyen fel-fellángoló szociális feszültségeket és a magyar államiság ellen irányuló nemzetiségi támadásokat.

A köztársasági elnök leszögezte: hazánk harca a függetlenségért, az igazságos és korszerű társadalmi rendjéért egyértelműen szabadságharc volt. 1848–49 egy vesztes háború és egy győztes forradalom története. 1849. augusztus 13-án nem a nemzet, hanem Görgey tette le a fegyvert a katonai s nem az erkölcsi túlerő előtt, a múlt és nem a jövő előtt – fogalmazott az államfő. Végezetül Göncz Árpád arra hívta fel a figyelmet, hogy az idő „méhében" rejlő minden változást – ha meg érett is rá a társadalom – csak keserves küzdelem és áldozat árán lehet véghezvinni. Ha nem fegyveres harcban, de a jövőbe vetett hittel és elszántsággal.

(őszy)

A 70-es évekre emlékezett az SZDSZ

A nemzeti ünnepen a szabad demokraták azokra emlékeztek, akik már az 1970-es, 1980-as években sem feledték megünnepelni a szabad március 15-ét – jeentette az *MTI*. A budapesti Iossuth-klubban összegyűlt vendégek – köztük *Göncz* Árpád köztársasági elnök és több SZDSZ-es kormánytag – előtt *Petó* Iván úgy fogalmazott, hogy *az állami ünnepek sorában március 15-e engedi meg a legtöbb önfeledtséget, spontaneitást*. Akik már a 70-es, 80-as években is ünnepeltek, azok a *szabadságvágy, s nem politikai ideológiák jegyében* tették azt, mint ezt a legfrissebb kutatások is bizonyítják.

Fodor Gábor művelődési miniszter Petőfihez hasonlóan szintén a *Kenedi* János nevéhez fűződő kutatásokra hivatkozott, amikor megállapította: már a 70-es esztendőkben is a *másság megjelenítői* mentek az utcákra és vitak a március 15-i megemlékezések *kárvallottjaivá*. Ma is úgy tartja helyesnek a miniszter, ha különböző eszmék, megközelítési módok alapján, de a szabadság iránt elkötelezetten ünnepelnek az ország polgárai. Fodor Gábor adatok segítségével idézte fel a koni 70-es évek március 15-éit.

A forradalom erényeit számon kell kérni a mától

– hangoztatta Für Lajos

1848. március 15-e, legnagyobb nemzeti ünnepünk azért lehetett sorsfordító nap a történelemben, mert kivételes találkozások történtek. A politika találkozott a nemzeti szellemmel, a népakarattal, a magyarság ügyével és az ifjúsággal – fogalmazott *Für* Lajos, az MDF elnöke tegnap este, a Bem téren megtartott ünnepségen.

Úgy kell emlékeznünk az 1848–49-es forradalomra – folytatta a politikus –, hogy annak *erényeit* számon kell kérni a mától is. Für Lajos hangsúlyozta: március idusát mindig is az egyetemes magyarság nemzeti ünnepének tekintették, amelyet nem lehet pártpolitikai érdekeknek kiszolgáltatni. Ma is ezt valljuk, s ízlésünk is tiltakozik az ellen, hogy ezen a szent napon politikai pártügyekkel foglalkozzunk – mondta –, mégsem tehetünk mást.

Für szerint a jelenlegi kormányzat szegte meg a nemzeti ünnep egyetemességét azzal, hogy az ünnep előtti napokban „a nemzet asztalára tette azokat a terveket, amelyek az egész ország idegrendszerét felborzolták". Für Lajos úgy vélte, hogy az 1848-ban történtekkel ellentétben a jelenlegi kormánypolitika egyre inkább távolodik a nemzeti szellemtől, a népakarattól, szembefordul az ifjúsággal is. A tervezett gazdasági intézkedésekkel kapcsolatosan a politikus úgy fogalmazott, hogy azokkal százezreket taszít az ország vezetése a szegénységbe. Für kijelentette: úgy véli, *a kormány szakértelmének nimbusza régen a porba hullott, s most porba hulltak a szociális érzékenységről hangoztatott szólamai is.*

(ő. t. g.)

A Demokratikus Charta megemlékezése

A hatalmon levő barátok is ellenőrizendők

A Kossuth-nóta hangjai mellett helyezte el a kegyelet gyertyáit a Demokratikus Charta 48 alapító tagja Budapesten, a Batthyány-örökmécsesnél a szervezet kedd esti rendezvényén. Az eseményen összegyűltek előtt *Tamás* Gáspár Miklós úgy fogalmazott: sajnálatos és egyben örömteli is, hogy a korábbiaknál kevesebben jöttek el a rendezvényre. Sajnálatos, mert hiányoznak a barátok, de örömteli azért, mert a távolmaradottak vélhetően úgy gondolják: nincs olyan baj, ami miatt el kellett volna jönniük. A szónok kiemelte: bár sok tekintetben nyugodtabb a hazai társadalmi-politikai helyzet annál, mint egy évvel ezelőtt volt, *a hatalmon lévőket azonban akkor is ellenőrizni kell, ha azok a barátaink.*

Bodor Pál újságíró az öt évvel ezelőtti marosvásárhelyi véres eseményekre emlékezett. Kijelentette: az az igazi tragédia, ha emberségünket és magyarságunkat veszik semmibe. *Vitányi* Iván az összegyűltekhez szólva arról beszélt, hogy március 15-e a legnagyobb nemzeti ünnepünk. Ez a nap a szabad magyar polgári nemzet születésnapja, az a nap, amely sok emberben tartotta a lelket még a legnehezebb történelmi időkben is.

Kisgazda fáklyás felvonulás

Tízezres tömeg követte Torgyánt

Vesszen Horn, vesszen a kormány, vesszenek a hazaárulók! – e szavakat skandálták március 14-én este azok a fáklyás felvonulók, akik *Torgyán* József és a Kisgazdapárt felhívására gyűltek össze a Petőfi-szobornál. Torgyán József beszédét követően a *8-10 ezres* tömeg a Lánchídon keresztül a Kapisztrán térre vonult, ahol ökumenikus istentiszteletet tartottak. A felvonulók útjukon időnként azt is kiabálták: *munkát, kenyeret!*

„*Horn* Gyula nem átallotta szent ünnepünket meggyalázni, amikor felrúgta hazánk alapvető vívmányait. A kormányzat intézkedései elveszik a gyermekek elől a falatot, megakadályozzák, hogy a munkás, paraszt fiatalok, a nemzeti középosztály tagjai bejussanak az egyetemekre. Liberalizálják az országot, hogy bérrabszolgák legyünk" – mondta beszédében Torgyán József. „Hol a nép bátorsága, hogy eltűri, amit romániai, szlovákiai és vajdasági testvéreinkkel tesznek? Miként lehet, hogy az a nép, amelynek ősei egész Európát védelmezték, most nem tudja önmagát se megóvni?" – kérdezte Torgyán. A szónok ezután leszögezte: „nem tűrhetjük el, hogy egyes vezetőink eltékozolják azt, amit őseink szereztek meg vérükkel. *Ha másképp nem megy, el kell söpörni a Horn-kormányt!*" „Felül kell vizsgálni az államadósság kérdését, s azokat, akiknek tartozásaink kiszönhetőek, börtönbe és kényszermunkatáborokba kell zárni, vagyonukat pedig el kell kobozni" – hangoztatta.

(csekeh)

Gyér érdeklődés a Kossuth-téren

A szeles időjárás, a szállingozó hó és a nyomott közhangulat egyaránt közrejátszhatott abban, hogy mind az állami zászló délelőtti felvonásakor, mind a délutáni kulturális műsor idején negyedannyian voltak csupán a Parlament előtt, mint más esztendőkben vagy október 23-án. Pedig a szervezők kétféle díszes honvédcsákóval és '48-as katonadalokat tartalmazó dalosfüzettel várták a gyermekes családokat, a fedett színpadon pedig néptáncegyüttesek és előadóművészek szórakoztatták az ünneplőket. Sokan azonban úgy döntöttek, hogy a szokatlan hidegre való tekintettel – illendően a magyar sajtó napjához – inkább a hazai és nemzetközi sajtófotókiállítást tekintik meg a szemközti Néprajzi Múzeumban.

Kinn a téren kora délután egyetlen magányos tüntető tartott a magasba házilag készített transzparenst, melyen néhány környékbeli állam vezető politikusát kárhoztatta állítólagos magyargyűlöletük miatt. A kései zimankóban egy maroknyi csoport számára az országházi kitüntetésről kiszállingózó újdonsült Kossuth- és Széchenyi-díjasok felbukkanása jelentette a legérdekfeszítőbb látványosságot…

(cs. j.)

Incidensekre sehol nem került sor

Méltóságteljesen ünnepeltek a határon túli magyarok

BUKAREST – A szélsőséges erők, mindenekelőtt a Román Nemzeti Egységpárt által keltett mesterséges feszültségek, a fenyegetésektől terhelt légkör ellenére szerte Erdély városaiban a magyarság méltóságteljesen, az előzetesen kialakított programnak megfelelően ünnepelte meg tegnap március idusát. A megemlékezések sorát a háromszéki Kézdivásárhelyen indították, mégpedig az ágyúöntő szabadságharcos, Gábor Áron szobránál, ahol *Markó* Béla, az RMDSZ szövetségi elnöke mondott felemelő beszédet, s ahol jelen volt *Rudas* Ernő, a Magyar Köztársaság nagykövete is. A szónok hangsúlyozta: *Lám, riogatnak minket idén is, hogy ne ünnepeljünk, húzódjunk vissza, fogadjuk el, hogy másoké a tavasz, miénk a tél. De mi azt gondoljuk, hogy a tavasz mindenkié. (…) Március 15-e megünneplése számunkra kivívott jog. Jog a nemzeti érzéshez, a nemzeti hagyományhoz, a nemzeti történelemhez."*

A legtöbben a kolozsvári rendezvények megzavarásától tartottak, s joggal, hiszen Gheorghe *Funar* még tegnap reggel is közleményt adott ki, amelyben ez alkalommal a külföldi diplomatákat szólította fel a „törvénytelen tüntetésektől" való távolmaradásra. Elterjedt ugyanis az a hír, hogy több nyugati nagykövetség küld képviselőt a városba. Ennek ellenére a tavalyinál jóval népesebb résztvétellel, igaz, laza rendfenntartói kordon mögött számos romániai és külföldi újságíró, tévés, rádiós jelenlétében került sor Petőfi Sándor és Nicolae Balcescu román forradalmár emléktábláinak megkoszorúzására. A megemlékezést semmiféle incidens nem zavarta meg, a prefektúra ígéretéhez híven biztosította az ünnep normális lebonyolítását, csupán a koroszúkról maradt le a piros-fehér-zöld szalag, amelyet fehér színű pótolt. Az RMDSZ így eleget tett Grigore Zanc megyei kormánymegbízott egyetlen „óhajának".

(gyarmath)

POZSONY – Dél-Szlovákia kisebb településein már vasárnap, kulturális műsorokkal emelve az ünnepi hangulatot, megemlékeztek a forradalom és szabadságharc évfordulójáról, amelyeket a szlovákiai magyarok legnagyobb szervezete, a Csemadok helyi csoportjai szerveztek, a hírek szerint több mint háromszázat. A központi ünnepségre – ahogy már évek óta – Pozsonyban került sor, ahol a Duna jobb partján lévő ligetben a megcsonkított Petőfi-szoborhoz 300 magyarországi diák is ellátogatott a Rákóczi Szövetség szervezésében, s ahol Magyarország nevében a pozsonyi nagykövet, *Boros* Jenő is elhelyezte az emlékezés virágait.

A legjelentősebb rendezvényre mégis Dunaszerdahelyen, a Csallóköz szívében került sor, ahol szerdán délután több száz ember és a szlovákiai magyar politikusok jelenlétében avatták fel *Lipcsey* György szlovákiai szobrász alkotását, egy turulmadarat, amelyet egy több mint négy méter magas, fekete gránitból készült oszlopra helyeztek el. Szlovákiában az elmúlt ötven évben nem avattak ilyen nagyméretű alkotást az 1848–1849-es események tiszteletére.

N. S.

ÚJVIDÉK – A Vajdaság magyarsága megünnepelte az 1848-as forradalom és szabadságharc évfordulóját. A nemzet ünnepe alkalmából kedden a bácskai Ómoravicán, szerdán pedig a bánáti Magyarittabán koszorúzták meg Kossuth Lajos szobrát. A koszorúzási ünnepségeken, amelyeket a VMDK és a VMSZ szervezett, részt vett a Magyar Köztársaság küldöttsége is *Toth* János helyettes államtitkár vezetésével, valamint a belgrádi magyar nagykövetség tagjai Vincze András ügyvivővel az élen. A megemlékezés résztvevőit Horn Gyula levélben üdvözölte.

A keddi ómoravicai rendezvényen *Csubela* Ferenc, az MVSZ elnöke kiemelte, hogy a vajdasági magyarság nemzeti identitásának megőrzését a belső rendelkezésben, az autonómiában látja. *Ágoston* András, a VMDK elnöke szerdán Magyarittabán mondott beszédében szintén az összefogás szükségességét hangoztatta. Az itteni magyarság csak az autonómiában tud megmaradni, mondta.

(sebestyén)

UNGVÁR – Kárpátalján nyugodt és méltóságteljes ünneplés keretében emlékeztek meg a magyar forradalom és szabadságharc évfordulójáról. Ungváron megyeszékhely és a hozzá közel eső községek magyarsága a Petőfi téren gyűlt össze. Sok százan jelentek meg a költő szobránál, ahol elsőként *Tóth* Mihály parlamenti képviselő lépett a mikrofonhoz. Hangsúlyozta, hogy a Kárpátok alatt élő magyarok és nem magyarok számára a lelki és anyagi megpróbáltatások sajnos az ezredforduló közeledével sem érnek véget. „Ám ehhez a független ukrán állam polgáraiként is nyugodtan meríthetünk erőt 1848 tavaszából" – szögezte le a szónok, hangsúlyozva, hogy sokan nem is merik vállalni ezt a küzdelmet: átteepülnek, elmennek, ami gyakran pótolhatatlan veszteségeket jelent.

(székely)

A MIÉP a televízió székháza előtt

Csurka szerint hazánk végveszélyben van

Rendkívül nagy érdeklődés mellett, *15–20 ezres tömeg előtt beszélt Csurka István, a MIÉP elnöke* a párt és a Magyar Út-körök márciusi megemlékezésén a televízió székháza előtti téren. „Ma egy, a saját magyarellenességét immár egyre kevésbé rejtegető, korrupt és álnok hatalom uralkodik felettünk" – kezdte beszédét a szónok, majd leszögezte: *ilyen nagy veszély még soha nem fenyegette a magyarságot*, mint most. Létrejött egy olyan látszólag demokratikus uralmi rendszer, amely csak egy vékony felső réteg számára előnyös, a nép széles rétegei számára teher, és folyamatos elszegényedést, sorvadást eredményez. Csurka élesen támadta a kormányzó pártokat, amiért paktumok és egyezségek révén továbbra is *ugyanaz a szűk kör maradt hatalmon és dönt a legfontosabb nemzeti vagyonról.* „Életünk és sorsunk eldöntése mind a nemzetidegen elit kezében van" – mondta, s szerinte ezért a világ leglehangoltabb, jövőkép nélküli társadalma a magyar. Csurka István megállapította: az előző szovjet uralom szétverte a társadalom alapsejtjeit, szétverte a családot, a kis közösségeket, az érdekképviseleteket, így ma egyszerűen *a pénzvilág írja meg a választási eredményt.* A nekik nem tetsző szervezeteket szétverik és károsnak állítják be. „Ma hivatalosan még nem tiltanak semmit, minden civil kezdeményezés előtt szabad az út – csak éppen pénz nincs semmire. A pénzben dúskáló nomenklatúraburzsoázia, az SZDSZ szűk magja dönti el, hogy nincs pénz az oktatásra, nincs pénz semmiféle, a nép kulturális szintentartását szolgáló intézmény fenntartására" – jelentette ki a tömeg nagy ovációja közepette a politikus, aki szerint mára Magyarország a „nincs pénz" országa lett.

V. F.

Népjóléti Szövetség

Szélsőjobboldali demonstráció

Mintegy százan – többségükben kopaszra nyírt fiatalok – vettek részt szerdán a Magyar Népjóléti Szövetség március 15-i megemlékezésén. *Szabó* Albertnek, az MNSZ vezetőjének a Batthyányi-örökmécsesnél tartott beszédében elmondta: a jelenlegi helyzetből csak nemzeti összefogással lehet kitörni, azonban *a magyarok „nemzeti és faji öntudatának" alacsony volta miatt ez csak hosszú távon történhet meg.* Az ünnepség az „Ébredj magyar" című hungarista induló eléneklésével zárult.

Állami kitüntetések

A Magyar Köztársaság elnöke – a miniszterelnök előterjesztésére – nemzeti ünnepünk, március 15-e alkalmából állami kitüntetéseket adott át.

Széchenyi-nagydíjas

Kosáry Domokos, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke

Kossuth-díjasok

Babarczy László, a kaposvári Csiky Gergely Színház igazgató-főrendezője, **Békés** András, a Magyar Állami Operaház nyugalmazott főrendezője, **Foltin** Jolán koreográfus, **Gross** Arnold festő- és grafikusművész, **Jancsó** Adrienne színművész, **Lakatos** István költő, műfordító, **Lator** László költő, műfordító, **Molnár** Piroska színművész, **Schéner** Mihály festőművész, **Sinkó** László színművész, **Török** Ferenc építészmérnök

Széchenyi-díjasok

Balogh Kálmán geológus, **Bánk** József érsek-püspök, **Bartha** Adorján kutatóprofesszor, **Burger** Kálmán akadémikus, **Czére** Béla címzetes egyetemi tanár, **Csapodi** Csaba címzetes egyetemi tanár, **Dávid** Katalin, az Egyházi Gyűjtemények Szakfelügyelete vezetője, **Dudits** Dénes, a Növénybiológiai Intézet igazgatója, **Ferge** Zsuzsa tanszékvezető egyetemi tanár, **Glatz** Ferenc, az MTA Történettudományi Intézet igazgatója, **Heller** Ágnes filozófus, **Ilia** Mihály irodalomtörténész, **Jobst** Kázmér akadémikus, **Kátai** Imre akadémikus, **Kroó** György tanszékvezető egyetemi tanár, **Lengyel** Balázs író, **Lipták** András tanszékvezető egyetemi tanár, **Michelberger** Pál akadémikus, **Mikolás** Tibor építészmérnök, **Ormos** Mária akadémikus, **Pataki** Ferenc akadémikus, **Petrányi** Gyula akadémikus, **Szépfalusy** Péter akadémikus, **Tomcsányi** Pál kutatóprofesszor, **Tuschák** Róbert akadémikus, **Vikár** László népzenekutató

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁGI ÉRDEMREND KÖZÉPKERESZTJE A CSILLAGGAL (POLGÁRI TAGOZATA)

Darvas Iván Kossuth-díjas színművész, kiváló művész, **dr. Hagelmayer** István, a közgazdaság-tudomány kandidátusa, az Állami Számvevőszék elnöke, **dr. László** Gyula, a történelemtudomány doktora, Széchenyi-díjas régész, nyugalmazott egyetemi tanár, **Ujfalussy** József akadémikus, Kossuth-díjas zenetudós, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola nyugalmazott rektora, **dr. Németh** János, az állam- és jogtudomány kandidátusa, az Eötvös Loránd Tudományegyetem tanszékvezető egyetemi tanára, **Révész** András, **Straub** F. Brúnó akadémikus, Kossuth-díjas biokémikus

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁGI ÉRDEMREND KÖZÉPKERESZTJE (KATONAI TAGOZATA)

Árvai Zoltán vezérőrnagy, **Kelemen** István vezérőrnagy, **Priol** Zoltán vezérőrnagy

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁGI ÉRDEMREND TISZTIKERESZTJE (POLGÁRI TAGOZATA)

Dr. Árvay Attila, az orvostudomány kandidátusa, a Semmelweis Orvostudományi Egyetem tanszékvezető egyetemi tanára, **Boér** Jenő, a Miniszterelnöki Hivatal pénzügyi és gazdasági főosztályvezetője, **Gyarmati** István, a Külügyminisztérium főosztályvezetője, **Dévényi** Zoltán, a Balaton Füszért Kereskedelmi Rt. állami díjas vezérigazgatója, **dr. Illés** György, az Országos Vízügyi Hivatal nyugalmazott elnökhelyettese, **dr. Jeney** András, az orvostudomány doktora, a Semmelweis Orvostudományi Egyetem I. számú Pathológiai és Kísérleti Rákkutató Intézetének egyetemi tanára, **Szklenka** József, az Ergonett Munkaruházati Rt. vezérigazgatója, **Vladiszavlyev** András, az Országos Munkaügyi Központ volt főigazgatója, **Nemcsics** Elek, a Hírközlési Főfelügyelet főigazgatója, **dr. Barna** Lajos, a Fóti Gyermekváros nyugalmazott igazgatója, **dr. Zentai** Gyula, a Köztársasági Elnöki Hivatal főosztályvezetője, **prof. dr. Dömök** István, az Országos Johan Béla Közegészségügyi Intézet főigazgató-helyettese, **Bertha** Bulcsú József Attila-díjas író, újságíró, **H. Barta** Lajos író, **Papp** Ferenc romániai magyar író, műfordító, **Horváth** Tivadar, a Vidám Színpad színművésze, érdemes művész, **Lehoczky** Zsuzsa, a Fővárosi Operett Színház színművésze, kiváló művész, **Marton** László szobrászművész, kiváló művész, **Palánkay** Klára, a Magyar Állami Operaház magánénekese, érdemes művész, **dr. Szívós** István nyugalmazott miniszteri tanácsos, **Kárpáti** Rudolf vívó, a Magyar Vívószövetség elnökségi tagja, **Szűcs** Lajos labdarúgó, edző, **dr. Hubay** Pál, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Ügyvédi Kamara elnöke, **dr. Könczöl** László, a Szegedi Ügyvédi Kamara ügyvédje, **Ágostonné dr. Pfaff** Mária, a Békés Megyei Bíróság elnökhelyettese, **dr. Bertha** Pál, a Baranya Megyei Bíróság kollégiumvezetője, **dr. Hajdú** Ibolya, a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság megyei bírósági tanácselnöke, **Kégelné dr. Kovács** Ágnes, a Bács-Kiskun Megyei Bíróság tanácselnöke, **dr. Pál** Imre, a Csongrád Megyei Bíróság tanácselnöke, **dr. Turcsán** Rozália, a Bács-Kiskun Megyei Bíróság tanácselnöke, **dr. Varga** József, a Komárom-Esztergom Megyei Bíróság nyugdíjas bírója, **dr. Gál** Attila, a Legfőbb Ügyészség főosztályvezető ügyésze, **Egri** György, **Földvári** Rudolf, **Büchler** Józsefné

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁGI ÉRDEMREND TISZTIKERESZTJE (KATONAI TAGOZATA)

Czikora András pénzügyőr ezredes, **dr. Fejes** Antal pénzügyőr ezredes, **Gősy** István ezredes, **Karácson** István ezredes, **dr. Mandur** Ferenc ezredes, **dr. Pap** János ezredes, **Zsikó** Imréné ezredes, **Ferencsik** Hajnalka alezredes, **Pados** József bv. ezredes, a Sopronkőhidai Fegyház és Börtön parancsnoka

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁGI ÉRDEMREND KISKERESZTJE (POLGÁRI TAGOZATA)

Dr. Krajczár Gyula, Komárom polgármestere, **dr. Pálffy** Ilona, a Belügyminisztérium főosztályvezető-helyettese, **ifj. Kós** Károly romániai magyar etnográfus, **Jeszenszky** Endre táncművész-koreográfus, **dr. Papp** Géza, a zenetudomány kandidátusa, zenetörténész, zenetanár, **dr. Vajda** György Mihály, az irodalomtudomány doktora, irodalomtörténész, kritikus, **Vályi** Rózsi tánctörténész, **dr. Gergely** Károlyné, a Munkaügyi Minisztérium főtanácsosa, **Budai** Iván, a Külügyminisztérium volt munkatársa, **dr. Molnár** László, a Külügyminisztérium titkára, **dr. Szedlacskó** Zoltán, a Külügyminisztérium volt munkatársa, **Horváth** Dezső, a Külügyminisztérium főosztályvezető-helyettese, **Kisfalvi** János, a Külügyminisztérium főtanácsosa, **dr. Komoróczki** István, a Külügyminisztérium titkára, **Hajdú** István, a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat nemzetiségi referense, **dr. Scheer** Béla, a Művelődési és Közoktatási Minisztérium főosztályvezetője, **Boros** Ferenc, a Külügyminisztérium munkatársa, **G. Dénes** György dalszövegíró, **dr. Kontra** György, az Eötvös Loránd Tudományegyetem tudományos főmunkatársa, **Matusek** István, az Állami Számvevőszék számvevői főtanácsosa, **dr. Nagy** Árpádné, Szepetnek polgármestere, **dr. Ormay** György, az MTA Bányászati Kémiai Kutatólaboratórium gazdasági vezetője, **Pékh** Gyula, **dr. Szolcsánszky** Vilmos, a budapesti XI. kerület 4. számú közjegyzője, **Horváthné dr. Szalay** Piroska, Győr 2. számú közjegyzője, a Győri Közjegyzői Kamara elnöke, **dr. Horváth** Katalin, a Zala Megyei Bíróság elnökhelyettese, **dr. Spitz** János, a Vas Megyei Bíróság kollégiumvezetője, **dr. Zumbók** Ferenc, a Zala Megyei Bíróság kollégiumvezetője, **dr. Zsolnai** József, a nyelvtudomány kandidátusa, az Országos Közoktatási Intézet főigazgatója, **dr. Pálmai** Józsefné, a Belügyminisztérium Adatfeldolgozó Hivatal főosztályvezető-helyettese, **Szalay** Miklós, **dr. Szathmáry** Sándor teológiai professzor, **Hacser** Józsa, a soproni Petőfi Színház Jászai Mari-díjas színművésze, **Koós** János előadóművész, **Kós** Lajos Jászai Mari-díjas bábművész, **Szalay** Zoltán fotóművész, **Turay** Ida színművész, érdemes művész, **Voith** Ági Jászai Mari-díjas színművész, az **Omega együttes** tagjai, Liszt Ferenc-díjas előadóművészek: **Debreczeni** Ferenc, **Kóbor** János, **Mihály** Tamás, **Molnár** György

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁGI ÉRDEMREND KISKERESZTJE (KATONAI TAGOZATA)

Dr. Turák János ezredes

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁGI ARANY ÉRDEMKERESZT (POLGÁRI TAGOZATA)

Czakóné Kónya Éva, a Miniszterelnöki Hivatal ügykezelési irodájának osztályvezetője

Építészeti díjak

A hagyományszerűen március 15. alkalmából adományozott Ybl Miklós- és a Pro Regio-díjakat kedden a Magyar Építészek Kamarája és Szövetsége épületében *Baja* Ferenc környezetvédelmi és területfejlesztési miniszter adta át.

YBL MIKLÓS-DÍJ

Balázs Mihály, **Ivánka** András, **Hübner** Mátyás, **Kismarty-Lechner** Kamill és **dr. Reischl** Gábor építész

PRO REGIO-DÍJ

Dr. Enyedi György akadémikus, **Hegedüs** Imre nyugalmazott műszaki osztályvezető, **Kemény** Bertalan táj- és településtervező, **dr. Tóth** Albert főiskolai tanár, valamint a **Zala-Kar Térségi Innovációs Társulás**

Elismerés ipari vezetőknek

Március 15-e alkalmából Eötvös Loránd- és Klauzál Gábor-díjakat adott át kedden *Pál* László ipari és kereskedelmi miniszter. Az ipar és a kereskedelem legjelentősebb szakmai kitüntetéseit az idén a két ágazat 17 szakembere kapta meg kiemelkedő alkotó-, irányító- és szervezőtevékenységének elismeréseképpen.

Az IKM-ben tartott ünnepségen eredményes munkásságáért a Magyar Köztársasági Ezüst Érdemkereszt kitüntetést vehette át *Tőzsér* Ernő nyugalmazott lakatosmester, a KIOSZ XVI. Kerületi Általános Ipartestület volt titkára, az Iposz örökös tagja, illetve *Rittinger* Antal, a Renova Tatarozó-Szolgáltató Szövetkezeti Kft. ügyvezető igazgatója. Kiemelkedő ipari alkotó-, szervezőtevékenysége elismeréséül Eötvös Loránd-díjat kapott: *Kovács* Ferenc László, a Borsodchem Rt. elnök-vezérigazgatója; *Bogsch* Erik, a Richter Gedeon Vegyészeti Rt. ügyvezető igazgatója; *Mosonyi* György, a Shell Interag Rt. elnök-vezérigazgatója; *Orbán* István, az Egis Gyógyszergyár Rt. vezérigazgatója; *Rittinger* János, az Erőkar Rt. laboratóriumvezetője; *Kiss* Csaba, az Egis Gyógyszergyár Rt. főosztályvezetője; *Kovács* Gábor, a Gyógyszeripari Kutatóintézet Kft. igazgatója és *Dékány* Sándor, az MMG Automatika Művek nyugalmazott vezérigazgatója.

A belkereskedelem terén végzett kiemelkedő szakmai tevékenységéért Klauzál Gábor-díjban részesült: *Bakó* László, az IKM belkereskedelmi és piacfejlesztési önálló osztály főosztályvezető-helyettese; *Csatlós* Péter, a Bizományi Kereskedőház és Záloghitel Rt. volt vezérigazgatója; *Huszay* Gábor, a Kermi igazgatója; *Nagy* István, a Bakony Füszért Kereskedelmi Rt. vezérigazgatója; valamint *Széles* József, a Balaton Füszért Kereskedelmi Rt. kereskedelmi igazgatója.

A Magyar Köztársaság elnöke érdemes és eredményes munkássága elismeréseként a Magyar Köztársasági Arany Érdemkereszt kitüntetést adományozta *Bölöni* Istvánnak, a Földművelésügyi Minisztérium Műszaki Intézete nyugalmazott tudományos igazgatóhelyettesének. Az ünnepségen a földművelésügyi miniszter a mezőgazdaság oktatási gyakorlati és kutatási munkájában kitűnt szakembereket tüntett ki március 15-e alkalmából. Újhelyi Imre díjat 12-en, a Fasching Antal díjat 3-an, a Pro Silva Hungariae díjat 3-an, míg a Miniszteri Elismerő Oklevelet 4-en vehették át.

Nemzeti ünnepünk alkalmából elismeréseket és kitüntetéseket adtak át kedden a Magyar Honvédség Művelődési Házában is. Ezredessé 19 alezredest léptettek elő.

Nagy László, az MTK egykori ügyvezető elnöke és *Szőcs* Bertalan vívó mesteredző a Belügyminisztériumban rendezett március 15-i ünnepségen több évtizedes eredményes munkája jutalmaként a Magyar Köztársasági Arany Érdemkereszt kitüntetésben részesült. Az elismeréseket *Kuncze* Gábor belügyminiszetr nyújtotta át.

Kulturális és művészeti kitüntetések

A *Néprajzi Múzeum* aulájában 1995. március 14-én, kedden délelőtt *Fodor* Gábor miniszter átadta a március 15-e alkalmából a miniszterelnök előterjesztésére adományozott kitüntetéseket.

BALÁZS BÉLA-DÍJ

Almási Tamás filmrendező, **Bajusz** József gyártásvezető, **Bíró** Yvette filmesztéta, **Deák** Krisztina filmrendező, **Gurbán** Miklós, a Magyar Televízió operatőre, **Kende** Tamás filmfotós, **Pásztory** Ottilia maszkmester, **Sas** Tamás operatőr, **Szász** János filmrendező, **Zentai** János, a Magyar Televízió hangmérnöke

JÁSZAI MARI-DÍJ

Alföldi Róbert, a Vígszínház színművésze, **Bertalan** Ágnes, a Katona József Színház színművésze, **Halasi** Imre, a zalaegerszegi Hevesi Sándor Színház igazgató-főrendezője, **Kalocsai** Zsuzsa, a Fővárosi Operett Színház címzetes magánénekese, **Kovács** Zsolt, a győri Nemzeti Színház színművésze, **László** Zsolt, az Új Színház színművésze, **Mohácsi** János, a kaposvári Csiky Gergely Színház rendezője, **Szegő** György, a szolnoki Szigligeti Színház díszlettervezője, **Varga** Zoltán, a Művész Színház színművésze

JÓZSEF ATTILA-DÍJ

Ferdinándy György Puerto Ricóban élő magyar író, **Körmendi** Lajos író, **Megay** László újságíró, **Módos** Péter író, **Radnóti** Sándor esztéta, **Szakolczay** Lajos kritikus, **Szervác** József költő, **Tóth** Erzsébet költő, **Tóth** Sándor műfordító, **Vasy** Géza kritikus

ERKEL FERENC-DÍJ

Komlós Katalin zenetörténész, **Tolcsvay** László zeneszerző

LISZT FERENC-DÍJ

Dohos László ezredes, **Keller-vonósnégyes** (Keller András, Gál Zoltán, Kertész Ottó, Pilz János), **Kertesi** Ingrid, a Magyar Állami Operaház magánénekese, **Maros** Éva hárfaművész, **Muzsikás együttes** (Hamar Dániel, ifj. Csoóri Sándor, Éri Péter, Sípos Mihály), **ifj. Sapszon** Ferenc, a Kodály Zoltán Magyar Kórusiskola művészeti vezetője

HARANGOZÓ GYULA-DÍJ

Bombicz Barbara, a Győri Balett magántáncosa, **Herczog** István, a pécsi Nemzeti Színház balettegyüttesének igazgatója, **Mihályi** Gábor, a Magyar Állami Népi Együttes táncművésze, **Oláh** Csilla, a Magyar Állami Operaház magántáncosa

BALOGH RUDOLF-DÍJ

Patyi Árpád és **Szebeni** András fotóművész

FERENCZY NOÉMI-DÍJ

Bakos István grafikusművész, **Bánáti** János belsőépítész, **Fekete** László keramikusművész, **Gaál** Endre üvegtervező iparművész, **Gulyás** Katalin textiltervező iparművész, **Koleszár** Arany ötvösművész, **Kun** Éva keramikusművész, **Polgár** Csaba textiltervező iparművész, **Szentpéteri** Tibor ipari formatervező művész, **Fitz** Péter művészettörténész

MUNKÁCSY MIHÁLY-DÍJ

Bartl József festőművész, **Benes** József grafikusművész, **Felsmann** Tamás grafikusművész, **Kéri** Imre grafikusművész, **Maurer** Dóra grafikus- és festőművész, **Palotás** József szobrász- és éremművész, **Roskó** Gábor festőművész, **Stefanovits** Péter festő- és grafikusművész, **Tolvaly** Ernő festőművész, **Záborszky** Gábor festő- és grafikusművész

HORTOBÁGYI KÁROLY-DÍJ

Losonczy György, a Kisfaludy ugródeszkacsoport vezetője

TÁNCSICS MIHÁLY-DÍJ

Ágoston István, a Magyar Rádió Nyíregyházi Stúdiója vezetője, **Fenyő** Béla, az Élet és Tudomány nyugalmazott főszerkesztője, **Leskó** László, a Szabad Föld főszerkesztő-helyettese, **Németh** Péter, a Nap tv főszerkesztője, **Szegvári** Katalin, a Magyar Televízió szerkesztő-riportere

A MŰVELŐDÉS SZOLGÁLATÁÉRT-DÍJ

Dr. Balla Judit, a Művelődési és Közoktatási Minisztérium üzemorvosa, **Bánhegyi** Péterné, a Művelődési és Közoktatási Minisztérium főosztályvezetője, **Cagányi** László népművelő, **dr. Cserjési** Ferencné, az Országos Közoktatási Szolgáltató Iroda gazdasági igazgatója, **dr. Csontos** András, a Művelődési és Közoktatási Minisztérium főosztályvezető-helyettese, **Fesztbaum** Nándorné, a Színházak Központi Jegyirodája igazgatója, **Gerebicz** Andrásné, a József Attila Tudományegyetem gyermek- és munkaügyi osztálya osztályvezetője, **Hermann** Istvánné, a Művelődési és Közoktatási Minisztérium főelőadója, **dr. Koródi** Anna, a Budapesti Műszaki Egyetem pénzügyi igazgató-helyettese, **Mácsay** Mrta, Budapest Főváros Főpolgármesteri Hivatala ügyosztályvezető-helyettese, **dr. Nagy** Tibor Gyula, a Művelődési és Közoktatási Minisztérium főosztályvezetője, **Paár** Pál, a Művelődési és Közoktatási Minisztérium főtanácsosa, **Szabó** Lászlóné, a budapesti Kölcsey Ferenc Gimnázium gazdasági vezetője, **dr. Szőőr** Árpádné, a Kossuth Lajos Tudományegyetem egyetemi könyvtára tudományos titkára, **Teplánszy** Péterné, a Művelődési és Közoktatási Minisztérium főtanácsosa

Tábornoki előléptetések

A Magyar Köztársaság elnöke a honvédelmi miniszter javaslatára **dr. Janza** Károly mk. vezérőrnagyot altábornaggyá; **dr. Gruber** Nándor ezredest, **Halász** Csaba mk. ezredest, **dr. Tompa** János ezredest, **Tüske** Gyula ezredest, **Válóczy** István mk. ezredest dandártábornokká; a belügyminiszter javaslatára **Berkesi** Ferenc rendőr dandártábornokot rendőr vezérőrnaggyá; **dr. Bleszity** János tűzoltó ezredest tűzoltó vezérőrnaggyá; **Bartos** László rendőr ezredest rendőr dandártábornokká léptette elő.

Akadémiai Ifjúsági Díjak

Akadémiai Ifjúsági Díjat adott át kedden *Keviczky* László, az MTA főtitkára huszonhat fiatal kutatónak kiemelkedő pályamunkájuk elismeréseként.

A kitüntetett kutatók: *Tardos* Gábor, *Lévai* Géza, *Kiss* János, *Mike* Árpád, *Zelles* Tibor, *Székács* András, *Szipőcs* Róbert, *Turboly* Tamás, *Monostory* Katalin, *Fátyol* Károly, *Fejér* György, *Hopp* Béla, *Csontos* Péter, *Simonyi* Gábor, *Fáth* Gábor, *Csordás* László, *Fertő* Imre, *Papházi* Tibor, *Jánszky* Ágnes, *Ludvig* Zsuzsanna, *Novák* Tamás, *Sass* Magdolna, *Szanyi* Miklós, *Fábián* Zoltán, *Czagány* Zsuzsa és *Maczelka* Hajnalka.

Sajtónapi ünnepségek

Az 1848. március 15-i forradalom létrehozta annak a polgári társadalomnak a jogi kereteit, amelyet még mindig nem tudtunk egészen elérni – mondta *Göncz* Árpád köztársasági elnök a sajtószakszervezet keddi ünnepi megemlékezésén a budapesti Pilvax Éttermben. A rendezvényen egyúttal átadták az idei Vasvári Pál-díjakat, valamint a Magyar Vöröskereszt médiadíját.

A munkavállalók és a munkaadók közötti kapcsolat kialakításáért, a munkahelyi demokrácia garantálásáért odaítélhető Vasvári Pál-díjakat idén a *Magyar Távirati Iroda*, valamint a *Népszabadság* című napilap érdemelte ki. A Magyar Vöröskereszt médiadíját *Incze* Zsuzsa, a Magyar Televízió szerkesztője kapta „Csellengők" című műsoráért.

*

Gál Zoltán, az Országgyűlés elnöke március 15., a Magyar Sajtó Napja alkalmából köszöntötte az írott és az elektronikus sajtó képviselőit.

Megköszönte a parlamenti tudósítók munkáját, majd a törvényhozási folyamat megismertetésében több éven át végzett kiemelkedő tevékenységért a Magyar Országgyűlés Emlékérmét adta át *Czeh* Attilának, az MTI fotóriporterének, *Kovács* Attilának, az MTI fotóriporterének, *Soós* Lajosnak, az MTI fotóriporter-főmunkatársának, *Domány* Andrásnak, a Magyar Rádió vezető szerkesztőjének, *Kéri* J. Tibornak, a *Népszabadság* főmunkatársának és *Radics* Péternek, a *Magyar Televízió* Parlamenti Napló szerkesztőségvezetőjének.

*

Másodízben adták át idén az MSZP által életre hívott Szabad Sajtó Alapítvány díjait. A kuratórium nevében *Gellért Kis* Gábor köszöntötte az egybegyűlteket, majd *Csehák* Judit, az MSZP alelnöke bevezetőjében felidézte: a díjak átadásának helyszínén, a Pilvax Kávéházban találkoztak a márciusi ifjak, a forradalmárok, élükön Petőfivel. Napjaink aktuális kérdéseivel kapcsolatban megjegyezte, a létbiztonság fontossága felértékelődött a szabadsággal szemben.

A Szabad Sajtó Díjak átadásakor Gellért Kis Gábor elmondta, az alapítvány két hazai és két határontúli díjazott mellett döntött. Elsőként a kolozsvári *Korunk* című folyóiratot képviselő *Kántor* Lajos főszerkesztő vette át az oklevelet. Elismerésben részesült az ugyancsak határon túli *A híd* című folyóirat. Az újvidéki kiadványnak járó oklevelet a szerkesztőség nevében *Bori* Imre, az újvidéki magyar egyetem professzora vette át. Hazai díjazottként a Népszabadság főmunkatársa, *Pünkösti* Árpád kapott elismerést újságírói munkájáért, elemző, tényfeltáró és publicisztikai írásaiért. Ugyancsak hazai díjazott *Megyesi* Gusztáv, az Élet és Irodalom főmunkatársa, akinek publicisztikai munkásságát ismerték el, melyet a Magyar Hírlapban, az Élet és Irodalomban, valamint a Hócipő rovataiban fejtett ki.

(m. t.)

BENES JÓZSEF

H.E.G.
Horváth Endre
GALÉRIA

Balassagyarmat
Rákóczi út 50.
Tel./fax: (35) 300-622

a balassagyarmati
Mikszáth Kálmán Művelődési Központ
meghívja

BENES JÓZSEF

képzőművész
kiállítására

2003. november 7-től december 31-ig

megnyitja: november 7-én, pénteken 17 órakor
FÜZI LÁSZLÓ irodalomtörténész

1938-ban Bajmokon született.
A Belgrádi Képzőművészeti Akadémián végzett.
Tagja a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének,
a Magyar Grafikusművészek Szövetségének,
a Magyar Iparművészeti Társaságnak
a Műhely Művészeti Egyesületnek (Kecskemét)
a Magyar Illusztrátorok Társaságának.

Válogatás az egyéni kiállításaiból
1973 Woodstock Galéria (London)
1978 Mestna Galérija (Ljubljana)
1985 Ifjúsági Ház (Szeged)
1991 Kecskeméti Képtár (Kecskemét)
1994 Műcsarnok (Budapest)
1996 Művészetek Háza (Veszprém)
1998 Rády Múzeum (Kecskemét)
2000 K. T. Galéria (Szabadka)
2001 Plein Art (Budapest)
2003 Magyar Intézet (Szófia)

Válogatás a díjaiból
1981, 88 Szegedi Nyári Tárlat-díj
1986 Krakkói Nemzetközi Grafikai Biennálé-díj
1987 Miskolci Grafikai Biennálé-díj
1990, 2002 Salgótarjáni Rajzbiennálé-díj
1995 Munkácsy-díj
1997 Zentai Csata 300. évf. fődíj
1998 Salgótarjáni rajzbiennálé fődíj
1998 Az 1848-49 pályázat fődíj
1999 Groteszk Kiállítás fődíj
2000, 2002 Egri Akvarell Biennálé-díj

Cím: 6000 Kecskemét, Budai hegy út 165. Tel./fax: (+36-76) 325 742

BENES JÓZSEF

HORVÁTH ENDRE GALÉRIA
(2660 Balassagyarmat, Rákóczi u. 50.)
2003. november 7 – december 31-ig

BENES JÓZSEF

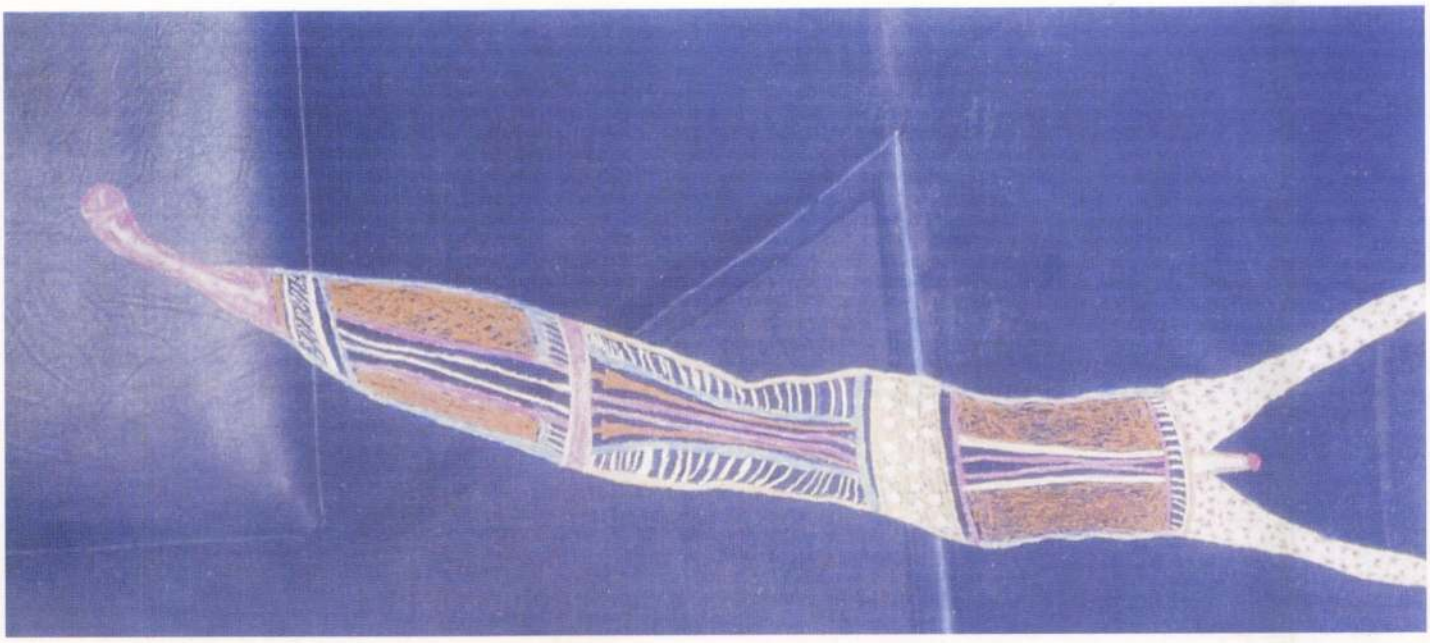

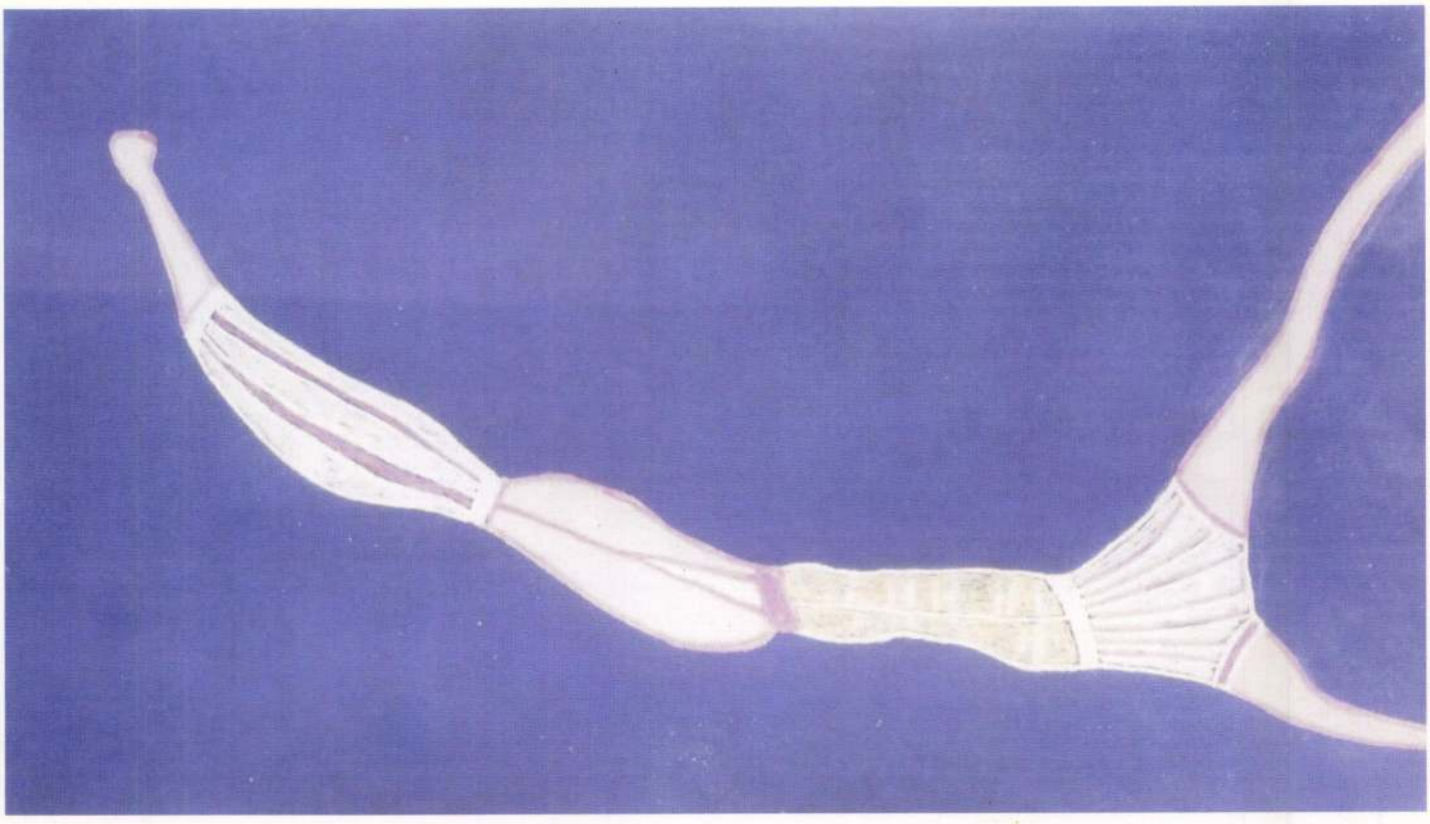

Benes József

NÁDAS PÉTER:

Parazita rendszerek

– A szellemi és mentális romhalmazról, amelyet a hidegháború hagyott –

Úgy indult, mintha ártatlan hadgyakorlat lenne, riadóval.

Két társammal azt a feladatot kaptuk, hogy a vezérkari tisztektől vigyünk bizonyos barna borítékokat a rejtjelezőkhöz, s ha elkészültek, akkor vigyük tovább a rádiótávírászokhoz. Majd az egész műveletet visszafelé. Hetek teltek el, míg rájöttem, hogy nem egy másik laktanyába helyeztek át, hanem a magyar katonai hírszolgálat főhadiszállásán vagyok. Sietséget tettetve jöttünk és mentünk a barna borítékokkal a laktanya mély udvarán, ahová a felhős novemberi égbolt valósággal lenyomta a környék szenes kályháinak füstjét.

Olyan mindegy volt, hogy a sorkatonai szolgálat két éve alatt mit csinálok. Még örülhettem, hogy nem kell megtébolyodnom a tétlenségtől, hanem a szakmámban dolgozom. Minden le volt rácsozva, csukva, engedély nélkül a sötétkamrából sem jöhettem ki. Aktákat reprodukáltam, igazolványképeket készítettem, nagyítottam a tisztek otromba amatőr felvételeit. Most ellenben gyorsan követték egymást az események és szabadabban mozogtunk az épületek zegzugos folyosóin. Eseményre immár senki nem számított. A kubai válság után abban a tudatban élt az ember, hogy végül is egyik fél sem merészeli.

Diktatúrában a titok jelentése is módosul, mert a diktatúra minden szó jelentését speciálisan átírja.

A rejtjelezőknél szolgálatot teljesítő katona, miközben elém lökte a vörös viaszpecséttel lezárt, szigorúan titkos borítékot, gondolkodás nélkül elmondta, hogy mi van benne. Összehívták a Biztonsági Tanácsot. Ugyan, kit érdekelt. A nagyhatalmak folyamatosan provokálták egymást, s alig lehetett követni, hogy mi mindenért össze nem hívták már. Igen kétséges volt, hogy a sok hazugság és torzítás közé beférhet-e még az ember a józan eszével. Torzításról mentes tényeket nem volt honnan vennie, s ezért mindenki megbízható értesüléseket cserélt másokkal, miközben mindenki önkéntesen visszatért a kommunikáció őskorába, s csupán azt hitte el, amit a két szemével látott. A nagyhatalmak egymással szemben táplált bizalmatlansága valósággal megkövesedett az elmékben, s a kövek között növekedett az érzület, miszerint egzakt nem lehetsz, tények nincsenek, minden csak szó, üres szó.

Igen ám, de néhány óra múltán lezárták a határokat. Ausztria leállította a Dunán a hajóforgalmat. Amire Románia és Magyarország hasonló lépéssel válaszolt. Erre már szóltam társaimnak, hogy ők is figyeljenek, mi történik. Az egyiknek sikerült egy üres irodában együtt maradnia egy rádiókészülékkel. Ezek szerint a Biztonsági Tanács tényleg összeült. Valami elmozdult, megindult, a hírügynökségektől, a felderítőktől, a katonai attaséktól áradtak a hírek, s az udvaron áthaladva nem kellett színlelnem a sietséget. Tito elnök jegyzékben tiltakozott a magyar kormánynál a Dunára vonatkozó nemzetközi egyezmények megsértése ellen. Riadókészültségbe helyezték a dunai flottillát. A semleges európai államokban hadgyakorlatnak álcázott általános mozgósítást rendeltek el. Az lett a leggyanúsabb, hogy minderről nemcsak a híresen hazug Magyar Rádió, hanem a felettébb megbízhatatlan Szabad Európa Rádió sem tudósított. Be voltunk zárva.

Másnap délelőtt folytatódott az erődemonstráció. A Varsói Szerződés tagállamainak hadügyminiszterei minden jel szerint Prágában ültek össze. Le sem zárták többé a barna borítékokat. A nagy európai fővárosokból jelentéstételre rendelték vissza a nagyköveteket. Orosz diplomatákat és újságírókat utasítottak ki ugyanonnan, s azzal vádolták őket, hogy titkos ügynökök. A még titkosabb ügynökök dolgoztak tovább, s élénk csapatmozgásokat észleltek az olasz határon. Jelentették, hogy a norvégiai bázisokon kiürültek a tengeralattjárók dokkjai. A török repülőterekhez vezető utakat katonaság biztosítja. Mi is megfigyeltük, hogy a vezérkari tisztek némelyike eddig civil ruhát viselt, de ettől kezdve valamennyien egyenruhát, pisztolytáskával. A rádió még mindig semmiről nem tudott, s a novemberi füstköd súlyosan megülte a laktanya néma udvarát.

Volt egy magas rangú, fiatal tiszt, nagy, melankolikus szemekkel, aki minden alkalmat kihasznált, hogy beszélhessen velem. Megfigyelte, mikor megyek ebédelni a társaimmal, követett vagy a két épület között megszólított az udvaron. Közeledését nem lehetett másként értelmezni, mint amit jelentett. Gyorsan megzsaroltam, kérdeztem, tényleg hadgyakorlat-e, netán élesbe megy. Vékony, sötét bőrű férfi volt, pengeéles vonásokkal, fekete haja minduntalan a homlokába hullt. Álltunk egy homályos folyosón, kissé megvonta a vállát, nézett szomorú szemekkel, nem válaszolt. Ha kinéztem az ablakon, akkor úgy mentek az emberek a kis budai utcán, mintha nem történt volna semmi. Szeretteimet miként értesítsem, s vajon nem lenne-e erkölcsi kötelességem a gyanútlan külvilágot tudósítani. Telefon mindenütt volt az asztalon, de városi vonalat nem kaphatott bárki. A veszély realitását hitelesítette, hogy ezen a napon a hírek áradását néhány óra szünet követte. Mintha a világ visszafogná rettenetes lélegzetét, s még egyszer gondolkodóba esne.

Hajnalban kénytelen voltam azzal a hírrel riasztani váltótársamat, hogy Kansasben az interkontinentális rakéták silói nyitva vannak.

Elnyílt szájjal bámult rám, kiugrott az ágyból, álltunk egymással szemben, megalázó reszketésem rá is átragadt. Tudtuk, mi vár ránk.

Felöltözött, elrohant, én meg levetkőztem. Ugyanabba az ágyba kellett befeküdnöm. Teste melegében forgolódtam.

Ha a zár nyílása függőleges helyzetben áll, akkor *peace*. Ha bedugod azt a bizonyos kulcsot, és vízszintes helyzetbe fordítod, akkor *war*.

Néhány óra múltán hiába lett világos, hogy szimuláció. A tehetetlenség, a bezártság, a félelem és a némaságra kényszerített tűrés húzott még egy jó mély barázdát az emlékezetben, s a bizalmatlanság tartós tapasztalatként ült meg benne. Életem pszichikai realitása lett. Ma már tudhatjuk, mi történt, de nem lehet kitörölni, s ha azt a bizonyos kulcsot nem is fordította el senki, tudható, hogy a hidegháború paranoid gondolkodása miként falta fel a józan észt.

Ugyanabban a pillanatban, amikor a magyar katonai kémszolgálat főhadiszállásának füstös udvarán felismertem, hogy felültettek, s életemnek nincsen másik realitása, minden idők egyik legsikeresebb katonai kémje, George Blake, egy londoni börtön irodalmi körében két szabaduló fogolytársával éppen megállapodott megszöktetése módszerében, Günter Gauillaume-nak pedig sikerült a német szociáldemokraták pártapparátusába beépülnie, s Frankfurtban e pillanatban adta fel jövedelmező dohánykereskedését. Amikor Saigon egyik utcáján egy fiatal buddhista szerzetes benzinnel leöntötte, felgyújtotta magát, miközben alig kétszáz méterrel távolabb, Henry Cabot Lodge nagykövet éppen megszabta a mértéket a paranoid gondolkodás és a józan ész között, s azt írta Kennedy elnöknek, hogy „olyan útra léptünk, ahonnan nincsen tisztességes visszaút".

Az archívumok nyitva vannak. Megtudható, hogy miként épültek egymásba, miként működtek egymásban a nagy parazita világrendszerek, s az egyikben vagy a másikban kinek milyen szerep jutott vagy milyen szerepet szánt magának. Benn ültem az egyik világrendszer titkos hatalmi centrumában. Ügyeltek rá, hogy ne kerüljek operatív anyagok közelébe, s erre magam is ügyeltem. Mégsem mondhattam volna, hogy van egy másik személyes életem. Józan önvédelemből betartottam minden rendszabályt, nehogy valakinek eszébe jusson, hogy másra is használható lehetnék, mint amire használnak. Ne tudjak meg semmit. Mintha valakinek arra kéne ügyelnie, hogy ne érjen a kilincshez, holott naponta százszor kell az ajtón bemennie és kijönnie.

Már csak írói terveim miatt is halálosan izgatott, hogy mit csinálnak itt. Mégsem óvatosságból tettem úgy, mint akit mindez nem érdekel. Meg kellett magamat tévesztenem. Amennyit megtudtam, bőven elegendő volt ahhoz, hogy ne tekintsem erkölcsileg elfogadhatónak. De eszembe nem jutott, hogy erkölcsi okokból meg kéne tagadnom a szolgálatot. Szerencsésnek éreztem magam, hogy ilyen szokatlan perspektívából szemlélhetem a saját dupla fenekű realitásomat. Olykor kéjjel képzeltem el, mi lenne, ha ilyen kalandos és veszélyes életre adnám a fejem.

Volt egy viselkedési alapszabály, amelynek a szigorához nem férhetett kétség. A sorkatonáknak a laktanya falain kívül senkit semmilyen körülmények között nem volt szabad felismerniük. Nem sok idő volt már hátra a leszerelésemig, amikor egy csaknem üres villamoson megéreztem a tarkómon a tekintetet. A fiatal tiszt valóban ott állt a nyitott peronon, civilben. Nem értettem, miként került oda, de magas rangját biztosan kivételes teljesítményeinek köszönhette, s ezek közül bizonyára nem az volt erkölcsileg a legkétesebb, hogy egy mozgó villamoson váratlanul megjelent. A Verpeléti úton zötyögött velünk a villamos, de még nem fordultunk rá a hídra. Közelebb jött. Ha akarom, most választhatok magamnak egy minden szempontból veszélyesebb életet. Óriási sötét szemében volt valami mélyen drámai, s bármily furcsán hangzik, a segítségemre volt szüksége. Miközben a Petőfi-híd visszhangzó testén átdöcögtünk, többször megtagadtam a segítséget, és nem tudtam ugyanannyiszor nem visszatérni a szeméhez. Álltunk egymás mellett, küszködve és szótlanul.

Kapaszkodtunk, mindketten a magunk végtelen szomorúságába merülten, és figyeltük, izgalmában miként fogja megsérteni a viselkedési alapszabályt a másik. Ezt az ember a másik ajkán, a másik szemén várhatja és remélheti. Szomorúságunk nem a mélységében, hanem a természetében különbözött, ami még vonzóbbá tette. A Boráros téren a lehető leggyorsabban leszálltam. Némán jött utánam. 1964 tele szokatlanul kemény volt, csikorogtunk a mocskos hóba fagyott téren át. A sötét embertömegben sokáig kellett a buszra várnom. Egymás testének melegében álltunk a jéghidegben. Aki diktatúrákban nevelkedett, olykor inkább annak a gyanújának enged, hogy zsarolhatóvá akarják tenni. Nem hisz a saját szemének, s ezt már maga sem veszi észre. Aztán olyan lesz, mint egy tövises növény, beszárad az előírt életébe. Elmentem a huszonhármas busszal az összepréselődött emberek között.

(Folytatás a 4. oldalon)

Peremvidéki lények

– Benes József képei elé –

Az újvidéki *Új Symposion* ünnepi, századik számát őrizgetem 1973-ból, a hátsó borítón stilizált gerincoszlop hajlong, egyszerre idol, valami gyűrűsféreg és elvont struktúra. Benes József munkája ez a furcsa bálvány, már a hetvenes évek elején feltűnő tömörséggel fogalmazta meg figuráit. A belgrádi akadémián végzett, ahol nagy hagyománya volt a szürrealista víziónak, a Párizsban élő Dado (Miodrag Djuric), vagy Vladimir Veličković hatására a testiség burjánzó és bomló ábrázolása mély nyomot hagyott a jugoszláviai művészetben, sajnos ezek a belső látomások mintha jóslatok lennének, a háború borzalmas valósága még szörnyűbb víziókat teremtett. Benes József idoljai elvontabbak, nem tobzódik szürreális kavargásban, szikárrá egyszerűsített figuráiban valami rokonságot találhatunk Maurits Ferenc munkáival, ki pókhálószerű rajzaiban a belső világ és a külső szörnyűségek vízióját szövi egybe, de Benes József emblematikus tömörségű munkái statikusak, az állandóság érzete által kikerüli a csapongó asszociációkat. Az elfojtott, elvetélt indulatok és agresszív frusztrációk világából nőnek ki idoljai. Mintha Kelet-Európa délvidékén teremne az abszurd, a szomszédban, nem messze keletre született Urmuz, Tzara, Ionesco és Cioran. A hiábavalóság fájdalmas szépségének, a bűnök és bűnösök mitizálásának fészke ez a balkáni délvidék. Benes József groteszkjeiben is megbújik ez a sötét apokalipszis, de nem olyan kirívó és önmutogató, mint például Dado, kinél már a nevetés is torz vigyorrá fagy – a nevetés, amely elűzhetné a félelem fagyos démonait.

Benes József képi metamorfózisait a gerincábrázolásaiból is levezethetjük, ez a vonagló figura új életre kel a fóliasátrak hernyószerű képződményeiben. A gerinc vonaglik és elfogy, majd a csigolyadudorok meghíznak, puffadt, pántokkal összetartott hájszörnyeteg testévé válnak. Máskor a gerinc laposféreggé satnyul, végtag nélküli, apró fejű idollá változik. A kimerült, félálomban vergődő elme színpadán jelennek meg ilyen látomásképek, a bardo-állapot megelőlegezése, mikor a testet elhagyó lélek a mulandó porhüvely bomlási fázisait éli meg. Ez a testet állandóan átalakító kaleidoszkóp leleplezi az ember illúzióját, az anyagelvű konzerválást, a test imádását. A mulandóság, amely tudatos létezésünk része volt, a hit hiánya által felfoghatatlan tabuvá válik. A mulandóságba való belenyugvás, a test pusztulásának elfogadása már a középkori haláltánc-ábrázolásoknál is problematikus volt, katartikus gyötrelem és kétségbeesés sugárzik az európai halálábrázolásokból. Benes József munkája nem az emberi test kicsúfolása, nem tragikus lázadás és blaszfémia, nem a teremtés kigúnyolása, hanem az öncélú élet által megidézett pokol látomása. Mikor a másikban már csak eltorzult önmagát akarja látni, önmaga szörnyeteggé válását látja a másikban. Mikor a pusztulás vágyképei lepik el a tudatot, s csak a rossz irányába működik a fantázia. A giccses burokban ott lapul a pusztítás, a fülledt béke kábító tompasága csak illúzió, nem képes elnyomni a szörnyeteget. Benes József leleplezi a szépelgés hazugságait, szembesít egy másik valósággal, amelyet formailag csak áttételesen lehet kifejezni, ezért figurái metaforák, a rossz jelképes megidézései. A rejtett öltözék felszínre kerül, szörnyű burok – ez a torz porhüvely – kényelmetlen zubbony, amely az egzisztenciális lét elviselhetetlenségét sugározza magából. Bilincs, kaloda, heveder az öltözék része, ami bénító ugyan, de a zártság mellett testet összetartó protézis, mert az ember önálló életre már alkalmatlan. Az ember érzéketlen báb, mások által irányított gólem, a világ elhanyagolt laboratóriummá vált, véglények ténferegnek és haldokolnak a kilúgozódott, cserepesre száradt földön. Rideg pokol, az ember ridegsége által közömbössé és mechanikussá vált a világ. Egy másik munkáján megjelenik az akváriumi embriólét, az önálló létre képtelenek életben tartó szarkofágban tengődnek, amely egyben gondolatokat lefojtó és közömbösítő burok.

Leleplezi a tárgyak bűvöletében és a tárgyaktól függő embert. A sok kellék és segédeszköz, ami látszólag a boldogsághoz elengedhetetlen, testi és lelki nehezékké válik. A sok pótalkatrész és kiegészítő, amely az élet katalizátoraként funkcionálna, csak élveteg, testet-lelket kimerítő protézissé válik. Benes abszurdjaiban nem találni annyi iróniát és könnyedséget, hogy gunyoros groteszkké váljon. A jelen szörnyűségeit kifejező és a múlt szörnyűségeitől való szabadulás mágikus eszköze ez a művészet. A rettenetest kimetszve, majd tűre szúrva közszemlére tenni, így talán minden feldolgozhatatlan szörnyűség üres emblémává válik, s talán az idő is eljár felette. A rosszul emlékezés új démonokat szülhet, a hamis próféták nemzetmentő szándéka mögött meglapul a pusztító gyűlölet. Már hány diktátor, furcsa szörny vagy báb tűnt el erről a vidékről, mégis, mennyire összezavarták a jövőt, az emlékekben ott kísértenek.

Gaál József

Parazita rendszerek

(Folytatás a 3. oldalról)

Diktatúrában igen nehéz eldönteni, hogy miként szabja meg az ember a részvétel és az elutasítás arányait. Még négy évnek kellett eltelnie, s tulajdonképpen nem én, hanem a Varsói Szerződés egyesített hadereje döntötte el véglegesen az arányokat, amikor 1968. augusztus 21-én lerohanták Csehszlovákiát. Most már tudhatom, amit akkor információk híján döntöttem el.

Miközben a magyar katonai gépjárművek szélvédőin a köpések miatt nem működtek többé az ablaktörlők, s a bennük ülő sorkatonák reszkettek és sírtak, Johnson elnök bizalmas táviratban értesítette Brezsnyev főtitkárt, hogy a jaltai egyezményt tiszteletben fogja tartani. De sem a bizalmas táviratot, sem a nevezetes jaltai cetli szövegét nem kellett ahhoz ismernie senkinek, hogy tudja, ebbe az aktusba kultúrája beleroppant, s az összeomlás maga alá fogja temetni. Európa demokratikus fele ezt is elfogadta. Rituális tiltakozásba foglalt élethazugságát nem leplezhette többé semmivel. Látványosan lemondott saját cselekvési szabadságáról, ellenszolgáltatásként viszont megerősíthette szeparációját. Az egyenlőséget és a szolidaritást belső használatra korlátozta, és a belső használatban is az esélyek egyenlőségére és a szociális egyensúly fenntartására redukálta. A testvériséget törölte a szótárából. Az univerzalisztikus eszmékről ugyan nem mondott le, de hatáskörüket szigorúan korlátozta a praktikus és a pragmatikus gondolkodással. A politikai döntésekben lemondott a közérdek ésszerű primátusáról, ökonómiai szükségszerűségnek keresztelte a nyers önérvényesítést és az egyéni érdeket. Végül annak sem állhatta semmi útját, hogy opportunizmussal váltsa fel a kritikai szellemet. „A levegőégbe süti farkát / mind, aki a jövőt akarta..." – írta a szépen érő európai termés láttán Petri György. Jobb híján felmondtam, kivonultam, hátat fordítottam, hogy mentsem a lelkemet, bár tudtam, nincsen olyan lemondás, nincsen olyan aszkézis, mely nevetségessé ne tenne.

A hidegháború két nagy korszaka, a konfrontáció és a koegzisztencia valószínűleg az emberiség legjobban dokumentált korszakai közé tartozik. Elvileg semmi akadálya, hogy e dokumentumok alapján elválasszuk egymástól a szembenálló parazita rendszerek beteges szimulációjának és kóros disszimilációjának különböző szándékait és szintjeit. Valószínű, hogy egymásban forgó látszataikkal lehetne a leghívebben ábrázolni közös realitásukat.

Legfeljebb néhány magányos történész tanúsít érdeklődést a közös múlt iránt. A közvélemény e múlt közösségének puszta említésétől is idegenkedik.

Az új demokráciák polgárai a teljes emlékezetvesztést választották. Nem óhajtják megkérdezni, hogy mi történt a hosszan tartó izolációban, mert rejtjelezett nyelvük és paranoid szerepjátékaik vigasztalan realitását nehéz lenne egyeztetni aktuális igényeikkel. Individuális igények szerint kéne átszabniuk egalitárius szocializációjukat. Ilyesmire nem képes az ember. Ha valaki mégis megkísérelné, akkor kiderülne, hogy a diktatúra izolációjában olyan élettapasztalatot szerzett, amely jó a túlélésre, a túléléssel elnyert életre azonban nem. Akkor kiderülne, hogy sokat tud az önzés stratégiáiról, de keveset a maga iránt érzett felelősségről, s mivel erről mások szintén keveset tudnak, nem tudja velük értelmesen megszervezni az önálló életet. Intellektusának reproduktív képességeit fejlesztette, nem a produktívakat. Felnőtt fejjel sem ismeri individualitásának kreatív erejét, de igen büszke találékonyságának kíméletlen szélsőségeire, amelyek miatt valójában szégyenkeznie kéne. Infantilis egoizmusával törvényes keretek között nincs mit kezdeni. Nem azért, mintha infantilis egoizmusának a kapitalizmusban ne lenne játéktere, bőven van játéktere, hanem azért, mert a régi, bejáratott, nagy liberális demokráciák egoizmusa az élvezet elvére van alapozva, nem a túlélés kényszerére. A kétféle egoizmus nem erkölcsi okok miatt nem egyeztethető, hanem generikus okok miatt.

Az élvezet elvére épített hedonista egoizmus mögött az eredeti tőkefelhalmozás, a rabszolga-kereskedelem, a hódító háborúk, a keresztény hittérítés és a kolonializmus bűntetteinek igen gazdag, több évszázados múltja egy olyan felvilágosult társadalmi egyezmény reflektív fényében áll, amely szerint a felhalmozás állatias vágyát és az élvezetre való törekvés nyers ösztönét önfegyelemmel, az önismeret kultúrájával kell kordában tartani, illetve a szolidaritás és a szociális biztonság mechanizmusaival kell kiváltani. A túlélés kényszerének egoizmusa mögött viszont a kisparaszti és kispolgári szerzés állatias vágyán és a kelet-európai társadalmak hagyományos tőkehiányán kívül a mai napig nem áll semmi. Az erkölcsi közmegegyezés és az átláthatóság esztétikájának helyén legfeljebb áporodott homály terjeng és hangos önsajnálat ágál, miszerint a történelemben mi vagyunk az örök vesztesek. A halmozódó történelmi hátrány tényleg nem látszik behozhatónak. A brutalitás nemzetközi egyezményekben rögzített tilalma kellemetlenül gátolja is azokat a szándékokat, amelyeket a túlélés kényszerére alapozott egalitárius szocializáció megengedne, ösztönözne, mi több, szent ökonómiai szükségszerűségnek tartana.

Magad és kis családod boldogulása érdekében az írott törvényeket meg kell kerülnöd, a szerződés annyit ér, mint a papír, amire írták, az adott szó nem számít, az ellenséges államot gondolkodás nélkül ki kell fosztanod. Sokan vannak, akik megkísérlik, de ha valaki tényleg végrehajtja ezt a szomorú programot, és jelentős tőkét halmoz fel, akkor rá kell jönnie, hogy a globalizáció körülményei között versenyképessége erősen korlátozott. Az egyenlőtlen fejlődés miatt Európa földrajzilag nagyobbik felét ma olyan nyitott társadalmak alkotják, amelyekben az emberek nem egyénként, hanem *en bloc* versenyképtelenek. A két történeti régió közötti egyenlőtlenség felszámolását az erős demokráciák csak akkor kívánnák, ha érdekükben állna az integráció tartós hátrányával együtt élni. E pillanatban azonban inkább növeli fölényüket, hogy a schengeni határok azonosak a hidegháborús határokkal, s így a hidegháborús szeparációban kidolgozott erkölcsi közmegegyezés a határon túl elveszíti érvényességét. Az új demokráciákban a jövőben sem lesz jelentékeny nemzeti burzsoázia, erős középosztály sem lesz, s ami nincs, attól nekik sem kell tartani. A régiónak nincsen szélsőséges eszmék befolyásától mentes, felkészült, s legalább alapfokon tárgyalóképes politikai képviselete. A régi, nagy demokráciák kormányai viszont négy évnél nem kívánnak, és nem is tudnak előbbre látni.

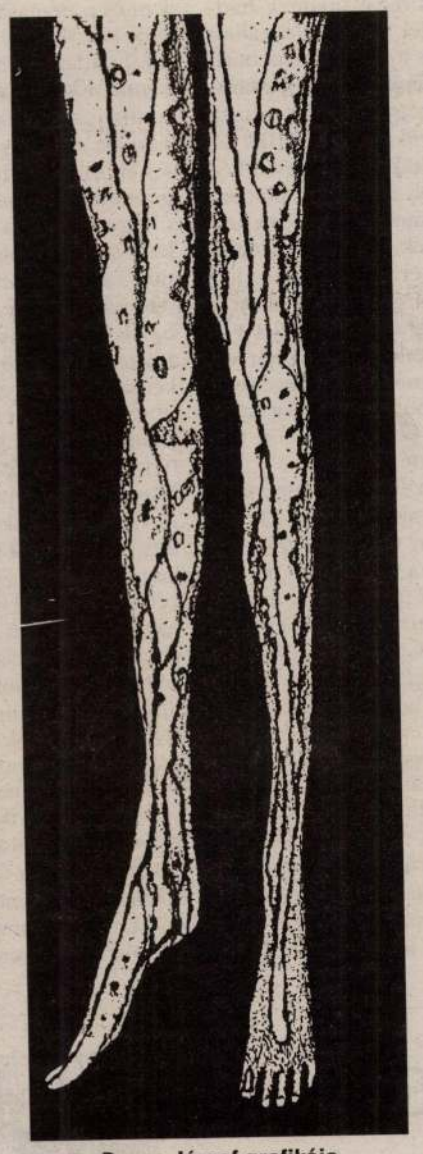

Benes József grafikája

Európában van két nagy rendszerünk, amelyek belső struktúráik különbözősége miatt nem hogy nem képesek az integrációra, hanem félő, hogy nehezen lesznek képesek békésen együtt élni. A jugoszláviai háború csupán az első erre vonatkozó jelzés volt.

A két történeti régió közötti különbség a totalitárius rendszerek működése és a hidegháború következtében nagyobb, mint valaha. Németország példáján tanulmányozható, hogy a különbség miként vezet a kontinens mindkét felén a politikai extremizmus megerősödéséhez. Schröder kancellárnak igaza van, a neonácizmus valóban nem keletnémet probléma, ám azért vált ismét német problémává, mert a nyugatnémetek a mai napig nem vettek tudomást a különbség természetéről, s ezért a mai napig nem is számolnak vele. Az egalitárius alapon gondoskodó, felvigyázó állam tíz évvel ezelőtt összeomlott, titkos életstratégiai öröksége azonban intakt formában megmaradt. Nem volt miért nem megmaradnia. Hiszen nem azért omlott össze, mintha a kapitalizmus lényege szerint humánusabb lenne a szocializmusnál, nem azért omlott össze, mert a diktatúrákban sínylődő emberek jobbnak ítélték a demokráciát és a híveivé váltak, nem is azért omlott össze, mert a szocialista társadalmak differenciálatlan, kreativitásra alkalmatlan belső struktúrái versenyképtelennek bizonyultak a harmadik technológiai forradalmát átélő világban, hanem azért omlott össze, mert a felhalmozás állatias ösztönétől vezérelt, az egalitárius eszmék nevében hiánygazdálkodásra és nélkülözésre kényszerített embermilliók több évtized alatt vakondként kirágták maguk alól a szocialista államot. Ők is banánt akartak, és most megkapták a banánjukat. Most a demokráciát rágják ki maguk alól, valami olyasmit, amiről különben nem rendelkeznek sem tapasztalattal, sem tudással. Ha nem így lenne, akkor legalább az új demokratikus pártok és az új demokratikus kormányok nem vállaltak volna vezető szerepet a korrupció legalizálásában, a társadalom kifosztásában és kriminalizálásában. Vagy legalább az egyetemességükre oly büszke egyházakat érdekelné valami más, mint hogy jóvátétel címén hol és miként vehetnének még el valamit a legszegényebbektől.

Az új demokráciák polgárának elvileg nincsen többé olyan affekciója vagy emóciója, amelyet biztonsággal használhatna új helyzetében, de új helyzetében éppen ez az ismerős. Nagy belső meggyőződéssel tért vissza a régi szerepjátékhoz. Megengedi magának, hogy parazita szándékai szerint cselekedjen, s egalitárius eszmék szabályai szerint vélekedjen. Bármi áron meg akarjon gazdagodni, de olyan szociálisan kiegyensúlyozott államot kívánjon, amelyben rajta kívül mindenki adót fizet, az adópénzeket pedig úgy osztják el egyenlő módon, hogy ő kapjon többet belőle. Vagy ha ez nem megy, akkor olyan nacionalista rendőrállamot kívánjon, amely faji vagy történelmi indoklással nem engedi meg a szomszédjának, amit neki természetesen megenged. Az új demokráciák polgárai úgy tértek vissza a szimulációhoz, mintha törvények szerint sem lennének szabad emberek. Ahogy egykor a szocialistát szimulálták, most a demokratát szimulálják. De miért is ne maradtak volna szimulánsok, ha egyszer a régi demokráciák polgárai sem mondtak le a disszimilációról. Ők sem siettek megvizsgálni hidegháborús múltjuk mentális és szellemi következményeit.

Mintha a nyitott archívumok anyagainak alapján nem lehetne jóval differenciáltabb a kép, megőrizték a kétpólusú világ képzetét. Kohl kancellár az egyesítés pillanatában virágzó tájakat vizionált magának, hogy az új német tartományok szabad szemmel is látható realitását ne kelljen tudomásul vennie, amiről Schröder kancellár a személyes tapasztalatok krónikus hiánya miatt, tíz év múltán is úgy gondolkodik, mint valami tőle és választóitól teljesen idegenről. Kohl súlyos információs deficitje és Schröder kínos politikai elszólása ugyanabból a hidegháborús eredetű disszimulációból származik. Az egyik tudatlanságból ignorálja azokat a tényeket, amelyekről a másik elárulja, hogy van ugyan róluk fogalma, de nem óhajtja őket a sajátjaként kezelni. Ahol földrajzilag szeparált körülmények között, univerzális eszmék és elvek alapján óhajtják berendezni az életet, ott a disszimuláció az élet szükséges részévé válik. A nyugat-európai baloldal közel negyven éven át ignorálta a megvalósult szocializmusok realitását, egy olyan realitást, amit a jobboldal eszközként használt a saját érvrendszerében. S ez így rendben is lehetne, ha a valóságos információit és a propagandisztikus látszatot következetesen szét tudták volna választani. Ez egyiküknek sem ment. A hidegháborúban súlyosan megsérült a saját realitásérzékük, s ennek a sérülésnek a tényeivel mintegy felülírták az univerzális elveket.

A hidegháborúról folytatott diskurzusban az antikommunista érvelés, amelyet egykori elterjedtsége miatt az irodalom a hidegháború „tradicionális" alapfelfogásaként tart számon, változatlanul az antiimperialista érveléssel áll szemben, amelyet a történészek „revizionista" alapfelfogásnak neveznek. Az előbbi szerint az erőszakos és alattomos szovjet terjeszkedési vágy, az utóbbi szerint az amerikaiak gazdasági imperializmusa okozta a hidegháborút. Mindkét alapfelfogás jellegzetes és közös vonása, hogy a rosszat a másik okozza. Ha tényleg a másik okozza, akkor miért kéne felelősséget vállalnom érte. Legfeljebb védekezem, néha úgy teszek, mintha az áldozatok iránt érzett részvét hatna át, vagy máskor éppen úgy teszek, mintha tudomást sem vennék az elkövetett bűnökről. Ahol az ökonómiai szükségszerűségnek primátusa van a politikai alapelvekkel szemben, ott az ésszerűségre hivatkozva, praktikus okokkal magyarázzák azoknak az univerzális elveknek a feladását, amelyekkel látszat szerint meg óhajtják alapozni a közös életet. A berlini fal leomlott, a békés koegzisztenica örökkévalóságra berendezkedett politikája értelmét veszítette, de a kétpólusú világelképzelés a rítusaival, az érvelési módszerével, az egész élethazugságával együtt fennmaradt.

Vajon tényleg indokolt volt-e a hidegháborús konfrontáció. Szükségszerű és elkerülhetetlen-e Európa két nagy történeti régiójának politikai kettészakítása. A békés koegzisztencia politikájának kettős látása vajon nem okozott-e nehezen helyrehozható károkat. A közös múlttal kapcsolatban legalább e három naiv kérdést fel kellett volna tenni tíz év alatt. Mert ha nem volt indokolt, akkor kérdés, hogy mi volt a tévedés, s kinek a tévedése volt. Ha nem volt szükségszerű a földrész (és a világ) kettészakítása, akkor milyen feltételek között lehetséges az egyesítése. Ha a békés koegzisztencia kétfenekű politikájával a harmadik világháború elkerülhető volt, de az örökkévalóságra berendezkedett kétpólusú világot épp e nyereség nem engedte fenntartani, akkor miben volt hibás a kétpólusú világ tartós lehetőségére vonatkozó elképzelés, s milyen praktikus veszteségek következnek a hibás politikai számításból.

Kérdések híján a régi demokráciák polgárai nyugodtan ragaszkodhatnak azokhoz a hiedelmekhez és látszatokhoz, amelyekkel hosszú évtizedeken át sikerült elfedniük szeparációjuk szociális és erkölcsi realitását. A részleges amnézia mellett döntöttek, kettős mércével mérnek, s ennek megfelelően irányított izolációt kínálnak az új demokráciáknak, mert integráció helyett legalább ellenőrzött szeparációt szeretnének önmaguknak.

Alig hihető, hogy ne tudnák, milyen veszélyes a játék.

A cikk a Neue Zürcher Zeitung *november 4-i számában jelent meg.*

ÉLET

„Ügyvédjelölti joggyakorlatomat az ellenforradalmi események szakították meg, éppen ezért rendkívül méltánytalannak találtam azt, hogy napjainkban, amikor az ellenforradalom által okozott sebek rohamos és általános gyógyítása folyik, ne volna orvosolható az a seb, amelyet az ellenforradalom ütött rajtam (...)" – így szól egy levélrészlet, amit az ellenforradalom egyik károsultja fogalmazott valószínűsíthetően a Legfelső Bíróság elnökéhez (erre a T. Elnök Elvtárs megszólítás utal) küldött levelében. Az ellenforradalom károsultja a levélből kitűnően Torgyán József (lásd: *Magyar Hírlap*, nov. 4.), s mintha a magyar közvélemény túlságosan gyorsan és kevéssé problémaérzékenyen lépett volna túl ezen a közlésen, aminek a tárgya mégiscsak az, hogy Torgyán sokat szenvedett az ellenforradalmárok miatt, sebeit csak az 56-os ellenforradalom utáni kaotikus állapotok teljes rendezése gyógyította be.

Utálatos dolog a folyamatos bolsevistázás, ennél már csak az utálatosabb, ha bolsevista bolsevistázik. Torgyán nem volt bolsevista, saját bevallása szerint ügyszeretetből, csakis a népbírósági ítélkezés hatékonysága miatt túlórázott, hogy a tárgyalás jegyzőkönyvei minél gyorsabban rendelkezésre álljanak, s hogy az ítéletalkotás ne halasztódjék. Belegondolni is rossz, mi történik, ha a bíróság egyik-másik ítélete késedelmesen kerül kihirdetésre és az ötvenhatos bűnösök nem nyerik már hamarost el méltó büntetésüket.

Hála istennek azonban az identitáskeresés rögös útján Torgyán József három évtized alatt eljutott a baloldaltól a jobboldalig, van, akinek – sokaknak – ez három nap alatt sikerült. Nyolcvankilencben számosan voltak úgy, hogy lefeküdtek mint párttitkárok, és darutollas kiskalapban ébredtek egy izzasztó nyári hajnalon.

Nehéz ügy ez, olykor nem is sikerül rendesen. Itt van például egy becsületes, jóravaló nyilasvédő, aki a tudati fejlődés egyes különösen nehéz szakaszaiban maga sem tudta igazán, hogy kicsoda is. Az ötvenes években századosi rendfokozattal oktatott a honvédségnél, viszont október 23-án fegyvert követelt a felkelőknek (szándékosan nem írok forradalmárt vagy ellenforradalmárt, mert ebben a történetben épp az az érdekes, hogy a kisgazda hős tudatában ezek a fogalmak gyakran keverednek, a főhős sem tudta mindig követni, hát akkor az olvasó). A felkelőknek fegyvert követelő százados azonban az orosz tankok láttán hamarosan ellenforradalomként ismeri el a sajnálatos eseményeket, viszont hogy az utolsó orosz tank is elhúzott, az idők során történésszé avanzsált katonatiszt munkáiban lenyúlt az ősforrásig, és immár Szálasi Ferencet méltatja. A vonalvezetésben leginkább az ökörhugyozásra emlékeztető életpályát aztán a kisgazda honvédelmi miniszter rendfokozati előléptetéssel honorálta a minap.

Orbán Viktor, aki amúgy együtt kormányoz a föntebb említett, ellenforradalmi sebhegektől szabdalt egykori népbírósági túlteljesítővel, szintén lázas identitáskutatással tölti napjait, most Tisza Istvánnál tart.

Ilyen az élet.

-kz-

Benjámin Herman

1924-ben vándorolt ki Buenos Ayresbe (Argentina), ahol egy évig tartózkodott. 1925 őszén vuzatért Budapestre. Egy évi munkásságának eredmegét kollektív kiállításon mutatta be Buenos Ayresben, a képeket mind eladta és sietett haza, mert Argentinát nem érdekli a művészet.

Szinházi Élet 1925.43. sz. (Egyszer volt képvásár Buenos Ayresben.)

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Benjamin Hermann

festő

szut. Kolozsvár 1881.

l.

Ujv. MZs L. 107. l.

BENJÁMIN HERMANN festő. Született Kolozsváron 1881-ben, meghalt 1942-ben. Tanulmányait Budapesten, Münchenben, Rómában és Párisban végezte. Az első világháboru végéig Kolozsváron élt, ezután Budapestre költözött, de kolozsvári kapcsolatait azután is megtartotta. 1919 novemberében Kolozsvárra vitte mintegy 30 képét és Egyetem-u. 8.sz. alatti mütermében kiállitást rendezett belőlük. Főleg portrékat és apróbb genreképeket festett. 1920-ban Simon István kolozsvári régiségkereskedő az Erdélyi Muzeum-Egyesületnek ajándékozta a művész ifjukori müveit: 188 drb különböző vázlatot és tanulmányait/Ellenzék 1920. ápr. 3./ Kiállitása volt 1921-ben Kolozsváron /Ellenzék 1921. jun. 9./, továbbá 1923-ban Marosvásárhelyen /Pásztortüz IX. évf. 1923. jan. 14. 64 lap/. 1924-25-ben Buenos-Airesben müködött. Művészetét a Pásztortüz 1928. évi XIV. évfolyamának 334. lapján D.J. /Dsida Jenő ?/ aláirásu cikk méltatja.

Brück Lajos (Ludwig), (1846–

BB.

): J. Borsos.

Illusztr. XVI. tábl.

—30 körül (um).

:us in der Vorhölle). Prof. Gustav Glück, Wien,

Illusztr. IV. tábl.

Hügelabhang). Jelezve (Bez.): Bosznay, 905.

seiner Zeichnung).

VIZINIMFA (Die Wassernymphe).

ferstiche in Punktiermanier). 11 × 15 cm.

einer Zeichnung).

e W. Macks.

Benjamin Hermann
festő

1948 ÁPRILIS—MÁJUS

Csütörtök 29.

Benjamin Hermann
1927 festette Báski
Józseffel együtt a
kolozsvári ortho-
dox zsidó templom
szimbolikus és orna
mentális képeit

Péntek 30.

Szombat 1. A munka ünnepe.

Basch Árpád vezé-
tése mellett többek
részvételével festette
A Kárpatok vé-
dőt ünnü képet
Benjamin a trent
festette rajta

Jegyzet.

A noteszlap hátán is
Nőveg van.

FÖLDMÍVELÉSÜGYI MINISZTER

Szám: 91259

Műemlékek orz. Bizottságára

BUDAPEST 48 VII. 27. 16 B 55 6

Budapest

IX Högyes Endre u. 10

Hivatalból

Díjátalányozva

Benjamin Hermann

A Kárpátok védői c. képének megfestésénél segédkeztek neki Szlányi Lajos

Mányai József

Benjamin Herman

és ~~Bátki József~~

A kép a görlicei áttörés apotheosisa és tervét Basch Árpád készítette.

Bátki József közlése

1948. jul. 20

Basch Árpádnak tovább

1916-18. ben

A meghagyási keret megállapitása szerint
patnem, szolgálati ág, állománycsoport
részletezés szerint van

1. gyalogság
2. gépkocsizó gyalogság
3. kerékpáros csapatok
4. ejtőernyős "
5. lovasság
6. tábori tüzérség
7. légvédelmi "
8. páncélos csapatok
9. légierők
10. [illegible]szaki utász csapatok
11. " hidász "
12. " fényszóró "
13. " vegyiharc "
14. " vasutépitő"
15. " hiradó "
16. folyamierők
17. egészségügyi ellátó szolgálat

negriva

Benjamin Hermann

Tro fin c. keje
repr

Vas. Ujs. 1917. 740 l

2905

18. R. Burnier.

(Sz. Haagaban 1826-ban. † Düsseldorfban 1884. márczius 17-én.)

A mezőn.

A lapályos vidék előterét balról erdő és jobbról pocsolya foglalja el. Az erdőn innen, botjára támaszkodó pásztorleány áll, kaját kontyba tűzve viseli, vállkendője kék, kabátja bő ujjú és szoknyája barna. Előtte egy s mögötte két tarka s több még ki nem bontakozott szarvasmarha közeledik a viz felé, a melyben és a melynek partján összesen tiz tehén van. Közülök négy iszik; kettő egészen benne áll; kettő úton van, hogy igyék s egy a tulsó parton hátra felé indul, hol a pásztor alakja tünik fel, kinek köntöse kék és nadrágja piros. A középtérben füstölgő ház és jobbról a fák előtt, házcsoport köti le figyelmünket. A háttérben erdők látszanak. Az égbolt kissé felhőzött. Jelzése alól balra: »*R. Burnier 72.*«

262

Vászon, méretei 55 : 89 cm.

1876: IV. 37. — 1878: V. 91. — 1880: V. 91. — 1881: V. 91. — 1883: V. 238. — 1884: V. 184. — 1885: V. 184.

Benjamin Herman

Szerepel a Műcsarnok téli-
tárlatán

Magyarság 1937 I. 23

Benjamin Herman

Szerepel a magyar tárgyfestők kiállításán a Nemzeti Szalonban

Magyarság 1937 X. 10

MDK

Henjamin Herman

Koppenhága

Mücsarnok 1937 Téli kiállitás

Benjamin Herman MDK

Ada, olf.

Mücsarnok 1931 őszi kiállitás

Benjamin Herman

MDK

Teherhajók Koppenhágában

Műcsarnok 1937 Téli kiállitás

MIK

Benjamin Herman, festö

Virágok.

Nemzeti Szalon.-Őszi Tárlat. 1931. szept. Kat.

MDK

Benjamin Herman,

Szudáni leány.

Nemzeti Szalon.-Öszi Tárlat. 1931.szept. Kat.

Benjamin Hermann MDK

Őszi virágok

Mücsarnok 1934. dec.1935 jan.
Jubileumi kiállitás

Benjamin Hermann, festőművész

Pásztortűr, 1922. VIII. évf. II. r.

800. l.

Kultur-krónika

Benjamin Herman festõ **.

Pásztortűz, 1928. 14 sz.
334 l.

D. y.: Benjamin Herman

Művészet szociologia (Benjamin Herman és a szerző körti beszélgetés)

Pásztortűr, 1928. 14 sz.

334 l.

D. J.: Benjamin Herman

Mücsarnok

Pásztortűz, 1928. 14 sz.
334. l.
D. J.: Benjamin Herman.

Ikonográfia, XIX.sz.
Széchenyi István mellszobra Izsó Miklóstól, Gasser után.

Életképek, 1876.juni 2.I.k.2sz.19.l.

Vegyes közlemények.

Múzeum Egyesület (Benjamin Herman kiállítása)

Pásztortúr, 1928. 14 sz.

334 l.

D.J.: Benjamin Herman

Nemzeti Szalon

Pásztortűz, 1928. 14 sz.
334. l.
D. J.: Benjamin Hermann

Ikonográfia, XIX. sz. első fele.

Széchenyi István gróf
/1791 - 1860/
/Képmás Izsó Miklóstől/

M Ú V É S Z E T
XIII. évf. 1914.
12-27.
"Lázár: B. Eötvös J. művészetpolitikája"

Kolozsvár
szülő helye

Benjamin Herman

Pásztortűz, 1928. 14 sz.

334 l.

D. J.: Benjamin Herman

R o s k o v i c s Ignác festő
1854 - 1915.

Jankó
/Vásárlás a téli kiállitáson,
1913-14/

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
85.

München (Benjamin Herman tanulmány úton itt járt)

Pásztortúr, 1928. 14 sz.

334. l.

D. J.: Benjamin Herman.

Zrinyi Péter

Németujhelyen emléket akarnak neki állit
tani

Századok, 1870. 428 o.

Benjamin Hermann kiállítást
rendezett Marosvásárhelyen 1923-ban

Pásztortűz, 1923. IV. évf. I-2.
64. l.
Kulturkrónika

Benjámin Herman kollektív kiállítása
Lugoson 1922-ben

Pásztortűz, 1922. VIII. évf. 11. sz.
800. l.
Shutaus-kerámia

Mücsarnok (Benjamin Herman ki álli-
tása)

Pásztortün, 1928. 14 sz.
334 l.
D. J.: Benjamin Herman

Kiállítás (budapesti Nemzeti Szalonba
Benjamin Herman)

Pásztortűn, 1928. 14 sz.

334 l.

D. J.: Benjamin Herman

Kiállítás (Benjamin Herman kiállítása Buenos-Airesben)

Pásztortűr, 1928. 14 sz.
334 l.

D.J.: Benjamin Herman

Kiállítás: (A kolozsvári Művészeti Egyesületben Benjamin Herman tárlata)

Pásztortűz, 1926. 14. sz.

334 l.

D. y.: Benjamin Herman

Roma (Benjamin Herman tartózkodási helye)

Pásztortűz, 1928. 14 sz.

334 l.

D.Gy.: Benjamin Herman

Páris (Benjamin Herman tartozhodási helye)

Pásztortűr, 1928. 14 sz.
334 l.

D.J.: Benjamin Herman

Buenos-Aires kiállítás (Benjamin Herman kiállítása az ottani Szépmüvészeti akadémián)

Pásztortűz, 1928. 14 oz.

334 l.

D.J.: Benjamin Herman

Kolozsvár (Benjamin Herman jól ismert festő itt)

Pásztortűz, 1922. VIII. évf. II. r.
800. l.
Kultur-krónika

Kolozsvár (Benjamin Herman ki alli
tása a Museum Egyesületbe)

Pásztortűz, 1928. 14 sz.
334 l.

D. J.: Benjamin Herman

Kolozsvár (Benjamin Herman szüle-
tési helye)

Pásztortűr, 1928. 14 sz.
334 l.

D.J.: Benjamin Herman

Marosvásárhely (Benjámin Heumann festőművész kiállítást itt tartott)

Pásztortűz, 1923. IX. évf. I. r.

64. l.

Kultúrkrónika

Lugos (Benjamin Herman itt tar-
tott kollektiv kiállitást)

Pásztortűz, 1922. VIII. évf. II. r.
800. l.
Kultur-krónika

München (Benjamin Herman tartozkodási helye)

Pásztortűr, 1928. 14 sz.
334 l.
D. J.: Benjamin Herman

Benjamin H.

a müncheni Képzőművészeti Akadémia magyar növendéke;

beiratkozás éve 1903

Jászai Géza: München und die Kunst Ungarn 1800 bis 1945. Ungarn Jahrbuch Mainz 1970 10 1 149 1

– Benjámin Hermann festőművész.

MDK.

Képzőművészeti Társulatnak tavaszi Kiállitásán vett részt a Szépművészeti Muzeumban.

Művészet, 1918. 2.l.

Benhamin Herman

MDK

Önarckép, olf.

Műcsarnok 1918-19. Téli kiállitás

Benhamin Herman MDK

Felesggem arcképe, olf.

Műcsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Benjamin Herman MDK

Női fej, olf.

Műcsarnok 1920. tavaszi kiállitás

Benjamin Hermann MDK

Tabáni részlet

Mücsarnok 1924. tavaszi kiállitás

MDK

Benjamin Hermann

Kelenföldi jégpálya, of.

Müvészet 1917. 90.1.

Benjamin Herman festőművész:

MDK.

/A Műcsarnok Tavaszi Tárlatán Vett részt:/

Ország-Világ, 1912. 528.l.

Benjamin Hermann MDK

Varróleány, vizf.

Micsurnok 1912. Tav. kiáll.

Benjamin Hermann MDK

Pirosruhás fiu, olf.

Műcsarnok 1927/28 téli kiállitás

Benjamin Herman, MDK

Fiuarckép. Repr. 14.1.

A Műcsarnok téli tárlata.
Képzőművészet. 1923.jan. II. évf.6.sz. 14.1.

MDK

Benjámin Hermann, festöm.

építészeti motívummal gazdagított tájképet állított ki.

? kiállítás. III. terem.

Művészet. 1918. 4.1.

Benhamin Herman

MDK

Jolanthe, olf.

Műcsarnok 1912. tavaszi kiállitás

Benjamin Peirce

Volante, oil.

MDK

Benjamin Herman

Jolanthe. Olajf.

Műcsarnok, 1912. tav.kiáll. 64.1.

Benjamin Herman MDK

Margithidfő, pesti oldal, olf.

Mücsarnok 1917 téli tárlat

Benjamin Herman MDK

Kelenföldi jégpálya, olf.

Mücsarnok 1917 tavaszi kiállitás

Benjamin Herman MDK

Budai Sashegy, olf.

Mücsarnok 1917. tavaszi tárlat

Benjamin Herman MDK

Iró fiu, olf.

Műcsarnok 1917-18 téli tárlat

MDK

Benjámin Hermann

Művészet 1918. 4.1.

Benjamin Hermann

MDK

Tanulmány, rajz

Műcsarnok 1912. tavaszi kiállitás

Benjámin Herman MDK

Sidló Feri kollegám képmása, olf.

Műcsarnok 1905. tavaszi nemzetközi kiáll.

MDK

Benjamin Herman

Tanulmány. Rajz

Mücsarnok 1912. tav. kiáll. kat. 77.l.

M.D.K.

Benjamin Herman

"A pesti társaságból: Atzél Klári" portréját festette meg, amelynek repr.-ját bemutatja a lap.

Szinházi Élet. Bp. 1930. szept. 21-27. XX. évf. 39. sz. 74. lap

M.D.K.

Benjamin Herman

a nagybányai festőkolónia tagja -irja a lap a fényképfelvétel mellett és megjegyzi, hogy külföldi festőművészekkel együtt Nagybányán dolgozik.

Szinházi Élet. Bp. 1933. okt. 15-21. XXIII. évf. 43. ~~lap.~~ sz. 22. lap.

M.D.K.

Benjamin Herman

a nagybányai festőkolónia tagja -irja a lap a fényképfelvétel mellett és megjegyzi, hogy külföldi festőművészekkel együtt Nagybányán dolgozik.

Szinházi Élet. Bp. 1933. okt. 15-21. XXIII. évf. 43. -sz. 22. lap.

MDK

Benjamin Hermann

A Képzőm. Társ. 1918-19. évi téli kiáll. Müvészet 1918. 49.l.

Benjamin Herman MDK

Falusi ház, olf.

Udvarház, olf.

Pihenő leány, olf.

Hazafelé, olf.

Mücsarnok 1919. Hadviselt müvészek kiáll.

Benjamin Herman MDK

Kerti ház, olf.

Műcsarnok 1919. Hadviselt művészek kiáll.

Benjamin Herman

Feleségem arcképe, olf.

Műcsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Benjamin Herman MDK

Önarckép, olf.

Mücsarnok 1918-19 téli kiállitás

Benjamin Hermann.

Képei szerepelnek a Műcsarnok téli kiállításán.

Lett Kurir, 1927. dec. 18.

MDK

Benjamin Hermann, festőm.

Olajfestmény /-ek/:

382. Pirosruhás fiu.

Képzőm.Társ.1927-28 téli kiáll. Kat. 21.1.

M.D.K.

Benjamin Herman

Festmény Harsányi Zsoltról. Repr.

Szinházi Élet. Bp. 1928. dec. 16-22. XVIII. évf. 51. sz. 48. lap.

BENJAMIN HERMAN

Teherhajók Koppenhágában.
Koppenhága.

MDK

Benjamin Herman, festőm.

Fiuarckép. Repr. 14.1.

A Műcsarnok téli tárlatáról.
Képzőművészet. II. évf. 6.sz. 13.1.

BENJÁMIN Herman (1881-1942) festő

Murádin János: Erdélyi festőművészek.
Bukarest, 1997 82-83. - élet.

Belsejében családi régiségek és bútorok. A m
nagy teremben, amelyet XVIII. századbeli stucc
három XVI. századbeli ágyú, XVI. századbeli sz
XVI-XVIII. századbeli fegyverek.

Családi képtár, XVII-XIX. századbeli olajfestm
epitáfium 1685-ből. Az első emeleti vörös sz
bútorok, fehér alapon vörös czikornyákkal,
holicsi fayence edények, meisseni szobrocskák
hátán, pólyás baba alakú szelencze/. XVII. szá
hollandiai kabinet. A sarokszobában, az ebéd
ajtókeret kőből, 1654-ből festett Vay czímerrel;
bútorok, fayence és ezüst edények. A könyvtárt
századbeli szekrények kőrisfa betéttel. A k
szárnyának végében a kápolna, a mai ág. hitv.
Felszerelése XVIII. századbeli. Az ev. lelkész

megírva

Benjamin Károly

építész.

Szül. Gát 1897.

Oklevelet nyert 1924.

Képzőművészeti Főiskola 4. l.

Benjámin Károly épitész MDK

terve III.dij repr.

Hidasi Lajos:XIII.kerületi mendelőintézet tervpályázata Magyar Epitőművészet 1955.IV.évf.11-12.sz.
363.368.1.

MDK

Benjámin Károly építész

egyik tervezője a lenti épületnek

Payr Egon:- Brausz Gyula: A X. krr.-i egészségház.
Építés-Építészet 1949. I.évf. 6-7.sz. 22-29.l.
képekkel és müsz. ábrákkal

MDK

Benjámin Károly építész

kulturház a Magdolnavárosban.

Tér és Forma. 1948. 1.sz. Ábrákkal.

Benjamin Károly

123. Az É. M. 1958. évi lakóházpá-
lyázatán 1.-só díjat nyert koc-
rahár. (További terv.: Boross Z.
és Tarján L.)

126-127. Az „BUVÁTI" pályaterve
a Toronlói Városháza ép.-re kiírt nem-
zetközi tervpály.-ra (1958) (Vele együtt
zénitekés a tervet: Boross Z. és Preisich G.)

BUVÁTERV 1949-59 (tervek és lényképek)
Szerk.: Gyöngyösi István, Rajkó Ervin
Bp. 1959

Benjamin Károly épitőm.

és Boross Zoltán pályatervet alapján terverte: Gáspár Tibor 23. Fiaslyut utcai XV. ép.

~~24. XV. ép. E~~

Budapesti Városépítési Tervező Vállalat. 1949-59. szerk: Gyöngyösi István, Rojkó Ervin Bp. 1959.

a-D-U

BENJAMIN Károly építész

514. sz. 3 emeletes kapcsolatu kockaház két pérőhelyes lakása

Társtervező: Boross Zoltán
Tarján László

Resz. (Alaszr.)

Egressy Imre: Kísérleti lakosok, ép-
berendezések az óbudai lakóteleken

Magyar Építőművészet 1961. 1. sz. 9-e.

MDK

Benjamin Károly

Kiosztották a lakóházépítési tervpályázat díjait.
Magyar Nemzet, 1955. jan. 4. 6.l.

MDK

Benjamin Károly, Hübner Tibor és Boros Zoltán, ép.-k
/BUVATI/

közös müve nyerte el az egyik második 8ooo.- forintos dijat.

Dijazott tervük reprodukciója a 3.lapon.

G.J.: Sok célszerü uj épitészeti ötletet eredményezett a lakásépitési tervpályázat.
Magyar Nemzet. 1953. nov. 24. 3.l.

Benjámin Károly
1896 - 1968

A modern m. építészet ultörője, kiváló szervezője. A két világháború között az OTI építési osztágának alkalmazottja. Működésének eredménye az is hogy az OTI építkezéseknél kiváló építészek jutottak munkához, pl. Molnár Farkas, Gerlóczy Gedeon.

Preisich Gábor: Benjámin Károly
Magyar Építőművészet 1969. l. n. 58. l.

Benjámin Károly

1896 - 1968

nekrológ

Preisich Gábor: Benjámin Károly
Magyar Építőművészet 1969. 1-4. 58. l.

Benjámin Károly

mint az OTI építési osztályának vezetője műtőlése lepszán épült pl. a Mező Imre úti Baleseti kórház, a Pestújhelyi kórház, a Köztársaság téri bérházcsoport. Ez utóbbi tervezésében maga is réatvett.

Preisich Gábor: Benjámin Károly
Magyar Építőművészet 1269. 1. n. 58. l.

Benjámin Károly

Uttörő nergie volt a rendelőintézetes terveinek kialakításában. A 2. világháború előtt más neve alatt kellett dolgozniа.

Preisich Gábor: Benjámin Károly
Magyar Építőművészet 1969. l.n. 58. l.

Benjámin Károl

A felszabadulás után előnör az OTI építési ont. vezetője, majd ennek megszűnése után 1950-ben a Fővárosi Tervező Intézetnek (FŐTI) később ennek jogutódjának a BUVÁTI-nak igazgatója lett. 1960-ig, nyugdíjbavonulásáig.

Preisich Gábor: Benjámin Károl
Magyar Építőművészet 1969. 1. n. 58. l.

Benjámin Károly

Különösen az egékségügyi építkezések vonatkozásában tett nevt általános elismerésre. 1958-ban Ybl-díjat kapott.

Preisich Gábor: Benjámin Károly (1896-1968) Magyar Építőművészet 1969. 1. k. 58. l.

Benjámin Károly MDK

Építész

X. ker. Kőbányai egészségház
/Németh Pál és Benjámin Károly./

31o.o.

Borsos-Sódor-Zádor:Budapest. Bp. 1959.

MDK

Benjámin Károly, épitész

és Boros Zoltán közös pályamüve a harmadik dijat kapta.

G.J.: A nyilvánosság előtt is megvitatják a lakóház-Tervpályázat dijnyertes terveit, "Magyar Nemzet", 1954 dec. 19. 6-l

Benjamin Kálmán, építész NDK.

B. K. az Ybl Miklós-díj I. fokozatát kapta a lakóépületek típustervein végzett kiemelkedő munkásságáért, valamint a hallgatók oktatási nevelésében elért eredményeiért.

A kitüntetéseket a jutalmazottak nevében Benjamin K. köszönte meg.

– Az új Ybl Miklós-díjasok

Népszabadság, 1959. ápr. 4. 17. l.

MDK

Benjamin Károly, építész

Gárdonyi J: Az Építőművészek Szöv. őszi munkaterve.
Magyar Nemzet, 1955. szept. 14. 5.l.

Benjamin

MDK

Benjamin Károly,

a lakóépületek tipusterveinek kimunkálásáért, a fiatalok vállalati nevelésében elért eredményeiért az 1958 évi Ybl Miklós díjat és 10.000 forintot (ami vele jár) – kapta. (I. fokozat.)

MTI – Kisztobák az 1959. évi művészeti díjakat.

Népszava. – 1959. IV. 4. – 10. l.

MDK

Benjamin K.építész

Kőbányai Egészségház

Major Máté:Építészetünk helyzetéről Csillag.
X.évf.1956.október. 7 80.l.

Benjamin K.

A Kőbányai Egészségházat építette Neumann P.-val együtt.

Major Máté: Az építészet uj világa, Magvető, 1969, 90.l.

Benjámin Károly

Németh Pál, Benjámin Károly és társaik tervezték a budapesti X. kerületi egészségházat.

Major Máté: Húsz éves az építészeti tervezés közösségi megszervezése. - Magyar Építőművészet, 1969. 3.sz. 52-53. l.

Benjámin Károly
építész
MMÉEÉvk
1934. 194. l

A Magyar Mérnök és Építész-Egylet egy kiküldött tagja.
Az Építőművészek Szövetségének egy tagja.
A kir. államépitészeti hivatal egy tagja.
A helyi állami ipariskola egy szaktanára.
A pályatervek a benyujtás sorrendje szerint fognak fel-
és a benyujtástól számitott egy hónapon belül biráltatnak
ályatervek a birálat befejezéséig csakis a biráló bizottság
l tekinthetők meg.
A bizottságilag legjobbnak talált pályatervek dijazására
ve:

rabitz és **műmárvány munkák** elkészítésére.

Antik működő virágtartók és **szökőkutak** különle

328/1909.

Kőbánya haszonbérbead

A vasutvonalunk belényes—örvényesi kitérő rakod fekvő, **közuzóval, rakodósikkal, görpályával és gö felszerelt kőbányát,** amelyben 1908. év folyamán mi vaggon kő- és zuzott kavics termeltetett 1910. jan kezdődő 5 évre, esetleg hosszabb időre is haszonbérbe

A kőbánya Várad-Velence máv.-i állomáshoz 6 állomáshoz pedig 70 klm. távolságra fekszik, a közutak és fentartásához elsőrendü minőségü anyagot szolgáltat évek óta van használatba véve. Bihar- és Békésvármeg állami és törvényhatósági közutak épitésénél és fentart

A haszonbérletre vonatkozó ajánlatok, az öt évi összeg **10%-ának** megfelelő óvadékkal ellátva **f. é. 15-ig** adhatók be ügyvezető igazgatóságunknál (Nagyvár Gy.-u. 8.), amelyek ugyanott **f. é. augusztus 19-én órakor** fognak felbontatni.

Nagyvárad, 1909. junius 22.

A nagyvárad-belényes-vaskohi igazgatósága.

2—3

Telefon 23—97. **A** **Telef**

Kemény-féle egyetemes állvány é kölcsönző vállalat

BUDAPEST, VI., Szondy-utca 28.

Elvállalja: **Épületek**

le. D. K.

BENJAMIN Károly építész

Országos lakáspályázat 5. Épület-
kategória (I. díj)

Magyar Építőművészet 1959. 1/2. sz. 80. l.

M. D. K.

BENJAMIN Károly építész

1959. évi YBL-díj I. fokozat

a lakóépületek tömegtervezésének kimunkálásáért, valamint a fiatalok vállalati nevelésében elért eredményeiért

Magyar Építőművészet 1959. 6/6. 137. l

M. D. K.

BENJAMIN Károly épitlin

~~Lásd~~

Borossz Zoltán – Benjamin

közösen

VI. jelü épület (Repr.)

Benjamin Károly: A Fiastyúk utcai lakótelep tervezésének néhány elvi kérdése

Magyar Építőművészet 1956. (V.) 4. sz. 115. l.

BENJAMIN Károly építész

x. ker. Kőbánya Egészségház

Rados Jenő: Magyar építészettörténet Bp 1961. 346.l

MDK

Benjamin Károly épitész

lakóházterv, 1. dij.

A M.épitőmüv.Szövetségében... Népszava, 1959, jan.17.
1. o. képek

MDK

Benjamin Károly

A soproni Nyugdíjas Otthon tervpályázata.
Vállalkozók Lapja, 1953. nov. 16. 4.l.

MDK

Benjamin Károly építészmérnök

a Kamara uj tagja.

MMÉE Közl. 1928ó III.4. 9-lo.sz. 72. o.

M.D.K.

Benjámin Károly, építész

az öt egyenzint 1000-p-ös díjak egyikét nyerte el a Külvölgyi-úti gyógyintézet tervpályázatán

Vállalkozók Lapja. Bp. 1936. LVII. évf.

okt. 15. sz. 4. old.

BENJÁMIN KÁROLY

SZOC 13.0.

Benke László

A megye képzőművészeinek kiállítása előtt. –i–n.

Szolnokmegyei Néplap. 1956. máj. 25.

BENJAMIN KÁROLY

Forrás: Perkai 1995, 56 (60. sz.)

Benjamin Károly
épitész
az alábbi tervpályázaton I. díj

Hoch István: A
székesfővárosi egészséghaz tervpályázata
Uj Épitészet 1948. 4. sz
146, 147. l. abrákkal.

X. kerülebben épitenszhő
Fenti I. díja
második helyen

Korszerű

<Benjámin Károly>

épitész? cikke

<> A OTI épitkezései a háromeves tervben.

Új Építészet. 1948. 6-11. [illegible]

hódoltság után az 1793., 1799., 1810. és
igen nagy részét beolvasztotta.

A kincstár vándorlásainak és fájdalı
megmagyarázza azt a hiányt, amelyet tap
tárait összehasonlítjuk a mai tényleges
maradt fenn. Majd ezt követőleg a XVI.
den tizedik évben írtak új leltárt, vagy a r
A leltárak ugyan sokszor csak részlegesek,
alapján az egyes tárgyak alig ismerhetők
lévő műkincs eredetéről és az elveszett
s általában a textiliák természetesen könn
hímzésű merev vállkendőkből és korpo
XVIII. századot megelőző antependium
tultak, valamint a drága szőnyegek és
ötvöstárgyakat — hermákat, szobrokat,
oltárokat — majdnem kivétel nélkül, de
az ereklyetartók nagy részét is pénzverés
1810 közt és 1848-ban. Még királyok,
kiváló műkincseknek sem kegyelmeztek.
kellett fizetnie az Egyháznak. Pedig arany

< Benjámin Károly >

építész? Cikke

< > Kulturház a Magdolnavárosban.

Tér és Forma

1948. 11–13. [illegible]

ömegének elpusztítását.
é gazdag, abban leli magyarázatát,
ız ország szerencsésebb vidékeiről
kat.
esztet mutat a Karoling-korból,
árpitot az Anjou-korból, 27 ötvös-
ıyadiak korából, 8 ötvösművet és
9 textilt a XVII. századból. Már
tabb darabokat lehetett kiállítani,
s stílusfajták képviselve legyenek.

LEPOLD ANTAL

< Benjámin Károly >

építész cikke

<> A bruxellesi Jules Bordet korház. Tér és Forma. 1948. 7–10. p.

élszobává alakíttatta át, [illegible]
ncseket, valamint a még időnként hasz-
:lókban közszemlére tétette.
an őrizte, s e testület gondosságának
ly Magyarország régi kultúrkincseit a
Hirtelen erőszakos rablásoknak és
Azután a háborúk és ínségek idején
rovására, de a különös nemzeti és egy-
ezer veszélyen keresztül megmentenie.
:nni. De az Árpád-ház kihalását követő
encel 1304-ben, Csák Máté 1312-ben
az Anjou-kor kincseitől pedig Stibor
lől a káptalan 1528-ban Drégely várába,
k miatt 1566-ban Pozsonyba, 1594-ben
1605-ben Olmützbe, 1619-ben Grácba,
ába Pálffy Istvánhoz, 1629-ben a győri
ázy Miklóshoz, 1633-ban Bécsbe és
entbenedekre és Garamszentkeresztre
;23—1526-ig II. Lajos király, az 1529—
:k jórészét igénybe vette. Pedig ekkorra
eckenschlager János prímás is alaposan
g kormányzó korában, 1593-ban Bécsbe
csak a káptalan ismételt erélyes sürge-
ma idején 1683-ban lefoglalta a Bécsben
ázi kincsek egy részét is. Szelepcsényi
:szt Bécs védelmének költségeit. A török

MAGYAR MÉRNÖK- ÉS ÉPITÉSZ- EGYLET

Budapest. IV., Reáltanoda-u. 13-15. Telefon: 1-853-30.

MEGHÍVÓ

A MAGYAR MÉRNÖK- ÉS ÉPÍTÉSZ EGYLET
MŰ- ÉS KÖZÉPÍTÉSI SZAKOSZTÁLYAI

1937. évi április hó 12-én, hétfőn este fél 7 órakor ülést tartanak, melynek tárgya:

BENJAMIN KÁROLY okl. építészmérnök ismertetése:

Az O. T. I. zártkörű tervpályázatairól.

(Budapesti rendelőintézetek, vidéki székházak.)

Vendégeket szívesen látunk.

A szakosztályok elnöksége.

Benjamin Károly

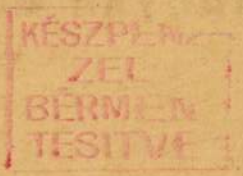

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

Műemlékek Országos Bizottsága *úrnak*

BUDAPEST

IX. Rákos u. 11.

Mérnökök Nyomdája. 3748.

<Benjámin Károly>

épitész. cikke

<> Basoli Bürger-
Spital. Tér és Forma
1948. 30-34. l.

ÁR

216

(Benjamin Károly)
építési cikke

( ) A rendőrőrsi és járási kapitánysági székház tervpályázata.
Új Építészet 1948. 4. 4.
153–154. l. ábrákkal

A hivatal
gyom, elvárom azonban a ti
vatalos munkaidő keretében
ként a multban, a jövőben
várt esetben azonban, ha a
akadás állna elő, kényteler
gal élni.

Az iktatá
riumban a standard - tized
és 57 § /4/ bekezdése./ a t
ottani iktatás és irattár
kérdését tegye megfontolás

A Műemlékek Országos B i

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Benjamin László
ESTI HIRLAP
1966 DEC 22

„Indulat nélkül nem megy...“

BESZÉLGETÉS BENJÁMIN LÁSZLÓVAL IRODALMI KARIKATÚRÁIHOZ

— Amikor ezeket az irodalmi karikatúrákat írtam, még nem gondoltam arra, hogy kötetben is megjelentessem őket — mondja *Benjámin László*, akinek rendkívül mulatságos *Kis magyar antológiája*, a téli könyvvásár egyik nagy sikere.

— És mikor kapott kedvet hozzá?

— Amikor megláttam *Réber* illusztrációit, montázsait; a *Magvető* készíttette ezeket az írásaimhoz. Pontosan ráérzett a parodizált költők és írók lényére.

— Hogyan fogadták a kollegák, az „áldozatok“ ezeket az irodalmi karikatúrákat?

— Akadt köztük ugyan, aki megsértődött, a „szeretetet“ hiányolta belőlük. Az igazság az, hogy azok sikerültek jól, amelyekben indulat is van. De sohasem személyeknek szóló indulat, csupán például a nagyképűség és sznobság, vagy más torz jelenségek elleni harag. A *Kortárs* szerkesztőségében dolgozom és volt úgy, hogy a lap korrigálása közben mérgesedtem meg és ragadtam tollat.

— Akadt kritikusa, aki azon tűnődött: ilyen „komoly“ költő és ilyen tréfás hang...

— Azt hiszem, éppen nagyon is komolyan kell venni az irodalmat ahhoz, hogy az ember így tréfálkozhassék róla...

— Voltak rosszmájúak, akik Karinthy-utánérzéseknek nevezték ezeket az írásokat.

— Az irodalmi karikatúra műfaját Karinthy a legmagasabb szinten művelte, de *nem ő találta ki*. Már egy 1911-es Nyugatban olvastam egy kritikát *Ady* tollából két francia szerző, *A la manier de...* címen megjelent stílusparódiáiról. *Arany* sem kímélte költőtársait, de továbbmegyek, már *Aristophanész* is tele van ilyenféle kortársi torzképekkel. Ez a kortárs dolga, sajnos Karinthy nem írhatott „Így írtok ti“-t mondjuk *Juhász Ferencről*.

— E humoros kiruccanás után mikor olvashatunk „komoly“ Benjámin-kötetet?

— Jövőre, a könyvnapra jelenik meg új verseskönyvem. A következő évre pedig *válogatott kötetet* állítok össze.

— Hány év költői termésből is válogat?

— *Harminc!*

(f. f.)

Ára 60 fillér

XI. évfol

1966. de

Esti Hír

POLITIKAI NAP

VDK-nyilatkozat az amerikai bombázásokról

megöltek, tizet megsebesítet-
tek, 300 könnyű építmény

Benjamin László
író

M.D.K

„Virág". (repr.)

V. L: Költők kiránduláson

Élet és Irodalom, 1963. október 12 - 11 kep.

ANDREAS BENJATS Senior, textilfestómester

1820-ban hat Liptó-megyei helység/Liptószentmiklós, Rózsahegy, Német-Lipcse, Tarnóc, Szelnicze és Hibbe/ közös festőcéhet alakitottak szentmiklósi központtal, 19 mester részvételével-.-Ezek egyike:
10.-Andreas Benjats, Senior, Német-Lipcse
124.old. 42.jegyz

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz.Évkönyve, 16. Győr, 1974.

BENJO JÁNOS
aranymüves mester Budán, 1741-ben

/képpel /Misekannácskák a budai Szt Anna templomban

Budapest régiségei XIX. évf. 1959. 223. l.

Illyefalvi: Pesti és budai polgárok 1686-1848. II./63.

Név: Benjo Johannes

Foglalkozás: arany műves (Goldschmid)

Szárm. hely: _____

Hitfelekezet: _____ Csal. állapot: _____

A polgárjog megszerzésének időpontja: 1741. IX. 1.

A polgárjogért fizetett összeg forintban: _____

Beuk
Benkerth

Benk Ernő

Művével részt vett a Nemzeti Szalonban rendezett Arcképkiállitáson

U. 93e. XI. 19.

Benk

l.

LykaMagyműI800-50

222. l.

Jézus sz. vére		Izraelita: Thamusz 11.
Csütörtök **2** Sarlós B. A.		Protestáns: Ottokár Görög: B.-A. meze Izraelita: Thamusz 12.
Péntek **3** Minden sz. pápa		Protestáns: Kornél Görög: Jácint Izraelita: Thamusz 13.
Szombat **4** Ulrik	Nap kelte 4 ó. 9 p. — Nyugta 20 ó. 0 p. ☽ Holdtölte 18 ó. 35 p.	Protestáns: Ulrik Görög: Kr. András Izraelita: Balak

27. hét — 1936 **JÚLIUS** 31 nap

megírva

Benk János

szobrász

l.

Weisz Anna:

Izsó Miklós élete és

művészete. Bpest,

1939. 45. l.

Benk János

nobrász

1844. készítette a

soproni takarékhár

(Rottig-hár) orom-

nobrált.

Csatközl

Buday J. Széchenyi

István gr. nobrának

leírása és tárt.

Bp. 1895 27. l

Ein ?

Benk János

szobrász

Eszekről, 1833-ban 21 éves

lásd

Fleischer Bécs 31. l.

1833
21
1812.

Varannó.

A középtért a vár foglal
gyek képezik, az előtérben p
hegedü és dudaszó mellett ke
datszalagon, mely fölött mér

VARANO

fölül jobbra: 162
alól középütt: kkkk
a lap hátán pedig az Achtzeh

Rm., mér. a rl

131-91

Benk János

Bécsi szobrász.
Soproni takarékpénztár homlokzatára faragott
négy évszakot ábrázoló gyermekalakok.

Csatkai Endre: A soproni képzőművészet története
1962.Sopron 17.1.

Benk, Johannes

Benk *Johannes*, osztrák szobrász, *1844, †1914. Atyja bécsi magyar szobrász volt. Ő maga rendkívül elfoglalt mester volt, Bécs, számos középületét látta el, részben monumentális szobrászati dísszel (Arzenál; Szépművészeti Múzeum; Udvari Színház stb.). Legnépszerűbb műve a Deutschmeisterek emlékműve Bécsben.

Uj Idők Lex.

TU. K. 850 l.

Thieme Becker
III. 329 l.

10. 11. 12. 13. 14.

16.

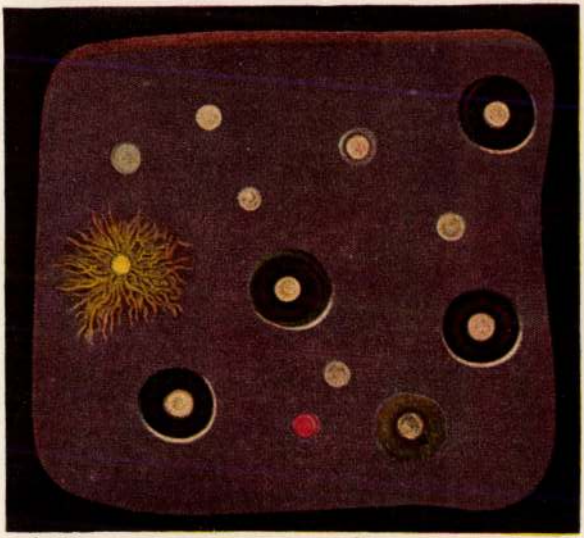

19.

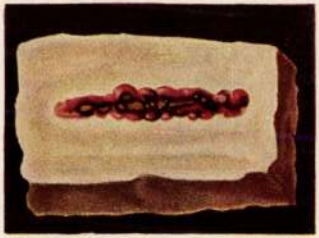

17.

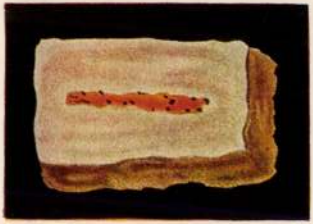

18.

1. Staphylococcus. 2. Gonorrhoea coccus. 3. Lépfenebacillus. 3*a*. Spórás lépfenebacillus. 4. Diftériabacillus. 4*a*. Diftériabacillus erős nagyítással. 5. Streptococcus. 6. Kolerabacillus. 7. Febris recurrens spirillum. 8. Tuberculosis bacillusa. 9. Lues-spirillumok. 10. Tifuszbacillus-kultúra zselatinában. 11. Lépfenebacillus-kultúra zselatinában. 12. Tuberculosisbacillus-kultúra agar-agaron. 13. Pyocyaneusbacillusok agar-agaron. 14. Tetanuszbacillusok agar-agarban. 15. Kolerabacillustelep agar-agaron. 16. Tifuszbacillustelep agar-agaron. 17. Bacillus prodigiosus. 18. Sárga staphylococcus. 19. Zselatinlemez különféle vízibaktériumok telepeivel.

Benelini
Benigno

Benevár

Középkori vár-
kastély
Bunjai

l

Pász Hevesmvárai

15 — 20 l.

Kandra Kabos: Benevára
c. mivel.
analitve.

< Benevára >

Márki Sándor

< >

Turistok Lapja

1890

15 Június

Benevár

Koppel és alapraj-
zokkal

Pásztor József

A Mátra. Bp.
1929.
38 és kv ll.

Kandra Kabos:

Bene vára a Mátra-
ban. 1890.

Benevoux, udvari festő Bécsben

Lotaringiai Ferenc telepítette be Elzász-Lotaringiából a XVIII. sz. közepén Bécsbe.

- emlékbe

Magyarországi reneszánsz és barokk
Akadémiai kiadó Bp. 1975.

452. old.

Benga Ferenc
grafikus

„A szomszéd falova"
(repro)

Solymár István: A magyar grafika tisztelgése Dürer előtt.
Művé szet,1 1971.augusztus - 10.oldal

megírva

Benger György

Könnüves ~~épitén (?)~~

A benei pusztán Gyöngyös város fölépiteni kezdette a kápolnát 1766-ban, mellyel Benger György bizatott meg.

Ethei Sebők László

Gyöngyös és vidéke története

Gyöngyös 1880.

225. l.

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 ..... évi ..... hó ..... n ..... napján

.....

délelőtt / délután ..... órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy: .....

Elnök megbízásából:

.....

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

Benger János, építész. A XIX. század első felében Baján élt s a város kulturális mozgalmaiban élénk részt vett.

Társalkodó. 1838. 220. l.

megírva

Benger János

Könnöves

l.

Zádor-Rados

219. l.

Bengel Jaurs
épitèr

Gentmüeml
94. l.

			[illegible]
			[illegible]
			[illegible]

Benger János

Kőműves,

Kerentesi Deák János hatalmas
Komokkó síremlékét rénili és
a kis képolnát ugyáépíli nor-klasszi-
cista stílusban Novák József ácsmester
lesvei szerint és Haller Károl épitőmes-
terrel. - a bajai temetőben. 1955.

Miskolczy Ferenc, Baja képrőművé-
nete a XIX. sz. ban. kézirat.
MDK-C-II-599/1

111

megírva Benghi György

ötvös

Sz-Sz. 173-l.

er folyó évi március hó 19-én,
.ker. állampénztárhoz intézett ren

ivatalt, hogy a jaáki apátsági temp
állitott főkapujáról és csonthází
szombathelyi fényképész által ké
eire egyszáztizenöt/115/ kor.a mü
ak, hivatalos nyugtatványára elszá
lett, fizessen ki és a vall.és köz
ában kiadáskép számoljon el.
másolat hiteléül:

M.B.V.

Joseph Perghoffer, ferropola (zsindelyező)

1763-68 között Rósa György miskolci görög kereskedő hárának átalakításán dolgozott 76.dol.

Komáromy József: Épitkezési tervrajzok, miskolci iparosok a 18.századból. 75.o.

A Miskolci Herman Ottó Múz. Közleményei. 1956. jún.
Borsodmegyei Nyomdaipari Vall. Miskolc.

Berghoffer, Kurt master MDK

Székesfehérvárról Debrecenbe hivták szakértőnek az asztari kút fúrásához. 1837 ben 299 old

Sápi Lajos: Debrecen első csatornázása. 269.o.

Déri Múz. Évkönyve. 1968. Debrecen. 1968. Alföldi Nyomda

Bengovits Józsefné

közös tárltaton szerepelt naiv festőkkel Pécsett

Magyar Hirlap 1979/280/2

M.D.K.

Bengjel Antal, gjöngjösi lakatos-mester

1827-ben szerepel az összeírásokban. 1856-ban az cezédi poplar épi-tésénél együtt szerepel Szvoboda Antal gjöngjösi kőművesmesterrel

Heves megye műemlékei I. itta Voit Pál,
Magyarország műemléki toporgáfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 312 old.

R. D. K.

BENGYEL György építész

Mátrapüred. Szt. János-kápolna

Quadry Kristóffal, 1766-67.

Magyar építészet. Bp. 1954. 74. l.

MDK

Bengyel István

Siklóssy L.: Régi pest-budai asztalosmesterek. M.I. 1922.

11.1.

megnova

Bengyel István

1827

lásd

Budapesti ártalos

mesterek

Ø Benhácz Miklós

ötvösmás

Szombathely

1675.

l.

Horváth Tibor

31. l.

Benhardt

Rézt vez a szentendrei művéztelep ünnepélyes felavatásán.

Az Est, 1926. XI. 16.

Benheim Arthur
igazgató tanár

A székesfővárosi iparrajziskola Török Pál utcai székházában - iparművészeti kiállitás.
Az ötvösségben vezetése mellett egészen elsőrendü egy házi müvészeti tárgyak,kelyhek,serlegek,szentségtartók,keresztek váltakoznak a háztartási dísztárgyakkal gyümölcsöstálak,kávéskészletek,dohányzó és iróasztali készletekkel-mind kézzel domboritott és cizellált müvészmunkák.

Pesti Hirlap 1931.XII.18.

Béni-Bakros Birman

Németh Lajos könyve a „Modern magyar művészet" átfogó képet ad a képzőművészetnek arról az időszakáról, mely az 1790-es évektől napjainkig tart. Szuggeszt és érvényes jellemzését nyújtja a XX. sz. kiemelkedő egyéniségeinek. Könyvében ír a művész munkásságáról.

?

D. I.: Új művészeti könyvek.
Vigilia, 1969. febr. 131-132. old.

Benicsek István

MDK

korongos

A Zsolnay-gyárban dolgozott

1887-1919

76.o. 36. jegyzet

NIKELSZKY GÉZA: A Zsolnay-gyár müvészete.
Pécs. 1959.

Benicsek István

MDK

korongos

a Zsolnay-gyár művészeti munkáiban

közreműködött 1887-1919.

68.o.

NIKELSZKY GÉZA: A Zsolnay-gyár művészete.

Pécs. 1959.

M.D.K

BENICZKY Berta festő

1913.-ban „agybányán dolgozott a Szabadiskolában

Bótti: Nagybánya... Bp., 1954. 330.l.

MDK

Beniczky Berta,

1912-ben az iskolában dolgozott.

A szabadiskola ideje. /1902-1912./ 89.1.

M.D.A.

BENICZKY Berta festő

1912-ben Nagybányán a Szabadiskolában dolgozott.

Réti: Nagybánya,,, Bp. 1954. 329.l.

Benicky Béla

Nagybánya k. k. 1912

89

Temes-miklósi lelet VI. 185.

Benicky József

X. nyíregyházi művész

részt vett az alábbi

kiállításon

Szeged 1932

BENGYEL Antal gyöngyösi lakatos mester. Gyöngyösön 1827-ben szerepel az összeirásokban. Az ecsédi paplak javitásainál --+ Szvobodával együtt szerepel 1856-57-ben.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Beniczky, festő és konzervátor

Művészet, IV., 1905. 138.
Adatok művészetünk történetéhez

M.D.K.

Beniczky Lajos, festő, fényképész

A velencei művészeti akadémia konzervátora, majd a negyvenes években bécsi daguerreotipőr, 1860-ban a Harmincad u.3.sz.alatt nyitott fénykép műtermet. 215.o

Fejős Imre: Fényképészetünk első virágkora, 1855-1885. 209.o.

1958

Folia Archaeologica. X. Bp. Képzőmüv. Alap Kiadóváll. Bp. 1958

M.D.K.

Beniczky, fényképész

New-Yorkban a milliomosok fényképészévé küzdötte fel magát. 218.o.

Fejős Imre: Fényképészetünk első virágkora, 1855-18
209.o.

Folia Archaeologica. A. 1958. Bp. Képzőmüv. Alap Kiadóvall. Bp. 1958

Bertze Tibor rajzai

TEMESI FERENC

Az jó hollandusokrúl (9.)

Angol–holland

Volt idő, amikor a hollandok nemigen álltak szóba az angolokkal. És viszont. Itt világbirodalmakról volt szó, tehát a dolog több mint érthető. A hollandok az amerikaiak függetlenségi háborújában (amit manapság egyesek szeretnek forradalomnak nevezni) az amerikánusok pártjára álltak. Az angolban ma is pejoratív jelző a „dutch". Például: Double dutch: halandzsa, blabla. That's beat the Dutch: ez lehetetlen! My old dutch: az anyjukom. Dutch hoe: saraboló. Dutch nightingale: béka. Dutch cap: pesszárium. Well, I'm a Dutchman: hiszi a piszi! I am a Dutch, if…: dögöljek meg, ha… Dutchman pipe: farkasalma. Dutchman: repedést kitöltő fadarab. Dutch oven: nyitott tepsi. Dutch door: vízszintes osztású ajtó (farmon). Dutch metal: flitterarany. Dutch bargain: ivás közben kötött (rossz) üzlet. Dutch auction: árverés lefelé. Dutch mint ige: tönkretesz, bankot robbant. Dutch comfort: sovány vigasz. Dutch uncle: kemény, rosszalló személy, erkölcsprédikátor. Dutch wife: lábtartó. Dutch courage: a piások bátorsága (ezt az írekre is mondják). Are you in Dutch?: eszednél vagy? His Dutch is up: dühbe gurul. Dutch fuck: egyik cigarettáról a másikra gyújtani. Dutch crossing: ferde kereszteződés. Dutch concert: pokoli hangzavar.

Szóval nem vidám dolog (volt) az angolok szemében hollandnak lenni.

Holland eredetű angol szavak: Boom: fellendülés, Boss: főnök, Deck: fedélzet, Dope: hülye, kábítószer, Easel: festőállvány, Landscape: tájkép, Freebooter: martalóc, kalóz, Poppycock: duma, üres beszéd, Santa Claus: Mikulás, Smuggler: csempész, Yacht: na mi?

Nagyon közeli holland–angol szavak – néhány példa csupán: Angel: angle, Apple: apply, Dok: dock, Wijting: whitting, Schipper: skipper, Koekje: cookie, Daalder: dollar.

Vannak olyan szavak, amelyek tulajdonképpen írásban csak kicsit vagy csak kiejtésben térnek el az angoltól: To sink: zinken, Sun: zon, Moon: maan, Blind: blind, Father: fader, Mother: moeder, Shine: schijnen.

És még több mint kétszáz szó. Angolból jött holland szó kevesebb volt, ma több. Ha Hódító Vilmos, Normandia hercege nem győz a hastingsi csatában (1066), nagyjából ugyanazt a nyelvet beszélnék a hollandok meg az angolok. A XIV. századi normann–angolszász nyelvegyesítés óta így is újra közel kerültek egymáshoz.

Az átlagos középiskolákban angolt, franciát és németet tanítanak, míg a régi típusú „gymnasiumokban" görögöt és latint is.

Sprekt u nederlands?

Tehát az ország Nederland (angolul The Netherlands/Holland), a nyelv nederlands. De, mint már utaltam rá, minél többet próbálsz hollandul tanulni, a született beszélők annál inkább visszautasítják, hogy beszéljenek veled. És közben panaszkodnak, hogy nem tanultál eleget. Semmiféle nemzeti gőgöt ne keressünk itt, a flamandokhoz képest azt se tudják, mi a nacionalizmus.

A holland tartományok

Bármilyen kis ország is Hollandia (Nederland), a benne élők nagyon is ismerik a különbségeket, tartományok szerint:

Észak-Brabant, Drenthe, Flevoland, Frízföld (Friesland), Gelderland, Groningen, Észak-Hollandia

Dél-Hollandia, Limburg, Overijsel (Twente), Utrecht, Zeeland

Hiszi, nem hiszi

A yankee szó eredetéről: sok holland telepest hívtak „Jan"-nak, és sok tájszólásban a sajtot (kaas) „kees"-nek ejtettek. Becsszó, de ez az igazság.

Manhattan

Algonkin indián szó, amely azt jelenti, „általános lerészegedés". Ez biztos, hogy így volt, mert különben tüzes víz nélkül, józanon hogyan adhatták volna el a szigetet huszonnégy (!) dollárért a hollandoknak 1626-ban, akik itt alapították meg Nieuw Amsterdamot (Új-Amszterdamot). Ez volt az igazi dutch bargain. Két évvel később jöttek az angolok, és anélkül, hogy egy centet is fizettek volna, elfoglalták, és Új-Yorknak, New Yorknak keresztelték el.

Dam

Sok holland város neve végződik „dam"-ra, ami annyit tesz: gát, töltés.

Sajtok

Már írtam róla, hogy Edamba és Goudába el kell zarándokolni. Az említett sajtokon kívül a főbbek még: a leidsekaas, a komijne (köményes, a kedvencem), a graskaas (nagyon friss sajt), a rookkaas (füstölt sajt), belegen kaas (érett sajt), oude kaas (nagyon érlelt sajt), jonge kass (friss sajt), smeerkaas (krémsajt).

Kenyerek

Imádnivalók. Egy kenyérboltban nem lehet egyszerűen csak kenyeret kérni. Mert van: witbrood (fehér kenyér), bruinbrood (cornwalli kenyér), volkoren brood (teljes őrlésű lisztből készült kenyér), grof volkoren brood (teljes őrlésű lisztből, és olyan fekete, mint a föld, hál' istennek nálunk is kapni már), viergranerbrood (négyféle magból sütött kenyér); továbbá péksütemények: pandabrood, tijgerbrood, melk wit, vloermik, bolletje. Egy csomó pékárura nincs magyar szavunk.

Híresebb a'dami söröldék

Az örökmozgó beindul, mert valakinek pisilni kell. Be kell menni egy kocsmába. És akkor inni is illik. És akkor a következőbe azért megyünk be pisilni, mert söröltünk. És akkor ez így megy egész nap. Én sem az idegen söröket keresem Hollandiában, hanem a Heinekent, az Amstelt, a Grolschot (Beyerd, Horn's, Gulper, Hertog Jan, Hoesch, Bavaria, Budels, Dommelsch – csak néhány ismertebb sörfőzde márkaneve). Létezik itt persze pilseni típusú, világos, bok, lende, ond bruin stb. Van tavaszi, őszi, téli sör. Még cuvée is. De mit mondhatunk el egy országról, ahol Kandinskyről sör van elnevezve?

Amszterdamban ezerkétszáz söröző van, ami hétszázezer emberrel számolva azt jelenti, hogy minden 583 emberre jut egy. Én beszámolok a kedvenceimről, mert az érzékeny fiatalokat nem lehet kétségek közt hagyni. Egy baj van csak: a belga, brit sörözdékkel szemben az itteni sörcsarnokok, sörmérések, sörházak (mármint az igazi hollandok) egy-két fajta csapolt sört tartanak. Kilencven százalékban pilst, de abból szinte mindenhol mást.

Persze a nevesebb sörzőkre ez nem igaz. Íme egy sörvezető: Het Schuim (Spuitraat 189., 6 csapolt belga, 10 üveges), In de Wildeman (Kolksteeg 3., tizennyolc sörcsap van, annyiféle holland sör, most nem azér', de mögszámoltam, és még Pardubicky portert is kapni, bár én azt nem ittam, a 150 üvegesből se), Cafe Gollem (Raamsteeg 4., 9 holland csapolt, 150 üveges), Arendsnest (itt, Anna Frank háza közelében, a Herengracht 90. alatt, 12 holland csapolt, 75 üveges), Cafe Karpershoek (Martelaarsgracht 2., holland csapolt 2, üveges 10, nyitva reggel héttől éjjel egyig), De Beiaard (Spui 30., kevés belga, 16 holland csapolt, 40 üveges), De Schutter (Voetboogstrat 13., csapolt holland 6, üveges 26), Hoppe (Spui 18–20., csapolt holland 3, 10 üveges), Doktortje (Rozenbroomsteg 4., 2 holland csapolt, 8 üveges), De Pilsener Club (Begijnensteeg 4., 9 holland csapolt, 14 üveges), De Bierkoning (a palota mögött, Paleisstraat 4., 0 csapolt és 750 üveges), De Gekraakte Ketel (Raamsteg 3., 0 csapolt, 300 üveges). Térképet nem mellékelek. A legtöbb közülük a Nieuwezijds Vorrburgwaalon, a Damstraaton, a Spusitraaton és mellékutcáikban található. Ki merre lakik, úgyis az az útvonala. Én nem mondom, hogy ezek a sörházak a legjobbak, a legrégibbek, a legtrendibbek – de otthon érzi magát bennük az ember. A trendikről annyit: a pesti udvar- és romkocsmák lopták el az itteni ötletet, hogy mondjuk egy telefirkált, sérült garázskapu három hosszú meg egy rövid kopogtatásra kinyílik, és mögötte ott az éden. A huszonötféle használt kocsmabútor alternatív ötlete is A'damból indult, mondani se kell. Ahol nehéz eltévedni, viszont érdemes. A mellékutcácskákban rengeteg meglepetés várja az embert. Akinek ennyi jó kevés: menjen a belga, brit, ír kocsmákba. Vagy megtalálja a Damstraat mellett, a Pijlsteegen a Wijnand Fockink pálinkalepárlót. Az almás fahéj ízű jenever igazi különlegesség. Az embernek szürcsölnie kell a pohárból, és csak utána a szájhoz emelni, nehogy elvesszen egy csöpp is. Ha én ezt otthon tenném, ami itt kötelező!

Mások szerint ha a Centraal Stationtól indulunk el a Damrakon, minden mellékutcában (a jobb oldalon) megfelelő számú intézményt találunk a szomjas vándornak. De itt van a legtöbb turista is. Mert megy az olcsóbbik bevásárlóutca, a Niuwendijk felé, és onnan irány a Dam tér meg a drágább bevásárlóutca, a Kalverstraat. A Leidseplein felé is sok jó kocsma van meg nagy teraszú kávézók. Nem meglepő, ha két ember átmegy egy gracht hídján egy pohár sörrel a kezében, és leül egy padra.

A legjobb akkor, amikor a hold beleesik egy csatornába, te meg ott ülsz a barátaiddal egy csatornaparti, névtelen sörözőben. Fogadjunk, hogy nem arról fogtok beszélni, hogy ki a nagyobb magyar! Bánják, milyen nyelven karattyolunk? Nem, ha angolul rendelünk. Elfogadnak olyannak, amilyenek vagyunk? El. Egyenlőek vagyunk? Igen. Hát ez Európa, gyerekek. Az elfogadás háza. Amerikába kell menni, hogy igazán európai légy. Hogy magyar légy, elég, ha ide. Be kell laknunk Európát, honjaim, mint a többi népnek.

Nem mesze a Leidsepleintől (tértől) található a Genootschap de Geneugten, a Kerkstraaton. Ha le akarsz feküdni a közeli Vondelparkan, innen indulj. Egy igazi sörissza föltétlenül meglátogatja a Brouwerij t'lJ sörzőt, amely egy öreg malomban található, fél órára a Centraal Station turistáitól. Visszafelé jövet a vörös lámpás negyedbe botlasz. Itt a Zeedijken van az Elfde Gedob, kétszintes hely, körülbelül ötvenféle üveges sörrel. A Cafe t'Loostje elég olcsó. A Maximillian'st sajnos bezárták, helyén a Bekeerde Suster nyílt. Csak egy házi sört mérnek, Tom Tom a neve. Hát, nem rossz. De a Maximillian's hiányzik.

A Rijkmusuem és a Van Gogh Museum környékén kóborlóknak: itt van a Heineken központi sörfőzdéje; a körbevezetés után úgy egy óráig lehet kóstolgatni.

Egyébként általánosságban elmondható, hogy sokkal olcsóbbak még a belga sörök is, mint az angolok, nem is beszélve a Guinnessről! Kész tönkremenés. Maradjunk a Heinekennél. Rómában, mint a rómaiak… A hollandoknak is van egy hasonló szólásuk, csak már nem tudom, melyik néppel. Talán a törökökkel. Mindegy is.

Új mottó

Új jelmondatot találtak ki Amszterdam világszerte való népszerűsítésére. I AMsterdam. Vagyis én vagyok Amszterdam. Egyszerű, mint egy pofon. Mégis csak tavaly jutott eszébe valakinek. A szerzői jog a városé és turisztikai cégeié.

FOLYTATJUK

LUGAS

AMBRUS LAJOS

A celli restauráció

Ha nem is az utolsó, de bizonyára a legutolsók közül való. És persze nem is divatos, merthogy egyre-másra tűnnek el a klasszikus vasúti restaurációk – új korszak van, új idiotizmus, alig akad már helye holmi lassú és komótos evésnek. A resti nevű műintézmény is jobbadán emlék, nosztalgikus beszéd apró krúdys reminiszcenciákkal – elvágyódás; mintha hulltunkban is végleges elszegényedésünket kellene konstatálnunk. A helyükön mindenfelé sivár, átmeneti vasúti büfék alakulnak pár székkel és asztallal, de néhol, mint például a közvetlen környéken, Szombathelyen még az sem.

Én meg újra felfedeztem a régi restimet Celldömölkön, ezen a valaha szebb napokat megért vasúti csomóponton (újabban még az IC-vonal is elkerüli e hajdani vasutas-települést, amely a Budapest–Graz vonal kiépítésének köszönhette fellendülését). Vagy tíz éve írtam is róla, mert legalább tizenöt évig rendszeresen jártam arrafelé, és szinte minden alkalommal ültem is benne, mint afféle klasszikus úton járó – „csatlakozásra várva". Ültem ott hajnali öt után a frissen sülő lángos olajszagú felhőjében, de csábító kávéillatokban is, a cserépkályha intim füstjében, hóban, fagyban és napsütésben, falusi piacozók, pályamunkások társaságában, pénzüket pénznyelő automatákba hajigáló örök vesztesek közt (egyszer ugyan nyerni láttam egy nagyhangú falusi embert), menüt fogyasztó hivatalnokok, vasúti főnökök és odaszokott ínyencek között, akik mindannyian pontosan tudták, hogy „Mikinél", a vendéglősnél mindent, már ami a jobb vasúti restaurációkban lehetséges, pontosan megkapnak. Messze földön híres szalontüdők, kocsonyák, halászlevek, néha szarvaspörkölt, alkalmas időben pogácsa és házi nyújtású rétesek várták itt a jó előre felkészített gyomrokat. Kéziratot pakoltam ki vagy naplójegyzeteket írtam, s általában kávét ittam szódával, mintha valami kávéházban kéne nekilátni vagy bevégezni a napi penzumot. A „munkát". De még csak nem is én voltam az egyszerű restiasztalból hivatali sarkot teremtő legjobb vendég, hanem a feleségem, aki majd húsz évig cipelte a pesti gyorsról leszállva táskáját (mindig nagy pakkokkal járt) tele kézirattal, levonattal és a fontosabb kéziszótárakkal, hogy kávéja mellé kis konyakot kérve rágyújthasson, és szemüvegét néha feltolva senkitől sem zavartatva elmerülhessen az előtte tornyosuló betűtengerben. Néha közösen ettünk valami napi menüt, de nem ez volt a jellemző. Így tartott ez, mint a mesében, amíg Lívia meg nem halt – bár pár éve átszoktunk Bobára, ahová kocsival jártam át, így megszűnt számunkra a celli resti különleges aurája. De benne fészkelt az egészben valami időtlen intimitás és az élet ezerszínűségének makacs bizonyossága. Mert hiába apró bosszúságok, mint például a takarító asszony söprögetése, ablaktisztítása olyankor is, ha esetleg bent ült a honpolgár, akárhogy is nyomták a lelket bizonyos nyugtalanító események vagy a napi tortúrák, s noha folyton figyelmezni kellett a csatlakozásra, Celldömölkön a hely és valami örök időtlenség szelleme lebegett a szívek fölött.

Krúdyról ismert, hogy akár Szepesbéláig, egészen föl Poprádig utazott, ha hírét vette új szakács érkeztének egy-egy vasúti restaurációba – könnyedén meg is tehette, hisz, ó, közlekedési reform, akkoriban még vasúti ingyenjegy járt a hírlapíróknak, és Szepesbéla az volt, ami: vidéki porfészek a Monarchia egyik eldugott sarkában. Ám ahol, minő furcsa distancia, mégiscsak érdemes volt kisebb örömökkel jutalmazni az elfáradt testet; ahová jólesett „darab időre" eltűnni a székesfővárosból – család, munka, boldogtalan szerelmek elől, és megkóstolni az új fickó vagy új asszonyság becsináltját, kispörköltjét vagy egyéb specialitását. S ahol derűs békében akár le is lehetett szopogatni a csontokat és friss kenyérrel kitörölni a tányért, de lármát illett csapni, ha örök gondatlanság, kunkorodó hajszál került a levesbe. És így tovább. Ezek voltak azok az „ebédelőállomások", amelyeket a „boldog Vendelinek" (Krúdynál az alteregó Privát úr, aki minden vendéglőt jól ismer a körúton, mindegyiknek jól tudja „valamely hibáját, és már előre káromkodott magában, hogy vajon mivel fogják lefőzni, felbosszantani") – szóval a Vendelinek, a Privát urak és Szindbádok híressé tettek. Olyannyira, hogy Püspökladány, Nyíregyháza vagy Sátoraljaújhely restaurációi toposzokká váltak a róluk szóló nosztalgikus textusokban, ahol a szerzők legszívesebben emigrálnának valami homályos, boldognak gondolt békeidőkbe. De én nem az időutazás csábítása miatt kerestem fel újra az azóta szinte csak feljavult celli restit – itteni születésű író barátom (Fehérlófia) még lakóhelyén, Groningenben is emlegeti azt a pájslit, amelyet az ősök sírjának meglátogatásakor sosem mulaszt elfogyasztani. És nem is csupán „Miki" (azaz Dancs Miklós vendéglős) miatt, aki korábban már meghívott sági pincéjébe, és megkóstolhattam savas királyleánykáját, amellyel mindenféle díjakat nyert borversenyeken, vagy csak részben, mert jól tudom, hogy mindennek, ami ebben az utolsónak is gondolható restiben történik, ő a lelke. Hanem az egészért – például olyan vendéglős ő, akivel öröm beszélgetni, mert mint a régiek, büszkén ügyel a vendégre, atyafiságosan, de nem tolakodóan szóba ereszkedik vele, ételbeli tippeket ad, és sosem mulasztja el megérdeklődni, ízlett-e a vadpörkölt. Legutóbb azt tanácsolta, kóstolnám meg a húslevesét házi metélttel, külön tányéron kihozott főtt hússal, s aztán rántott fogast ajánlott újkrumplival és uborkasalátával. Fizettem az egészért nyolcszáz forintot. Krúdy-Szindbád is, akár egy műremek darabkáit, megengesztelődött lélekkel vizsgálta volna a csontos hús enyhe kövérségét, a fogas porhanyós, könnyed ízeit vagy azt, hogy az uborkasaláta darabkái bizonyosan a kellő időben találkoztak a gyenge fokhagymával. Ebből is látszik, a celli restis nem akármilyen, magára adó szakférfiú. Hát ha még azt is tudná ez a Krúdy-Szindbád, hogy a resti menüsora is ügyesen és változatosan van kiegészítve: hétfő vadnap (általában szarvaspörkölt mindig kapható), a kedd a pacalé, a szerda a halaké és egyben rétesnap is; Erzsi néni nyújtja-ízesíti – így kapható a restiben szezon szerint almás, meggyes, káposztás, túrós, cseresznyés és tökösmákos rétes. A csütörtök viszont mindig a szalontüdőé zsemlegombóccal. Péntek: tésztanap. „Miki" szereti és megbecsüli még a gourmand-t is: legutóbb külön kérésre angolnát sütött, tatárbifsztetet készített (aminek Celldömölkön nincs nagy keletje), malacot sütött egészben vagy rántott bikatököt, éspedig nem olajban, hanem zsírban kisütve régi, nyeles serpenyőben. Ám ha akadna a celli restinek valami kritikája Krúdy-Szindbádtól, egyedül talán az volna, hogy a bor nem az igazi – márpedig a borivó ember olyan kényes az ízlésére, mint a keleti mesék királykisasszonyai, ahogy Márai jegyzi meg Krúdyról. Vagyis a kritika az lenne, hogy vajon miért nem a híres sági, esetleg kis-somlyói borokat mérik ki Celldömölkön. Balatonit vagy olcsó kannásakat – ám ennek kibeszélése, hogy tudniillik Magyarországon miért nem lehet iható helyi borokat kapni, nagyon messzire vezetne. De mint sági szőlősgazda, a celli vendéglős is tisztában van a jelenbeli környülállással, s ha hallaná a neheztelést, bizonyára némi külön kedveskedéssel enyhítené a legkritikusabbak szívét.

Bentze Ibby a szőnyegkereskedő ajánlóleveléről, az anamorfikus portrékról és az amerikai útkeresésről

Utolsó ölelés

Két művész alkotásaiból nyílt tárlat a napokban a Debreceni Orvostudományi Egyetemen több mint harminc éve működő Elméleti Galériában. Egyikük, Bentze Tibor szobrászművész már nem él. A másikuk, Bentze Ibby a kiállítással emlékeket idéz, és búcsúzik is egyben. A művekből s a közös évtizedeket felelevenítő beszélgetésekből olyan életutak bontakoznak ki, amelyek a világ távoli tájai felé vezetnek, de aligha indulhattak volna máshonnan, mint éppen Kelet-Közép-Európából. Ibolya felmenői az egykori Bihar vármegyében éltek, s Debrecenben ért véget a művész házaspár Nagyváradon kezdődött közös története.

FOTÓ: MÁTÉ PÉTER

„Az én generációmból mindenki megszökött, aki csak tehette"

P. Szabó Ernő

Mindketten az idén lettünk volna hatvanévesek – kezdi az emlékezést *Bentze Ibolya* festő-, grafikusművész, aki csak azért vette föl Amerikában az Ibby nevet, hogy az Ibiből ne formáljanak ájbiemet. – Én májusban születtem, Tibor júliusban, de ő tavaly meghalt, éppen itt, az egyetem egyik klinikáján. Ezt a kiállítást érzem a legméltóbb formának az emlékezéshez. Olyan művekkel készülök, amelyek a közös életünkre reagálnak, az utolsó ölelést idézik, a szemet, a pillantásokat. Kiállítok jó néhányat azok közül a művek közül, amelyeket néhány évvel ezelőtt a debreceni múzeumnak ajándékoztam, például az anamorfikus – torzított arányú – portrékat, amelyek régebben készültek Amerikában.

– Amikor adományozta őket, alig néhány éve éltek Debrecenben. Miért hát a felajánlás?

– Bukarestben öt évig dolgoztunk múzeumban, tudom, mit jelentenek az adományok. Utódaink nincsenek, jó érzés, hogy a művek méltó helyre kerülnek.

– Debrecenről, Amerikáról és Bukarestről is szó esett gyors egymásutánban. Tulajdonképpen hol, mikor indult kettejük története?

– Nagyváradon, ahol Tibor és én ugyanabban a művészeti középiskolában tanultunk. Érettségi előtt verekedtünk, érettségi után jött a szerelem. Tibor szatmári volt, de apukája nagy kerülővel Bukarestből került Váradra főközjegyzőként, hogy rendet teremtsen a városi adminisztrációban. Váradon 1961-ben hozták létre a zenei-művészeti gimnáziumot. Igen magas volt a színvonal, a diákok negyedét kirostálták az évek folyamán, de még így is nehezen lehetett innen bejutni a bukaresti képzőművészeti akadémiára. Tibor katonáskodott is közben, mindkettőnket többedik jelentkezésre vettek föl. Amikor én is bekerültem, összeházasodtunk. A lánykollégiumban kaptunk egy kis szobát, a hetven lány mellett három házaspár lakott az épületben. Azt mondják, azért volt olyan sok kis kétszemélyes szoba, mert egy valamikori nyilvánosházban rendezték be a kollégiumot közvetlenül a bukaresti főpályaudvar mellett.

– Mikor végeztek?

– Hetvennégyben. Az első években, a diploma után rengeteget dolgoztunk, a férjemet nyolc alkotótáborba hívták meg, Románia-szerte nyolc monumentális szobra áll ma is. Több művésztelepre hívtak meg engem is, és amikor tagjai lettünk a képzőművészek országos szövetségének, rendszeresen vásároltak tőlünk. Ez egészen 1977-ig tartott, a nagy bukaresti földrengésig. *Ceausescu* akkor már régen regnált, de sokfelé taktikázott, sokfelől támogatták, még nem voltak annyira érezhetők a gazdasági gondok az országban. Azután azonban kezdte visszafizetni a kölcsönöket, s kikkel kezdődött volna a megszorítás, ha nem a művészekkel. Ekkor, 1977-ben kezdett látványosan romlani a helyzet, három év múlva pedig meredeken zuhant az életszínvonal. Megváltozott a politikai légkör is, elkezdték verni a mellüket a nacionalisták. Ezt különösen megéreztük mi, magyarok. Hívták a férjemet magyarországi alkotótáborba, meg is kapta az útlevelet, de csak a tábor bezárása után. Nemcsak azt nem szerették, ha Magyarországra jövünk, Németországba is mást küldtek Tibor helyett.

– Ha nem jöhettek egy-egy hétre, sokan végleg eljöttek az országból. Akkoriban nagyon sok erdélyi, romániai magyar művész települt át.

– Az én generációmból mindenki megszökött, aki csak tehette, néhány éven belül nekünk is segítettek, hogy megszökjünk. Szerencsénk volt: megismertük az olasz kultúrattasét. De Olaszországban sem akartunk maradni, ezért segítséget kértünk az emigrációs hivataltól, hogy letelepedési engedélyt kapjunk az Egyesült Államokban. Egy évig tartott a várakozás a hatalmas ládáinkkal, amelyekben a műveinket akartuk magunkkal vinni. Végül vittük is.

– Hogyan élték meg azt az egy évet Olaszországban?

– A művészetünk szempontjából nagyon fontos volt, amit ott láttunk. Én beleszerettem az olasz festészetbe, amely szín, szín és újra csak szín. Elvarázsolt a templomok kupolája, elsősorban a Pantheon, éveken keresztül ez foglalkoztatott. Tibornak is számos színes plasztikája van, készített ilyeneket már Bukarestben is. Egy időben megihlette a mediterráneum világa is, a kívülről látott kupola jelenik meg például az Örökmécses című plasztikájában, amelyet a kiállításon is szeretnék szerepeltetni. Kiállítok mellette egy fotót is, amelyen a fekete gránitszobor a beléhelyezett, meggyújtott mécsessel együtt látható. Otthon ünnepnapokon rendszeresen meggyújtottuk a szobor belsejébe helyezett mécsest, és így imádkoztunk. Különböző vallásúak vagyunk, ez volt nekünk a közös áhítat.

– Miből tudtak megélni akkoriban?

– Anyagi támogatást nem kaptunk senkitől. Az volt a szerencse, hogy Tibor az akadémia elvégzése előtt kitanulta a sírkőfaragást, így Rómában elszegődhetett a sírkövesekhez. Én a Via Marguttán találtam egy kereskedőt, aki gyűjtő is, galériás is volt egyben, akinél szőnyegeket restaurálhattam. Nagyon gazdag gyűjteménye volt kopt vagy éppen XV. századi darabokkal. Hálás vagyok neki, mert amikor New Yorkba érkeztünk, az ő ajánlólevelével már a harmadik nap dolgozhattam. A hatalmas ládákkal 1982 telén utaztunk Amerikába, s amikor megérkeztünk, a levéllel azonnal megkerestem *Mister Blaut*, akinek nagyon nagy neve volt a szakmában. Ahogy latolgattuk az esélyeimet, egyszer csak megszólalt idegenszerű akcentussal, de tisztán, érthetően: „Én is tudok magyarul egy kicsit, mert magyar–csehszlovák vagyok." Munkát adott, de fizetni nem nagyon akart. Amikor fizetésemelést kértem, inkább Tibort is beajánlotta valahová, mégpedig egy szintén neves céghez, amely közvetlen kapcsolatban állt a Christie's aukcióházzal. Részben régi műtárgyakkal kereskedett, részben restaurálással, műtárgyfotózással foglalkozott, s ha elkelt valami az aukción, itt mindjárt rendbe is tették. Tibor a papírrestaurálásnál kapott munkát, s úgy összebarátkozott a főnökével, hogy az nekem is szerzett újabb szőnyegrestaurálási feladatokat.

– Romániában elismert művészek voltak, New Yorkban azonban, akárcsak korábban Olaszországban, teljesen ismeretlenek. Hogyan indult újra művészi pályájuk?

– Queensben béreltünk lakást, mégpedig a jó negyedben, a műtermet pedig úgy oldottuk meg, hogy Tibor az 57. utcában bérelt helyiséget, az Art Students League központjában. Reggelente pénzt kerestünk, szabad időnkben viszont művészetet csináltunk. A szabad napjainkon galériákat látogattunk. A 2. sugárúton bejutottunk olyan galériába, ahol nemcsak kiállíthattunk, de eladni is tudtunk, én grafikákat, Tibor pedig szobrokat. Néhány év múlva lett menedzserünk, aki például a Kennedy Centerben rendezett aukciós kiállítást, ami nekünk is igen szépen hozott a konyhára.

– Említette, hogy anamorfikus portréi New Yorkban születtek. Honnan jött a gondolat, hogy ezt a nagy műgondot kívánó, kevesek által művelt műfajt válassza?

– Onnan, hogy az anamorfikus alkotásnál a mű felületén lévő, kuszának tűnő formákból csak a középre helyezett tükröző felületű hengeren áll össze a kép, amelynek segítségével elmondhatok valamit a világról, de ez a mondandó nem mindenki számára nyilvánvaló, csak annak, aki maga is időt, energiát szán az értelmezésre. Egyrészt igen élvezetes ez a félig rejtőzködő, félig megmutatkozó beszédmód, másrészt van valami igazság abban a mondásban, hogy ha én megtanultam írni, más tanuljon meg olvasni. A New York-i képeken általában kettőnk arcképe jelenik meg, mindegyiken elsőként Tibor jellegzetes vörös barettje tűnik föl, de a legutolsón már csak én látszom egyedül.

– Ezzel elérkezett életük drámai fordulatához, amely éppen akkor következett be, amikor kezdtek jól menni a dolgok. Mondhatjuk, hogy szinte csodába illő történet az erdélyi származású, Bukarestben pályát kezdett magyar művészek amerikai karrierje?

– Valahogy így. Telket vettünk a hegyekben, elkezdtünk építkezni, művésztelepet akartunk szervezni. Szinte minden készen állt már, amikor 1990-ben bekövetkezett a legrosszabb: Tibor súlyosan megbetegedett. Agydaganatot állapítottak meg, meg kellett operálni. A művész barátok segítségével sikerült megtalálni a lehető legjobb sebészt, így a műtét sikerült, sőt otthon lehetett hagyni egyedül. Akkor mentem be Tibor volt főnökéhez, *Lowy* úrhoz, hogy megtanulom a papírrestaurálást, mert meg kellett élni valahogy. Ami pedig a művészetet illeti, egy texasi barátnőmnek köszönhetek sokat, aki a nagy Greenwich Village-i művészkolónián kapott műtermes lakást. A kolónia galériájában megrendeztük életem legnagyobb kiállítását hármunk műveiből, amelyre eljött a kolónia minden művésze. Akkoriban a férjem már jobban volt, otthon dolgozgatott, sőt eljött ide-oda, de 1995-ben kapott egy agysérülést. Talán nem is lett volna nagyobb baj, ha a főnököm különböző okok miatt nem változtatta volna a biztosításomat a korábbinál rosszabbra. Ennek következményeként Tibort az újabb műtét miatt túl korán kitették a kórházból. Ezután nem hagyhattam egyedül, bekerült egy otthonba, én pedig dolgozni jártam. A következő év tavaszáig tartott ez az élet, amikor is egy újabb művész barátom segített: beajánlott a hortobágyi nemzetközi művésztelepre. Eljöttem Magyarországra, megismerkedtem *Égerházi Imre* festőművésszel és másokkal, majd két hét múlva visszautaztam New Yorkba, összecsomagoltunk, s májusban már meg is érkeztünk Debrecenbe. Amikor jöttünk, alá kellett írni egy nyilatkozatot, hogy a magyar államtól nem kérünk semmilyen segélyt. Nem is kértünk. Hoztuk Tibor nyugdíját, hoztuk az igazolást, hogy az őseink mind Bihar megyeiek voltak. Így kaptuk meg a letelepedési engedélyt, s így kaptam egy külföldieknek szóló személyi igazolványt. Ilyen különös az élet. A férjem édesapja Debrecentől nem messze, Nagykárolyban született, az én dédszüleim Zsákán éltek, nagymamám onnan utazott Nagyváradra, ahol azután megismerkedett nagyapámmal, aki korábban Debrecenben tanulta a cipészmesterséget.

– Ahol azután tíz éven át élt ön és a férje. Milyen volt a hazatalálás a hosszú út után?

– Talán az őseim miatt, de nekem a Hortobágy lett a mindenem. Az ember itt érzi a föld szagát. Égerházi Imre minden évben meghívott a művésztelepre, nagyon szerettem oda járni, lassanként igazi hortobágyi lett belőlem. Órákig elbeszélgetek az emberekkel, s vannak olyan műveim, amelyeket a hely inspirált. Amerikából megkaptam a magánnyugdíjamat, hamarosan vettem egy házat Hortobágyon az iskola mellett. Így tudtam Tibort három éven át kivinni a levegőre. Kitettem a szobrát, ő azt nézte, s ettől boldog volt, mert dolgozni akkor már egyáltalán nem tudott.

– Hogyan folytatódik az élet Tibor halála után?

– Egyedül maradtam. Most ez az emlékkiállítás a legfontosabb, de a kiállítás megnyitásakor, május 13-án lezárul közös életünk. Elfoglaltságot kell találnom, s talán az adja a legfontosabb feladatot, hogy egykori egyetemi társaimat, kollégáimat, akik az egész világon szétszóródtak, szép sorban megkeressem, megszervezzük a közös bemutatkozások lehetőségét. Velük és néhány Debrecenben élő alkotóval meg is alapítottunk már egy nemzetközi művésztársaságot, sőt Komáromban egy kiállítással a főpróbát is megtartottuk ahhoz a nagyobb szabású bemutatkozáshoz, amely júniusban lesz a győri Xántus János Múzeumban, s amely elé egykori bukaresti, ma Kölnben élő művészettörténész barátunk írt bevezetőt.

– Mikor mutatkoznak be Nagyváradon?

– Amikor 1996-ban Debrecenbe jöttem, hogy a letelepedési engedélyt megkapjam, hat hónapig kellett várnom. De amerikai állampolgárként csak három hónapig tartózkodhattam huzamosan az országban. A legkézenfekvőbb volt, hogy átugorjak Váradra, annál is inkább, mivel akkor még ott éltek a szüleim. Azóta áthoztam őket Debrecenbe, s megfogadtam, hogy soha nem megyek többet vissza. Úgy éreztem akkor, romhalmazon járok, minden szörnyű állapotban volt. Tartom a fogadalmat ma is. A Székelyföldre elmegyek, sőt elmegyek bárhová a világon, de azt a váradi fájdalmat nem tudnám újra elviselni.

BENKE? MARTIN (MÁRTON)?
A?

A Szlovák műrészegyüttes kiállításán
és még másutt is feltűntek képei:

Tomáš Štraus: Anton Jasusek a zrod východoslovenskej
avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 60. l.

BENKA MARTIN (MÁRTON)

Izataiból idéz, első találkozásáról

Segantini műveivel.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 106. l.

BENKA ?

Mitrovský M. TH., Výstava spolku slovenských umelcov v Košiciach. Slovenské pohľady 38, 184, 1922.
c. cikkeben találunk utalást művészetére.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 36. l. vélj.

BENKA

Nevét Kovácsik, Mitrovský, Kern és Hanu-

lával kapcsolatban említi:

Slovenské pohľady 1922. 38. 451.

Benka

1922. jún 11-én tőbb művésszel közös kiállítása volt Losoncon.

Slovenské pohľady 1922. 38. 451.

BENKA

Nevét majkut József kapcsolatban említi:

Ladislav Saučin. Výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 49

BENKA M.

Můvéneta hatással volt novotný Ďáčlar cech festů můvéneté-re.

Ladislav Saučin. Výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 50.

BENKA M.

Jancsálka C-vel és Straka S-el kiállítása volt Kassán az 1925-1926-os évek batárán.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 36. l. nélj.

BENKA M.

Utalást találunk saját művére, melyben a művészetről ír:

Benka M., Za umením. Spomienky a úvahy. – Benka M., A művészet nyomában. Emlékezések és elmélkedések. Bratislava 1958.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 106. l.

BENKA

A szlovákiai kiállítások, felsorolásában ámeli ki, mint a legnevesebb művészek egyikét.

Ladislav Saučin: Výtvarné umenie na východnom Slovensku 1918–1938. Košice 1964. 23.

BENKA ~~[illegible]~~

1922-ben kiállítása volt Kassán. A körös kiállításról az ő művészete keltette a legnagyobb visszhangot.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 36. l. nélj.

Benka Martin

Slovák festö

Forum. 1931. 160
és kv. 11.

nem Ell.

Benka Martin

Jesto-

l.

Wagner Profil

57: l. 17, 18, 19, 21. t.

durch gleichhoherundbogige offene
reihen, und dazwischen in gleiche
ständen abgebrachte schlanke Hal
len gegliedert. Die an die Bauten
Sansovino in Venedig erinnernde B
reihe, die vornehmen Proportionen
sich an den klassischen Baugedank
Colosseum an, ebenso die rhytmisc
nienführung der leichten oberen M
san und Öffnungen und die plasti
kung der Bauprofile. Es gibt kaum
lich sauber gehaltenex Architektu
Zeit des Fürstentums, auch unter
der in Siebenbürgen wirkenden mit
gen italienischen Architekten. nic
Schöpfung des genialen ungarische
steht somit einzig, obwohl sein
verspäteten Cinquecento angehört
sere Torfassade mit ihren geschl
Blockform und den basteiartig v
den kurzen Flügeln, den für die
sance der siebenbürgischen Archi
rakteristischen dreieckigen Fens
und dem hohem Dach fügt sich lei
kalen Tradition ein. Der geschlo

Benka Márton

Benka *Márton*, festő, *1888. Liptói, árvai hegyi tájakat festett, parasztokkal, pásztorokkal. Összefoglaló, tömör stílusa révén jelentős mestere lett a kárpátvidéki festészetnek.

Uj Idők Lex.
IV. k. 850. l.

BAKTERIOLOGIA

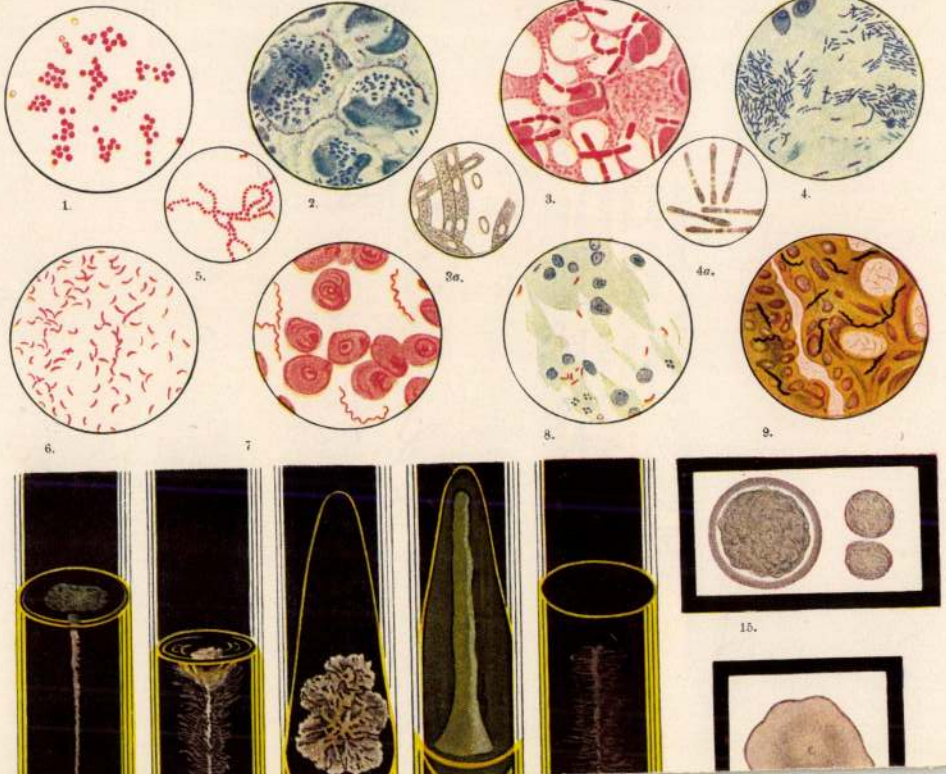

Benka Márton

festő

szül. 1888 szept. 20.

Egyházhelyen Malacka mellett. Becsben tanult

Bőéletrajz, pozsonyi vonatkozásokkal -

Toman 33. b

Benka, Martin

A Pozsony melletti Kirpolcen
született 1888-ban. Már mint
14 éves gyerek, világnak indult idő-
sebb bátyjával. Először Hodonínba
ment, amely akkor a moravai mű-
vészeti élet középpontja volt. 14 szoba-
festő volt, s az így megtakarított pénzé-
ből Bécsbe ment, ahol egy magán
festőiskolában tanult. Ekkor ismerkedett
meg Zanger cseh újságíróval, akinek
a barátsága sokban segítségére volt.
Kalvoda, a nagy cseh festő iskolá-
jába megy most, ahonnan kikerülve
már csak tanulmányutakat tesz.
Már megtalálta saját stílusát. Ben-
ka ezután a szlovák és a cseh festő-
művészet legjelentősebb alakjai közé
emelkedik.

Brogyáni Kálmán: Festőművészet
Szlovenszkóm. Kassa 1931. 42–48. 103. l.

Fordits

cégjegyző

BUDAPEST

Perczel Mór u.2.IV.12.

Tudós művek
olvasmányok — szép könyvek
*
EGYETEMES TÖRTÉNET
Négy kötetben
1933
*
«KINCSESTÁR»
Minden tárgyról mindenkinek
50 kötet, kötetje 1 P

 M. D. K.

Benka Márton, festő, 1888

sorozatot fest. A sorozatot 1942-ben publikálja „Slovákia örei és védelmezői" címmel. Ebben az évben festi Szepesváralja részére monumentális triptichonját a Sz. János oltárt. A felszabadulás után főleg a fotheléi témai foglalkoztatják. A tájképek és figurális képek festése

Marian Váross: Slovenské výtvarné umenie 1918–1945.

86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. old.

1960.

 M. D. K.

Benka Marton, festő, 1888

nikai főiskolám, de 1½ év után le-
mond erről az állásról és csak a
festészettel foglalkozik. A háború
alatt is alkot „a hegyek hangja", „a
szlovák ember ünnedatát a harán fel
ébresztem," írja a művész, azért fes-
tem őket nagynak és erősnek képei-
men." A negyvenes években népviselet

Marian Várossi: Slovenské výtvarné mu-
ánie 1918–1945.

1960. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. old

Benka Márton festő, 1888

mentalis alkotásáról „a liptói hegyi asszonyok", 414. old. Brogyányi Kálmán magyar művészeti kritikus azt írja róla: Benka művészete tüneményes, minden poznélküli, tiszta festészet ireldalom és etnográfia mentes. 1939-ben a politikai helyzet nyomása alatt Prágából Pozsonyba költözik. Rövid idejig tanít a Slovák tech.

Marian Váross: Slovenské výtvarné umenie 1918-1945.

86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. old.

1960

 M. D. K.

Benka Marton, festő, 1888.

oldásokkal. Meglátásai festési technikája
új irányt jelentett a szlovák festő mű-
vészet terén, elégjei nem voltak csak
követői. 1934 körül művészete eléri tebő
fokát, 1936-ban a Szovjetunióba utazik,
hogy tanulmányozza a Szovjet speci-
alista realista festőművészetet. Sirikov
művészetéről nagy tetszéssel emlé-
kezik meg. 1936-ban festi monu-

Marian Vaross: Slovenské výtvarné
umenie 1918–1945.

1960. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. old.

 M. D. K.

Benka Marton, festő, 1888

inkább előtérbe lép képein. Képein mind inkább kezdi elhagyni az apró lépos részleteket, csupán a lényeget igyekszik kifejezni szineinek varázsával vonalas technikával. Münci kettő osztatok, van amikor látott impresioit realizálja, van amikor csak a lényeget festy majdnem abstrakt meg.

Marian Vaross: Slovenské výtvarné umenie 1918–1945.

86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. old.

1960.

 M. Ø K.

Benka Márton, festő, 1888

magyarországot. 1919-ben kezdi meg igazán tevékenységét, eleinte csak tájképeket fest, alakok ritkán fordulnak elő képein. A 20-as években bontakozik ki igazi tehetsége, expresiv meglátással népeziti be tajait alakokkal: a patakok, völgyek festése mellett a hegyek ben lakó ember, élete munkája mind

Marian Váross: Slovenské výtvarné umenie 1918-1945. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. old.

1960.

 M. D. K.

Benka Márton, festő, 1888.

Szegény Záhorhai napszámos fia. Gödingte be áll festő és mázoló inasnak, később Bécsben segédeskedik. Itt figyel fel rá Langner szerkesztő és hozzá segíti, hogy Kalvoda Alajos prágai tájkép festő magán festő iskolájában tanulhasson. 1912-ben először állít ki Prágában. 1913-ban bentajva Felső

Marian Váross: Slovenské výtvarné umenie 1918–1945. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. old.

1960

 M. D. K.

Benka Márton, festő, 1888

„Bölcső mellett", olaj 1922., 413 old.
„a liptói hegyi asszonyok", olaj 1936, 414.
old. „Tél", olaj, 1930, „Vásáron a kakas-
sal", olaj 1933, 415. old. „a hegyek hang-
ja" olaj, 1942, 416. old. „Batyukkal"
olaj, a 416. és 417. oldal közötti szi-
nes tábla.

Marian Váross: Slovenské výtvarné umenie
1918–1945.
86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. old.
1960.

 M. D. K.

Benka Márton, festő, 1888

egyeni és sokoldalu. — „Sglafitó terv", sépia a tuzoszentmártoni muzeum részére. 87. old. „Munkába" olaj, 1937-38. a 88. és 89. oldal közötti színes tabla. „a kiaradt folyon" olaj, 1927. 89. old. „a mezőn" olaj 1934. 90. old. „a Vág mellett", 1938 körül, 91. old. „ut a faluba", olaj 1926, 412. old.

Marian Váross: Slovenské výtvarné umenie 1918-1945, 1960. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. old.

 M. D. K.

Benka Márton, festő, 1888.

Nemzeti Galéri állított ki. A retrospektív kiállítáran 1953-ban először kerültek nyilvánosság elé olajjal festett népviselete sorozatai és Slovák tájai amiket 1935 körül festett. Benka művészete új utakat, új formákat kereső, spontán

Marian Vároši: Slovenské výtvarné umenie 1918-1945.

86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. old.

1960

 m. D. K.

Benka Márton, festő, 1888.

mellett grafikával is foglalkozott. Kárpátalja fatemplomairól készített sorozatot. Sgrafito terveket készített a pozsonyi nemzeti musem és a turve szentmártoni kerületi bank épületei részére. A pöstyeni hid üveg képeinek tervét is ő készítette Belus Emillel együtt. Litografiakat is készített. Grafikáit 1958-ban a pozsonyi

Marian Váross: Slovenské výtvarné umenie 1918–1945.

86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. old.

1960.

MDK.

Benka Martin

Angyal E.cikke

Müvészet 1964 szept.p-17-18.

MDK.

Benka Martin

Angyal Szikke

Művészet 1964 szept. p-17-18.

BENK 2.

A

1922-ben részt vett a Szlovák művészegyüttes kiállításán Gwerk., Hanula, Hermely, Jurkovics, Kern, Kern., Kovácsik, Mally, Milan, Mitrovský, Polkoráb, Švehl, Ruttkay-Nedecký, Anguszta művészekkel együtt.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 36. l.

BENKE Andor kosárfonó M.[illegible].K.

Raffia alátét /I. dij/

/fehér/ Kosáru kiállitás a népi iparmüvészeti bemutató termben

Magyar Nemzet 1962. október 2. 3.1.

Ø G. Benke Anna

lása
z.

Soproni Hemle

1942. 26. l.

Benke Oszkár

a miskolci Tiszai pályaudvar 1968-as tervpályázatán II. díjban részesült 43.sz. pályamű egyik munkatársa.

Molnár Péter: A miskolci Tiszai pályaudvar tervpályázata, 1968. - Magyar Építőművészet, 1969.2.sz. 3.i.

Benke Attiláné

a miskolci Tiszai pályaudvar 1968-as tervpályázatán megvételben részesült 45. sz. pályamű egyik munkatársa.

Molnár Péter: A miskolci Tiszai pályaudvar tervpályázata, 1968. - Magyar Építőművészet, 1969.2.sz. 3.l.

BENKE Balázs M.É.K.

az oroszlányi sporttelep épitésének müvezetője

Épitész: Mirgai László

Magyar Epitőművészet 1962/2. 24-25.l.

Benke Bertalanné

MDK

19o8-1o. textil szaktanitónő

Az Ipm.Isk. ...tanárai...szakoktatói... Iparmüv. Isk.Évk. 1934-36. Bp. 1936. 46 l.

Benke Bertalanné

csipkeszakfanitónő

Kitiniszk 1908/9.

17 l.

levelei

Pápay Sámuel (VI. 141.

Benke Bestalanné

Könyve

l.

Czak György

F. l.

felterjesztésére közlöm a müem-
ogy egyidejüleg felkértem a ke-
t, hogy a felterjesztésében javas-
folyó évre érvényes vasuti bérlet-
ürgösen intézkedjék.
január hó 22.
zter helyett:

Benke Bertalanné, iparművész

Az Orsz.M.Kir.Iparművészeti Iskola tanárai,tanársegédek,/segédtanárok/,-Textil szaktanitónő: Benke Bertalanné,-1908-1910 53.old

[illegible]ezei Ottó: Az Orsz.M.Kir.Iparnüv.Iskola/1880-1944/ oktatási rendszere és forrásai 37.old

Müv.Tört.Írt. 1975. XXIV. 1.sz. Bp

MDK

Benke Ferencné

A magyaros öltözködési mozgalom országos bizottságának ruhatervpályázatán az e/ ruhacsoportnál (Női télikabát) oklevéllel tüntette ki tervét a biralóbizottság.

Cikk: Pályázatok.
Magyar Iparművészet, 1934. 207.l.

Benke Ferencné, okl. ruhaterv

Magyar Iparmüvészet 1934. 2o7 l.
A magyaros öltözködési mozgalom orsz. bizottságának ruhatervpályázatának eredménye.

MDK

Benke Gyula

Választmányi ülés 1907. ... Műcsarnok 1907, dec. 15. 13.sz. 13-14 l.

Benke István, zalai, ötvös. Zalából származott Kassára, hol 1575 márcz. 29-én vették fel a polgárok közé.

Mihalik József: Kassa v. ötv. tört. Budapest, 1900. 194. l.

MDK

Benke István

szobrászművész, 1500 frt jutalom.

Kossuth- és Hunyadi-szobor ... pályaművek.
Szabad Nép, 1951. nov. 1. 5 l.

MDK

Benke István

Alkonyat, paszt.

MAPE 12.kiáll. kat. N.Szal. 1926. máj. 9 l.

Benke István I.
nebráz

lajd
Wrinkler Pál
a Kalocsai érseki
főszékesegyház 1910-től
napjainkig
Kalocsa, 1979. 113. l.

feststel
zelheit
mit de
in Tat
unsere
D
ausgen
gemäl
Heilig
schmü
mälde
gabe
und d
Petrus
schied
niert
beiden
stehen
Kirch

Kapelle der Heiligen Dreifaltigkeit im Vossischen Waisenhaus zu Sopron. Von diesem reicheren und noch wirklich barocken Bilde behielt er in seiner Császárer Schöpfung nur das Wesentlichste bei. Die beiden weiter nicht behandelten Altargemälde dürften Werkstattarbeiten sein. Beide zeigen sowohl in den Einzelheiten, als auch im Aufbau viel Ähnlichkeit mit den Schöpfungen des Soproner Malers Stephan Schaller, die in den Jahren 1774 und 1777 für die Kirchen von Nagygeresd und Fertőszéplak gemalt wurden. Naheliegend ist die Frage, ob Stephan Schaller nicht vielleicht ein Mitglied der Dorffmeisterschen Werkstatt war. Das Kompositionsschema der Taufe Christi verwendete Dorffmeister einige Jahre später für sein Altargemälde der Kirche von Nova. Die dekorative Ausstattung der beiden Heiligengrabkapellen in den Kirchen von Császár und Nova ist fast gänzlich übereinstimmend. Die Beziehungen, welche diese Werke Dorffmeisters mit anderen Schöpfungen seiner Tätigkeit verbinden, sind klar zu sehen und beweisen, dass die Gemälde der Császárer Kirche zu den guten Durchschnittsarbeiten des Meisters gehören.

Benke László, festőművész

a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége Közép-magyarországi Területi Szervezete nyári tárlatot rendezett Kalocsán. A kiállítás innen Szolnokra vándorol, szept. közepén.
Benke László úszparti tanyát ábrázoló képe szerepel. /említve/.

Halász Ferenc: Ezt láttuk, ezt látják.
Petőfi Népe, 1980. aug. 17.

Benke István III

Benke István
80 Alkonyat, paszt. mgtul.

Nemzeti Szalon
1926. máj.
MAPE 12. kiáll.

PERLROTT-CSABA VILMOS: Gyümölcstál.

Benke József
szovász

M.D.K.

Portrejázol.

Feladatok, eredmények. — 41 lap
Műrészet, 1960. augusztus.

Benke József

xyx. Téli Hortobágy
0.40×60

Hortobágyi Alkotótábor
1997
Debrecen

BENKE Julianna festő

JÓZSA László: A kunszentmártoni nagytemplom két évszázada. = Magyar Egyháztörténeti Vázlatok,2. 1990 (1991)98.p.

1862-ban festette a kórus alatt elhelyezett Jézus és Mária Szent Szive c. képet

Ø Benke Lajos

szül. Mógocs (Csongrád m.) 1867. Rk. 6 reál

1887/88 I. – I. szakosítás

Heierli, J. VIII. 220.

Benke Kálmán

Kiállít

Kj M. 1942. IV. 16.

Központ-ban (Budapest, XIV. Dózsa Gyö
Megrendelés esetén az összeg MNB 149
ciós Központ számlaszámára utalandó.
tán juttatjuk el T. Cimhez.

Sajtó alatt:

Évkönyvünk 1959-es kötete.

A forráskiadvány-sorozatból "A
mely a terület épitészeti állagának a tö

M

megírva

Benke István II.

A Hunyadi János
zobor pályázaton
futalomban részesült

Szabad Nép
1951. nov. 1.

3044

Benke István

Kobrán

Szabad Művészet

1957. 11. 508. l.

165. *Perseus és Andromeda.*
166. *A rézkígyó.*
167. *A szerelem kertje.*

VAN DYCK Antal.

Szül. 1599-ben Antwerpenben, megh. 1641-ben Londonban.

168. *Krisztus elárultatása.*
169. *Krisztus siratása.*
170. *Egy zenész arczképe.*

JORDAENS Jakab.

Szül. 1593-ban Antwerpenben, megh. ugyanott 1678-ban.

171. *Egy család arczképe.*

VI. NÉMETORSZÁG.

DÜRER Albert.

Szül. 1471-ben Nürnbergben, megh. ugyanott 1528-ban.

172. *Éva.*
173. *Ádám.*
174. *Egy férfi arczképe.*
175. *A mester fiatalkori arczképe.*

Benke Imre graf.

Kiáll. Bp. Duna Galéria, 1985

ism. Ury Ibolya: Alleluja változatai. =
Új Ember, 1985. szept. 22. 6.

BENKE Zoltán szobrász

Népszabadság

1991. szeptember 23., hétfő

HÍREK

● BETHLEN-SZOBOR. A gyomaendrődi Bethlen Gábor Mezőgazdasági Szakközép- és Szakmunkásképző Iskola udvarán Tőkés László nagyváradi református püspök szombaton felavatta a tanintézet névadójának szobrát. Bethlen Gábor erdélyi fejedelem bronz mellszobrát Benke Zoltán szobrászművész készítette.

● SZÉKELY JÁNOS Er-

tása, fölkészültsége, itt-ott
tüdje nyomon kísérhető az írá-
ó az is, hogy a sokat olvasó,
polgár alapmagatartása meg-
et ünnepinek, a lélek ünnepé-
rmonikussá tételére a legal-
ami a hétköznapi hajszoltság-
aló a művészet kérdésre Olt-
ól elvárhatsz: az élet szebbik

írásában Oltványi kísérletet
ázására /"A művészi alkotás

Benkéné Várnai Márta

lámpaernyője

szerepelt a pécsi és baranyai művészek representativ kiállitásán a Janus Pannonius Múzeumban.

Dr. Marcos Ottó: Az első megyei ipar- és népművészeti kiállitás.
Dunántuli Napló, Pécs. 1957. V.7.

Benkérie Varnai Marta
iparművész

M.D.K

Lampaernyőjét állította ki

Dr. Horcos Ottó: Az első megyei . . .

Dunántúli Napló, 1957. márc 7 – 4 kep

Benkéné Várnai Márta

lámpaernyőkészitő

Szerepelt a pécsi és baranyai művészek által a Janus Pannonius Múzeumban rendezett reprezentativ kiállitáson.

Repr: Benkéné Várnai Márta fényképe

Dr. Harcos Ottó: Az első me[illegible]ei ipar és népművészeti kiállitás.
Dunántuli Napló, Pécs. 1957. V.7.

M.D.Y

Benkéné Vámai Marta
Iparművész

Lámpaernyő ivel
szerepel a tartalom

Dr. Harcos Ottó: Ipar és diépművészeti kiállítás
Szemantelli Nagló, 1957. dec. 14 - 3 lap

Benke Zsuzsanna grafikus

BENKE ZSUZSANNA grafikusművész alkotásaiból nyílt meg kiállítás a Duna Galériában (Budapest XIII., Rajk László utca 95.). A bemutatott 54 színes rajzon a művésznő a héber ábécé betűinek variációit jelenítette meg. A tárlat szeptember 1-ig tart nyitva.

Népszabadság, 1985. VIII. 7

Benke Zoltán, [ ]

SZÉPÜLŐ SZOBROK

4.

A Képzőművészeti Kivitelező Vállalat városligeti műtermében felújítják, készítik a fővárosban felállítandó szobrokat. Újjá faragják a Vígszínház előtti kandeláberek oszlopfőit (első képünk). A Népköztársaság útja 24. szám alatti épület homlokzatát tatarozzák. A házat díszítő négy szobrot kemény mészkőből faragja Táringer Tibor kőszobrász (második kép). A józsefvárosi Horváth Mihály téri templom homlokzatát díszítő barokk Szent József szobor annak idején homokkőből készült, s az idők folyamán málladozni kezdett. A régi szobrot most Benke Zoltán kőszobrász előbb restaurálja, majd kemény mészkőből újjá faragja (harmadik kép).

(Wormser Antal képriportja.)

rend előadója, a budapesti népfrontbizottság titkára beszámolt vizsgálódásaik tapasztalatairól. A legutóbbi választás óta eltelt időszak — ezt ki-ki személyes tapasztalataiból is tudhatja — voltaképpen átmeneti periódus volt a lakóbizottságok történetében. Hiszen a Fővárosi Tanács 1973-as rendelete mondta ki először, hogy *a lakóbizottság a lakók érdekképviseleti szervezete*, nem pedig a hivatal helyi képviselője. Ezt sokan nem értették meg, nem tudtak a régi stíluson változtatni — szükségszerűen lemorzsolódtak: *több bizottság megszűnt vagy csonka maradt*. Gondok forrása volt egyes szolgáltató vállalatok, intézmények munkatársainak magatartása is.

A várospolitikai-közéleti

ban az szükséges, hogy — mindenféle formális, statisztikai szempontot mellőzve — *a legalkalmasabb emberek kerüljenek a 3—5 tagú bizottságokba*. A tapasztalt, tevékeny nyugdíjasokra éppenúgy számítanak, mint a KISZ-tagokra, vagy az ifjúsági szervezettől a koruk miatt már megvált fiatalokra.

Január 31-ig a kerületekben operatív előkészítő bizottságokat alakítanak. Feladatuk lesz, hogy megszervezzék, összehangolják a munkát. A fővárosi testületek egyébként a választásnak csak az irányelveit határozták meg. Ezeket az egyes városrészekben az ottani adottságok szerint kell alkalmazni.

Felhívták rá a figyelmet: *alapos előkészítésre lesz szükség*. S nemcsupán azért, mert a választógyűlés csak akkor határozatképes, ha a jelenlévők száma meghaladja a lakásszám ötven százalékát, hanem azért is, mert az állami, társadalmi szervezeteknek jó alkalmuk nyílik rá, hogy megszilárdítsák tömegkapcsolataikat, s

újabb ösztönzést adjanak a lakóhelyi közélet felpezsdítéséhez, a helyi kezdeményezőkészség kibontakoztatásához.

S már most tenni kell érte, hogy javuljanak a majdani lakóbizottságok működésének feltételei. Hatósági, politikai eszközökkel el kell és el is lehet érni, hogy megszűnjék az a közömbös, sőt elutasító magatartás, amely a vállalatok, hivatalok munkájában a lakóközösségek ügyeinek, gondjainak megítélésekor helyenként tapasztalható volt.

Kulcsár Anna

ABÁLY

...r gyermek ...ődékben

16 hetes kortól vehetők fel a gyermekek a bölcsődékbe és 3 éves korukig tarthatók ott.

A 30. hónapot betöltött gyerekek felvételét viszont ne a bölcsődébe, hanem már az óvodába kérjék a szülők, mert azok néhány hónapon belül úgyis kinőnek a legkisebbek közül.

A felvételnél továbbra is előnyben részesítik azokat, *akiket egyedülálló szülő nevel*, akiknek az édesapja sorkatonai szolgálatát tölti, vagy ahol az egyik szülő tartósan munkaképtelen.

Lesz itt téliker...

Term...

SZALON

Helyezd kényelembe magad minálunk, várjál, ne a fotel mellé ülj, figyeld meg, hogy Ica nagyon fog örülni neked, ilyen régi barátnak, szólok a fiamnak, Laci, mutatkozz be szépen Géza bácsinak, tudod, mi már húsz éve ismerjük egymást, anyádnak el ne áruld, hogy ittunk, szaladj le még egy üveg borért! Cigit is hozzál, majd odaadom az árát!

Akarsz egy kis snapszot, Gézukám? Még van itt az üveg alján, a függöny mögé dugtam, az asszony hamarosan hazaér, és meglátod, milyen boldog lesz, ha meglát, vigyázz, ne égesd ki a csipketerítőt, mindjárt szólok a lányomnak, hogy főzzön egy jó kávét, gyere be, Juditkám, ez itt Géza bácsi, akinek egyszer az ölében ültél, amikor kicsi voltál, de anyádnak ne szólj, hogy ittunk, főzz egy jó kávét, és az abált szalonnához vágjál fel vöröshagymát!

Hogy-hogy el akarsz menni, Gézukám, a nejemet muszáj megvárnod, mert mi ...

tet élünk, és nagyon fog örülni neked, ha meglát, na igyunk, és mit szólsz a mi kis szerény otthonunkhoz, van erkélyünk is, és ha akarod, akkor süthetünk odakint szalonnát, a régi barátság mindenek előtt, proszit!

Mi az, hogy fel akarod hívni telefonon a feleségedet, mert nem tudja, hol vagy, te nagyon is jó helyen vagy, de ha akarod, akkor hívd ide őt is, Ica nagyon fog örülni nektek, és már mindjárt jön, csak bevásárol, de már itt is van Laci fiam, kösz a bort, és most mondd el Géza bácsinak a legújabb versedet, mert tudod, ez a fiú teljesen rám ütött és írogat.

Hogy-hogy anyu haragudni fog, mert ráöntöttük a bort a perzsaszőnyegre, kérdezd meg a húgodat, hogy kész-e már a ...

Benkei Viola festőművész

Ő nyerte a miskolci 10. országos Képzőművészeti kiállítás, melyen alkotásáért a Borsod megyei tanácsi díjat - megosztva - nyerte.

Nógrád, 1964. dec. 3.

BENKERT Imre festő

1850

70. márc. 11. Ugyanaz kéri Benkert Imre akad. képíró urat, hogy szolgáltasson neki alkalmat valamely művének a magyar nemz. museum számára megszerezhetésére felszólítván őt egyszersmind a múzeumi gyűjteményeket saját arczképével s életrajzával gazdagítani

Művtört.Ért. 1990 1-2 128.

2. A feladat irányítója:

3. A díjazás összege ..... Ft (melynek me

..... elnevezésű

..... Ft bértétele alapulvételével

4. A munka elvégzésének határideje:

5. Jelen megbízásos jogviszony a szerződés (munka leadásának) napjáig áll fenn.

6. Jelen szerződés munkaviszonyt nem létesít.

7. A felek jogaira és kötelezettségeire vonatkc a Munka Törvénykönyve és a végrehajtásá irányadók.

8. A szerződés egy példányát a megbízó a fő

Budapest, 198 .. ..

.....

megbízott

MTA S

BENKERT Imre festő

1852

98. jún. 20. Baranya megyei Vásáros Dombón régi kripta találtatott
103. jún. 24. Benkert Imre Bécsben lakó festész hazánkfia a nemzeti képcsarnoknak egy festményét vételre ajánl

1855

199. dec. 11. Benkert Imre festész özvegye meghalt férjének „Frauenburg Csehországban" című kőmetszvényét ajándékozza
Szerzemény

Művtört.Ért. 1330 1:2 130, 132

rögzitik. Az evangéliumos könyv az oltár

liumi olvasmány 18 befejezéséig, majd pedig

antimenzion mögött, egészen a liturgia

évente egyszer - nagypénteken - az

zik. Ezenkivül kiemelkedő szerephez jut

tásának alkalmával is.

leti egyházban kiváló lehetőséget adtak

technikáknak. Magát a nyomtatott köny-

fatáblába kötötték. A kötéstáblákat ne-

d az elő, mind a hátlapon. A hátlapon

a - fekvő helyzetben lévő - könyvet a

kaiban - kevés kivételtől eltekintve a

őben a keresztrefeszítés jelenete lát-

ában a Feltámadás jelenete kaphelyet.

JOH. GEO. BENKERTH, textilfestőmester

HAUPT LADEN BUCH.-Eines Ehrsamen Handwerks Deren Kais9 Königl: PRIVILEGIRT Bürgerlichen Schön und Schwartzfärbern in der Königlichen Freyen Stadt Pressburg.
Név:.- 212.- Herr Joh.Geo. Benkerth
Felvétel ideje: 1801. 7. Sept,
Hová vették fel: Igoll, /Igal/. 158.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974

Benke Zoltán, kőszobrász 1).

A Képzőművészeti Kivitelező Vállalat 1954-ben alakult, itt dolgozik Benke Zoltán kőszobrász, jelenleg Melocco lúklós Ady-szobrán dolgozik.

Kárpáti György: Szabor születik...
Lobogó, 1976. jún. 24.

Benke Zoltán, szobrász

Sarkadon a gimnázium előtti téren állíthatók fel Benke Zoltán Ady-mellszobrát.

—: Ady-szobrot és műemlékeket avatnak Sarkadon 9,

Népszabadság, Bp. 1972. márc. 21.

Benke Zoltán 2). Folytatás.

Formálódik az Ady-szobor (baloldalt Benke Zoltán kőszobrász)

Kárpáti György:
Szobor születik...

Sabosó, 1976.
jan. 24.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Benke Zoltán szobrászművész

NÉPSZABADSÁG

1972 MAR 21

Ady-szobrot és múzeumot avattak Sarkadon

A sarkadi gimnázium és szakközépiskola falán felavatták Ady Endre nevét. Az ünnepségen ott voltak Budapest, Csenger, Rákkeve és Nagyatád Ady nevét viselő iskoláinak képviselői is.

Ebből az alkalomból Ady-emlékmúzeumot nyitottak az iskolában, s az iskola előtti téren leleplezték Benke Zoltán szobrászművész Ady-mellszobrát. A szoboravató ünnepségen Nagy János, a Békés megyei tanács elnökhelyettese méltatta Ady életművét.

mint az arizonai krá[illegible]
ford-kráter átmérője például 2,4
kilométer, a Deep Bayé 10, az ala-
posan lepusztult Manicougan-krá-
teré pedig 60 kilométer.

A meteoritkráterek tanulmá-
nyozása azért is fontos, mert
hozzásegít bennünket a Hold és a
Mars korai történetének jobb
megismeréséhez is. Tudvalevő

Kirinni

Apám.
(Benke Sándor festménye)

Művelt Nép, 1954. jul. 25. 4. old.

Kiszimi

Apám.
(Benke Sándor feszménye)

Irodalmi Ujság, 1954. jul. 31. 9. old.

Kirimi

Benke Sándor szobrász

Művelt Nap, 1954. jul. 25. 4. old.

Kitrimi

Benke Sándor szobrász

Irodalmi Ujság, 1954. jul. 31. 9. old.

Benke Teréz

Tura kimzett terítő

Fiatal képszőművészek és iparművészek
kiáll 1955

Hunfalvy János - Rohbock Lajos:
Magyarország és Erdély credeti
kepékben

Magyarországi városkepék
Magyar Nemzeti Muzeum
Katalógus: Rózsa György

Benke Teréz hímző népmüvész, Tura
Himzett terítő

Fiatal Képzőmüvészek és Iparmüvészek kiállitása
Ernst Müzeum, 1955. junius, 32 l.

követője,

helyett.) — Gerevich PA, 243—244. l. (Id. Jan Breughel.)

SCHALKEN, GOTTFRIED (holland festő, 1643—1706)

Fáklyát fúvó gyerek

Fa, olaj, 16×12 cm.

Simor prímás vásárolta a brünni Volavy-gyüjteményből.

Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 850. l. — Maszlaghy II., 285. szám. — Lepold—Homor 97. l. — Gerevich PA, 244. l. — Lepold—Lippay 56. l.

Fáklyát fúvó gyerek

Fa, olaj, 16×12 cm.

Lepold—Homor 97. l. — Gerevich PA, 244. l. Lepold—Lippay 56. l.

SEGHERS, DANIEL (flamand festő, 1590—1661.)

Angyali üdvözlet virágkeretben (133. kép)

Réz, olaj, egyenként 53·5×40 cm.

Szántóffy Antal esztergomi kanonok hagyatékából.

Maszlaghy: Az esztergomi érseki képtár. Új Magyar Sion, VII., 1876., 33. l. — Földváry István: Az esztergomi érseki kép-

Benkhardt Ágoston

kerepel a műszaknak téli
tárlatán

Nemzeti Ujság 1938 II. 6

BENKHARD Ágost (1882-1949)

HOMÈM. 35-36. 1997 765. ill

1730-ból. Egyhajós, lapos mennyezetű kőépület, nemes arányú barokk homlokzattal.

1. Kehely, ar. ezüst, hatkaréjos talpján vert lev alma alakú gombján vert és vésett rózsák s ezek l lomb díszes karéjok, szárán vésett hengeres gyűrű XVI. sz. 19. cm m.

2. Kehely, ar, ezüst, haránt hólyagos díszű. Fe Therézia O. J. H. adja 1830.- Ötvösjegye oválisb neve egészen leírva, pesti hitelesítő bélyeg 183 jelzéssel. 19 cm m.

3. Kancsó, mázas fayence, ón foglalatban, vö alapon kék keretben fehér mezőn kék virágb század.

4. Feszület fából, virágos porczellán talpán a térde porczellán alakja s porczellán cirpus. Kriszt

Benke Józsefné – festő Hajdú-Bihari Napló

1997. július 31. TÁJ-KÉP

A természet elvont világa

FARAGÓ LÁSZLÓ

Nádudvar (HBN) – Hortobágyi és kárpátaljai tájképeit állítja ki szülővárosának ezekben a hetekben a nádudvari Benke Józsefné Erdős Margit, amatőr festőművész. A református parókia helytörténeti bemutatótermében egy különös világ látható. A szikpadkák, a nádasok és a tocsogók világának elvont, ugyanakkor egyszerű ábrázolása a puszta szeretetét, a végtelenség és a szabadság élményét sugallja.

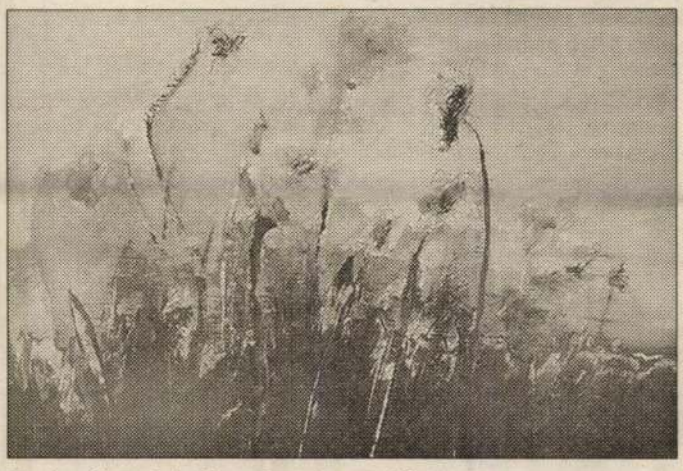

Benke Józsefné: Napraforgó-csendélet

– Ritkán veszek ecsetet a kezembe – mondja a törékeny alkatú művésznő, akit Égerházi Imre, a Hortobágyi Alkotótábor művészeti vezetője a közelmúltban egyszerűen csak így jellemzett: „Istenáldotta tehetség, aki néhány hónap alatt egy egész életművet képes megalkotni." – Sokszor hetek, hónapok telnek el, hogy egy ecsetvonást sem húzok a papírra. Aztán, ahogy telik az idő, egyre több feszültség halmozódik fel bennem a külvilág, a civilizáció ártalmainak következtében. Amikor már nem tudom tovább feldolgozni ezeket a külső hatásokat, elmenekülök, s teljes magányban, a festés közben nyugszom meg és éledek újjá.

– Mióta játszik elsődleges szerepet az életében a festés?

– Gyermekkoromtól kezdve. Középiskolásként egyre több képzőművészeti tábornak voltam a résztvevője, eleinte csak a megyében, később a megyehatáron túl is. Zebegényben Hincz Gyula, Nagymaroson Miskolci László festőművészektől lestem el az alapokat. Később matematika–rajz szakos főiskolai diákként fejlesztettem a tudásomat. A főiskola után egy szerencsés véletlennek köszönhetően kapcsolatba kerültem a Hortobágyi Alkotótábor tagjaival, akik rövid idő alatt maguk közé fogadtak. Olyan kiváló festőkhöz kerültem, akiknek a művészetét főiskolásként tankönyvekből tanultam. A tagság ma is óriási megtiszteltetés nekem!

– Mit jelent önnek a festés?

– A festészetben csak a festés öröme érdekel. Nincsenek nagyratörő ambícióim. Nem akarok ezáltal sem hírnevet, sem rangot, sem gazdagságot szerezni. Sokak számára ez érthetetlen, de én egyedül magamnak festek. Igazából a kiállításokat sem kedvelem. Mindig attól tartok, hogy az elkészült képek közül nem a legjobbakat mutatjuk be a közönségnek. Ha rajtam múlna, semmit sem állítanék ki, azonban pedagóguskollégáim fáradságot nem kímélve szervezik és rendezik meg a tárlatokat.

– A képei bejárták a világot.

– Igen, de sokszor csak utólag tudtam meg, hogy egy-egy csoportos kiállításon az én képeimet is bemutatták. Ezek a festmények főleg a Hortobágyi Alkotótábor többi művével együtt jutottak el Japánba, az Egyesült Államokba, Franciaországba és Németországba. Tudok olyan német műgyűjtőről, aki főleg az én képeimet vásárolja.

– Magyarországon az amatőr festők közül kevés művésznek adatik meg, hogy a fővárosi Csontváry Teremben is bemutassák a festményeit.

– Nagy megtiszteltetés volt a számomra, amikor egyik képem Kádár János Miklósnak, a Képzőművészeti Alap elnökének a műve mellett volt látható. Festőberkekben valóban ismerik a nevemet, s ezt a nekem küldött kiállítási meghívók száma is jelzi. Ezekre rendszerint nem tudok elmenni. Ugyanis nem szívesen hagynám itthon, felügyelet nélkül a kedvenc állatkáimat, akik között kis sünök is vannak. Inkább csak a megyén belül utazom. Májusban Debrecenben, a Cívis Hotelben volt egy tárlatom.

– Nádudvaron ez az első kiállítása?

– Nem, tizenegy éve már volt egy önálló bemutatkozásom. Azóta viszont nagyon sok idő eltelt. Bízom benne, hogy jól választottam ki a mostani képeket, s hogy tetszeni fog az embereknek.

– Hogyan tervezi a jövőjét?

– Furcsa, de válaszút elé kerültem. Ugyanis el kell döntenem, hogy tényleg a festészet-e az, amit a legelső helyre kell tennem a életemben. Ennek a kérdésnek a megválaszolásától sok minden függhet a jövőben.

A kiállítás megnyitásának pillanata. A művész a jobb oldalon áll. Fotók: Muliczné Erdős Emma

Tisztelt Hirdetőink!

érjük, hogy üdvözleteiket **az általa kívánt megjelenés hegelőző héten pénteken dél**juttassák el hozzánk!

üdvözletek feladásának a címzett fotóját a maxi25 szavas kísérőszöveggel levélben juttathatják el hozAz üdvözlet közlésének díja **rint**, melyet postai utalvázethetnek be címünkre. A befizetést igazoló szelvényt csatolják a beküldött fényképhez és szöveghez!

Ne feledjék el megjelölni, hol él a címzett, hogy a gratulációt a lakóhelyének megfelelő mellékletben közölhessük!

Debreceni hirdetőink fényképes üdvözleteiket a Napló hirdetésfelvevő részlegénél közvetlenül is feladhatják.

nk: **TÁJ-KÉP** (Hajdú-bihari Napló szerkesztősége), Debrecen, Postafiók 72.

A Napló ügyfélszolgálati telefonszáma:

06 (80) 304-304

NAPLÓ-ra
tkezetek
nél!

- Hajdúdorog
- Hajdúhadház
- Bocskaikert
- Téglás
- Hajdúszoboszló
- Nádudvar
- Polgár
- Hajdúböszörmény
- Hajdúnánás
- Tiszagyulaháza
- Újtikos

NAPLÓ
FÜGGETLEN NAPILAP

ÁROLHATÓ A NAPLÓ?

Dózsa György u. 12.	6.00	Áfész-bolt	Hajdúnánás	Kossuth utca 15.	7.00
Kossuth tér 3.	7.30	186. Sz. ABC	Hajdúnánás	Köztársaság tér 17–19.	6.30
Veres Péter utca 1.	8.00	1. sz. Rónahír pavilon	Hajdúszoboszló	Hősök tere 5.	7.00
Veres Péter utca 5–7.	7.00	2. sz. Rónahír pavilon	Hajdúszoboszló	Szilfák alja 4–6.	7.00
	5.00	3. sz. Rónahír pavilon	Hajdúszoboszló	Szilfák alja 45.	7.00
Debreceni út	7.15	5. sz. Rónahír pavilon	Hajdúszoboszló	Mátyás király sétány 3–4.	7.00
Boda Katalin u. 4.	7.15	4. sz. Rónahír pavilon	Hajdúszoboszló	József Attila u. 2. Gyógyfürdő	7.00
Böszörményi utca 32.	7.00	Rónahír tolókocsi I-es	Hajdúszoboszló	Gyógyfürdő	9.00
Kossuth u. 9.	7.00	Rónahír tolókocsi II-es	Hajdúszoboszló	Gyógyfürdő	9.00
Kálvin tér 1.	7.00	6. sz. Rónahír pavilon	Hajdúszoboszló	Gyógyfürdő	7.00
Jókai u. 22.	5.30	ÖMV Benzinkút	Hajdúszoboszló	Hóvirág utca 2.	5.00
Ady tér 8.	5.00	Szirén hírlap-ajándékbolt	Hajdúszoboszló	Hősök tere 13.	7.00
Balthazár Dezső utca 1.	6.00	Mini fűszer-csemege	Hajdúszoboszló	Hőforrás utca 117.	6.30
Bethlen u. 23.	7.00	359. sz. élelmiszerbolt	Hajdúszoboszló	Hősök tere 5.	6.30
Bethlen utca 34.	6.30	Trafik-bazár	Hajdúszoboszló	MÁV-állomás	6.00
Erdélyi utca 69.	8.00	187. Sz. ABC	Hajdúszoboszló	Mátyás király sétány 18.	7.00
Mester utca 17.	6.00	183. Sz. ABC	Hajdúszoboszló	Szilfák alja utca 46.	6.30
Kinizsi tér 14.	5.30	P&P. Market Kft.	Hajdúszoboszló	Erkel F. utca 2. sz.	6.30
Kossuth utca 3.	7.00	Vegyesbolt	Hajdúszoboszló	Ady E. utca 118. sz.	6.00
Szilágyi Erzsébet körút 111.	7.00	Pálma vegyesbolt	Hajdúszoboszló	Isonzó utca 3. sz.	6.00
		Élelmiszerbolt	Hajdúszoboszló	Szováti út 51.	6.30
Dorogi utca 88. sz.	7.15	„Inci" élelmiszerbolt	Hajdúszoboszló	Wesselényi u. 4.	6.00
Vasvári Pál tér 3.	7.30	Csuri-Csemege	Hajdúvid	Óvoda utca	5.30
Vasvári Pál tér 19.	8.00	10. Sz. ABC	Hortobágy	Kossuth utca 10.	7.30
Vasvári Pál tér 1.	6.30	12. Sz. ABC	Nagyhegyes	Kossuth utca 3.	7.30
Bocskai tér 1–3.	7.30	Rónahír pavilon	Nádudvar	Fő út közepén	8.00
Földi János utca 1.	6.30	7. Sz. Csemegebolt	Nádudvar	Fő út 113.	7.00
Köztársaság tér 11.	8.00	Élelmiszerbolt	Nádudvar	Fő u. 169.	6.00
Köztársaság tér 15.	7.00	Pagoda kereskedés	Polgár	Hősök út 20/a	8.00
Ady Endre utca 32.	6.30	Áfész-bolt	Tiszagyulaháza	Kossuth utca	7.00
Bocskai utca 2–4.	7.00	Dohány-ajándék-hírlap	Téglás	Pozsár Gyula utca 4.	7.30

piekben is folyamatosan tájékoztatjuk olvasóinkat. Kérdéseikre válaszolunk a Napló 06 (80) 304-304-es – int a hajdúnánási szerkesztőség 382-754 telefonszámán. Kérjük az üzleteket, hogy folyamatosan jelezzék a Napló árusítására.

Benke Mihály

festő

L.

Ludwig-Museum

174. l.

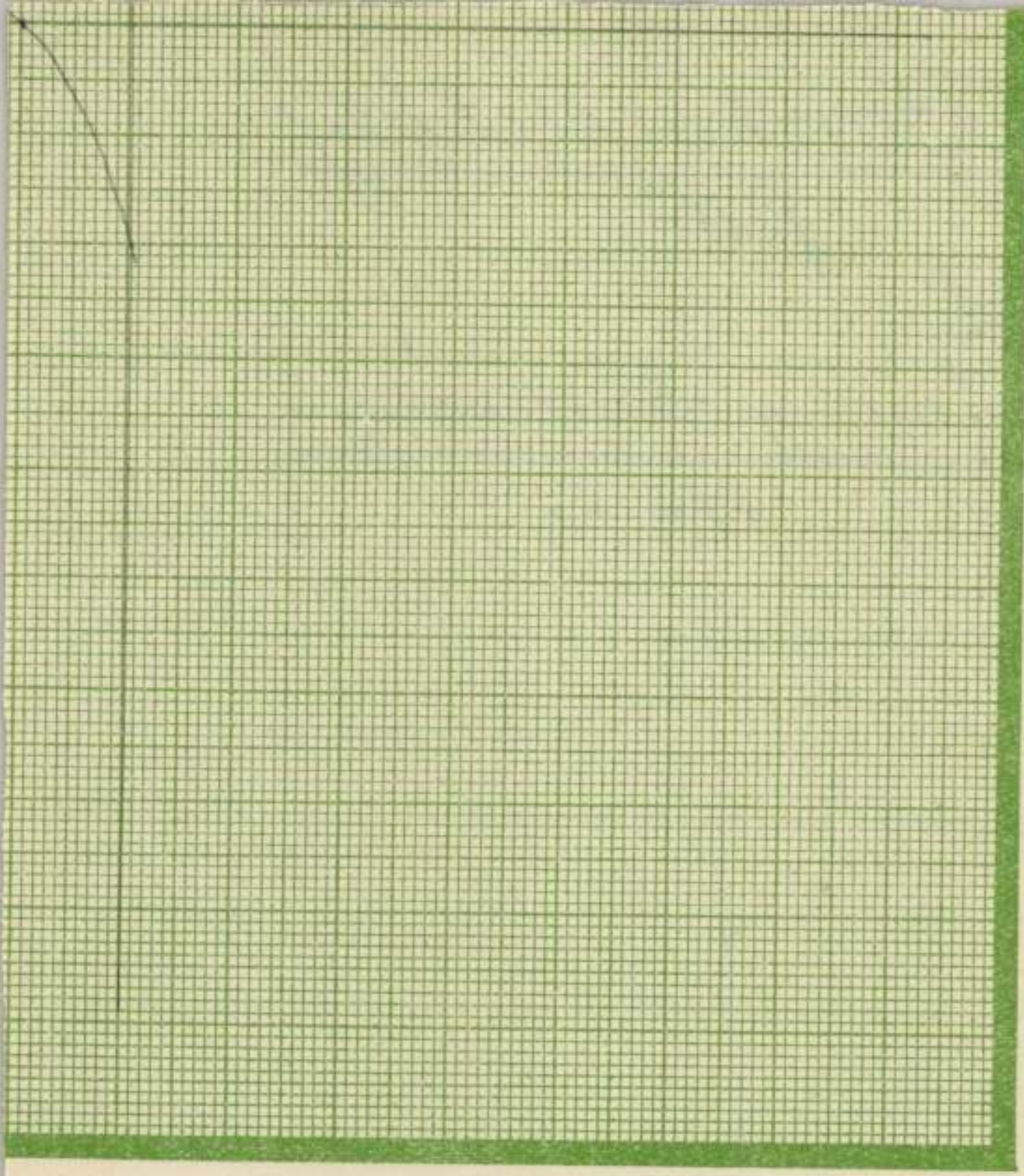

Benke Mihály

l.

LykaMagyműI800-50

5-20.l.

Erzsébet		Izraelita: Thamusz 18.
Csütörtök **9** Veronika		Protestáns: Lukrécia Görög: Pankrác Izraelita: Thamusz 19.
Péntek **10** Amália		Protestáns: Amália Görög: Leonc Izraelita: Thamusz 20.
Szombat **11** I. Pius p.	Nap kelte 4 ó. 14 p. — Nyugta 19 ó. 56 p. ☾ Utolsó negyed 17 ó. 28 p. 28. hét 1936 **JÚLIUS** 31 nap	Protestáns: Lili Görög: Eufénia Izraelita: Pinkhasz

magyar

Benke Mihály

festo

cod

A Mühegát

1921. 146.

Porolissumi ásatás IX. 112.

MDK

Benke Mihály

A Karácsonfalvi XIII.sz.-i templom egyik építője.

Entz Géza: Két udvarhelyszéki templom.

Ellenzék 1943.okt.16.9.1.

MDK

Benke Péter

A Karácsonfalvi XIII.sz.-i templom egyik építője.

Entz Géza: Két udvarhelyszéki templom.

Ellenzék 1943.okt.16. 9.l.

Benke Róbert

a Krémer János ált. Iskola tanulói
részt vettek a N-DK „a Kőalajvezeték men-
tén" ünnel meghirdetett gyermekrajzpá-
lyázatán, melyen ~~sikeresen~~ sikerült mű-
vészt elismerő oklevelet kapott.

Horányi Barna: Új kaposvári gyermekrajz-
kiállítások.

Somogyi Néplap, 1972. márc. 7.

Benke Sándor

A fiatalon elhunyt „tehetséges müvész" "Apám" c. müve, a kiemelkedő alkotások közé tartozik,-irja Cifka Péter: A Nyári tárlat"-ról szóló kritikájában.

Irodalmi Ujság, Bp. 1954. juli. 31.
V. évf. 2o. sz. 9.lap.

Benhe Sándor
nobrán

M.D.K.

Kovács Ferenc készítette Benhe Sándor
síremlékét (+ repro)

Csap Erzsébet: A IX. kiállítás nobrászati anyagáról
Művészet, 1962. május — 14 l.

MDK

Benke Sándor szobrasz
Meghalt 1954. jul.26. szerencsétlenség következtében. A Derkovits kollégiumban kezdte, majd a főiskolán folytatta tanulmanyait.Beck Andrasnal majd Pátzay Pálnál.
1953.-ban diplomázott Zrinyi a költő lovas szobrával.

Szabad Művészet 1954. 238.l.

Benke Sándor

MDK

Apám, vör.márvány

Képzőművészetünk a felszabadulás után. MNG 196o.
33 l.

Benke Sándor MDK

Női fej, gipsz

Mücsarnok 1952/53 III. Magy. Képzőm. Kiáll.

MDK

Benke Sándor

Női fej, gipsz

Zrinyi Miklós lovasszobra, gipsz

Műcsarnok 1953-54 IV. Magy. Képsőn. Kiáll.

Benke Sándor MDK

Ilona, gipsz

Apám, gipsz

Hunyadi, gipsz

Mücsarnok 1952 Tavaszi Tárlat

Benke Sándor MDK

Anyám, mészkő

Mücsarnok 1951. II. Magy. Képzőm. Kiáll.

MDK

Benke Sándor, szobrász.

Ilona. Gipsz.

Apám. "

Hunyadi. "

Mücs.-Tav. Kárlat a Mücs.-ban. Hősök tere

1952 máj. 10 - jun. 4. Jegyz. 13. l.

1-100

Benke Sándor

Női fej, gipsz

III.M.Képzőművészeti Kiállitás 1952.december 1953. március, katalogusa 17 lap

MDK

Benke Sándor

Anyám, mészkő

II. Képzőm. Kiáll. 1951. nov. 12 l.

Вопке Бандог

Лигдя, тебяхб

II. Кёрнбн, хлбхл. 1953. вау. 12 1.

Benke Sándor
Apám, kő

Nyári Tárlat. Ernst Muz. 1954. jul. 9 l.

Benke Sándor
szobrászművész
27 éves
(vízbefullás)
+ 1954 VI. 26.
X. Uj Köztemető

Halotti főhönyv (1955)
856 folyosz.

Benke Sándor

stolvász

l. a megint

kérisatban.

zottság!

ni, hogy a folyó hó 12-én 459 szám
izásnak megfelelve a nyirbátori reformá-
itásának befejezését követő ünnepélyes
Országos Bizottsága képviseletében
idvözletét tolmácsoltam .
Báthory István születésének 400 éves
thory István emlékbizottság, Szabolcs
sége által készitett, a nagytekintetü
lyezett emléktábla leleplezésének ün-

dr. D. V.

BENKE Sándor szobrán

emlékére készített szobrot Kovács

Ferenc

Oelwacher Anna: 10 fiatal szob-

rász kiállítása

Magyar Nemzet 1961. jún. 23. 9. l.

Benke Sándor

nagyezüst, bronzvitézségi érmet, valamint Károly-csapat érmet és még egy kitüntetést. Huszár szakaszvezetői ranggal szerelt le 1919-ben.

Édesapánk emlegette nagyon szép ruházatukat. Keményszárú csizma, barna nadrág, piros zubbony, piros sapka és barna huszárkötéses mente volt az öltözékük.

Amint leszerelt, 1919-ben megházasodott. A leszerelt katonák Tápiógyörgyén az Újtelepen kaptak házhelyet, 200 négyszögöl nagyságút.

1924-ben lakást építettek.

Az 1930-as években avatták vitézzé. Tápiógyörgyén az első vitéz volt. Az avatásra szép vitézi ruhát csináltatott. Budapesten volt az avatás, ahol vitézkötéses ruhában, csizmanadrágban, görbeszárú fényes csizmában, a sapkáján tollal, a ruháján kitüntetéseit felrakva jelent meg.

Édesapánk vitézségi tevékenységéért anyagi támogatást, eszmei elismerést nem kapott, de becsülete és családszeretete végigkíséri a családot.

Az 1930-as években leventeoktató volt, nevelte az ifjúságot a becsületre és hazaszeretetre. A leventeoktatói munkássága alatt megalakította Tápiógyörgyén a lovas levente-csoportot, ennek ő volt a szervezője, tanítója, vezetője.

1933-ban volt Gödöllőn a Cserkész Világjamboree Baden Powell, nagy ifjúsági világtalálkozó Gróf Teleki Pál vezetésével, amin a lovas levente szakasz is részt vett. Az öltözékük csizmanadrág, keményszárú csizma, fehér ingváll, fekete kis mellény, fekete kalap árvalányhajjal. Ilyenkor édesapánk a vitézi formaruhában ment. Első díjat nyertek, és a külföldieknek a tetszését is megnyerték. Sok ilyen versenyen, rendezvényen vettek részt, és mindig elismeréssel jöttek haza.

1939-ben a Vitézi Széktől 15 kh. haszonbéres földet kapott, mivel földműveléssel foglalkozott. Közben jött a front, majd nehéz esztendők következtek. A föld terméséből 50 kg gabonát adott minimális áron a rászorultabbaknak. Örült, ha segíthetett másokon.

1945-ben a haszonbéres földterületet földosztáskor kimérték, de visszaigényelhettünk 4 kishold földet, mint saját tulajdont. Annyi előnyben részesült, hogy ott választhatta ki a földet, ahol a 15 holdból jónak látta.

Nem esett neki rosszul, mert örült, hogy az idősebbeknek is mérnek belőle, azoknak, akik szerették a földet.

Volt saját földje is, amit a 4 hold földdel együtt művelt, ezeken gazdálkodott.

Édesanyánkat hamar elveszítette, 1951-ben halt meg. Édesapánkat 1976-ban veszítettük el.

Nyugodjanak békében! Gondolatban mindig velünk vannak! Ez a kis visszaemlékezés, írás is emlékezetüket, tiszteletüket idézi, őrzi. Végrendelete meg történelmi dokumentuma Tápiógyörgye históriájának.

A szerető családja

Györgyényi Kalendárium 1995

A pokoltanyai szobrász emlékezetére

A Petőfi szobrot megálmodta Tápiógyörgye részére.

Sajnos, a sors szeszélye miatt soha nem valósulhatott meg, pedig már a helyi kijelölést is fontolgatta. (De erről majd később.)

Ismeretségünk, barátságunk nem is Györgyén kezdődött, hanem Jászberényben, az „Alma Máter", a Tanítóképző és Liceum falai között.

Idősebb volt nálam, a felettem lévő osztály tanulója volt. Rajzkészségére, ügyességére rögtön felfigyeltek. Tanáraink közül az országosan is ismert rajztanár, Pfalcz György (az 1947-ben bekövetkezett haláláig), majd az őt követő Vujics István és Fehér Mária irányították, biztatták a művészi pálya felé.

Érettségi után azonnal fel is vették, s így került a fenti sorokban már megírt Pátzay Pál szobrászati szakosztályába.

Ragyogóan érezte magát a fővárosban. Mire mi odaérkeztünk a Pedagógiai Főiskolára (hatan a berényi osztályból), ő már otthonosan mozgott a kiállítótermek, a Zeneakadémia, az Operaház s szinte valamennyi színház világában.

Nem lakott kollégiumban. Budán volt egy „albérleti szoba", ahol ő, a szobrász, két festő, egy joghallgató, és ha jól emlékszem, egy közgazdász osztozkodtak a használt villamosjegyeken, amik töménytelen mennyiségben spárgára voltak fűzve és mellette egy jegylukasztó. Ezzel történt mindig a „kegyes csalás", ha villamoson utaztak.

Én a Gellérthegyen, a Bércz utca 19-ben kaptam kollégiumi elhelyezést. Egyik kora őszi alkonyatban kerestek fel hárman, ő és a két festő, kezében egy nagy szatyor.

Sanyi készített egy mellszobrot gipszből. Ezt hozták. Pátzay Pál már látta és megdicsérte a munkát. Lenint ábrázolta.

— Szép, szép — mondtam –, de mit csináljak én?

— Add el a kollégium részére!

Szó szót követett. Hegedű Gyula (osztálytársam a főiskolán) volt a kollégium igazgatója.

Összehívta menten a fiúkat, lányokat az ebédlőben. Bemutatta, megdicsérte a szobrot, bemutatta Sanyit, és arra kért valamennyiünket, ha megszavazzuk a vásárlást, úgy mindenki adjon 1 forintot. Megszavaztuk.

Ha jól emlékszem, 184-en laktunk a Bércz utcában. Aznap este meg is történt a szoboravatás. A márvány-kandalló fölé került a tanulószobába.

Diplomamunkájáról, a Zrínyi lovasszoborról sokáig őriztem egy tőle kapott fényképet, ami sajnos a többszöri hurcolkodás alatt elveszett.

Aztán a györgyei nyarak. A vizsgák, a kollégiumok után ismét a park sétányai, a halastó, a hidak, a kastély impozáns épülete. Vasárnap délelőttök a kismise után és a délutáni séták. Rajztömbbel jött mindig Pokoltanyáról nagyon sokszor berényi osztálytársa, Czigány Tibor társaságában. (A nagyon jó hírű Czigány Patika melletti lakásban volt kvártélyos diák Berényben, éveken keresztül.)

Nagyon sok rajzot készített. Kedveltük, szerettük őt. Egyszerű, tiszta parasztgondolkodásáért, reális látásáért, szókimondó igaz mondásáért.

Az egyszerű tanyai népes parasztcsalád gyerekeként (hatan voltak testvérek: Sándor, István, Marcsi, Anikó, Gizi, Jolán) elsőnek hagyta el a falut, hogy diplomás szobrászként térjen haza. Sikerült is, nem kis örömére a szülőknek, a családnak, s nekünk, barátainak.

Már tanítottam, amikor örömmel újságolta, hogy szépen alakulnak a megrendelések.

Azon a nyáron készült a tokaji alkotótáborba.

El is utazott.

S egy nyári délután a Bodrog partjánál megtörtént a tragédia.

Kétszer úszta át a folyót, amikor is egy bimbózó Vénusz biztatni kezdte a harmadik átúszásra is.

Belement a játékba.

A sodrás azonban nem ismert tréfát. Többet nem jött vissza az alkotótábor lakói közé.

És hiába vártuk Tápiógyörgyén, ahol kijelölte volna a Petőfi szobor helyét.

Két rajz van előttem, Erzsébet és Lóránt. S a rajzvonalak mögött egy nagyon tehetséges útra induló képzőművész, szobrász megőrzött ceruzavonásai. Miskolczi tanító úrnak készítette hálából.

1950-es, nagyon nehéz évek. Mégis egy ujjlenyomat a pályakezdő nagy ígérettel induló Benke Sanyiról.

Ha nem így alakul a sors szeszélyes, tragikus eseményéből, akkor minden bizonnyal egy szép Petőfi szoborral gazdagabb lenne a község. Minden bizonnyal felejthetetlen március 15-ét tartottak volna ott, s a felnövő nemzedékek emlékében még közelebb élne a költő és a szobor alkotója.

Azt is tudom, ha tovább él, a község nem egy és nem két alkalommal életmű kiállításokat szervezett és nyitott volna meg. De nem így történt. Korai halálával szegényebb lett a falu, a magyar egyetemes képzőművészet.

A család akaratának megfelelően Maglódon temették el.

Én a tragédiáról egy késő nyári estén értesültem, amikor Györgyére utaztam, és az alkonyatban édesanyám közölte a hírt.

Nem hittem el. Hihetetlennek tűnt. Sanyi nem halhatott meg, hiszen annyi terve, elgondolása, megvalósításra váró ötlet várt rá. Nem reménytelenül. Ő mondta. Szépen jönnek a megrendelések.

Ott láttam, és még ennyi év után is ott látom magam előtt hátrafésült hajjal, szemüveggel a szemén, egyszerű nyári ruhában, az aratás kaszálásától és a szobrász kalapácsától izmos testtel, ahogy az izomlázra panaszkodik.

Ott látom magam előtt, ahogy a Gellért-hegyen állunk, s a budai hegyeket mutatva azt mondja:

Este, ha az Operában felmegy a függöny, majd figyeld meg, hogy a „Keszkenő" c. balett első felvonásának díszletét Oláh Gusztáv a budai hegyvonulatok szerint tervezte. És valóban így volt.

Ha tovább él, a szobrász véső és kalapács mellett minden bizonnyal sor került volna színházi díszletek tervezésére is, hiszen a vérében volt, ahol nem a budai hegyek, hanem a Petőfi által oly sokszor megénekelt alföldi rónaság búzamezői idéződtek volna a piros bársony páholyokban ülő nézőközönség elé.

Ladányi István tanár

MDK

Beniczky Lajos

Tájkép,	festm.
Női arckép,	"
	"

M. Biedermeier Kiáll. Műcs. 1937. nov. 16-17 l.

MDK

Benke Sándor, szobrász

Anyám. Mészkö.

Bp.Mücs.-II.Magy.Képzöm.Kiáll.1951.nov.4.-dec.2.
Kat, L2.1.

MDK

Benke Sándor, szobrász

Modellező gyermek.	Gipsz.
Női fej.	"
Zrinyi Kilós lovasszobra.	"

Mücs.-IV.M.Képzm.Kiáll. 1954.jan.-febr. Kat. 18.1.

Negativ

Petrás: 383-384

Kerényiné

Bënke Sándor: Apám
szobor

BENKE SÁNDOR

Női fej. Gipsz 5o cm.

III.Magyar Képzőművészeti kiáll.kat.Műcsarnok 1952.dec-
1953.márc.

Fényképész

Képzőművészeti Főiskola: 373 ltg.

Benka László: Zsinyi lovas portré.

Diplomamunka: 1952/53.

Színes.

Negatív nincs.

Fénykép

Magyar Foto: F A 1030/2 Hegedűsné

Benke Sándor: Anyám

Mészkő

1951. X. 30.

Neg. van

Fényképész

Magyar Foto: FL 21216/20 Negatívum

Benke Sándor: Női fej

Gipsz

1952.

Meg. van

Benke Sándor szobrász.

Béke és Szabadság.1953.53.sz.dec.30.16.17

Benke Sándor

K

szobrász

meghalt 1954 jul.
26. szerencsétlenség
következtében.
A Derkovits-kollé-
gimnban kezdte,
majd a főiskolán
folytatta tanulmá-
nyait. Beck András-
nál majd Pátzay Pál-
nál
1953-ban diplo-
mázott. Zrínyi a
költő lovas szobrá-
val.

Szabad Művészet
1954. 238. l.

Benke Mária

1921/22 II – 1922/23

Tehéjszőmfőiskérk

67. l.

tájkép. Jellemző az a jelentőség, amelyre az I. a XIX. sz. impresszionista törekvéseivel kapcsolatban újra emelkedett.

INVENIT *(inven)*, metszeteken annak megjelölése, akitől az illető ábrázolás eredetije származik, de sem a metszet, sem annak rajza nem való tőle.

Benke Mária himző népmüvész, Tura
Himzett teritő
Fiatal Képzőmüvészek és Iparmüvészek kiállitása,
Ernst Muzeum, 1955. junius, 32 l.

DEGER, ERNST (német festő, 1809—1885
Madonna (139. kép)
Félkörös felső záródással.
Fa, olaj, 112×59 cm.
Jelezve lent jobbra: L. Deger.

MDK

Benke Magda

V. Orsz. Iparm. Kiáll. Mücs. 1965.

Benke Margit, Tura
Világoskék ajándékos kendő, népi textilia
Szines ajándékos kendő, "

Ernst Museum. I. iparművészeti kiállitás. 1952.
19 1.

kettő között van a talapzat főrésze:
rtyatartó között urmutató /bádog ke-
lt felirat:
9
U T
Á S
ó
rtök, liliomok, stb. A kereszt bádog
. Szárai háromkaréjosak.
Mátramindszent előtti utikereszt és
oldala előtt álló kereszt.

BENKE MÁRIA

Hímzett kritő

Fiatal képzőművészek és iparművészek
kiáll 1955

Benke László

festő

Lásd

Szépművészet

1941. 157. l.

(Jánsági Képző-
művészet.)

Benke László

templomfestő

festette a jászberenyi

rk. templom diszitő

és alakos falképeit

képe repr.

Schef Jász

XI. tabla

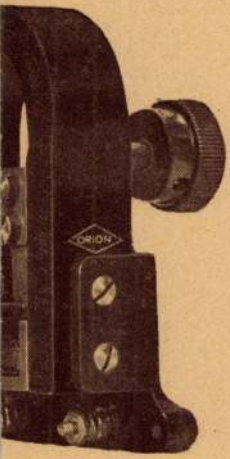

). négypolusu
szóró rendszer.

megfelelően az Orion speciális magyar hangszóró-gyár
elkészitette

ható hangszóró-rendszerét.

gyekezett most is megfelelni annak a nivónak, melyet
átkonstruálás alatt a **legjobban leegyszerüsitett**

Benke László

festő

szül. 1903. Jászberény

Élebr.

lásd

Schef Jász

adattár 145. l.

MOB Kat. 3706.

4.

Szentiványi Iolán

F. I. A.

Benke László

szül. 1903 junius Jászbereny.
Iparművészeti Wkolában Sándor
Bélánál, Stein János és Haranghy
Jenővel tanult. Tanulmányai
befejeztével Jászbereny-ben tele-
pedett le s ott templomfestőt
kezdve mindenfeszteszeti feladat-
ot vállalt. Jelenleg is Jászbereny-
ben él. Jászbereny-szenkuti temp-
lomot a barokk plasztikus festést és
Szűz Mária szoletéjet secco-ban cí-
nálta. Csegöld gör. kath. templom
ornamentális festést végezte 1930-ban,
Galgahévízi templom orna-
mentális festés, sajópetri gör.
kath. templom figurális és
ornamentális 1937-ben, fel-
sőzsolcai gör. kath. templom
korsodszentistvány (rk. templomban) a szentély-
ben levő barokk freskó
restaurálása, a figurális
képek valamint az ornamen-
tordítás

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterio

szám.

Hivatalból.
özszolgálati ügyben.

BUDAPEST. IX

A **Jászberényi Jászmúzeum** évkönyve. 2. köt. 1938—43. Szerk. *Komáromy* József. 12 műmell., 72 ábra. A rajzokat *Kopasz* Márta — *Benke* László [stb.] kész. Bp.: K. J. (XIV. Zászlós u. 6.; Attila ny.) 1943. 320 l. XII t. 8-r. (Jászsági kvt. 3.) (Német, francia kivonattal.) 26.—

zsi sajtó alatt levő Újbor
amat az árnak legkésőb-
sére (à 5 P).

Benke László

Sor-szám		Lakóhely, utca	Példány-szám	Összes ár
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				

Alulírott megrendelem **Gazdag Erzsi** sajtó alatt levő **Újbor** című verseskötetét _____ példányban à 5 P. A megrendelt példányok árát legkésőbben a könyv leszállításakor fizetem.

Kelt _____, 194_____

Név: _____

_____

Foglalkozás: _____

_____

Utca, házszám: _____

_____

MARTINEUM RT. SZOMBATHELY

NYOMTATVÁNY

A DUNÁNTÚLI SZEMLE

Szerkesztőségének

SZOMBATHELY

Szent Imre-utca 5.

Benke László

festő
részt vett az
alábbi könyv
illusztrálásában

Jászbmuzéok

1938-43.

179. l.
182. l.

Benke László

iparnivész,

templomfestő. A jászberény-környéki templomokat dekorálja és falképekkel látja el. A bpesti Iparnivészeti Iskolában végezte tanulmányait. Főként portréival lett ismert Jászberényben. Egyebekkört ő dekorálta a törökszentmiklósi rk. templomot.

Rácz Kálmán festő szíves közlése. 1943.

Benke László

festő

1921 — 1929!

Emlék 1930. 81. l.

nyozva, melyből a szépirodalmi beszerzések-

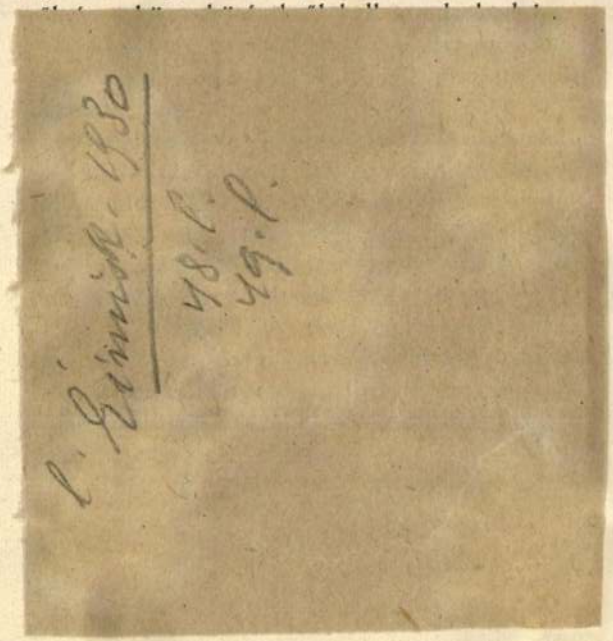

800 K-t kapott. Az államsegélyt leginkább régi szepesi háztartás keretébe tartozó kis tárgyak és több szepesi festő munkájá beszerzésére fordították. Amazok megvé leginkább azért volt indokolt, mivel e vannak leginkább a megsemmisülésnek kit és mert a mostani viszonyok között, mik régiséggyüjtés általánossá vált és minden tárgynak az értéke rohamosan emelkedil tárgyak még eléggé kedvező árért vo megszerezhetők. A múzeum 1913-ban vá lás útján 75, ajándékozás útján 45 tárgys szaporodott, a leltározása pedig folyamat van.

A múzeumot az 1913. évben is sokan l

datát nem látja kimerítve azzal, hogy a negye leleteit a múzeum részére meg-zi, hanem tudományos kutatásokra és gállapításokra is törekszik hogy a vár-gye történeti multját kutatva, a kutatás dményeit a nagy nyilvánosság és a szak-ök előtt is feltárja és ezzel Komárom jét is bekapcsolja az országszerte meg-ult archaeológiai és történeti munkálatok ietébe. A múzeumi osztály a vármegye ai-kori emlékei felgyüjtésére helyezi

A kulturházat ismertető czikket l. a jelen folyó-VIII. évf. 1—15. l.

A gyüjteményekben érdemleges munkát a helyiség-viszonyok miatt nem folytathattak azok átköltözéséig; új otthonában a múzeum anyagát művelődési korok szerint osztályoz-ták. A tavaszi, nyári és őszi hónapokban vasár- és ünnepnapokon voltak nyitva a gyüj-temények.

Látogatói sorából kiemeljük dr. *Jankovich Béla* vall. és közoktatásügyi miniszter és *Benedek Sándor* államtitkár urakat, kik még régi otthonában június 29-én szemlélték meg a múzeumot és meggyőződést szereztek annak tarthatatlan elhelyezéséről.

A Főfelügyelőség részéről *b. Szalay Imre* (2 izben), *dr Ferenczi Z., dr. Hültl D.* és *dr.*

Benke László

festő

Lásd

Jászsági képzőművészek
és fotó-amatőrök
tavaszi tárlatának
katalógusa. Jász-
berény 1941. ápr. -

Könyvtárunkban

Benke László

festő

kollekciója

lásd

Jászsági képzőművészek VII. kiáll. tárgyának katalógusa. Jászberény, 1942. ápr. (Kappel.)

könyvtárunkban.

Benke Laszló

Templomfestő

l. Magy. Iparm.

1942. 9/l.

Mutató
tancsop
gából. A
Erdélyi.

Mutató a Könyvnyomdai Munkások Egyesülete szakkulturális továbbképző tancsoportjainak munkásságából. Tervezte és ólomba metszette Sztraka Zoltán.

Benke László

festő

Kolozsvári Jászberény-

ben.

Művészet 1941. 39. sz.

49. l. (Kiállítás

Jászberényben.)

Fenéki római őrállomás VIII. 139

Benke László

festő

Balla Rózsika
archeje, repr.

Művészet

1941. 39. 7. 48. l.

Fesztby Béla, min. osztálytanácsos

VIII. 145.

Benke László festő

A jászberényi szentkuti templom uj freskói

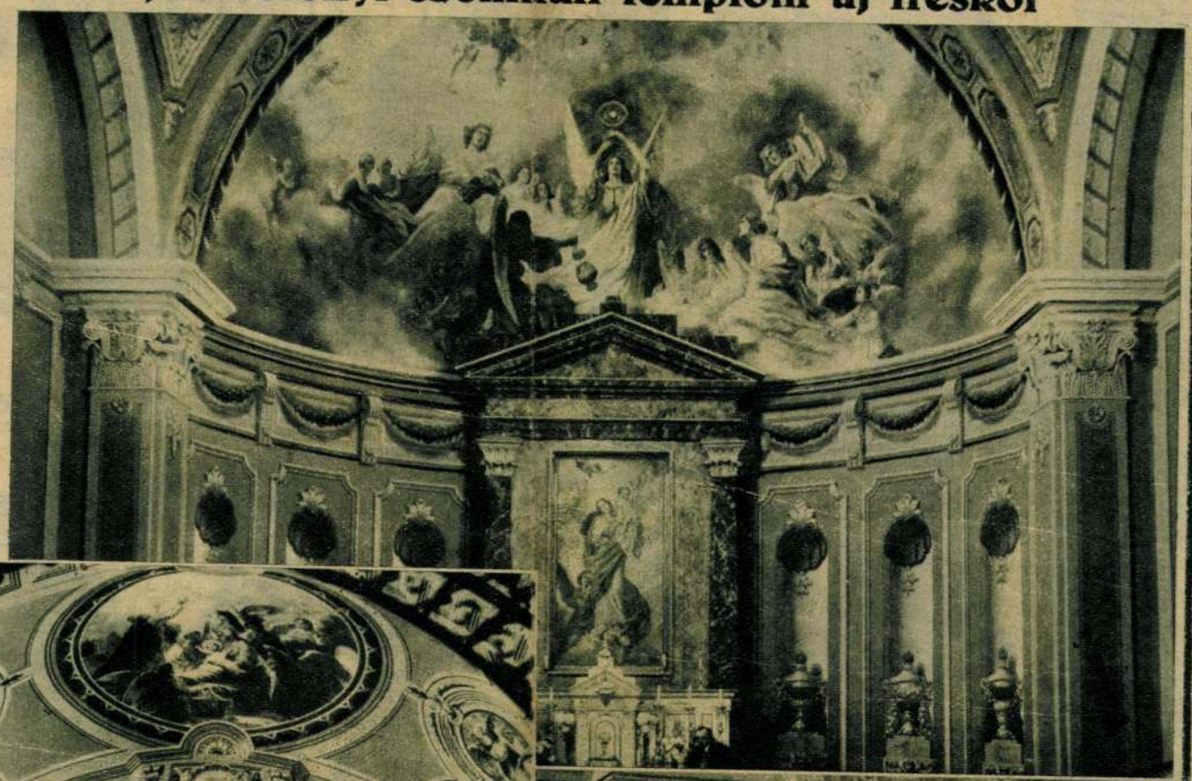

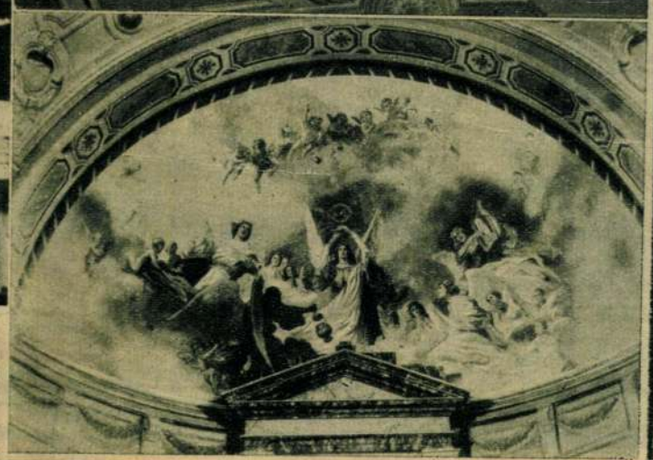

December 26-án szentelte fel Kele István dr. főesperes, apátplébános a renovált és ujonnan festett jászberényi szentkuti templomot. A szentbeszédet Székely Alajos szentszéki tanácsos mondotta, az első szentmise áldozatot pedig Kele István dr. pontifikálta nagy segédlettel. A hivek, élükön a városi és katonai hatóságok képviselőivel, zsufolásig megtöltötték a templomot, melynek uj, művészi freskóit Benke László festőművész festette. A két uj freskó — az Oltáriszentség apoteózisa, Mária születése — a templom építészeti stilusához méltóan, barokk-empire modorban van megoldva és nagymértékben emelik a szemlélő áhitatát.

Nemzeti Ujság 1934. jan. 6.

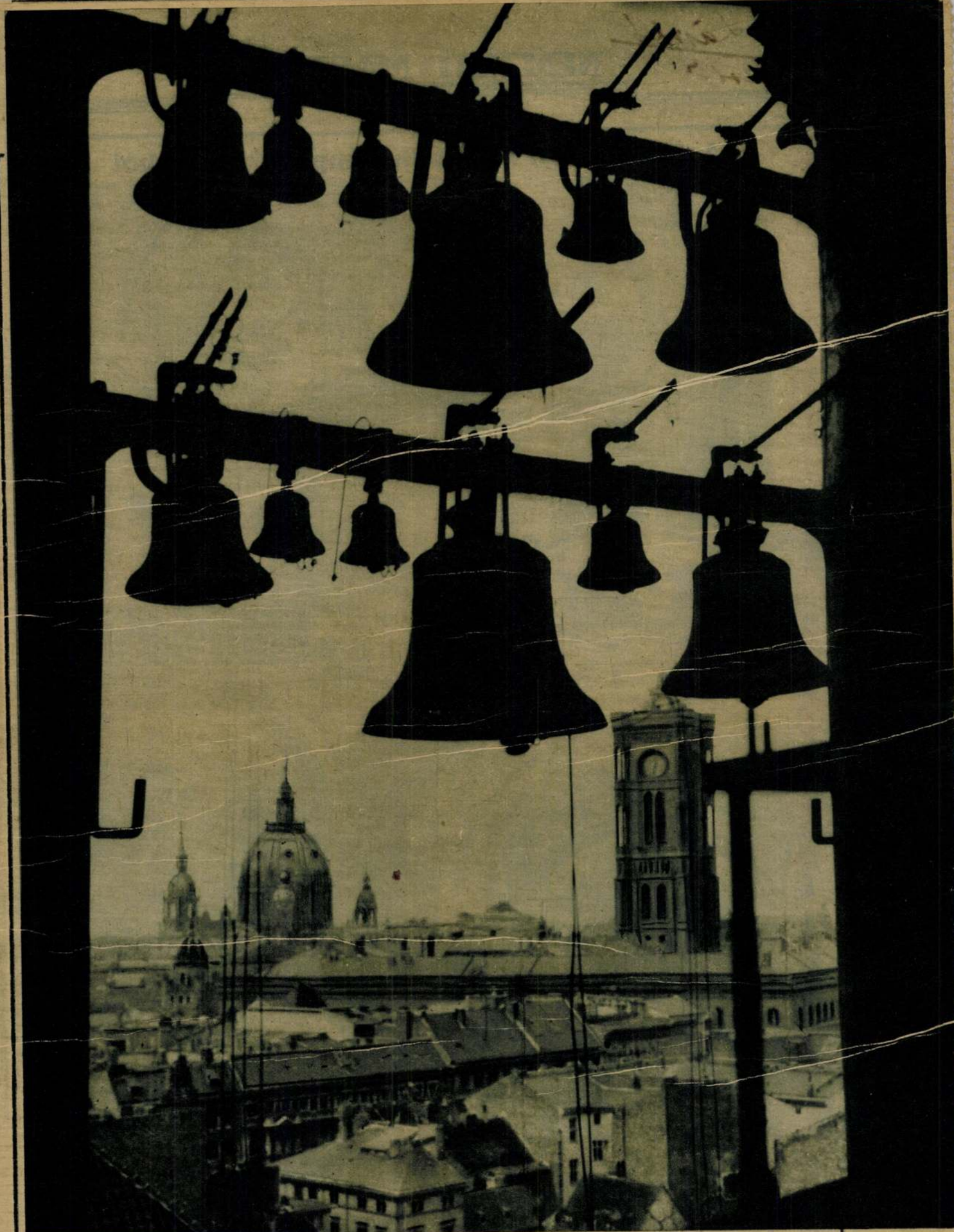

HARANGJÁTÉK
a berlini városháza tornyából

Benke László

VACSORA NYOLCKOR...

FELELŐS KIADÓ: BARANYAY LAJOS. A GLOBUS NYOMDAI MŰINTÉZET RT. MÉLYNYOMÁS

Krywald Ottó prelátus, érseki főbiztos szentelte fel a svábhegyi templom uj nagyharangját

Benke László freskói: a borsódszentistváni templomban

A felsőzsolcai görög katolikus templomban

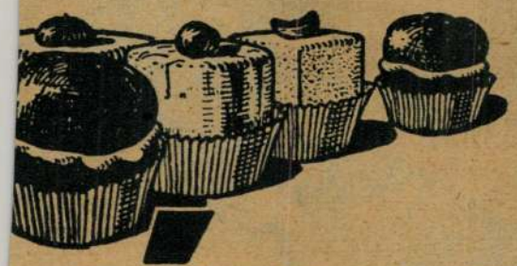

100

képes kincses receptkönyvet ingyen küldünk. Cím:
VÁNCZA GYÁR
Budapest, 10-es pósta

VÁNCZA SÜTŐPOR

megiva

Benke László
festő

Az anyaszentegyház
falkép a török szent-
miklósi rk. templom-
ban.

Repr.

Ugar. 1942 okt. 15.

Beniczky Lajos

festő

l. okv.

Lyka Rózna

70. l

Berniczky Lajos

l,

Kelp. 16. l.

901. Wieland:

Boris Fe

Derékig látható, jo
baljában réteges buz
vállaira omlik, szem
szakálla összevegyült
tókája piros, ~~sárga~~ tüze
zése a jobb vállnál k

„Wie
p. 1

Pastell, méretei 63
Vétetett 1900: XII. 31
Átv. 1900. XII. 31-én (708/9

Beniczky Lajos

a festő ??

Perálltörtképes

492. l.

Beniczky Lajos
festő

Barabás Miklós
archepe 1834 Ar. Sinnig
Gyula tulajd Bp.

Ferfi pipával, képm.
Mur. tulajd.

Inv.

Benicky Lajos

arcképe.

Barabástól kiállítva a Tőz. Képcs.

Benicky Lajos

Kepe a

Kepen Murten

Neumann Miksa dr. V. 197.

Bernicky Lajos

festő

több arcképe

Barabástól

(lásd lajstromát)

vány ; más házai főiskoláról beiratkozó részéről

erkölcsi bizonyítvány folyamodó nemzethűségé-

k az illetékes hatóság által való igazolása ;
szolgálatot teljesített, a Károly-csapatkereszt

közhatósági bizonyítvány folyamodó szüleinek
n megjelölendő), vagyoni helyzetéről és arról,
helyükön, hol laktak azelőtt ; amennyiben több
volt a foglalkozásuk ?
felvételüket a református hittudományi karra
kelni kell lelkészi, vagy vallástanári bizonyít-
tőt), mely folyamodó lelkészi pályára való alkal-
vosi bizonyítványt, mely folyamodó egészségi

ányát egy évnél hosszabb időre megszakította,
sági bizonylatot mellékelni arról, hogy az eltelt
lalkozott.

kérvényt nem veszünk figyelembe.

ecen. 10. Egyetemi Központi Épület.

l **közvetlenül** óhajt beiratkozni, az erkölcsi bi-
gatója állítja ki, amelynek kötelékébe folya-
vetlenül az érettségi vizsga letétele után iratko-
ye közigazgatási hatóságától (községi előljáróság,
egújabb keletű erkölcsi bizonyítványt csatol. Egyik
ölcsi bizonyítványul az illető főiskolától kiadott

ait csupán **egy félévre szakította meg,** vagy
felvételért újból folyamodni nem szükséges,

Debreceni m. kir. Tisza Istv

Beniczky Lajos
archejici
Barabástol

1) Beis of. 1830, 2) U. a
~~Kőrajz~~ kréta Beis 1831

3) U. az of. (1834)

4) U. az. vf. 1834.

5) U. az. kréta Venezia
1834.

és Beniczky Lajosné
m. in. Venezia
1834.

U. amak leanhaja
m. Venezia 1834

MOLNÁR-C. PÁL
FESTŐMŰVÉSZ
GYÜJTEMÉNYES
KIÁLLÍTÁSA

HATODIK TEREM.

I. ***Spillenberger János, festőművész.*** († 1679.)

Derékig ábrázolt, jobbfelé forduló és szemközt néző alak, ovális keretben. Fent balra és jobbra két részre osztott címere. (Johannes Spillenberger Aetatis Svæ. XLIII. A. MDCLXXI. | Spillenbergeri vultum . . . data, materiam.)

Rézmetszet. M. 41·6—31·7 cm. Jelzése alul jobbra: «Honoris affectus et officij | in Nobilissimum Excellentissimum | Dn Janum Spillenberg | publicè etiam contestandi | M. H. L. M. J. P. D. D. D. D. | Philippus Kilian Chalcographus». Ltsz. 3037.

II. ***Vizkelety Béla, festőművész.*** († 1850 után.)

Térden felül ábrázolt, kissé balra forduló alak. Jobb könyökét párkányhoz támasztja. Alul az ábrázolt neve.

Kőnyomat. M. 40—24·7 cm. Jelzése alul jobbra: «Nyomt. . . . . Lent a középen: «Kiadta: Vahot Imre». Kettős példány.

III. ***Beniczky Lajos, festőművész, a velencei akadémia tanára.*** († 1840 után.)

Vállon alul ábrázolt alak, szemközt. Fejét félig jobbra fordítja. Alul balra Barabás M. kezeírása (ceruzával): «Beniczky». Lent a jobb sarokban: «Beniczky Lajos festész.» Hátul ceruzával: «A velenczei festész akadémia tanára. — Beniczky Lajos festész rajzolta Barab . . . | természetről 183 . . .»

Ceruzarajz. Papir. M. 24·8—19·7 cm. Jelzése jobbra a lap középmagasságában: «N. Barabás f. 1831». Ltsz. 10859.

IV. ***Schöfft Ágoston, festőművész.*** († 1860 körül.)

Derékig ábrázolt, balra forduló alak, csaknem bal arcélben, gesztenyeszín hajjal, gyér szakállal és bajusszal. Zöld galléros szürke kabátot, kockázott fehér mellényt és fekete nyakkendőt visel. Világosbarna háttér.

Vízfestmény. Papir. M. 18·9—14·8 cm. Festette Schöfft Ágoston. Jelzése alul jobbra: «Schöfft». Ltsz. 7843.

Tört. Képes. graf. kiáll. 1907

Impériales, | né à Florence le 5 Septembre 1771. | Publié à l'occasion de l'arrivée de S. A. R. au Quartier Général de l'Ar- | mée Autrichienne à Loerach près de Basle, et dont la présence fut signalée | par la Capitulation de la Tête-de-pont d'Huningue le 1er Février 1797.)

Színezett mezzotinto. M. 26·4—18·8 cm. Ltsz. 2064.

XXXIII. 2. ***Estei Károly Ambrus főherceg, esztergomi érsek.*** (1808—1809.)

Derékig ábrázolt, félig jobbra forduló alak ovális keretben. (Carolus Ambrosius | Archidux Austriæ | Regni Hungariæ | Primas.)

Rézmetszet. Csonka példány. M. 28—20·5 cm. Jelzése lent a középen: «Apud Artaria Socios Vindobonæ». Ltsz. 2620.

Beniczky Lajos

báró Podmaniczky Lászlóné, festm.

Magyarruhás férfi, "

Susanne Bois de Chesne, "

M. Biedermeier Kiáll. Mücs. 1937. nov.

16-17 l.

MDK

Beniczky Lajos

Férfi pipával

H. Biedermeier kiáll. Műcs. 1937. nov.

22 l.

 M. Ř. K.

Benicky Lajos, festő. 1810, megh. 1880 körül.
Turocszentmártban született, meghalt New-Yorkban. Főleg tarka érlelt képeket festett, Velencében és Prágában dolgozott. A Chlumecky csemegeüzlet és borozó részére festett cégér Prágában kaunskodik tehetségéről és ízléséről.

Anna Petrová - Ploshová: Slovenské výtvarné umenie obdobia národného obrodenia.
Bratislava, 1966. 26. old.

 M. D. K.

Benicky Lajos, festő, 1810 – megh. 1880 körül.
„Fiatal férfi kikötőben". 43. Kép-
„tábla, 151. oldal, cégtábla. Jelen
leg: Fővarosi Múzeum Prága.

Anna Pollová – Plesková: Slovenské výtvarné umenie obdobia národného obrodenia.
Bratislava, 1966. 26. és 68. old.

MDK

Beniczky Lajos

Alföldi táj gémeskuttal, festm.

Férfiarckép, "

"

M. Biedermeier Kiáll. Műcs. 1937. nov. 16-17 l.

BENICZKY Lajos /1804-1880k/

Az Accademie de Belle Arti, Velence igazgatója

SÜMEGI György: Simonyi Antal képiró.=
Herman Ottó Muzeum Évkönyve, XXVII. 1989
46.p.

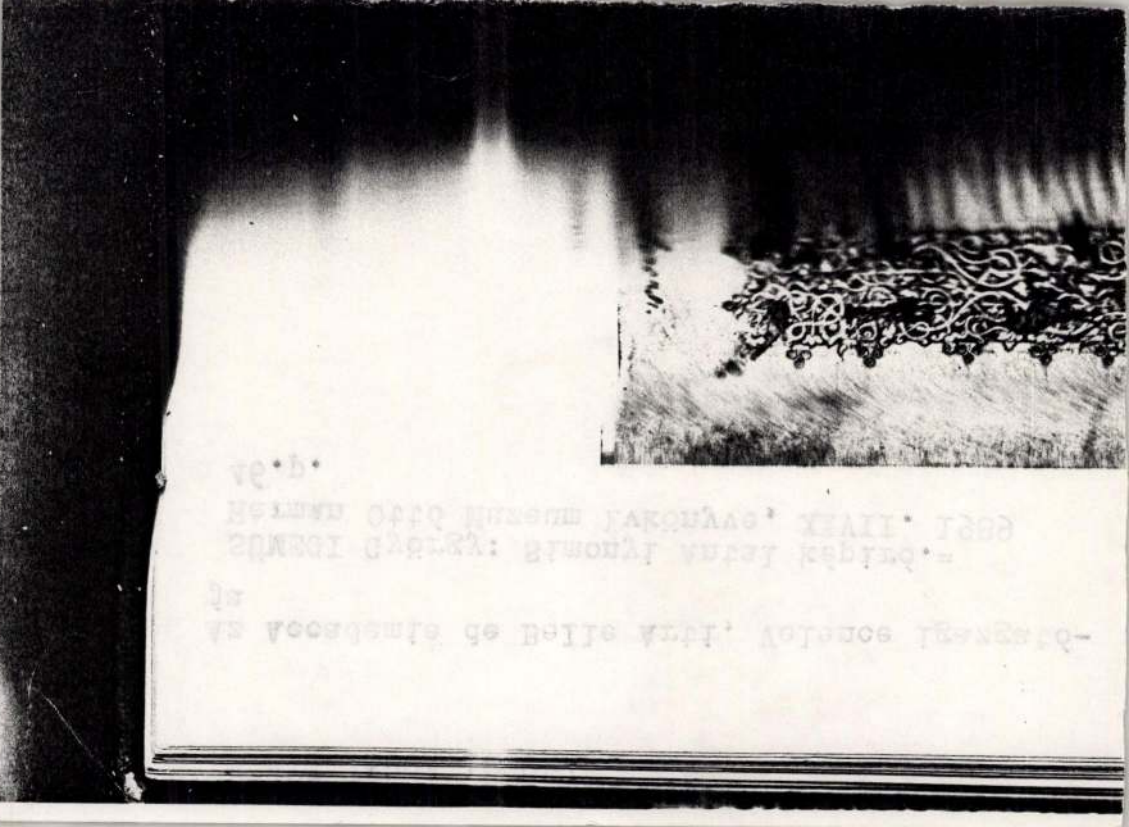

MDK

Beniczky Lajos

Az Arco-Scuro Rómában,	festm.
Bois de Chesne,	"
Önarckép,	"

M. Biedermeier Kiáll. Műcs. 1937. nov. 16-17 l.

MDK

Beniczky Lajos

Kertésznő, festm.

Női arckép, "

Férfiarckép, "

M. Biedermeier Kiáll. Műcs. 1937. nov. 16-17 l.

MDK

Beniczky Lajos

Férfi pipával

M. Biedermeier kiáll. képes tárgymutató
1937. nov. Műcs.

22 l.

MDK

Beniczky Lajos

egyideig a velencei Képzőm.Akad.igazgatója volt

Gch: Könyvszemle. /Kopp könyve/ Szépmüvészet, 1941. 1.sz. 33 l.

MDK

Beniczky Lajos

Szemere Pál, festm.

M. Biedermeier Kiáll. Műcs. 1937. nov.
16-17 l.

MDK

Beniczky Lajos

Mói arckép, elefántcsont miniatür

Főv.Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Bp.1952

MDK

Beniczky Lajos

Barabás Miklós	festm.
gróf Batthyány nővérek,	"
Női arckép,	"

M. Biedermeier Kiáll. Mücs. 1937. nov. 16-17 l.

Beniczky Lajos

MDK

Barabás Miklós

Mücsarnok 1937 Magyar Biedermeier Kiáll.

MDK

Beniczky Lajos

legid.Szász Károly és neje, festm.

Vörösköpenyes férfi, "

Férfiarckép, "

M. Biedermeier Kiáll. Műcs. 1937. nov. 16-i l.

Beniczky Lajos (1

Biederm. kiáll. 1937

VI. tsem.

Barabás Miklós archipe-
rgen finom munka,
mutha Barabás fes-
tette volna. Van olyan
jó, mint a legjobb
Barabások.

A m. biedermeier
kiáll. Kepes tárgymu-
tatója. B. 1937. nov.
1938. jan. —

1250

6.

Egy

~~Kettő?~~ !

Párja a Ker. Múzban?

~~30~~

~~30~~

Beniczky Lajos (1810 k - 1855 k)

Női arckép.
Miniatür 9.5x12 elefántcsont.Ltsz:6007.
Sign.1851.

A Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.

MDK

Beniczky Lajos

Férfi pipával

Műcsarnok 1937 Magyar Biedermeier Kiáll.

Benicský Lajos

Péczi pipésvaj

Benicky Lajos 2

Biederm. kiáll. 1937.
VIII. terem.
Fejfi pipával, art
lüszem a hépm. Murem
sulajd, olajf. min.

megjöva

Beniczky Lajos
festő
42. l.

l.

Tört. Képes 1922.

Kameo, római VI. 277

15

Beniczky Lajos

Bertalan Vilmos:
A m. grafika 150 éve.

Szépmüvèszet

1943.232.h

„EUROPA"
film-, könyv-, lapterjesztő- és
könyvkiadó r. t.
Bp, V., Rothermere-u. 12.
Telefon: 127-837.

M.D.K.

Beniczky Lajos /1810 k - 1855 k./

44. Női arckép. Miniatür. 9.5x12 elefántcsont

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. IV. füzet.
MUMOK. Bp. 1952. 4. l.

Beniczky Lajos

MDK

Barabás Miklós

M.Biedermeier kiáll. képes tárgymutató

1937. nov. Műcs. 16 l.

Beniczky Lajos
festő
Velencében

Velence mükincsei konzerválása érdekében az osztrák uralom korában sokat tett, írja róla gróf Csáky Antalné olaszországi utazásáról írt naplójában. (1842)

Berzeviczy Albert:
Magyar utazók Olaszországban a mult nazad első felében. Magyar Könyvtár 340 sz. Bp. 1903. 46 l.

Pécsi püspöki Könyvtár.

lnök Úr

i Könyvtár nevében hálásan
lnak a Műemlékek Országos Bi-
k" kegyesen megküldött kéz

el vagyok
eptember 22-én

Beniczky Lajos

festő

l.

Márk Barónéletr

70. l. 110. l. 215. l.

arczeje Barabástól

u. o. X. táblán

gründet, ja beinahe gefordert. Den eigentl
sizistischer Zug. Den zweifellos liegt au
noch immer oder schon wieder etwas von d
kraft, von der prägender und unprägender
menschatzes.

Was im übrigen Stilzu
so gibt uns die schriftliche Überliefer
was auch durch die Untersuchung des Mate
Auge in Auge mit unseren Funden herzlich
die Fäden zu jener Bildhauerschule, die
geschaffen hat. Viel eher sind gewissen
Werkstatt des Nicolo Pisano fesstzustel
in einzelnen Fällen zu ganz unmittelbar

Wohl mit keiner
mente besser vergleichen, wie mit der Ar
Bologna. Faltengebung, Bewegungsrythmus, ja

Beniczky Lajos

Csáky Antalné:

utarási vázlatok
Olaszországban.
Kolozsvár 1843.
(Németül Pest.
1843)

50 13.314.000
31

	21 – 28	Sepáj 24
		120 milhão
		" "
		" "
		" "
		" "
		" "
		" "
500	2.219.000	840.000.000

Beniczky Lajos

* 1810 k

Lát I. 124.

II. 47, 50, 51, 63, 68, 96, 97

IV. 134. 148.

Beeck Menyhért Lipót.

Mellig, göndör nagy paró
bogók és egyéb hadi ékitmények v
ronás czimertől megszakitott hat

Der Hoch und Wohl-geboh
Melchior Leopold..Freyh
Herr auf Monfurt der..R
würcklicher Cammerer..G
und Obrister ein Re-gim
der Königl: haubt Stadt

Rm., mér. a rl. 19.5 : 15

Szn. 73-90
332-900-

MDK

Beniczky Lajos

Horváth Henrik: Árpádházi Szent Margit siremléke és egyéb tanulmányok. Bp. 1944. 184–199 l.

Beniczky Lajos
festő

l.
Biró-Barabás
215. l.

Biró B.: Márkosfalvi
Barabás M. önéletrajza.
Kolozsvár, 1944.
70. 110, 215. l. 10. t.

Kath. Joakim
Prot. Ábrahám

CSÜTÖRT.

17

Kath. Jácint
Prot. Anasztáz

PÉNTEK

18

Kath. Ilona
Prot. Ilona

SZOMBAT

19

Kath. Lajos
Prot. Huba

Ógörög Úr szinvált.
Izr. S. Reë 6. P.

33. hét. 1933 Augusztus hó. 31 nap.

Beniczky Lajos

festő

Szül. 1804.

1823 – többszöri megszakítással 1830-ig tanult a bécsi akadémia tájképfestési osztályán.

Lásd

Fleischer Bécs 31. l.

T. 3743.

l és őrtornyokkal megerősitett vár
yek vannak, az előtérben pedig egy
zd egymással, kik fegyveröket sütik
szalagon, mely fölött mértani ábra

17.3 : 11.3 cm.

Bernicky

l.

1846 - Pesten volt

LykaMagyműl800-50

126, 184, 188,

206, 232, 529.

Margit		Izraelita: Szivan 20.
Csütörtök **11** Úrnapja		Protestáns: Barnabás Görög: Bart. és Barn. Izraelita: Szivan 21.
Péntek **12** F. János	☾ Utolsó negyed 13 ó. 5 p.	Protestáns: Kolos Görög: Onufrius Izraelita: Szivan 22.
Szombat **13** Pád. sz. Antal	Nap kelte 4 ó. 2 p. — Nyugta 19 ó. 57 p.	Protestáns: Tóbiás Görög: Aquilina Izraelita: Selakh-L

24. hét — 1936 **JÚNIUS** 30 nap

Beniczky Lajos

l.

Horváth magyar festők
Róniában

194. l.

905 szám.

Műemlékek Or

Tárgy:

A be

Mellé

Egyút

Előira

Utóir

Másol

Benicky Ludovit

l.

illager Profil

20 l.

Bizonyos, hogy
nem azonos
az itt szereplő
Benicky Lajossal

Szilágyi, Benedikt Kőmüves, Gregor
müves, Georg Váradi, Albert Molnár,
renz Vég, Andreas Viczei, Johann P
Horváth und Nikolaus Bethlen erwähn
mit vielen anderen Genossen und ar
Seite italienische Meister wirkend
garischen Hilfskräften, den von Ende
XVI. bis ins XVIII. Jahrhundert re
langsamen Werdegang des siebenbü
~~xxxxxxxx~~ Renaissance-Stils bestim

Die im XVI.- und XVI
hundert nach Siebenbürgen berufen
nisceh Architekten gehören nicht
führenden Meistern. Nur der unbeka
doch unverkennbar oberitalienisch
der Lászai-Kapelle an der Nordsei
Gyulafehérvarer Katedrale vertri
bedeutendere stilistischem Höhe. I
deren haben lediglich die abgebra
provinziellen Formen des Cinquec
die östlichen Karpaten verpflanz
Rolle und ihre Bedeutung war dar
sclossen: die ungarischen Archit
Steinmetzen Siebenbürgens mit d
sam veraltenden Formen und Forme

Beniczky Lajos

wgd

Kopp Magybiedfest

16. l.

Ferfi pipawal, olajf.

Stepm. Mur. tulajd.

Repr.

5680

40.214. — K. M. E. Ny.

Beniczky

festő

Kenyeres Kajos:

BENICZKY, festő. Vécsey-Csáky Anna grófné, Pesten, az 1843-ik évben kiadott olaszországi utinaplójában említi, hogy az akkor osztrák-uralom alatt levő Velencében az Accademia di belle Arti conservatora egy Beniczky nevű magyar ember volt. Az utinapló írója megjegyzi, hogy Beniczky maga is festő. —152.

Művészet 1905, 138. l

Nemzeti balon
II. anke.
1924.
Női archép. vist.

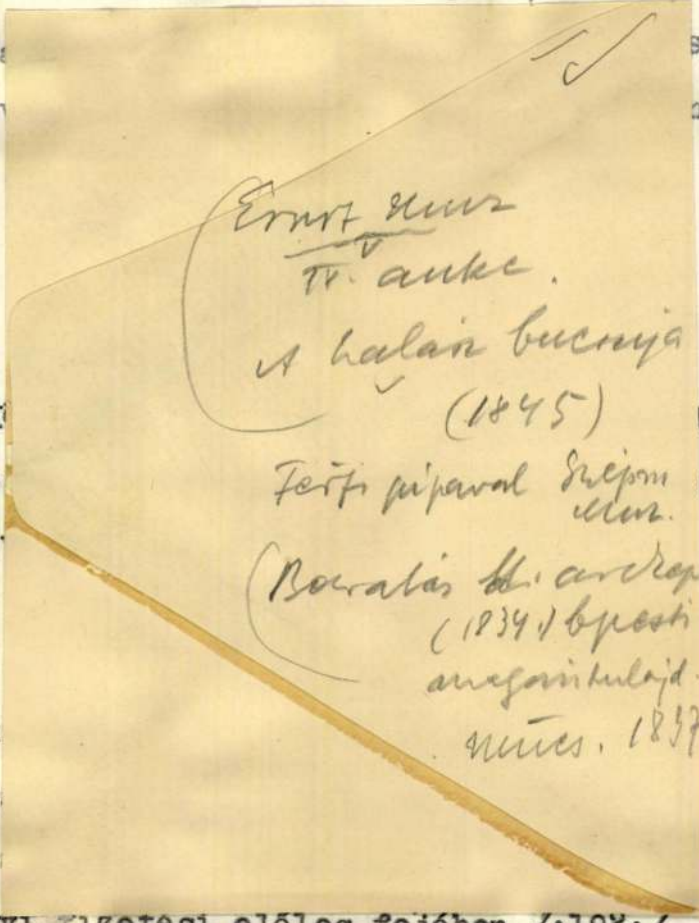

Ernst Mus
IV. anke.
A halász bucsuja
(1845)
Ferfi pipaval Szépm. Mus.
Barabás H. archépe
(1834.) bpesti
magántulajd.
nincs. 1837

avi fizetési előleg fejében /:192:/

340 - 31
---------szám.
3 - 1930.

Saláth Ferenc I.oszt.altiszt
fizetési alőlege.

melléklet száma:

A Műemlékek Országos Bizottságának,

Budapest.

Tudomás végett másolatban kiadom.

Budapest, 1930. május hó 27-én.

A miniszter rendeletéből:

BENICZKY *Lajos*, festő. * 1810 körül. † Bécsben 1855 táján. Bécsben tanult, azután Velencében telepedett le, ahol egy ideig a képzőművészeti akadémia igazgatója is volt. 1843. Párizsba, majd Londonba ment s végül 1845. Bécsben telepedett le, ahol főleg fényképészettel foglalkozott. Művei jobbára genreképek. Férfi pipával c. arcképe a Szépmüv. Múz.-ban van. Arcképe Barabástól a M. Tört. Képcsarnokban.

E. E. I. 971

báró.

májú, de egyoldalú érmen van
rdult, de szembe néz. Fülét is
bajusza hegyesre pödrött, lebe-
a rövid. Öltözete : nyakkendő,
ıy és egyelejű zsinóros kabát.
és vésett betűkkel : »VÁSÁROS-
ÓZSEF«.

nérője 4·1 cm. — Lelt. sz. 1191. —
irsch) Emil ajándéka 1907 április
ett az 1909 november 24-iki 5395
25-iki 656 (351–910) és a 3211–910
1910 január 10-iki (2095–909) és
-910) sz. jegyzékek alapján. — Be-
n (41–908).

Beniczky Lajos
festő

Ernst Muzeum aukciói

IV-V.

Beniczky Lajos (1810—1855?).

2. A HALÁSZ BUCSUJA. Olasz tengerparti táj keretében családi jelenetet ábrázol, amint kis házak előtt bucsuzik az öreg halász gyermekeitől. Jobbra a parton vitorlás halászhajó van kikötve. Lent balra a művész jelzése: L. de Beniczky 1845.
Karton. M. 19; sz. 23 cm.

Johann Georg Hamilton (16

13. CSENDÉLET. Öt föld
J. G. Hamilton. A ké
vetség műkiállitásán 1
Vászon. M. 24 ; sz. 3

Beniczky Lajos

BENICZKY LAJOS / 1810 körül - 1855 táján / :
18. Nói arcképp. - Min.vizf.,elefántcsont,9 x 11.5
cm. Jelz.l.j.: "Edi Beniczky pi:1831".

Kopp mag graf 150 éve

teljes keresztmetszetté bővül. De ép ebben a megmutatkozó különbségben rejlik számunkra a tanulság, amely kijelöli a jövő feladatait. Ezeknek minél gyökeresebb tisztázása és egyuttal munkánk minél szélesebbkörü ellenőrzése céljából rendezzük uj szerzeménykiállitásainkat és jelenleg a magyar grafikus müvészeteket bemutató első kiállitásunkat is, amely munkához, hogy az még eredményesebb lehessen, most már csak a nagyközönség komolyabb érdeklődése és fokozódó szeretete szükséges. Ha ifju intézményünk a Székesfővárosi Képtár ezt is eléri, ugy meggyőződésünk, hogy a béke eljöttével fejlődésünk még gyorsabb ütemüvé válhat.

Budapest, 1943. október hó

Beniczky Lajos

Beniczky *Lajos*, festő, *1810 körül, †1855 körül. Velencében és Bécsben apró életképeket, tengeri képeket festett, végül fényképész lett.

Uj Idők Lex. IV. k.
849 l.

MDK

Beniczky Margit

A magy. iparművészek törzskönyve. Magyar Iparművészetm 1903, 46-47 l.

Benicky Margit

festő" (?)

Magyar Iparművészet, 1897/98.

I. évf. 3. sz. 113–114. o.

a Magy. Iparmüv. czimlap-pályázata.

MDK

Beniczky Margit, iparmüv.

a "Mintalapok" harmadik füzetében ,mely a szövő- ill. nöiparral foglalkozik/Györgyi Kálmán szerkesztésében/ szerepelnek eredeti tervei.

"Mintalapok" iparosok és ipariskolák számára.
"Vasárnapi Ujság" 35.sz. 1898. 45. évf. 599.l.

MDK

Beniczky Margit

A MI címlap pályázata. Magyar Iparmüvészet, 1897-98. 113-118. l. képek.

megírva

Beniczky Magít

szül. Mohorán (Nográd m.)

1868 ág. ev.

1898/99 I.–II.–II. évs rajztjel

Tengerparti m. kir. állami tisztvi-
selők Egyesülete népkvt. V. 301.

Beniczky Margit

Hist. Mohora (Nográd m.)

1868 okt. 3. Evang.

1897/98. II. vendéglat.

Tábor, római V. 253

Beniczky Margit, festőnő Budapesten. Tanulmányait 1898—1900-ig az orsz. mintarajziskolában végezte. Főleg iparművészeti rajzolással és tervezéssel foglalkozik.

Mintarajziskolai értesítők. — *Magyar Iparművészet.* 1903. 46. l.

Bernicky Margit

8 hónap, jeles eredm.

Tanár Lechner Gyula

Iparrajziskola 1894

Beniczky Margit

9 hónap, tiszta
jeles tanuló

Tanár György Kálmán

Iparrajziskola 1895

Beniczky Margit

10 hónap, jeles
eredm.
Tanár György kálmán

I parrajziskola 1896

Beniczky Margit

jeleverednu

Iparrajziskola 1897

Benicky Margit

3 iparrajz

9 hónap, jeles eredm.

Tanár György Káluán

Iparrajziskola 1898

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Bernicky Margit

jeles eredm.

Iparrajziskola 1899

Beniczky Margit

1897/98 II. – 1899/900

Fertőzőmfőistérk

67. l.

Beniczky Miklós, grafikus

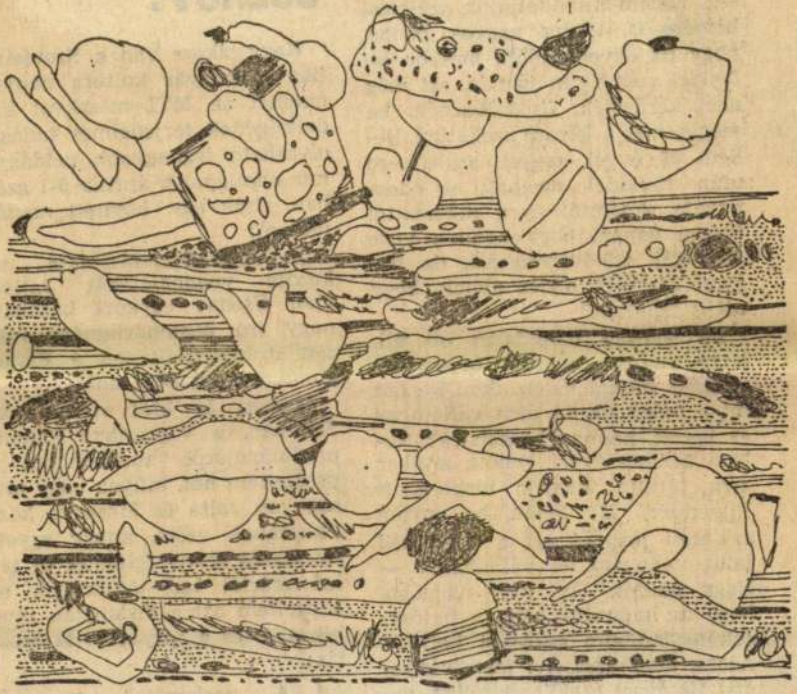

Beniczky Miklós rajza

10.

XXIX/16

goknak szüleim születési helyére. Azóta, hogy személyi igazolványomat tíz évvel ezelőtt cserélték, bevezették a személyi számot. Ez tizenegy számjegyből áll, tehát —

nipas — és a helyes — tájékoztatás:

1. A „megkezdte" azt sugall, hogy valami hosszabb folyam kezdetéről van szó. Április 5-

Beniczky Miklós, grafikus

Beniczky Miklós: 2.

Élet és Irodal Kt. 11. XXIX/41

Beniczky Miklós rajza

Beniczky Miklós, grafikus

Beniczky Miklós rajza

Benicz

4.

Élet és Irodalom Bp. 1984. okt. 5. XXVIII/40

Beniczky Miklós, grafikus

Élet és Tro dalám Bn. 1985. jan. 4 XXIX/1

5

tásával, s ez ügyben meg 1943-ban is — mivel baloldali nyilvánosságot erre nem kapott — Ady Lajos síron túl is hű barátjának, Milotay Istvánnak *Új Magyarság*jában nyilatkozzék. Sokat mind e *gutgesinnt*séggel nem ért, mert amikor egy év múlva Auschwitzba vitték (szerencsére túlélte), Milotay sem segített rajta.

Ezerszer is igaza volt Csinszka minimális önvédelmi mozdulatának, hogy jár persze jogdíj Ady anyjának — de csak ha Ady Lajos az őróla való eszeveszett nyilatkozgatástól tartózkodik. Csakhogy Ady

Ledae, a Leda ihletésée s ébresztéséé az *Új versek*, a *Vér és arany* s még egy sor nagy verseskönyv korának Adyja: az önmagára serkentett Ady, az erejére ébredt s egy országot megmozgató, hódoltató géniusz.

S Csinszkáé, a Csinszka ihletéséé, erejéé, hősi áldozatáé a nagyságban s tragikumban egyaránt megrendítő utolsó öt évnek, *A halottak élén* korának Adyja. Nemcsak az ifjú feleség ölébe szórt csokor, a *Vallomás a szerelemről* halhatatlan ciklusa. Őneki, Csinszkának köszönje meg utánunk is minden magyar

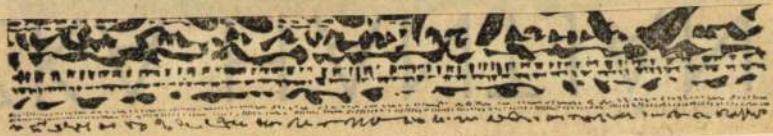

Beniczky Miklós, grafikus

Bemiczky Róża

1922.

Ki tud róla?

Beniczky Róza

1917/18 – 1921/22

Ferkópzőmfőiskénk

67. l.

Hooch, a templom-I.-festők), míg az olasz művészetben, amelyben az ember ábrázolása a főcél, éppoly kevéssé vált önálló műfajjá, mint a

Beniczky Tamás

MDK

/Cinkotai r.k. templom
Batthány u. 23/

épitette 1757

Zakariás G. Sándor : Budapest. Bp. 1961. 187.1.

BENIG JAKAB

kőedénygyári munkás, hermányi kőedénygyár, 1818

Folia Archaeologica XIV. 1962. 193. 1

JOANNES BENIGER
murarius

MDK

szül. 1683 körül;
megh. 1709.szept.11. 26 éves korában.

Belv.Lib.Def.1709.szept.11.

Benigna Goldschmiedtin

Besztercebánya XV. n.

megirva

wód

Ipolyi, Arnold: Geschichte der Stadt Neusohl. Wien 1875. 50. l.

A felkérendő

Balás Piri László

Balogh Jolán

Bogyay Tamás

Biró József

Csabdi István

Csánky Miklós

Csernyánszky Mária

Dercsényi Dezső

Domanovszky György

Dutka Mária

Ernst Mihály

Ferdinándy Mihály

Gall

Gere[illegible]ló

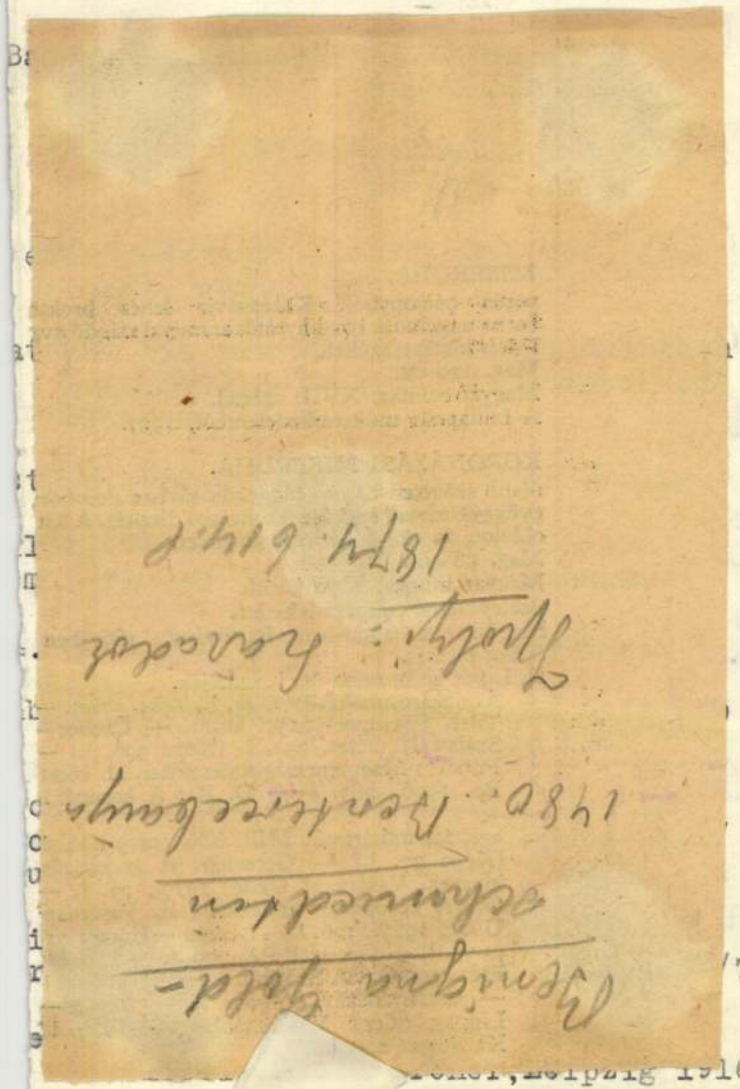

Benigna Gold-
schmiedtin

1480. Besztercebánya

Ipolyi: Szárádok

1874. 614. l

Karlinger Hans: Die romanische Steinp
1o5o-

Kunstdenkmale und Alterthümer in Hann

Zahn Karl: Die Ausgrabung des romanis

Henszlmann Imre: A székesfehérvári ás

Reissenberger Lajos és Henszlmann Imr

Wessely J.E.: Ikonographie Gottes und

Braun Joseph:Der christliche Altar in

Doyé Franz von Sales: Heilige und Sel
De
le
Vi

Henszlmann Emerich:Die Grabungen der
mo
/4
vá

MDK

Benigna/Benigna Goltschmidin/
ötvösmesternö. 1493.

1493. az adózók sorában emlitve.

Mihalik Sándor: Beszterneb[illegible]nyai ötvösök a XV-XIX.sz.-
Muz.-Kvt.Ert. 1918. 41-53.1.

LERIACUS BENIGNI, textilrestomeeter

Az 5.függelékben a lőcsei festők céhlevelét találjuk 1715-ből.--A 6.függelék a lőcsei céhhez tartozó mesterek névjegyzékét tartalmazza 1608-tól 1869-ig. E mesterek egyike volt:
126.- Leriacus Benigni, Leutschau. 152.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz.Évkönyve, 16. Győr, 1974.

JOHAN BENIGNY, textilfestőmester

Az 5.függelékben a lőcsei festők céhlevelét találjuk 1715-ből.--A 6.függelék a lőcsei céhhez tartozó mesterek névjegyzékét tartalmazza 1608-tól 1869-ig.
E mesterek egyike volt:
307.- Johan Benigny, Leutschau, 1824. 153.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyaroországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974.

LUDOVICUS BENIGNY, textilfestőmester

Az 5.függelékben a lőcsei festők céhlevelét találjuk 1715-ből.-A 6.függelék a lőcsei céhhez tartozó mesterek névjegyzékét tartalmazza 1608-tól 1869-ig.
E mesterek egyike volt:
290.- Ludovicus Benigny, Leutschau, 1810. 153.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974.

SAMUEL BENIGNY, textilfestőmester

Az 5.függelékben a lőcsei festők céhlevelét találjuk 1715-ből.--A 6.függelék a lőcsei céhhez tartozó mesterek névjegyzékét tartalmazza 1608-tól 1869-ig.
E mesterek egyike volt:
199.- Samuel Benigny, Leutschau.--152.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA. A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974.

ZIRIACUSS BENIGNY, textilfestőmester

Az 5.függelék a lőcsei festők céhlevelét mutaatja 1715-ből.--A 6.függelék a lőcsei céhhez tartozómesterek névjegyzékét tartalmazza 1608-tól 1869-ig. E mesterek egyike volt:

103.- Ziriacuss Benigny, Leutschau. 152.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőkéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. évkönyve, 16. Győr, 1974.

WILCHELM BENIGNI, textilfestőmester

Az 5.függelékben a lőcsei festők céhlevelét találjuk 1715-ből.--A 6.függelék a lőcsei céhhez tartozó mesterek névjegyzékét tartalmazza 1608-tól 1869-ig.
E mesterek egyike volt:
300.- Wilchelm Benigni, Leutschau, 1817. 153.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974.

D Benigni

1884

l.

Egerjèsz 1929

122. l.

alra néz. Haja, szemöldöke s szeme fekete;
nincs. Atillájá viola szinű s paszmánt-
téje sötétkék. Felirata alól:

amica
um

Esterhazy de Galantha perpetuus de
1654."

: 14·6 cm.
ándéka · 1824.

F.BENIGNO, építész

Győrött 1560-ban megkötött török béke éveiben F.Benigno és B.Gabelli irányitásával folytatódott a vár korszerüsitése.Olasz kömüvesek segitségével épült. 205.old

GECSÉNYI LAJOS: Győr városa 1526 után 195.old

ARRABONA, A Xantus János Múz.Évkönyve, 18.
Győr, 1978

Francesco Benigno építész M.D.K.

XVI. sz.

A győri vár építésének egyik irányító ja.

Czigány Jenő: A győri vár és a városmuseum. Győr 1957 3

Francesco Benigno

vezette Győrött a várepőditési munkálatokat 1550 körül. Munkatársa Bernardo Gabelli

Deresényi Dezső, Entz Géza, stb.: Magyar műemlékvédelem 1963-66. Budapest 1969.

1871

FRANCESCO BENIGNO, épitész

A bécsi ház épitését, ill. átalakitását 1555 v. 1556-ban kezdték meg. Francesco Benigno levele Nádasdyhoz Bécsben amelyben foglalt munkák csak a bécsi házzal azonosithatók. Talán vele azonos az 1556-ban többször emlitett Francisco mester is. 218.old. 85.jegy.

TÓTH MELINDA: A sárvári vár épitéstörténete 193.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

FRANCESCO BENIGNO, pallér, épitőmester

A sárvári várban az erődités i munkak kerültek előtérbe 1556-tól. Elvi irányitója BENIGNO lehetett, aki már 1555-ben is a Nádasdyak szolgálatában állt. 236. old. 190. jegy

TÓTH MELINDA: A sárvári vár épitéstörténete 193. old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 1966-1970. 4. sz. Szombathely, 1972

FRANCISCO BENIGNO, pallér, épitőmester

1556."...az pallert ki Zigetbe ment Francisco jo wolna Nagsagodnak eg levelet irni neki, hog hazaterebe mint Sarwarat mint Kapwba menneie ki...""Francisko pallér" aki Szigetvárot, jar és akit a sarvári munkákhoz hivnak konzultálni nem lehet mas, mint BENIGNO. 236.old. 190.je;

TÓTH MELINDA: A sárvári var épitéstörténete 19[illegible].old

SAVARIA, a vas Megyei Múzeumok Értesitője, 1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

M. D. U.

BENIGNO, Francesco- evitén

1561-től Győr várának építésvezetője

Gerő. Magyarországi várépítészet

Bu. 1955. 387. l.

B Benigno, Francesco

építész

A Ferrabosco által tervezett győri bástya-rendszer építési munkáit F. Benigno és B. Gabelli vezeti. 35 képzett főként olasz mester, illetve pallér dolgozott kezük alatt.

Jenei Ferenc: Régi győri bástyák
Bp. 1959. 8.o.

Benigno, Francesco MDK

építész

Ferrabosco tervét a győri ~~vár~~ vár megerősitésére, végül is Benigno által benyujtott formában fogadták el.

37.o.

Czigány Jenő: Führer durch Győr./Raab/. Sopron 1958.

Benigno Ferenc épitész MDK.

vezetésével épült 1537-54 között a győri püspök-
vár nagyrésze.

Genth.Müeml.1959 I.114

MDK

Francesco B Benigno

XVI. n-i várépítész

Magyarországon is működott

Balogh Jolán: A magyar renaissance
építészet. 33. o.

MDK

Benigno, Francesco a komáromi kör-
let építészeti felügyelője

Salm Egon (1561-től a Dunántúl Győr-
ben székelő főkapitánya) igénybe veszi
a várépítő munkához. (Gabellivel
együtt.)

Borbíró-Valló: Győr, Bp. 1956. 96. l.

megvan

Benigno, Francesco

építész

vród

z

Balogh Jolán

A késő-renaissance és a kora-barokk művészet.

Magyar Műselődéstört

III. k. 524. l.

1

1

A RÉGI GYŐR

Győr művészettörténeti jelentősége fokozódott azáltal, hogy a megszállt területeken nem egy jelentékeny várost, köztük elsősorban Pozsonyt elvesztettük, Győr városa barok templomainak és házainak gazdag sorával a csonka országban átvette azt a szerepet, amelyet egykor Pozsony foglalt el hazánkban.

Győr területén a román stílus-korszak előtti időből építészeti emléket nem találunk, de régészeti leletek kerültek elő szép számban. A bencés gimnázium múzeuma számos kő-, réz- és bronzkori leletet őriz. A város legrégibb neve *Arrabona* a kelta korból származik. E név maradványa a város német Raab neve és a Rába-folyó megnevezése.

Itt a három folyó (Duna, Rába, Rábca) összefolyása letelepülésre csábított. Nem csoda, ha a rómaiak is felismerték a hely jelentőségét. Ők megtartották a kelta eredetű Arrabona nevet. Krisztus után 50-ben már a római birodalomhoz tartozott és uralmuk 380-ig terjedt. A kiemelkedő dombokat: a mai kálváriát és a káptalandombot szállták meg; ez utóbbi helyen erődöt is emeltek. Uralmuk idejét néhány síremlék is megőrizte (pl. a bencés gimnáziumban levő).

A népvándorlás kora népek váltakozását mutatja. Legjelentékenyebb volt a hún, majd az avar hatalom. Az avarok gyűrűalakú sáncokkal erősítették meg. Ebből a mai Győr megnevezés. Régi okmányok Geurew, Girew, Geur néven említik. A város latin neve Jaurinum, Jauirum, Geurum.

Egy ideig — 800 után — a frank fennhatóság alatt álló morva-szláv területhez tartozott. Ezután került a magyarok birtokába. Honfoglaló őseink előszeretettel telepedtek le azokon a helyeken, ahol a rómaiak éltek. Szent István itt püspökséget alapított és a várispánság székhelyévé tette. A tatárok 1242-ben elpusztították, de csakhamar újraépült. A későbbi egységes város az Árpádok korában több telepből állott. Ezek lakói a király, a püspökség és a káptalan szolgáló népei voltak és a „vendégek", azaz a polgárok. V. István 1271-ben kiváltságokat adományozott Győrnek. Ennek nyomán keletkezett a mai belváros. Erzsébet királyné megerősítette a várost.

János király 1529-ben segítségül hívta Szulejmán szultánt. A török sereg Budáról a Duna mentében haladt Ausztria felé. A győri vár akkor nem lehetett valami jó karban. Lamberg Kristóf parancsnok az ágyukat és egyéb hadiszereket Bécsbe vitette és a várat felgyujttatta. A tűz nemcsak a várat, hanem a város jórészét is elhamvasztotta. Ettől kezdve a törökök Győrt *Janik kalának* (égett városnak) nevezték.

1537-ben már újból megerősítik előbb a káptalandombot, azután az egész belvárost. Az építés vezetője Benigno Ferenc volt. 1566-ban az erődítési munkák készen voltak, 1594-ben a törökök mégis elfoglalták, de már négy év mulva a magyar sereg Pálffy és Schwarzenberg vezérlete alatt meglepetésszerűen visszafoglalta.

A XVII. században több épület létesül, ezek közt a legkiválóbb a jezsuiták — ma a bencések — kolostora és temploma. Ebben és a következő században alakul ki a város barok jellege. 1743-ban Mária Terézia a szabad királyi városok sorába emelte. Ennek kétszázéves évfordulóját nemrég ünnepelte a város. A szabadságharc eseményeiből is kivette Győr a maga részét. A XIX. század második felében Győr fejlődése nagy lendületet vett.

Ez a viszontagságos mult régi építményein is visszatükröződik.

A mai püspökvár a római castrum helyén épült. Legjelentékenyebb épülete a székesegyház, amely sok átalakításon ment keresztül. Az 1033-ban alapított Szent István-kori templom nyomtalanul eltűnt. Helyén 1200 táján épült a nagyméretű román stílusú új székesegyház, a mai barok jellegű épület magja. Alaprajza némileg rokon a pécsi székesegyházéval. Az építésre vonatkozó semmiféle történeti adatunk nincsen, de a megmaradt formák (a szentély északi mellékapszisa és az északi határfal maradványai) erre az időre mutatnak. A háromhajós templomot keleten hármas, egyvonalon elhelyezkedő apszis zárta le. Különössége e hármas apszisnak, hogy közel egyenlő magasságú, ami a hajókban is érvényesült, így nem bazilikális, hanem csarnokelrendezésre gondolhatunk. A szentély alatt kripta nem volt, mert a régi apszis tövében ablaknak nyoma sincs. Nyugaton két torony emelkedett.[1] Adat van arra, hogy a Pok nemzetségből való Omode püspök idejében (1254—63) is dolgoztak rajta.

A csúcsives stílus korában a székesegyház lényeges átalakuláson ment át. Először is a templom déli oldalán szép arányú kápolnát épített a Kont nemzetségből származó Héderváry János püspök (1386—1416) a Szent Háromság tiszteletére. Ennek XIX. századi, zománcos díszű oltárán áll a magyar ötvösség egyik legkiválóbb alkotása, az 1400 után készült és Szent László fejereklyéjét magába foglaló herma. A kápolnát Simor János püspök 1861-ben Lippert József vezetésével stilszerűen restauráltatta. Meg kell jegyeznünk, hogy az építészeti formák a fenti adatnál némileg

[1] Alapfalai az 1914. restaurálás alkalmával kerültek elő.

Benigno Ferenc

Benigno, Francesco

épitéte

Gentmüssel

218-1.

		800.—
(12/1907)		1000 { 200.—
	7148.—	6072 85
Utolsó —		252·23
Bevétel	7148.—	6325 08
Kiadás	6325 08 ~~6072 85~~	
	~~1075 15~~	
Maradvány —	822 92	

Kiadás 260

212·20
600
1072 20
822·92
249·28

1800
109·70
1909 70

Benigno, Francesco

olasz várépítő

I. Ferdinánd király 1561-ben Győrbe küldötte, hogy a Pietro Ferabosco által végrehajtott várépítést felülvizsgálja. Fenti több változtatást ajánlott sa végleges építkezés ezerint történt.

Gyalókay Jenő

Maggiorotti és Banfi könyvének ism.

Századok. 1933. 80.

Meghivó.

FOLYÓ HÓ 25-ÉN DÉLELŐTT 11 ÓRAKOR

a szabadsághare

OROSZORSZÁGBÓL VISSZAKERÜLT

zászlóit és lobogóit

A MAGYAR TUDOMÁNYOS ÉLET KÉPVISELŐINEK

bemutatjuk.

ERRE TISZTELETTEL MEGHIVOM

BUDAPEST, 1941. MÁRCIUS 22-ÉN

A Hadimuzeum igazgatója

GYÜLEKEZÉS A HADIMUZEUM IGAZGATÓSÁGI IRODÁJÁBAN

Benigno Francesco

Szigetvárának a bástya rendszeren alapuló terve fenti műve (1558.)

Szód
2

Gyal Magy

321. l.

Benigno, Francesco

l.

Hadtört. Közl.

1933. 17. l. 18. l.

19. l. 22. l.

Benigno Francesco

hadimérnök

XVI. n

l

Hadtört. Közl

1933. 13. l

14. l. 15. l.

~~Fegyver, germán VIII. 131.~~

Benigno Francesco

Laid

2

Hadtört. Közl.

1933. 161. l.

Toscan iskola a XV. századból:

Madonna a gyermek Jézussa

A Madonna kerékon alól látható, Jézust karolja át, ki felemelve tartja. A Mária zus teste kendővel van átk füzér vissel. Mind kettőjö czimerpajzs képez diszt

Terracotta, domborn

~~Toscan festő, XV. v~~

Ltha: .

200

4625
12
9250
4625
55500

23/32

Benigno Francesco

l.

Stadtarch. Köln.

1939. 218. l.

693

7(

Benigno, Francesco

XVI, 27

Lösd

Hol Magg Ferab.

18, 19, 81, 82. l

—	—	—	—
—	—	—	—
—	—	241.180	—

évi november hó 14-én kelt és a pozsonyi
P. v. I. 369/1. sz. a. kihirdetett végrendelet
szerint ezek korszakok szerint rendezve,
megtartásával, az ahhoz értőknek, a képző-
lt nagyközönségnek, hozzáférhetővé teendők.

Benigno Francesco

hadi épitett

XVI. n.

l'ásd.

Hol Magg Ferab

81, 82. l.

Deutsche

Gegründet 3. [illegible]

Archiv des gesamten deutschsprachigen S[illegible]

Gesamtbestand 1934: 1 200 000 Bände; 85 000 kleinere Schriften; 43 000 period. Schriften; [illegible]

Zentrale der deutschen Bibliographie: laufende Bearbeitung von 14 grö[illegible]

Deutsche Nationa[illegible]

Präsenzbibliothek / Lesesäle und Kataloge werktäglich 7—23 Uhr (Winter 8—22 Uhr) geö[illegible]

Bibliographische Auskunftstelle / 1934: 25 000 bibliographische und wissenschaftliche Ausk[illegible]

Postanschrift:
Leipzig C 1, Deutscher Platz

Fernruf: 6[illegible]
Direkto[illegible]

Müemlékek országos Bizottsága

Budapest / Ungarn

Ihre Zeichen

Ihre Nachricht vom

Betrifft:

Sehr geehrte Herren,

uns wu[illegible]

Werk herausgegeben haben, da[illegible]

Benigno, Francesco

1553-ban épiti a
nápai várat

Horváth Pápa

32.1.

BENIGNO, Francesco, egyike volt a birodalom legmegbecsültebb hadimérnökeinek, főfelügyelői /sopraintendente/ rangban. 1556-ban már elkészitette Szigetvár várának megerősitési terveit, amit meg is valósitottak. Miközben dolgozott, megtámadva a töröktől, visszavetette őket. Ezután a komáromi /Comorra/ és győri/Giavarino/ comissariatus főfelügyelője lett és dolgozott Magyaróváron, Pápán, Szigetvárrott és a közeli helyeken; Francesco da Pozzoval együtt elkészitette a wiener-neustadti uj müvek terveit is. 1561-ben felülvizsgálta Győr erődségét, ahol dolgozott a városfalon; jelentésében számos olasz technikus nevét őrizte meg, akik ott dolgoztak /: Marlino Romano, M. Farabosca, Giov. da Cremona, Batt. Temporall, Girolamo da Lurago, Battista da Poltolina, Domenico Farabosco, és még mások/. Tanulmányozta a Rába, a Mura és Légrád erődítményeit is.

Maggiorotti 431.

Benigno Ferenc

XVI.

l.

Pasakivarép

109. l.

A XVI. sz. derekától ~~a Du-~~
~~nántul~~ mint főépítész
(superintendens aedificio-
rum) működik Dunántúlon.
1553. Komárom, Magyaróvár
Pápa, Szigetvár és vidékén
dolgozik.
Szigetvár 1558-tól éjül.
az épitesvezető

Benigno Ferenc

l.

Pusakivárép

115. l.

1561. Gaballio Bernáttal két alaprajzot kénitek Gzörröl, tőlükvaló Gzör evöditmenyenek helyrajza is

Benigno Ferenc

l.

Patakivárép

116.l.

Benigno Ferenc

l.

Pasakiváros

124. l.

Benigno, Francesco

Az első téglaégetőt Győrött valószínűleg fenti épitette, # 1550-1560. körött, aki Pietro Ferabosco tervei alapján a vár falait is emelte.

Pfannl Jenő: A győri vár és téglái. Győr 1932. 4. l. 6. l. 7. l.

MEGHIVÓ

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton délután 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—37.) dísztermében

és

f. évi április 29-én,
hétfőn délután 6 órakor
a TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) dísztermében tartandó

NYILVÁNOS ÜLÉSEIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO
a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton:

„DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA"
címmel (vetített képekkel),

hétfőn: **„LA RADIO IN VOLO"**
címmel.

AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

Benigno Ferenc

építkezési felügyelő

Győr 1561

l.

Vill Győr

43. l. 45. l.

46. l.

MOB Kat. 3166.

Benigno Ferenc

várépítő

XVI. sz

l.

Vallógyár

31. l

66. l

KOZELKA TIVADAR műszaki fényképész
Budapest, IV., Petőfi Sándor-utca 3. I. em.
Telefon: 824-07.

Benigno Ferencz, építőmester. Az 1550-es évek végén az ő felügyelete alatt építették Győr erődítményeit. Egy 1563-ból való és Győr erődítését ábrázoló tollrajzát a bécsi kamarai levéltárban őrzik.

Villányi Szaniszló: Győr vár és város helyrajza, erődítése, háztelek és lakossági viszonyai a XVI. és XVII. században. Győr, 1882. 43—46. l.

Francesco Benigno

és Bernardo Gabelli vezették, 35 képzett kőműves mesterrel Győr városát övező bástyarendszer építését.

Voit Pál: A barokk Magyarországon, Budapest, 1970. 1521

191

Francesco Benigno

Egerben épített jseniólis védmüvet.

Voit Pál: A barokk Magyarországon,

Budapest, 1970. 551 + 971

161

FRACESCO BENIGNO, építészeti felügyelő

1[illegible]8 után Győrött, az ország első, olasz rendszerben átépitett várában az [illegible] és Bernardo Gabelli építőmester vezetésével megkezdődtek a nagyszabású erődítési munkálatok/140.000 forint/. 1564-re elkészült. 88.old. 23,24.jegyz .Pataky franciáknak, Maggiorotti-Bánfi helyesen olasznak tartja őket.

IVÁNYI PERENC: A középkori győri székesegyház pusztulása és első barokk átépítése 83.old

ARRABONA, 12. Xantus János Mú-zeum. Győr. A Győri Mú zeum évkönyve. Győr. 1970

Francesco Benigno

Petro Ferrabosco tervezte a győri várerődítést. A császári Építési Hivatal /1550 k. alakult/ keretében müködött. Az épitést Francesco Benigno és Bernardo Gabelli vezette, szintén az Építési Hivatal keretein belül.

Voit Pál: Martin Wittwer, a győri karmelita templom építésze. /Adatok a dunai barokk építőiskola magyarországi kapcsolataihoz./ Magyar müemlékvédelem 1963. 1966. Bp. 1969. Akadémiai k., 289 l., 369 kép. 187-[illegible] l.. német resumé

BENIGNO Ferenc /

olasz származású, a győri vár erődműveinek egyik tervezője a XVI. században

Czigány Jenő: A győri vár, a Vármuzeum és a Bástyamuzeum
Győ r, 1959.

/5

BENIGNO, Francesco/

a győri vár erődítési munkálatainak irányítója, Bernardo Gabellinel
/1554-1561/

Czigány Jenő: A győri vár és a Vármuzeum Bp., 1957 /1958/

/3

BENIGNO, Francesco olasz mérnök

Győr várának erődítési terveit készíti

WINKLER Gábor - FEKETE György: Győr. Bp. : Interpress, 1990 1o.p.

MDV.

Bencsics Ferenc, mérnök, építészeti felügyelő

Győr városának építésében a XVII. sz-ban részt vett 298.o

Gazdag László: Győr város térképei. 295.o.

Arrabona, 7.1965. A Győri Múzeum Évkönyve. Győr. 1965
Győr-Sopronmegyei Nyomda. Győr

Benigna Ferenc, építész

MDK

Gabriella Győr városáról részletes alaprajzot készített 1561-ben. 300 v.
A vár alsó részéről is készített alaprajzot. Címe:
Partie du Plans de Raab.

Gazdag László: Győr város térképei. 295.o.

Arrabona, 7.1965. A Győri Múzeum Évkönyve. Győr. 1965
Győr-Sopronmegyei Nyomda. Győr

Benigno, Francesco

olasz várépítész a XV. n-ben

Pápa várának megerősítése 1543-1555 között

Gerő László – Sedlmayr János: Pápa: 1959 128. l.

~~167 l.~~

BENIGNO, MARTON. 1554-ben dolgozott Egerben /Pataki/

Maggiorotti,431.

Bering
Benjo

Ø Bening, Hans Thomas

16 Ji. öntötte a boldog-
kövifalvai rk. templom
harangját.

MOB 518/1917. sz. akta

500.000 P

Jutalom:

300.000 P

FŐNYEREMÉNYEK:

200.000 P

100.000 P

50.000 P

40.000 P

30.000 pengő

25.000 pengő

és sok nyeremény à

20.000, 15.000, 10.000, 5.000, 4.000, 3.000 pengő stb.

A készpénznyeremények összege egy sorsjáték alatt, mely 5 osztályból áll,

7 millió 722.000

pengő.

Könnyen megtörténheti

A mellékelt husz
sorsjegyeinek számait
indokolttá teszi, hogy

A szerencsés ve
vannak olyanok, akik
szereztek maguknak.

Az uj XXX. m. kir.

50

A m. kir. osztá
kély kockázattal nagy
B. megrendelésé
de legkésőbb

folyó é

mivel sorsjegykészleti

Nyerem

A h

Egész sorsje
ár. P 24.-

Azon reménybe
a nagy nyeremények e

Minden második

Nagy nyerés

1933. 11998 LEGRÁDY TESTVÉREK, BUDAPEST

BENINGER f. PENINGER

megirva

Beniony, Jacob

ötvös, Győr, 1771.

Jankógyőriöto 26. l. 33. l.

1771 ben megbünteti a győri ötvösék, mert 13 latos ezüst helyet 10 és 11 latost hasz nált.

BENISCH, Georg, morvaországi kőművesmester

G.B. Maurergesell, 25 éves korában meghalt 1824-ben. (1825, 59.l)

Preßburger Zeitung
(Jenthon)

MDK

Benisch Vera

Tanulmány, vizf.
Tanulmány, kréta
Krizantém, kréta

MIEFHOE kiáll. 1943.

MDK

Benjamin épitész

lakás típustervezés

Perczel Károly: Épitészetünk értékelése és fejlődésének iránya Magyar Építőművészet 1956.V.évf. 3.l.

mdk

Benjamin-Hajdu-Orbán-féle

nagyzabása tero a Radiologia Hungarica
előző számában jelent meg. (Belsőfolyosó
létesítése)

Huzár László. Iskerfolyosórendszer alkalmazása a
nagy röntgenintézetekben.–

Különlenyomat a „Radiologia Hungarica" 1. évf 3. z-ból
Bpest 1949.

Benjámin, építész 7 Dh

Az óbudai lakótelep egy egyszolás étkezőfülkés lakásának alapzajza.

Repr.

Markos Erzsébet: Az étkezőasztal 9-l

Bp. 1961. jan. 21.

NÉPSZABADSÁG,

Benjámin,

Frecskay Endre, Jávor Pál, Bednár János, Márton Ferenc, Littkei, Kasnya Béla, Kató, Kádár Béla, a fiatal Lechner, Zádor István, Tichy, Schütz Julcsa, Tibor, Pálinkás, Stróbl Zsiga, Gyenes Lajos, Vadász Miklós, azok "a fiatal, ambiciózus és tehetséges, modern müvészek, " akiket a Szalon vezetősége kihasznál saját céljai érdekében. Tövis: "Balatoni és egyéb képek" cimmel ir a Nemzeti Szalon őszi tárlatáról, s kritikájában élesen birálja a magukat festőknek nevező kisiparosokat, akik "saját szebükre politizálnak ahelyett, hogy festenének", de a felsoroltak és mások fölött a hatalmat gyakorolják.
A HÉT, Bp. 1908. szept. 27. XIX. évf.
39. sz. 631 .lap.

Benjamin. Armand

1906/7 II.

Ferképzőmfőiskétk

67.l

Benjamin Armand

Nemzeti Szalon

Benjamin Armand.

1907. Tavaszi kiáll.

Férfi arckép, olaj

Benjamin E.

Prágai piac, vizf.

MAPE V. kiáll. N.Szal. 1916. nov. 9 **1.**

MDK

Benjamin E.

Prágai piac, vf.

MAPE 5. kiáll. N.Szal. 1916. nov.

Benjamin E. MDK

Prágai piac, vizf.

Magyar aquarellisták és Pasztellfestők
Egyesületének V. kiáll.
Nemzeti Szalon 1916. nov.

MDK

Benjámin Ernő

Park-részlet Gödöllön.Olajf.

Képzőm.Társ.1912/13.téli kiáll.kat.50.l.

MDK

Benjámin Ernő

Park-részlet Gödöllőn.Olajf.

KMT 1912/13. téli kiáll. 50.1.

MDK

Benjámin Ferenc

Képzőművészet 1928. 6. sz. 11.l.

MDK

Benjámin Ferenc

Képzőművészet 1928. II. évf. 6.sz. 11.1.

MDK

Benjámin Ferenc

Képzőművészet 1928. 6. sz. 11.l.

MDK

Benjamin Herman, festö

Hajós Istvánné arcképe. Of.

Nemz. Szalon. Repr. Kiáll. Balló Ede emlékezetére.
Magy. Arcképfestök Társ. 1937 okt. 9-24. Kat.

BENKA MARTIN (MÁRTON)

Jasusch Antallal kapcsolat-

ban említi:

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslo-
venskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 105.
l.

BENKE LÁSZLÓ festő

Beszélgetés Benke László festő életéről a Hamza Múzeum baráti körében

Szerencséje volt, hogy templomot festett

Jászberény képzőművészeti életének, festészetének egyik jellegzetes alakja volt az 1983-ban, nyolcvanéves korában elhunyt *Benke László*. A Hamza Múzeum Képzőművészet-barátok Köre minap megtartott rendezvényén fia, *ifj. Benke László* beszélt apja művészetéről, életének érdekes mozzanatairól.

A jászberényi születésű művész a középiskolai tanulmányait is a városban folytatta, ahol a Lehel Vezér Gimnázium diákjaként osztálytársa és barátja volt a később világhírűvé vált *Székely Mihálynak*.

Már hamar kitűnt, hogy tehetségesebben fest, mint az átlagos gyerekek. Fia szerint tehetségét édesanyjától örökölte, aki fantasztikus ügyességgel kezelte a ceruzát. A középiskola után a képzőművészeti főiskolára iratkozott be, de máig nem tudni, miért, egy év után abbahagyta tanulmányait, és elszegődött segédnek sváb templomfestő mesteremberek mellé. Tehetsége itt gyorsan megmutatkozott, nemsokára már önállóan újította fel a freskókat, ornamentikákat. Munkáira felfigyelt néhány iparművész is, akiknek unszolására beiratkozott a fővárosi Iparművészeti Főiskola díszítő-festő tagozatára. Diplomáját megszerezve olaszországi tanulmányútra indult, ahol a freskó és az alsecco festését tanulmányozta.

Első önálló munkája a jászberényi Szentkúti templom freskójának megfestése, felújítása volt. Mintegy negyven templomot újított fel, festett meg. Hogy a híresen nagyszájú ellenzéki nem került nagyobb bajba az 1956-os forradalom idején, az csak annak volt köszönhető, hogy a fegyverneki templom festését nem tudta befejezni a nyár elmúltával. Még október 23-a is a templomban érte. Itt távolról hallotta, hogyan dübörögnek el a négyes úton az orosz tankoszlopok. Két templom festése között szabadidejében nem kis hozzáértéssel és tehetséggel tájképeket festett. Több száz munkája közül mára már csak néhány maradt fenn a családban. Vonzódott a jászsági tanyavilág hangulatához, a Zagyva menti tájhoz. Fia emlékei szerint mindig a plane air híve volt. Lehetett mínusz tíz fok is, ha megtetszett neki egy havas táj, addig nem hagyta ott, míg meg nem festette. **banka**

Ifj. Benke László édesapja képeit mutatja be

MTV 1

5.30 **Gazdatévé**
5.50 **Nap-kelte**
9.05 **Az Onedin család**
11.00 **Walt Disney bemutatja** (ism.)
12.05 **Vasárnapi muzsika**
14.00 **Patrin – Üzenet – Vorba**
14.25 **Domovina**
14.50 **Televideo**
15.00 **Közvetítés a parlamentből**
16.00 **Kisokos**
16.20 **Gryllus Vilmos daloskönyve**
16.30 **A szerelem jogán** 160/36.
17.00 **Szócső**
17.45 **Körzeti híradók**
18.00 **Államháztartási reform**
18.10 **„Engedjétek hozzám!"**
18.30 **A pampák királya** 130/21.
20.00 **X-akták** (am. sor.)
20.45 **Frei-dosszié**
Beszélő állatok
21.35 **Szabó család 2000**
Jubileumi gálaműsor
22.25 **Magyarok cselekedetei**
22.30 **Mixishow**
22.55 **Kenó**
23.00 **Hószakadás**
(magyar film, 1974)
0.35 **Híradó**

TV2

5.45 **Faluvilág**
6.00 **Jó reggelt, Magyarország!**
8.30 **Marienhof** 34.
9.00 **Délelőtt a TV2-vel**
10.05 **Egy kórház magánélete**
12.00 **Tények délben!**
12.05 **Stádium**
12.30 **Gazdagok és szépek** 36.
13.00 **Csupa-csupa élet** 35.
13.30 **Guldenburgok öröksége** 35.
14.30 **Marienhof** 35.
15.00 **Csipsz**
16.30 **Aki bújt, aki nem** 35.
17.30 **Csupa-csupa élet** 36.
18.00 **Az Acapulco-öböl** 35.
18.30 **Szerencsekerék**
19.30 **Gazdagok és szépek** 37.
20.00 **Asszonyok a teljes idegösszeomlás szélén**
(spanyol film) 86'
Fsz.: Carmen Maura, Julieta Serrano, Antonio Banderas
21.40 **Mindent vagy semmit!**
22.00 **Jó estét, Magyarország!**
23.00 **Cagney és Lacey** 8.
Fsz.: Meg Foster
24.00 **Hajnaltól napestig**
1.00 **Tények** (ismétlés)

RTL KLUB

6.30 **Jó reggelt!**
8.30 **Candy, Candy** (ism.)
8.55 **Randevú Edittel** (ism.)
10.30 **Pumukli** (ism.)
11.00 **Sweet Valley** (ism.
11.20 **A farm, ahol élünk** (ism.)
12.10 **Sliders** (ism. 19.)
13.00 **Randevú Edittel**
14.30 **Pumukli** (sor.)
15.00 **Davy Crockett** 20.
15.30 **A pálya ördöge** 20.
15.55 **Candy, Candy** 28.
16.20 **Sweet Valley** 20.
16.45 **A farm, ahol élünk** 20.
17.40 **Sliders** 20.
18.30 **Fókusz** (közéleti mag.)
19.30 **100-ból egy** (játék)
20.00 **A barna öltönyös férfi**
(német film)
Fsz.: Iris Berben, Matthias Fuchs
21.40 **Reflex** (vitaműsor)
22.40 **Nagymamák harcállásban**
(am. film, ism.)
Fsz.: Suzanne Pleshette, Debbie Reynolds, Courteney Cox
0.10 **Fókusz** (ismétlés)

DU

11.00 **Heti Hír**
12.00 **Déli har**
12.25 **Esti ké**
12.40 **Emlékk**
13.00 **Postab**
13.20 **Közép-**
14.00 **Trópus**
14.55 **Tarkab**
15.55 **Mű-ter**
16.35 **Harmó**
17.10 **Az óce**
17.35 **Mese**
17.50 **Műsori**
18.00 **Híradó**
18.20 **Zokog**
(tévéfiln
19.20 **Látóha**
20.00 **Minorit**
20.40 **Esti ké**
20.55 **Műsor**
21.00 **Híradó**
21.20 **Sportp**
21.35 **Egy fr**
visszae
Dr. Lad
22.40 **Heinric**
(francia
23.10 **Híradó**

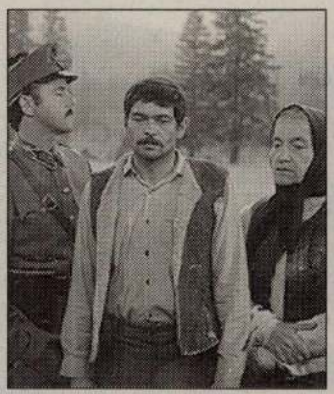

MTV1, 23.00 **Hószakadás.** Csorba Márton honvéd hazatér a háborúból. Nagyanyjával apja keresésére indul. Tábori csendőrök fogságába esnek.

tv2, 20.00 **Asszonyok a teljes idegösszeomlás szélén.** A film tanulmány a nőkről... Mit tesz egy szép tévésztár, ha elhagyja a kedvese?

RTL KLUB, 16.20 **Sweet Valley. Eszelős szerelem.** Rejtélyes, gazdag fiú költözik a városba. Lila és Jessica vetélkedni kezd érte...

DUNA TV,
kadéthallg
mennek.
csapdába

TV 3

16.30 **Aloha sport** (ism.)
17.00 **Gillette World Sport Special**
17.30 **Alf** (am. sor. 21.)

SZOLNOK TV

15.00 **Képes képújság**
18.30 **Szolnok Sport**
19.00 **Aktuális.** Hírműsor

MR SZOLNOK

6.00 **Kossuth krónika**
6.30 **Alföldi krónika**

A

Dr Benjámin Ferenc

Nemzeti Szalon

Benjámin Ferenc.

1908. Téli kiáll.

Kislány, olaj

MDK

Benke László festőmüv.

Hetipiac

e: Kiáll. Jászberényben. Művészet, 1941, 39.sz.
49 l.

Benke László

Emlékre

Jubileumi találat
Petőfi Volán Kecskemét
1970. május 10.

Benke Károly festőművész
a rádióban közvetítettek Schaumel
Imre kiállításáról mondott véle-
ményét

Láttuk, hallottuk.
1944. II. 10. 11.55 Petőfi N. /11/

Beule László

Harmadik díjat nyert
a „Jánybánya mai arca" c. pályázaton

Magyar Nemzet 1973 május 13
12. old.

Benke László festő

Ma nyílik a megyei képzőművészek évi téli tárlata, melyen szerepelnek művei a jászberényi művésznek.

Egri Mária: Szolnoki téli tárlat.
Szolnokmegyei Hírlap, 1974. dec. 8.

Benke László, (Jászberény), festő

A Szolnok megyei képzőművészek Téli tárlatán szerepelnek a művész művei: expresszív színekkel a Jászságot idézi. (szubjektív)

Egri Mária: Téli Tárlat '76.

Szolnok Megyei Néplap, 1976. dec. 11.

MDK

Benke László festő

A jászsági képzőművészek és fotóamatőrök együttes kiáll. 1941. ápr. Jászberényben. Rajzoktatás, 1941. II. évf. 4.sz. 39 l.

MDK

Benke László, disz.fest.

Iparm. Isk. Évk. 1934-36.

43.1.

MDK

Benke László

Jászsági képzőművészek. Szépművészet 1941. 157.l.

Benke László M.D.K.

Jászberényi festő

Müvei a kiállitáson

Pogány Ö. Gábor: Téli Tárlat Szolnokon

Csongrád megyei Néplap 1965.

Benke László M.D.K.

Jászberényi festő

Művi s kiállitásen

Pogány G. Gábor : Téli Tárlat Szolnoken

Csongrád megyei Néplap 1965.

MDK

Benke László, Jászberény

Napos oldal, o.

Parti házak, "

Szolnok megyei képzőm. téli tárl. Damjanich J. Muz. 1965. dec.

Berke Lajos
festő

M.D.4

Részt vett a tárlaton.

Kovács Gyula: Közép-magyarországi képzőművészek ... művészek, 1967. szeptember 46 lap.

Benke László

szerepelt az alföldi művészek Tavaszi Találatán.

Szolnok megyei Néplap 1967. ápr. 23.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

SZOLNOK MEGYEI
NÉPLAP

Benke László

1968 DEC 24

1021

SZOLNOK ME

Jászberényi festőművészek kiállítása

December 22-én délelőtt 11 órakor nyílt meg a Hazafias Népfront városi bizottságának dísztermében öt jászberényi festőművész, Benke László, Makay József, Gy. Riba János, Sáros András és Vuics István kiállítása.

A megnyitót mintegy hatvan érdeklődő előtt, Bedő András, az MSZMP városi bizottságának munkatársa mondta.

nes karács

lisza

figyelmébe!

25-én megnyílik

rűsített

Benke László

Egy Lépe szerepel a Tavaszi Tárlaton Kolmokon

Ridey Gábor: Tavaszi Tárlat 1969

Kolmok megyei Néplap 1969 V. 22

Benke László Jenő"
Szolnokmegyei Néplap 1953 dec. 28.-
3 olval.-

Benke László festő
Szolnok Megyei Néplap 1956 máj. 25.-
3 oldal.-

BENKE LÁSZLÓ

Festményei szerepelnek a Szlovák Megyei Téli Tárlaton.

Aubrus Tibor: Láttuk, hallottuk.

Petőfi Rádió, 1971. jan. 1.

Benke László

MDK

Balla Rózsika arck. repr.

Művészet, 1941. 39. sz. 48. l.

MDK

Benke László, Jászberény

Lesz melegvizünk is, of.

Szolnok m.i képző-, népműv. tav. tázlat,
1959. máj.

Benke Károly
festő.

Méltatás

D.Fehér Zsuzsa: Kovács Nagy Ira kiállitása...
Művészet, 1971.október - 42.oldal

Benke László

Pélutó, repr.

Tavaszi Tárlat 1971 Szolnok – Kecskemét

Benke László

Érik a búza 60×80 o.
Télutó 60×80

Tavari Tárlat 1971 Szolnok Keskemét

Benke László

a Szolnok megyei téli táblaton
képei szerepelnek

Szolnok Megyei Hírlap, 1991. dec. 13.

Benke László

1. Érik a búza olaj 80x100
2. Télutó olaj 60x80.

Tavasi Tárlat 1971 Szolnok–
Kecskemét

Benke László

Félutó repr.

Tavaszi Táslat 1971 Szolnok
Kaskemét

MDK

Benke László, Jászberény

Házvégek

olaj:

Téli Tárlat, Szolnok 1967. dec.

Damjanich Muz.

Benke László.

szobrászművész

A Hunyadi János lovasszobor pályázaton résztvesz pályaművével.

Magyar Nemzet, 1951. Okt. 6.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÚJ EMBER

Benke László

1965 OKT 31.

Templommegáldás Sajónémetiben

A sajónémeti régi templom a második világháborúban erősen megrongálódott. Most Erős István plébános buzgólkodására a hívek kívül-belül renováltatták. A freskók felújítását Benke László jászberényi festőművész végezte. Az újjáépült templomot Gyuriss Dénes ózdi esperes plébános áldotta meg, aki szentbeszédében a templom szeretetére buzdította a híveket.

egymásközötti arányát jelenti. Einsteint is foglalkoztatta ez. Szerinte: „a modulor az emberi méreteknek megfelelő harmonikus arányok skálája, amely megnehezíti a rosszat és könnyűvé teszi a jót."

A természkövek építési technikáját évezredek folyamatos küzdelmeivel és kísérleteivel sajátította el az ember, amíg

Benke László

— **A jászsági képzőművészek kiállítása.** Dr. Pénzes Sándor polgármester nyitotta meg Jászberényben a jászsági képzőművészek kiállítását. A tárlat hű képét adja a Jászságban született, ott élő s dolgozó festők művészi tevékenységének. A festők közül Benke László, Gecse Árpád, Járdán József, Lizony E. László, Rácz Kálmán, b. Simon Ferenc és Gy. Riba János állított ki. Ezenkivül Tőzsér János szobrászművész alkotásai is szerepelnek a kiállításon.

PH. 1942. IV. ii.

Központ-ban (Budapest, XIV. Dózsa Gyö
Megrendelés esetén az összeg MNB 14
ciós Központ számlaszámára utalandó.
tán juttatjuk el T. Cimhez.

Sajtó alatt:

Évkönyvünk 1959-es kötete.

A forráskiadvány-sorozatból "
mely a terület épitészeti állagának a tö

M

Benke László /Jászberény/ MDK

Ősszel, olf.

Szolnok, 1964 Téli Tárlat, Damjanich Muzeum